

Uitgave van P. PLANTENGA Bzn., te Zutphen.

DE ITALIAANSCHE TAAL

GEMAKKELIJK

AAN TE LEEREN DOOR ZELFONDERRICHT,

DOOR

SERVAAS DE BRUIN.

Tweede Druk.

2.8-376.

INLEIDING.

Geheel onnoodig is het, de zucht tot het aanleeren van de Italiaansche taal aan te wakkeren, door de namen te laten klinken van

DANTE en PETRARCA,
ARIOSTO, GUARINI en TORQUATO TASSO.

Iedereen weet het, het Italiaansch is de taal der muziek bij uitnemendheid — het is de taal, die gesproken wordt in het land der kunstschatten, onder den liefelijken hemel, waarvan de kunstenaar droomt bij de intrede in zijne loopbaan, en waarmee de kunstenaar dweept na zijnen terugkeer uit dat heerlijke oord, waar hij een tijdlang heeft vertoefd, om zich in waarheid tot meester te bekwamen.

In Italië — te Rome — troont de opperste kerkvoogd van een groot deel der Christenheid, en vooral ook dáárom kan de Italiaansche taal eene lievelings-studie zijn voor velen.

Juist die bijzonderheid verplicht mij, in deze inleiding uitdrukkelijk te verklaren, dat ik ook in dezen Cursus streng in acht heb genomen hetgeen ik in acht neem bij alles, wat ik ter bevordering van taalstudie schrijf, namelijk: Niemand, tot welke geloofsbelijdenis ook behoorende, zal in dezen Cursus iets aantreffen, dat hinderlijk konde wezen voor het gevoel zijner godsdienstige overtuiging; — met het schrijven ook van dezen Cursus heb ik geen ander doel voor oogen gehad, dan ieder Nederlander, die lust daartoe gevoelt, in staat te stellen, om op eene gemakkelijke en aangename manier, alleen door eigen oefening in verloren oogenblikken, de Italiaansche taal te leeren lezen en *schrijven*, verstaan en *spreken*.

De even onderhoudende, als spoedige en degelijke uitkomsten opleverende leermethode, bekend onder den naam van „Methode Langenscheidt", is door mijne Cursussen (*) van verscheidene talen (waaronder er, die reeds eenen 4den druk beleven) overgenoeg bekend onder mijne landgenooten, zoodat ik iedere aanprijzing van die leermethode thans als overbodig beschouwen mag.

Het eenige, dat bij de inleiding van dezen Italiaanschen Cursus wèl der vermelding waard is, zijn de volgende punten:

Cesare Balbo is een der meest gevierde hedendaagsche schrijvers van Italië — zijn verhaaltrant is boeiend, zijn stijl zeer gekuischt en zijne moraal zuiver. Een en ander zal men reeds kunnen opmaken uit het begin zijner lieve novelle, getiteld „Imilda", die in Hoofdstuk A. (Tekst) der lessen van dezen Cursus geheel is uitgewerkt.

Buitendien wordt reeds spoedig in dezen Cursus een begin gemaakt met de uitwerking van een der beste Italiaansche blijspelen, waardoor men vooral ook in de gelegenheid komt, om kennis te maken met den beschaafden omgangstoon in de Italiaansche samenleving.

Bovendien zijn nu en dan kleine stukken, bij wijze van toegift, in dezen Cursus opgenomen, en kunnen wij thans deze inleiding besluiten met de volgende

(*) Bij den Uitgever van dezen **Italiaanschen** leercursus door zelfonderricht zijn reeds in het licht verschenen naar dezelfde methode door Servaas de Bruin bewerkte leercursussen der volgende talen:
Engelsch (4e dr.). **Fransch** (3e dr.). **Duitsch** (3e dr.).
Spaansch. Zweedsch. Deensch. Hollandsch. Latijn. Grieksch.
Bij denzelfden uitgever zien ook het licht leercursussen door zelfonderricht voor:
de Geschiedenis, de Aardrijkskunde en de Nederl. Taal- en Letterkunde
en voor **de Natuurwetenschappen en de Wiskunde.**

BIBLIOTHEEK DER
RIJKSUNIVERSITEIT
UTRECHT.

UITGAVE VAN P. PLANTENGA BZN., TE ZUTPHEN.

DE ITALIAANSCHE TAAL

GEMAKKELIJK

AAN TE LEEREN DOOR ZELFONDERRICHT,

DOOR

SERVAAS DE BRUIN.

Tweede Druk.

2.8°-376.

INLEIDING.

Geheel onnoodig is het, de zucht tot het aanleeren van de Italiaansche taal aan te wakkeren, door de namen te laten klinken van

DANTE en PETRARCA,
ARIOSTO, GUARINI en TORQUATO TASSO.

Iedereen weet het, het Italiaansch is de taal der muziek bij uitnemendheid — het is de taal, die gesproken wordt in het land der kunstschatten, onder den liefelijken hemel, waarvan de kunstenaar droomt bij de intrede in zijne loopbaan, en waarmee de kunstenaar dweept na zijnen terugkeer uit dat heerlijke oord, waar hij een tijdlang heeft vertoefd, om zich in waarheid tot meester te bekwamen.

In Italië — te Rome — troont de opperste kerkvoogd van een groot deel der Christenheid, en vooral ook dáárom kan de Italiaansche taal eene lievelings-studie zijn voor velen.

Juist die bijzonderheid verplicht mij, in deze inleiding uitdrukkelijk te verklaren, dat ik ook in dezen Cursus streng in acht heb genomen hetgeen ik in acht neem bij alles, wat ik ter bevordering van taalstudie schrijf, namelijk: Niemand, tot welke geloofsbelijdenis ook behoorende, zal in dezen Cursus iets aantreffen, dat hinderlijk konde wezen voor het gevoel zijner godsdienstige overtuiging; — met het schrijven ook van dezen Cursus heb ik geen ander doel voor oogen gehad, dan ieder Nederlander, die lust daartoe gevoelt, in staat te stellen, om op eene gemakkelijke en aangename manier, alleen door eigen oefening in verloren oogenblikken, de Italiaansche taal te leeren lezen en *schrijven*, verstaan en *spreken*.

De even onderhoudende, als spoedige en degelijke uitkomsten opleverende leermethode, bekend onder den naam van „Methode Langenscheidt", is door mijne Cursussen (*) van verscheidene talen (waaronder er, die reeds eenen 4en druk beleven) overgenoeg bekend onder mijne landgenooten, zoodat ik iedere aanprijzing van die leermethode thans als overbodig beschouwen mag.

Het eenige, dat bij de inleiding van dezen Italiaanschen Cursus wèl der vermelding waard is, zijn de volgende punten:

Cesare Balbo is een der meest gevierde hedendaagsche schrijvers van Italië — zijn verhaaltrant is boeiend, zijn stijl zeer gekuischt en zijne moraal zuiver. Een en ander zal men reeds kunnen opmaken uit het begin zijner lieve novelle, getiteld „Imilda", die in Hoofdstuk A. (Tekst) der lessen van dezen Cursus geheel is uitgewerkt.

Buitendien wordt reeds spoedig in dezen Cursus een begin gemaakt met de uitwerking van een der beste Italiaansche blijspelen, waardoor men vooral ook in de gelegenheid komt, om kennis te maken met den beschaafden omgangstoon in de Italiaansche samenleving.

Bovendien zijn nu en dan kleine stukken, bij wijze van toegift, in dezen Cursus opgenomen, en kunnen wij thans deze inleiding besluiten met de volgende

(*) Bij den Uitgever van dezen **Italiaanschen** leercursus door zelfonderricht zijn reeds in het licht verschenen naar dezelfde methode door Servaas de Bruin bewerkte leercursussen der volgende talen:
Engelsch (4e dr.). **Fransch** (8e dr.). **Duitsch** (8e dr.).
Spaansch. **Zweedsch**. **Deensch**. **Hollandsch**. **Latijn**. **Grieksch**.
Bij denzelfden uitgever zien ook het licht leercursussen door zelfonderricht voor:
de Geschiedenis, **de Aardrijkskunde en de Nederl. Taal- en Letterkunde**
en voor **de Natuurwetenschappen en de Wiskunde**.

BIBLIOTHEEK DER
RIJKSUNIVERSITEIT
UTRECHT.

WENKEN.

IN ACHT TE NEMEN BIJ HET BEOEFENEN VAN DE

ITALIAANSCHE LESSEN.

Hoofdstuk A. **Tekst.** Onder den Italiaanschen tekst in dit gedeelte van elke les staat de uitspraak afgebeeld met letterteekens, die gelezen moeten worden zoo als men ze uitspreekt in het Hollandsch. De lettergrepen, die den klemtoon moeten hebben, zijn aangeduid met een enkel klemtoonteeken (′); terwijl in lange woorden de volle klemtoon met een dubbel teeken (″) is aangewezen, en het enkele teeken alsdan slechts de helft van eenen klemtoon aanduidt.

„ B. **Hollandsche Vertaling.** De in dit hoofdstuk geleverde Hollandsche vertaling moet de beoefenaar vergelijken met de woordelijke vertaling, die onder de uitspraak-afbeelding bij A. Tekst is gevoegd.

„ C. **Uitspraak en Spelling.** De Italiaansche uitspraak wordt in dit hoofdstuk toegelicht, door mededeeling van de op A. Tekst toepasselijke regelen.

„ D. **Spraakkunst.** De paragrafen van dit hoofdstuk bevatten de op A. Tekst toepasselijke grammaticale regelen, en vormen dus de kern, de ziel van elke les. Voornamelijk in dit hoofdstuk worden eenige opstellen aangetroffen ter vertaling *uit* of *in* het Italiaansch.

„ E. **Lexicographie.** In dit hoofdstuk worden omtrent A. Tekst alle zoodanige ophelderingen gegeven, die niet in hoofdstuk C en D tehuis behooren.

„ F. **Mondeling Onderhoud.** De in dit hoofdstuk gestelde vragen worden door den beoefenaar beantwoord in het Italiaansch, en wel schriftelijk (doch *uit het hoofd*). Op elke vraag past het antwoord, dat in A. Tekst bij datzelfde nommer begint, en bij de parenthese (]) eindigt.

Heeft men de vragen schriftelijk beantwoord uit het hoofd, dan vergelijke men de antwoorden met A. Tekst. Zijn de antwoorden juist, of heeft men ze zooveel noodig verbeterd, dan bedekke men de Italiaansche antwoorden, om ze uit het hoofd mondeling op iedere vraag te geven.

„ G. **Gesprekken.** Door dit hoofdstuk zal de beoefenaar in staat gesteld worden, zich zeer spoedig in het Italiaansch te kunnen uitdrukken over onderwerpen uit het dagelijksch leven.

„ H. **Herhaling.** Dit hoofdstuk bevat den tekst van hoofdstuk A, en moet overluid worden gelezen, zonder haperen. Bij den minsten twijfel of men zich de uitspraak van een woord wel goed herinnert, moet men dat nazien in hoofdstuk A. — Overigens wordt in dit hoofdstuk niet (gelijk in hoofdstuk A) door het klemtoonteeken aangeduid op welke lettergreep van een woord de klemtoon moet vallen; in dit hoofdstuk H wijst het klemtoonteeken (′) aan, waar in den volzin voornamelijk de klemtoon gelegd moet worden.

Eens voor al. Ieder Italiaansch woord, hetzij men het leze, hetzij men het schrijve, moet hardop, overluid worden uitgesproken — dàt is het eenige middel, om tong en oor spoedig aan de Italiaansche uitspraak te wennen.

De Opstellen ter vertaling moeten door den beoefenaar schriftelijk vertaald worden. Die eigengemaakte vertaling moet oplettend worden vergeleken met de overzetting, die in dezen Cursus van de opstellen der eene les telkens in hoofdstuk D van de volgende les te vinden is.

LES 1.

A. Tekst.

Imilda. — (Novella di Cesare Balbo.)

i-mil'-da no-wèl'-a di tsjeez'-aar-ee bal'-bo
Imilda — (Novelle van Cesar Balbo.)

1 In una gran città d' Italia] detta Bologna, ei fu già,
in oen'-a gran tsjit-ta' di-taal'-i-a dèt'-a bo-lòn'-ja èi foe dzjia'
In eene groote stad van Italië, genaamd Bologna, er was voorheen,

come in molte altre, 2 la trista gara tra preti e secolari],
koom'-ee in mòl'-tee al'-tree la tris'-ta gaar'-a tra preet'-i ee seek-o-laar'-i
zooals in vele andere, de treurige naijver tusschen priesters en leeken,

che sindaci o podestà o signori si chiamassero; i preti
kee sin'-da-tsji o po-dès-ta' o sin-joor'-i si ki-a-mas'-see-ro i preet'-i
die bewindvoerders of magistraat of heeren genoemd werden; de priesters

3 volevano far quello che era de' signori], e questi 4 quello
wòl lee'-wa-no faar koe-èl'-o kee eer'-a dèi sin-joor'-i ee koe-èst'-i koe-èl'-o
wilden doen hetgeen dat was van de heeren, en deze hetgeen

che era de' preti]; e i cittadini mal accorti 5 se ne divide-
kee eer'-a dèi preet'-i ee i tsjit-ta-dien'-i mal ak-kòrt'-i see nee di-wi-dee'-
dat was van de priesters; en de burgers slecht verstandige zich — verdeel-

vano in parti]. 6 Erano principali in ognuna delle due
wa-no in par'-ti eer'-a-no prin-tsji-paal'-i in òn-joen'-a dèl'-lee doe'-ee
den in partijën. Waren voornaamste in elke der twee

parti] due famiglie dette dei Lambertazzi e de' Gieremei,
par'-ti doe'-ee fa-mielj'-i-ee dèt'-ee dèi lam-bèr-tat'-si ee dèi dzjeer-ee-mee'-i
partijën twee familiën, genaamd de Lambertazzen en de Giëremeeën,

7 gran nimici perciò gli uni con gli altri]; principale poi
Gran ni-mi'-tsji pèr-tsjio' lji oen'-i kòn lji al'-tri prin-tsji-paal'-ee pooi
groote vijanden daarom de eenen met de anderen; voornaamste later

ne' Lambertazzi, Orlando 8 un vecchio signore potentissimo
nèi lam-bèr-tat'-si òr-lan'-do oen wèk'-i-o sin-joor'-ee po-tèn-tis'-si-mo
onder de Lambertazzen, Orlando een oud heer allermachtigst

di ricchezze], e 9 per la moltitudine de' parenti e de'
di rik-kèt'-see ee pèr la mòl-ti-toed'-i-nee dèi pa-rèn'-ti ee dèi
van rijkdommen, en door de menigte van de bloedverwanten en van de

figliuoli]. Fra' quali ultima d'età, ma non nei pensieri
fielj'-i-oe-ool''-i fraj koe-aal'-i oel'-ti-ma dee-ta' ma nòn nèi pèn-sieer'-i
kinderen. Onder welke laatste van leeftijd, maar niet in de gedachten

del padre era Imilda; che cresciuta 10 bellissima oltre ogni
dèl pa'-dree eer'-a i-mil'-da kee kree-sjoet'-a bèl-lis'-si-ma òl'-tree òn'-ji
van den vader was Imilda; die opgegroeid allerschoonst boven iedere

altra della città], egli sperava 11 che per averla in moglie
al'-tra dèl'-la tsjit-ta' eelj'-i spee-ra'-wa kee pèr a-weer'-la in mooij'-i-ee
andere der stad, hij hoopte dat om te hebben haar tot vrouw

tutti i giovani s'accosterebbero a lui], ed 12 egli poi al
toet'-i i dzjo'-wa-ni sak-kòst-ee-rèb'-ee-ro a loe-i' eest eelj'-i pooi al
alle de jongelingen zich wenden zouden tot hem, en hij dan aan den

più caldo e pro' partigiano suo la concederebbe].
pjoe kal' par-ti-dzjaan'-o soe'-o la kòn-tjeez-ee-reb'-ee
meest warm van hem haar zou afstaan.

B. Hollandsche Vertaling.

IMILDA.

NOVELLE VAN CESAR BALBO.

In eene groote stad van Italië, genaamd Bologna, bestond eertijds, gelijk in vele andere (steden), de treurige naijver tusschen priesters en leeken, die bewindvoerders of magistraat of heeren genoemd werden; de priesters wilden doen hetgeen (van de bevoegdheid) was der heeren, en deze hetgeen (van de bevoegdheid) was der priesters, en de weinig verstandige burgers verdeelden zich in partijën. (De) voornaamste in elk der twee partijën waren twee familiën, genaamd (die) der Lambertazzen en (die) der Giëremeeën, uit dien hoofde groote vijanden van elkander; de voornaamste wijders der Lambertazzen (was) Orlando, een oud heer, zeer machtig door (zijne) rijkdommen, en door de talrijkheid (zijner) bloedverwanten en kinderen. Onder deze was de minste in jaren, maar niet in de gedachten des vaders, Imilda; deze opgegroeid (zijnde) schooner dan eenige andere (maagd) der stad, hoopte hij, dat, om haar tot vrouw te hebben, al de jongelingen zich tot hem zouden wenden, en dan zou hij haar afstaan aan den warmsten en kloekhartigsten zijner aanhangers.

C. Uitspraak en Spelling.

[§ 1.] Van de vijf vocalen (*a*, *e*, *i*, *o*, *u*) heeft alleen de laatste eene andere uitspraak dan in het Hollandsch.

De *u* wordt in het Italiaansch uitgesproken als „oe" in de Hollandsche woorden „moeder", „koek", bijv.: *una*, *fu*, *quello*, *questi* (1e volzin van A. Tekst).

Aanmerking.

Intusschen valt ook nog een en ander aangaande de overige vocalen te zeggen, hetgeen we echter moeten laten rusten tot de volgende les.

[§ 2.] Bij de zeventien consonanten (*b*, *c*, *d*, *f*, *g*, *h*, *j*, *l*, *m*, *n*, *p*, *q*, *r*, *s*, *t*, *v*, *z*) zijn ettelijke bijzonderheden in het oog te houden.

☞ Het Italiaansche alphabet heeft dus slechts 22 letters: *k*, *w*, *x* en *y* komen daarin niet anders voor, dan in vreemde woorden.

[§ 3.] De *c*, onmiddellijk gevolgd door *a*, *o*, *u*, *l* of *r*, wordt uitgesproken als „*k*" bijv. (zie A. Tekst): *caldo*, *come*, *cresciuta;* zoo ook *cura* (koer'-a), zorg; *chiero* (kleer'-o), geestelijkheid.

[§ 4.] De *c*, onmiddellijk gevolgd door *e* of *i*, wordt uitgesproken als „tsj", bijv. (zie A. Tekst): *Cesare*, *child*.

In de afbeelding der uitspraak:
è = de e in „keerk";
èi = „ei" (eener kip).
i = slechts vluchtig te hooren i-klankje.
ò = de o in „koek" (dus niet als de „o" in „bok").
o = uiterst zachte „k"-klank.

[§ 5.] Dubbele *c* (*cc*) wordt uitgesproken als „kk", wanneer de tweede *c* in het geval verkeert van § 3; en als „t-tsj" wanneer er onmiddellijk *e* of *i* op volgt. Voorbeelden:

leccare (lèk-kaar'-ee), likken.
accorti; zie A. Tekst.
accumulare (ak-koe-moe-laar'-ee), ophoopen.
accento (at-tsjèn'-to), toonteeken, klemtoon.
accidente (at-tsji-dènt'-ee), toeval.

[§ 6.] De letterverbindingen *cia*, *cio*, *ciu* worden bijna uitgesproken als „tsja", „tsjo", „tsjoe", waarbij zich echter tusschen de „j" en den vocaalklank een vluchtig *i*-klankje laat hooren.

[§ 7.] De letterverbindingen *sce* en *sci* worden uitgesproken „sjee" en „sji".

[§ 8.] De letterverbindingen *scia*, *scio*, *sciu* klinken als „sja", „sjoo", „sjoe", doch ook weder (evenals in § 6) met een vluchtig *i*-klankje tusschen de „j" en den vocaalklank.

[§ 9.] De letterverbindingen *che* en *chi* hebben de uitspraak „kee" en „ki", waaraan niets veranderd wordt wanneer er eene *s* vóór staat, zoodat *sche* en *schi* worden uitgesproken „skee" en „ski".

[§ 10.] Alles wat aangaande de *c* te zeggen valt, is in de §§ 3—9 afgehandeld.

De *h* is in het Italiaansch altijd stom.

De *j* wordt uitgesproken gelijk in het Hollandsch; doch als eindletter van een woord klinkt zij als dubbele *i* (ii).

De *v* klinkt altijd als de Hollandsche „w".

☞ De geheele theorie van de uitspraakleer [illegible] zal in de [illegible] worden

D. Spraakkunst.

Lidwoorden.

[§ **11.**] Er zijn tweeërlei lidwoorden, bepalende en onbepalende; van elk dezer beide soorten heeft men er twee voor het mannelijk, en een voor het vrouwelijk geslacht.

Bepalend: { *il* (il) / *lo* (lo) } *la* (la).

Onbepalend: { *un* (oen) / *uno* (oen'-o) } *una* (oen'-a).

[§ **12.**] 1) De lidwoorden *lo* en *uno* worden nooit anders gebruikt dan vóór een woord, dat met eene onzuivere *s* aanvangt.

2) Onzuivere *s* wil zeggen: eene *s*, onmiddellijk gevolgd door eene consonant.

3) Dus: bij alle mannelijke woorden, die met een der letterverbindingen *sb*, *sc*, *sd*, *sf*, *sl*, *sm*, *sp*, *sq*, *sr*, *st*, *sv* aanvangen, kunnen niet de lidwoorden *il* en *un* gebruikt worden, maar bedient men zich van *lo* en *uno*.

4) Bij alle andere mannelijke woorden, mits met eene consonant aanvangende, bezigt men *il* en *un*.

[§ **13.**] De vrouwelijke lidwoorden *la* en *una* worden gebezigd bij alle vrouwelijke woorden, die met eene consonant aanvangen (dus ook bij zulke vrouwelijke woorden, die aanvangen met een der letterverbindingen in n⁰ 3 van § 12 genoemd).

[§ **14.**] Van het gebruik der lidwoorden overeenkomstig de beide voorgaande paragrafen, levert A. Tekst dezer les slechts de volgende voorbeelden:

una *gran città*. la *trista gara*.
un *vecchio signore*. la *moltitudine*.

[§ **15.**] 1) Zooals reeds op te maken is uit n⁰ 3 en 4 van § 12 en uit § 13, geldt het daar gezegde niet bij woorden, die met eene vocaal aanvangen.

2) Vóór mannelijke woorden, die met eene vocaal aanvangen, bezigt men het bepalend lidwoord *lo* geapostrofeerd (*l'*). Wat het onbepalend lidwoord betreft vóór mannelijke woorden, die met eene vocaal aanvangen, willen sommigen ook *uno* apostrofeeren (*un'*), doch de meeste schrijvers gebruiken in dat geval het lidwoord *un* (zonder apostrofe).

3) Vóór vrouwelijke woorden, met aanvangs-vocaal, worden de lidwoorden (*la* en *una*) beiden geapostrofeerd (*l'* en *un'*).

NB. Van dit apostrofeeren der onverbogene lidwoorden heeft A. Tekst dezer Eerste les nog geene voorbeelden.

[§ **16.**] 1) Met de uitdrukking „onverbogene lidwoorden" bedoelen we die, welke in den Eersten naamval staan.

2) De verbuigingen zijn in het Italiaansch zóó gemakkelijk, dat we die bij de substantieven kunnen behandelen.

3) De Eerste naamval meervoud der bepalende lidwoorden is als volgt:

il wordt *i*; *lo* wordt *gli*; *la* wordt *le*.

Van de beide eerste meervoudige lidwoorden bevat A. Tekst de voorbeelden: *i cittadini*, *i giovani*, *gli uni* en *gli altri*.

Aanmerkingen:

I. De aanvanger moet wèl opletten, het meervoudige lidwoord *gli* niet te verwarren met het mannelijk derdenpersoon's voornaamwoord *egli* (tweemaal in den laatsten volzin van A. Tekst dezer les).

II. Geapostrofeerd wordt *gli* louter gebruikt vóór woorden, die met *i* aanvangen. Daar alsdan tevens de uitspraak verandert, zal het geapostrofeerde *gl'* ter sprake komen in hoofdstuk C der volgende les.

III. Het vrouwelijk lidwoord in het meervoud (*le*) behoeft nooit geapostrofeerd; men kan het echter, desverkiezende, doen vóór woorden, die met *e* aanvangen.

Apostrofe.

[§ **17.**] Zooals reeds uit A. Tekst dezer les blijkt, de apostrofe speelt in het Italiaansch eene groote rol.

Zij dient om aan te duiden, dat daar, ter bevordering van de welluidendheid, eene vocaal weggeworpen is.

Zonder dat zou de te groote veelheid van vocalen aan de welluidendheid afbreuk doen; want als men de woordjes, *il*, *in*, *con*, *per*, *non* en ettelijke aan vreemde talen ontleende woorden uitzondert, geldt als

Regel. In 't Italiaansch gaan alle woorden op eene vocaal uit, dat wil zeggen, alle Italiaansche woorden hebben eene vocaal tot eindletter.

Over het apostrofeeren later het noodige.

Zelfstandige naamwoorden.

[§ **18.**] Men heeft het waarschijnlijk reeds begrepen uit de §§ 11—15, de Italiaansche spraakkunst kent slechts twee geslachten (mannelijk en vrouwelijk).

[§ **19.**] Alle verandering, die de substantieven bij de verbuiging ondergaan, is deze:

1) De vrouwelijke substantieven, die in den Eersten naamval enkelvoud op *a* uitgaan, veranderen die *a* in *e*, om den Eersten naamval meervoud te vormen.

2) Van nagenoeg alle overige substantieven (onverschillig van welk geslacht) wordt het meervoud gevormd, door hunne eindvocaal in *i* te veranderen.

[§ **20.**] 1) In al de naamvallen blijft het substantief onveranderd, zooals het in den Eersten naamval is.

2) De naamvallen zijn dus alleen aan het lidwoord zichtbaar.

3) Er zijn in het Italiaansch v ij f naamvallen: Nominatief, Genitief, Datief, Accusatief en Ablatief.

[§ **21.**] De Ablatief is een naamval, dien men eigenlijk in alle talen aantreft.

Gemakshalve hebben wij dien naamval in het Hollandsch op zijde geschoven, door den regel te stellen, dat alle voorzetsels den vierden naamval regeeren. Dus, in beide deze volzinnen:

„de top van eenen berg"
„ik kom van eenen berg"

staat „berg" spraakkunstig in den vierden naamval. In plaats van den eersten volzin kan men echter ook zeggen „de top eens bergs" en dan staat „berg" in den tweeden naamval; maar men kan nooit zeggen: „ik kom eens bergs".

In al zulke gevallen nu, waarbij door het voorzetsel niet een b e z i t, een t o e b e h o o r e n (2e naamval), maar eene r i c h t i n g, eene b e w e g i n g uitgedrukt wordt, staat het substantief, dat door het voorzetsel geregeerd wordt, in den Ablatief of Vijfden naamval.

[§ **22.**] Ziehier een overzicht der naamvallen. [1])

I. B e p a l e n d l i d w o o r d.

Nvl.	Enk.	Meerv.	
1.	*il*	*i*	Mannelijk geslacht, vóór eene consonant, mits geene onzuivere *s*.
2.	*del*	*dei*	
3.	*al*	*ai*	
4.	*il*	*i*	
5.	*dal*	*dai*	
1.	*lo*	*gli*	Mannelijk geslacht, vóór substantieven, die met de onzuivere *s* aanvangen.
2.	*dello*	*degli*	
3.	*allo*	*agli*	
4.	*lo*	*gli*	
5.	*dallo*	*dagli*	
1.	*l'*	*gli*	Mannelijk geslacht, vóór eene vocaal.
2.	*dell'*	*degli*	
3.	*all'*	*agli*	
4.	*l'*	*gli*	
5.	*dall'*	*dagli*	

NB. Vóór substantieven, die met *i* aanvangen (zie § 16, Aanm. II), zijn de meervoudsvormen *gl'*, *degl'*, *agl'*, *gl'*, *dagl'*.

[1]) De uitspraak, grootendeels reeds in A. Tekst voorkomende, zal zóó dikwijls door ons afgebeeld moeten worden, dat wij die hier om plaats te winnen achterwege laten.

Nvl.	Enk.	Meerv.	
1.	*la*	*le*	Vrouwelijk geslacht, vóór eene consonant.
2.	*della*	*delle*	
3.	*alla*	*alle*	
4.	*la*	*le*	
5.	*dalla*	*dalle*	
1.	*l'*	*le*	Vrouwelijk geslacht, vóór eene vocaal.
2.	*dell'*	*delle*	
3.	*all'*	*alle*	
4.	*l'*	*le*	
5.	*dall'*	*dalle*	

NB. Wil men in het meervoud apostrofeeren als het volgende woord met *e* aanvangt (zie § 16, Aanm. III.), dan zijn de meervoudsvormen volkomen gelijk aan het enkelvoud.

II. O n b e p a l e n d l i d w o o r d.

Naamval.	Mannelijk vóór Consonant, mits geene onzuivere *s*.	Mannelijk vóór de onzuivere *s*.	Mannelijk vóór eene Vocaal.	Vrouwelijk vóór eene Consonant.	Vrouwelijk vóór eene Vocaal.
1.	*un*	*uno*	*un* [1])	*una*	*un'*
2.	*d'un*	*d'uno*	*d'un*	*d'una*	*d'un'*
	di un	*di uno*	*di un*	*di una*	*di un'*
3.	*a un*	*a uno*	*a un*	*a una*	*a un'*
	ad un	*ad uno*	*ad un*	*ad una*	*ad un'*
4.	*un*	*uno*	*un*	*una*	*un'*
5.	*da un*	*da uno*	*da un*	*da una*	*da un'*

[1]) Vergelijk n° 2 van § 15.

Opgave 1 ter uitwerking.

Verbuig de volgende substantieven:

il cavallo (il ka-wal'-lo), het paard.
lo scolaro (lo sko-laar'-o), de scholier.
l'amico (la-miek'-o), de vriend.
la madre (la ma'-dree), de moeder.
la sorella (la so-rèl'-la), de zuster.
l'anima (laan'-i-ma), de ziel.
[1]) *un monte* (oen mòn'-tee), een berg.
uno studio (oeno stoe'-di-o), eene studie.
un orso (oen òr'-so), een beer.
un Italiano (oen i-taal-i-aan'-o), een Italiaan.
una camera (oen'-a kaam'-ee-ra), eene kamer.
un' armata (oen ar-maat'-a), eene armee.

[1]) Van die met het onbepalend lidwoord geve men enkel het Enkelvoud.
Alleen van *Italiano* geve men tevens het meervoud met b e p a l e n d lidwoord.

Opgave 2. Vertaal:

1. De zusters van den ouden heer. — 2. De paarden der Italianen. — 3. Heeren en burgers waren vrienden. — 4. De voornaamsten der armee waren in eene groote

stad. — 5. De vijanden der moeder wilden hebben de twee beren. — 6. In de gedachten van de zusters der scholieren [2]was [1]hij *) de ziel van den naijver tusschen de jongelingen.

*) De kleine cijfers, die voor sommige woorden geplaatst worden, duiden aan in welke volgorde die woorden te vertalen zijn.

E. Lexicographie.

NB. Daar het Italiaansch zeer veel overeenkomst heeft met het Fransch, zal daarop aanvankelijk in dit Hoofdstuk bijzonder de aandacht gevestigd worden, door het Fransche woord tusschen „ " op te geven. Niet altijd zal dat Fransche woord de ware beteekenis van het Italiaansche zijn, maar toch strekken om op de overeenkomst te wijzen.

una, „une". — *gran*, „grande". — *città*, „cité". — *detta*, „dite". — *ei*, „y". — *fu*, „fut". — *gia*, „jadis". — *come*, „comme". — *molte*, „mainte". — *altre*, „autre". — *trista*, „triste". — *gara*, „guerre". — *tra*, „entre". — *preti*, „prêtres". — *e*, „et". — *secolari*, „séculiers". — *che*, „que", „qui". — *sindaci*, „syndics". — *signori*, „seigneurs". — *volevano*, van *volere* (wòl-leer'-ee), „vouloir". — *far*, verkort voor *fare*, „faire". — *de'* = *dei*, „des". — *cittadini*, „citadins". — *mal*, „mal". — *ne*, (onvertaald blijvende) is een stopwoordje, waarover later. — *dividevano*, van *dividere* (di wied'-ee-ree), „diviser". — *parti*, „partis". — *principali*, enkelvoud *principale* (prin-tsji-paal'-ee), „principal". — *ognuna*, „chacune". — *due*, „deux". — *famiglie*, „familles". — *nimici*, „ennemis". — *perciò*, „pour cela". — *poi*, „puis". — *ne'*, verkort voor *nei* (nèi), in de. — *vecchio*, „vieux". — *potentissimo*, van *potente* (po-tènt'-ee), machtig, vermogend; vandaar het ook in 't Hollandsch gebruikelijke potentaat voor mogendheid. — *richezze*, „richesses". — *per*, „par", „pour". — *moltitudine*, „multitude". — *parenti*, „parents". — *figliuoli*, meervoud van *figliuolo* (fielj-*i*-oe-ool'-o), zoon, „fils". — *fra'*, verkort voor *fra i.* — *i quali*, „lesquels". — *ultima*, „ultième". — *ma*, „mais". — *pensieri*, „pensées". — *padre*, „père". — *cresciuta*, van *crescere* (kreesj'-ee-ree), grocien, „croître". — *bellissima*, van *bello* (bèl'-lo), „bel", „belle". — *oltre*, „outre". — *ogni*, Engelsch any. — *egli*, „lui". — *sperava*, van *sperare* (spee-raar'-ee), hopen, „espérer". — *aver*, verkort voor *avere* (a-weer'-ee), „avoir". — *tutti*, „tous" (vrouwelijk „toutes"). — *giovani*, „jouvenceaux". — *accosterebbero*, van *accostare* (ak-kòs-taar'-ee), „accoster". — *lui*, „lui". — *più*, „plus". — *caldo*, „chaud". — *pro'* (verkort voor *prode*), „preux". — *partigiano*, „partisan". — *concederebbe*, van *concedere* (kòn-tsjeed'-ee-ree), „concéder".

☞ Dat *città* en *podestà* een accent op de *a* hebben, omdat ze eigenlijk verkortingen zijn van *cittade* en *podestade*, zal later besproken worden.

F. Mondeling Onderhoud.

1. Waar bestond eertijds een treurige naijver?
2. Welke treurige naijver bestond daar?
3. Wat wilden de priesters?
4. En wat wilden de heeren doen?
5. Wat deden de weinig verstandige burgers?
6. Wat waren de twee familiën der *Lambertazzi* en der *Gieremei?*
7. En wat waren zij dientengevolge? [NB. uit het antwoord *perciò* weg te laten.]
8. Wie was de voornaamste der *Lambertazzi?*
9. Waardoor nog meer was hij machtig?
10. Hoe was zijne dochter Imilda opgegroeid?
11. Wat hoopte haar vader?
12. En wat was daarbij zijn voornemen?

G. Gesprekken.

I.

il signor (sien-joor'), de heer, mijnheer.
signore (sien-joor'-ee), mijnheer.
Ottone (òt-toon'-ee), (Als geslachtsnaam blijft het onveranderd; doch als doopnaam beteekent het:) Otto.
a casa (a kaaz'-a), tehuis.
uscito (oes-sjiet'-o), uitgegaan, uit;
uscire (oes-sjier'-ee), uitgaan.
vien (wjèn), komt;
venire (wee-nier'-ee), komen;
vien di uscire, hij is daareven uitgegaan (Fr. „il vient de sortir").

Il Signor Ottone è a casa?
No, Signore, è uscito.
No, Signore, vien di uscire.

la signora (sien-joor'-a) } mevrouw,
la padrona (pa-droon'-a) } de vrouw des huizes.

andata (an-daat'-a), gegaan;
andare (an-daar'-ee), gaan.
trovare (tro-waar'-ee), vinden; bezoeken.
amica (a-miek'-a), vriendin.
opera (oop'-ee-ra), opera.

Non è a casa la Signora?
Non è a casa la Padrona?
No, Signora è andata trovare una amica.
No, Signora è andata all' opera.

che (kee), welk;
ora (oor'-a), uur;
a che ora, hoe laat (Fr. „à quelle heure").
tornerà (tòr-nee-ra'), zal zij terugkeeren;
tornare (tòr-naar'-ee), terugkeeren.

A che ora tornerà a casa?

detto (dèt'-o), gezegd;
dire (dier'-ee), zeggen.
ha (a), heeft;
aver (a-weer'), hebben.
niente (niènt'-ee), niets.
nell' (nèl), bij het.

Non ha detto niente nell' uscire.

Federigo (fee-dee-rieg'-o), Frederik (doch als geslachtsnaam blijft 't Federigo).
alloggia (al-lòdzj'-i-a), woont, logeert;
alloggiare (al-lòdzj-i-aar'-ee), wonen, logeeren.
quì (koe-i'), hier.
si (si), ja.

Il Signor Federigo alloggia quì?
Si, Signore.

II.

come (koom'-ee), hoe;
sta (sta), het staat, staat het;
stare (staar'-ee), staan.
come sta, hoe staat het leven, hoe gaat het, hoe vaart u?
bene (been'-ee), goed.
benissimo (bee-nis'-si-mo), zeer goed, opperbest.
va (wa), het gaat, gaat het;
ire (ier'-e), gaan;
Vi (wi), u.
ringrazio (rin-Graats'-i-oo), ik dank;
ringraziare (rin-Graats-i-aar'-ee), danken.

Come sta? Va bene?
Benissimo, Vi ringrazio.

sono (soon'-o), ik ben.
molto (mòl'-to), zeer.
contento (kòn-tèn'-to), tevreden, blijde.
vedere (wee-deer'-ee), zien;
di vedervi (di wee-deer'-wi), u te zien.
rallegro (ral-lee'-Gro), ik verheug mij;
rallegrare (ral-lee-Graar'-ee), verheugen.

Sono molto contento di vedervi.
Mi rallegro molto di vedervi.

siete (si-eet'-ee), gij zijt, zijt gij.
cortese (kòr-tees'-ee), wellevend, verplichtend.

Siete molto cortese, Signore.

venuto (wee-noet'-o), gekomen.
per (pèr), om te.
restare (ree-staar'-ee), blijven.
(Fr. „pour rester").
restarvi (ree-staar'-wi), hier blijven.
ritorno (ri-tòr'-no), ik keer terug.
domani (do-maan'-i), morgen.
mattina (mat-tien'-a), ochtend.

Siete venuto in città per restarvi?
No, Signore, ritorno domani mattina.

H. Herhaling.

1. Lees overluid onderstaanden tekst:

IMILDA.

Novella di Cesare Balbo.

In una gran città d' Italia detta Bolo'gna, ei fu già, come in molte altre, la trista ga'ra tra preti e secolari, che sìndaci o podestà o signori si chiamassero; i pre'ti volevano far quello che era de' signori, e ques'ti quello che era de' preti; e i cittadi'ni mal accorti se ne dividevano in par'ti. Erano principa'li in ognuna delle due parti du'e famiglie dette dei Lambertazzi e de' Gieremei, gran nimi'ci perciò gli uni con gli altri; principale poi ne' Lambertazzi, Orlan'do un vecchio signore potentissimo di ricchez'ze, e per la moltitu'dine de' parenti e de' figliuoli. Fra' qua'li ultima d'età', ma non' nei pensieri del pa'dre era Imilda; che cresciuta bellissima oltre o'gni altra della città, egli spera'va che per averla in mo'glie tut'ti i giovani s'accosterebbero a lui, ed egli poi al più caldo e pro' partigia'no suo la concedereb'be.

2. Werk uit de opstellen 1 en 2 (blz 6) en vertaal de Gesprekken I en II van blz. 7 en 8.

2e LES.

Ovunque *Ella* *vada*, *troverà* *dappertuto*
oo-woen''-koe-ee' èl'-a waad'-a troo-wee-ra' dap-er-toet'-o
Waar ook gij gaat, gij zult vinden overal

uomini *buoni* *e* *cattivi.*
oe-oom'-i-ni boe-oon'-i ee kat-tiew'-i
menschen goede en slechte.

A. Tekst.

E in vero essendo ella giunta così 1 intorno ai diecisette
ee in weer'-o ès-sèn'-do èl'-a dzjioen'-ta ko-si' in-tòr'-no aj dieet''-sji-sèt'-tee
En in waarheid zijnde zij gekomen aldus nabij de zeventien

anni], e sempre più venuta crescendo 2 in bellezza], ed
an'-i ee sèm'-pree pjoe wee-noet'-a kree-sjèn'-do in bèl-lèt'-sa eed
jaren, en altijd meer geworden toenemende in schoonheid en

anche poi, come 3 dalle stesse donne e compagne sue] dice-
an'-kee pooi koom'-ee dal'-ee stès'-see dòn'-nee ee kom-pan'-jee soe'-ee di-tsjee'-
ook daarbij zooals van de zelve vrouwen en gezellinnen hare men

vasi, in bontà, incominciò a correrne voce non pure 4 tra
wa-si in bòn-ta' in-ko-mìn-tsjioo' a kòr'-reer-nee woot'-sjee nòn poer'-ee tra
zeide in goedheid, begon te loopen daarvan stem niet alleen onder

i giovani de' Lambertazzi e loro partigiani], ma 5 anche
i dzjioo'-wa-ni dèi lam-bèr-tat'-si ee loor'-o par-ti-dzjiaan'-i ma an'-kee
de jongelingen der Lambertazzen en hunne partijgangers, maar ook

tra quelli de' loro nimici i Gieremei]. Nei quali era allora
tra koe èl'-li dèi loor'-o ni-mi'-tsji i dzjieer-ee-mee'-i nèi koe-aal'-i eer'-a al-loor'-a
onder die van de hunne vijanden de Gièremeeën. In de welke was toen

appunto 6 uno di poco più di venti anni], il quale Fazio
ap-poen'-to oen'-o di pook'-o pjoe di wèn'-ti an'-i il koe-aal'-ee faat'-si-oo
juist een van weinig meer dan twintig jaren, de welke Faas

o Bonifazio avea nome, 7 giovane d'indole pronta ed
oo boon-i-faat'-si-oo a-wee'-a noom'-ee dzjioo'-wa-nee din'-do-lee pròn'-ta eed
of Bonifacius had naam, jongeling van natuur vlug en

audace], ond' erasi anche troppo fatto già noto all' opere
au-daat'-sjee òn eer'-a-si an'-kee tròp'-po fat'-o dzjia noot'-o al oop'-ee-ree
onverschrokken, waardoor was zich ook te veel gemaakt reeds bekend aan de werken

8 nella sua parte]; ma che sarebbe stato 9 degno di miglior
nèl'-a soe'-a par'-tee ma kee sa-rèb'-ee staat'-o deen'-jo di mielj-ioor'
in zijne partij; maar die zoude zijn geweest waardig van beter

campo, e miglior fama]; perchè, ostinato e caldissimo
kamp'-o ee mielj-ioor faam'-a pèr-kee' òs-ti-naat'-o ee kal-dis'-si-moo
kamp en betere faam; want, hardnekkig en zeer hevig

10 quando i suoi erano perdenti], 11 ad ogni volta poi che
koe-an'-do i soe'-ooi eer'-a-no pèr-dèn'-ti ad òn'-ji wòl'-ta pooi kee
wanneer de zijnen waren verliezers, op elken keer daarna dat

erano superiori], egli tornava benigno ed 12 avrebbe voluto
eer'-a-no soe-peer-ioor'-i eelj'-i tòr-na'-wa bee-nin'-jo eed a-wrèb'-ee wo-loet'-o
zij waren meerderen, hij werd goedig en zou hebben gewild

far pace].
faar paat'-sjee
maken vrede.

B. Hollandsche Vertaling.

En daar zij inderdaad zoodoende bijna zeventien jaar geworden en aanhoudend toegenomen was in schoonheid, en daarbij ook, zooals zelfs door de vrouwen en door

hare kennissen gezegd werd, in goedheid, begon daarover gesproken te worden, niet alleen onder de jongelieden der Lambertazzen en hunne aanhangers, maar ook onder die hunner vijanden, de Giëremeeën. Onder deze was er destijds juist een van even in de twintig jaren, die den naam droeg van Faas of Bonifacius, een jongeling van eenen vluggen en onverschrokken aard, waardoor hij ook reeds in hooge mate bekend was geworden bij de verrichtingen in zijne partij, maar die een beter veld (van bedrijvigheid) en eene betere vermaardheid waardig geweest zoude zijn; want, hardnekkig en ijverend wanneer de zijnen verliezers waren, werd hij schikkelijk telkens als zij (aan de winnende hand) waren, en zou dan (gaarne) vrede hebben willen maken.

C. Uitspraak en Spelling.

[§ **23.**] De vocalen *e* en *o* hebben in het Italiaansch tweeërlei klank (open en gesloten), dus juist als in het Hollandsch. Ieder, die het verschil van „e"-klank kan hooren in de woorden „d e e l e n" en „t e l e n," en het verschil van „o"-klank in de woorden „k o o p e r" (iemand die koopt) en „k o p e r" (het metaal), zal gemakkelijk begrijpen welk verschil hier bedoeld wordt.

Wij zullen echter voorshands dat punt geheel onaangeroerd laten, eerstens omdat die voortreffelijke onderscheiding meer en meer uit onze eigene taal begint te verdwijnen, en ten andere omdat in het Italiaansch op dit punt de uitspraak in iedere provincie a n d e r s is.

Daar er intusschen vele woorden zijn, die, zonder eenig onderscheid hoegenaamd in spelling, hemelsbreed in beteekenis verschillen naarmate ze met eenen openen of gesloten vocaalklank uitgesproken worden, zullen wij reeds spoedig genoeg gelegenheid vinden, om bepaaldelijk de aandacht te vestigen op deze moeielijkheid; doch op dit oogenblik is het maar beter, er overheen te springen.

[§ **24.**] De vocaal *i* heeft n o o i t den korten klank als in de Hollandsche woorden „pit", „zitten", enz. In het Italiaansch klinkt de korte *i* (dat is de *i* met eene consonant in dezelfde lettergreep achter zich) bijna als eene v e r s n e l d uitgesproken l a n g e „i", welken bijzonderen klank wij met **i** zullen afbeelden. Wanneer men den Hollandschen vrouwennaam „Mimi" uitspreekt, klinkt de eerste „i" als de Italiaansche k o r t e *i*-klank. De l a n g e *i*-klank is in het Italiaansch volkomen als in het Hollandsch.

[§ **25.**] Twee (drie) vocalen, die te zamen slechts één klank vertegenwoordigen, noemt men t w e e k l a n k e n (d r i e k l a n k e n).

[§ **26.**] De Tweeklanken zijn te onderscheiden in drie soorten:

1) die met *a*, *e*, *i* of *u* aanvangen, en zóó uitgesproken worden, dat op de b e i d e vocalen e v e n v e e l klemtoon valt. Dit zijn de eigenlijke tweeklanken, waarbij elke vocaal haren eigenen klank behoudt, en toch die twee klanken samensmelten tot één. Voorbeelden daarvan in A. Tekst dezer les zijn onder andere *a u d a c e*; en in de vorige les (blz. 3) *d e i*, *n e i*, *v e c c h i o*.

2) die met *i* of *u* aanvangen, terwijl die *i* of *u* om zoo te zeggen toonloos zijn, en de volle klemtoon gelegd wordt op de t w e e d e vocaal van den tweeklank. Voorbeelden van dien aard in A. Tekst dezer les zijn onder andere *g i u n t a*, *d i e c i s e t t e*, *p i ù*, *i n c o m i n c i ò*, *g i o v a n i*, *g i à*. En in de vorige les (blz. 3) *l u i*, *m o g l i e*, *p e r c i ò*.

3) die met *a*, *e* of *o* aanvangen, terwijl juist op die aanvangsvocaal de volle klemtoon wordt gelegd, en de tweede vocaal van den tweeklank slechts vluchtig gehoord wordt, bijv.: *mai* (maai), n o o i t; *Dei* (deei), g o d e n; en in A. Tekst dezer les *poi* (pooi).

[§ **27.**] G e e n tweeklank vertegenwoordigen twee vocalen, die e l k a f z o n d e r l i j k uitgesproken worden. Voorbeelden daarvan in A. Tekst dezer les zijn: *a v e a*, *s u a*. En blz. 3 der vorige les *d u e*, *s u o*.

[§ **28.**] De dichters hebben de vrijheid, om twee naast elkander staande vocalen, die t w e e l e t t e r g r e p e n vormen (zie § 27) te gebruiken als é é n lettergreep. Ook staat het hun vrij, de tweeklanken (bedoeld in n°. 3 van § 26), die gewoonlijk als é é n l e t t e r g r e e p gelden, te gebruiken als t w e e lettergrepen.

[§ **29.**] De Drieklanken zijn uit den aard der zaak slechts weinige in getal. Ofschoon alle drie de vocalen te gelijk uitgesproken worden, legt men toch den klemtoon, den nadruk, slechts op de middelste van de drie. Voorbeelden daarvan komen in A. Tekst dezer les niet voor, want *suoi* is de meervoudsvorm van het bezittelijk voornaamwoord *suo*, dat g e e n tweeklank is (zie § 27). En in de vorige les (blz. 3) hebben we aangetroffen *f i g l i u o l i*, dat den klemtoon op de laatste der drie vocalen heeft, en dus kennelijk óók geen drieklank is. Maar drieklanken zijn, bij voorbeeld, *puoi* (poe-ò'-i, bijna: pwòj), g i j k u n t; *vuoi* (woe-ò'-i, bijna: wòj), g i j w i l t.

NB. Ook willen wij hier meteen reeds *buoi* (boe-ò'-i, bijna: bwòj), o s s e n, ter

sprake brengen, zijnde het meervoud van *boe* (boe'-ee), os (zie blz. 15); waaruit men terloops de opmerking kan maken, dat bij sommige woorden te gelijk met hunne vervorming tevens de klemtoon verspringt.

[§ **30**.] De *g* heeft drieërlei uitspraak:

1) Een klank, die naar dien der „k" zweemt, maar uitermate zacht (welke klank door ons afgebeeld wordt met G; zie ††† op blz. 4). Dezen klank heeft de *g* als zij in dezelfde lettergreep een der vocalen *a*, *o*, *u* of een der consonanten *h*, *l*, *r* vlak achter zich heeft. De eenige uitzondering hierop wordt omschreven in n° 2, dat hier onmiddellijk volgt.

2) In de lettergreep *gli* wordt de *g* niet altijd als eene zeer zachte „k" uitgesproken. Wanneer dat *gli* de eindlettergreep van een woord is, of ook wanneer het nog eene vocaal achter zich heeft, wordt de letter-verbinding *gl* uitgesproken bijna als de „ll mouillé" der Franschen. Slechts twee uitzonderingen zijn daarop, namelijk de woorden:

Angli (an'-Gli), Angelen (een oud volk)

en

Anglia (an'-Gli-a), Anglia (Engeland), in welke de *g* uitgesproken wordt als zeer zachte „k" (afgebeeld G).

NB. Dus, wanneer er achter *gli* eene lettergreep volgt, die met eene consonant aanvangt, klinkt de *g* altijd als zeer zachte „k", zijnde dit (volgens n° 1 dezer §) hare gewone uitspraak in de lettergrepen *gla*, *gle*, *glo*, *glu*, bij voorbeeld: *negligere* (nee-Gliedzj'-ee-ree), verwaarloozen; *negligenza* (nee-Gli-dzjèn'-tsa), achteloosheid; *anglicano* (an-Gli-kaan'-o), Anglikaansch; *glittoteca* (Glit-o-teek'-a), glyptotheek.

3) Wanneer de *g* onmiddellijk door eene *e* of *i* gevolgd wordt, klinkt zij als „dzj". De *g* met *e* of *i* achter zich, is dus de zachte klank der *c* (zie § 4).

[§ **30** *a*.] In Aanmerking II onder § 16 hebben wij gezien, dat *gli* nooit anders geapostrofeerd wordt dan vóór woorden, die met *i* aanvangen. Daardoor gaat de eind-*i* van *gli* ook in de uitspraak verloren, bijv. *gl' Italiani* (ljiet-al-jaan'-i), de Italianen. Ofschoon dit nagenoeg vanzelf spreekt, kan deze duidelijke toelichting voor sommigen zijn nut hebben: vergeeflijk toch zou het zijn, indien men van het geapostrofeerde *gli* (*gl'*) toch de *i* wilde uitspreken, naardien op blz. 3 onder het geapostrofeerde *frai* (*fra'*) en *dei* (*de'*) de uitspraak staat afgebeeld juist alsof de *i* werkelijk geschreven stond.

NB. *fra'* en *de'* mogen evengoed gelezen worden „fraj" en „dèj" als „fra" en „dee" — beide manieren van uitspraak zijn evengoed. Maar als *gli* geapostrofeerd is (*gl'*) vereenigt zich de *gl'* geheel met de aanvangs-*i* van het volgende woord.

††† Men mag *gli* nooit apostrofeeren als het volgende woord met eene andere vocaal aanvangt, want daardoor zou *gl'* voor *a*, *e*, *o* of *u* komen te staan, en uitgesproken moeten worden „Gl" (zie het NB. onder § 30); daarom schrijft men (blz. 13) *gli amici* (lji a-mi'-tsji) en volstrekt niet *gl'amici* (Gla-mi'-tsji), enz.

[§ **31**.] Wanneer *e* of *i* eene dubbele *g* vóór zich heeft, wordt dat dubbele letterteeken *gg* uitgesproken als „d-dzj", zijnde dus de zachte klank der *cc* (zie § 5).

[§ **32**.] Het letterteeken *gn* wordt in het Italiaansch uitgesproken juist als in het Fransch, dat wil zeggen, men hoort eerst de „n", en daarachter den klank eener Hollandsche „j". Dus de „nj" in onze woorden „fra**nj**e", „ba**nj**erheer", „plu**nj**e", „Oosti**nj**e", „po**nj**aard" wordt uitgesproken als de *gn* der Italianen.

NB. Heeft *gn* eene *i* achter zich, en dáárachter nog eene andere vocaal, dan vormt dat *gni* eene afzonderlijke lettergreep, en op de *i* valt de volle klemtoon.

[§ **33**.] In de lettergrepen *gua*, *gue*, *gui*, *guo* volgt de *g* den regel van n° 1 der § 30 (dus als zeer zachte „k") en de *u* volgt den regel van § 1.

††† Intusschen mag de oe-klank volstrekt niet gerekt worden; men moet hem slechts eventjes laten hooren. Maar zeer verkeerd zou het zijn, die *u* als eene Hollandsche „w" uit te spreken, daar er wel degelijk iets van den oe-klank gehoord moet worden, doch zeer vluchtig (zooals de *w* in het Engelsch uitgesproken wordt). De klemtoon der lettergreep valt op de laatste vocaal (*a*, *e*, *i* of *o*).

[§ **34**.] De *q* klinkt volkomen als eene Hollandsche forsche „k". En op *ua*, *ue*, *ui*, *uo* is volkomen toepasselijk het medegedeelde in § 33.

[§ **35**.] De *s* heeft tweeërlei uitspraak, scherp en zacht

1) Scherp wordt de *s* uitgesproken: Eerstens, als aanvangsletter van woord of lettergreep met eene vocaal achter zich; ten andere, wanneer zij onmiddellijk voorafgegaan wordt door eene consonant; ten derde, wanneer zij dubbel staat (*ss*); en ten vierde, wanneer zij gevolgd wordt door *c*, *f*, *p*, *q* of *t*.

2) Zacht (als **z**) klinkt de *s* eerstens vóór de consonanten *b*, *d*, *g*, *l*, *m*, *n*, *r* en *v*; en ten andere, wanneer zij, in niet-samengestelde woorden, tusschen twee vocalen staat. (Zie de volgende §.)

[§ **36**.] *a*) In samengestelde woorden, waarvan het tweede lid der samenstelling met eene scherpe *s* aanvangt, blijft

de *s* scherp, al staat zij tusschen twee vocalen.

b) Ook in de partikels *bis*, *dis* en *mis* blijft de *s* scherp, al wordt zij in het samengestelde woord gevolgd door eene vocaal, of door een der consonanten, opgenoemd in n° 2 van § 35.

c) Ook in het voornaamwoord *si*, men, blijft de *s* scherp, al wordt dit *si*, in plaats van vóór den werkwoordsvorm te staan, daarachter aangehecht.

[§ **37**.] De *t* wordt altijd als de Hollandsche „t" uitgesproken, zelfs al staat zij vóór *ia*, *ie* of *io*.

[§ **38**.] De *z* heeft tweeërlei uitspraak, namelijk scherp (als „ts") en zacht (als „dz")

De zachte uitspraak der *z* speelt op verre na niet zulk eene groote rol als de scherpe.

Of de uitspraak der *z* scherp of zacht is, laat zich door geen vaste regelen bepalen. Wel kunnen wij dienaangaande een richtsnoer aan de hand geven; doch op de 6 regelen, die wij hier zullen stellen, bestaan vele uitzonderingen, die niet anders te leeren zijn, dan door het gebruik.

a) Scherp is de *z*:

1) in de meeste gevallen, waarin zij onmiddellijk voorafgegaan wordt door een der consonanten *l*, *n*, *r*.

2) tusschen twee vocalen, voornamelijk in de aan het Latijn ontleende uitgangen *zia*, *zie*, *zio* en *zione*.

3) als zij dubbel staat (*zz*), inzonderheid in de uitgangen *azzo*, *ezzo*, *ozzo* en *uzzo*.

4) als aanvangsletter in alle woorden, die niet uit het Grieksch of uit andere vreemde talen overgenomen zijn.

b) Zacht is de *z*:

5) als aanvangsletter in alle aan het Grieksch ontleende, en in vele uit andere vreemde talen overgenomene woorden.

6) In de meeste op *ezzare* en *izzare* uitgaande werkwoorden.

[§ **39**.] De acht consonanten, die in het Italiaansch uitgesproken worden volkomen eveneens als in het Hollandsch, zijn: *b*, *d*, *f*, *l*, *m*, *n*, *p*, *r*.

[§ **40**.] Toonteekens heeft de Italiaansche taal er drie: het zware (`), het scherpe (´) en het omgebogene (^). Dus juist als in de Fransche taal.

De twee laatstgenoemde teekens worden zeer zelden gebruikt. Veel daarentegen bedienen de Italianen zich van het zware toonteeken, en wel:

1) op de eindvocaal van alle woorden, welke eigenlijk eene toonlooze lettergreep langer zijn, doch die lettergreep weggeworpen hebben.

2) op de eindvocaal van den derden persoon enkelvoud van den volmaakt verleden tijd der regelmatige werkwoorden; en op de eindvocaal van den eersten en derden persoon enkelvoud van den toekomenden tijd van alle werkwoorden.

3) op de vocaal van éénlettergrepige woorden, die, bij eenerlei spelling, zonder toonteeken eene andere beteekenis hebben.

4) op de eindvocaal van éénlettergrepige woorden, die op eenen tweeklank uitgaan.

5) op de eindvocaal van alle meerlettergrepige woorden, die den klemtoon op de laatste lettergreep hebben.

NB. Evenals bij de onder n° 3 bedoelde woorden, dient ook bij de hier onder n° 5 bedoelde woorden het zware toonteeken eenvoudig, om ze te onderscheiden van woorden, die juist eveneens gespeld zijn, doch eene andere beteekenis hebben.

Toepassing

der uitspraak-regelen op A. Tekst dezer les.

a (§ 1). Lang in: **ma**, **tra**, *partigiani*.
Kort in: **anni**, **dalle**, **appunto**.

b (§ 39). **bellezza**, **bontà**, *Lambertazzi*, *sarebbe*, *avrebbe*.

c (§ 3). **campo**, **così**, **poco**, **crescendo**.

c (§ 4). **diecisette**, **dicevasi**, **voce**, **nimici**.

cc (§ 5). **accorti** (Les 1 blz. 3); **vecchio** en **ricchezze** (Les 1 blz. 3, vereenig § 5 met § 9).

ch (§ 9). **anche**, **che**, **perchè**; zie ook **vecchio** en **ricchezze** (Les 1 blz. 3).

d (§ 39). *essendo*, **diecisette**, **ed**, **dalle**.

e (§ 1). Lang in: *E*, **erano**, *perchè*, *egli*.
Kort in: *bellezza*, *stesse*.

f (§ 39). **Fazio**, *Bonifazio*, **fatto**, **fama**, **far**.

g (§ 30). 1. **gara** en **gran** (Les 1 blz 3).
2. *miglior*, **egli**.
3. **giunta**, **giovani**, *partigiani*, **Gieremei**.

gn (§ 32). *compagne*, **degno**, **ogni**, *benigno*.

h (§ 10). altijd stom.

i (§ 24). Lang in: **nimici**.
Kort in: **intorno**, **incominciò**.

j (§ 10). Voorbeelden daarvan later.

l (§ 39). **ella**, *bellezza*, **loro**, *quali*, *caldissimo*.

m (§ 39). *sempre*, **come**, *nimici*.

n (§ 39). *intorno*, **non**, **uno**, **anni**.

o (§ 1). Lang in: *allora*, *poco*, *nome*. Kort in: *intorno*, *donne*, *troppo*.

p (§ 39). *sempre*, *più*, *poi*, *compagne*, *pure*, *appunto*, *pronta*.

q (§ 34). *quelli*, *quali*, *quando*.

r (§ 39). *vero*, *intorno*, *sempre*, *crescendo*, *correrne*.

s (§ 35). I, 1) *sarebbe*, *sempre*, *signore* (Les 1 blz. 3), *suoi*, *superiori*. 2) *pensieri* (Les 1 blz. 3). 3) *essendo*, *stesse*, *caldissimo*. 4) *crescendo* (zie §§ 7, 8, 9); *sperava* (Les 1 blz. 3); *stesse*, *stato*, *ostinato*. II. Voorbeelden volgen later.

s (§ 36). *a*) *diecisette*; *b*) Voorbeelden later; *c*) *dicevasi*, *erasi*.

t (§ 37). *giunta*, *intorno*, *diecisette*, *tra*, *partigiani*, *venti*, *fatto*. (Voorbeelden met *ia*, *ie* en *io* later.)

u (§§ 1 en 33). *giunta*, *venuta*, *sue*, *pure*, *quelli*, *quali*, *appunto*, *uno*, *sua*, *quando*, *suoi*, *superiori*, *voluto*, *più*.

v (§ 10). *vero*, *venuta*, *dicevasi*, *voce*, *giovani*, *venti*, *avea*, *volta*, *tornava*, *avrebbe*, *voluto*.

z (§ 38). 1) — —; 2) *Fazio*, *Bonifazio*; 3) *bellezza*, *Lambertazzi* en (Les 1 blz. 3) *ricchezze*. Meer voorbeelden later.

Toonteeken (§ 40). 1) *bontà*. Zie ook *città* en *podestà* op blz. 7; en *età* (Les 1 blz. 3).
2) *incominciò*.
3) Zie *è*, blz. 16.
4) *più*, *già*.
5) *così*, *perchè*.

D. Spraakkunst.

Uitwerking

der Opgaven van de vorige Les.

Opgave 1 (blz. 6):

Enkelvoud.	Meervoud.
il **cavallo.**	i cavalli.
del cavallo.	dei cavalli.
al cavallo.	ai cavalli.
il cavallo.	i cavalli.
dal cavallo.	dai cavalli.
lo **scolaro.**	gli scolari.
dello scolaro.	degli scolari.
allo scolaro.	agli scolari.
lo scolaro.	gli scolari.
dallo scolaro.	dagli scolari.
l'**amico.**	gli amici.
dell' amico.	degli amici.
all' amico.	agli amici.
l'amico.	gli amici.
dall' amico.	dagli amici.

Enkelvoud.	Meervoud.
la **madre.**	le madri.
della madre.	delle madri.
alla madre.	alle madri.
la madre.	le madri.
dalla madre.	dalle madri.
la **sorella.**	le sorelle.
della sorella.	delle sorelle.
alla sorella.	alle sorelle.
la sorella.	le sorelle.
dalla sorella.	dalle sorelle.
l'**anima.**	le anime.
dell' anima.	delle anime.
all' anima.	alle anime.
l'anima.	le anime.
dall' anima.	dalle anime.
un **monte.**	monti.
d'un / di un } monte.	de monti.
a un monte.	a monti.
un monte.	monti.
da un monte.	da monti.
un **Italiano.**	Italiani.
d'un / di un } Italiano.	d'Italiani.
a un Italiano.	ad Italiani.
un Italiano.	Italiani.
da un Italiano.	da Italiani.
l'Italiano.	gl' Italiani.
dell' Italiano.	degl' Italiani.
all' Italiano.	agl' Italiani.
l'Italiano.	gl' Italiani.
dall' Italiano.	dagl' Italiani.

Mann. Enkelv.	Vrouw. Enkelv.
uno **studio.**	una **camera.**
d'uno / di uno } studio.	d'una / di una } camera.
a uno studio.	a una camera.
da uno studio.	da una camera.
un **orso.**	un' **armata.**
d'un / di un } orso	d'un' / di un' } armata.
a un orso.	a un' armata.
un orso.	un' armata.
da un orso.	da un' armata.

Opgave 2 (blz. 6):

1. Le sorelle del vecchio signore. — 2. I cavalli degl' Italiani. — 3. Signori e cittadini erano amici. — 4. I principali dell' armata erano in una gran città. — 5. I nemici della madre volevano avere i due orsi. — 6. Nei pensieri delle sorelle degli scolari egli era l'anima della gara tra i giovani.

Gesprekken:

I (blz. 7):

Is mijnheer Ottone tehuis?
Neen, mijnheer! hij is uitgegaan.
Is mevrouw niet tehuis?
Is de dame des huizes niet tehuis?

Neen, mevrouw is eene vriendin gaan bezoeken.

Neen, mevrouw is naar de opera gegaan.

Hoe laat zal zij weer tehuis komen?

Daarvan heeft zij niets gezegd toen zij uitging.

Woont mijnheer Federigo hier?

Ja, mijnheer!

II (blz. 8):

Hoe staat het leven? Gaat het goed?

Opperbest, dank u.

Ik ben zeer blijde u te zien.

Ik verheug mij zeer u te zien.

Gij zijt wel goed, mijnheer!

Zijt gij in de stad gekomen om er te blijven?

Neen, mijnheer! ik keer morgen terug.

Verbuiging der substantieven.

[§ **41.**] Duidelijkheidshalve zij hier ter aanvulling van § 19 gezegd, dat mannelijke substantieven, die in den Eersten naamval enkelvoud op *a* uitgaan, hun meervoud vormen door die *a* in *i* te veranderen.

[§ **42.**] Alle substantieven, die in het enkelvoud op *i* uitgaan, blijven onveranderd zooals ze zijn, wanneer men ze in het meervoud gebruikt, bijv.:

la *metropoli* (mee-troo'-po-li), de moederstad.

le *metropoli*, de moedersteden.

[§ **43.**] Alle éénlettergrepige substantieven, en evenzoo alle, die den klemtoon (dus: die het zware toonteeken) op de eindvocaal hebben, blijven in het meervoud onveranderd, zooals ze in het enkelvoud zijn, bijv.:

la *città* (tsjit-ta'), de stad.
le *città* (tsjit-ta'), de steden.
il *rè* (ree), de koning.
i *rè* (ree), de koningen.
il *piè* (pjee), de voet.
i *piè* (pjee), de voeten.

[§ **44.**] De substantieven, die den uitgang *ie* hebben, blijven onveranderd in het meervoud, bijv.:

la *serie* (seer'-i-ee), de rij, de reeks;
le *serie* (seer'-i ee), de rijën, de reeksen.

[§ **45.**] Onder de substantieven, die op *co* en op *go* uitgaan, zijn er, die hun meervoud vormen eenvoudig door de eind-*o* te veranderen in *i* (volgens nº 2 van § 19); maar er zijn er ook, die van dien regel eenigszins afwijken: wèl wordt de eindvocaal (de *o*) door hen in *i* veranderd; maar tusschen de *c* of *g* en den meervouds-uitgang wordt nog eene *h* ingeschoven.

[§ **46.**] Hetzelfde als in de vorige § bedoeld, is ook van toepassing op vele substantieven met den uitgang *ca* of *ga*.

Van de mannelijke (zie § 41) zijn er vele, die in het meervoud den uitgang *chi* of *ghi* aannemen.

Van de vrouwelijke (zie nº 1 van § 19) nemen vele den uitgang *che* of *ghe* aan.

[§ **47.**] Dat inschuiven van eene *h* (zie §§ 45 en 46) geschiedt louter met het doel, om in het meervoud denzelfden consonanten-klank („k" of „g") te behouden, dien het substantief in het enkelvoud heeft.

Want de op *co* of *go* uitgaande substantieven, die eenvoudig hunne eind-*o* in *i* veranderen, ondergaan daardoor eene verandering in de uitspraak van de consonant (vergelijk §§ 3 en 5 met § 4, en ook nº 1 van § 30 met nº 3 van diezelfde §).

Voorbeelden:

il sindaco (sin'-da-ko), de bewindvoerder; meervoud: *sindaci*, blz. 3.
il nimico (ni mi'-ko), de vijand; meervoud: *nimici*, blz. 3 en 9.
l'amico (zie blz. 6), mrv.: *gli amici* (lji a-miet'-sji), de vrienden.

Maar daarentegen volgens § 46:

l'amica (zie blz. 8), mrv.: *le amiche* (a-miek'-ee), de vriendinnen.

[§ **48.**] Welke der in de §§ 45 en 46 bedoelde substantieven hun meervoud vormen enkel door de eind-vocaal te veranderen, en welke daarentegen in den meervouds-uitgang eene *h* inschuiven, moet men leeren door het gebruik. Wel kunnen daarvoor eenige regelen gesteld worden; doch op die regelen komen dan zóó vele uitzonderingen, dat wij er de beoefenaars van onzen cursus maar liever niet mede zullen kwellen.

[§ **49.**] Geheel afwijkend van de gewone regelen is de meervoudvorming van de volgende woorden:

l'uomo (loe-oom'-o), de mensch, (ook:) de man, gaat niet volgens nº 2 van § 19, maar heeft in het meervoud: *gli uomini* (zie Motto dezer les), de menschen, (ook:) de mannen.
la moglie (zie blz. 3) gaat niet volgens § 44, maar heeft in 't meervoud: *le mogli* (mool'-ji), de vrouwen.
il bue (boe'-ee), de os, gaat niet volgens nº 2 van § 19, maar heeft in 't meervoud: *i buoi* (boe-òj'), de ossen. Vergelijk voor de uitspraak § 29 en het ††† van § 33. (*)

(*) **Hoe vluchtig ook, de oe-klank, dien de Italiaansche *u* heeft, moet gehoord worden. Daar het niet zeker is, dat alle beoefenaars van dezen Cursus bekend zijn met de Engelsche taal, hebben wij gemeend in § 29 en § 49 te**

Dio (di'-o), God, gaat wel is waar somwijlen regelmatig volgens n⁰ 2 van § 19, en heeft dan in 't meervoud *Dii* (di'-i), goden; doch meestal ontmoet men van dit woord het meervoud *Dei* (zie n⁰ 3 van § 26).

[§ **50**] 1) Bij de substantieven, die op *io* uitgaan, is de vraag, of de klemtoon al of niet op de *i* ligt; zoo ja, dan vormt de *i* met de *o* geen tweeklank, en wordt het meervoud gevormd op de regelmatige manier (volgens n⁰ 2 van § 19), bijv.:

Enkelvoud.	Meervoud.
il zio (tsi'-o), de oom.	*i zii* (tsi'-i), de ooms.
il pendio (pèn-di'-o), de helling.	*i pendii* (pèn-di'-i), de hellingen.

2) Valt daarentegen de klemtoon niet op de *i*, dan komt eene andere vraag in aanmerking, namelijk: is de *i* slechts een verzachtingsteeken om de *o* niet onmiddellijk te laten volgen op *c*, *g*, *sc* of *gl*, en zoodoende aan deze vier letterteekens kunne in §§ 4, 30 (n⁰ 3), 28, 30 (n⁰ 2) bedoelde uitspraak te verzekeren? In dit geval wordt het meervoud gevormd louter door de eind-*o* van het enkelvoud weg te werpen, bijv.:

Enkelvoud	Meervoud
il consiglio (kòn-siel'-jio), de beraadslaging.	*i consigli* (kòn-siel'-ji) de beraadslagingen.
il gussio (goes'-sjio), de dop, de bast, de peulschil.	*i gussi* (goes'-sji), de doppen, de basten, de peulschillen.

3) Alle andere woorden, die op *io* uitgaan, vormen hun meervoud door dat *io* te veranderen in *j*, bijv.:

Enkelvoud	Meervoud
lo studio (stoed'-io), de studie.	*gli studj* (stoed'-i), de studiën.
l'occhio (òk'-io), het oog.	*gli occhj* (òk'-i), de oogen.
il desiderio (deez-i-deer'-io), de wensch.	*i desiderj* (deez-i-deer'-i), de wenschen.

NB. Over die *j* als meervouds-uitgang zal later nog iets meer te zeggen vallen.

---

moeten doen uitkomen, dat het noodzakelijk is den „oe"-klank te laten hooren. Nu echter mogen wij aannemen, dat ieder daarvan doordrongen is, zoodat wij voortaan zullen afbeelden *uoi* (pwwòj), *vuoi* (wwòj), *buoi* (bwwòj): die dubbele „w" (ww) zal dus strekken, om telkens den beoefenaar te herinneren: wel is *uoi* slechts één klank, maar laat vooral in dien klank iets hooren, dat naar de Hollandsche „oe" zweemt, juist zooals de Engelschen dat doen bij het uitspreken van de Engelsche w.

☞ Diezelfde afbeelding met „ww" zullen wij voortaan bezigen voor de *u* in *ua*, *ue*, *ui*, *uo* met *g* of *q* er vóór.

E. Lexicographie.

(Zie het NB. op blz. 7.)

in vero, „en vérité". — *essendo*, van *essere* (ès'-see-ree), „être", zijn. — *giunta*, vrouwelijke vorm van *giunto*, deelwoord van *giugnere* (dzji-oen'-jee-ree). — *così*, „ainsi". — *intorno a*, „autour de". — *diecisette*, samengesteld uit *dieci* (diee'-tsji), tien, en *sette* (sèt'-tee), zeven, zooals „dix-sept" samengesteld is uit „dix" en „sept". — *anni*, mrv. van *anno*, „an". — *venuta* („venue"), vrouwelijke vorm van *venuto*, deelwoord van *venire* (wee-nier'-ee), „venir". — *crescendo*, van het werkwoord *crescere* (kreesj'-ee-ree), toenemen, aangroeien, „croître"; vergelijk *cresciuta* (op blz. 7). — *bellezza*, „beauté"; vergelijk *bellissima* (blz. 7). — *ed*, het voegwoord *e* (blz. 7), dat welluidendheidshalve eene *d* achter zich neemt, altijd als het volgende woord met eene vocaal aanvangt. — *anche*, „encore". — *compagne*, mrv. van *compagna*, „compagne". — *sue*, „ses". — *dicevasi*, „se disait", gezegd werd; van *dicere* (di'-tsjee-ree), dichterlijke vorm van *dire* (di'-ree), „dire", zeggen. — *bontà*, „bonté". — *incominciò*, „commença". — *correrne*, samengesteld uit *correre* (kòr'-ree-ree), „courir" (dat zijne eind-*e* wegwerpt; vergelijk *far* en *aver*, blz. 7), en *ne*, daarvan (het Fransche „en"). — *voce*, „voix". — *non*, „non". — *pure*, „pure-ment". — *loro*, „leur". — *un partigiano*, „partisan". — *allora*, „alors". — *appunto*, „à point", juist. — *poco*, „peu". — *venti*, „vingt". — *avea*, „avait", van *avere* (blz. 7). — *nome*, „nom". — *pronta*, vrouwelijk van *pronto*, „prompt". — *audace*, „audacieux", van 't substantief „audace". — *ond'*, verkort van *onde* (òn'-dee), „d'où", „dont". — *erasi*, uit *era*, was, en *si*, men. — *troppo*, „trop" — *fatto*, „fait", van *fare* (blz. 7). — *noto*, „note". — *opere*, mrv. van *opera* (oop'-ee-ra), „opération". — *la parte*, enkelvoud van *parti* (blz. 7). — *sarebbe*, „serait"; van *essere* (zie hierboven). — *degno*, „digne". — *miglior*, „meilleur". — *campo*, „camp", „champ". — *fama*, faam; vergelijk „fameux". — *perchè*, „pourquoi". — *ostinato*, „obstiné". — *caldissimo*, overtreffende trap van *caldo* (blz. 7); vergelijk *bellissima* (blz. 7). — *quando*, „quand". — *perdenti*, mrv. van *perdente* (pèr-dènt'-ee), „perdant", verliezer. — *volta*, „fois". — *superiori*, mrv. van *superiore*, „supérieur". — *tornava*, „tournait", van *tornare* (tòr-naar'-ee), „tourner". — *benigno*, „bénin" (vrouwelijke vorm in 't Fransch „bénigne") — *voluto*, „voulu", van *volere* (woo-leer'-ee), „vouloir". — *pace*, „paix" (vergelijk „pacifique").

F. Mondeling Onderhoud.

Vragen.

1. Hoe ver was Imilda reeds in jaren gekomen?
2. Waarin was zij aanhoudend toegenomen?
3. En door wie werd gezegd, dat zij tevens in goedheid toegenomen was?
4. Onder welke jongelieden begon daarover gesproken te worden?
5. Onder welke jongelieden nog meer?
6. Wie bevond zich destijds juist *nei quali?*
7. Welke soort van jongeling was *Bonifazio?*
8. Waar had hij zich door zijne daden reeds bijzonder bekend gemaakt?
9. Wat *sarebbe* (*egli*) *stato?*
10. Wanneer was hij *ostinato e caldissimo?*
11. En wanneer werd hij *benigno?*
12. Wat zou hij dan wel hebben willen doen? [Vóór het antwoord te zetten het voornaamwoord *Egli.*]

G. Gesprekken.

sapete (sa-pee'-tee), weet gij.
compiacetevi (kom'-pi-a-tsjee''-tee-wi'), wees zoo goed, heb de vriendelijkheid.
di (di), te.
dirmi (dier'-mi), mij zeggen.
volete (woo-lee'-tee), wil.

Che ora è? (NB. Dit *è*, van *essere*, wordt uitgesproken als het Fransche *est*, dus gelijk de Hollandsche **e** in **k**erk. Het heeft een toonteeken, om het te onderscheiden van het voegwoord *e*, en).
Sapete che ora è?
Compiacetevi di dirmi che ora è.
Volete aver la bontà di dirmi che ora è.

un' (oen), een. NB. verkort voor *una;* ofschoon telwoord, evenals in het Hollandsch, den regel van het onbepalend lidwoord volgende, zie blz. 6.
sono (soon'-o), zijn.
le (lee), de. NB. Zie blz. 6.
due (doe'-ee), twee.
sono le due, het is twee uren.
trè (tree), drie.
quattro (kwwat'-tro), vier.
cinque (tsjin'-kwwee), vijf. (Zie hetgeen over „oe" gezegd is in de noot van § 50 op blz. 15.
sei (scei), zes.
otto (òt'-to), acht.
nove (noo'-wee), negen.
undici (oen'-di-tsji), elf.
mezzodì (mèd'-zoo-di''), twaalf uren (overdag). (§)
mezza notte (mèd'-za nòt''-tee), twaalf uren (des nachts), middernacht.

È un' ora.
Sono le due. } NB. Van 2 tot 11 zeggen
Sono le sette. } de Italianen niet *è*, maar
Sono le dieci. } *sono.* (*)
È mezzodì.
E mezza notte.

quarto (kwwar'-to), kwartier.
quarti (kwwar'-ti), kwartieren.
(NB. Zie n° 2 van § 19.)
mezza (mèd'-za), de vrouwelijke vorm van *mezzo* (mèd'-zo), half.

È un' ora ed un quarto.
È un' ora e mezza.
È un' ora e trè quarti.
Sono le due ed un quarto.

(§) De uitspraak van *mezzo* (en dus ook van *mezza*) is een der weinige uitzonderingen op n° 3 van § 38.
(*) En niet *ore* (zie n° 1 van § 19) achter het woord, maar *le* (zie blz. 6) er vóór.

H. Herhaling.

1. Lees overluid onderstaanden tekst (volgens de Wenken op blz. 2), en vertaal dien dan, volzin voor volzin, mondeling in het Hollandsch.

E in vero essendo ella giunta così intorno ai diecisette an'ni, e sempre più venuta crescendo in bellez'za, ed anche poi, come dalle stesse donne e compagne su'e dicevasi, in bontà, incominciò a correrne voce non pu're tra i giovani dè' Lambertaz'zi et loro partigiani, ma anche tra quelli de' loro nimici i Giereme'i. Nei qua'li era allora appun'to uno di poco più di venti anni, il quale Fazio o Bonifazio avea no'me, giovane d'indole pron'ta ed auda'ce, ond' erasi anche troppo fatto già no'to all' opere nella sua par'te; ma che sarebbe stato degno di miglior' campo, e miglior' fama; perchè, ostinato e caldissimo quando i suoi erano perden'ti, ad o'gni volta poi che erano superio'ri, egli tornava beni'gno ed avrebbe voluto far pa'ce.

2. Vertaal de Gesprekken van Hoofdstuk G. in het Hollandsch.

3. Vertaal in het Italiaansch de volgende

Opgave.

1 Hoe laat is het? — 2. Het is drie uren. — 3. Het is half vier. — 4. Het is kwartier over vijven. — 5. Het is kwartier voor zessen. — 6. Het is kwartier over twaalven (NB. overdag). — 7. Het is half een (NB. 's-nachts). — 8. Het is kwartier voor eene (NB. 's-nachts). — 9. Het is kwartier voor eene (NB. overdag). — 10. Het is elf uren. — 11. Het is half twaalf. — 12. Het is kwartier voor twaalven.

VOLLEDIGE
LEERCURSUS

OM

ZONDER ONDERWIJZER

uitsluitend door eigen oefening

GEMAKKELIJK EN SPOEDIG DE

ITALIAANSCHE TAAL

VOLGENS DE REGELEN DER SPRAAKKUNST EN DEN BESCHAAFDEN OMGANGSTOON TE LEEREN SCHRIJVEN EN SPREKEN.

DOOR

SERVAAS DE BRUIN.

TWEEDE DRUK.

2e BRIEF (Les 3 en 4).

ZUTPHEN
P. PLANTENGA Bzn.
1880.

Prijs 60 Cent per brief. Compleet in 12 brieven. Afzonderlijke brieven niet verkrijgbaar.

N.B. Eerst moet de eene brief geheel ingestudeerd zijn, voor dat de volgende geopend en doorbladerd wordt.

Zie verder de achterzijde van den omslag.

3e LES.

Una buona educazione è il maggiore
(oen'-a bwwoon'-a ee-doe-ka-tsioon'-ee è il madl-dzioor'-ee
Eene goede opvoeding is de grootste

dei benifizii.
dèi been-i-fiet'-si-i)
der weldaden.

A. Tekst.

Non so se gli venisse questo da retta e buona natura, per
nòn soo see lji wee-nis'-see kwwès'-to da rèt'-ta ee bwwoon'-a na-toer'-a pèr
niet (ik) weet of hem kwam dit van rechte en goede natuur, door

sè stessa 1 abborritrice di quegli scandali]; o da prematura
see stès'-sa ab'-òr-i-tri''-tsjee di kwwee'-lji skandl'-a-li oo da pree-ma-toer'-a
zich zelve afkeerhebster van die schandalen; of van vroeg ontwikkelde

ragione che gliene facesse scorgere 2 il danno comune a tutti];
ra-dzioon'-ee kee ljeen'-ee fa-tsjès'-see skòrdzj'-ee-ree il dan'-no ko-moen'-ee a toet'-i
rede, die hem daarvan deed begrijpen het gevaar gemeenschappelijk voor allen;

o forse non da altro che da giovanile disposizione, 3 più che
oo fòr'-see nòn da al'-tro kee da dzjioow-a-niel'-ee dis-pooz-i-tsioon'-ee pjoe kee
of misschien niet van (iets) anders dan van jeugdigen aanleg, meer dan

alle brighe, rivolta a' piaceri e all' allegria]. Certo è que
al'-lee brieg'-ee ri-wòl'-ta aj pia-tsjeer'-i ee al al-ee-gri'-a tsjèr'-to è kee
tot de vermoeienissen geneigd tot de vermaken en tot de vroolijkheid. Zeker is, dat

a questi attendendo 4 il più che potea, e talor più che non
a kwwès'-ti at-tèn-dèn'-do il pjoe kee po-tee'-a ee ta-loor' pjoe kee nòn
aan deze deelnemende het meest dat (hij) konde, en nu en dan meer dan niet

avrebbe dovuto], fra l'altre scappataggini volle un giorno
a-wreb'-ee doo-woet'-o fra lal'-tree skap-pa-tadl-dzjien'-i wòl'-ee oen dzjòr'-no
(hij) zou hebben gemoeten, onder de andere buitensporigheden (hij) wilde een dag

far 5 questa, di] assolutamente 6 vedere] e 7 per sè conoscere, se
faar kwwès'-ta di as-so-loet-a-mèn'-tee wee-deer'-ee ee pèr see ko-nòs'-sjee-ree see
doen deze, te volstrekt zien en door zich kennen of

pur fosse tanto bella ed accorta e cortese come si dicea la
poer fòs'-see tan'-to bèl'-la eed ak-kòr'-ta ee kòr-teez'-ee koom'-ee si di-tsjee'-a la
toch ware zoo schoon en verstandig en minzaam als men zeide de

Imilda de' Lambertazzi sua nimica]. E così essendo 8 il tempo
i-mil'-da dèi lam-bèr-tat'-si soe'-a ni-miek'-a ee koo-si' ès-sèn'-do il tèm'-po
Imilda van de Lambertazzen zijne vijandin. En zoodra zijnde de tijd

di carnovale], e sapendo 9 che si dovea far una gran festa in
di kar-noo-waal'-ee ee sa-pèn'-do kee si doo-wee'-a faar oen'-a gran fès'-ta in
van vastelavond, en wetende dat men moest maken een groot feest in

casa ad Orlando Lambertazzi], Fazio senza dirne a persona,
kaaz'-a adl òr-lan'-do lam-bèr-tat'-si faat'-si-oo sèn'-tsa dier'-nee a pèr-soon'-a
huis aan Orlando Lambertazzi, Faas zonder zeggen daarvan aan niemand

10 messa una bautta o non so che maschera, che non si facea
mès'-sa oen'-a ba-oet'-a o nòn soo kee maas'-kee-ra kee nòn si fa-tsjee'-a
trok aan een domino of niet (ik) weet welk masker, dat niet zich deed

scorgere], 11 cacciossi nella folla], e sconosciuto entrò e 12 inco-
skòrdzj'-ee-ree kat-sjòs'-si nèl'-la fòl'-la ee skoon-o-sjoet'-o èn-troo' ee in-koo-
onderscheiden, wierp zich in de menigte, en onbekend (hij) kwam binnen en be-

minciò a mirare].
min-tsjoo' a mi-raar'-ee
gon te kijken.

B. Hollandsche Vertaling.

Ik weet niet of dit bij hem voortsproot uit rechtgeaardheid en goedheid van karakter, uit zich zelven afkeerig van die verdeeldheden; of uit vroegtijdig ontwikkeld verstand, dat hem daarvan het voor allen gemeenschappelijk gevaar deed beseffen; of misschien uit niets anders dan uit jeugdige neiging, meer dan tot inspanning overhellende tot vermaak en vroolijkheid. Zooveel is zeker, dat hij, daaraan deelnemende zooveel hij kon, en tusschenbeide meer dan hij had behooren te doen, onder andere buitensporige dingen eens dit ten uitvoer wilde brengen, het ging hoe het ging, met eigen oogen te zien en zich te overtuigen of toch die Imilda Lambertazzi, zijne vijandin, werkelijk zoo schoon en verstandig en minzaam was als men zeide. En daar het juist de tijd der vastelavond-pret was, en hij wist, dat er ten huize van Orlando Lambertazzi een groot feest gegeven moest worden, trok Faas, zonder aan iemand iets daarvan te zeggen, een domino of ik weet niet welk masker aan, dat niet in het oog liep, mengde zich onder de menigte, en kwam, zonder herkend te worden, binnen, en begon te kijken.

C. Uitspraak en Spelling.

[§ **51.**] 1) Dat van de werkwoorden somwijlen hunne eind-*e* weggeworpen wordt hebben wij reeds opgemerkt op blz. 7 (*far* in plaats van *fare; aver* in plaats van *avere*), en op blz. 15 (*correrne* in plaats van *correre ne*).

2) Zoodra het partikel *ne* aan de onbepaalde wijs van een werkwoord vastgehecht wordt, werpt dat werkwoord zijne eind-*e* weg; bijv.: *dire*, zeggen; maar (zie A. Tekst blz. 17) *dirne*.

3) Bovendien hebben we op blz. 17 nog een ander voorbeeld (een voegwoord), waarvan de eind-*e* weggeworpen is, namelijk *pur* in plaats van *pure*.

[§ **52.**] *bella* **ed** *accorta* **e** *cortese*. Het voegwoord *e* neemt eene *d* achter zich bijna altijd, wanneer het volgende woord met eene vocaal aanvangt. Ook daarvan hebben we reeds voorbeelden gehad: (blz. 3) **ed** *egli;* (blz. 9) **ed** *anche*, **ed** *audace*, **ed** *avrebbe*.

[§ **53.**] De oplettende beoefenaar, die in hoofdstuk A. (Tekst) dezer les de woorden *attendendo*, *essendo*, *sapendo* aantreft, en uit de daaronder geplaatste beteekenis ziet, dat dit alle drie tegenwoordige deelwoorden zijn, herinnert zich daarbij ook in de vorige les (blz. 9) twee zulke tegenwoordige deelwoorden ontmoet te hebben (*essendo*, *crescendo*). En daar juist al die woorden worden uitgesproken met den klemtoon op de voorlaatste lettergreep, komt de oplettende beoefenaar nu reeds tot twee gevolgtrekkingen, namelijk:

1) alle op ... *endo* uitgaande woorden zijn waarschijnlijk tegenwoordige deelwoorden;

2) alle op ... *endo* uitgaande tegenwoordige deelwoorden hebben waarschijnlijk den klemtoon op de voorlaatste lettergreep (dat wil zeggen op ... *en'*).

[§ **54.**] De afbeelding van de uitspraak onder *questo*, *buona*, *quegli*, *quest*, *questa* maakt het niet overbodig, nog eens aandachtig de noot op blz. 15 over te lezen.

D. Spraakkunst.

Uitwerking

der Opgaven van de vorige Les.

Gesprekken (blz. 16):

Hoe laat is het? — Weet gij hoe laat het is? — Wees zoo goed mij te zeggen hoe laat het is. — Wil de goedheid hebben mij te zeggen hoe laat het is. — Het is een ure. — Het is twee uren. — Het is zeven uren. — Het is tien uren. — Het is twaalf uren (het middag-uur). — Het is twaalf uren (middernacht). — Het is kwartier over eene. — Het is half twee. — Het is kwartier voor tweeën. — Het is kwartier over tweeën.

Opgave (blz. 16):

1. Che ora è? — 2. Sono le tre. — 3. Sono le tre e mezza. — 4. Sono le cinque ed un quarto. — 5. Sono le cinque e trè quarti. — 6. È mezzodì ed un quarto. — 7. È mezza notte e mezza. — 8. È mezza notte e trè quarti. — 9. È mezzodì e trè quarti. — 10. Sono le (*) undici. — 11. Sono le undici e mezza. — 12. Sono le undici e trè quarti.

Bijvoeglijke naamwoorden.

[§ 55.] Alle bijvoeglijke naamwoorden, die op *o* uitgaan, zijn van het mannelijk geslacht, dat wil zeggen worden gebezigd bij mannelijke zelfstandige naamwoorden, bijv.: *vecchio* (blz. 3), *degno*, *ostinato*, *benigno* (blz 9.).

[§ 56.] Wanneer de in § 55 bedoelde adjectieven gebruikt moeten worden bij een vrouwelijk substantief, verandert de eind-*o* in *a*, bijv.: *retto* (rèt'-to), recht,

(*) Het bepalend lidwoord (vrouwelijk meervoud) *le* wordt alleenlijk dan geapostropheerd, wanneer het volgende woord met eene *e* aanvangt.

en *buono* (bwwoon'-o), goed, veranderen (blz. 17) in *retta* en *buona*, omdat het substantief *natura* vrouwelijk is.

[§ **57.**] Alle in het enkelvoud op *e* of *i* uitgaande adjectieven worden zoowel bij vrouwelijke als bij mannelijke substantieven gebezigd. Zoo, bij voorbeeld, op blz. 9 *audace*, dat bij het vrouwelijke substantief *indole* behoort; zoo ook op blz. 17 *giovanile* en *cortese* behoorende bij de vrouwelijke substantieven *disposizione* en *Imilda*.

[§ **58.**] Dat er substantieven zijn, die de toonlooze eindlettergreep .. *de* hebben weggeworpen, weten wij reeds uit ☞ op blz. 7. En vier regels hooger aldaar hebben we ook een adjectief ontmoet (*pro'*), dat in hetzelfde geval verkeerde. Er zijn echter ook adjectieven, die, na wegwerping van hunnen uitgang .. *de*, toch nog op eene consonant uitgaan en dus geen apostrofe behoeven; zoo onder andere wordt *grande* veranderd in *gran*, bijv.: (vrouwelijk enkelvoud:) *una gran città*, blz. 3; *una gran festa*, blz. 17; en (mannelijk meervoud:) *gran nimici*, blz. 3.

[§ **59.**] De verbuiging der adjectieven is volkomen gelijk aan die der substantieven, namelijk:

de eindletter *o* wordt in 't meervoud *i*;
de eindletter *a* wordt in 't meervoud *e*;
de eindletter *e* wordt (voor 't vrouwelijke geslacht zoowel als voor het mannelijke) in het meervoud *i*.

Voorbeeld:

Mann. enkelv. *accorto* (ak-kòr'-to), verstandig.
Vrouw. enkelv. *accorta* (blz. 17).
Mann. meerv. *accorti* (blz. 3).
Vrouw. meerv. *stesse* (blz. 9). Het vrouwelijk enkelvoud is *stessa* (stès'-sa), en het mannelijk enkelvoud *stesso* (stès'-so).
Mann. (en vrouw.) meerv. *superiori* (blz. 9) van het zoowel vrouwelijk als mannelijk enkelvoud *superiore* (soe-peer-*i*-oor'-ee).

[§ **60.**] De trappen van vergelijking worden zeer eenvoudig gevormd, te weten:

de vergrootende trap door *più* vóór het adjectief te zetten, en de overtreffende trap door voor een mannelijk adjectief *il più*, en voor een vrouwelijk adjectief *la più* te zetten.

Voorbeeld:

il più caldo (3e naamval), blz. 3.

[§ **61.**] De overtreffende trap wordt ook gevormd door niets vóór het adjectief te zetten, maar de eind-vocaal te veranderen in .. *issimo* voor het mannelijk, en .. *issima* voor het vrouwelijk geslacht.

Voorbeelden:

potente (po-tèn'-to), machtig,
potentissimo, blz. 3.
bella (blz. 17), *bellissima*, blz. 3.
caldo (blz. 3), *caldissimo*, blz. 9.

[§ **62.**] Ettelijke bijvoeglijke naamwoorden heeft ook de Italiaansche taal, die hunne trappen van vergelijking niet op de gewone manier vormen. Als zoodanig kennen wij reeds mannelijk meervoud *buoni* (blz. 9), vrouwelijk enkelvoud *buona* (blz. 17), mannelijk enkelvoud *buono* (bwwoon'-o); dit heeft in den vergrootenden trap *migliore* (mielj-*i*-oor'-ee), waarvan veelal de eind-*e* weggeworpen wordt, zoowel voor een mannelijk substantief (*miglior campo*, blz 9) als voor een vrouwelijk (*miglior fama*, blz 9).

Terloops zij hier bijgevoegd:

gran (blz. 3 en 17), groot, *più gran*, grooter, of zonder verkorting *grande* (§ 58), heeft wel is waar *più grande*, maar het heeft ook eenen bijzonderen vergrootenden trap: *maggiore* (mad-dzjioor'-ee), grooter (vergelijk motto dezer les).

cattivi (motto blz. 9) is het meervoud van *cattivo* (kat-tiew'-o), slecht; en de vergrootende trap daarvan is *peggiore* (pèd-dzjioor'-ee), erger, slechter

[§ **62***a*.] Drie der in § 54 genoemde woorden (*questo*, *questi*, *questa*) zijn kennelijk slechts drie verschillende vormen van een en hetzelfde woord. In den tekst dezer les staan alle drie die woorden substantievelijk, dat wil zeggen ze staan alléén (zonder vergezeld te zijn van een substantief), en wel:

questo (*venisse*) is eerste naamval;
(**a**) *questi* is derde naamval;
(*far*) *questa* is vierde naamval.

Aanwijzende voornaamwoorden.

[§ **63.**] Van de Aanwijzende voornaamwoorden zullen wij voorloopig slechts de twee voornaamste noemen, namelijk:

questo (kwwès'-to), deze,
quello (kwwèl'-lo), die, gene.

[§ **64.**] Hetzij onverbonden (dat wil zeggen: substantievelijk, alleenstaande gebezigd), hetzij verbonden (dat wil zeggen: met een substantief achter zich) worden *questo* en *quello* verbogen juist als het onbepalend lidwoord *un* (zie blz. 6) met de partikels *di*, *a*, *da*, terwijl de uitgang *o* dezer beide woorden voor het vrouwelijk geslacht verandert in *a*, en het meervoud voor de beide geslachten gevormd wordt juist zooals van de substantieven gezegd is in § 19 (n° 2 mannelijk, n° 1 vrouwelijk).

Ziehier de beide woorden verbogen:

Naamval.	Enkelvoud.	Meervoud.
	Mannelijk.	
1.	*questo*	*questi*
2.	*di questo*	*di questi*
3.	*a questo*	*a questi*
4.	*questo*	*questi*
5.	*da questo*	*da questi*
1.	*quello*	*quelli*
2.	*di quello*	*di quelli*
3.	*a quello*	*a quelli*
4.	*quello*	*quelli*
5.	*da quello*	*da quelli*
	Vrouwelijk.	
1.	*questa*	*queste*
2.	*di questa*	*di queste*
3.	*a questa*	*a queste*
4.	*questa*	*queste*
5.	*da questa*	*da queste*
1.	*quella*	*quelle*
2.	*di quella*	*di quelle*
3.	*a quella*	*a quelle*
4.	*quella*	*quelle*
5.	*da quella*	*da quelle*

[§ **65.**] 1) Al worden de in de vorige § behandelde woorden „alleenstaande" gebruikt, regelen zij zich toch in hunnen uitgang naar het geslacht en getal van het substantief waarop zij betrekking hebben; bijv.: in den 4en regel van den tekst op blz. 3 staat *e questi*, omdat het slaat op het mannelijke meervoud *signori*; in den 6en regel van den tekst op blz. 9: *tra quelli*, want het slaat op het mannelijke meervoud *partigiani*; in regel 6 van den tekst dezer les *a questi attendendo*, omdat het slaat op *piaceri*, meervoud van het mannelijke substantief *il piacere* (piatsjeer'-ee), het vermaak; in regel 8 Tekst dezer les *far questa*, omdat hieronder te verstaan is een vrouwelijk enkelvoudig substantief *la scappatina* (skap-a-tien'-a), de dollemans-streek, waarvan het meervoud in eenen gewijzigden vorm vijf woorden vroeger in den tekst voorkomt.

2) Slaan de beide woorden niet op een voorafgegaan of op een stilzwijgend daaronder verstaan moetende worden substantief, dan beteekent

questo: „dit" (bijv. regel 1 Tekst dezer les);

quello: „dat", „hetgeen" (bijv. tweemaal in regel 4 van den tekst op blz. 3).

[§ **66.**] In regel 2 Tekst dezer les ontmoeten wij *di quegli scandali;* waarom is dat niet overeenkomstig § 57 *di quelli scandali?*

Regel. Wanneer het meervoudige *quelli* onmiddellijk achter zich krijgt eene vocaal, of eene door nòg eene consonant gevolgde *s* (*scandali*), wordt *quelli* veranderd in *quegli*.

[§ **67.**] In de vorige § heeft het meervoudige *quegli* een substantief achter zich. Doch wanneer *quegli* zonder substantief aangetroffen wordt, beteekent het „hij", „diegene", en is dan een mannelijk enkelvoud.

Hulpwerkwoorden.

NB. Behoeft niet van buiten geleerd te worden.

[§ **68.**] De hulpwerkwoorden „hebben" (*avere*, blz. 7) en „zijn" (*essere*, blz. 15) spelen ook in het Italiaansch eene belangrijke rol. Wij zullen er in deze les reeds de deelwoorden en de verschillende tijden der Aantoonende wijs van leeren kennen.

Vooraf echter dienen we te kennen de

Persoonlijke voornaamwoorden.

Enkelvoud.	Meervoud.
io (iej'-o), ik.	*noi* (nooi), wij.
tu (toe), gij.	*voi* (wwooi), gij.
egli (eelj'-i), hij.	*eglino* (eelj' i-noo), zij. (*)
ella (èl'-la), zij.	*elleno* (èl'-ee-noo), zij. (§)

[§ **69.**] De tegenwoordige deelwoorden zijn:

avendo (a-wèn'-do), hebbende.
essendo (blz. 9 en 17), zijnde.

De verleden deelwoorden zijn:

avuto (a-woet'-o), gehad.
stato (staat'-o), geweest.

[§ **69a.**] Het verleden deelwoord *stato* regelt zich altijd naar het geslacht en getal van het substantief (of substantievelijk gebezigde woord) waarbij het behoort, derhalve:

stato, enkelvoud, *stati*, meervoud } mannelijk.
stata, enkelvoud, *state*, meervoud } vrouwelijk.

[§ **70.**] Aantoonende wijs.

Tegenwoordige tijd.

io ho (oo), ik heb.	*io sono* (soon'-o), ik ben.
tu hai (aai), gij hebt.	*tu sei* (seei), gij zijt.
egli / ella *ha* (a), hij / zij heeft.	*egli / ella* *è* (è), hij / zij is.
noi abbiamo (ab-*i*-aam'-o), wij hebben.	*noi siamo* (si-aam'-o), wij zijn.
voi avete (a-weet'-ee), gij hebt.	*voi siete* (si-eet'-ee), gij zijt.
eglino / elleno *hanno* (an'-o), zij hebben.	*eglino / elleno* *sono* (soon'-o), zij zijn.

☞ In al de volgende tijden laten wij kortheidshalve de persoonlijke voornaamwoorden achterwege.

(*) zij = die mannelijke personen.
(§) zij = die vrouwelijke personen.

Eerste Onvolmaakt verledene tijd.

aveva (a-wee'-wa), ik had.	*era* (eer'-a), ik was.
avevi (a-wee'-wi), gij hadt.	*eri* (eer'-i), gij waart.
aveva (a-wee'-wa), hij had.	*era* (eer'-a), hij was.
avevamo (a-wee-waam'-oo), wij hadden.	*eravamo* (eer-a-waam'-oo), wij waren.
avevate (a-wee-waat'-ee), gij hadt.	*eravate* (eer-a-waat'-ee), gij waart.
avevano (a-wee'-wa-noo), zij hadden.	*erano* (eer'-a-noo), zij waren.

††† Voor den derden persoon enkelvoud (*aveva*) ontmoet men dikwijls den vorm *avea* (blz. 9); en voor den derden persoon meervoud menigmaal den vorm *aveano* (a-wee'-a-noo).

avea treft men somwijlen ook aan voor den eersten persoon enkelvoud, doch menigvuldiger ontmoet men voor dien persoon den vorm *avevo* (a-wee'-wo), aldus: *io avevo*, ik had.

Tweede Onvolmaakt verledene tijd.

ebbi (èb'-bi), ik had.	*fui* (foei), ik was.
avesti (a-wès'-ti), gij hadt.	*fosti* (fòs'-ti), gij waart
ebbe (èb'-bee), hij had.	*fu* (foe), hij was.
avemmo (a-wèm'-oo), wij hadden.	*fummo* (foem'-oo), wij waren.
aveste (a-wès'-tee), gij hadt.	*foste* (fòs'-tee), gij waart.
ebbero (èb'-ee-roo), zij hadden.	*furono* (foer'-o-noo), zij waren.

Eerste Volmaakt verledene tijd.

NB. Dit is de Tegenwoordige tijd met het verleden deelwoord er achter, bijv.:
io ho avuto, ik heb gehad; enz
io sono stato (*), ik ben geweest; enz.

Tweede Volmaakt verledene tijd.

NB. Dit is de Eerste Onvolmaakt verledene tijd met het verleden deelwoord er achter, bijv.:
io aveva avuto, ik had gehad; enz.
io era stato (*), ik was geweest; enz.

Meer dan volmaakt verledene tijd.

NB. Dit is de Tweede Onvolmaakt verledene tijd met het verleden deelwoord er achter, bijv.:
io ebbi avuto, ik had gehad; enz.
io fui stato (*), ik was geweest; enz.

(*) Zie aangaande *stato* § 69*a*.

Toekomende tijd.

hebben.		zijn.	
avrò (a-wroo'), ik zal		*sarò* (sa-roo'), ik zal	
avrai (a-wraai'), gij zult		*sarai* (sa-raai'), gij zult	
avrà (a-wra'), hij zal		*sarà* (sa-ra'), hij zal	
avremo (a-wreem'-oo), wij zullen		*saremo* (sa-reem'-oo), wij zullen	
avrete (a-wreet'-ee), gij zult		*sarete* (sa-reet'-ee), gij zult	
avranno (a-wran'-oo), zij zullen		*saranno* (sa-ran'-oo), zij zullen	

Tweede toekomende tijd.

NB. Dit is de toekomende tijd met het verleden deelwoord er achter, bijv.:
io avrò avuto, ik zal gehad hebben; enz.
io sarò stato (*), ik zal geweest zijn; enz.

Voorwaardelijk toekomende tijd.

hebben.		zijn.	
avrei (a-wreei'), ik zou		*sarei* (sa-reei'), ik zou	
avresti (a-wrès'-ti), gij zoudt		*saresti* (sa-rès'-ti), gij zoudt	
avrebbe (a-wrèb'-ee), hij zou		*sarebbe* (sa-rèb'-ee), hij zou	
avremmo (a-wrèm'-oo), wij zouden		*saremmo* (sa-rèm'-oo), wij zouden	
avreste (a-wrès'-tee), gij zoudt		*sareste* (sa-rès'-tee), gij zoudt	
avrebbero (a-wrèb'-ee-roo), zij zouden		*sarebbero* (sa-rèb'-ee-roo), zij zouden	

☞ De Voorwaardelijk toekomende tijd der beide hulpwerkwoorden heeft voor den eersten persoon enkelvoud en voor den derden persoon enkel- en meervoud nog eenen anderen vorm, aldus:

io avria (a-wri'-a), ik zou hebben.
egli avria (a-wri'-a), hij zou hebben.
eglino avriano (a-wri'-a-noo), zij zouden hebben.

io saria (sa-ri'-a), ik zou zijn.
egli saria (sa-ri'-a), hij zou zijn.
eglino sariano (sa-ri'-a-noo), zij zouden zijn.

Tweede voorwaardelijk toekom. tijd.

NB. Dit is de Voorwaardelijk toekomende tijd met het verleden deelwoord er achter, bijv.:

io avrei avuto, ik zou gehad hebben; enz.
io sarei stato (*), ik zou geweest zijn; enz.

Aan het bovenstaande hebben wij voor deze les genoeg, om zonder een zweem van inspanning eene Italiaansche overzetting te kunnen geven van eenige opstellen, die men zal vinden op de volgende bladzijde.

(*) Zie aangaande *stato* § 69*a*.

Opstellen ter vertaling.

Opstel 1. Leer van buiten:

anche (an'-kee), ook, insgelijks.
ma (ma), maar.
presentemente (pree-zènt-ee-mènt'-ee), tegenwoordig, thans.
che (kee), die, welke.
la quale (la kwwaal'-ee), die, welke.
così (koo-si'), aldus, zoo, evenzoo.
dove (doow'-ee), waar, op welke plaats.
andato (an-daat'-o), gegaan. (§)
a casa (a kaaz'-a), naar huis. tehuis.
egli passa (pas'-sa), hij gaat voorbij.
nella (nèl'-la), in het, in de.
il pane (paan'-ee), het brood.
la birra (bir'-ra), het bier.
l'acqua (ak'-kwwa), het water.
la famiglia (fa-mielj'-*i*-a), de familie.
la zia (tsi'-a), de tante.
il fratello (fra-tèl'-lo), de broeder.
la signora (sien-joor'-a), de dame.
la sala (saal'-a), de zaal.
il tempo (tèm'-po), de tijd.
la compagnia (kom-paan-ji'-a), het gezelschap.
malsano (mal-saan'-o), ongezond.
povero (poow'-ee-roo), arm.
ricco (rik'-o), rijk.
lo ajuta (a-joet'-a), hem ondersteunt.
avaro (a-waar'-o), gierig.
altro (al'-tro), ander.
liberale (li-bee-raal'-ee), mild.
l'uno, de een (mann. enkelv.).
la una, de eene (vrouw. enkelv.).
gli uni, de eenen (mann. meerv.).
le une, de eenen (vrouw. meerv.).
infelice (in-fee-liet'-sjee), ongelukkig.
gioviale (dzjioow-i-aal'-ee), blijgeestig, opgeruimd, vroolijk.
bene (been'-ee), goed. (Bijwoorden).
presto (près'-to), snel.

Vertaal: (*)

1. Het brood is goed; het bier is ook goed; maar het water (§§) is slecht en ongezond. — 2. Is hij arm of rijk? — 3. Hij is van eene familie, die [*che*] [2]rijk [1]was [*onv. verl. t.*], maar die [*che*] thans [2]arm [1]is; hij heeft eene [2]oude [3]en [4]rijke [1]tante, die [*la quale*] hem ondersteunt. — 4. Een broeder is gierig en de andere is mild; evenzoo zijn de zusters; eene is gierig en de andere is mild. — 5. Waar zijn de dames? De eenen zijn [2]naar [3]huis [1]gegaan, de anderen zijn in de zaal. — 6. Ik heb eene [2]ongelukkige [1]vriendin. — 7. De tijd gaat goed en snel voorbij in het gezelschap van [2]opgeruimde [1]mannen.

Opstel 2. Leer van buiten:

possibile (pòs-sieb'-i-lee), mogelijk.
perchè (pèr-kee'), omdat.
sempre (sèm'-pree), altijd.
la cosa (kooz'-a), de zaak;
che cosa, welke zaak? wat?
presso (près'-so), bij.
mai (maai), nooit.
quando (kwwan'-do), toen.
oggi (òd'-dzji), vandaag, heden.
ammalato (am-ma-laat'-o), ziek.
nostro (nòs'-tro), ons, onze.
il segretario (sec-Grec-taar'-*i*-oo), de secretaris.
in (in), in.
errore (èr-roor'-ee), dwaling;
essere in errore, in dwaling zijn, zich vergissen, abuis hebben.
la sera (seer'-a), de avond; (ook:) des avonds.
il commercio (kòm-mèr'-tsjioo), de koophandel;
un giovane di commercio, een kantoorbediende.
il servizio (sèr-wiet'-sioo), de dienst.
il fabbricante (fab-bri-kan'-tee), de fabriekant.
il studente (stoe-dèn'-tee), de student.
la vita (wiet'-a), het leven;
della nostra vita, van ons leven.
partire (par-tier'-ee), vertrekken.
noi dimenticheremo (di-mèn-tiek-ee-reem'-oo), wij zullen vergeten;
dimenticare (di-mèn-ti-kaar'-ee), vergeten.

Vertaal: (*)

1. *Het* [2]zal [1]niet [4]mogelijk [3]zijn [7]heden [5]te [6]vertrekken, omdat de secretaris [2]ziek [1]is. — 2. Gij vergist u. — 3. Hoe laat [1]zult [3]gij [*meervoud*] [6]dezen [7]avond [4]te [5]huis [2]zijn? — 4. Wij zijn [4]des [5]avonds [1]altijd [2]te [3]huis. — 5. Wat zijn de twee heeren? Zij zijn kantoorbedienden, die [2]in [3]dienst [4]zijn [4]bij een groot fabriekant. — 6. [1]Wij [2]zullen [4]nooit [5]den [6]tijd [3]vergeten (§) toen *wij* studenten waren: dat was [1]de [3]schoonste [2]tijd (*) van ons leven.

(§) **Alle met het hulpwerkwoord *essere* verbondene verleden deelwoorden regelen zich juist als *stato* (§ 69*a*) naar het geslacht en getal van het volzins-onderwerp, waarbij zij behooren (dus: *andato*, *andati*, *andata*, *andate*).**

(*) **De kleine cijfers, vóór sommige woorden geplaatst, duiden de volgorde aan, waarin die woorden in 't Italiaansch moeten staan.**

(§§) ***acqua* is vrouwelijk.**

(*) **De in dit opstel *cursief* gedrukte woorden blijven in het Italiaansch geheel weg.**

(§) **Evenals in het Fransch „nous n'oublierons jamais" wordt NOOIT ook in het Italiaansch door het ontkenningspartikel voorafgegaan, aldus: *noi non dimenticheremo mai*.**

(*) **Dezelfde manier van uitdrukken als in het Fransch:**

„le temps le plus beau"
***il tempo* il *più bello*.**

Opstel 3. Leer van buiten:
la voglia (woolj'-*i*-a), de wil.
Firenze (fi-rèn'-tsee), Florence.
Genova (dzjeen'-o-wa), Genua.
Torino (too-rien'-o), Turijn.
il piacere (pi*a*-tsjeer'-ee), het genoegen.
il pacchetto (pak-kèt'-to), het pakje.
la fame (faam'-ee), de honger.
la fama (faam'-a), de vermaardheid, de faam.
l'oste (òs'-tee), de logementhouder.
la birraria (bir-ra-ri'-a), het bierhuis. Vergelijk blz. 22 *la birra*.
la visita (wi-*z*iet'-a), het bezoek;
le visite (wi-ziet'-ee), de bezoeken;
aver visite, visite hebben.
la gioja (dzj*i*oo'-ja), de vreugde, het genoegen.
la fortuna (fòr-toen'-a), het geluk.
il momento (mo-mèn'-to), het oogenblik.
solo (sool'-o), enkel.
molto (mòl'-to), veel.
insieme (in-*s*ieem'-ee), te zamen.
ognuno (òn-joen'-o), iedereen.
niente (n*i*-èn'-tee), niets;
niente di buono, niets goeds (Fransch: „rien de bon").
tuo (toe'-o), uw;
il tuo amico, uw vriend.
il fratello (fra-tèl'-lo), de broeder;
miei (m*i*eei), mijne;
i miei fratelli, mijne broeders.
tutto (toet'-o), geheel.
caro (kaar'-o), dierbaar.
ancora (an-koor'-a), nog eens, andermaal, nogmaals.
tale (taal'-ee), dergelijk, zoodanig, zulk.
quì (kwwi), hier.
ben (bèn), wel, goed;
difficilmente (dif-i-tsj*i*l-mèn'-tee), moeielijk;
ben difficilmente, zeer bezwaarlijk.
passare (pas-saar'-ee), doorbrengen;
di passare, door te brengen. (*)
prendere (prèn'-dee-ree), nemen;
con se (kòn see'), met zich;
prendere con se, medenemen.
mangiare (man-dzj*i*aar'-ee), eten;
da *mangiare*, **om te** eten.
trovare (troo-waar'-ee), vinden;
ritrovare (ri'-troo-waar''-ee), wedervinden, terugvinden.
aspettare (as-pèt-taar'-ee), wachten (op iets), verwachten.

Vertaal:

1. De een (blz. 22) heeft geen (§) tijd om (*) uit te gaan (blz. 7) en de andere heeft geen (§) wil om te komen. — 2. Ik heb eene enkele vriendin in Florence; mijne broeders hebben vele [*mann. meerv.*] vrienden in Genua en Turijn. — 3. Wanneer [1]zullen [3]wij [4]het [5]genoegen [2]hebben [9]een [10]uur [11]te zamen [7]door [6]te [8]brengen? — 4. [1]Zal [3]hij [4]de [5]goedheid [2]hebben [9]dit [10]pakje [8]mede [6]te [7]nemen? — 5. Iedereen had [*onvolm. verl. tijd*] honger, en de logementhouder had [*onv. v. t.*] niets (*) goeds om te eten. — 6. Waarom [2]is [4]uw [5]broeder [1]niet [6]in [7]het [8]bierhuis [3]gekomen? — 7. *Hij* heeft geen (§) tijd gehad; hij had [*onvolm. verl. tijd*] [3]den [2]geheelen [4]avond [1]visite. — 8. Wij [1]hebben [3]het [4]genoegen [2]gehad [8]de [9]dierbare [10]moeder [6]weder [5]te [7]vinden. — 9. Zeer bezwaarlijk [2]zal [1]ik [4]nogmaals [6]zulk [5]een [7]geluk [3]hebben. — 10. Deze heer [1]zou [3]de [4]goedheid [2]hebben [7]hier [8]een [9]oogenblik [5]te [6]wachten.

(*) „te" of „om te" vóór de onbepaalde wijs van een werkwoord, is in 't Italiaansch door gaans *di*, dat insgelijks vóór de onbepaalde wijs staat.

(§) „heeft geen" wordt vertaald alsof er stond „niet heeft" = *non ha*.

(*) Evenals in het Fransch „il n'avait rien de bon" wordt NIETS ook in het Italiaansch door het ontkenningspartikel voorafgegaan, namelijk: **non** *aveva niente di buono*.

(§) „heeft geen". Zie de noot (§) bij volzin 1 van dit opstel.

E. Lexicographie.

(Zie het NB. op blz. 7.)

so, „sais", weet; van *sapere* (sa-peer'-ee), „savoir", weten. — *abborritrice*, „qui abhorre"; van *abborrire* of *aborrire* (abòr-rier'-ee), „abhorrer", verafschuwen. — *il scandalo* (skan'-da-loo), le „scandale". — *prematura* (-o), „prématuré". — *ragione*, „raison". — *danno*, „danger". — *comune*, „commun". — *tutti*, „tous"; van *tutto* (toet'-o), „tout", al. — *forse*, „si faire se peut". — *disposizione*, „disposition". — *brighe*, enkelvoud (zie § 46) *la briga* (brieg'-a), „brouille", „brouillerie", Engelsch meervoud: „briars". — *rivolta* (-o), van *rivolgere* (ri-wòl*dz*j'-ee-ree), omdraaien, terugkeeren, Engelsch: „to revolve". — *il piacere* (pi*a*-tsjeer'-ee), le „plaisir". — *allegria*, „allégresse". — *certo*, „certain". — *attendendo*, van *attendere* (attèn-deer'-ee), attendeeren, „faire attention", Engelsch: „to attend to". — *talor*, verkort voor *talora* (ta-loor'-a), samengesteld uit *tale* (taal'-ee), „telle", en *ora* (oor'-a), „heure". — *dovate*, van *dovere* (doo-weer'-ee), „devoir", moeten. — *scappataggini*, „escapades", onbezonnenheden. — *volle*, van *volere* (blz. 7). — *un giorno*, „un jour". — *assolutamente*, „absolument". — *vedere*, „voir". — *per sè*, „par soi-même". — *conoscere*, „connaître", kennen, weten. — *pur* (poer), „pourtant". — *tanto*, „tant", zooveel. — *bella* (-o), zie blz. 7 en 15. — *accorta* (-o), zie blz. 19. — *cortese*, „courtoise". — *nimica*, vijan**din**, meervoud: *nimiche* (nimiek'-ee). Vergelijk § 46 en 47. — *tempo*,

„temps". — *carnovale*, „carnaval". — *sapendo*, van *sapere* (zie boven aan in dit hoofdstuk). — *festa*, „fête". — *casa*, „case". — *senza*, „sans". — *persona*, „personne". — *messa*, van *mettere* (mèt'-ee-ree), „mettre". — *bautta*, „bahut". — *maschera*, „masque". — *cacciossi*, met dubbele *s* (*ssi*) is het wederkeerige voornaamwoord *si*, hier vastgehecht aan *cacciò* (kat-sj*i*-oo'), wierp, van *cacciare* (kat-sj*i*-aar'-ee), werpen, Engelsch: „to cast"; ook verwant met het Fransche „chasser". — *folla*, „foule". — *sconosciuto*, wanneer we de voorste *s* wegnemen (waarover later meer zal gezegd worden), blijft er over: *conosciuto* (koo-noo sj*i*oet'-o), bekend, zijnde een adjectief, maar ook het verleden deelwoord van *conoscere* (zie hierboven). — *entrò*, „entra", van *entrare* (èn-traar'-ee), „entrer". — *mirare*, „mirer".

F. Mondeling Onderhoud.

Vragen.

1. Hoe wordt, met het oog op de gruwelen van eenen burgeroorlog, door den schrijver *una retta e buona natura* aangeduid? [Zet vóór het antwoord: *Come essendo* ....]
2. Wat deed Bonifazio's *prematura ragione* hem misschien *scorgere?*
3. Wat is, over het algemeen genomen, *la giovanile disposizione?*
4. Gaf Bonifazio zich nog al eens over aan vermaken?
5. en 6. Welke onbezonnenheid *fra l'altre scappatagini volle egli far un giorno?*
7. Waarom wilde hij dat *assolutamente?* [Zet vóór het antwoord: *Egli volle* ....]
8. Welke tijd was het juist?
9. Wat wist Bonifazio?
10. Wat trok hij aan *senza dirne a persona?*
11. Wat deed hij vervolgens?
12. En wat deed hij, nadat het hem gelukt was *di entrare sconosciuto?*

G. Gesprekken.

fatemi (faat'-ee-mi), doe mij.
la grazia (graat'-sia), de vriendelijkheid.
dov' (doow), waar. — NB. Is eene verkorting van *dove*, blz. 22.
il albergo (al-bèr'-go), het logement.

Fatemi la grazia di dirmi, dov' è il migliore albergo della città?
con (kòn), met.
il piacere (zie § 65), het genoegen.
sulla (soel'-la), op de.
la piazza (piat'-sa), het plein;
la grande piazza, de Groote Markt.

Con gran piacere: sulla grande piazza.
comprendete (kom-prèn-deet'-ee), verstaat gij?
si (si, ja.
Vi (wi), u.
capisco (ka-pi'-sko), ik versta.

Non mi comprendete?
Si, Vi capisco bene.
il cammino (kam-mien'-o), de weg.
nel (nèl), op den.
giusto (dzj*i*oes'-to), juist, goed, recht.

È questo il cammino della grande piazza?
Si, Signore, siete nel cammino giusto.
lontano (lòn-taan'-o), ver.
vicino (wi-tsjien'-o), dichtbij;
tutto vicino, hier vlak bij.

È lontano da quì?
No, non è lontano, è tutto vicino.
posso (pòs'-so), ik kan; kan ik.
alloggiare (al-lòd-dzjiaar'-ee), logeeren.
cosa (kooz'-a), wat.
cenare (tsjee-naar'-ee), avondmalen;
da cenare; zie *da mangiare*, blz. 23.

Posso alloggiare quì?
Cosa avete da cenare?
la cena (tsjeen'-a), het avondeten.
servita (sèr-wiet'-a), opgedragen.

Signore, la cena è servita.

H. Herhaling.

1. Onderstaanden tekst hardop lezen (volgens de Wenken op blz. 2), en dan mondeling in het Hollandsch vertalen (**NB.** natuurlijk zonder hoofdstuk A of B te raadplegen), vlotweg, volzin voor volzin.

Non so' se gli venisse ques'to da retta e buona natu'ra, per sè stes'sa abborritrice di quegli scan'dali; o da prematu'ra ragione che gliene facesse scorgere il dan'no comu' ne a tut'ti; o for'se non da altro che da giovanil'e disposizione, più' che alle bri'ghe, rivolta a' piace'ri e all' allegri'a. Cer'to è que a ques'ti attendendo il più che pote'a, e talor più' che non avrebbe dovu'to, fra l'al'tre scappataggini volle un giorno far ques'ta, di assolutamen'te vedere e per sè conoscere, se pur fos'se tanto bella ed accorta e cortese come si dicea la Imilda de' Lambertazzi sua nimica. E così essendo il tempo di carnova'le, e sapendo che si dovea far una gran fes'ta in casa ad Orlando Lambertazzi, Fazio sen'za dirne a persona, messa una bautta o non so che ma'schera, che non' si facea scorgere, cacciossi nella fol'la, e sconosciuto entrò' e incominciò a mira're.

2. De drie opstellen (blz. 22 en 23) in het Italiaansch, en de Gesprekken (blz. 24) in het Hollandsch vertalen schriftelijk.

4e LES.

La lingua tocca dove il dente duole. (*Proverbio.*)
(la lin'-gwwa tòk'-a doow'-ee il dèn'-tee dwwool'-ee pro-wèrb'-*i*-oo)
De tong roert wanneer de tand pijn heeft.
(Waar het hart vol van is, loopt de mond van over. (Spreekwoord.)

A. Tekst.

Era per avventura quella notte la giovane 1 più che mai
eer'-a pèr aw-èn-toer'-a kwwèl'-la nòt'-tee la dzj*i*o-waan'-ee pjoe kee maai
Was bij toeval dien nacht de jonge maagd meer dan nooit

di bellezza ed anche di femminili grazie ed ornati risplen-
di bèl-lèt'-sa eed an'-kee di fèm-i-niel'-i Graats'-*i*-ee eed òr-naat'-i ri-splen-
van schoonheid en ook van vrouwelijke bekoorlijkheden en versierselen schitte-

dente], 2 siccome quella a cui era la festa dedicata] dal
dènt'-ee sik-koom'-ee kwwèl'-la a koei eer'-a la fès'-ta dee-di-kaat'-a dal
rend zooals degene aan wie was het feest gewijd van den

padre 3 appassionato di lei], e vago di mostrarla, e 4 più
pa'-dree ap-pas-s*i*o-naat'-o di leei ee waaG'-o di mòs-traar'-la ee pjoe
vader veelhoudend van haar, en verlangend om te laten zien haar en meer

che mai accenderne quella innamorata gioventù]. Era poi
kee maai at-tsjèn'-deer-nee kwwèl'-la in-a-mo-raat'-a dzj*i*oow-èn-toe' eer'-a pooi
dan nooit aanvuren daarmede die verliefde jongelingschap. Was overigens

la non sua adornatezza 5 dalla tutta sua simplicità] rat-
la nòn soe'-a a-dòr-na-tèt'-sa dal'-la toet'-a soe'-a sim-pli-tsji-ta' rat-
de niet hare tooi van de alle hare eenvoudigheid ge-

temprata così, e la eleganza dalla modestia, 6 che in mezzo
tèm-praat'-a ko-si' ee la eel-ee-Gant'-sa dal'-la mo dès'-t*i*a kee in mèd'-zo
temperd aldus, en de smaakvolheid van de zedigheid, dat in midden

a tutte le altre comparendo ella sola, non pure l'avreste
a toet'-ee lee al'-tree kòm-pa-rèn'-do èl'-la sool'-a nòn poer'-ee la-wrès'-tee
aan al de anderen verschijnende haar alleen niet slechts haar gij zoudt hebben

detta principal donna o regina di esse], ma quasi
dèt'-ta prin-tsji-paal' dòn'-na o ree-dzjen'-a di ès'-see ma kwwaaz'-i
gezegd voornaamste vrouw of koningin van deze, maar als het ware

7 angelo di paradiso] sceso 8 in un coro di belle e pure
andzj'-ee-lo di pa-ra-di*e*z'-o sjee*z*'-o in oen koor'-o di bèl'-lee ee poer'-ee
engel van paradijs nedergedaald in een kring van schoone en reine

fanciulle], 9 più bello e più puro e di più celestiale natura].
fan-tsj*i*oel'-ee pjoe bèl'-lo ee pjoe poer'-o ee di pjoe tsjee-lès-tjaal'-ee na-toer'-a
maagden meer schoon en meer rein en van meer hemelsche natuur.

All' ardentissimo giovane, 10 vederla, ammirarla, invaghir-
al ar-dèn-ti*s*'-si-moo dzj*i*o-waan'-ee wee-deer'-la am-mi-raar'-la, in-wa-Gier'-
Aan den allervurigsten jongeling, zien haar, bewonderen haar, verliefd worden

sene, anzi impazzirne e volerla risolutamente],
see-nee an'-tsi im-pat-sier'-nee ee wo-leer'-la ri*e*z-o-loet-a-mènt'-ee
op haar, zelfs verzot worden op haar en ten huwelijk vragen haar zonder aarzelen

fu un punto, un pensiero, un affetto. E con 11 quella grazia
foe oen poen'-to oen pèn-s*i*eer'-o oen af-fèt'-to ee kòn kwwèl'-la Graat'-s*i*a
was een punt, eene gedachte, een vurige wensch. En met die bevalligheid

e naturalezza] poi, 12 che viene da un vero e giovanile
ee na-toer-a-lèt'-sa pooi kee v*i*een'-ee da oen weer'-o ee dzj*i*oow-a-niel'-ee
en ongekunsteldheid vervolgens, die komt van een waarachtigen en jeugdigen

ardore], 13 non andò guari che trovò modo di accostar-
ar-door'-ee nòn an-doo' gwwaar'-i kee tro-woo' mood'-o di ak-kòs-taar'-
ijver niet hij liep lang of hij vond middel om te aanspreken

sele], e 14 colla eloquenza che dà l'amore], l'amor dichia-
see-lee ee kòl'-la eel-o-kwwèn'-tsa kee da la-moor'-ee la-moor' diek-*ia*-
haar en met de welsprekendheid die geeft de liefde, de liefde verkla-

rarle, ed accenderla, se non altro, della 15 vaghezza di
raar'-lee eed at-tsjèn'-deer-la see nòn al'-tro dèl'-la wa-gèt'-sa di
ren haar en prikkelen haar, zoo niet anders, met de begeerte om te

sapere chi questo nuovo amatore fosse, e questa scono-
sa-peer'-ee ki" kwwès'-to noe-oo'-wo a-ma-toor'-ee fòs'-see ee kwwès'-ta skoon-o-
weten wie die nieuwe minnaar ware en die onbe-

sciuta voce.]
sjoot'-a woot'-sjee.
kende stem.

B. Hollandsche Vertaling.

De jonge maagd was dien avond toevallig meer dan ooit schitterend van schoonheid, en tevens van vrouwelijke bevalligheid en luisterrijken tooi, als degene, ter wier eere dit feest werd gegeven door den vader, die haar innig liefhad, en die verlangend was om haar te laten zien en zoodoende meer dan ooit die van liefde blakende jongelingschap aan te vuren. Overigens werd de niet tot haren persoon behoorende luister derwijze getemperd door al haren eenvoud, en de losse bevalligheid door hare zedigheid, dat, als zij (geheel) alleen verscheen te midden van al de anderen, gij haar niet slechts de eerste schoone of koningin onder die allen genoemd zoudt hebben, maar als het ware eene engel uit het paradijs neergedaald in eene verzameling schoone en reine maagden, schooner en reiner en van hemelscher natuur dan die allen. Haar te zien, te bewonderen, verliefd, ja verzot op haar te worden, en haar stoutweg ten huwelijk te vragen, was voor den vurigen jongeling een doelwit, eene gedachte, een onweerstaanbaar verlangen. En met die bevalligheid en ongedwongenheid, die voortspruit uit eene zuivere en jeugdige aandrift, duurde het vervolgens niet lang, of hij vond middel om haar aan te spreken, en met de welsprekendheid, die de liefde schenkt, haar zijne liefde te verklaren, en, zoo niet meer, althans de begeerte bij haar gaande te maken, om te weten wie deze nieuwe minnaar was, en deze onbekende stem.

C. Uitspraak en Spelling.

NB. Over *cui* (uit te spreken koei), zie regel 3 blz. 25, het noodige in Les 5.

[§ **71.**] 1) De uitspraak van *giovane* is in den tekst dezer les tweemaal afgebeeld met een anderen klemtoon dan in den tekst van Les 1 (blz. 3) en Les 2 (blz 9). Zooals de klemtoon in Les 1 en 2 geplaatst is, is die goed alleenlijk in de mannelijke beteekenis; zooals we dien in deze les aangewezen vinden, is hij zoowel voor de vrouwelijke als voor de mannelijke beteekenis geldig.

2) Terloops zij aangemerkt, dat die dubbele beteekenis van *giovane* den beoefenaar niet veel moeielijkheid kan baren, daar veelal aan het lidwoord (of aan den uitgang *o* of *a* van een vergezellend adjectief) te zien is, in welken zin men het woord op te vatten heeft:

il *giovane*, de jongeling.
la *giovane*, de jonge maagd.
ardentissimo giovane (blz. 25) (*)

3) In plaats van het woord *giovane* kan men ook gebruiken: voor „jonge maagd" *giovana* (dzjo-waan'-a), en voor „jongeling" *giovano* (dzjoow'-a-noo). Doch welke spelling men ook voor het enkelvoud bezige, het meervoud voor beide geslachten is altijd *giovani* (blz. 3 en 9).

[§ **72.**] De in den tekst dezer les voorkomende woorden

mostrarla, *accostarsele*,
ammirarla, *dichiararle*,

(*) In het Engelsch is de moeielijkheid met dergelijke woorden grooter, bijv. met *friend* en *cousin* is het menigmaal raadselachtig wat de bedoeling is: „vriend" of „vriendin" en „neef" of „nicht".

zijn werkwoorden van de Eerste Conjugatie (waarover in Hoofdstuk D. dezer les gesproken zal worden), doch met een achtervoegsel verbonden. Over dat vasthechten van achtervoegsels, zal later het noodige gezegd worden. Hier alleen dit: Zoodra er een achtervoegsel aan de Onbepaalde wijs van een werkwoord vastgehecht wordt, werpt dat werkwoord zijne eind-*e* weg. De vier bovenstaande werkwoorden heeten

mostrare (mòs-traar'-ee),
ammirare (am-mi-raar'-ee),
accostare (ak-kòs taar'-ee),
dichiarare (diek-*ia*-raar'-ee).

Regel. De onbepaalde wijs van alle op *..are* uitgaande werkwoorden wordt uitgesproken met den klemtoon op de *a* van *...are* (dus met die *a* lang).

[§ **73.**] In den tekst dezer les blz. 25, ondersten regel: *che viene* **da** *un vero*, en blz. 26, regel 2: *eloquenza che* **dà** *l'amore.*

Over dit verschil in spelling (*da*, *dà*) herleze men n°. 3 van § 40.

[§ **74.**] Op *andò* [van *andare* (andaar'-ee), gaan, loopen] en op *trovò* [van *trovare* (tro-waar'-ee), vinden] staat het zware toonteeken volgens den regel van n°. 2 der § 40.

D. Spraakkunst.

Uitwerking

der Opstellen van de vorige les.

Opstel 1 (blz. 22):

1. Il pane è buono; la birra è anche buona, ma l'acqua è cattiva e malsana. — 2. È egli povero o ricco? — 3. Egli è d'una famiglia, che era ricca, ma che presentemente è povera: egli ha una zia vecchia e ricca la quale lo ajuta. — 4. Un fratello è avaro e l'altro è liberale; così sono le sorelle; una è avara e l'altra è liberale. — 5. Dove sono le signore? Le une sono andate a casa, le altre sono nella sala. — 6. Io ho un' amica infelice. — 7. Il tempo passa bene e presto nella compagnia di uomini gioviali.

Opstel 2 (blz 22):

1. Non sarà possibile, di partire oggi, perchè il segretario è ammalato. — 2. Voi siete in errore — 3. A che ora sarete voi a casa questa sera? — 4. Noi siamo sempre a casa la sera. — 5. Che cosa sono i due signori? Eglino sono giovani di commercio, che sono in servizio presso un gran fabbricante. — 6. Noi non dimenticheremo mai il tempo, quando eravamo studenti: quello fu il tempo il più bello della nostra vita.

Opstel 3 (blz. 23):

1. L'uno non ha tempo di uscire e l'altro non ha voglia di venire. — 2. Io ho una sola amica in Firenze; i miei fratelli hanno molti amici in Genova e Torino. — 3. Quando avremo noi il piacere di passare un' ora insieme? — 4. Avrà egli la bontà di prendere con se questo pacchetto? — 5. Ognuno aveva fame e l'oste non aveva niente di buono da mangiare. — 6. Perchè non è venuto il tuo fratello alla birraria? — 7. Non ha avuto tempo; egli aveva visite tutta la sera. — 8. Noi abbiamo avuto la gioja di ritrovare la cara madre. — 9. Ben difficilmente io avrò ancora una tale fortuna. — 10. Questo signore avrebbe la bontà di aspettare quì un momento.

Gesprekken (blz. **24**):

Wees zoo vriendelijk en zeg mij: waar is het beste logement van de stad? — Met alle genoegen: op de Groote Markt. — Verstaat gij mij niet? — Ja, ik versta u goed. — Is dit de weg naar de Groote Markt? — Ja, mijnheer! gij zijt op den rechten weg. — Is het ver van hier? — Neen, het is niet ver, het is hier vlak bij. — Kan ik hier logeeren? — Wat hebt gij voor avond-eten? — Mijnheer! het avond-eten is opgedragen.

Werkwoorden.

[§ **75.**] Wat men aangaande de werkwoorden reeds bij den aanvang van de studie dient te weten, is:

1) dat er ook in het Italiaansch werkwoorden zijn, die onregelmatig vervoegd worden (waarover later); en

2) hoe de regelmatige werkwoorden vervoegd worden.

3) dat bij de verschillende werkwoordsvormen, die in het Hollandsch noodwendig een persoonlijk voornaamwoord bij zich moeten hebben, in het Italiaansch wel is waar insgelijks het persoonlijk voornaamwoord wordt gebruikt (vergelijk § 70); maar dat ook zeer dikwijls het persoonlijk voornaamwoord wordt weggelaten, en men dus aan den uitgang van dien werkwoordsvorm moet zien, in welken persoon die staat. Vooral in den aanvang der beoefening van het Italiaansch is dit een punt, waarop men wel verdacht moet zijn; doch reeds spoedig went men daaraan.

[§ **76.**] Daar de Onbepaalde wijs der werkwoorden niet bij allen denzelfden uitgang heeft, worden de werkwoorden naar hunnen uitgang gerangschikt in drie klassen, en de manieren van vervoeging („conjugatie" genaamd) in drie klassen ingedeeld.

Tot de Eerste conjugatie behooren alle werkwoorden met den uitgang .. **are.**

Tot de Tweede conjugatie allen, die uitgaan op .. **ere.**

Tot de Derde conjugatie rekent men alle werkwoorden, die uitgaan op .. **ire.**

[§ **77.**] Alles wat vóór de in § 76 opgegevene uitgangen staat is de wortel van het werkwoord. Bij de regelmatige werkwoorden blijft die wortel steeds onveranderd, in al de verschillende vervoegingsvormen van het werkwoord.

[§ **78.**] Er zijn onregelmatige werkwoorden van de 1e (. *are*), van de 2e (.. *ere*) en van de 3e (.. *ire*) conjug. Ontmoet de beoefenaar dus een werkwoordsvorm, die niet beantwoordt aan een der regelmatige vormen (welke wij vóór alles zullen leeren kennen), dan zal men, nog eer men iets van de onregelmatige werkwoorden geleerd heeft, toch reeds dadelijk begrijpen, dat men met een onregelmatig werkwoord te doen heeft.

[§ **79.**] Het in de vorige § gezegde is bij de beoefening van het Italiaansch van meer belang, dan men oppervlakkig wellicht zal meenen. Wij vestigen er daarom opzettelijk de aandacht op.

Maar vooral moeten wij de beoefenaars ook waarschuwen, dat er in het Italiaansch zeer vele woordjes zijn, die wij reeds op blz. 27 met den naam van „achtervoegsel" hebben bestempeld, omdat ze achter aan den werkwoords-vorm worden vastgehecht; zoo, in Hoofdstuk A (Tekst) op blz. 3, 9, 17:

averla - *la* vastgehecht aan *avere.*
dicevasi - *si* „ „ *diceva.*
erasi - *si* „ „ *era.*
cacciossi. Zie daarover op blz. 23.
(en op blz. 25):
mostrarla - *la* vastgehecht aan *mostrare.*
accenderne - *ne* „ „ *accendere*
vederla - *la* „ „ *vedere.*
ammirarla - *la* „ „ *ammirare.*
invaghirsene - *se* en *ne* „ „ *invaghire.*
impazzirne - *ne* „ „ *impazzire.*
volerla - *la* „ „ *volere.*
accostarsele - *se* en *le* „ „ *accostare.*
dichiararle - *le* „ „ *dichiarare.*
accenderla - *la* „ „ *accendere.*

NB. Uit bovenstaand overzicht blijken voor den oplettenden beoefenaar verscheidene dingen, namelijk:

1) *la*, *le*, *ne*, *se*, *si*: dus reeds vijf verschillende achtervoegsels leeren wij hier kennen.

2) de werkwoorden van alle drie de conjugatiën nemen zulke achtervoegsels, bijv: *mostr***are**, *ved***ere**, *invagh***ire.**

3) niet alleen aan de onbepaalde wijs, maar ook aan de overige werkwoordsvormen worden zulke achtervoegsels vastgehecht, bijv.: *diceva*, *era*, *cacciò.*

4) met hetzelfde werkwoord kunnen verschillende achtervoegsels verbonden worden: *accender***ne**, *accender***la.**

5) somwijlen worden achter één werkwoord meer dan één achtervoegsel vastgehecht: *invaghir-***se-ne**, *accostar-***se-le.**

6) gelijk reeds vroeger is aangemerkt, de onbepaalde wijs werpt de *eind*-e (van *are*, *ere* en *ire*) weg, zoodra er een achtervoegsel aan vastgehecht wordt.

☛ Door aandachtig den inhoud van deze § na te gaan, en de ziel er van in het geheugen te houden, zal men bij de beoefening van het Italiaansch gewapend zijn tegen een bezwaar, dat anders aanvankelijk groote moeielijkheden oplevert.

[§ **80.**] De eigenlijke vervoeging van de werkwoorden heeft met het daaraan vasthechten van achtervoegsels niets te maken.

De vervoeging van een regelmatig werkwoord geeft een volkomen overzicht van al de verschillende veranderingen, welke de staart (.. *are*, .. *ere*, .. *ire*) van het werkwoord ondergaat, terwijl de wortel onveranderd dezelfde blijft, door al de wijzen, tijden en personen heen.

Kent men dus de vervoeging van één regelmatig werkwoord, dan kent men de vervoeging van al de regelmatige werkwoorden, die tot dezelfde klasse (dit noemt men: die tot dezelfde Conjugatie) behooren.

Regelmatige Werkwoorden der Eerste conjugatie.

ONBEPAALDE WIJS.

comp*rare* (kòm-praar'-ee), koopen. (*)

DEELWOORDEN.

Tegenwoordig deelwoord.

Comp*rando* (kòm-pran'-do), koopende.

Verleden deelwoord.

Comp*rato* (kòm-praat'-o), gekocht.

(*) De wortel *compr* blijft onveranderd, de gansche vervoeging door.

AANTOONENDE WIJS.

Tegenwoordige tijd

compro	(kòm'-pro)	ik koop.
compri	(kòm'-pri)	gij koopt.
compra	(kòm'-pra)	hij koopt.(*)
compriamo	(kòm-pri-aam'-o)	wij koopen.
comprate	(kòm-praat'-ee)	gij koopt.
comprano	(kòm'-pra-noo)	zij koopen.

Onvolmaakt verledene tijd.

comprava	(kòm-praaw'-a)	ik kocht.
compravi	(kòm-praaw'-i)	gij kocht.
comprava	(kòm-praaw'-a)	hij kocht.
compravamo	(kòm-pra-waam'-o)	wij kochten.
compravate	(kòm-pra-waat'-ee)	gij kocht.
compravano	(kòm-praaw'-a-noo)	zij kochten.

Tweede onvolmaakt verledene tijd.

comprai	(kòm-praai')	ik kocht.
comprasti	(kòm-pras'-ti)	gij kocht.
comprò	(kòm-proo')	hij kocht.
comprammo	(kòm-pram'-o)	wij kochten.
compraste	(kòm-pras'-tee)	gij kocht.
comprarono	(kòm-praar'-o-noo)	zij kochten.

Volmaakt verledene tijd.

ho comprato, ik heb gekocht; enz.

NB. Dit is de Tegenwoordige tijd van *avere* (zie blz. 20) met het verleden deelwoord van *comprare*.

Tweede volmaakt verledene tijd.

aveva comprato, ik had gekocht; enz

NB. Dit is de Onvolmaakt verledene tijd van *avere* (zie blz. 21) met het verleden deelwoord van *comprare*.

Meer dan volmaakt verledene tijd.

ebbi comprato, ik had gekocht; enz.

NB. Dit is de Tweede onvolmaakt verledene tijd van *avere* (zie blz. 21) met het verleden deelwoord van *comprare*.

Toekomende tijd

comprerò	(kòm-pree roo')	ik zal	koopen.
comprerai	(kòm pree-raai')	gij zult	
comprerà	(kòm-pree ra')	hij zal	
compreremo	(kòm-pree-reem'-o)	wij zullen	
comprerete	(kòm-pree-reet'-ee)	gij zult	
compreranno	(kòm-pree-ran'-no)	zij zullen	

Tweede toekomende tijd.

avrò comprato, ik zal gekocht hebben; enz.

NB. Dit is de Eerste toekomende tijd van *avere* (zie blz. 21) met het verleden deelwoord van *comprare*.

(*) De derde persoon enkelvoud kan evengoed „zij", „het", „men" enz. wezen.

Voorwaardelijk toekomende tijd. (*)

comprerei	(kòm pree-reei')	ik zou	koopen.
compreresti	(kòm-pree-rès'-ti)	gij zoudt	
comprerebbe	(kòm-pree-rèb'-ee)	hij zou	
compreremmo	(kòm-pree-rèm'-o)	wij zouden	
comprereste	(kòm-pree-rès'-tee)	gij zoudt	
comprerebbero	(kòm-pree-rèb'-ee-roo)	zij zouden	

Tweede voorwaardelijk toekomende tijd.

avrei comprato, ik zou gekocht hebben; enz.

NB. Dit is de Eerste voorwaardelijk toekomende tijd van *avere* (zie blz. 21) met het verleden deelwoord van *comprare*.

GEBIEDENDE WIJS.

compra	(kòm'-pra)	koop
non comprare	(kòm-praar'-ee)	koop niet.
compri	(kòm'-pri)	laat hem koopen, dat hij koope.
compriamo	(kòm-pri-aam'-o)	koopen wij, laat ons koopen.
comprate	(kòm-praat'-ee)	koopt.
comprino	(kòm'-pri-noo)	laat hen koopen, dat zij koopen.

AANVOEGENDE WIJS (**)

Tegenwoordige tijd

[Met *che* (kee), „dat".]

che	*io* compri (kòm'-pri)	dat ik koope.
„	*tu* compri (kòm'-pri)	dat gij koopt.
„	*egli* compri (kòm'-pri)	dat hij koope.
„	*noi* compriamo (kòm-pri-aam'-o)	dat wij koopen.
„	*voi* compriate (kòm-pri-aat'-ee)	dat gij koopt.
„	*eglino* comprino (kòm'-pri-noo)	dat zij koopen.

Onvolmaakt verledene tijd.

[Met *se* (see), „indien", „als".]

se	*io* comprassi (kòm-pras'-si)	als ik kocht.
„	*tu* comprassi (kòm-pras'-si)	als gij kocht.

(*) In de volks-taal gebruikt men, in plaats van „comprerebbe" en „comprerebbero", deze vormen:
compreria (kòm-pree-ri'-a), hij zou koopen;
compreriano (kòm-pree-ri'-a-noo), zij zouden koopen.
Bij alle regelmatige werkwoorden der eerste conjugatie heeft, in de volks-taal, dezelfde afwijking plaats voor den derden persoon (enkel- en meervoud) van den voorwaardelijk toekomenden tijd, en die afwijking wordt ook door de dichters gebruikt.

(**) Ieder voegwoord (*che*, *se*, enz.) kan in elken tijd van deze wijs gebruikt worden.

se egli comprasse (kòm-pras'-see) als hij kocht.
„ *noi comprassimo* (kòm-pras'-si-moo) als wij kochten.
„ *voi compraste* (kòm-pras'-tee) als gij kocht.
„ *eglino comprassero* (kòm-pras'-see-roo) als zij kochten.

Volmaakt verledene tijd

[Met *che*.]

che	*io abbia* (a**b**'-*i*-a)	comprato.	dat	ik	hebbe
„	*tu abbi* (a**b**'-bi)			gij	hebbet
„	*egli abbia* (a**b**'-*i*-a)			hij	hebbe.
„	*noi abbiamo* (a**b**-*i*-aam'-o)	comprato.	gekocht dat	wij	hebben.
„	*voi abbiate* (a**b**-*i*-aat'-ee)			gij	hebbet.
„	*eglino abbiano* (a**b**'-*i*-a-noo)			zij	hebben.

Meer dan volmaakt verledene tijd.

[Met *che*, of met *se*.]

che (*se*)	*io avessi* (a-wès'-si)	comprato.	dat als	ik	hadde.
„ („)	*tu avessi* (a-wès'-si)		„	gij	haddet.
„ („)	*egli avesse* (a-wès'-see)		„	hij	hadde.
„ („)	*noi avessimo* (a-wès'-si-moo)	comprato.	gekocht „	wij	hadden.
„ („)	*voi aveste* (a-wès'-tee)		„	gij	haddet.
„ („)	*eglino avessero* (a-wès'-see-roo)		„	zij	hadden.

Na dus het werkwoord *comprare* geheel en al vervoegd te hebben, zal het wel niet moeielijk zijn, de volgende volzinnen in het Italiaansch te vertalen. Al de daarin voorkomende werkwoorden worden volkomen gelijk *comprare* regelmatig vervoegd.

Opstel 1. Leer van buiten:

sperare (spee-raar'-ee), hopen.
ritornare (ri-tòr-naar'-ee), terugkeeren.
restare (ree-staar'-ee), blijven.
parlare (par-laar'-ee), spreken.
partire (par-tier'-ee), vertrekken.
la società (soo-tsjee-ta'), het gezelschap.
il ballo (bal'-lo), het bal;
al ballo, op het bal.
la corsa (kòr'-sa), de spoortrein.
la mattina (mat-tien'-a), de ochtend, de morgen;
domani (do-maan'-i), morgen (de dag van morgen);
domàni mattina, morgen ochtend.
nissuno (nis-soen'-o), niemand.
presto (près'-to), spoedig.
contento (kòn-tèn'-to), tevreden.
finito (fi-niet'-o), geëindigd, afgeloopen.
ultimo (oelt'-i moo), laatste.
celere (tsjeel'-ee-ree), vroegste
alto (al'-to), hard, hardop, luid.
basso (bas'-so), zacht;
troppo (tròp'-o), te veel;
troppo basso, te zacht.
poco (pook'-o), weinig;
un poco, een beetje.
tardo (tar'-do), laat. Adjectief
tardi (tar'-di), laat. Adverbium
al più tardi, op zijn laatst.
sino (sien'-o), tot.
sinchè (sin-kee'), totdat.
colla (kòl'-la) } , met den.
coll' (kòl) }
si (si), ja.
esso (ès'-so), hetzelve, het.
Italiano (iet-a-liaan'-o), Italiaansch.
vi (wi), er, daar.

Vertaal:

1. Wij hopen dat niemand van het gezelschap [4]naar [5]huis [1]terug [2]zal [3]keeren [6]zonder [8]tevreden *te* [7]zijn. — 2. [1]Keert [3]gij [*enkelvoud*] [4]spoedig [5]naar [6]huis [2]terug, of blijft *gij* op het bal totdat het [2]geëindigd [1]is? — 3. *Ik* [2]zal [1]er [4]op [5]zijn [6]laatst [7]tot [8]twaalf [9]uren (*) [3]blijven. — 4. Ik hoop [2]dezen [3]avond [4]met [5]den [6]laatsten [7]trein *te* [1]vertrekken, of morgen ochtend met den [2]vroegsten [1]trein. — 5. Spreek [*meervoud*] harder, *gij* spreekt te zacht. — 6. Spreekt *gij* Italiaansch? Ja, mijnheer! een beetje.

Opstel 2. Leer van buiten:

stanco (stan'-ko), moede.
ancora (an-koor'-a), nog.
appena (ap-peen'-a), nauwelijks.
male (maal'-ee), kwaad.
parlare (par-laar'-ee), spreken.
invano (in-waan'-o), tevergeefs.
più di, meer dan, langer dan.
l'anno (an'-o), het jaar.
già (dzjia), reeds.
la sapienza (sa-pi-èn'-tsa), de wijsheid.
il Creatore (kree-a-toor'-ee), de Schepper.
la virtù (wir-toe'), de deugd.
il vizio (wiet'-si-oo), de ondeugd.
amare (a-maar'-ee), beminnen, liefhebben.
odiare (ood-*i*-aar'-ee), haten, verfoeien.

(*) **Vertaal: „tot aan middernacht."**

Vertaal:

1. Laat ons terugkeeren, *ik* ben reeds moede. — 2. *Hij* bewonderde [*onvolm. verl. tijd*] de schoonheid der natuur en de wijsheid van den Schepper. — 3. Bemin de deugd en haat de ondeugd. — 4. Blijf (*) nog wat (§), het is nauwelijks zes uren (†). — 5. Spreek van niemand kwaad (§§). — 6. *Ik* [1]heb [4]langer [5]dan [6]vijf [7]jaren [3]tevergeefs [2]gewacht.

(*) Dit „blijf" moet vertaald worden met den derden persoon enkelvoud der Gebiedende wijs — waarom zullen wij later leeren.
(§) „wat" = een weinig, een beetje.
(†) Zie over dezen volzin blz. 16.
(§§) Vertaal: „Spreek niet kwaad van niemand". En hoe ge „spreek niet" vertalen moet, kunt ge nazien in de Gebiedende wijs op blz. 29.

E. Lexicographie.

(Zie het NB. op blz. 7.)

avventura, „aventure". — *notte*, „nuit". — *più che mai*, „plus que jamais". — *femminile*, „féminine". — *grazie*, grâces". — *ornato*, „ornement". — *risplendente*, „resplendissant". — *siccome*, „ainsi comme." — *quella*, „laquelle". — *cui*, „qui". — *festa*, „fête". — *dedicata* (Engelsch: „dedicated"), van *dedicare*, „dédier" (Engelsch: „to dedicate"). — *padre*, pater, „père". — *appassionato* (Engelsch: „impassioned"), van *la passione* (pas-sioon'-ee), de liefde, „passion". — *vago*, „vain" (Engelsch: „vain", ijdel; „fain", gretig, begeerig). — *mostrare*, „montrer". — *accendere*, aansteken, doen ontvlammen, „incendier", in brand steken, in de asch leggen; *la cenere* (tsjeen'-ee-ree), de asch, „cendre". — *innamorato*, „amouraché" (Engelsch: „enamoured"; Amerikaansche spelling: „enamored"). — *adornatezza*, van *adornare*, (a-dòr-naar'-ee), tooien, sieren, „orner" (Engelsch: „to adorn"). — *simplicità*, „simplicité". — *rattemprato*, van *rattemprare* (rat-tèm-praar'-ee), ook gespeld *rattemperare* (rat-tèm-pee-raar'-ee), temperen, „tempérer". — *eleganza*, „élégance". — *modestia*, „modestie". — *mezzo* (mèd'-zo), Engelsch: „midst". — *comparendo*, van *comparere* (kòm-pa-reer'-ee), „comparer", verschijnen; niet te verwarren met *comparando* (kòm-pa-ran'-do), vergelijkende, van *comparare* (kòm-pa-raar'-ee), „comparer", vergelijken. — *sola*, „seule". — *principal*, „principal". — *regina*, „reine". — *angelo*, „ange" (Engelsch: „angel"). — *paradiso*, „paradis". — *sceso*, verleden deelwoord van het onregelmatige werkwoord *scendere* (sjèn'-dee-ree), „descendre", nederdalen. — *coro*, „choeur", „chorus", koor. — *pure*, hier adjectief in den vrouwelijk meervoudigen vorm, enkelvoud *pura*, van 't mannelijke *puro* (poer'-o), „pur", puur, rein, zuiver (zie 6 woorden verder in den tekst); dus een geheel ander woord dan twee regels hooger het voegwoord *pure*. — *celestiale*, „céleste" (Engelsch: „celestial") — *natura*, „nature". — *ardentissimo* (zie § 61), van *ardente* (ar-dèn'-tee), „ardent", vurig — *invaghire*, verwant met *vago* (zie hierboven), welk adjectief in den mannelijken meervoudsvorm *vaghi* (waag'-i) heet. — *impazzire*, wortelwoord *pazzo* (pat'-so), gek; verwant met: potsierlijk. — *risolutamente*, „résolument". — *punto*, „point", punt. — *pensiero*, „pensée"; zie het meervoud *pensieri* (blz. 7). — *affetto*, „affection". — *grazia*, zie het meervoud *grazie* (hierboven). — *naturalezza*, natuurlijkheid (Engelsch: „naturalness"); van *natura*, zie hierboven. — *vero*, „véritable", „vrai". — *ardore*, „ardeur"; vergelijk hierboven *ardentissimo*. — *trovò* van *trovare* (tro-waar'-ee), „trouver". — *modo*, „mode", manier, trant, wijze. — *accostare*, „accoster". — *eloquenza*, „éloquence". — *dichiarare* (diek-ia-raar'-ee), „déclarer". — *vaghezza*, vergelijk *invaghire* en *vago* hierboven. — *sapere*, „savoir", weten; vergelijk *sapienza* (blz. 31). — *nuovo*, „nouveau". — *amatore*, „amateur". — *sconosciuta*, omdat *voce*, „voix", vrouwelijk is; vergelijk blz. 23, waar het den mannelijken uitgang (o) heeft, omdat het daar (zie blz. 17 tekst) bij *Fazio* behoort.

F. Mondeling Onderhoud.

Vragen.

1. Wat was *per avventura quella notte la giovana?* [Zet vóór het antwoord: *Era* ...]
2. Als hoedanig, in welke hoedanigheid, was zij zoo?
3. Hield haar vader veel van haar? [Zet vóór het antwoord: *Era* ...]
4. Waarom was hij eigenlijk zoo *vago di mostrarla?* [Zet vóór het antwoord het reeds van blz. 17 aan u bekende: *Volle* ...]
5. Waardoor werd *rattemprata la non sua adornatezza?*

6. In welke mate werd ook *rattemprata la non sua eleganza dalla sua modestia?* [Zet vóór het antwoord: *Così* ...; en laat *non pure* uit het antwoord weg.]
7. Hoe zoudt gij haar nog meer genoemd hebben?
8. In welken kring scheen zij als een engel neergedaald?
9. En kon die neergedaalde engel in schoonheid en reinheid wedijveren met dien stoet van *belle e pure fanciulle?* [Zet vóór het antwoord: *Questo angelo era ancora* ...]
10. Wat *fu un punto, un pensiero, un affetto all' ardentissimo giovane?*
11. en 12. Welke bevalligheid en ongekunsteldheid spreidde Fazio ten toon?
13. Duurde het lang eer hij gelegenheid vond om haar aan te spreken?
14. Hoe verklaarde hij haar zijne liefde?
15. Welk verlangen deed hij in haar ontbranden? [Zet vóór het antwoord: *La* ...]

G. Gesprekken.

cosa (kooz'-a), wat?
cercare (tsjèr-kaar'-ee), zoeken;
cercate (tsjèr-kaat'-ee), gij zoekt. (*)
bramare (bra-maar'-ee), verlangen.
Cosa cercate? Cosa bramate?

perduto (pèr-doet'-o), verloren.
cappello (kap-pèl'-o), hoed.
Cosa avete perduto?
Ho perduto il mio cappello.

eccolo (èk'-o-loo), hier is hij.
eccola (èk'-o-la), hier is zij.
eccoli (èk'-o-li), hier zijn ze. (mannelijk).
eccole (èk'-o-lee), hier zijn ze. (vrouwelijk).
Eccolo, Signore.

dove (doow'-ee), waar?
la scarpa (skar'-pa), de schoen.
il guanto (gwwan'-to), de handschoen.
Dove sono le mie (mi'-ee) scarpe?
Eccole, Signore.

Dove sono i miei guanti?
Eccoli, Signore.

la pianella (pia-nèl'-a), de pantoffel.
Dove sono le mie pianelle?
Non posso trovarle.
Cercatele (tsjèr-kaat'-ee-lee).

NB. Zie van *comprare* de Gebiedende wijs op blz. 28.

(*) *cercate* in vragende volzinnen, beteekent: „zoekt gij"? Zooals men op blz. 28 in de vervoeging van *comprare* kan nazien is *cercate* een regelmatige vervoegingsvorm van *cercare*. Men lette dus op deze twee punten: 1o. een werkwoordsvorm zonder voornaamwoord heeft in vragende volzinnen eene vragende beteekenis; 2o. door den vervoegingsvorm van een op *..are* uitgaand werkwoord te vergelijken met de vervoeging van *comprare* op blz. 28 kan men zelf zien of men met een regelmatig werkwoord te doen heeft.

H. Herhaling.

1. Den tekst van Hoofdstuk A behandelen als bij de vorige Les.

Era per avventura quella notte la giovane più che mai di bellez'za ed anche di femminili gra'zie ed orna'ti risplendente, siccome quel'la a cui era la festa dedicata dal padre appassiona'to di lei, e va'go di mostrarla, e più che mai accenderne quella innamorata gioventù'. Era poi la non sua adornatezza dalla tutta sua simplicità rattemprata così', e la eleganza dalla modestia, che in mezzo a tutte le al'tre comparendo ella so'la, non pure l'avreste detta principal donna o regina di esse, ma quasi an'gelo di paradiso sceso in un coro di belle e pure fanciulle, più' bello e più' puro e di più' celestiale natura. All' ardentissimo giovane, veder'la, ammirar'la, invaghir'sene, anzi impazzir'ne e voler'la risolutamente, fu un pun'to, un pensie'ro, un affet'to. E con quella grazia e naturalezza poi, che viene da un ve'ro e gio vani'le ardore, non andò gua'ri che trovò modo di accostar'sele, e colla eloquenza che dà l'amo're, l'amor dichiarar'le, ed accenderla, se non al'tro, della vaghezza di sapere chi" questo nuovo amato're fosse, e questa sconosciuta vo'ce.

2. De twee opstellen (blz. 30 en 31) in het Italiaansch, en de Gesprekken van Hoofdstuk G in goed Hollandsch vertalen.

Nog ettelijke lessen, om allereerst het onmisbaar noodige aangaande de Vervoegingen te leeren kennen — daarna zullen wij in hoofdstuk G een Italiaansch blijspel in behandeling nemen, uitmuntend geschikt om ons met den echten conversatie-toon bekend te maken.

VOLLEDIGE
LEERCURSUS

OM

ZONDER ONDERWIJZER

uitsluitend door eigen oefening

GEMAKKELIJK EN SPOEDIG DE

ITALIAANSCHE TAAL

VOLGENS DE REGELEN DER SPRAAKKUNST EN DEN BESCHAAFDEN OMGANGSTOON TE LEEREN SCHRIJVEN EN SPREKEN.

DOOR

SERVAAS DE BRUIN.

TWEEDE DRUK.

3e BRIEF (Les 5 en 6).

ZUTPHEN
P. PLANTENGA Bzn.
1880.

Prijs 60 Cent per brief. Compleet in 12 brieven. Afzonderlijke brieven niet verkrijgbaar.

N.B. Eerst moet de eene brief geheel ingestudeerd zijn, voor dat de volgende geopend en doorbladerd wordt.

Zie verder de achterzijde van den omslag.

5e LES.

Chi non risica, non rosica,
(ki nòn riez'-i-ka nòn rooz'-i-ka)
Wie niet waagt, niet afknaagt.
(Wie niet waagt, niet wint)
Proverbio (zie blz. 25).

A. Tekst.

Perchè, 1 agli accenti di cortese e rispettosa adorazione]
pèr-kee' aalj'-i at-tsjèn'-ti di kòr-teez'-ee ee ri-spèt-tooz'-a aad-o-ra-tsioon'-ee
Ofschoon aan de tonen van wellevende en eerbiedige vereering

ella era 2 per volontà di suo padre] non poco avvezza; ma
èl'-a eer'-a pèr wo-lòn-ta' di soe'-o pa'-dree nòn pook'-o aw-wèts'-a ma
zij was door wil van haren vader niet weinig gewend; maar

appunto ella fin allora 3 aveali uditi, più che per altro, per
ap-poen'-to èl'-a fin al-oor'-a a-wee'-a-li oe-diet'-i pjoe kee pèr al'-tro pèr
juist zij tot heden had die aangehoord, meer dan door anders, door

obbedienza]; ed ora o che 4 le cose non comandate] anche
òb-bee-dièn'-tsa eed oor' a oo kee lee kooz'-ee nòn koo-man-daat'-ee an'-kee
gehoorzaamheid; en nu of dat de dingen niet gekommandeerd ook

ai migliori pajan più dolci, o che più dolce veramente fosse
aai mielj-ioor'-i paai'-an pjoe dòl'-tsji oo kee pjoe dòl'-tsjee weer-a-mèn'-tee fòs'-see
aan de beteren schijnen meer zoet, of dat meer zoet werkelijk ware

5 questa nuova non più udita voce], o le parole più acconce,
kwwès'-ta noe-oo'-wa nòn pjoe oe-diet'-a woot'-sjee oo lee pa-rool'-ee pjoe ak-kòn'-tsjee
deze nieuwe niet meer gehoorde stem, of de woorden meer van pas,

o gli affetti più gentili, certo 6 ella oltre al consueto se ne
oo lji af-fèt'-ti pjoe dzjèn-tiel'-i tsjèr'-to èl'-a òl'-tree al kòn-swweet'-o see nee
of de gevoelens meer lief, zeker zij tegen aan het gebruik zich er in

compiacque], e 7 domandò al giovane chi egli fosse?] 8 sol-
kòm-piak'-kwwee ee doo-man-doo' al dzjo-waan'-ee ki eelj'-i fòs'-see sòl-
verheugde, en vroeg aan den jongeling wie hij was? met

lazzevolmente] pregandolo si discoprisse. A cui egli benchè
lat'-see-wòl-mèn''-tee pree-gan'-do-loo si di-sko-pris'-see a koei eelj'-i bèn-kee'
minzaamheid vragende hem dat hij zich ontdekte. Op dat hij hoewel

9 a siffatto caso] non avesse nel venire posto mente: „O
a si-fat'-to kaaz'-o nòn a-wès'-see nèl wee-nier'-ee pòst'-o mèn'-tee oo
op zulk geval niet had in het komen gesteld gedachte: „O

donna," disse, 10 „quello che imponete è accompagnato forse
dòn'-a dis'-see kwwèl'-o kee im-po-neet'-ee è ak-kòm-pan-jaat'-o fòr'-see
schoone," zeide hij „hetgeen dat gij oplegt is vergezeld misschien

di maggiori difficoltà che voi nol vi pensate]; pure non fia
di maad-dzjioor'-i dif-i-kòl-ta' kee wooi nòl wi pèn-saat'-ee poer'-ee nòn fi'-a
van grootere moeielijkheden dan gij niet het u denkt; nochtans niet worde

disobbedito mai 11 nessuno comandamento d'Imilda] a Fazio
dis-òb-bee-diet'-o maai nès-soen'-o ko-man-da-mèn'-to di-mil'-da a faat'-sio
niet gehoorzaamd nooit niet een bevel van Imilda door Faas

Gieremei." E così detto, 12 levò la maschera dal viso].
dzjieer-ee-mee'-i ee ko-si' dèt'-o lee-woo' la maas'-kee-ra dal wiez'-o
Giëremei. En dus gezegd, lichtte hij het masker van het gelaat.

B. Hollandsche Vertaling.

Nochtans, aan de taal van wellevende en eerbiedige vereering was zij, door den wil haars vaders, tamelijk gewend; maar tot nu toe had zij die (taal) aangehoord juist uit gehoorzaamheid meer, dan uit iets anders; en thans, hetzij dat niet gekommandeerde dingen zelfs aan de besten het aangenaamst toeschijnen, hetzij dat werkelijk deze nog nooit gehoorde stem zoeter klonk, hetzij dat de woorden beter gekozen waren of de gevoelens innemender uitgedrukt werden, zooveel is zeker, dat zij, tegen hare gewoonte aan, er behagen in vond, en aan den jongeling vroeg wie hij was, hem minzaam verzoekende, zich te demaskeeren. Ofschoon bij zijne komst herwaarts de mogelijkheid van zoodanig geval niet bij hem opgekomen was, antwoordde hij hierop: „O schoone! aan hetgeen gij verlangt zijn misschien grootere bezwaren verbonden, dan gij wel denkt; maar toch worde nooit een bevel van Imilda onuitgevoerd gelaten door Faas Giëremeï." En dit gezegd hebbende, lichtte hij het masker van zijn gelaat af.

C. Uitspraak en Spelling.

[§ **81.**] *pajan* is een woord, dat de aanvanger waarschijnlijk niet lichtelijk zelf zal opsporen, al is hij gewapend met de beste Woordenboeken. Het is eene verkorting van *pajano* (paai'-a-noo), zijnde de derde persoon meervoud van den tegenwoordigen tijd der Aanvoegende wijs van het onregelmatige werkwoord *parere* (pa-reer'-ee), schijnen — *che pajano*, dat zij schijnen.

☞ Dus ook de *o* als eindletter wordt wel eens weggeworpen. Dit houde men (in verband met § 51) voorloopig slechts in het geheugen.

[§ **82.**] *cui* (van het Latijnsche *cujus*) heeft den klemtoon op de *u* (dus: koe'-i) — daar de eind-*i* derhalve, ofschoon lang, in de uitspraak toonloos wordt, verandert de uitspraak vanzelf in: koei.

Men verwarre *cui* (met *c*) vooral niet met *quì* (zie in opstel 3, blz. 23).

[§ **83.**] Het in § 81 besprokene *pajan* is een vorm van *parere; compiacque* is eene vervoeging van *compiacere* (kòmpia-tsjeer'-ee); *imponete* is een vorm van *imponere* (im-poon'-ee-ree), dat meestal voorkomt samengetrokken tot *imporre* (impòr'-ree); *detto* is een vorm van *dicere* (diet'-sjee-ree), dat echter thans verouderd is, daar het in het hedendaagsche Italiaansch is samengetrokken tot *dire* (dier'-ee), welk werkwoord ten onrechte niet meer tot de 2e conjugatie gerekend wordt.

[§ **84.**] Uit de drie eerste in § 83 genoemde voorbeelden blijkt echter, dat bij *parere* en bij *compiacere* de klemtoon anders valt, dan bij *imponere*. Ten aanzien van den uitgang .. *ere* kan dus niet dezelfde Regel gesteld worden, die in § 72 ten opzichte van .. *are* gesteld is.

[§ **85.**] Integendeel: bij de werkwoorden, die in de onbepaalde wijs op .. *ere* uitgaan, valt bij verreweg de meesten de klemtoon niet op de **e** der voorlaatste lettergreep van den uitgang, maar op de daaraan voorafgaande lettergreep (dus op de laatste lettergreep van den wortel).

[§ **86.**] Regel. Al de op .. *ere* uitgaande werkwoorden, met den klemtoon op de voorlaatste lettergreep, zijn onregelmatig, behalve slechts deze twee:

godere (go-deer'-ee), genieten;
temere (tee-meer'-ee), vreezen;

welke beiden regelmatig vervoegd worden, juist zooals *vendere* (wènd'-ee-ree) zie § 88.

D. Spraakkunst.

Uitwerking
van de Opstellen der vorige Les.

Opstel 1 (blz. 30):

1. Noi speriamo che nissuno della società ritornerà a casa senza esser contento. — 2. Ritorni tu presto a casa, o resti al ballo, sinchè esso è finito? — 3. Vi resterò al più tardi sino a mezzanotte. — 4. Io spero partire questa sera coll' ultima corsa o domani mattina colla corsa celere. — 5. Parlate più alto, parlate troppo basso. — 6. Parlate Italiano? Si, Signore, un poco.

Opstel 2 (blz. 31):

1. Ritorniamo, sono già stanco. — 2. Ammirava la bellezza della natura e la sapienza del Creatore. — 3. Ama la virtù ed odia il vizio. — 4. Resti ancora un poco, sono appena le sei. — 5. Non parlare male di nissuno. — 6. Ho aspettato invano più di cinque anni.

Gesprekken (blz. 32): Wat zoekt gij? Wat verlangt gij? — Wat hebt gij verloren? — Ik heb mijn hoed verloren. Hier is hij, mijnheer! — Waar zijn mijne schoenen? Hier zijn ze, mijnheer! — Waar zijn mijne handschoenen? Hier zijn ze, mijnheer! Waar zijn mijne pantoffels? **Ik kan ze niet vinden. Zoek ze!**

Werkwoorden.

[§ 87.] Als een vervolg op § 79 maken wij opmerkzaam op de volgende woorden in hoofdstuk A (Tekst) dezer les:

aveali — *li* vastgehecht aan *avea*.
pregandolo — *lo* „ „ *pregando*.

NB. *avea* is derde persoon enkelvoud Onvolm. verl. tijd (zie †††, op blz. 21).

[§ 88.] Men herleze § 80 der vorige les, eer men zich gaat bezighouden met de hier volgende vervoeging van de

Regelmatige Werkwoorden der Tweede conjugatie.

Onbepaalde wijs.

vend*ere* (wènd'-ee-ree), verkoopen. (*)

Deelwoorden.

Tegenwoordig deelwoord.

vend*endo* (wèn-dèn'-do), verkoopende.

Verleden deelwoord.

vend*uto* (wèn-doet'-o), verkocht.

Aantoonende wijs.

Tegenwoordige tijd.

vend*o*	(wènd'-o)	ik verkoop.
vend*i*	(wènd'-i)	gij verkoopt.
vend*e*	(wènd'-ee)	hij verkoopt. (§)
vend*iamo*	(wènd-*i*-aam'-o)	wij verkoopen.
vend*ete*	(wèn-deet'-ee)	gij verkoopt.
vend*ono*	(wènd'-o-noo)	zij verkoopen.

Onvolmaakt verledene tijd.

vend*eva*	(wèn-dee'-wa)	ik verkocht.
vend*evi*	(wèn-dee'-wi)	gij verkocht.
vend*eva*	(wèn-dee'-wa)	hij verkocht.
vend*evamo*	(wènd-ee-waam'-o)	wij verkochten.
vend*evate*	(wènd-ee-waat'-ee)	gij verkocht.
vend*evano*	(wèn-dee'-wa-noo)	zij verkochten.

Tweede onvolmaakt verledene tijd.

vend*ei*	(wèn-deei')	ik verkocht.
vend*esti*	(wèn-dès'-ti)	gij verkocht.
vend*è*	(wèn-dee')	hij verkocht.
vend*emmo*	(wèn-dèm'-o)	wij verkochten.
vend*este*	(wèn-dès'-tee)	gij verkocht.
vend*erono*	(wèn-deer'-o-noo)	zij verkochten.

Volmaakt verledene tijd.

ho vend*uto*, ik heb verkocht, enz.

NB. Dit is de Tegenwoordige tijd van *avere* (zie blz. 20) met het verleden deelwoord van *vendere*.

Tweede volmaakt verledene tijd.

aveva vend*uto*, ik had verkocht; enz.

NB. Dit is de Onvolmaakt verledene tijd van *avere* (zie blz. 21) met het verleden deelwoord van *vendere*.

Meer dan volmaakt verledene tijd.

ebbi vend*uto*, ik had verkocht; enz.

NB. Dit is de Tweede onvolmaakt verledene tijd van *avere* (zie blz. 21) met het verleden deelwoord van *vendere*.

Toekomende tijd.

vend*erò*	(wènd-ee-roo')	ik zal	verkoopen.
vend*erai*	(wènd-ee-raai')	gij zult	
vend*erà*	(wènd-ee-ra')	hij zal	
vend*eremo*	(wènd-ee-reem'-o)	wij zullen	
vend*erete*	(wènd-ee-reet'-ee)	gij zult	
vend*eranno*	(wènd-ee-ran'-no)	zij zullen	

Tweede toekomende tijd.

avrò vend*uto*, ik zal verkocht hebben; enz.

NB. Dit is de Eerste toekomende tijd van *avere* (zie blz. 21) met het verleden deelwoord van *vendere*.

Voorwaardelijk toekomende tijd. (*)

vend*erei*	(wènd-ee-reei')	ik zou	verkoopen.
vend*eresti*	(wènd-ee-rès'-ti)	gij zoudt	
vend*erebbe*	(wènd-ee-rèb'-ee)	hij zou	
vend*eremmo*	(wènd-ee-rèm'-o)	wij zouden	
vend*ereste*	(wènd-ee-rès'-tee)	gij zoudt	
vend*erebbero*	(wènd-ee-rèb'-ee-roo)	zij zouden	

Tweede voorwaardelijk toekomende tijd.

avrei vend*uto*, ik zou verkocht hebben; enz.

NB. Dit is de Eerste voorwaardelijk toekomende tijd van *avere* (zie blz. 21) met het verleden deelwoord van *vendere*.

Gebiedende wijs.

vend*i*	(wènd'-i)	verkoop.
non vend*ere*	(wènd'-ee-ree)	verkoop niet.
vend*a*	(wènd'-a)	laat hem verkoopen, dat hij verkoope.
vend*iamo*	(wènd-*i*-aam'-o)	verkoopen wij, laat ons verkoopen.
vend*ete*	(wèn-deet'-ee)	verkoopt.
vend*ano*	(wènd'-a-noo)	laat hen verkoopen, dat zij verkoopen.

(*) De wortel *vend* blijft onveranderd, de gansche vervoeging door.

(§) Zie de noot onder kolom 1 op blz. 29.

(*) In de volks-taal gebruikt men, in plaats van „vend*erebbe*" en „vend*erebbero*", deze vormen:

vend*eria* (wènd-ee-ri'-a), hij zou verkoopen.
vend*eriano* (wènd-ee-ri'-a-noo), zij zouden verkoopen.

Bij alle regelmatige werkwoorden der tweede conjugatie heeft in de volks-taal dezelfde afwijking plaats voor den derden persoon (enkel- en meervoud) van den voorwaardelijk toekomenden tijd, en die afwijking wordt ook door de dichters gebruikt.

Aanvoegende wijs.

Tegenwoordige tijd.

[Met *che* (kee), „dat".]

che io venda (wènd'-a) dat ik verkoope.
„ *tu* venda dat gij verkoopt.
„ *egli* venda dat hij verkoope.
„ *noi* vendiamo (wènd-*i*-aam'-o) dat wij verkoopen.
„ *voi* vendiate (wènd-*i*-aat'-ee) dat gij verkoopt.
„ *eglino* vendano (wènd'-a-noo) dat zij verkoopen.

Onvolmaakt verledene tijd.

[Met *se* (see), „indien", „als".]

se io vendessi (wèn-dès'-si) als ik verkocht.
„ *tu* vendessi (wèn-dès'-si) als gij verkocht.
„ *egli* vendesse (wèn-dès'-see) als hij verkocht.
„ *noi* vendessimo (wèn-dès'-si-moo) als wij verkochten.
„ *voi* vendeste (wèn-dès'-tee) als gij verkocht.
„ *eglino* vendessero (wèn-dès'-see-roo) als zij verkochten.

Volmaakt verledene tijd.

[Met *che*.]

(*) *che io abbia* dat ik hebbe.
„ *tu abbi* „ gij hebbet.
„ *egli abbia* „ hij hebbe.
„ *noi abbiamo* „ wij hebben.
„ *voi abbiate* „ gij hebbet.
„ *eglino abbiano* „ zij hebben.

venduto. verkocht

Meer dan volmaakt verledene tijd.

[Met *che*, of met *se*.]

(*)*che* (*se*) *io avessi* dat ik als hadde.
„ („) *tu avessi* „ gij hadde.
„ („) *egli avesse* „ hij hadde.
„ („) *noi avessimo* „ wij hadden.
„ („) *voi aveste* „ gij haddet.
„(„)*eglino avessero* „ zij hadden.

venduto. verkocht

(*) **Voor de uitspraak, zie blz. 80.**

Het geheele werkwoord *vendere* dus in al zijne vervoegingsvormen kennende, zal het wel niet moeielijk vallen de volgende opstellen in het Italiaansch te vertalen, naardien al de daarin voorkomende werkwoorden van de 2e conjugatie juist als *vendere* vervoegd worden.

Opstellen ter vertaling.

Opstel 1. Leer van buiten:

l'assalto (las-sal'-to), de aanval.
il miglio (mielj'-io), de mijl.
la fortezza (fòr-tèt'-sa), de sterkte, het fort.
un giorno (dzjòr'-no), een dag.
la lettera (lèt'-ee-ra), de brief, de tijding.
lo scritto (skrit'-to), de brief, het geschrift.
di dì in dì (di-di'-in-di''), van dag tot dag, van den eenen dag op den anderen.
appena (ap-peen'-a), nauwelijks.
lontano (lòn-taan'-o), ver.
piccolo (pik'-o-loo), klein.
jeri (jeer'-i), gisteren.
ben (bèn), goed, wel.
tutti (toet'-i), allen;
tutto (toet'-o), al. Zie § 59.
debole (dee'-bo-lee), zwak.
in stato (in staat'-o), in staat.
quando (kwwan'-do), wanneer.
ultimo (oel'-ti-moo), laatst.
avanti (a-wan'-ti), vóór.
poco (pook'-o), weinig;
pochi (pook'-i). Zie §§ 59 en 45—48.
avanti pochi giorni, eenige dagen geleden.
si teme (teem'-ee), men vreest;
temere. Zie § 86.
passare (pas-saar'-ee), doorbrengen.
bevere (beew'-ee-ree), drinken.
dormito (dòr-miet'-o), geslapen.
comprendere (kòm-prènd'-ee-ree), begrijpen.
credere (kreed'-ee-ree), gelooven, denken, meenen.
camminare (kam-i-naar'-ee), loopen.
ricevere (ri-tsjeew'-ee-ree), ontvangen.

Vertaal: (NB. al wat cursief staat blijft in de vertaling weggelaten.)

1. Men vreest van dag tot dag eenen aanval; de vijand is nauwelijks eene mijl ver van het kleine fort. — 2. Hoe hebt [2e *persoon enkelv.*] *gij* 2den dag van gisteren 1doorgebracht? — 3. *Ik* heb goed gegeten, goed gedronken en goed geslapen. — 4. 1Ik 3begrijp mijne (*) vrienden 2niet; allen gelooven, dat (§) ik 2zwak 1ben [*aanvoegende wijs:* sia (si'-a)], en niet in staat *om* 2drie of vier uren 1te loopen. — 5. Wanneer ontvingt (†) gij [*mrv.*] tijding van hem? — 6. Wij ontvingen (†) zijn laatsten brief (*) eenige dagen geleden.

(*) Hier gebruiken de Italianen het bepalend lidwoord bij het bezittelijk voornaamwoord (waarover later); dus:
mijne vrienden: *i miei amici;*
zijn laatsten brief: *l'ultimo suo scritto.*
(§) *che* wordt hier geapostrofeerd; dus: *ch'io* (spreek uit: kiej'-o).
(†) **Tweede onvolmaakt verledene tijd.**

Opstel 2. Leer van buiten:

la ragione (ra-dzjoon'-ee), de rede; *aver ragione*, gelijk hebben.
un temporale (tèm-po-raal'-ee), een onweder, een storm.
il sole (sool'-ee), de zon.
la compagnia (kòm-pa-nji'-a), het gezelschap.
un lavoro (la-woor'-o), een werk.
il passeggio (pas-sèdzj'-*io*), de wandeling.
andare (an-daar'-ee), gaan.
andiamo (and-*i*-aam'-o), laat ons gaan.
andremo (an-dreem'-o), wij zullen gaan.
andare a passeggio, gaan wandelen.
il bicchiere (bik-*kj*eer'-ee), de beker, het glas.
il latte (lat'-tee), de melk.
il caffè (kaf-fee'), de koffie; (ook:) het koffiehuis.
la domanda (do-man'-da), de vraag.
non (nòn), niet.
caro (kaar'-o), waard, dierbaar.
dopo (doop'-o), daarna.
poi (pooi), vervolgens, dan.
solitamente (sool-i-ta-mèn'-tee), alleenlijk, enkel.
quanto (kwwan'-to), hoe.
felice (fee-liet'-sjee), gelukkig.
prima (priem'-a), eerst.
caldo (kal'-do), warm.
perchè (pèr-kee'), want.
volere (wo-leer'-ee), willen; *egli vuole* (woe-ool'-ee), hij wil.
non temere niente, vrees niets (gebiedende wijs; zie blz. 35 benevens § 86 en blz. 23).
risplendere (ri-splènd'-ee-ree), schitteren, schijnen; *risplende* (ri-splènd'-ee), schijnt.
se potessi (see' po-tès''-si), indien ik kon.
godere, zie § 86.
compiere (kòmp-*i*eer'-ee), volbrengen. *compi* (kòm'-pi), volbreng (gebiedende wijs enkelvoud).
desiderare (dee-zied-ee-raar'-ee), wenschen; *io desidero* (dee-zied'-ee-roo), ik wensch.
persistere (pèr-sist'-ee-ree), volharden; *io persistetti* (pèr-sis-tèt'-ti), en *io persistei* (pèr-sis-teei'), zijn beiden de Tweede onvolmaakt verledene tijd; het laatste is de gewone vorm (zie het model op blz. 35); het eerste is een bijzondere vorm, die voor ettelijke regelmatige werkwoorden in zwang is — waarover later.
nella (nèl'-a), in de.
cedere (tsjeed'-ee-ree), toegeven.

Vertaal: (NB. wat cursief staat late men in de vertaling weg!)

1. Hij wil niet toegeven; hij wil gelijk hebben. — 2. Vrees niets, waarde vriendin! na het onweder schijnt de zon. — 3. Hoe gelukkig zou *ik* zijn, [1]indien *ik* [4]een zoo waard gezelschap [2]kon [3]genieten! — 4. Volbreng eerst het werk, dan zullen *wij* gaan wandelen. — 5. Ik wensch [2]een glas [4]warme [3]melk [1]te drinken; laat ons naar het koffiehuis gaan. — 6. Ik volhardde bij mijne vraag (*) omdat *ik* [4]gelijk [1]dacht [2]te [3]hebben.

Opstel 3. Leer van buiten:

vantare (wan-taar'-ee), roemen, prijzen.
prendere (prènd'-ee-ree), nemen; *ella prende* (prèn'-dee), zij neemt.
rispondere (ri-spònd'-ee-ree), antwoorden; *ella rispose* (ri-spooz'-ee), zij antwoordde (Tweede onvolm. verl. tijd).
contentarsi (kòn-tèn-taar'-si), zich vergenoegen, zich tevreden stellen; *mi contento* (kòn-tèn'-to), ik vergenoeg mij.
lasciare (lasj-*i*-aar'-ee), laten, overlaten; *lasciamo* (lasj-*i*-aam'-o), laat ons overlaten.
dicevale (di-tsjeew'-a-lee), zeide zij tegen haar.
ella fa (fa), zij doet.
la presenza (pree-zèn'-tsa), de tegenwoordigheid, het bijzijn.
la felicità (fee-liet-sji-ta'), het geluk.
la donzella (dòn-tsèl'-a), het meisje, de jonge juffrouw.
il pensiero (pèn-sieer'-o), de gedachte.
il marito (ma-riet'-o), de man, de echtgenoot.
stato conjugale (staat'-o kòn-joe-gaal''-ee), huwelijks-staat. Zie n°. 3 van § 12.
colei (ko-leei'), zij, diegene.
nol (nòl), er geen. Zie E. blz. 40.
in quanto a me (in kwwan'-to a mee''), wat mij betreft, wat mij aangaat.

Vertaal:

Una madre aveva buone ragioni per non vantare in presenza di sua figlia la felicità dello stato conjugale. „La donzella," dicevale, „che prende marito, fa bene; ma fa molto meglio colei che nol prende." — „Cara madre," rispose quella, „in quanto a me, mi contento di far bene; lasciamo ad altri il pensiero di far meglio."

(*) in mijne vraag: *nella mia domanda.* Zie de eerste noot onder het vorige opstel (blz. 36).

Wederkeerige werkwoorden.

(Niet van buiten leeren; slechts aandachtig lezen!)

Nu we reeds twee van de drie Conjugatiën kennen, is het geschikte oogenblik gekomen, om ons met de wederkeerige werkwoorden bezig te houden.

[§ **89.**] Alle Wederkeerige werkwoorden der Italiaansche taal eindigen in de Onbepaalde wijs op *si* (si), zich, dat vastgehecht wordt aan het werkwoord, terwijl dit zijne eind-*e* wegwerpt (zie § 72).

[§ **90.**] Alle Wederkeerige werkwoorden, die den vierden naamval van den persoon regeeren (*), worden vervoegd met het hulpwerkwoord *essere*. — In de samengestelde tijden met het verleden deelwoord, moet dus steeds worden toegepast hetgeen we gelezen hebben blz. **22** in de bij *andato* behoorende noot.

[§ **91.**] De wederkeerige voornaamwoorden, die men bij het vervoegen van een Wederkeerig werkwoord noodig heeft, zijn in het

Hollandsch:			Italiaansch:	
Enkelv.:	mij	=	*mi*	(mi).
„	u	=	*ti*	(ti).
„	zich	=	*si*	(si).
Meerv.:	ons	=	*ci*	(tsji).
„	u	=	*vi*	(wi).
„	zich	=	*si*	(si).

[§ **92.**] Het bedrijvend werkwoord *coricare* (koor-i-kaar'-ee), nederleggen, wordt (volgens § 89 herschapen in een wederkeerig werkwoord):

Coricarsi, zich nederleggen. (**)

Deelwoorden. (§)

Tegenwoordig Deelwoord.

Coric*ando*mi (koor-i-kan''-do-mi'), mij
Coric*ando*ti (koor-i-kan''-do-ti'), u
Coric*ando*si (koor-i-kan''-do-si'), zich
Coric*ando*ci (koor-i-kan''-do-tsji'), ons
Coric*ando*vi (koor-i-kan''-do-wi'), u
Coric*ando*si (koor-i-kan''-do-si'), zich
} nederleggende.

Verleden deelwoord.

NB. In 't Hollandsch is dit het tegenwoordig deelwoord van „hebben", met het verleden deelw. van het bedrijvende werkwoord. In het Italiaansch is het (zie § 90) het tegenwoordig deelw. van *essere*, met 't verleden deelw. van 't bedrijvende werkwoord; doch in 't Italiaansch wordt aan *essendo* (§ 69) het wederkeerig voornaamwoord (§ 91) vastgehecht (*) aldus:

essendomi coricat**o** (koor-i-kaat'-o)
essendomi coricat**a** (koor-i-kaat'-a)
mij nedergelegd hebbende.

essendoti { coricato / coricata } u nedergelegd hebbende.
essendosi { coricato / coricata } zich nedergelegd hebbende.

essendoci *coricat***i** (koor-i-kaat'-i)
essendoci *coricat***e** (koor-i-kaat'-ee),
ons nedergelegd hebbende.

essendovi { coricati / coricate } u nedergelegd hebbende.
essendosi { coricati / coricate } zich nedergelegd hebbende.

!!! coricat { **o** - mannelijk enkelvoud / **a** - vrouwelijk enkelvoud / **i** - mannelijk meervoud / **e** - vrouwelijk meervoud } § 90.

Aantoonende wijs.

Tegenwoordige tijd: (§)

io mi *coric*o (koor'-i-ko)
tu ti *coric*hi (koor'-i-ki) (†)
egli (*of*: ella) si *coric*a (koor'-i-ka)
noi ci *coric*hiamo (koor-i-k*i*aam'-o) (†)
voi vi *coric*ate (koor-i-kaat'-ee)
eglino / elleno } si *coric*ano (koor'-iek-a-noo).

Onvolmaakt verleden tijd. (**)

io mi *coric*ava (koor-i-kaaw'-a)
tu ti *coric*avi (koor-i-kaaw'-i)
egli (*of*: ella) si coricava.
noi ci *coric*avamo (koor-iek-a-waam'-o)
voi vi *coric*avate (koor-iek-a-waat'-ee)
eglino / elleno } si *coric*avano (koor-i-kaaw'-a-noo).

Tweede onvolmaakt verleden tijd (***)

io mi *coric*ai (koor-i-kaai')
tu ti *coric*asti (koor-i-kast'-i)
egli (*of*: ella) si *coric*ò (koor-i-koo')
noi ci *coric*ammo (koor-i-kam'-o)
voi vi *coric*aste (koor-i-kast'-ee)
eglino / elleno } si *coric*arono (koor-i-kaar'-o-noo).

(*) Er zijn ook andere, waarover later.

(**) De wortel *coric* blijft onveranderd, de gansche vervoeging door.

(§) Wat wij, om de studie te vereenvoudigen, voorloopig deelwoorden noemen is eigenlijk iets anders; doch daarmede behoeven wij de beoefenaars voorloopig niet te kwellen.

(*) Met den vollen klemtoon op sèn''-, en den halven klemtoon op het voornaamwoord.

(§) Tegenw tijd: ik leg mij neder, gij legt u neder, hij (*of*: zij) legt zich neder; wij leggen ons neder, gij legt u neder, zij (die mannen) leggen zich neder, zij (die vrouwen) leggen zich neder.

(†) Als de *c* hare uitspraak als „k" behouden moet, kan zij geen *i* of *e* vlak achter zich hebben; daarom wordt er dan eene *h* tusschen geschoven, in weerwil dat de vervoeging overigens geheel regelmatig blijft.

(**) Onv. verl. tijd: ik legde mij neder, enz.

(***) Tweede onv. verl. tijd: ik legde mij neder, enz.

Volmaakt verleden tijd. (*)

io mi sono coricato [. . . a], ik heb mij
tu ti sei coricato [. . a], gij hebt u
egli si è coricato, hij heeft zich
ella si è coricata, zij heeft zich
noi ci siamo coricati [. . . e], wij hebben ons
voi vi siete coricati [. . . e], gij hebt u
eglino si sono coricati, zij hebben zich
elleno si sono coricate, zij hebben zich

nedergelegd.

Tweede volmaakt verleden tijd. (**)

io mi era coricato [. . . a], enz.,
ik had mij nedergelegd, enz.

Meer dan volmaakt verleden tijd. (***)

io mi fui coricato [. . . a], enz.,
ik had mij nedergelegd, enz.

Toekomende tijd.

(††) io mi *coric*herò (ko-riek-ee-roo'), ik zal mij
tu ti *coric*herai (ko-riek-ee-raai'), gij zult u
egli si *coric*herà (ko-riek-ee-ra'), hij zal zich
ella si *coric*herà, zij zal zich
noi ci *coric*heremo (ko-riek-ee-reem'-o), wij zullen ons
voi vi *coric*herete (ko-riek-ee-reet'-ee), gij zult u
eglino / elleno si *coric*heranno (ko-riek-ee-ran'-o), zij zullen zich

nederleggen.

Tweede toekomende tijd. (§)

io mi sarò coricato [. . . a], enz.,
ik zal mij nedergelegd hebben, enz.

Voorwaardelijk toekomende tijd.

(††) io mi *coric*herei (ko-riek-ee-reei'), ik zou mij
tu ti *coric*heresti (ko-riek-ee-rèst'-i), gij zoudt u
egli si *coric*herebbe (ko-riek-ee-reb'-ee), hij zou zich
ella si *coric*herebbe, zij zou zich
noi ci *coric*heremmo (ko-riek-ee-rèm'-o), wij zouden ons
voi vi *coric*hereste (ko-riek-ee-rest'-ee), gij zoudt u
eglino / elleno si *coric*herebbero (ko-riek-ee-rèb'-ee-roo), zij zouden zich

nederleggen.

Tweede voorwaardelijk toekomende tijd. (*)

io mi sarei coricato [. . . a], enz.,
ik zou mij nedergelegd hebben, enz.

GEBIEDENDE WIJS.

*coric*ati (koor''-i-ka-ti'), leg u neder.
non ti coricare / non *coric*arti (koor i-kaar'-ti) leg u niet neder.
(††) si *coric*hi (koor'-i-ki), laat hem zich nederleggen.
*coric*hiamoci (koor-iek-*i* aam''-o-tsji'), laten wij ons nederleggen.
*coric*atevi (koor-i-kaat''-ee-wi'), legt u neder.
si *coric*hino (koor'-iek-i-noo), laat hen zich nederleggen.

AANVOEGENDE WIJS.

Tegenwoordige tijd. (**)

(††) che io mi *coric*hi (koor'-i-ki).
„ tu ti *coric*hi.
„ egli (*of:* ella) si *coric*hi.
„ noi ci *coric*hiamo (koor-iek-*i*-aam'-o).
„ voi vi *coric*hiate (koor-iek-*i*-aat'-ee).
„ eglino / „ elleno si *coric*hino (koor'-iek-i-noo).

Onvolmaakt verleden tijd. (§)

se io mi *coric*assi (koor-i-kas'-si)
„ tu ti *coric*assi.
„ egli / „ ella si *coric*asse (koor-i-kas'-see).
„ noi ci *coric*assimo (koor-i-kas'-i-moo).
„ voi vi *coric*aste (koor-i-kast'-ee).
„ eglino / „ elleno si *coric*assero (koor-i-kas'-ee-roo).

Volmaakt verleden tijd. (†††)

che io mi sia (si'-a) coricato [. . . a]
(†*) „ tu ti sii (si'-i) coricato [. . . a]
„ egli si sia (si'-a) coricato
„ ella si sia (si'-a) coricata
„ noi ci siamo (si-aam'-o) coricati [. . . e]
„ voi vi siate (si-aat'-ee) coricati [. . . e]
(†§) „ eglino si siano (si'-a-noo) coricati
„ elleno si siano (si'-a-noo) coricate.

(*) Volm. verl. tijd: Dit is de Tegenwoordige tijd van *essere* (blz. 20) met het wederkeerig voornaamwoord vlak achter het persoonlijk voornaamwoord, terwijl achter het hulpwerkwoord (*sono*, enz.) het verleden deelwoord van het bedrijvend werkwoord *coricare* gezet wordt.

(**) Tweede volm. verl. tijd: Dit is de Eerste onvolm. verl. tijd van *essere* (blz. 21), enz. (Zie de vorige noot.)

(***) Meer dan volm. verl. tijd: Dit is de Tweede onvolm. verl. tijd van *essere* (blz. 21), enz. (Zie de vorige noot.)

(††) Zie de derde noot (†) onder de vorige kolom.

(§) Tweede toek. tijd: Dit is de Eerste toekomende tijd van *essere* (blz. 21), enz. Zie hierboven de eerste noot (*) dezer kolom.

(*) Tweede voorwaard. toek. tijd: Dit is de Eerste voorw. toek. tijd van *essere* (blz. 21), enz. (Zie de eerste noot der vorige kolom.)

(††) Zie blz. 38, kolom 2, derde noot (†).

(**) Tegenw. tijd (§) Onv. verl. tijd.

Aanvoegende wijs.

dat ik mij	nederlegge	nederlegde
„ gij u	nederlegget	nederlegdet
„ hij / „ zij zich	nederlegge	nederlegde
„ wij ons	nederleggen	nederlegden
„ gij u	nederlegget	nederlegdet
„ zij zich	nederleggen	nederlegden.

(†††) Zie noot ††† op blz. 40.

(†*) Ook *che tu ti sia* (si'-a); doch *sii* is tegenwoordig ruim zoo veel in gebruik als *sia*.

(†§) De derde persoon meervoud (*siano*) wordt even menigvuldig geschreven en gesproken: (*che eglino* of:) *che elleno sieno* (si'-ee-noo).

Meer dan volmaakt verleden tijd. (§)

se io mi fossi (fòs'-si)		En achter elken persoon het mannelijk of vrouwelijk deelw. juist als bij †††blz. 39.
„ tu ti fossi (fòs'-si)		
„ egli si fosse (fòs'-see)		
„ ella si fosse (fòs'-see)		
„ noi ci fossimo (fòs'-si-moo)		
„ voi vi foste (fòs'-tee)		
„ eglino / elleno	si fossero (fòs'-ee-roo)	

(†††) en (§) Deze twee tijden zonder wederkeerig voornaamw. en zonder verl. deelw., zijn:

1) che io sia — che noi siamo.
„ tu sii (*of*: sia). — „ voi siate.
„ egli / „ ella } sia. — „ eglino / „ elleno } sia no.

2) se io fossi. — se noi fossimo.
„ tu fossi. — „ voi foste.
„ egli / „ ella } fosse. — „ eglino / „ elleno } fossero.

Het eerste is de Tegenwoordige en het tweede de Onvolmaakt verledene tijd der Aanvoegende wijs van *essere* (blz. 20). En voegen wij achter die beide tijden het deelwoord *stato* (§ 69a) dan krijgen wij:

1 che io sia stato [...a]		Dit is van *essere* de Volmaakt verleden tijd der Aanvoeg. wijs.
„ tu sii stato [...a]		
„ egli sia stato		
„ ella sia stata.		
„ noi siamo stati [...e]		
„ voi siate stati [...e]		
„ eglino siano stati		
„ elleno siano state.		
2) se io fossi stato [...a]		Dit is van *essere* de Meer dan volm. verl. tijd der Aanvoeg. wijs.
„ tu fossi stato [...a]		
„ egli fosse stato		
„ ella fosse stata		
„ noi fossimo stati [...e]		
„ voi foste stati [...e]		
„ eglino fossero stati		
„ elleno fossero state.		

N.B.!!! Van *avere* hebben wij bovenstaande vier tijden leeren kennen op blz. 29 en 30.

E. Lexicographie. (Zie blz. 7.)

accenti, „accents". — *cortese*, „courtois". — *rispettoso*, „respectueux". — *adorazione*, „adoration". — *volontà*, „volonté". — *uditi*, meerv. van *udito* (oe-diet'-o), verl. deelw. van *udire* (oe-dier'-ee), hooren, „ouïr". — *obbedienza*, obéissance", Eng.: obedience. — *cose*, enk. *cosa* (kooz'-a), „chose". — *comandato*, „commandé". — *dolce* (dòl'-tsjee), „doux", „douce". — *veramente*, „vraiment". — *voce*, „voix". — *parole*, mrv. van *parola* (pa-rool'-a), „parole". — *affetti*, mrv. van *affetto* (af fèt'-to), „affection". — *gentile* (dzjèn-tiel'-ee), „gentil", Engelsch: genteel. — *compiacque*, van *compiacere* (kòm-pia-tsjeer'-ee), „complaire". — *domandò*, van *domandare* (doman-daar'-ee), „demander". — *sollazzevolmente*, „d'une manière soulageante". — *pregandolo*, van *pregare* (pree-gaar'-ee), „prier", Eng.: to pray. — *discoprire* (dis-ko-prier'-ee), „découvrir", Eng.: to discover. — *benchè*, „bien que". — *caso*, „cas". — *mente*, Eng.: mind. — *imponere* (§ 83), „imposer". — *accompagnato*, „accompagné". — *difficoltà*, „difficulté". — *nol*, samentrekking van *non lo*. — *pensare* (pènsaar'-ee), peinzen, „penser". — *fia*, een oud woord, wordt nog dikwijls gebruikt in de plaats van *sia*, 3e pers. enk. der aanvoeg. wijs tegenw. tijd van *essere*. — *disobbedito*, „désobéi". — *nessuno* en (blz. 34, nº. 5 van opstel 2) *nissuno*, tweeërlei spelling van een en hetzelfde woord. — *comandamento*, „commandement". — *a Fazio*, dat *a* wordt zeer dikwijls, zooals hier, in plaats van *da* gebruikt. — *levò*, van *levare* (lee-waar'-ee), „lever", optillen, oplichten. — *viso*, „visage".

F. Mondeling Onderhoud.

1. Waaraan was Imilda *non poco avvezza?*
2. Waardoor *era ella avvezza* daaraan?
3. *Come avea uditi Imilda quelli accenti fin allora?*
4. Wat *pajan più dolci anche ai migliori?*
5. *Che era forse veramente più dolce?*
6. Wat is in allen gevalle zeker?
7. *Che domandò al giovane?*
8. Hoe verzocht zij hem, zich te ontmaskeren?
9. Waarop *non aveva egli nel venire posto mente?*
10. Wat antwoordde hij desniettemin?
11. En wat, voegde hij er bij, *non fia mai disobbedito da lui?*
12. Wat deed hij, toen hij dit gezegd had?

H. Herhaling.

1. Den tekst van Hoofdstuk A behandelen als bij de vorige Les.

Perchè, agli accenti di cortese e rispettosa adorazio'ne ella era per volontà' di suo padre non poco avvez'za; ma appunto ella fin allo'ra aveali uditi, più' che per altro, per obbedien'za; ed o''ra o' che le cose non comandate anche ai miglio'ri pajan più dol'ci, o' che più dolce veramente fos'se questa nuova non più udita vo'ce, o' le parole più acconce, o' gli affetti più gentili, cer''to ella ol'tre al consueto se ne compiacque, e domandò al giovane chi'' egli fosse? sollazzevolmente pregan''dolo si discopris'se. A cui e'gli benchè' a siffato caso non avesse nel venire posto men'te: „O don'na," disse, „quello che impone'te è accompagnato forse di maggio'ri difficoltà che voi nol' vi pensate; pure non' fia disobbedito mai'' nessuno comandamento d'Imil'da a Fa'zio Gieremei." E così det'to, levò la maschera dal vi'so.

2. De drie Opstellen (blz. 36 en 37) schriftelijk vertalen.

6° LES.

Sarebbe pestar l'acqua nel mortajo.
(sa-rèb'-ee pee-staar' lak'-kwwa nèl mòr-taai'-o)
Het zou zijn stampen het water in den vijzel
(zin: Het zou moeite zijn, die men sparen kon.)
Proverbio (zie blz. 25).

A. Tekst.

Immaginatevi 1 che paura corresse per ogni vena alla
im-ma-dzji-naat'-ee-wi kee' paw'-ra kòr-rès'-see pèr òn'-ji ween'-a al'-a
Verbeeld u welke schrik liep door iedere ader aan het

fanciulla], udendo 2 il nome del maggior nemico che fosse
fan-tsjoel'-a oe-dèn'-do il noom'-ee dèl maad-dzjoor' ne-miek'-o kee fòs'-see
meisje, hoorende den naam van den grootsten vijand, die was

di sua casa], un nome 3 non mai dinanzi] a lei pronunziato
di soe'-a kaaz'-a oen noom'-ee nòn maai di-nan'-tsi a leei pro-noen-tsiaat'-o
van haar huis, een naam niet nooit te voren aan haar uitgesproken

senza 4 qualche aggiunto di scelerato, o maledetto, o se v'è
sèn'-tsa kwwal'-kee adzj-i-oen'-to di sjeel-ee-raat'-o o maal-ee-dèt'-o o see wè
zonder eenigen bijnaam van slecht of vervloekt of indien daar is

peggio], e vedendolo audacemente così palesarsi 5 in mezzo
pèdzj'-i-oo ee wee-dèn'-do-loo aw-daat-sjee-mèn'-tee ko-si' paal-ee-zaar'-si in mèd'-zo
slechter, en ziende hem stoutweg aldus onthullen zich te midden

a tanti], di cui 6 non era uno che se il riconoscesse non
a tan'-ti di koei nòn eer'-a oen''-o kee see il ri-koo-no-sjès'-see nòn
van zoo velen, van welke niet was een, die, indien hem hij herkende, niet

avesse volentieri fittogli il pugnale nel cuore], e lei dell'
a-wès'-see wo-lèn-tieer'-i fit'-to-lji il poen-jaal'-ee nèl kwwoor'-ee ee leei dèl
hadde gaarne gestoken hem den dolk in het hart, en haar met het

odiato sangue cospersa. Fu stupore, fu pietà, timore
oodi-aat'-o san'-gwwee ko-spèr'-sa foe stoe-poor'-ee foe piee-ta' ti-moor'-ee
gehate bloed bespat. Het was verbazing, het was medelijden, beduchtheid

per sè, per lui, per tutti, che la fecero impallidire, e in
pèr see' pèr lwwi' pèr toet'-i kee la feet'-sjee-roo im-pal-i-dier'-ee ee in
voor zich, voor hem, voor allen, die haar deden verbleeken, en in

assai meno tempo che non dissi io, dir ella: 7 „Per l'amor
as-saai' meen'-o tèm'-po kee non dis'-si iej'-o dier èl'-a pèr la-moor'
veel minder tijd dan niet zeide ik, zeggen zij: „Om de liefde

del cielo, che fate voi?] 8 copritevi, copritevi."] Ma egli,
dèl tsjeel'-o kee faat'-ee wooi ko-priet'-ee-wi ko-priet'-ee-wi ma eelj'-i
des hemels, wat doet gij? bedek u, bedek u." Maar hij,

9 senza altrimenti turbarsi, ed anzi dolce e lietamen-
sèn'-tsa al-tri-mèn'-ti toer-baar'-si eed an'-tsi dòl'-tsjee ee lieet-a-mèn'-
zonder anders verlegen maken zich, en zelfs zacht en luchthar-

te sorridendo]: 10 „O donna! troppo crudeli ed assoluti
tee sòr-i-dèn'-do o dòn'-na tròp'-po kroe-deel'-i eed as-so-loet'-i
tig glimlachende: „O schoone! te wreed en bepaald

sono i vostri comandi]. Chè non avendo io fatto conto
soon'-o i wòs'-tri ko-man'-di kee nòn a-wèn'-do iej'-o fat'-to kòn'-to
zijn de uwe bevelen. Ofschoon niet hebbende ik gemaakt rekening

veramente per questa sera 11 di mostrare il mio volto], voi
weer-a-mèn'-tee pèr kwwès'-ta seer'-a di mo-straar'-ee il mi'-o wòl'-to wooi
waarlijk voor dezen avond om te toonen het mijn gelaat, gij

me lo faceste scoprire; 12 ed appena scoperto, ne siete
mee loo fa-tsjès'-tee sko-prier'-ee eed ap-peen'-a sko-pèr'-to nee sieet'-ee
mij het deedt ontmaskeren; en nauwelijks ontmaskerd, daarvan gij zijt

già pentita, e così alterata che mel volete far ri-
dzjia pèn-tiet'-a ee ko-si' al-tee-raat'-a kee mèl wo-leet'-ee faar ri-
reeds berouwhebbende en zoo ontsteld, dat mij het gij wilt doen weder-

coprire]. . . . . .
ko prier'-ee
bedekken.

B. Hollandsche Vertaling.

Verbeeld u welk een schrik door al de aderen van het meisje vloog, toen zij den naam hoorde van den grootsten vijand van haar huis — een naam, nooit te voren tegen haar geuit, dan met eene of andere bijvoeging van schurk of vervloekte of wat er misschien nog ergers is — en toen zij hem stoutweg zijn gelaat zag ontblooten te midden van zoo velen, waaronder er niet één was, die, indien hij hem herkend had, niet gaarne hem den dolk in het hart gestooten, en haar met het gehate bloed bespat zou hebben. Verbazing, medelijden, beduchtheid voor zich zelve, voor hem, voor allen, deden haar verbleeken, en in veel minder tijd, dan *ik* gewacht heb om het te zeggen, zeide zij: „In 's-hemelsnaam, wat doet gij? bedek u, bedek u!" Maar hij, zonder in het minst zijne bedaardheid te verliezen, en zelfs vriendelijk en opgeruimd glimlachende, (antwoordde:) „O schoone! al te wreed en te streng zijn uwe bevelen. Ofschoon ik er waarlijk niet op gerekend had heden avond mijn aangezicht te laten zien, deedt gij het mij ontblooten; en nauwelijks (is het) ontbloot, of gij hebt er reeds berouw van, en zijt zóó ontsteld, dat gij het mij weder wilt laten bedekken. . . . . .

C. Uitspraak en Spelling.

[§ **93.**] Wanneer we den Regel van § 17 nog eens overlezen, en we knoopen tevens § 51 daaraan vast, hebben we de noodige opheldering voor verscheidene woorden uit den tekst dezer les:
maggior verkort voor *maggiore* (blz. 17).
dir „ „ *dire* (blz. 18).
amor „ „ *amore* (blz. 26).
mel is eene samentrekking (zie Hoofdstuk E dezer les) en *far* kennen wij reeds van blz. 7.

[§ **94.**] *a*) Het woordje *che* ontmoeten we in den tekst dezer les zevenmaal zonder toonteeken, en eens met het zware toonteeken (*chè*). Uit No. 3 van § 40 weten we, waaraan we ons op dat punt te houden hebben. (Vergelijk ook *è* in Hoofdstuk G, op blz. 16.)

b) Terloops merken wij de verschillende beteekenissen op van *che* zonder toonteeken:
che paura! welk een schrik!
che fosse, die bestond.
che non avesse, die niet zou hebben.
che la fecero, die haar deden.
che non dissi io, dan ik het zeide.
che fate voi, wat doet gij.
che (mel) volete, dat gij wilt.

c) Dat *chè* (met het zware toonteeken) is altijd eene verkorting van een samengesteld voegwoord, waarvan *chè* de laatste lettergreep is, bij voorbeeld:
affinchè (af-fin'-kee), opdat;
acciocchè (atsj-*i*-òk'-kee), ten einde;
perchè (pèr-kee'), want. —
In den tekst dezer les staat het in de plaats van *benchè* (bèn-kee'), doch men dient altijd uit het verband van den volzin op te maken, van welk woord *chè* eigenlijk eene verkorting is.

[§ **95.**] 1) In het motto dezer les *l'acqua*, en in den tekst *dell'* en *l'amor* zijn apostrofeeringen, die ons reeds bekend zijn uit Les 1 (blz. 5 en 6). Maar in den tekst dezer les ontmoeten wij den tusschenzin: *o se v'è peggio.* Wat die *v'* beduidt, ziet men uit de vertaling daaronder; doch eene nadere opheldering is hoog noodig.

2) Er zijn twee bijwoorden van plaats (*ci* en *vi*), die de beteekenis hebben van het Hollandsche woordje „**er**".

Ze dienen, om de herhaling van den naam eener plaats te vermijden, en zijn eigenlijk verkortingen van *quici* (kwwi-tsji'), hier, en *quivi* (kwwi-wi'), daar.

3) *ci* (tsji) duidt de plaats aan, waar de sprekende persoon zich op dat oogenblik bevindt; *vi* (wi) daarentegen de plaats, waar de sprekende persoon zich niet bevindt — doch tegen dezen regel wordt dikwijls gezondigd.

4) Intusschen houdt men zich altijd aan den regel vast, als men een dezer woordjes vóór een werkwoord moet zetten, dat men dan, als dat werkwoord met eene *v* aanvangt, niet *vi*, maar liever *ci* gebruikt, b.v., in plaats van *egli vi va* (eelj'-i wi wa''), hij gaat er heen, zegt men liever *egli ci va* (eelj'-i tsji wa'').

5) *ci* kan alleenlijk vóór de vocalen *e* en *i* geapostrofeerd worden; *vi* daarentegen kan geapostrofeerd worden vóór alle vocalen.

[§ **96.**] Als vervolg op de §§ 72 en 79 hebben we in den tekst dezer les nog op te merken:

immaginatevi en *copritevi*, zijnde de gebiedende wijs tweeden persoon meervoud van *immaginare* (im-ma-dzji-naar'-ee) en *coprire* (ko-prier'-ee), beiden met het achtervoegsel *vi* (wi), u(*); — *palesarsi* en *turbarsi*, bij welke het achtervoegsel *si* (si), zich, vastgehecht is aan de onbepaalde wijs *palesare* (paal-ee-zaar'-ee) en *turbare* (toer-baar'-ee), waarbij beiden, volgens § 72, hunne eind-*e* weggeworpen hebben; — *vedendolo*, het tegenwoordig deelwoord van *vedere* (blz. 8) met het achtervoegsel *lo* (loo), hem; — en *fittogli*, het verleden deelwoord van *figgere* (fid'-dzjeer-ee), steken, met het achtervoegsel *gli* (lji), aan hem. Over die achtervoegsels zullen wij later het noodige zeggen, hier vestigen wij er enkel de aandacht op.

(*) *vi* van § 91; dus niet uit no. 2 van § 95.

D. Spraakkunst.

Uitwerking

van de opstellen der vorige les.

Opstel 1 (blz. 36):

1. Si teme di dì in dì un' assalto; il nemico è appena un miglio lontano dalla piccola fortezza. — 2. Come hai passato il giorno di jeri? — 3. Ho ben mangiato, ben bevuto e ben dormito. — 4. Io non comprendo i miei amici; tutti credono, ch'io sia debole e non in stato di camminare tre o quattro ore. — 5. Quando riceveste voi lettera da lui? — 6. Noi ricevemmo l'ultimo suo scritto avanti pochi giorni.

Opstel 2 (blz. 37):

1. Egli non vuole cedere; egli vuole aver ragione. — 2. Non temere niente, cara amica; dopo il temporale risplende solitamente il sole. — 3. Quanto felice sarei, se potessi godere una si cara compagnia! — 4. Compi prima il lavoro, poi andremo a passeggio. — 5. Io desidero di bevere un bicchiere di latte caldo; andiamo al caffè. — 6. Io persistetti nella mia domanda, perchè credeva d'aver ragione.

Opstel 3 (blz. 37):

Eene moeder had goede redenen, om in tegenwoordigheid van hare dochter niet het geluk van den huwelijks-staat te roemen. „Het meisje," zeide zij tegen haar, „dat een man neemt, doet wel; maar veel beter doet degene, die er geen neemt." — „Lieve moeder!" antwoordde de dochter, „wat mij aangaat, ik vergenoeg mij met *wel* te doen; laten wij aan anderen de gedachte over, om *beter* te doen.

Regelmatige Werkwoorden der Derde Conjugatie.

ONBEPAALDE WIJS.

sent*ire*	(sèn-tier'-ee)	hooren / voelen	(*)

DEELWOORDEN.

Tegenwoordig deelwoord.

sent*endo*	(sèn-tèn'-do)	hoorende.

Verleden deelwoord.

sent*ito*	(sèn-tiet'-o)	gehoord.

AANTOONENDE WIJS.

Tegenwoordige tijd.

sent*o*	(sèn'-to)	ik hoor.
sent*i*	(sèn'-ti)	gij hoort.
sent*e*	(sèn'-tee)	hij hoort. (§)
sent*iamo*	(sènt-*i*-aam'-o)	wij hooren.
sent*ite*	(sèn-tiet'-ee)	gij hoort.
sent*ono*	(sènt'-o-noo)	zij hooren.

Onvolmaakt verleden tijd.

sent*iva*	(sèn-tiew'-a)	ik hoorde.
sent*ivi*	(sèn-tiew'-i)	gij hoordet.
sent*iva*	(sèn-tiew'-a)	hij hoorde.

(*) De wortel *sent* blijft onveranderd de gansche vervoeging door.

(§) Zie de noo tonder kolom 1 op blz. 29.

sent*ivamo*	(sènt-i-waam'-o)	wij hoorden.
sent*ivate*	(sènt-i-waat'-ee)	gij hoordet.
sent*ivano*	(sèn-tiew'-a-noo)	zij hoorden.

Tweede onvolmaakt verledene tijd.

sent*ii*	(sèn-ti'-i)	ik hoorde.
sent*isti*	(sèn-tis'-ti)	gij hoordet.
sent*i*	(sèn-ti')	hij hoorde.
sent*immo*	(sèn-tim'-o)	wij hoorden.
sent*iste*	(sèn-tis'-tee)	gij hoordet.
sent*irono*	(sèn-tier'-o-noo)	zij hoorden.

Volmaakt verledene tijd.

ho sent*ito*, ik heb gehoord; enz.

NB. Dit is de Tegenwoordige tijd van *avere* (zie blz. 20) met het verleden deelwoord van *sentire*.

Tweede volmaakt verledene tijd.

aveva sent*ito*, ik had gehoord; enz.

NB. Dit is de Onvolmaakt verledene tijd van *avere* (zie blz. 21) met het verleden deelwoord van *sentire*.

Meer dan volmaakt verledene tijd.

ebbi sent*ito*, ik had gehoord; enz.

NB. Dit is de Tweede onvolmaakt verledene tijd van *avere* (zie blz. 21) met het verleden deelwoord van *sentire*.

Toekomende tijd.

sent*iro*	(sèn-ti-roo')	ik zal	hooren.
sent*irai*	(sèn-ti-raai')	gij zult	
sent*irà*	(sèn-ti-ra')	hij zal	
sent*iremo*	(sèn-ti-reem'-o)	wij zullen	
sent*irete*	(sèn-ti-reet'-ee)	gij zult	
sent*iranno*	(sèn-ti-ran'-o)	zij zullen	

Tweede toekomende tijd.

avrò sent*ito*, ik zal gehoord hebben; enz.

NB. Dit is de Eerste toekomende tijd van *avere* (zie blz. 21) met het verleden deelwoord van *sentire*.

Voorwaardelijk toekomende tijd (†)

sent*irei*	(sèn-ti-reei')	ik zou	hooren.
sent*iresti*	(sèn-ti-rès'-ti)	gij zoudt	
sent*irebbe*	(sèn-ti-rèb'-ee)	hij zou	
sent*iremmo*	(sèn-ti-rèm'-o)	wij zouden	
sent*ireste*	(sèn-ti-rès'-tee)	gij zoudt	
sent*irebbero*	(sèn-ti-rèb'-ee-roo)	zij zouden	

(†) **In de volks-taal gebruikt men, in plaats van „sent*irebbe*" en „sent*irebbero*", deze vormen**
sent*iria* (sèn-ti-ri'-a) **hij zou hooren;**
sent*iriano* (sèn-ti-ri'-a-noo) **ze zouden hooren.**
Bij alle regelmatige werkwoorden der Derde conjugatie heeft in de volks-taal dezelfde afwijking plaats voor den derden persoon (enkel- en meervoud) van den voorwaardelijk toekomenden tijd, en die afwijking wordt ook door de dichters gebruikt.

Tweede voorwaardelijk toekomende tijd.

avrei sent*ito*, ik zou gehoord hebben; enz.

NB. Dit is de Eerste voorwaardelijk toekomende tijd van *avere* (zie blz. 21) met het verleden deelwoord van *sentire*.

GEBIEDENDE WIJS.

sent*i*	(sèn'-ti)	hoor.
non sent*ire*	(sèn-tier'-ee)	hoor niet.
sent*a*	(sèn'-ta)	laat hem hooren, dat hij hoore.
sent*iamo*	(sènt-*i*-aam'-o)	hooren wij, laat ons hooren.
sent*ite*	(sèn-tiet'-ee)	hoort.
sent*ano*	(sèn'-ta-noo)	laat hen hooren, dat zij hooren.

AANVOEGENDE WIJS.

Tegenwoordige tijd.

[Met *che* (kee), „dat".]

che io	sent*a*	(sèn'-ta)	dat ik hoore.
„ *tu*	sent*a*	(sèn'-ta)	„ gij hooret.
„ *egli*	sent*a*	(sèn'-ta)	„ hij hoore.
„ *noi*	sent*iamo*	(sènt-*i*-aam'-o)	dat wij hooren.
„ *voi*	sent*iate*	(sènt-*i*-aat'-ee)	dat gij hooret.
„ *eglino*	sent*ano*	(sèn'-ta-noo)	dat zij hooren.

Onvolmaakt verleden tijd.

[Met *se* (see), „indien", „als".]

se io	sent*issi*	(sèn-tis'-si)	als ik hoorde.
„ *tu*	sent*issi*	(sèn-tis'-si)	als gij hoordet.
„ *egli*	sent*isse*	(sèn-tis'-see)	als hij hoorde.
„ *noi*	sent*issimo*	(sèn-tis'-si-moo)	als wij hoorden.
„ *voi*	sent*iste*	(sèn-tis'-tee)	als gij hoordet.
„ *eglino*	sent*issero*	(sèn-tis'-see-roo)	als zij hoorden.

Volmaakt verledene tijd.

[Met *che*.]

(*) *che io abbia*		dat ik	hebbe.
„ *tu abbi*		„ gij	hebbet.
„ *egli abbia*	sent*ito*.	„ hij	gehoord hebbe.
„ *noi abbiamo*		„ wij	hebben.
„ *voi abbiate*		„ gij	hebbet.
„ *eglino abbiano*		„ zij	hebben.

(*) Voor de uitspraak van *abbia*, enz., zie blz. 30.

Meer dan volmaakt verleden tijd.

[Met *che*, of met *se*.]

che(se)	*io*	*avessi*	dat (als) ik	hadde.
„ (,,)	*tu*	*avessi*	„ (,,) gij	haddet
„ (,,)	*egli*	*avesse*	„ (,,) hij	hadde.
„ (,,)	*noi*	*avessimo*	„ (,,) wij	hadden
„ (,,)	*voi*	*aveste*	„ (,,) gij	haddet.
„ (,,)	*eglino*	*avessero*	„ (,,) zij	hadden.

sentire — gehoord

Na dus het werkwoord *sentire* in zijn geheel vervoegd te hebben, terwijl wij ook de regelmatige vervoeging van de op *...are* en op *...ere* uitgaande werkwoorden reeds kennen, zal het wel niet moeielijk zijn, de volgende volzinnen in het Italiaansch te vertalen. Al de daarin voorkomende op *...ire* uitgaande werkwoorden worden regelmatig vervoegd, volkomen gelijk *sentire*.

Opstellen ter vertaling.

Opstel 1. Leer van buiten:

fornire (fòr-nier'-ee), verschaffen, leveren.
detto (dèt'-to), gezegd.
impedire (im-pee-dier'-ee), beletten.
desiderare (deez-i-dee-raar'-ee), wenschen.
volere (wo-leer'-ee), willen;
vorrei (wòr-reei'), ik zou willen.
vogliamo (woolj-*i*-aam'-o), wij willen.
agire (a-dzjier'-ee), handelen.
seguire (see-gwwier'-ee), volgen.
consentire (kòn-sèn-tier'-ee), toestaan, inwilligen, vergunnen.
partire (par-tier'-ee), vertrekken;
partito (par-tiet'-o), vertrokken.
divertire (diew-èr-tier'-ee), vermaken, genoegen smaken;
vi divertite (diew-èr-tiet'-ee), bevalt het u goed?
fa bel tempo (fa' bèl tèm''-po), het is mooi weer.
molto (mòl'-to), veel;
moltissimo (mòl-tis'-si-moo), zeer veel.
moltissimi (mòl-tis'-si-mi), zeer vele.
soltanto (sòl-tan'-to), slechts.
tuoi (toe'-ooi), uwe;
i tuoi fratelli, uwe broeders.
bene (been'-ee), goed.
triste (tris'-tee), treurig.
un' affare (af-faar'-ee), eene zaak;
di far affari, zaken te doen.
per Parigi (pa-riedzj'-i), naar Parijs.
Italia (i-taal'-*i*-a), Italië.
Spagna (spaan'-ja), Spanje.
il panno (pan'-o), het laken.
la piazza (pi*a*d'-sa), de plaats.
il consiglio (kòn-sielj'-*i*o), de raad.
un' avvocato (aw-o-kaat'-o), een advocaat.
il tempo (tèm'-po), het weder.
il mercante (mèr-kan'-tee), de koopman;
in grosso (in-Grò's-so), in het groot;
mercante all' ingrosso, groothandelaar.
galantuomo (Ga-lant'-oe-oom''-o), fatsoenlijk man;
da galantuomo, als fatsoenlijk man.
nissuno (nis-soen'-o) } niet een, niemand.
nessuno (nès-soen'-o) }
la campagna (kam-paan'-ja), het platteland, het buitenleven;
alla campagna, buiten.

Vertaal:

1. Wij leveren het laken aan zeer vele groothandelaars van Italië en van Spanje. — 2. Niemand [2]zal [3]gezegd [1]hebben, dat wij u beletten [3]zaken [1]te [2]doen in die plaats; wij wenschen en willen slechts, dat gij handelt als fatsoenlijke lieden. — 3. Ik volg den raad van den advocaat; ik sta niet toe, dat mijne zuster [2]het [3]huis [1]verkoope. — 4. Wanneer zijn [4]uwe [5]broeders [2]naar [3]Parijs [1]vertrokken? — 5. Bevalt het u goed buiten? — 6. Het buitenleven is zeer treurig wanneer het slecht weder is.

Opstel 2. Leer van buiten:

l'inconveniente (in-kòn-ween-*i*-èn'-tee), het ongerief.
la società (sootsj-*i*-ee-ta'), het gezelschap.
il caldo (kal'-do), de warmte.
il piacere (pi*a*-tsjeer'-ee), het genoegen.
la conversazione (kòn-vèr-sa-tsioon'-ee), het gezellig onderhoud.
la persona (pèr-soon'-a), de persoon.
la parte (par'-tee), het gedeelte.
la volta (wòl'-ta), de keer;
tante volte, zeer dikwijls.
la signora (sien-joor'-a), de dame.
la signorina (sien-jo-rien'-a), de jonge dame.
quasi (kwwaaz'-i), bijna.
in oltre (in òl'-tree), bovendien, buitendien.
raramente (raar-a-mèn'-tee), zelden.
sovente (so-wèn'-tee), dikwijls, menigmaal.
almeno (al-meen'-o), ten minste, althans.
poco (pook'-o), weinig;
pochissimo (po-kis'-si-moo), zeer weinig.
come (koom'-ee), hoe.
chi l'è (ki-lè'), wie is het? wie het is?
numeroso (noem-ee-rooz'-o), talrijk.
ecco (èk'-o), hier is. (Zie blz. 32.)

grande (gran'-dee), groot (*)
si è (si-è'), is. — NB. Zóó moet „is" vertaald worden in volzin 1 van dit opstel.
soffocare (sòf-o-kaar'-ee), stikken;
si soffoca, men stikt.
godere (Zie blz. 34);
si gode, men geniet, men smaakt.
conoscere (ko-noosj'-ee-ree), kennen;
si conosce, men kent.
trovare (tro-waar'-ee), vinden;
trovarsi (tro-waar'-si), zich bevinden;
che si trovano, die zich bevinden.
domandare (do-man-daar'-ee), vragen.
sapere (sa-peer'-ee), weten.
chiamare (kia-maar'-ee), noemen;
si chiama, noemt zich, heet.

Vertaal:

1. Een groot ongerief in een [2]talrijk [1]gezelschap is, dat [1]men [3]bijna [2]stikt [4]van de warmte. — 2. Buitendien smaakt men zelden [van] (†) het genoegen van het gezellig onderhoud. — 3. Menigmaal [3]kent [2]men [1]niet, of althans zeer weinig, het grootste gedeelte der personen, die [1]zich [3]in [4]het [5]gezelschap [2]bevinden. — 4. Men hoort ook [2]zeer [3]dikwijls [1]vragen: kent gij die dame? — 5. Hier is eene schoone jonge dame, weet gij wie het is? — 6. Hoe heet die heer?

Opstel 3. Leer van buiten:

il villano (wil-laan'-o), de boer.
reo di (ree'-o di), schuldig aan.
grave (graaw'-ee), zwaar, ernstig.
un delitto (dee-lit'-o), eene misdaad.
il giudice (dzjoed'-i-tsjee), de rechter.
prima dell' (priem'-a dèl), vóór de.
il primo (priem'-o), de eerste.
l'esecuzione (leez-ee-koets-*i*-oon'-ee), de terechtstelling.
il chirurgo (ki-roer'-go), de heelmeester.
il bisogno (bi-zòn'-jo), de behoefte.
mai (maai), (zonder *non* er vóór:) ooit, (hier:) met mogelijkheid.
gli è (lji è'), het is.
per questo, daarvoor, om dat.
mai (maai), (met *non* er vóór:) nooit.
cavare sangue (ka-waar'-ee san'-gwee), aderlaten.
ora (oor'-a), nu.
il salasso (sa-las'-so), de aderlating.
spesso (spès'-so), zeer dikwijls.
condannare (kòn-dan-naar'-ee), veroordeelen.
interrogare (in'-tèr-ro-gaar''-ee), ondervragen.
potere (po-teer'-ee), kunnen;
potesse (po-tès'-see), hij konde.
rimanere (ri-ma-neer'-ee), overblijven, resten.
rispondere (ri-spònd'-ee-ree), antwoorden;
rispose (ri-spooz'-ee), hij antwoordde.
udire (oe-dier'-ee), hooren;
udito (oe-diet'-o), gehoord.
salvare (sal-waar'-ee), redden.
appiccare (ap-pik-kaar'-ee), ophangen.
vivere (wiew'-ee-ree), leven.

Vertaal:

Un villano, reo di grave delitto, e condannato da' suoi giudici ad essere appiccato, il giorno prima dell' esecuzione domandò d'un chirurgo. Interrogato qual bisogno sì pressante potessi mai aver d'un chirurgo egli cui non rimane'vano che poche ore da vivere: „Gli è appunto per questo," rispose, „che ho gran bisogno d'un chirurgo; non mi hanno mai cavato sangue, ed ora vorrei farmelo (faar'-mee-loo) cavare, perchè ho udito che un primo salasso salva spesso la vita.

(*) Regel. In verband met hetgeen reeds op blz. 19 is aangestipt, stellen we hier als regel:

1) Het adjectief *grande* werpt zijne laatste lettergreep (..*de*) altijd weg vóór een mannelijk substantief, dat met eene consonant (mits geen onzuivere *s*, zie § 12) aanvangt; en kan ook die laatste lettergreep wegwerpen, wanneer het vóór een vrouwelijk substantief staat, dat aanvangt met eene consonant (mits geen onzuivere *s*).

2) Dat wegwerpen van ..*de* geldt zoowel vóór meervoudige als vóór enkelvoudige substantieven.

3) Vóór een mannelijk substantief, dat met eene vocaal aanvangt, wordt *grande* in het enkelvoud geapostrofeerd (*grand'*), en heeft in het meervoud *grandi*.

4) Vóór een substantief, dat met eene onzuivere *s* aanvangt, mag *grande* nooit verkort noch geapostrofeerd worden.

(†) Wat in de opstellen tusschen hoekige parenthesen [ ] staat, is in de vertaling noodig.

Nog iets over de

Gebiedende wijs.

[§ **97.**] Men zal het op blz. 29, 35 en 44 reeds opgemerkt hebben, dat er in het Italiaansch eigenlijk geen bijzondere vorm voor de Gebiedende wijs bestaat.

a) De tweede persoon meervoud (compr*ate*, vend*ete*, sent*ite*) is onveranderd overgenomen uit den Tegenwoordigen tijd der Aantoonende wijs.

b) De derde personen enkel- en meervoud (compr*i* en compr*ino*, vend*a* en vend*ano*, sent*a* en sent*ano*) zijn onver-

anderd overgenomen uit den Tegenwoordigen tijd der Aanvoegende wijs.

c) Den eersten persoon meervoud (compr*iamo*, vend*iamo*, sent*iamo*) vindt men zoowel in de Aanvoegende als in de Aantoonende wijs terug.

d) De vorm met *non*, dien wij den waarschuwend-gebiedenden vorm kunnen noemen, is eigenlijk eene ellips, waaronder men het woord *devi* (deew'-i), gij moet, te verstaan heeft: want hoe anders zou het werkwoord in de Onbepaalde wijs kunnen staan? *non comprare* is dus: *non devi comprare*, gij moet niet koopen; *non vendere* = *non devi vendere*, gij moet niet verkoopen; *non sentire* = *non devi sentire*, gij moet niet hooren.

[§ **98.**] De derde persoon enkelvoud der Gebiedende wijs, zijnde in den beschaafden spreektrant de gewone beleefdheidsvorm, is eigenlijk eene elliptische uitdrukking, waaronder men een wensch of een willen te verstaan heeft, b.v.:

compri la casa wil zeggen:

io voglio (woolj'-*io*) *che Ella compri la casa*, ik wil dat gij het huis koopet;

of: *io desidero* (d*e*-**zie**d'-ee-roo) *che Ella compri la casa*, ik wensch dat gij het huis koopet.

Zoo ook:

venda = { *io voglio che Ella venda.* / *io desidero che Ella venda.*

senta = { *io voglio che Ella senta.* / *io desidero che Ella senta.*

De beoefenaar moet vooral opletten, de bovenstaande vormen niet te verwarren met die van de Aantoonende wijs, waarvan in den beschaafden spreektrant insgelijks de derde persoon als beleefdheidsvorm wordt gebruikt, wanneer men tot iemand spreekt, gelijk we dat in 't Hollandsch doen met „u" in plaats van „gij", b.v.: „u heeft beloofd"; „heeft u geslapen?" Daar die 3e persoon (als beleefdheids-vorm) zonder voornaamwoord staat, is er allicht gevaar voor verwarring:

compra la casa (in plaats van *Ella compra* ...), u koopt het huis.
compra la casa? (in plaats van *compra Ella* ...), koopt u het huis?
vende (= *Ella vende*), u verkoopt.
vende? (= *vende Ella?*), verkoopt u?
sente (= *Ella sente*), u hoort.
sente? (= *sente Ella?*), hoort u?

E. Lexicographie.

(Zie het NB op blz. 7.)

immaginatevi, „imaginez-vous". — *paura*, „peur". — *correre* (kòr'-ee-ree), zie blz. 15. — *vena*, „veine". — *udendo*, van *udire* (zie blz. 40), „ouïr". — *pronunziare* (pro-noen-tsiaar'-ee), „prononcer". — *senza*, „sans". — *aggiunto*, „adjoint". — *scelerato*, „scélérat". — *maledetto*, „maudit". — *peggio*, „pire". — *audacemente*, „avec audace". — *riconoscere* (ri-ko-noosj'-ee-ree), „reconnaître". — *volentieri*, „volontiers". — *pugnale*, „poignard". — *cuore*, „cœur". Onthoud: bij dichters ook wel *il core* gespeld. Maar *il coro* (koor'-o), „le chœur", het koor. — *odiato*, „odieux. — *sangue*, „sang". — *stupore*, „stupeur". — *pietà*, „piété". — *timore*, Engelsch: timorousness. — *impallidire*, „pâlir". — *assai*, „assez". — *cielo*, „ciel". — *copritevi*, van *coprire* (ko prier'-ee), „couvrir". — *altrimenti*, „autrement". — *turbarsi*, „se troubler", Engelsch: to be disturbed. — *sorridere* (sòr-rie**d**'-ee-ree), „sourire". — *crudele* (kroe-deel'-ee), „cruel". — *assoluto* (as-so-loet'-o), „absolu". — *comando* (ko-man'-do), Engelsch: command. — *conto*, „compte". — *veramente*, „vraiment". — *sera*, „soir". — *mostrare*, „montrer". — *scoprire*, het tegenovergestelde van *coprire* (zie hier 10 regels hooger), evenals „découvrir" zulks in het Fransch van „couvrir" is; en to discover, in het Engelsch, van: to cover. Het dadelijk volgende *scoperto* is het verleden deelwoord van *scoprire*, zijnde dit verkort hetzelfde woord als *discoprire*, ons reeds bekend van blz. 40 — *appena*, „à peine". — *pentire* (pèn-tier'-ee), „se repentir", Engelsch: to repent. — *alterato*, „altéré", Engelsch: altered. — *ricoprire*, de herhaling van *coprire*, zooals „recouvrir" van „couvrir", Engelsch: to recover (met den klemtoon in 't Engelsch op *re*, want anders zou het niet beteekenen: to cover again). — *mel*, op drie na het laatste woord van den tekst dezer les, is het verbogen voornaamwoord *me* (4e naamval van *io*), en daaraan vastgehecht het in den 4den naamval staande lidwoord *il*, dat bij die samentrekking zijne *i* wegwerpt, zooals het die *i* ook wegwerpt, als het met *di* samengetrokken wordt tot tweeden naamval, waarbij het tevens verandert in *del* (zie § 20), dat niets anders is dan *di il*.

F. Mondeling Onderhoud.

Vragen.

1. Wat kan de lezer zich verbeelden?
2. Welke naam deed *correre questa paura per ogni vena alla fanciulla?*
3. Had zij dien naam wel ooit g u n s t i g hooren noemen?
4. Hoe was dan die naam altijd *a lei pronunziato?* [Zet vóór het antwoord: *Con . . . .*]
5. Waar zag zij hem *audacemente così palesarsi?*
6. Hoe was er onder allen niet één?
7. Wat was Imilda's eerste uitroep?
8. En wat voegde zij er dadelijk bij?
9. H o e gaf hij haar zijn antwoord?
10. En wat antwoordde hij?
11. Waarop zeide hij niet te hebben *fatto conto veramente per questa sera?* [NB. Verander in het antwoord *mio* in *suo.*]
12. En wat liet hij er op volgen, toen hij gezegd had: *voi me lo faceste scoprire?* [NB. In het antwoord achter *scoperto* in te lasschen: *disse* (dis'-see), z e i d e hij.]

G. Gesprekken.

fretta (frèt'-a), haast.
Perchè avete tanta fretta?
ho (oo), ik heb.
affare (af-faar'-ee), zaak.
importante (im pòr-tant'-ee), van aanbelang.
Ho degli affari importanti.
andate (an-daat'-ee), loop.
così (ko-si'), zoo.
presto (près'-to), hard, snel.
Non andate così presto.
dove (doow'-ee), waar;
in dove, waar naartoe?
In dove andate?
donde (dòn'-dee), van waar, waar vandaan?
venite (wee-niet'-ee), gij komt; komt gij.
Donde venite?
quest' (kwwèst), deze;
verkort voor *questo* (kwwèst'-o).
inverno (in-wèr'-no), winter.
ben (bèn), wel, zeer.
rigido (ri-dzjied'-o), streng.
Quest' inverno è ben rigido.
ragione (ra-dzjioon'-ee), gelijk.
freddo (frèd'-o), koud;
fare freddo, koud zijn.
Avete ragione — fa freddo.
ingannarsi (in-gan-naar'-si), zich vergissen.
vero (weer'-o), waar.
Vi ingannate — questo non è vero.
detto (dèt'-o), gezeid.
scherzo (skèr'-tso), scherts;
per scherzo; uit kortswijl.
Lo ho detto per scherzo?

H. Herhaling.

1. Onderstaanden tekst behandelen volgens de aanduiding op blz. 24.

Immaginatevi che' paura corresse per ogni vena alla fanciulla, udendo il nome del maggior' nemico che fosse di sua casa, un no'me non mai dinanzi a lei pronunziato senza qualche aggiunto di scelera'to, o maledet'to, o se v'è peg'gio, e vedendolo audacemente così palesar'si in mezzo a tan'ti, di cui non era u'no che se il riconosces'se non avesse volentieri fit'togli il pugnale nel cuore, e lei dell' odiato sangue cosper'sa Fu stupo're, fu pietà', timore per sè', per lui', per tut'ti, che la fecero impallidir'e, e in assai meno tempo che non dissi io, dir el'la: „Per l'amor del cie'lo, che fa'te voi? copri'tevi, copri'tevi." Ma e'gli senza altrimenti turbar'si, ed anzi dolce e lietamente sorriden'do: O donna! trop'po crudeli ed assoluti sono i vostri coman'di. Chè non avendo io fatto con'to veramente per questa sera di mostrare il mio vol'to, voi me lo faceste scopri're; ed appena scoper'to, ne siete già pentita, e così' alterata che mel volete far ri'coprire.

2. Vertaal de Opstellen 1 en 2 in het Italiaansch, en Opstel 3 benevens de Gesprekken van Hoofdstuk G. in het Hollandsch — alles schriftelijk.

Het is niet ondienstig aan het einde van deze les even een blik terug te werpen op § 52. Dat het voegwoord *e* niet altijd wanneer er eene vocaal volgt eene *d* achter zich neemt, is ons reeds op verschillende plaatsen in Tekst A dezer lessen gebleken, b. v. op blz. 17 (regel 5) *e all'*, (regel 14) *e incominciò*, op blz. 41 (regel 9 tekst) *e in*: in deze drie voorbeelden, zooals men ziet, staat het voegwoord *e* zonder *d* vóór eene vocaal. Doch vergelijk daartegen (behalve de voorbeelden in § 52, waarin het voegwoord *e* wel eene *d* achter zich heeft) blz. 25 *ed anche*, *ed ornati*, blz. 26 *ed accenderla*, blz. 33 *ed ora*, blz. 41 *ed anzi*, *ed assoluti*, blz. 42 *ed appena.*

VOLLEDIGE
LEERCURSUS

OM

ZONDER ONDERWIJZER

uitsluitend door eigen oefening

GEMAKKELIJK EN SPOEDIG DE

ITALIAANSCHE TAAL

VOLGENS DE REGELEN DER SPRAAKKUNST EN DEN BESCHAAFDEN OMGANGSTOON TE LEEREN SCHRIJVEN EN SPREKEN.

DOOR

SERVAAS DE BRUIN.

TWEEDE DRUK.

4e BRIEF (Les 7 en 8).

ZUTPHEN
P. PLANTENGA Bzn.
1880.

Prijs 60 Cent per brief. Compleet in 12 brieven. Afzonderlijke brieven niet verkrijgbaar.

N.B. Eerst moet de eene brief geheel ingestudeerd zijn, voor dat de volgende geopend en doorbladerd wordt.

Zie verder de achterzijde van den omslag.

7e LES.

Le parole son femmine e i fatti son maschi.
(lee pa-rool'-ee sòn fèm'-i-nee ee i fat'-ti sòn mas'-ki)
De woorden zijn vrouwelijk en de daden zijn mannelijk.
(Zin: Praatjes zijn goed voor vrouwen, maar de man behoort te handelen.)
Proverbio (zie blz. 25).

A. Tekst.

Ondechè, io voglio mi perdoniate, se 1 ad obbedirvi in
òn-dee-kee' iej'-o woolj'-*io* mi pèr-doon-*i*-aat'-ee see ad òb-ee-dier'-wi in
Van waar ook, ik wil mij gij vergevet, indien bij het gehoorzamen in

questo secondo comando io ci pongo un patto]; ed è,
kwwès'-to see-kòn'-do ko-man'-do iej'-o tsji pòn'-go oen pat''-to eed è''
dit tweede bevel ik hier stel eene voorwaarde; en is,

che non potendo io oramai vivermi 2 senza la vista di
kee nòn po-tèn'-do iej'-o oor-a-maai' wiew'-eer-mi sèn'-tsa la wis'-ta di
dat niet kunnende ik voortaan leven mij zonder het gezicht van

voi, mia dolcissima nimica], e volendo ogni sforzo fare
wwooi mi'-a dòl-tsjis'-si-ma ni-miek'-a ee wo-lèn'-do òn'-ji sfòr'-tso faar'-ee
u, mijne zoetste vijandin, en willende alle moeite doen

3 per tornarvi a vedere], voi, non che opporvici,
pèr tòr-naar'-wi a wee-deer'-ee wwooi nòn kee òp-pòr'-wi-tsji
om terugkeeren hier om te zien, gij, niet als verzetten u hier,

farete da parte vostra, quando io ve ne richiegga,
fa-reet'-ee da par'-tee wòs'-tra kwwan'-do iej'-o wee nee ri-k*i*-èg'-a
zult doen van kant uwen, wanneer ik aan u daarom verzoek,

4 ogni sforzo perchè ci possiamo onestamente ritrovare]."
òn''-ji sfòr'-tso pèr-kee' tsji pòs-s*i*aam'-o o-nèst-a-mèn'-tee ri-tro-waar'-ee
alle moeite opdat ons wij kunnen voegzaam wedervinden.

E rispondendo ella 5 molto affannata e ripetutamente] che
ee ri-spòn-dèn'-do el'-a mòl'-to af-fan-naat'-a ee ri-pee-toet-a-mèn'-tee kee
En antwoordende zij zeer gejaagd en herhaaldelijk dat

non si potea, 6 »Nè io posso questa volta assolutamente ob-
nòn si po-tee'-a nee iej''-o pòs'-so kwwès'-ta wòl'-ta as-so-loet-a-mèn'-tee ob-
niet — zij kon, Ook niet ik kan dezen keer volstrekt ge-

bedirvi."] E 7 faceva atto con allegro volto di buttar
ee-dier'-wi ee fa-tsjeew'-a at'-to kòn al-lee'-gro wòl'-to di boet-taar'
hoorzamen u. En hij maakte handeling met opgeruimd gelaat om te werpen

in terra la maschera], e 8 rivolgersi dal cantuccio ove
in tèr'-ra la maas''-kee-ra ee ri-wòldzj''-eer-si dal kan-toet'-sj*i*o oow'-ee
op den grond het masker, en omkeeren zich van de schuilplaats waar

erano in mezzo al ballo], quando ella 9 dall' ostina-
eer'-a-noo in mèd'-zo al bàl'-o kwwan'-do èl'-a dal òs-ti-na-
zij waren in midden naar het bal, toen zij door de stijfhoofdig-

zione di lui] vinta 11 con femminil dispetto] disse
tsioon'-ee di loei win''-ta kòn fèm-i-niel' di-spèt'-to dis'-see
heid van hem overwonnen met vrouwelijk spijtigheid zeide

brevemente, 10 che lo farebbe]. Allora, datogliene
bree-wee-mèn'-tee kee lo fa-rèb'-ee al-loor'-a daat''-o-lj*i*een'-ee
kort, dat het zij zou doen. Toen gegeven aan haar daarvoor

12 con uno sguardo degli innamorati occhi] le dovute
kòn oen'-o zgwwar'-do dee'-lji in-a-mo-raat'-i òk'-ki lee do-woet'-ee
met eenen blik van de verliefde oogen de verschuldigde

grazie, egli 13 rimetteva la maschera]; ed 14 ella di
Graat'-siee eelj'-i ri-mèt-tee''-wa la maas'-kee-ra eed èl'-a di
dankbetuigingen, hij herplaatste het masker; en zij van

là si fuggiva], ed egli, 15 perchè incominciava ad essere
la'' si foed-dzjiew''-a eed eelj'-i pèr-kee' in-ko-min-tsjaaw'-a ad ès'-see-ree
daar — vluchtte, en hij, omdat hij begon te worden

osservato], dileguandosi tra la calca, non molto dopo 16 se
òs-sèr-waat'-o di-lee-gwwan'-do-si tra la kal'-ka nòn mòl'-to doop'-o see
gadegeslagen, mengende zich onder de menigte, niet veel daarna —

ne uscì].
nee oes-sji''
— hij ging heen.

B. Hollandsche Vertaling.

In allen gevalle, ik hoop dat gij het mij vergeven zult, indien ik, bij het gehoorzamen aan dit uw tweede bevel, hier eene voorwaarde stel; en dat is, dat gij, daar ik voortaan niet kan leven zonder u te zien, mijne allerbekoorlijkste vijandin, en daar ik alle moeite zal doen om hier terug te komen ten einde u te zien, (dat gij, zeg ik) wel verre van u daartegen te verzetten, van uwen kant, wanneer ik u daarom verzoek, alle moeite zult doen, opdat wij elkander gevoeglijk wederom kunnen ontmoeten." En toen zij zeer gejaagd en herhaalde malen zeide, dat zij dat niet doen kon, (hernam hij:) „Dan kan ik u ook dezen keer volstrekt niet gehoorzamen." En met een opgeruimd gelaat (scheen hij op het punt) om het masker op den grond te werpen, en uit de onopgemerkte plaats, waar zij zich bevonden, terug te keeren in de volte van het bal, toen zij, door zijne stijfhoofdigheid overwonnen, met vrouwelijke spijtigheid kortweg zeide, dat zij het doen zou. Toen, na haar met een blik van zijne verliefde oogen daarvoor zijnen dank betuigd te hebben, deed hij het masker weder voor; en zij vlood van daar, en hij, daar hij de aandacht begon te trekken, in de menigte verdwijnende, maakte zich, niet lang daarna, uit de voeten.

C. Spelling en Uitspraak.

!!! *lui*, uitspraak: loei. Zie in E., blz. 55.

Aanvangende met deze les zal de beoefenaar in hoofdstuk H. (Herhaling) niet meer den Tekst van hoofdstuk A overgedrukt vinden. Daarom is van nu af aan de volzins-klemtoon in hoofdstuk A aangewezen met een dubbel toonteeken ('). De beoefenaar kan nu voortaan, bij de behandeling van Hoofdstuk H, zelf den tekst overschrijven, en — men zij wèl daarvan doordrongen!! — dat eenvoudige overschrijven is eene veel nuttiger oefening, dan menigeen oppervlakkig wellicht denkt.

Maar om den Italiaanschen tekst behoorlijk te kunnen overschrijven, dient men te weten welke regelen men in acht te nemen heeft, wanneer men genoodzaakt is, aan het einde van eenen regel een woord af te breken, zoodat een gedeelte daarvan op den volgenden regel komt. Daarom laten wij hier het noodige volgen aangaande de

Splitsing van de lettergrepen.

[§ **99.**] In alle talen, en dus ook in het Italiaansch, geldt als eerste regel: hoe minder men de woorden aan het einde der regels behoeft af te breken, hoe beter. Vandaar dat men, met een oogopslag, naar één bladzijde schrifts de bekwaamheid van den penvoerder beoordeelen kan. Is het schrift zóó verdeeld, dat aan het einde der regels slechts zeer zelden een woord afgebroken is, en staan toch de regels gelijkmatig vol, dàt is een bewijs, dat degene, die geschreven heeft, daarbij te werk is gegaan met oordeel en met een vluggen blik. Doch vindt men daarentegen aan het einde van bijna elken regel een afgebroken woord,

al ware dan het letterschrift nòg zoo mooi, al ware het schilderachtig! men heeft dadelijk de overtuiging, dat degene, die het geschreven heeft, iemand zonder doorzicht, een sukkelaar, een kruk is.

[§ **100.**] Éénlettergrepige woorden worden nooit afgebroken; en tweeklanken en drieklanken (twee of drie bijeen behoorende vocalen — § 26 en § 29) mogen nooit gesplitst worden.

[§ **101.**] Twee vocalen, die niet als tweeklank bijeen behooren (zie § 27) mogen wel is waar gesplitst worden, bijv.: *ma-e-stro* (ma-ee'-stro), meester; *po-e-ma* (po-ee'-ma), dichtstuk, maar ieder, die geen sukkelaar in de schrijfkunst is (zie vorige §), zal het afbreken van zulke woorden weten te vermijden.

[§ **102.**] Één consonant, die tusschen twee vocalen staat, wordt nooit bij de voorafgaande, maar altijd bij de volgende vocaal gevoegd, b.v.:

do-lo-re (do-loor'-ee), pijn;
cre-de-re (kreed'-ee-ree), gelooven;
pa-ro-la (pa-rool'-a), woord;
pe-ri-co-lo (pee-riek'-o-loo), gevaar.

NB. Zie echter de volgende §.

[§ **103.**] Eene uitzondering op den regel van de vorige § maken de woordlidjes *bis*, *cis*, *dis*; *es*, *in*, *mal*, *mis*, *per*, *sub*.

Deze partikels, met een ander woord samengesteld, worden bij de splitsing weder daarvan afgescheiden in hun geheel, want zij vormen elk eene lettergreep op zich zelve.

Al begint dus het woord, waarmede ze samengesteld zijn, met eene vocaal, toch wordt, bij de splitsing, de eind-consonant van het partikel, bij het partikel gelaten, bijv.:

bis-a-vo (bis-aaw'-o) overgrootvader.
dis-o-ne-sto (dis-o-nee'-sto), oneerlijk.
in-u-si-ta-to (in-oez-i-taat'-o), ongewoon.
mal-u-mo-re (mal-oe-moor'-ee), kwade luim.
per-o-ra re (pèr-o-raar'-ee), doordraven, hoogdravend redeneeren.
sub-or-di-na-re (soeb-òr-di-naar'-ee), ondergeschikt maken.

NB. Tegen dezen regel wordt menigmaal door de Italianen gezondigd, hetgeen niet wegneemt, dat elke andere manier van afbreken te verwerpen is, en volstrekt geen navolging verdient.

[§ **104.**] Twee eenerlei consonanten worden gesplitst, b.v.:
an-no (an'-no), jaar; *ter-ra* (tèr'-ra), aarde; *dal-lo* (dal'-lo), zie § 22; *let-to* (lèt'-to), bed; *boc-ca* (bòk'-ka), mond; *raz-za* (rat'-sa), spaak (van een wiel); *rag-gio* (rad'-dzjo), straal.

[§ **105.**] Twee verschillende consonanten (mits niet die, welke in de twee volgende paragrafen zijn opgenoemd) worden altijd gesplitst, b.v.: *ar-ma* (ar'-ma), wapen; or-na-men-to (òr-na-mèn'-to), versiersel; *col-po* (kòl'-po), slag, klap; *gen-te* (dzjènt'-ee), volk; *ar-te* (art'-ee), kunst.

[§ **106.**] Er zijn (behalve de letterteekens, vermeld in de volgende §) twee gevallen, waarin twee verschillende consonanten niet mogen gesplitst worden, namelijk: 1) als de eerste eene *s* is, of 2) als de tweede eene *r* is, b.v.:
o-pu-sco-lo (o-poes'-ko-loo), werkje;
ce-spu-glio (tsjee-spoelj'-io), boschje;
pie-tra (pieet'-ra), steen;
a-do-pra-re (aad-o-praar'-ee), bezigen.

NB. Wat de *s* betreft, spreekt het vanzelf dat met een op *s* uitgaand partikel (zooals in § 103 bedoeld), zelfs al volgt op die *s* onmiddellijk eene andere consonant, toch de splitsing moet plaats hebben niet volgens deze §, maar overeenkomstig § 103.

[§ **107.**] Wanneer twee verschillende consonanten een samengesteld letterteeken vormen (zooals *ch*, *sc*, *gh*, *gl* en *gn*) mogen die twee nooit van elkander gescheiden worden, daar anders de ware uitspraak verloren zou gaan. Men schrijft dus: *ric-chez-ze*, *cre-sciu-ta*, *fa-mi-glie*, *fi-gliuo-li*, *e-gli*, *mo-glie*, *Bo-logna*, *si-gno-ri*, *o-gnu-na* (allen te vinden op blz. 3); *com-pa-gne*, *de-gno*, *be-ni-gno* (zie blz. 9); *bri-ghe* (blz. 17).

[§ **108.**] De in de vorige § genoemde voorbeelden *e-gli* en *o-gnu-na* moeten den beoefenaar niet in den waan brengen, dat daarmede de afbreking van het woord op één enkele letter (*e*, *o*) wordt aanbevolen; integendeel, zulk afbreken moet men steeds vermijden. (Herlees § 99).

[§ **109.**] Aan het einde van eenen regel mag nooit een geapostrofeerd lidwoord staan, b.v.: *l'inganno* (lin-gan'-o), het bedrog, *gl'infelici* (ljin-fee-liet'-sji), de ongelukkigen, mogen desnoods wel (volgens § 103) afgebroken worden *l'in-ganno*, *gl'in-felici*, maar nooit *l'-inganno*, *gl'-infelici*.

D. Spraakkunst.

Uitwerking

van de Opstellen der vorige les.

Opstel 1 (blz. 45):

1. Noi forniamo il panno a moltissimi mercanti all'ingrosso d'Italia e di Spagna. — 2. Nissuno avrà detto che noi vi impediamo di far affari in questa piazza; noi desideriamo e vogliamo soltanto che voi agiate da galantuomini. — 3. Io seguo il consiglio dell' avvocato; io non consento que mia sorella venda la casa. — 4. Quando sono partiti per Parigi i tuoi fratelli? — 5. Vi divertite bene alla campagna? — 6. La campagna è molto triste, quando fa cattivo tempo.

Opstel 2 (blz. 46):

1. Un gran inconveniente in una società numerosa si è, che si soffoca quasi dal caldo. — 2. In oltre si gode rarameute del piacere della conversazione. — 3. Sovente non si conosce, o almeno pochissimo, la più gran parte delle persone, che si trovano nella società. — 4. Si sente ancora domandare tante volte: conoscete questa Signora? — 5. Ecco una bella Signorina, sapete chi l'è? — 6. Come si chiama questo Signore?

Opstel 3 (blz. 46):

Een boer, schuldig aan eene zware misdaad, en door zijne rechters veroordeeld om opgehangen te worden, vroeg den dag vóór de terechtstelling om eenen heelmeester. Ondervraagd, welke zoo dringende behoefte aan eenen heelmeester met mogelijkheid *hij* konde hebben, wien nog slechts eenige uren te leven overschoten: „Juist daarom," antwoordde hij, „heb ik groote behoefte aan een heelmeester; ze hebben me nooit adergelaten, en nu zou ik het me willen laten doen, omdat ik gehoord heb, dat eene eerste aderlating zeer dikwijls het leven redt."

Gesprekken (blz. 48): Zie volgende les.

Regelmatige Werkwoorden.

(Vervolg.)

Ofschoon we nu in de drie voorgaande lessen alle drie de Conjugatiën in haar geheel hebben leeren kennen, zijn er toch nog ettelijke bijzonderheden, welke eene opzettelijke beschouwing vereischen.

Kleine afwijkingen

in de vervoeging van sommige

Regelmatige werkwoorden.

[§ **110**] Bij de vervoeging van de regelmatige werkwoorden valt nog op te letten, of die geheel en al volgens de op blz. 28, 35 en 43 gegevene modellen plaats heeft, dan wel of daarin nog kleine wijzigingen plaats grijpen.

Die kleine wijzigingen zijn overigens derwijze aan vaste regelen gebonden, dat ze in niets te kort doen aan de regelmatigheid van het werkwoord.

Zulke kleine wijzigingen worden aangetroffen in alle drie de conjugatiën.

1. Eerste conjugatie.

Uitgangen: **care** en **gare**.

[§ **111**.] *a*) In al de vervoegingsvormen van de op ... *care* en ... *gare* uitgaande werkwoorden, behouden die *c* en *g* hare harde uitspraak, door ons afgebeeld met k (§ 3) en met g (§ 30 n°1).

b) Daar die uitspraak volgens § 4 en § 30 n°3 verloren zou gaan, zoodra er in den vervoegingsvorm (volgens de modellen op blz. 28, 35 en 43) op die *c* of *g* eene *e* of *i* moet volgen, wordt er alsdan eene *h* tusschen geschoven, om zoodoende de harde uitspraak te behouden.

Voorbeelden.

cercare, zoeken. *pagare*, betalen.

Aantoonende wijs, Tegenwoordige tijd.

io cerco (tsjèr'-ko), ik zoek.
tu cerchi (tsjèr'-ki). Niet: „cerci".
egli cerca (tsjèr'-ka).
noi cerchiamo (tsjèrk-*i*-aam'-o).
Niet „cerciamo".
voi cercate (tsjèr-kaat'-ee).
eglino cercano (tsjèr'-ka-noo).

io pago (paag'-o), ik betaal.
tu paghi (paag'-i). Niet „pagi".
egli paga (paag'-a).
noi paghiamo (paag-*i*-aam'-o).
Niet „pagiamo".
voi pagate (pa-gaat'-ee).
eglino pagano (paag'-a-noo).

Toekomende tijd.

io cercherò (tsjèr-kee-roo′), ik zal zoeken. Niet „cercerò".
tu cercherai (tsjèr-kee-raai′). Niet „cercerai".
egli cercherà (tsjèr-kee-ra′). Niet „cercerà".
En zoo voorts.

io pagherò (paaG-ee-roo′), ik zal betalen. Niet „pagerò".
tu pagherai (paaG-ee-raai′). Niet „pagerai".
egli pagherà (paaG-ee-ra′). Niet „pagerà".
En zoo voorts.

Voorwaardelijk toekomende tijd.

io cercherei (tsjèr-kee-reei′), ik zou zoeken. Niet „cercerei".
tu cercheresti (tsjèr-kee-rès′-ti). Niet „cerceresti".
egli cercherebbe (tsjèr-kee-rèb′-ee). Niet „cercerebbe".
En zoo voorts.

io pagherei (paaG-ee-reei′), ik zou betalen. Niet „pagerei".
tu pagheresti (paaG-ee-rès′-ti). Niet „pageresti".
egli pagherebbe (paaG-ee-rèb′-ee). Niet „pagerebbe".
En zoo voorts.

Gebiedende wijs.

cerca (tsjèr′-ka), zoek.
non cercare, zoek niet.
cerchi (tsjèr′-ki). Niet „cerci". (*)
cerchiamo (tsjèrk-*i*-aam′-o). Niet „cerciamo".
cercate (tsjèr-kaat′-ee).
cerchino (tsjèr′-ki-noo). Niet „cercino".

paga (paaG′-a), betaal.
non pagare, betaal niet.
paghi (paaG′-i). Niet „pagi". (*)
paghiamo (paaG-*i*-aam′-o). Niet „pagiamo".
pagate (pa-Gaat′-ee).
paghino (paaG′-i-noo). Niet „pagino".

(*) Laat hem zoeken (betalen), dat hij zoeke (betale).
Maar als beleefdheidsvorm (waarover later; vergelijk de eerste noot op blz. 81) wordt de derde persoon in plaats van den tweeden gebruikt; en het onderscheid laat zich aldus omschrijven:
2e persoon: ik verkies dat jij of jelui zult zoeken (betalen).
3e persoon: u gelieve maar zoo goed te zijn om te zoeken (te betalen).

Aanvoegende wijs, Tegenwoordige tijd.

che io cerchi (tsjèr′-ki), dat ik zoeke.
„ *tu cerchi* (tsjèr′-ki).
„ *egli cerchi* (tsjèr′-ki).
„ *noi cerchiamo* (tsjèrk-*i*-aam′-o).
„ *voi cerchiate* (tsjèrk-*i*-aat′-ee).
„ *eglino cerchino* (tsjèr′-ki-noo).

che io paghi. (paaG′-i), dat ik betale.
„ *tu paghi* (paaG′-i).
„ *egli paghi* (paaG′-i).
„ *noi paghiamo* (paaG-*i*-aam′-o).
„ *voi paghiate* (paaG-*i*-aat′-ee).
„ *eglino paghino* (paaG′-i-noo).

NB. Dus van de op *...care* en op *...gare* uitgaande werkwoorden hebben in den tegenwoordigen tijd der Aanvoegende wijs al de personen die ingeschovene *h*.

Op dezelfde wijze als *cercare* en *pagare* worden alle op *...care* en *...gare* uitgaande werkwoorden vervoegd in bovenstaande tijden, terwijl voor het overige de vervoeging geheel en al regelmatig gaat volgens het model op blz. 28.

Uitgangen **ciare, giare** en **sciare** (benevens **gliare**, en enkel **iare**).

[§ **112.**] Ook bij de op *...iare* uitgaande werkwoorden hebben in de vervoeging kleine afwijkingen plaats, die echter verschillen, naar mate die *ia* al dan niet een tweeklank is, en ook naar gelang van de aan die *ia* voorafgaande consonant.

[§ **113.**] In de op *...ciare*, *...giare* of *...sciare* uitgaande werkwoorden, is die *i* eigenlijk geen vocaal, maar dient slechts om te zorgen, dat de *c* en *g* niet hard (niet als k en G), maar zacht volgens de §§ 6, 8 en nº. 3 van § 30 uitgesproken worden. Daar nu die zachte uitspraak vanzelf reeds bestaat zoodra de *c* of *g* eene *e* of *i* achter zich hebben (zie § 4 en nº 3 van § 30), wordt de *i* van *ciare*, *giare* en *sciare* weggeworpen in al de vervoegingsvormen, waarin volgens het model op blz. 28 de uitgang *are* verandert in eenen uitgang, welke met *e* of *i* aanvangt.

Voorbeelden.

baciare (ba-tsj*i*aar'-ee), kussen.	*mangiare* (mandzj-*i*-aar'-ee), eten.	*lasciare* (lasj-*i*-aar'-ee), laten.

Aantoonende wijs, Tegenwoordige Tijd.

io *bacio* (baat'-sj*io*), ik kus.	*mangio* (mandzj'-*io*), ik eet.	*lascio* (lasj'-*io*), ik laat.
tu *baci* (baat'-sji). Niet „bacii".	*mangi* (man'-dzji). Niet „mangii".	*lasci* (lasj'-i). Niet: „lascii".
egli *bacia* (baat'-sj*ia*).	*mangia* (mandzj'-*ia*).	*lascia* (lasj'-*ia*).
noi *baciamo* (baatsj-*i*-aam'-o). Niet „baciiamo".	*mangiamo* (mandzj-*i*-aam'-o). Niet „mangiiamo".	*lasciamo* (lasj-*i*-aam'-o). Niet „lasciiamo".
voi *baciate* (baatsj-*i*-aat'-ee)	*mangiate* (mandzj-*i*-aat'-ee).	*lasciate* (lasj-*i*-aat'-ee).
eglino *baciano* (baatsj'-*ia*-noo).	*mangiano* (mandzj'-*ia*-noo).	*lasciano* (lasj'-*ia*-noo).

Toekomende tijd.

io *bacerò* (baat-sjee-roo'), ik zal kussen. Niet „bacierò". En zoo voorts.	*io mangerò* (mandzj-ee-roo'), ik zal eten. Niet „mangierò". En zoo voorts.	*io lascerò* (lasj-ee-roo'), ik zal laten. Niet „lascierò". En zoo voorts.

Voorwaardelijk toekomende tijd.

io *bacerei* (baat-sjee-ree'), ik zou kussen. Niet „bacierei". En zoo voorts.	*io mangerei* (mandzj-ee-ree'), ik zou eten. Niet „mangierei". En zoo voorts.	*io lascerei* (lasj-ee-ree'), ik zou laten. Niet „lascierei". En zoo voorts.

Gebiedende wijs.

baci (baat'-sji), kus. Niet „bacii".	*mangi* (mandzj'-i), eet. Niet „mangii".	*lasci* (lasj'-i), laat. Niet „lascii".

Aanvoegende wijs, Tegenwoordige tijd.

che io baci (baat'-sji), dat ik kusse. Niet „bacie". En zoo voorts.	*che io mangi* (mandzj'-i), dat ik ete. Niet „mangii". En zoo voorts.	*che io lasci* (lasj'-i), dat ik late. Niet „lascii". En zoo voorts.

[§ **114.**] Volkomen eveneens, als in de voorbeelden der vorige § is aangetoond gaat men te werk met de op *...gliare* uitgaande werkwoorden, telkens wanneer de drie laatste letters (*...are*) in eenen vervoegingsvorm (volgens het model op blz. 28) veranderen in eenen uitgang, die met *i* aanvangt, bij voorbeeld:

bisbigliare (bis-bielj-*i*-aar'-ee), fluisteren: *io bisbiglio* (bis-bielj'-*io*); *tu bisbigli* (bis-bielj'-i). Niet „bisbiglii". En zoo voorts.

consigliare (kòn-sielj-*i*-aar'-ee), raden: *io consiglio* (kòn-sielj'-*io*); *tu consigli* (kòn-sielj'-i). Niet „consiglii". En zoo voorts.

[§ **115.**] Bij die op *...iare* uitgaande werkwoorden daarentegen, bij welke de *i* en de *a* elk eene lettergreep op zich zelve uitmaken, en waarbij dus in den eersten persoon van den Tegenwoordigen tijd der Aantoonende wijs op de *i* de klemtoon valt, blijft die *i* behouden, zelfs vóór de als uitgang daarbij komende *i*, bij voorbeeld:

inviare (in-wi-aar'-ee), verzenden:
io invio (in-wi'-o), ik verzend. *tu invii* (in-wi'-i), gij verzendt. Niet „invi".
spiare (spi-aar'-ee), spionneeren:
io spio (spi'-o), ik spionneer; *tu spii* (spi'-i), gij spionneert. Niet „spi".

[§ **116.**] Bij andere op *...iare* uitgaande werkwoorden, bij welke het letterteeken *ia* als tweeklank slechts één lettergreep vormt, en geen *c* of *g*, maar eene andere consonant vóór zich heeft, valt die toonlooze *i* midden in het woord wel degelijk weg, zoodra in de vervoeging nog eene *i* daarbij komt; doch aan het einde van het woord worden meestal de twee (*ii*) behouden, of men verandert die (vergel. §§ 10 en 50) in **j**.

Voorbeelden:

fischiare (fisk-*iaar*'-ee), fluiten:
tu fischii of *tu fischj* (fisk'-i), gij fluit;
odiare (ood-*iaar*'-ee), haten:
tu odii of *tu odj* (ood'-i), gij haat;
io fischio (fisk'-*io*), ik fluit;
maar: *fischiamo* (fiks-*i*-aam'-o), wij fluiten. Niet „fischiiamo".
io odio (ood'-*io*), ik haat;
maar: *odiamo* (ood-*i*-aam'-o), wij haten. Niet „odiiamo".

Uitgang **jare**.

[§ **117.**] De op *..jare* uitgaande werkwoorden werpen die *j* altijd weg, wanneer eene daarbij komende *i* de sluitletter van het woord is, b.v.:

annojare (an-o-jaar ee), vervelen:
io annojo (an-nooi'-o), ik verveel.
tu annoi (an-nooi'). Niet „annoji".
egli annoja (an-nooi'-a).

ingojare (in-go-jaar'-ee), verslinden:
io ingojo (in-gooi'-o), ik verslind.
tu ingoi (in-gooi'). Niet „ingoji".
egli ingoja (in-gooi'-a).

E. Lexicographie.

(Zie het NB op blz. 7.)

perdonare (pèr-do-naar'-ee), „pardonner". — *obbedire* (òb-ee-dier'-ee), „obéir". — *secondo*, „second". — *ponere* (poon'-ee-ree), „poser". — *patto*, „pacte". — *sforzo*, „force". — *tornare* (tòr-naar'-ee), „tourner". — *opporre* (òp-pòr'-ee), „opposer". — *da parte vostra*, „de votre part". — *richiedere* (ri-kieed'-ee-ree), „requérir". — *onestamente*, „honnêtement". — *ritrovare*, „retrouver". — *rispondere* (ri-spònd'-ee-ree), „répondre". — *ripetutamente*, „par répétition". — *atto*, „acte". — *allegro*, vergelijk „allégresse". — *volto*, heel iets anders dan *volta*, zie 1 regel hooger in den tekst. — *ove*, „où" — *ostinazione*, „obstination" — *vinta* (§ 69 *a*) van *vincere* (wintsj'-ee-ree), „vaincre". — !!! *lui* heeft (evenals *cui*, § 82) den klemtoon op de *u*. Op blz. 3 staat de klemtoon verkeerd; en in Les 6 (blz. 41) staat (verkeerdelijk) lwwi'. Die twee fouten (blz. 3 en blz. 41) herstelle de beoefenaar! De uitspraak van *lui* is: loei. — *femminile*, „féminin". — *dispetto*, „dépit". — *brevemente*, „brièvement". — *allora*, „alors". — *sguardo*, „regard". — *dovuto* (do-woet'-o) van *dovere* (do-weer'-ee), „devoir". — *grazia* (graats'-i-a), grâce". — *rimettere* (ri-mèt'-ee-ree), „remettre". — *fuggire* (foed-dzjier'-ee), „fuir", vergelijk „fugitif". — *incominciare* (in-komintsj-*iaar*'-ee), „commencer". — *osservare* (òs-sèr-waar'-ee), „observer". — *dileguare* (diel-ee-gwwaar'-ee), „délayer". — *dopo*, „depuis".

F. Mondeling Onderhoud.

Vragen.

1. Wat zeide Bonifazio verder tegen Imilda, hoewel hij dat verzachtte met de bijvoeging: *io voglio mi perdoniate?*
2. Hoe kon hij voortaan niet leven? [NB. Laat de woorden *voi*, *mia* uit het antwoord wegvallen, en zet daarvoor in de plaats enkel het woord: *sua*.]
3. Waartoe zeide hij te willen *ogni sforzo fare?*
4. En wat moest zij *fare da parte sua?* [NB. De woorden *ci possiamo* in het antwoord te veranderen in: *si possono* (si pòs'-so-noo), zich konden.]
5. Op welke wijze antwoordde zij *che non si potea?*
6. En wat zeide Fazio toen?
7. Wat deed hij, zoodra hij dit gezegd had?
8. En wat scheen hij bovendien te willen doen?
9. Waardoor werd zij overwonnen?
10. *Che disse ella allora brevemente?*
11. Hoe zeide zij dat?
12. Waarmede gaf hij haar toen *le dovute grazie?*
13. En wat deed hij vervolgens?
14. *Che faceva ella allora?*
15. *Perchè se dileguò* (*) *egli tra la calca?*
16. *E che faceva non molto dopo?*

(*) *se dileguò* (see diel-ee-gwwoo'), mengde zich.

G. Gesprekken.

ho (oo). Zie § 70.
aver freddo, koud zijn.
Ho freddo.
credo (kree'-do), ik geloof.
È vero questo? Credo di nò.
assicuro (as-si-koer'-o), ik verzeker.
Vi assicuro.
ebbene (èb-been'-ee), nu, welnu dan.
acconsento (ak-kòn-sèn'-to), ik stem toe.
caldo (kal'-do) warm.
Ebbene, vi acconsento — non fa caldo.
gela (dzjeel'-a), het vriest.
jeri (jeer'-i), gisteren.
piovuto (pio-woet'-o), geregend.
intiero (in-tieer'-o), geheel.
Gela, e jeri ha piovuto il giorno intiero.
tempo (tèm'-po), weder.
molto (mòl'-to), zeer.
incostante (in-ko-stan'-tee), ongestadig, onbestendig.
Il tempo è molto incostante.
bisognare (bi-zòn-jaar'-ee), moeten.
non bisogna (nòn bi-zòn'-ja), gij moet niet
Non bisogna uscire, se fa tempo così cattivo.

---

far colazione (faar kool-a-tsioon'-ee), ontbijten.
A che ora fate colazione?
nove (noow'-ee), negen.
Alle nove.
adesso (a-dès'-so), nu.
Volete far colazione adesso?
sì (si), ja.
Sì, Signore
tè (tee), thee.
caffè (kaf-fee'), koffie.
cioccolata (tsjiòk-o-laat'-a), chocolade.
Prendete tè, caffè o cioccolata?
preferisco (pree-fee-ris'-ko), ik prefereer.
Preferisco il caffè.
piccolo (pik'-o-loo), klein.
il pane (paan'-ee), het brood.
Ecco de' piccoli pani.
pranzare (pran-tsaar'-ee), eten, middagmalen.
Volete pranzare con noi?
No, Signor, Vi ringrazio.
il pranzo (pran'-tso), het eten.
apparecchiato (ap-a-rèk-iaat'-o), klaar, gereed.
servito (sèr-wiet'-o), opgedragen.
Il pranzo è apparecchiato e servito.
cortese (kòr-teez'-ee), vriendelijk.
Siete molto cortese, ma bisogna ch'io vada alla campagna.
fame (faam'-ee), honger.
sete (seet'-ee), dorst.
nè ... nè (nee ...nee), noch ... noch, zoomin ... als.
Avete fame o sete?
Non ho nè fame nè sete.
appetito (ap-ee-tiet'-o), trek, etens-trek.
Mi sento appetito.
bevere (beew'-ee-ree), drinken.
Datemi qualche cosa da mangiare e da bevere.
Che volete bevere?
il bicchiere (bik-ieer'-ee), het glas.
vino (wien'-o), wijn.
Volete bevere un bicchiere di vino?
farò (fa-roo'), ik zal doen.
volontieri (wo-lòn-tieer'-i), gaarne.
Lo farò volontieri.
rosso (ròs'-so), rood.
bianco (bian'-ko), wit.
Volete del rosso o del bianco?
se Vi piace (see wi piaat'-sjee), als het u belieft, asjeblieft.
Del rosso, se Vi piace.

---

età (ee-ta'), leeftijd.
Che età avete?
venti (wèn'-ti), twintig.
l'anno (lan'-no), het jaar.
Ho venti anni.
vostra (wòs'-tra), uwe.
Che età ha Vostra sorella?
due (doe'-ee), twee.
venti due = 22.
Ha venti due anni.
maritata (maar-i-taat'-a), getrouwd.
Vostra sorella è maritata?
già .... fa, reeds sedert.
Sì, Signor, già trè anni fa.
il fanciullo (fan-tsjioel'-o), het kind.
Ha de' fanciulli?
il ragazzo (ra-gat'-so), de jongen.
la ragazza (ra gat'-sa), het meisje.
Ne ha due, un ragazzo ed una ragazza.

H. Herhaling.

1. Den tekst van hoofdstuk A (blz. 49 en 50) overschrijven volgens hoofdstuk C. (blz. 50 en 51), en dat overgeschrevene hardop lezen volgens de Wenken (H., blz. 2) en dan volzin voor volzin mondeling van het blad af vertalen.
2. Vertaal schriftelijk in goed Hollandsch de Gesprekken van blz. 48 en van blz. 56.

8e LES.

Non è bello quel ch'è bello, ma è bello quel che piace.
(nòn è bèl'-o kwwèl kè bèl'-o ma è bèl'-o kwwèl kee p*i*aat'-sjee)
Niet is mooi degene die is mooi, maar is mooi degene die bevalt.
(Zin: Alleen dien man vindt een meisje schoon, in wien zij zin heeft.)
Proverbio (zie blz. 25).

A. Tekst.

Il giovane 1 era di quelli che si vedono tutti dì], i
il dzj*i*o-waan'-ee eer'-a di kwwèl'-i kee si weed'-o-noo toet'-i di'' i
De jongeling was van die, welke — zien alle dagen, de

quali 2 meglio amano arrampicarsi per una costa ritta
kwwaal'-i meelj'-*i*o aam'-a-noo ar-ramp-i-kaar'-si pèr oen'-a kòs'-ta rit''-ta
welke beter beminnen klauteren over eenen berg steil

che passeggiare per lo piano], 3 montar un cavallo biz-
kee pas-sèdzj-*i*aar'-ee pèr lo p*i*aan''-o mòn-taar' oen ka-wal'-o bi-
dan loopen over den gelijken grond, bestijgen een paard vu-

zarro che uno mansueto], 4 passare per lo ciglione di un
dzar''-o kee oen'-o man-swweet''-o pas-saar'-ee pèr lo tsjielj-*i*-oon'-ee di oen
rig dan een zachtaardig, gaan langs den rand van een

precipizio che per la strada maestra], e in somma quando
pree-tsji-piets''-*i*o kee pèr la straad'-a ma-ee''-stra ee in sòm''-a kwwan'-do
afgrond dan langs den weg grooten, en in geheel wanneer

si potrebbe far come tutti gli altri 5 voler sempre far
si po-trèb'-ee faar koom'-ee toet'-i lji al''-tri wo-leer' sèm'-pree faar
— men zou kunnen doen als alle de anderen, willen altijd doen

diverso, e in vece delle facilità cercare le difficoltà].
di-wèr''-so ee in weet'-sjee dèl'-ee fa-tsjiel-i-ta' tsjèr-kaar'-ee lee dif-i-kòl-ta''
anders, en in plaats van de gemakkelijkheden zoeken de moeielijkheden.

6 Pazzi da catena], dico io! chè quando si cercano, le
pats'-i da ka-teen'' a diek'-o i*e*j'-o kee kwwan'-do si tsjèr'-ka-noo lee
Gekken van ketting, zeg ik; want wanneer — zij zoeken de

difficoltà le si trovano; e principalmente 7 in questo
dif-i-kòl-ta' lee si troow'-a-noo ee prin'-tsji-pal-mèn''-tee in kwwès'-to
moeielijkheden hen — vinden; en voornamelijk in dit

punto del matrimonio] ei ce ne sono tante per sè,
poen'-to dèl ma-tri-moon'-i-oo eei tsjee nee soon'-o tan'-tee pèr see''
punt van het huwelijk zij hier — zijn zoo velen door zich,

che il volerne aggiungere delle inutili è 8 una vera
kee il wo-leer'-nee adzj-*i*-oenj' ee-ree dèl'-ee in-oe-tiel''-i è oen'-a weer''-a
dat het willen daaraan toevoegen van de noodelooze is eene ware

scempiaggine], ed al principio, prima d'innamorarsi so
sjèmp-*i*-adzj'-i-nee eed al prin tsjiep'-i-oo priem'-a din'-a-mo raar''-si see
dwaasheid; en in het begin vóór te worden verliefd, indien

pensasse ognuno 9 ch'ei potrebbe facilmente ottenere tante
pèn-sas'-see òn-joen'-o keei po-trèb'-ee fa-tsjil-mèn''-tee òt-ee-neer'-ee tan'-tee
dacht ieder dat hij kunnen zou gemakkelijk verkrijgen zoo velen

che vaglion quella ch'ei prosiegue con difficoltà e
kee waalj'-*i*-òn kwwèl'-a keei pro-s*ie*e'-gwwee kòn dif-i-kòl-ta'' ee
die in waarde evenaren die, die hij nastreeft met moeielijkheden en

pericoli], io credo ch'ei piglierebbe una di quelle. Ma signor
pee-riek''-o-li iej'-o kree'-do keei pielj-*zee*-rèb'-ee oen'-a di kwwèl''-ee ma sien-joor'
gevaren, ik geloof dat hij pakken zou eene van deze. Maar heere

no; ei si 10 vuole appunto quella che non si può]. La gio-
no'' eei si woe-ool'-ee ap-poen'-to kwwèl''-a kee nòn si pwwoo'' la dzj*ee*o-
neen; hij — wilde juist die, welke niet — hij konde. Het jonge

vane anch' ella avea nella sua benchè dolce natura 11 alcun
waan'-ee ank èl''-a a-wee'-a nèl'-a soe'-a bèn-kee' dòl'-tsjee na-toer'-a al-koen''
meisje ook zij had in den haren ofschoon zachten aard eenig

che di questa stessa caparbieria e amor delle cose strane];
kee di kwwès'-ta stès'-sa ka-par-b*ee*e-ri'-a ee a-moor' dèl'-ee koo*z*'-ee straan''-ee
wat van deze zelfde stijfhoofdigheid en liefde voor de dingen vreemde;

oltrechè soprammodo erale andato a genio 12 quell' audacia
òl-tree-kee' so-pram-moo''-do eer'-a-lee an-daat'-o a dzjeen'-*ee*o kwwèl aw-daat'-sj*ee*a
buitendien buitengewoon was haar gegaan tot genegenheid die stoutmoedigheid

dello scoprirsi, e quella ostinazione del voler rimanere
dèl'-o sko-prier''-si ee kwwèl'-a òst-i-naat-s*ee*oon'-ee dèl wo-leer' ri-ma-neer'-ee
van het demaskeeren zich, en die eigenzinnigheid van het willen blijven

scoperto finchè avesse il suo intento]. Le quali due qua-
sko-pèr''-to fin-kee' a-wès'-see il soe'-o in-tèn''-to lee kwwaal'-i doe'-ee kwwaal-
onbedekt to dat hij hadde het zijn oogmerk. De welke twee hoe-

lità dell' audacia e dell' ostinazione ben so 13 che
i-ta' dèl aw-daat'-sj*ee*a ee dèl òst-i-naat-s*ee*oon'-ee bèn soo'' kee
danigheden van de stoutmoedigheid en van de stijfhoofdigheid wel ik weet dat

vanno a genio malamente al più delle fanciulle], 14 che
wan'-no a dzjeen'-*ee*o maal-a-mèn'-tee al pjoe'' dèl'-ee fan-tsj*ee*oel'-ee kee
gaan tot genegenheid slecht aan het meerendeel der jonge meisjes die

poi maritate ne incresce loro molto sovente]. Ma io, non
pooi maar-i-taat'-ee nee in-kree'-sjee loor'-o mòl' to so-wèn'-tee ma iej'-o nòn
nadat getrouwd daarover verveelt haar zeer dikwijls. Maar ik, niet

approvandolo nè troppo intendendolo, non ispiegherovvi altri-
ap-pro-wan''-do-loo nee tròp'-o in-tèn-dèn''-do-loo nòn i-sp*ee*e-gee-roo'-wi al-tri-
goedkeurende het noch te veel verstaande het, niet verklaren zal u an-

mente l'amore di que' due; sì dicovi, che se fin allora
mèn'-tee la-moor'-ee di kwweei doe'-ee si'' diek'-o-wi kee see fin al-loor'-a
ders de liefde van deze twee; toch ik zeg u, dat indien tot hiertoe

la Imilda 15 aveva avuto nome di alquanto ritrosa verso
la i-mil'-da a-weew'-a a-woet'-o noom'-ee di al-kwwan'-to ri-troo*z*''-a wèr'-so
de Imilda had gehad naam van eenigszins afgemeten jegens

a' pretendenti], ora in breve acquistò 16 quello di
aai pree-tèn-dèn'-ti oor'-a in breew'-ee ak-kwwis-too' kwwèl'-o di
de strevers naar hare gunst, nu in kort zij verwierf dien van

superbissima], e 17 quasi non fu nissuno che non se
soep-èr-bis''-si-ma ee kwwaa*z*'-i nòn foe nis-soen''-o kee nòn see
zeer trotsch, en bijna niet was niemand die niet zich

disperasse].
di-spee-ras''-see
aan wanhoop overgaf.

B. Hollandsche Vertaling.

De jongeling was er een van dezulken, zooals alle dagen er zien, die liever over steile bergen klauteren, dan hunnen weg te vervolgen over een effen gebaand pad; die liever een vurig paard berijden, dan een mak; die liever langs den rand van eenen afgrond loopen, dan langs den grooten weg; en die, kortom, wanneer men zou kunnen doen zooals al de anderen, altijd anders willen doen, en in plaats van

het gemakkelijke het ongemakkelijke zoeken. Rijp voor het gekkenhuis, zeg ik! want als zij ze zoeken, vinden hen de moeielijkheden, en voornamelijk wat het huwelijk betreft zijn de moeielijkheden reeds vanzelf zoo talrijk, dat het letterlijk eene dwaasheid is, die noodeloos te willen vermeerderen; en wanneer ieder, aanvankelijk, alvorens verliefd te worden, dacht, dat hij er gemakkelijk zoo velen zou kunnen krijgen, die in waarde niet onderdoen voor degene, naar wier bezit hij streeft met bezwaren en gevaren, dan geloof ik, dat hij er eene nemen zou van die. Maar Heere neen; hij wilde juist degene hebben, die hij niet krijgen kon. Ook het jonge meisje had in haar overigens zachtzinnig karakter iets van diezelfde eigenzinnigheid en liefde voor vreemde dingen; buitendien was haar uitermate die stoutmoedigheid bevallen, waarmede hij zich gedemaskeerd had, en die stijfhoofdigheid, gedemaskeerd te willen blijven, totdat hij zijnen zin had. Die twee eigenschappen — stoutmoedigheid en stijfhoofdigheid — ik weet wel, dat die slecht bevallen aan de meeste jonge meisjes, en dat die haar, nadat ze getrouwd zijn, zeer dikwijls verdrieten. Maar, die niet goedkeurende en er ook niet veel verstand van hebbende, zal ik u de liefde van die twee niet verder verklaren: maar toch zeg ik u, indien Imilda tot nu toe den naam had gehad van eenigszins afgemeten jegens de strevers naar hare gunst, dat zij nu in één woord den naam kreeg van zeer trotsch, en dat er bijna niet één was, die niet wanhoopte.

C. Spelling en Uitspraak.

[§ **118.**] Zooals reeds uit de drie vervoegings-modellen (blz. 28, 35 en 43) gebleken is, **verspringt de klemtoon** niet slechts in de verschillende tijden, maar zelfs in de verschillende personen.

Men onthoude:

a) In den Tegenwoordigen tijd der Aantoonende wijs ligt bij den derden persoon meervoud de klemtoon, bij **alle** werkwoorden, op dezelfde lettergreep als bij de drie personen enkelvoud; doch bij de twee eerste personen meervoud ligt de klemtoon op de voorlaatste lettergreep.

b) In den Onvolmaakt verleden tijd ligt de klemtoon, bij **alle** werkwoorden, op de voorlaatste lettergreep in de drie personen enkelvoud; om op de voorlaatste lettergreep te blijven ook in de twee eerste personen meervoud, verspringt hij; doch in den derden persoon meervoud keert hij terug op de lettergreep, waarop hij in de drie personen enkelvoud ligt Dus: in *al* de personen van den Onvolmaakt verleden tijd ligt de klemtoon op de voorlaatste lettergreep, behalve in den derden persoon meervoud, waar hij eene lettergreep vroeger valt.

c) In den Toekomenden tijd van *al* de werkwoorden ligt, bij den eersten persoon enkelvoud, de klemtoon op de allerlaatste lettergreep.

[§ **119.**] Wanneer het achtervoegsel *vi* aan den eersten persoon enkelvoud van den Toekomenden tijd vastgehecht wordt, wordt die *v* verdubbeld, bijv.: *ispiegherò vi* (zie A. Tekst blz. 58 ; en zie ook in Hoofdstuk E, blz. 63).

[§ **120.**] Een ander voorbeeld van zoodanige verdubbeling van de consonant vinden wij op blz. 58 dezer les, waar de woorden *sopra* (soo'-pra), **boven**, *modo* (mood'-o), **manier**, tot één woord samengetrokken zijn.

NB. Dit verschijnsel onthoude men goed!

[§ **121.**] Over het onderscheid tusschen *di* en *dì*, *si* en *sì*, *se* en *sè*, *e* en *è*, *ne* en *nè* herleze men n° 3 van § 40. En over het verschil tusschen *che* en *chè* raadplege men § 94: dat *chè*, op blz. 57 dezer les, staat daar bij verkorting voor *perchè* (blz. 42).

[§ **122.**] Wat betreft het wegwerpen van een of meer eindletters (vergelijk § 51 en § 79) bevat de tekst dezer les verscheidene voorbeelden: *arrampicarsi*, *montar*, *far*, *voler*, *volerne*, *innamorarsi* (verdubbelde *n*, *in amorarsi*, waarover later), *amor*, *scoprirsi*.

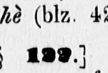

Op dit punt zullen wij niet meer opzettelijk de aandacht vestigen, tenzij **nieuwe** voorbeelden daartoe aanleiding geven, zooals:

vaglion (blz. 58) verkort voor *vaglion***o** 3e persoon meervoud Tegenwoordigen tijd der Aantoonende wijs van *valere* (wa-leer'-ee). Dit *vagliono* (dat dus, vergelijk § 81, eene **o** weggeworpen heeft), wordt ook geschreven *valgono* (wal'-go-noo), want de 1e persoon enkelvoud is

zoowel *valgo* (wal'-go) als *vaglio* (waalj'-io) } ik ben waard.

[§ **123.**] Het apostrofeeren, reeds besproken in § 17, biedt in deze les ge-

legenheid tot de volgende opmerkingen:
d'innamorarsi (= di innamorarsi);
ch'ei (= che ei); *anch'* (= anche);
quell' (= quella); *dell'* (= della);
l'amore (n°. 2, § 15); *que' due* (= quei due);
a' pretendenti (= *ai*, zie § 22).

☛ Ook op dit punt komen wij niet meer terug, tenzij in geheel buitengewone gevallen.

[§ **124.**] De uitspraak van *aggiungere* (blz. 57) is wat *ge* betreft niet afgebeeld volgens § 30 n° 3. De reden is deze: De spelling van dit woord wordt bij vele schrijvers aangetroffen zooals hier in onzen tekst; maar bij vele anderen, en in Woordenboeken, vindt men dat woord gespeld *aggiugnere*: en met deze spelling moet de afbeelding van de uitspraak overeenstemmen (volgens § 32).

D. Spraakkunst.

De vertaalde Gesprekken — zie blz. 64.

!!! Alles kan niet ineens gegeven worden: veel moet dus onaangeroerd blijven, omdat we allereerst de Werkwoorden dienen af te handelen — dat is het allereerst noodige, om met rassche schreden voorwaarts te kunnen gaan. Hier dus slechts ééne § over iets anders:

[§ **125.**] De beoefenaar weet, dat er in alle talen eigenaardige uitdrukkingen bestaan, die men niet woordelijk vertalen kan. Bij voorbeeld in deze les:

la strada maestra, de straatweg, koninklijke weg, royale weg (als tegenstelling van „zijpaden" en „sluipwegen").
in somma, summa summarum, om kort te gaan.
in vece di, in plaats van.
un pazzo da catena, iemand die stapelgek is, iemand die te gek is om los te loopen, iemand die zóó gek is dat men hem vast moet binden.
per sè, vanzelf.
andare a genio, bevallen, naar (iemands) zin zijn, (iemand) bollen.
fin allora, tot nu toe, tot dusverre.
in breve, kortom, in één woord.

!!! Ook op dit punt gelieven de beoefenaars vooral goed acht te slaan in het vervolg, daar bij alle vreemde talen juist hierin een groot struikelblok ligt voor alle prulvertalers en brekebeenen. En wie zou niet gaarne zulke titels misloopen!

II. Kleine afwijkingen

in de vervoeging van de

Regelmatige werkwoorden der

Tweede conjugatie.

[§ **126.**] *a*) Verreweg de meeste op *..ere* uitgaande werkwoorden worden uitgesproken met den klemtoon op de derde lettergreep van achteren, zooals reeds in § 85 is aangestipt.

b) Er is, betrekkelijk, slechts een klein aantal op *..ere* uitgaande werkwoorden, die den klemtoon op de voorlaatste lettergreep hebben.

c) Of de klemtoon valt op de tweede of op de derde lettergreep van achteren, dit brengt hoegenaamd geen verschil teweeg in de vervoeging.

d) Van de onder *b* bedoelde werkwoorden zijn er slechts twee, die regelmatig gaan volgens het model *vendere* (blz. 35), namelijk

godere (go-deer'-ee), smaken, proeven
temere (tee-meer'-ee), vreezen;

al de andere werkwoorden, met den klemtoon op de voorste *e* van den uitgang *..ere*, zijn onregelmatig, en zullen later behandeld worden. (Vergel. § 128.)

[§ **127.**] De onder *a* der vorige § bedoelde werkwoorden zijn nog al talrijk. Vele echter worden nooit anders aangetroffen, dan in poëzie. Kent men dus de 34 hieronder vermelde, dan kent men nagenoeg *al* de regelmatige werkwoorden van de 2e Conjugatie. Ze komen zoowel in den beschaafden omgangs-toon als in de alledaagsche taal des volks voor. Die 34 werkwoorden zijn:

1. *assistere* (as-sist'-ee-ree), bijwonen; (ook:) bijstaan, helpen. (*)
2. *battere* (bat'-ee-ree), slaan.
3. *bevere* (beew'-ee-ree), drinken. (*)
4. *adempiere* (ad-èm'-piee-ree), vervullen, volbrengen. (*)
5. *cedere* (tsjeed'-ee-ree), zwichten, toegeven; (ook:) wijken; (ook:) afstand doen van, afstaan.
6. *competere* (kòm-peet'-ee-ree), toekomen; (ook:) betamen; (ook:) mededingen, wedijveren.
7. *compiere* (kòm'-piee-ree), volbrengen, voleinden. (*)
8. *consistere* (kòn-sist'-ee-ree), bestaan. (*)
9. *credere* (kreed'-ee-ree), gelooven.
10. *empiere* (èm'-piee-ree), vullen. (*)

*) Zie § 128.

11. *esigere* (ee-**zie**dzj'-ee-ree), eischen; (ook:) innen. (*)
12. *esistere* (ee-**zist**'-ee-ree), bestaan. (*)
13. *fendere* (fèn**d**'-ee-ree), klooven, klieven, spouwen, splijten.
14. *fremere* (freem'-ee-ree), bulderen.
15. *insistere* (in-**sist**'-ee-ree), aandringen op. (*)
16. *mescere* (mee'-sjee-ree), mengen. (*)
17. *mietere* (m*i*eet'-ee-ree), maaien; oogsten.
18. *pascere* (paasj'-ee-ree), grazen, weiden. (*)
19. *pendere* (pèn**d**'-ee-ree), ophangen.
20. *perdere* (pèr**d**'-ee-ree), verliezen.
21. *persistere* (pèr-**sist**'-ee-ree), volharden (*)
22. *precedere* (pree-tsjee**d**'-ee-ree), voorafgaan, voorgaan.
23. *premere* (preem'-ee-ree), drukken, dringen, kneuzen; (ook:) betreffen, raken, aangaan.
24. *resistere* (ree-**zist**'-ee-ree), wederstaan. (*)
25. *ricevere* (ri-tsjeew'-ee-ree), ontvangen.
26. *riflettere* (ri-flèt'-ee-ree), overleggen, overwegen, nadenken.
27. *ripetere* (ri-peet'-ee-ree), herhalen.
28. *risplendere* (ri-splèn**d**'-ee-ree) } schit-
of: *splendere* (splèn**d**'-ee-ree) } teren.
29. *soccombere* (sòk-kòm'-bee-ree), bezwijken.
30. *spandere* (span**d**'-ee-ree), vergieten, storten.
31. *splendere*. Zie n°. 28.
32. *stridere* (strie**d**'-ee-ree), krijschen, schreeuwen.
33. *sussistere* (soes-**sist**'-ee-ree), bestaan (*)
34. *tessere* (tès'-see-ree), weven, samenvlechten.

(*) Zie de volgende §

[§ **128.**] Bij de vorige § behooren de volgende noten:

bij n° 3. — *bevere* heeft in den Tweeden onvolmaakt verleden tijd, behalve den regelmatigen, ook nog een onregelmatigen vorm. Zie in Les 10 de Onregelmatige werkwoorden: *bevere* en *bere*.

bij n° 4, 7 en 10. — Wanneer de *i* van *adempiere*, *compiere* en *empiere*, als eindletter van een vervoegingsvorm nog eene *i* achter zich krijgt, wordt die bijkomende *i* gemeenlijk weggelaten, of wel de twee (*ii*) worden samengetrokken tot eene *j*, b.v.: *io compio*, *tu compi* (of: tu *compj*).

bij n° 11. — het verleden deelwoord van *esigere* is: *esatto* (ee-**zat**'-o).

bij n° 16 en 18. — *mescere* en *pascere* nemen in het verleden deelwoord eene *i* vóór de *u*, ten einde de uitspraak „sj" van de *sc* te behouden, dus: *mesciuto* (mee-sj*i*oet'-o), *pasciuto* (pa-sj*i*oet'-o). — NB. In plaats echter van *mesciuto* zegt men zeer dikwijls *misto* (**mis**'-to).

bij n° 1, 8, 12, 15, 21, 24 en 33. — Die zeven op *..istere* uitgaande werkwoorden zijn in hunne vervoeging geheel en al regelmatig, uitgenomen in hun verleden deelwoord, dat den uitgang *..ito* heeft:

assistito, *consistito*, *esistito*, *insistito*, *persistito*, *resistito* en *sussistito*,
allen met den klemtoon op de voorlaatste lettergreep (...stiet'-o).

[§ **129.**] Er zijn tweeëntwintig werkwoorden van de Tweede conjugatie, die, behalve den regelmatigen uitgang van den Tweeden onvolmaakt verleden tijd (*..ei*, *..esti*, *..è*, *..emmo*, *..este*, *..erono*, zie blz 35), nog eenen bijzonderen vorm hebben met den uitgang *..etti*, enz.

NB. In de volks-taal, zoomede in de taal van den beschaafden dagelijkschen omgang, is die vorm met *..etti*, enz., het meest in zwang.

Op slechts twee na, kan men al de bedoelde werkwoorden onder de 34 in § 127 genoemde nazien. Alphabetisch gerangschikt zijn het de volgende:

assistere	*godere* (zie	*ricevere*
battere	§ 126)	*risplendere*
bevere	*insistere*	*spandere*
cedere	*perdere*	*splendere*
consistere	*persistere*	*stridere*
credere	*precedere*	*sussistere*
esistere	*premere*	*temere*
fremere	*resistere*	(zie § 126).

Voorbeeld van dien afwijkenden vorm, waarin ook wel de Tweede onvolm. verledene tijd van *vendere* (zie blz. 35) voorkomt:

vendetti	(wèn-dèt'-i)	ik verkocht.
vendesti	(wèn-dès'-ti)	gij verkocht.
vendette	(wèn-dèt'-ee)	hij verkocht.
vendemmo	(wèn-dèm'-o)	wij verkochten.
vendeste	(wèn-dèst'-ee)	gij verkocht.
vendettero	(wèn-dèt'-ee-roo)	zij verkochten.

NB. Let wel: De eerste en tweede persoon meervoud blijven dus regelmatig als op blz. 35. èn de tweede persoon enkelvoud.

III Kleine afwijkingen

in de vervoeging van de

Regelmatige werkwoorden der

Derde conjugatie.

[§ **130.**] *a*) De meeste werkwoorden van de Derde conjugatie hebben in den Tegenwoordigen tijd der Aantoonende wijs, behalve den regelmatigen vorm (zie blz. 43), ook nog eenen onregelmatigen vorm, die in den eersten persoon enkelvoud op *..isco* uitgaat.

b) Die afwijking hebben ook de tweede en derde persoon enkelvoud, zoomede de derde persoon meervoud.

c) Dezelfde afwijking, juist in dezelfde personen, ontmoet men 1) in den Tegenwoordigen tijd der Aanvoegende wijs, en 2) in de Gebiedende wijs.

d) Verscheidene werkwoorden hebben, in de onder *a*, *b* en *c* opgegevene personen en tijden, enkel den vorm *..isco*, en niet den regelmatigen vorm.

[§ **131.**] De regelmatige werkwoorden der Derde conjugatie laten zich dus indeelen in drie klassen:

1) werkwoorden, die geheel en al regelmatig gaan zooals *sentire* op blz. 43.

2) werkwoorden, die voor den 1en, 2en en 3en persoon enkelvoud en voor den 3en persoon meervoud van den Tegenw. tijd der Aantoonende en der Aanvoegende wijs en voor de Gebiedende wijs, eenen dubbelen vorm hebben, namelijk: den regelmatigen en den afwijkenden, bij voorbeeld: *nutrire* (noe-trier'-ee), voeden —

io nutro (noet'-ro)
io nutrisco (noe-tris'-ko) } ik voed.

3) werkwoorden, die voor de onder n° 2 dezer § genoemde personen enkel den afwijkenden vorm (*..isco*) hebben.

[§ **132.**] De werkwoorden, die volgens de vorige § (hetzij dan naar verkiezing, hetzij uitsluitend) den vorm *..isco* hebben, gaan overigens in *al* de tijden en personen regelmatig, zooals *sentire* (blz. 43).

Voorbeeld van vervoeging

met den vorm *..isco*.

(NB. Wat niet cursief staat is de wortel.)

AANTOONENDE WIJS.

Tegenwoordige tijd.

nutr*isco*	(noe-tris'-ko)	ik voed.
nutr*isci*	(noe-tris'-sji)	gij voedt.
nutr*isce*	(noe-tris'-sjee)	hij voedt.
nutr*iamo*	(noet-ri-aam'-o)	wij voeden.
nutr*ite*	(noe-triet'-ee)	gij voedt.
nutr*iscono*	(noe-tris'-ko-noo)	zij voeden.

GEBIEDENDE WIJS.

nutr*isci*	(noe-tris'-sji),	voed.
non nutr*ire*,		voed niet.
nutr*isca*	(noe-tris'-ka)	laat hem voeden, dat hij voede.
nutr*iamo*	(noet-ri-aam'-o),	voeden wij, laat ons voeden.
nutr*ite*	(noe-triet'-ee),	voedt.
nutr*iscano*	(noe-tris'-ka-noo),	dat zij voeden, laat hen voeden.

AANVOEGENDE WIJS.

Tegenwoordige tijd.

che io	nutr*isca* (noe-tris'-ka),	dat ik voede.
„ *tu*	nutr*isca*,	dat gij voedet.
„ *egli*	nutr*isca*,	dat hij voede.
„ *noi*	nutr*iamo* (noet-ri-aam'-o),	dat wij voeden.
„ *voi*	nutr*iate* (noet-ri-aat'-ee),	dat gij voedet.
„ *eglino*	nutr*iscano* (noe-tris'-ka-noo),	dat zij voeden.

!!! In de volgende les deelen wij mede op welke werkwoorden deze §§ 130 tot 132 toepasselijk zijn.

Tot dusverre hebben wij ons slechts bezig gehouden met de werkwoorden in den bedrijvenden vorm. Thans hebben wij eenige andere vormen in beschouwing te nemen, en ligt allereerst aan de beurt de

Lijdende vorm.

[§ **133.**] De lijdende vorm der werkwoorden is niets anders, dan hun verleden deelwoord, met een hulpwerkwoord daarvóór geplaatst.

!!! Het eenige, dat daarbij steeds in het oog gehouden moet worden, is dit: In den lijdenden vorm moet het verleden deelwoord altijd in geslacht en getal overeenstemmen met het onderwerp van den volzin (zie de eerste noot op blz. 22).

[§ **134.**] Hoofdzakelijk gebruikt men voor den lijdenden vorm het hulpwerkwoord *essere* (blz 20).

Daar *essere* intusschen zoowel „worden" als „zijn" beteekent, gebeurt het niet zelden, dat daardoor onduidelijkheid of verwarring ontstaan zou. In zulke gevallen bedient men zich bij voorkeur van het werkwoord *venire* (wee-nier'-ee), komen, dat alsdan, in plaats van *essere*, als hulpwerkwoord gebruikt wordt.

Voorbeeld:

	la	*porta*	*è*	*stata aperta*
(la	pòrt'-a	è	staat'-a	a.-pèrt'-a)
1. de	deur	is	geweest	geopend.
2. de	deur	is	geworden	geopend.

Die volzin beteekent dus: 1) de deur heeft open gestaan; 2) de deur werd open gemaakt.

Wil ik nu de eerstbedoelde beteekenis uitdrukken, dan bedien ik mij in het Italiaansch van bovenstaanden volzin. Doch wanneer ik de tweede beteekenis bedoel, dan gebruik ik liever deze uitdrukking:

la porta	*venne* (wèn'-ee)	*aperta*
de deur	werd	geopend.

Opstel 1. Leer van buiten:

fabbricare (fab-bri-kaar'-ee), bouwen.
la chiesa (kieez'-a), de kerk.
il libro (lieb'-ro), het boek.
la libra (lieb'-ra), de (weeg)schaal.
la vacca (wak'-a), de koe.
il mobile (moob'-i-lee), het huisraad.

Vertaal:

1. Het huis was gebouwd, maar de kerk werd gebouwd. — 2. De boeken waren nedergelegd, en de schaal werd nedergelegd. — 3. De koe was verkocht, en het paard werd verkocht. — 4. Het huis werd gekocht, en [2]het [3]huisraad [4]was [1]reeds [5]gekocht.

[§ **135.**] *a*) Bij het in de vorige § gezegde valt op te merken, dat van *venire* enkel de eenvoudige (niet-samengestelde) tijdsvormen als hulpwerkwoord gebezigd kunnen worden; men kan dus nooit zeggen: *la porta è venuta aperta.*

b) Het onder *a* gezegde streng in het oog gehouden, wordt in den sierlijken stijl meestal aan *venire* de voorkeur gegeven boven *essere.* Daar we echter omtrent de vervoeging van het onregelmatige werkwoord *venire* nog in het duistere verkeeren, zullen wij de verdere behandeling van den Lijdenden vorm tot later uitstellen, alleenlijk hierbij voegende, dat om den lijdenden vorm uit te drukken ook wel als hulpwerkwoorden gebruikt worden:

restare (ree-staar'-ee), blijven,
rimanere (ri-ma-neer'-ee), blijven,
andare (an-daar'-ee), gaan.

E. Lexicographie.

(Zie het NB. op blz. 7.)

tutti dì, „tous les jours". — *meglio amano*, „aiment mieux". — *arrampicare*, „ramper", „grimper". — *costa*, „côte". — *ritto*, „raide". — *piano*, „plane". — *montare*, „monter". — *cavallo*, „cheval". — *bizzarro*, „bizarre". — *mansueto*, vergelijk „mansuétude". — *passare*, „passer". — *ciglione*, „sillon", „cil". — *precipizio*, „précipice". — *strada*, Duitsch Strasse, weg. — *maestra*, „maître". — *diverso*, „divers". — *facilità*, „facilité". — *cercare*, „chercher". — *difficoltà*, „difficulté". — *catena*, „chaîne", Duitsch Kette. — *matrimonio*, Engelsch: matrimony; verwant Fransch: „matrimonial". — *ei*, wordt zeer dikwijls gebruikt in plaats van *egli*, en ook wel (zooals hier) in plaats van *eglino*. — *per sè*, „par soi-même". — *aggiungere*, „adjoindre". — *innamorarsi*, „s'amouracher". — *facilmente*, „facilement". — *ottenere*, „obtenir". — *vaglion* (zie § 122), van *valere*, „valoir". — *prosiegue*, van *proseguire* (pro-see-gwwier'-ee), „poursuivre", Engelsch: to prosecute. — *pericolo*, perijkel, „péril". — *benchè*, „bien que". — *dolce*, „douce", „doux". — *strane*, „étrange", Engelsch: strange. — *oltrechè*, „en outre". — *rimanere*, Engelsch: to remain. — *intento*, „intention". — *malamente*, „mal". — *increscere*, heel iets anders dan het Engelsch: to increase. — *sovente*, „souvent". — *approvare*, „approuver". — *nè*, „ni". — *intendere*, „entendre". — *ispiegherò* (zie met *vi* in § 119) is de toekomende tijd van *ispiegare*, meestal (en ook in de woordenboeken) zonder die voorste *i*, aldus *spiegare* (spiee-gaar'-ee), „expliquer". — *altrimente* en *altrimenti*, (bladzijde 41), ook *altramenti* (dat ook wel *altramente* gespeld wordt) zijn verschillende spellingen van een en hetzelfde woord. — *fin allora*, „jusqu'alors", „jusque là". — *ritroso*, „retenu". — *verso*, „vers", „envers". — *il pretendente*, de pretendent, „prétendent", Engelsch: pretender. — *in breve*, „bref". — *acquistò*, van *acquistare* (ak-kwwis-taar'-ee), „acquérir", Engelsch: to acquire. — *superbo* (soe-pèrb'-o), „superbe". — *disperare* (di-spee-raar'-ee), „désespérer", Engelsch: to despair.

!!! Ofschoon dit Hoofdstuk E in het vervolg hier en daar eenige wijziging ondergaan zal, blijven de beoefenaars niettemin

dringend uitgenoodigd, zelven voort te gaan met het vergelijken van Italiaansche woorden en spreekwijzen met de andere talen, die men kent of beoefent: want daaruit oogst men onberekenbaar veel nut.

F. Mondeling Onderhoud.

Vragen.

1. Di quelli era il giovane?
2. Che cosa amano meglio essi (ès'-si, *die*)?
3. Che cosa amano meglio inoltre (in-òl'-tree, *bovendien*)? [NB. *Zet vóór het antwoord:* Meglio amano anche....]
4. E che cosa ancora? [Meglio amano ancora .... *en dan het antwoord.*]
5. Che voleva (wo-leew'-a, *wilde*) Fazio quando si potrebbe far come tutti gli altri? [NB. *voler* te veranderen in: *voleva.*]
6. *Hoe noemt de schrijver zulke lieden?*
7. Dove sono le difficoltà tante per sè?
8. Che è il volerne aggiungere delle inutili?
9. Che dovrebbe (do-wrèb'-ee, *moest*) pensare ognuno al principio, prima d'innamorarsi?
10. *Maar welk meisje wilde Bonifazio juist hebben?*
11. Che cosa avea anche la giovane nella sua benchè dolce natura?
12. *Wat had haar in* Bonifazio oltrachè soprammodo andato a genio?
13. *Wat zegt de schrijver van* le due qualità dell' audacia e dell' ostinazione?
14. *En wat nog meer?*
15. Che nome aveva avuto la Imilda fin allora?
16. E che nome acquistò ora?
17. *En wat zegt het einde van den tekst dezer les aangaande* i pretendenti?

G. Gesprekken.

ti (ti), u.
piace (piaat'-sjee), bevalt.
Come ti piace la città?
dite (diet'-ee), zegt.
possibile (pòs-sieb'-i-lee), mogelijk.
ciò (tsjioo), dat.
Non troppo.
Che dite voi? Come è ciò possibile?
Voi siete troppo vecchio.
Ciò non è vero.

H. Herhaling.

Den tekst van Hoofdstuk A (blz. 57 — 58) overschrijven volgens de wenken op blz. 50; dan het overgeschrevene zorgvuldig vergelijken met den Tekst zelven; — daarna het overgeschrevene hardop lezen, volzin voor volzin, en elken volzin mondeling (maar: uit het hoofd!) in het Hollandsch vertalen.

Opstel 1 in het Italiaansch en de Gesprekken in het Hollandsch vertalen, beiden schriftelijk.

Vertaling der Gesprekken

(van les 6 en 7).

blz. 48. — Waarom hebt gij zooveel haast? — Ik heb zaken van aanbelang. — Loop zoo hard niet. — Waar gaat gij naar toe? — Waar komt gij vandaan? — Deze winter is zeer streng. — Gij hebt gelijk: het is koud. — Gij vergist u: dat is niet waar. — Ik heb het uit kortswijl gezegd.

blz. 56. — Ik ben koud. — Is dat waar? Ik geloof van neen. — Ik verzeker u. — Nu, ik stem u toe: het is niet koud. — Het vriest, en gisteren heeft het den ganschen dag geregend. — Het weder is zeer ongestadig. — Gij moet niet uitgaan, als het zulk slecht weder is. — Hoe laat ontbijt gij? — Om negen uren. — Wilt gij nu ontbijten? — Ja, mijnheer! — Neemt gij thee, koffie of chocolade? — Ik prefereer koffie. — Hier zijn broodjes. — Wilt gij van middag bij ons eten? — Neen, mijnheer! ik dank u. — Het eten is klaar en opgedragen. — Gij zijt wel vriendelijk, maar ik moet noodwendig naar buiten. — Hebt gij honger of dorst? — Ik heb zoo min honger als dorst. — Ik voel trek. — Geef mij iets te eten en te drinken. — Wat wilt gij drinken? — Wilt gij een glas wijn drinken? — Dat zal ik gaarne doen. — Wilt gij rooden of witten? — Rooden asjeblieft. — Hoe oud zijt gij? — Ik ben twintig jaar. — Hoe oud is uwe zuster? — Zij is tweeëntwintig jaar. — Is uwe zuster getrouwd? — Ja, mijnheer! reeds sedert drie jaar. — Heeft zij kinderen? — Zij heeft er twee, een jongen en een meisje.

9e LES.

Chi dorme non piglia pesci.
(ki dòr'-mee nòn pielj'-*ia* pee'-sji)
Die slaapt niet vangt visschen.
(Zin: Zonder moeite krijgt men niets.)
Proverbio (zie blz. 25).

A. Tekst.

E riprendendonela il padre, e dicendole 1 che ora
ee ri-prèn-dèn''-doon-ee-la' il pa'-dree ee di-tsjèn'-do-lee kee oor'-a
En beknorrende daarover haar de vader, en zeggende aan haar dat nu

s'appressava il tempo che ella si dovesse decidere];
sap-près-saaw'-a il tèm'-po kee èl'-a si do-wès'-see dee-tsjied'-ee-ree
naderde de tijd dat zij zich moest beslissen;

ella 2 diceva che no, e domandava tempo], e voleva
èl'-a di-tsjeew'-a kee noo'' ee do-man-daaw'-a tèm'-po ee wo-leew'-a
zij zeide van neen, en vroeg tijd, en wilde

prima d'ogni cosa 3 aspettare l'inteso abboccamento],
priem''-a dòn'-ji kooz'-a as-pèt-taar'-ee lin-teez''-o ab-bòk-a-mèn'-to
vóór van iedere zaak afwachten het afgesproken onderhoud,

e fra sè dicea, che quand' anche avesse a prendere un
ee fra see'' di-tsjee'-a kee kwwan dan'-kee a-wès'-see a prènd'-ee-ree oen
en in zich zij zeide dat wanneer ook zij had te nemen eene

partito poi, 4 assolutamente nol potea nè dovea prima
par-tiet'-o pooi'' as-so-loet-a-mèn'-tee nòl po-tee'-a nee do-wee'-a priem'-a
partij daarna volstrektelijk niet het konde noch moest vóór

d'aver adempiuta la ingaggiata promessa]. Perchè, ve-
da-weer' ad-èm-pjoet'-a la in-gadzj-*i*-aat'-a pro-mès'-sa pèr-kee' wee-
te hebben vervuld de aangegane belofte. Want, ziet

dete, anche questo è un vizio solito della gioventù: 5 met-
deet'-ee an'-kee kwwès''-to è oen wiets'-*io* sool''-i-too dèl'-a dzj*i*oow-èn-toe' mèt-
gij, ook dat is een gebrek gewoon der jeugd: zetten

tersi in capo certi doveri immaginarii] che 6 son tutt' altro
teer'-si in kaap'-o tsjèr'-ti do-weer'-i im-a-dzji-naar'-i kee sòn toet al''-tro
zich in hoofd zekere plichten hersenschimmige, die zijn heel anders

che doveri]; e per essi 7 i veri doveri di figliuoli ri-
kee do-weer'-i ee pèr ès'-si i weer''-i do-weer'-i di fielj-*i*-wwool'-i ri-
dan plichten; en voor deze de ware plichten van kinderen eer-

spettosi ed obbedienti e confidenti] trascurare. Pareva sì
spèt-tooz'-i eed òb-ee-dièn'-ti ee kòn-fi-dèn'-ti tras-koe-raar'-ee pa-reew'-a si''
biedige en gehoorzame en vertrouwende niet in acht nemen. Het scheen echter

alla giovane 8 che Bonifazio molto tardo fosse a domandar
al'-a dzj*i*o-waan'-ee kee boon-i-faats'-i-oo mòl'-to tar''-do fòs'-see a do-man-daar'
aan de jonge maagd, dat Bonifacius zeer laat was om te vragen

egli quell' adempimento]; e talora dubitò 9 della since-
eelj'-i kwwèl ad-èm-pi-mèn'-to ee ta-loor'-a doeb-i-too' dèl'-a sin-tsjeer-
hij die vervulling; en nu en dan twijfelde zij aan de oprecht-

rità o costanza di lui]; e il desiderio e il dispetto 10 le
i-ta' oo kòs-tant'-sa di loei ee il dees-i-deer'-i-oo ee il dis-pèt'-o lee
heid of standvastigheid van hem; en het verlangen en de spijt haar

mettevano allora in cuore non so che d'amaro], che tuttavia
mèt-teew'-a-noo al-loor'-a in kwwoor'-ee nòn'' soo kee da-maar'-o kee toet-a-wi'-a
plaatsten toen in hart niet ik weet wat bitters, dat nochtans

non vi scemava la passione. Nè pensava ella 11 in che
nòn wi sjee-maaw'-a la pas-sioon'-ee nee pèn-saaw'-a èl'-a in kee''
niet daar verminderde den hartstocht. Noch dacht zij in welke

difficoltà si fosse messo pur egli Fazio]; il quale, passata quell'
dif-i-kòl-ta' si fòs'-see mès'-so poer eelj'-i faats'-i-oo il kwwaal'-ee pas-saat'-a kwwèl
moeielijkheid — ware geplaatst toch hij Faas; de welke, voorbijgegaan deze

occasione della festa, non che tornar addentro alla casa, non
òk-a-zioon'-ee dèl'-a fès'-ta nòn'' kee tòr-naar' ad-dèn'-tro al'-a kaaz'-a nòn
gelegenheid van het feest, niet slechts terugkeeren binnen in het huis, niet

potea nemmeno andarle intorno. Perchè era usanza di quei
po-tee'-a nèm-meen'-o an-daar'-lee in-tòr''-no pèr-kee' eer'-a oe-zant'-sa di kwweei
kon zelfs niet gaan het rondom. Want het was gebruik van die

nimici, 12 assalirsi quando incontravansi per le vie]; e
ni-miet'-sji as-sa-lier'-si kwwan'-do in-kòn-traaw'-an-si pèr lee wi''-ee ee
vijanden aantasten elkander wanneer zij ontmoetten elkander bij de wegen; en

più se gli uni ardissero passare dinanzi alle case degli altri,
pjoe'' see lji oen'-i ar-dis'-see-roo pas-saar'-ee di-nant'-si al'-ee kaaz'-ee deelj'-i al''-tri
meer indien de eenen durfden voorbijgaan vóór de huizen der anderen,

che 13 toglievasi per bravata ed insulto]; ed 14 egli che
kee toolj-ieew'-a-si pèr bra-waat'-a eed in-soel'-to eed eelj''-i kee
dat men begroette elkander met gepoch en beleediging; en hij, die

l'avea fatto cento volte], nol volea far più; e non che esser
la-wee'-a fat'-to tsjèn'-to wòl'-tee nòl'' wo-lee'-a faar pjoe'' ee nòn kee ès'-seer
het had gedaan honderd keeren, niet het wilde doen meer; en niet als zijn

vago di siffatti incontri, 15 li cansava ora con più pru-
waag'-o di sif-fat'-ti in-kòn'-tri li kan-saaw'-a oor'-a kòn pjoe proe-
verlangend van zulke ontmoetingen hen hij ontweek nu met meer voor-

denza che i prudentissimi d'ambe le parti]. E pensate se
dènt'-sa kee i proed-èn-tis'-si-mi dam'-bee lee par'-ti ee pèn-saat'-ee see
zichtigheid dan de voorzichtigsten van beide de partijën. En bedenkt indien

ora gli venissero a noia le parti, che mai non avea seguito
oor'-a lji wee-nis'-see-roo a nooi'-a lee par'-ti kee maai nòn a-wee'-a see-gwwiet'-o
nu hem zij kwamen tot verveling de partijën, dat nooit niet hij had gevolgd

se non per mal esempio altrui, ed 16 ora ei le trovava
see nòn pèr mal ee-zèmp'-i-oo al-troei'' eed oor'-a eei lee tro-waaw'-a
indien niet door slecht voorbeeld (van) anderen, en nu hij ze vond

quasi insuperabile muro, o interminato mare tra sè e la
kwwaaz'-i in-soep-ee-raab'-i-lee moer'-o oo in-tèr-mi-naat'-o maar'-ee tra see'' ee la
bijna onoverkomelijken muur of eindelooze zee tusschen zich en de

sua disiata donna]. Venne alcune notti 18 in abito mentito
soe'-a diez-i-aat'-a dòn''-na wèn'-nee al-koen'-ee nòt'-i in aab'-i-too mèn-tiet'-o
zijne gewenschte schoone. Hij kwam sommige nachten in gewaad vermomd

di giullare o menestrello] 17 sotto il verrone, dove lei sapeva
di dzjoel-laar'-ee oo meen-ee-strèl'-o sòt'-to il wèr-roon'-ee doow'-ee leei sa-peew'-a
van hansworst of troebadoer onder het balkon, waar haar hij wist

dormire], e 19 intuonava sul liuto or l'una or l'altra
dòr-mier''-ee ee in-twwo-naaw'-a soel li-oet'-o oor loen'-a oor lal'-tra
slapen, en hief aan op de luit nu eens het eene dan eens het andere

canzone in lingua volgare]. Ma questi erano istanti e 20 il
kan-tsoon'-ee in lin'-gwwa wòl-gaar'-ee ma kwwès'-ti eer'-a-noo i-stan''-ti ee il
lied in taal gemeen. Maar dit waren oogenblikken, en het

più sovente non finiva nemmeno la canzone, e dileguavasi]
pjoe so-wèn'-tee nòn fi-niew'-a nèm-meen'-o la kan-tsoon'-ee ee diel-ee-gwwaaw'-a-si
meest dikwijls niet hij eindigde zelfs niet het lied, en verdween]

non solamente 21 se udiva uscir dalle case alcuna persona],
nòn" sool-a-mèn'-tee see oe-diew'-a oes-sjier' dal'-ee kaaz'-ee al-koen'-a pèr-soon'-a
niet slechts indien hij hoorde uitkomen uit de huizen eenige persoon

ma anche più 22 se vedeva aprir il verrone e spuntarvi la
ma an'-kee pjoe" see wee-deew'-a a-prier' il wèr-roon'-ee ee spoen-taar'-wi la
maar ook meer indien hij zag openen het balkon en uitgluren daar het

fanciulla]; chè, 23 non essendo comodo quel luogo a parlarsi,
fan-tsjoel'-a kee" nòn ès-sèn'-do koom'-o-doo kwwèl loe-oog'-o a par-laar'-si
meisje; want niet zijnde gemakkelijk die plaats om te spreken elkander,

non volea sprecar così il promesso appuntamento]; e 24 temeva
nòn" wo-lee'-a spree-kaar' ko-si" il pro-mès'-so ap-poen-ta-mèn'-to ee tee-meew'-a
niet hij wilde verspillen aldus de beloofde afspraak; en hij vreesde

udir da lei cosa che non avesse quì agio a rispon-
oe-dier' da leei kooz'-a kee nòn a-wès'-see kwwi" aadzj'-i-oo a ri-spòn-
hooren van haar zaak die niet hij hadde hier gelegenheid om te antwoorden

derle]; e ridurla 25 a' suoi desiderii ed a' suoi già
deer'-lee ee ri-doer'-la ai soe'-ooi dees-i-deer'-i eed ai soe'-ooi dzja
aan haar en overhalen haar tot de zijne wenschen en tot de zijne reeds

fermati disegni].
fèr-maat'-i di-zèn'-ji
vastbepaalde oogmerken.

B. Hollandsche Vertaling.

En als haar vader haar daarover onderhield, en haar zeide, dat het nu tijd begon te worden, dat zij een besluit diende te nemen, zeide zij van neen, en verzocht om tijd, en wilde vóór alles het afgesproken onderhoud afwachten; en bij zich zelve zeide zij, al moest zij ook dáárna een besluit nemen, dat zij dat toch volstrekt niet kon noch moest doen, voordat zij de aangegane belofte vervuld had. Want, ziet gij, ook dat is een gewoon gebrek bij de jeugd: zich zekere denkbeeldige plichten in het hoofd te stellen, die alles behalve plichten zijn, en dáárvoor de wezenlijke plichten van onderdanige en gehoorzame en ongeveinsde kinderen te verwaarloozen. Het jonge meisje vond echter, dat Bonifacius zeer langzaam was, hij, met die vervulling te vragen, en bij tijden twijfelde zij aan zijne oprechtheid en standvastigheid; en het verlangen en de spijt vervulden dan haar hart met ik weet niet welke soort van bitterheid, die intusschen geen afbreuk deed aan hare liefde. Ook dacht zij niet in welke moeielijkheden hij thans geplaatst was, die, eenmaal deze gelegenheid van het feest voorbij, niet alleen niet weder *in* het huis konde komen, maar evenmin er omheen konde gaan. Want deze vijanden waren gewoon elkander aan te vallen wanneer ze elkaar op den weg aantroffen, en tevens, indien de een het huis van den anderen voorbijkwam, elkander te begroeten met gezwets en beleediging; en hij, die dat honderdmaal gedaan had, wilde het niet meer doen; en in plaats van verlangend te zijn naar dergelijke ontmoetingen, ontweek hij die nu met meer voorzichtigheid, dan de voorzichtigsten van beide partijën. En zoo de partijschappen hem thans met tegenzin vervulden, bedenke men, dat hij daaraan louter deel had genomen op het slechte voorbeeld van anderen; en thans vond hij die bijna eenen onoverkomelijken muur of eene eindelooze zee, tusschen hem en zijne aangebedene. Hij kwam sommige nachten vermomd als hansworst of troebadoer onder het balkon, waar hij wist dat zij sliep, en begon in alledaagsch Italiaansch een of ander lied aan te heffen op de luit. Maar dat waren slechts oogenblikken, en meestal bracht hij het lied niet eens ten einde, maar verdween, niet slechts zoodra hij iemand uit een der naburige huizen hoorde komen, maar vooral wanneer hij zag, dat het balkon openging, en het meisje naar buiten gluurde; want daar die plaats niet geschikt was, om met elkander te spreken,

wilde hij zoodoende de beloofde afspraak niet verspillen: hij was bang, iets van haar te hooren, waarop hij hier geen gelegenheid had haar te antwoorden en haar over te halen tot zijne wenschen en tot zijne reeds vastbepaalde oogmerken.

C. Uitspraak en Spelling.

[§ **136.**] Men lette op de uitspraak van het persoonlijk voornaamwoord

io (iej'-o), ik.

De afbeelding iej'-o doet duidelijk in het oog springen, dat de volle klemtoon moet vallen op de *i*.

Onthoud:

io en *mio*, „ik" en „mij", hebben beiden den klemtoon op de *i*; dat de afbeelding van de uitspraak dezer woorden zoo verschillend is, schrijve men louter toe aan mijne zucht om duidelijk te zijn: ik vond het wat wonderlijk af te beelden *io* (i'-o), alleenlijk omdat *io* uit slechts twee letters bestaat; doch bij *mio* bestond dat bezwaar niet. Vandaar het verschil in de uitspraak-afbeelding:

io (iej'-o)
mio (mi'-o)

[§ **137.**] Aangaande den klemtoon van adjectieven, welker vergrootende trap op *or* uitgaat, zooals *miglior* (mielj-*ioor'*) en *maggior* (mad-dzj*ioor'*) zij men indachtig, dat van dergelijke woorden de eind-*e* is weggeworpen. De beide genoemde woorden vol-uit heeten *migliore*, *maggiore;* en, zooals men in de volgende § zal zien, die *o* heeft den klemtoon en is lang, en dat moet zij blijven, ook wanneer de eind-*e* weggeworpen wordt, zoodat alsdan de klemtoon op... *or* ligt, hetwelk dus wordt uitgesproken: *oor*.

[§ **138.**] Regel. — *a*) Alle adjectieven en bijwoorden, die in den vergrootenden trap *ore* (verkort *or*) tot uitgang hebben, nemen den klemtoon op die *o* (die natuurlijk lang is), bijv.: (blz. 9) *superiori*.

b) De overtreffende trap met den uitgang *..issimo* heeft den klemtoon op de lettergreep *is*, bijv.: (blz. 3) *potentissimo*, *bellissima*, (blz. 9) *caldissimo*, (blz. 25) *ardentissimo*, (blz. 49) *dolcissima*, (blz. 58) *superbissima*.

[§ **139.**] Het tweemaal in deze les voorkomende *nemmeno* (nè meno) is een nieuw voorbeeld bij die in § 120.

[§ **140.**] Geapostrofeerd *quand' anche* en *tutt' altro*, in plaats van *quando anche* en *tutto altro*, dus in beide gevallen eene **o** weggeworpen. In het Fransch is de beteekenis: „quand même" en „tout autre". — Ook dat *son* (*che* **son** *tutt' altro*) heeft de eind-*o* weggeworpen (*sono*, zie § 70).

[§ **141.**] Op blz. 66: *or l'una or l'altra*, kon allicht tot verkeerde opvatting leiden bij hen die Engelsch geleerd hebben, en zelfs bij hen die Fransch kennen. Dat Italiaansche *or* is niet het Engelsche „or" (het Fransche „ou", het Hollandsche „of"), en ook niet het Fransche „or", dat somwijlen als aanhef van eenen volzin gebruikt wordt; maar het is eene verkorting van *ora*, nu (zie blz. 33): *ora l'una ora l'altra*. In 't Hollandsch en Engelsch bezigt men in dergelijke zegswijzen twee verschillende woorden: **nu** („now") de eene, **dan** („then") de andere. Maar in 't Fransch behoudt men in zulke uitdrukkingen, evenals in het Italiaansch, hetzelfde woord: „**tantôt** l'une **tantôt** l'autre".

[§ **142.**] Op blz. 67: *a parlarsi, non volea sprecar*. Ofschoon de oplettende beoefenaar wel niet meer daarop opmerkzaam gemaakt behoeft te worden, is het niet ondienstig hier nog eens de aandacht er op te vestigen, dat de Italiaansche werkwoorden uitgaan op

.. are, *.. ere* of *.. ire*,

maar dat in dichtmaat en in den gewonen spreektrant die eind-*e* dikwijls wordt weggeworpen. Als voorbeelden daarvan ontmoeten wij in den tekst dezer les:

op blz. 65: *aver* in plaats van *avere*,
domandar „ „ „ *domandare;*
op blz. 66: *tornar* „ „ „ *tornare*,
far „ „ „ *fare*,
esser „ „ „ *essere;*
op blz. 67: *uscir* „ „ „ *uscire*,
aprir „ „ „ *aprire*,
udir „ „ „ *udire*,
sprecar „ „ „ *specare*.

Daar dat *sprecar* wel wat naar ons spreken gelijkt, en er in den tekst juist *parlarsi* (Fransch: „se parler") voorafgaat, kon men allicht gevaar loopen, aan *sprecar* eene geheel andere beteekenis te willen geven, dan het werkelijk heeft. Het is

niet overbodig op al zulke kleinigheden wèl te letten.

Men onthoude:

Vele woorden, die in het Fransch met „dés . ." of „dé . ." of „dis . ." aanvangen, hebben in 't Italiaansch eene beteekenis, die insgelijks met *dis*.. begint. Maar bij vele woorden is dat aanvangspartikel *dis* . . tot eene enkele *s* verkort, zooals ook het Fransche aanvangspartikel „es . ." in 't Italiaansch dikwijls tot eene enkele *s* verkort wordt. Bij voorbeeld:

sperava	— blz. 8	— „*es*pérait".
stato	— blz. 9	— „été"; Oud-Fransch: „*est*é".
scorgere	— blz. 17	— „*dé*couvrir".
scappataggini	— blz. 17	— „*es*capades".
sceso	— blz. 25	— „*des*cendu".

☛ Dit punt bevelen wij aan de opmerkzaamheid van den beoefenaar aan, daar wij er niet opzettelijk meer op zullen wijzen. Wel echter spreken wij later nog van 't verschijnsel, dat zulk eene aanvangs-*s* aan vele woorden eene beteekenis geeft juist tegenovergesteld aan de beteekenis, welke dat woord zonder *s* heeft. Zoo b.v. *sconosciuto* (blz. 17), *sconosciuta* (blz. 26); want *conosciuto* (koon-o-sjioet'-o) beteekent: bekend, gekend.

[§ **113.**] Op blz. 66: *intuonava*, van *intuonare*, dat evengoed zonder *u* gespeld kan worden: *intonare* (in-to-naar'-ee).

D. Spraakkunst.

(NB. Dit hoofdstuk staat in de kolom hiernaast.)

Uitwerking

van de Opstellen der vorige Les.

Opstel 1 (blz. 63):

1. La casa era fabbricata, ma la chiesa venne fabbricata. — 2. I libri erano coricati, e la libra venne coricata. — 3. La vacca era venduta, e il cavallo venne venduto. — 4. La casa venne comprata, e già il mobile era comprato.

Gesprekken (blz. 64):

Hoe bevalt u de stad? — Niet erg. — Wat zegt gij? Hoe is dat mogelijk? — Gij zijt te oud. — Dat is niet waar.

E. Lexicographie.

(Zie het NB. op blz. 7 en de !!! op blz. 63.)

appressarsi (ap-près-saar'-si) en *approcciarsi* (ap-pròtsj-*i*-aar'-si) hebben dezelfde beteekenis: naderen, „s'approcher". — *abboccamento*, „abouchement". — *vizio*, „vice". — *mettersi in capo* en 6 regels verder in den tekst *mettevano in cuore:* „se mettre dans la tête", en „mettaient dans le coeur". — *tuttavia*, „toutefois". — *volte*, meervoud van *volta* (zie blz. 55). — *venire a noia*, tegenstaan, walgen; *noiamento* (nooi-a-mèn'-to), overlast, hinder, Engelsch: annoyance. — *lingua volgare*, taal die in het alledaagsche leven gebruikt wordt, taal die gesproken wordt door den „gemeenen man"; *in lingua volgare*, in het Italiaansch (in tegenstelling van het Latijn, de taal der Kerk, der geleerden, der aanzienlijken, enz.). — *ridurla* van *ridurre* (ri-doer'-ee), „réduire". — *disegno*, „dessein", Engelsch: design.

D. Spraakkunst.

[§ **114.**] Dat *mal esempio altrui* op blz. 66 zou eigenlijk behooren te wezen: *mal esempio di altrui.*

Maar — onthoud:

De voorzetsels **di** en **a** worden vóór *altrui* zeer dikwijls weggelaten, hetgeen voor den beoefenaar eigenlijk geen bezwaar kan opleveren, daar *altrui* nooit in den nominatief, maar altijd in een verbogen naamval staat. Het beteekent zoowel andere lieden, anderen (meervoud), als een ander (enkelvoud), volkomen zooals het Fransche „autrui".

Regelmatige Werkwoorden van de

Derde Conjugatie.

(Vervolg op de §§ 130 tot 132 der vorige les).

[§ **115.**] De regelmatige werkwoorden van de Derde Conjugatie, die geheel en al regelmatig zijn in alle tijden en personen, zonder afwijking (zie no. 1 van § 131), volgen hier alphabetisch in

Lijst A.

acconsentire	(ak-kòn-sèn-tier'-ee)	toestemmen.
aprire	(a-prier'-ee)	openen. (*)
consentire	(kòn-sèn-tier'-ee)	toestemmen.
coprire	(ko-prier'-ee)	dekken. (*)

cucire (koe-tsjier'-ee) naaien. (**)
dormire (dòr-mier'-ee) slapen.
fuggire (foe**d**-dzjier'-ee) vluchten.
inseguire (**i**n-see-Gwwier'-ee) vervolgen.
partire (par-tier'-ee) vertrekken.
(Zie *partire* in Lijst C, § 147)
pentirsi (pèn-tier'-si) berouw hebben.
seguire (see-Gwwier'-ee) volgen.
sentire (sèn-tier'-ee) hooren; voelen.
servire (sèr-wier'-ee) dienen.
soffrire (sòf-frier'-ee) lijden. (*)
sortire (sòr-tier'-ee) uitgaan.
(Zie *sortire* in Lijst C, § 147)
vestire (wès-tier'-ee) ontkleeden.

(*) Van *aprire*, *coprire* en *soffrire* zijn de verleden deelwoorden:
aperto (a-pèr'-to) geopend.
coperto (ko-pèr'-to) gedekt.
sofferto (sòf-fèr'-to) geleden.

(**) Afwijkend zijn ettelijke vormen van *cucire*, namelijk:

Aantoonende wijs, Tegenwoordige tijd.

cucio (koet'-sj*i*o) ik naai — Niet *cuco*.
cuci (koet'-sji) gij naait.
cuce (koet'-sjee) hij naait.
cuciamo (koetsj-*i*aam'-o) wij naaien.
cucite (koet-sjiet'-ee) gij naait.
cuciono (koetsj'-*i*o-noo) zij naaien.
Niet *cucono*.

Daarnaar regelt zich de Aanvoegende wijs Tegenw. tijd, dus: *cucia* (koetsj'-*i*a), dat ik naaie, enz.; en ook de Gebiedende wijs: *cuci* (koet'-sji), naai; *cucia* (koetsj'-*i*a), laat haar naaien.

[§ **146.**] De regelmatige werkwoorden van de Derde conjugatie, die in den Tegenwoordigen tijd der Aantoonende wijs zoowel den regelmatigen uitgang *...o* als den afwijkenden uitgang *..isco*, en derhalve eenen dubbelen Tegenw. tijd hebben (zie n°. 2 van § 131) volgen hier in

Lijst B.

abborrire (a**b**-or-rier'-ee) verafschuwen.
applaudire (ap-plau-dier'-ee) toejuichen.
assorbire (as-sòr-bier'-ee) opslurpen.
assordire (as-sòr-dier'-ee) bedwelmen.
avvertire (aw-wèr-tier'-ee) melden.
bollire (bòl-lier'-ee) koken.
convertire (kòn-wèr-tier'-ee) bekeeren.
divertire (di-wèr-tier'-ee) opvroolijken.
forbire (fòr-bier'-ee) afwisselen.
inghiottire (**i**n-G*i*òt-tier'-ee) verslinden.
inverdire (**i**n-wèr-dier'-ee) groen worden.
languire (lan-Gwwier'-ee) smachten.
mentire (mèn-tier'-ee) liegen.
muggire (moe**d**-dzjier'-ee) loeien.
nutrire (noe-trier'-ee) voeden.
offrire (òf-frier'-ee) aanbieden. (†)
pervertire (pèr-wèr-tier'-ee) slecht maken.
proseguire (pro-see-Gwwier'-ee) vervolgen.
ribollire (ri-bòl-lier'-ee) kokend opborrelen; (fig.:) in opstand komen.
ruggire (roe**d**-dzjier'-ee) brullen.
rinverdire (ri**n**-wèr-dier'-ee) groen worden.
schernire (skèr-nier'-ee) spotten.
smentire (smèn-tier'-ee) logenstraffen.
sovvertire (sòw-wèr-tier'-ee) omstooten, omverwerpen.
tossire (tòs-sier'-ee) hoesten.
travestire (tra-wès-tier'-ee) verkleeden.

(†) Het verleden deelwoord van *offrire* is *offerto* (of-fèr'-to), aangeboden.

[§ **147.**] De regelmatige werkwoorden van de Derde conjugatie, die in den Tegenwoordigen tijd van de Aantoonende en van de Aanvoegende wijs, en dus ook in de Gebiedende wijs, enkel den afwijkenden vorm *..isco* hebben (zie no 3 van § 131) volgen hier alphabetisch in

Lijst C.

1. *abbellire* (a**b**-èl-lier'-ee) (†)
2. *abbonire* (a**b**-o-nier'-ee)
3. *abbrunire* (a**b**-broe-nier'-ee)
4. *abbrustolire* (a**b**-broest-o-lier'-ee)
5. *abbrutire* (a**b**-broe-tier'-ee)
6. *abolire* (a**b**-o-lier'-ee)
7. *accalorire* (ak-a-lo-rier'-ee)
8. *accudire* (ak-oe-dier'-ee) (*)
9. *acetire* (a-tsjee-tier'-ee)
10. *addolcire* (a**d**-dòl-tsjier'-ee)
11. *aderire* (a**d**-ee-rier'-ee) (*)
12. *affievolire* (af-fiee-wo-lier'-ee)
13. *agire* (a-dzjier'-ee)
14. *alleggerire* (al-lè**d**zj-ee-rier'-ee)
15. *allestire* (al-lès-tier'-ee)
16. *ambire* (am-bier'-ee) (§)
17. *ammattire* (am-mat-tier'-ee)
18. *ammollire* (am-mòl-lier'-ee)
19. *ammonire* (am-mo-nier'-ee) (**)
20. *ammorbidire* (am-mòr-bi-dier'-ee)
21. *ammutire* (am-moe-tier'-ee) } (§§)
22. *ammutolire* (am-moet-o-lier'-ee) }

(†) Voor de beteekenis van deze 220 werkwoorden, zie blz. 73.
(*) Met het voorzetsel a.
(§) *ambire* **ad** *una carica* (kaar'-i-ka), naar een ambt staan, naar eenen post dingen.
(**) *ammonire* **di** *qualche cosa* (kwwal'-kee kooz'-a) aanmanen tot iets.
(§§) Deze twee werkwoorden worden dikwijls gebezigd in de beteekenis van *sbalordire* (sbalòr-dier'-ee), verbaasd staan.

23. *anneghittire* (an-nee-gît-tier'-ee)
24. *annerire* (an-nee-rier'-ee)
25. *apparire* (ap-pa-rier'-ee)
26. *appassire* (ap-pas-sier'-ee)
27. *ardire* (ar-dier'-ee)
28. *arricchire* (ar-rik-kier'-ee)
29. *arrossire* (ar-ròs-sier'-ee)
30. *arrostire* (ar-ròs-tier'-ee)
31. *asserire* (as-see-rier'-ee)
32. *assopire* (as-so-pier'-ee)
33. *assordire* (as-sòr-dier'-ee)
34. *assortire* (as-sòr-tier'-ee)
35. *atterrire* (at-tèr-rier'-ee)
36. *attribuire* (at-tri-bwwier'-ee)
37. *avvilire* (aw-i-lier'-ee)
38. *bandire* (ban-dier'-ee)
39. *brandire* (bran-dier'-ee)
40. *capire* (ka-pier'-ee) (*)
41. *carpire* (kar-pier'-ee)
42. *chiarire* (kia-rier'-ee) (§)
43. *colorire* (kool-o-rier'-ee)
44. *colpire* (kòl-pier'-ee)
45. *compartire* (kòm-par-tier'-ee)
46. *compatire* (kòm-pa-tier'-ee)
47. *concepire* (kòn-tsjee-pier'-ee)
48. *condire* (kòn-dier'-ee)
49. *conferire* (kòn-fee-rier'-ee) (**)
50. *contribuire* (kòn-tri-bwwier'-ee)(*§*)
51. *costituire* (kòs-ti-twwier'-ee) (0)
52. *costruire* (kòs-trwwier'-ee) (§§)
53. *custodire* (koes-to-dier'-ee)
54. *demolire* (dee-mo-lier'-ee)
55. *differire* (dif-ee-rier'-ee)
56. *digerire* (diedzj-ee-rier'-ee)
57. *dimagrire* (di-ma-grier'-ee)
58. *diminuire* (di-mi-nwwier'-ee)
59. *distribuire* (di-stri-bwwier'-ee)
60. *esaudire* (eez-aw-dier'-ee)
61. *esaurire* (eez-aw-rier'-ee) (†)
62. *eseguire* (eez-ee-gwwier'-ee)
63. *esibire* (eez-i-bier'-ee)
64. *fallire* (fal-lier'-ee) (††)
65. *fastidirsi* (fas-ti-dier'-si) (***)
66. *favorire* (fa-wo-rier'-ee)

(*) *capire* heeft ook de beteekenis van *contenere* (kòn-tee-neer'-ee), bevatten, inhouden.

(§) *chiarire* heeft de beteekenis van: *spiegare* (spiee-gaar'-ee), verklaren; en van *chiarificare* (kiaar-i-fi-kaar'-ee), klaren.

(**) *conferire una carica ad uno*, iemand een ambt (post, last) opdragen.

(*§*) Met het voorzetsel **a**.

(0) *erede* (ee-reed'-ee), erfgenaam; *costituire erede uno*, iemand tot erfgenaam benoemen.

(§§) Dit werkwoord, waarvan *costruito* (kòs-trwwiet'-o) het verleden deelwoord is, komt dikwijls voor in **dezen** vorm: *costrurre* (kòs-troer'-ee), en heeft alsdan tot verl. deelw. *costrutto* (kòs-troet'-o).

(†) *esaurire* heeft tot verleden deelwoord: *esausto* (eez-aws'-to), uitgeput.

(††) *fallire* beduidt ook **falen, mislukken**; dus *non riuscire* (non'-ri-oe-sjier''-ee).

(***) *fastidirsi* **d'** *una cosa*, iets moede worden.

67. *ferire* (fee-rier'-ee)
68. *finire* (fi-nier'-ee)
69. *fiorire* (fio-rier'-ee)
70. *fluire* (floe-ier'-ee)
71. *fruire* (froe-ier'-ee)
72. *garantire* (ga-ran-tier'-ee)
73. *gestire* (dzjès-tier'-ee)
74. *gioire* (dzjio-ier'-ee)
75. *gradire* (gra-dier'-ee)
76 *grugnire* (groen-jier'-ee)
77. *guaire* (gwwa-ier'-ee)
78. *guarentire* (gwwa-rèn-tier'-ee)
79. *guarire* (gwwa-rier'-ee)
80. *guarnire* (gwwar-nier'-ee)
81. *guernire* (gwwèr-nier'-ee)
82. *illanguidire* (il-lan-gwwi-dier'-ee)
83. *imbaldanzire* (im-bal-dan-tsier'-ee)
84. *imbandire* (im-ban-dier'-ee)
85. *imbastire* (im-bas-tier'-ee)
86. *imbestialire* (im-bèst-ia-lier'-ee)
87. *imbianchire* (im-bian-kier'-ee)
88. *imbonire* (im-bo-nier'-ee)
89. *imbottire* (im-bòt-tier'-ee)
90. *imbrunire* (im-broe-nier'-ee)
91. *imbruttire* (im-broet-tier'-ee) (*)
92. *impallidire* (im-pal-i-dier'-ee)
93. *impadronirsi* (im-pa-dro-nier'-si)
94. *impaurire* (im-paw-rier'-ee)
95. *impazzire* (im-pat-sier'-ee)
96. *impedire* (im-pee-dier'-ee)
97. *impervertire* (im-pèr-wèr-tier'-ee)
98. *impiccolire* (im-pik-o-lier'-ee)
99. *impigrire* (im-pi-grier'-ee)
100. *impoltronire* (im-pòl-tro-nier'-ee)
101. *impoverire* (im-poow-ee-rier'-ee)
102. *imputridire* (im-poet-ri-dier'-ee)
103. *inacerbire* (in-a-tsjèr-bier'-ee)
104. *inaridire* (in-a-ri-dier'-ee)
105. *inasprire* (in-a-sprier'-ee)
106. *incallire* (in-kal-lier'-ee)
107. *incalvire* (in-kal-wier'-ee)
108. *incanutire* (in-kaan-oe-tier'-ee)
109. *incenerire* (in-tsjeen-ee-rier'-ee)
110. *incivilire* (in-tsjiew-i-lier'-ee)
111. *incrudelire* (in-kroed-ee-lier'-ee)
112. *incrudire* (in-kroe-dier'-ee)
113. *indebolire* (in-dee-bo-lier'-ee)
114. *indispettire* (in-di-spèt-tier'-ee)
115. *infastidire* (in-fast-i-dier'-ee)
116. *inferocire* (in-feer-o-tsjier'-ee)
117. *infiacchire* (in-fiak-kier'-ee)
118. *infielire* (in-fiee-lier'-ee)
119. *infierire* (in-fiee-rier'-ee)
120. *infievolire* (in-fieew-o-lier'-ee)
121. *influire* (in-floe-ier'-ee)
122. *infracidire* (in-fra-tsji-dier'-ee)

(*) Niet te verwarren met *imbrutire* (im-broe-tier'-ee), dat slechts **één** *t* heeft en **verdierlijken** beteekent. Zie blz. 70 *abbrutire*.

123. *ingagliardire* (in-gaalj-iar-dier'-ee)
124. *ingelosire* (in-dzjeel-o-zier'-ee)
125. *ingentilire* (in-dzjènt-i-lier'-ee)
126. *ingerirsi* (in-dzjee-rier'-si)
127. *ingiallire* (in-dzjial-lier'-ee)
128. *ingigantire* (in-dzji-gan-tier'-ee)
129. *ingrandire* (in-gran-dier'-ee)
130. *inibire* (in-i-bier'-ee)
131. *inorridire* (in-òr-ri-dier'-ee)
132. *inquisire* (in-kwwi-zier'-ee)
133. *inselvatichire* (in-sèl-wa-ti-kier'-ee)
134. *inserire* (in-see-rier'-ee)
135. *inseverire* (in-seew-ee-rier'-ee)
136. *insignorire* (in-sien-jo-rier'-ee)
137. *insolentire* (in-so-lèn-tier'-ee)
138. *insordire* (in-sòr-dier'-ee)
139. *insospettire* (in-sòs-pèt-tier'-ee)
140. *instruire* (in-strwwier'-ee) (*)
141. *insuperbire* (in-soep-èr-bier'-ee)
142. *intenerire* (in-teen-ee-rier'-ee)
143. *intiepidire* (in-tiee-pi-dier'-ee)
144. *intimidire* (in-ti-mi-dier'-ee)
145. *intirizzire* (in-ti-rât-sier'-ee)
146. *intisichire* (in-tiez-i-kier'-ee)
147. *intorbidire* (in-tòr-bi-dier'-ee)
148. *inumidire* (in-oem-i-dier'-ee)
149. *invaghire* (in-wa-gier'-ee)
150. *inveire* (in-wee-ier'-ee)
151. *invelenire* (in-weel-ee-nier'-ee)
152. *invigorire* (in-wi-go-rier'-ee)
153. *inviperire* (in-wi-pee-rier'-ee)
154. *irrigidire* (ir-ridzj-i-dier'-ee)
155. *irrugginire* (ir-roedzj-i-nier'-ee)
156. *istituire* (i-sti-toe-ier'-ee)
157. *istruire* (i-strwwier'-ee) (**)
158. *largire* (lar-dzjier'-ee)
159. *nitrire* (ni-trier'-ee)
160. *obbedire* (òb-ee-dier'-ee)
161. *partire* (par-tier'-ee) (§)
162. *patire* (pa-tier'-ee)
163. *pattuire* (pat-twwier'-ee)
164. *percepire* (pèr-tsjee-pier'-ee)
165. *perire* (pee-rier'-ee)
166. *polire* (po-lier'-ee)
167. *poltrire* (pòl-trier'-ee)
168. *presagire* (pree-sa-dzjier'-ee)
169. *proferire* (pro-fee-rier'-ee)
170. *progredire* (pro-gree-dier'-ee)
171. *proibire* (pro-i-bier'-ee)
172. *punire* (poe-nier'-ee)

178. *raddolcire* (rad-dòl-tsjier'-ee)
174. *rapire* (ra-pier'-ee)
175. *reagire* (ree-a-dzjier'-ee)
176. *restituire* (ree-stiet-oe-ier'-ee)
177. *riferire* (ri-fee-rier'-ee)
178. *ringiovanire* (rin-dzjioow-a-nier'-ee)
179. *rinsanire* (rin-sa-nier'-ee)
180. *rinvigorire* (rin-wi-go-rier'-ee)
181. *risarcire* (riez-ar-tsjier'-ee)
182. *riunire* (ri-oe-nier'-ee)
183. *riunirsi* (ri-oe-nier'-si)
184. *riverire* (riew-ee-rier'-ee)
185. *sbalordire* (sba-lòr-dier'-ee)
186. *sbigottire* (sbi-gòt-tier'-ee)
187. *scalfire* (skal-fier'-ee)
188. *scaturire* (ska-toe-rier'-ee)
189. *schermire* (skèr-mier'-ee)
190. *schermirsi* (skèr-mier'-si)
191. *schernire* (skèr-nier'-ee)
192. *scolpire* (skòl-pier'-ee)
193. *scompartire* (skòm-par-tier'-ee)
194. *seppellire* (sèp-pèl-lier'-ee) (*)
195. *smaltire* (smal-tier'-ee)
196. *smarrire* (smar-rier'-ee)
197. *smarrirsi* (smar-rier'-si)
198. *sminuire* (smien-wwier'-ee)
199. *sopire* (so-pier'-ee)
200. *sortire* (sòr-tier'-ee) (§)
201. *sostituire* (sòs-ti-twwier'-ee)
202. *sparire* (spa-rier'-ee)
203. *spedire* (spee-dier'-ee)
204. *spessire* (spès-sier'-ee)
205. *stabilire* (staab-i-lier'-ee)
206. *statuire* (staat-oe-ier'-ee)
207. *sterilire* (steer-i-lier'-ee)
208. *stordire* (stòr-dier'-ee)
209. *stormire* (stòr-mier'-ee)
210. *stupidire* (stoep-i-dier'-ee)
211. *stupire* (stoe-pier'-ee)
212. *suggerire* (soedz-dzjee-rier'-ee)
213. *supplire* (soep-plier'-ee) (§§)
214. *svanire* (swa-nier'-ee)
215. *tradire* (tra-dier'-ee)
216. *tramortire* (tra-mòr-tier'-ee)
217. *trasferire* (tras-fee-rier'-ee)
218. *trasgredire* (tras gree-dier'-ee)
219. *unire* (oe-nier'-ee)
220. *vagire* (wa-dzjier'-ee)

(*) Het verleden deelwoord van *instruire* is tweeërlei: *instruito* (in-strwwiet'-o) en *instrutto* (in-stroet'-o).

(**) Het verleden deelwoord van *istruire* is tweeërlei: *istruito* (i-strwwiet'-o) en *istrutto* (i-stroet'-o).

(§) Als *partire* verdeelen beteekent, heeft het den vervoegingsvorm *..isco*, en behoort dus tehuis in deze lijst C. Maar wanneer het vertrekken, heengaan beteekent (Zie Lijst A, blz. 70) is het geheel regelmatig, dus: *parto* (par'-to), *parti* (par'-ti), *parte* (par'-tee), *partiamo* (part-iaam'-o), *partite* (par-tiet'-ee), *partono* (part'-o-noo).

(*) tweeërlei verl. deelwoord heeft *seppellire*: *seppellito* (sèp-pèl-liet'-o) } begraven. *sepolto* (see-pòlt'-o) }

(§) Als *sortire* de beteekenis heeft van sorteeren of uitzoeken, wordt het vervoegd met den vorm *..isco*, en behoort dus tehuis in deze Lijst C. Doch beteekent het uitgaan (Zie Lijst A), dan is het geheel en al regelmatig, en dus in den Tegenwoordigen tijd der Aantoonende wijs: *sorto* (sòrt'-o), *sorti* (sòrt'-i), *sorte* (sòrt'-ee), *sortiamo* (sòrt-iaam'-o), *sortite* (sòrtiet'-ee), *sortono* (sòrt'-o-noo).

(§§) Met het voorzetsel **a**, bij voorbeeld: *supplire ai bisogni* (bi-zòn'-ji), in de behoeften voorzien.
supplire alle spese (speez'-ee), de kosten bestrijden.

Beteekenis van de in Lijst C. (blz. 70—72) voorkomende werkwoorden.

1. verfraaien, versieren, tooien. - 2. goedmaken; (*fig.*:) kalmeeren. - 3. bruin worden; (ook:) donker maken. - 4. roosten. - 5. verstompen, verdierlijken. - 6. afschaffen. - 7. aanvuren. - 8. waarnemen, zorgen voor. - 9. zuur worden. - 10. verzoeten; (ook:) verzachten. - 11. toetreden tot, zich vereenigen met. - 12. verzwakken. - 13. handelen. - 14. verlichten, minder zwaar maken. - 15. klaarmaken; (van schepen:) uitrusten. - 16. streven, trachten (naar); hopen (op). - 17. gek maken; (ook:) gek worden. - 18. vermurwen; sussen. - 19. aanmanen, vermanen. - 20. zacht of lenig maken. - 21 en 22. stom worden. - 23. traag worden. - 24. zwart maken. - 25. verschijnen. - 26. verwelken - 27. wagen. - 28. verrijken. 29. rood worden. - 30. braden. - 31. verzekeren. - 32. in slaap vallen; (*fig.*:) sussen, stillen, bedaren. - 33. doof maken; (ook:) doof worden. - 34. uitzoeken, sorteeren. - 35. verschrikken; (ook:) schrikken. - 36. toeschrijven; toedichten. - 37. verlagen. - 38 bannen. - 39. zwaaien (b.v.: den degen). - 40. verstaan, begrijpen. - 41. vangen. - 42. zie blz. 71. - 43. kleuren. - 44. treffen, raken. - 45. afdeelen - 46. verontschuldigen; (ook:) beklagen. - 47. ontwerpen; (ook:) opvatten; (ook:) begrijpen. - 48. aanrechten, toebereiden - 49. een mondgesprek houden. - 50. bijdragen. - 51. benoemen. - 52. bouwen. - 53. in bewaring houden. - 54 afbreken. - 55. uitstellen; (ook:) verschillen. - 56. verduwen. - 57. mager worden. - 58. verminderen; verkleinen. - 59. uitdeelen. - 60. verhooren. - 61. uitputten. - 62. uitvoeren. - 63. aanbieden. - 64. bankroet gaan. - 65. moe worden. - 66. begunstigen; (ook:) de goedheid hebben. - 67. wonden, kwetsen. - 68. eindigen; beeindigen; voleinden. - 69. bloeien. - 70. vloeien, loopen. - 71. genieten. - 72. waarborgen; instaan voor. - 73. gesticuleeren, gebaren maken. - 74. zich verheugen. - 75. goedkeuren, goed opnemen. - 76. knorren. - 77. huilen, janken. - 78. zie NUMERO 72. - 79. beter maken, genezen; (ook:) beter worden, herstellen. - 80. en 81. voorzien (van het noodige); (ook:) garneeren. - 82. verzwakken, afmatten. - 83. zich verstouten; (ook, *fig.*:) te weelderig worden. - 84. aanrechten, klaarmaken; (ook:) opdragen (gerechten op tafel brengen). - 85. ineen rijgen. - 86. razend worden. - 87. witten. - 88. goed maken; (ook:) sussen. - 89. watteeren. - 90. donker worden; schemeren; (van gepolitoerde dingen:) dof worden, beslaan; (ook:) blind worden. - 91. leelijk worden. - 92. bleek worden. - 93. zich meester maken. - 94. bang maken; (ook:) bang worden. - 95. gek worden. - 96. hinderen, belemmeren; (ook:) verhinderen, beletten. - 97. slecht worden. - 98. klein worden. - 99 en 100. lui worden. - 101. verarmen. - 102. verrotten. - 103. tergen. - 104 uitdrogen, verdrogen, opdrogen. - 105. razend maken. - 106. verharden. - 107. kaal worden. - 108. grijs worden. - 109. tot asch worden. - 110. beschaafd worden, levenstoon krijgen. - 111. wreed worden; wreedaardiglijk te werk gaan. - 112. hard maken, verharden; (ook:) erg worden. - 113. zwak worden. - 114. ergeren. - 115. moeielijk vallen. - 116. woest worden. - 117. verzwakken. - 118 verbitteren. - 119. razend worden. - 120. zwak worden. - 121. van invloed zijn. - 122. bederven. - 123. aansterken; (ook:) sterk maken. - 124. jaloersch worden. - 125. veredelen; (ook:) toenemen in beschaving. - 126. zich bemoeien, zich inlaten (met iets). - 127. geel worden; (ook:) geel maken, geel verven. - 128. een reus worden - 129. groot worden. - 130. verbieden. - 131. met schrik vervullen; (ook:) beven van schrik. - 132. ondervragen; (ook:) gerechtelijk vervolgen. - 133. wild worden. - 134. inschuiven; inlasschen; insluiten. - 135. streng worden - 136. tot een heer maken; (ook:) rijk worden. - 137. kwetsend of minachtend worden. - 138. doof worden. - 139. verdenken. - 140. onderrichten. - 141. trotsch worden. - 142. verteederd worden. - 143. lauw worden; (*fig.*:) lauwen, verflauwen, bekoelen. - 144. bang worden. - 145. verstijven (van koude). - 146. de tering krijgen. - 147. dof of troebel of dik worden. - 148. nat maken, bevochtigen. - 149. verliefd maken. - 150. smalen (op iemand), uitvaren (tegen iemand); (ook:) uitroepen. - 151. venijnig worden. - 152. aansterken; (ook:) sterker maken. - 153. venijnig worden. - 154. stijf worden, verstijven. - 155. roesten, roestig worden. - 156 oprichten, instellen. - 157. onderrichten. - 158. geven, schenken. - 159. hinneken. - 160. gehoorzamen. - 161. verdeelen. - 162. lijden. - 163. bepalen, overeen

komen. – 164. verstaan, begrijpen; (ook:) krijgen. – 165. omkomen. – 166. schoon maken. – 167. luieren. – 168. voorspellen. – 169. uiten. – 170. vorderen, vooruit gaan. – 171. verbieden. – 172. straffen. – 173. verzoeken; verzachten. – 174. rooven, ontrooven, ontrukken. – 175. terugwerken, reageeren. – 176. teruggeven. – 177. mededeelen, berichten, melden. – 178. weder jong worden. – 179. herstellen, genezen; (ook:) weder tot (zijn of haar) verstand komen. – 180. in krachten toenemen, nieuwe kracht krijgen. – 181. herstellen, vergoeden. – 182. weder vereenigen; verbinden. – 183. zich met elkander verzoenen, weder goede vrienden worden. – 184. vereeren; (ook:) groeten. – 185. verbaasd staan. – 186. met schrik vervullen; (ook:) ontsteld zijn. – 187. kapot of open krabben. – 188. ontstaan, voortvloeien, voortspruiten, ontspringen. – 189. schermen. – 190. zich beschutten, zich verdedigen. – 191. uitlachen, bespotten. – 192. beeldhouwen. – 193. afdeelen. – 194. begraven. – 195. (in de beteekenis van *vendere*) verkoopen, van de hand doen. – 196. verleggen, op eene verkeerde plaats leggen; (ook:) verliezen. – 197. verdwaald loopen; (ook:) in de war geraken. – 198. verminderen. – 199. inslapen. – 200. sorteeren. – 201. in de plaats stellen; vergoeden. – 202. verdwijnen. – 203. zenden, sturen. – 204. verkoken. – 205. vaststellen, bepalen. – 206. vaststellen, besluiten. – 207. onvruchtbaar maken. – 208. wezenloos maken; (ook:) verbaasd of wezenloos staan. – 209. stormen; (*fig.*:) aangaan, razen, leven maken. – 210. dom worden, (zijn of haar) verstand verliezen. – 211. verstomd staan. – 212. nopen, op het idee brengen, aansporen. – 213. voorzien (in). – 214. verdwijnen. – 215. verraden; (ook:) ontrouw zijn. – 216. bleek worden. – 217. verplaatsen, overbrengen, naar elders brengen. – 218. overtreden, overschrijden. – 219. vereenigen, verbinden. – 220. weenen, grimmen, huilen, janken.

F. Mondeling Onderhoud.

Vragen.

1. Che diceva, riprendendola, il padre di Imilda?
2. E che rispondeva ella?
3. Che voleva ella prima d'ogni cosa?
4. Che dicea ella fra sè in quanto al prendere un partito? (*) [NB. *Zet vóór het antwoord*: Che . . .]
5. Che è un vizio solito della gioventù?
6. *Waarom noemt de schrijver die plichten* immaginarii? [NB. *Zet vóór het antwoord*: Perchè . . .]
7. Che cosa trascura per essi la gioventù?
8. Che pareva alla giovane?
9. Di che dubitò tallora la Imilda?
10. Che facevano (fa-tsjeew'-a-noo, *deden*) il suo desiderio e il suo dispetto?
11. Che nè pensava ella?
12. Che cosa era usanza dei nimici?
13. Che facevasi (fa-tsjeew'-a-si, *deed men*) se gli uni ardissero passare dinanzi alle case degli altri?
14. Chi (ki, *wie*) nol volea fare più?
15. Non era egli vago di siffatti incontri?
16. Che erano ora per Fazio le parti?
17. Dove venne alcune notti l'amante (la-man'-tee, *de minnaar*) di Imilda?
18. In che abito venne egli in quel luogo? (**)
19. E che facevaci (fa-tsjeew'-a-tsji)? [NB. *Zie over dat aangehechte* ci § 95, n° 2—4.]
20. Che faceva egli il più sovente?
21. Quando si dileguava?
22. E quando ancora (an-koor'-a, *nog meer*)?
23. Perchè si dileguava egli? [NB. *Zet vóór het antwoord*: Perchè . . . .]
24. E che temeva egli?
25. *En waartoe zocht hij* ridurla?

(*) *in quanto a* (in kwwant'-o a), met betrekking tot.

(**) *in quel luogo* (in kwwèl loe-oog'-o), op die plaats, aldaar.

G. Gesprekken.

Dit hoofdstuk vervalt voorloopig.

H. Herhaling.

Den tekst van hoofdstuk A behandelen zooals op blz. 50 is aangeduid.

10e LES.

Con arte e con inganno, si vive mezzo l'anno;
(kòn ar'-tee ee kòn in-gan'-no si wiew'-ee mèd'-zo lan'-no
Met kunst en met bedrog men leeft half het jaar;
Con inganno e con arte, si vive l'altra parte.
(kòn in-gan'-no ee kòn ar'-tee si wiew'-ee lal'-tra part'-ee)
Met bedrog en met kunst men leeft de andere helft.
Proverbio (zie blz. 25).

A. Tekst.

In ultimo sendo così 1 due o tre mesi] passati,
in oel'-ti-moo sèn'-do ko-si' doe'-ee oo tree meez'-i pas-saat'-i
In laatst zijnde dus twee of drie maanden voorbij gegaan,

ed o 2 per il ritorno di primavera] che invitasse, o
eed oo pèr il ri-tòr'-no di pri-ma-weer'-a kee in-wi-tas'-see oo
en of door den terugkeer van lente die uitnoodigde of

più probabilmente 3 perchè le brighe e le guerre loro
pjoe pro-ba-bil-mèn'-tee pèr-kee' lee brieg'-ee ee lee gwwèr'-ee loor'-o
meer waarschijnlijk omdat de woelingen en de oorlogen hunne

particolari così richiedessero], i Lambertazzi si ridussero
par-ti-ko-laar'-i ko-si' riek-*ie*e-dès'-see-roo i lam-bèr-tat'-si si ri-does'-see-roo
bijzondere aldus vereischten, de Lambertazzen zich verzamelden

4 a un castello che aveano molto forte e presidiato,
a oen kas-tèl'-o kee a-wee'-a-noo mòl'-to fòr'-tee ee preez-i-di*a*at'-o
in een kasteel, dat zij hadden zeer sterk en van garnizoen voorzien,

non discosto dalla città]. Quivi parve a Fazio 5 gli si
nòn dis-kòs'-to dal'-la tsjit-ta' kwwiew'-i par'-wee a faats'-i-oo lji si
niet ver van de stad. Daar scheen het aan Faas hem zich

porgesse occasione di veder la sua amata]. Perchè a-
pòr-dzjès'-see òk-a-zioon'-ee di wee-deer' la soe'-a a-maat'-a pèr-kee' a-
aanbood gelegenheid om te zien de zijne beminde. Want heb-

vendo già, siccome 6 molto destro] a siffatti maneggi,
wèn'-do dzj*a* sik-koom'-ee mòl'-to dès'-tro a sif-fat'-ti ma-nèdzj'-i
bende reeds alsof zeer knap in zulke zaken

messo dalla sua 7 una delle donne che servivano ad Imilda],
mès'-so dal'-a soe'-a oen'-a del'-ee dòn'-ee kee sèr-wiew'-a-noo ad i-mil'-da
gesteld door de zijne een der vrouwen die dienden bij Imilda

8 seppe da quella come poco prima era stato cacciato di
sèp'-pee da kwwèl'-a koom'-ee pook'-o priem'-a eer'-a staat'-o kat-tsj*a*at'-o di
hij wist van die hoe weinig vroeger was geweest weggejaagd uit

casa Lambertazzi] 10 per non so quali mancanze] 9 un
kaaz'-a lam-bèr-tat'-si pèr nòn soo kwwaal'-i man-kan'-tsee oen
huis Lambertazzi voor niet ik weet welke fouten een

povero donzello]. Onde Fazio vestitosi a quel modo capitò
poow'-ee-roo dòn-tsèl'-o òn'-dee faats'-i-oo wès-tiet'-o-si a kwwèl moo'-do ka-pi-too'
arm knecht. Daarom Faas gekleed zich op die manier kwam aan

un mattino 11 alla capanna di una buona vecchierella];
oen mat-tien'-o al'-a ka-pan'-na di oen'-a bwwoon'-a wèk-*ie*e-rèl'-a
een morgen aan de hut van een goed oud vrouwtje;

la quale molto povera essendo, e la capanna 12 non molto
la kwwaal'-ee mòl'-to poow'-ee-ra ès-sèn'-do ee la ca-pan'-na nòn mòl'-to
de welke zeer arm zijnde, en de hut niet zeer

discosta dal castello], la Imilda 13 or con l'una or coll'altra
dis-kòs'-ta dal kas-tèl'-o la i-mil'-da oor kòn loen'-a oor kòl-lal'-tra
ver van het kasteel, de Imilda nu eens met de eene dan eens met de andere

delle sue donne] vi veniva sovente 14 come a diporto, e ad
dèl'-ee soe'-ee dòn'-ee wi wee-niew'-a so-wèn'-tee koom'-ee a di-pòr'-to ee ad
van de hare vrouwen daar kwam dikwijls als voor vermaak en om te

arrecarle qualche men rozzo cibo, o panno, o monetuccia].
ar-ree-kaar'-lee kwwal'-kee meen ròts'-o tsjieb'-o oo pan'-no oo moon-ee-toetsj'-ia
brengen aanhaar eenige minder gering voedsel, of kleeding, of kleinigheidje in geld.

B. Hollandsche Vertaling.

Eindelijk op die wijze twee a drie maanden verloopen zijnde, en hetzij dat de terugkeerende lente daartoe uitnoodigde, hetzij waarschijnlijker omdat hunne bijzondere woelingen en oorlogen het aldus eischten, verzamelden zich de Lambertazzen op een zeer sterk en van goede bezetting voorzien kasteel, dat zij hadden, niet ver van de stad. Daar, scheen het Faas toe, zou zich misschien de gelegenheid aanbieden, om zijne beminde te zien. Want daar hij reeds, als zeer ervaren in dergelijke dingen, door zijne dienstbode een der vrouwen had laten omkoopen, die bij Imilda dienden, wist hij door deze, dat kort geleden uit den huize Lambertazzi een arme knecht weggejaagd was, om ik weet niet welke tekortkomingen. Daarom op die manier verkleed, kwam Faas op zekeren morgen aan de hut van eene goede oude vrouw aan, die zeer arm was; en daar de hut niet zeer ver van het kasteel verwijderd stond, kwam Imilda nu eens met deze, dan eens met gene van hare ondergeschikten, daar dikwijls bij wijze van uitspanning en om aan de oude eene of andere versnapering, of kleeding, of eene kleinigheid in geld te brengen.

C. Uitspraak en Spelling.

[§ **148.**] 1) Onder de in den tekst dezer les voorkomende woorden, die eene eindletter weggeworpen hebben, herkennen wij met een oogopslag *veder* (in plaats van *vedere*) en *arrecarle* (zijnde *le* vastgehecht aan *arrecare*).

Dat zijn reeds oude kennissen, na hetgeen wij in § 79 geleerd hebben.

2) Doch op zes na het laatste woord van den tekst dezer les is een voorbeeld, dat nog geheel nieuw voor ons is, namelijk *men*, verkort voor *meno* (meen'-o); vandaar dan ook de afbeelding van de uitspraak met „ee".

3) Maar een voorbeeld van gansch anderen aard ontmoeten wij in den aanhef van den tekst dezer les (het derde woord), dat wij onverkort reeds zeer dikwijls aangetroffen hebben, zoo onder andere in § 69, als tegenwoordig deelwoord van *essere*, namelijk *essendo*, dat hier niet eene eindletter, maar zijne geheele aanvangslettergreep weggeworpen heeft, en dus verkort is tot *sendo*.

4) *aveano*, op blz. 75, is een woord, dat eigenlijk niet uit zes, maar uit zeven letters bestaat, doch juist zijne middelste letter weggeworpen heeft. Het is echter reeds een oude kennis van ons (zie ††† blz. 21).

coll'.

[§ **149.**] Dit is het voorzetsel *con* verbonden met het geapostrofeerde lidwoord (*l'*): zie in den tekst drie woorden vroeger; zooals *colla* (tekst blz. 26) het voorzetsel *con* is, verbonden met het vrouwelijk lidwoord (*la*). Zie beide woorden op blz. 30. Het blijkt dus, dat, bij die verbinding, de *n* veranderd wordt in *l*.

!!! Om den wanklank te vermijden, die door het op elkander volgen van verscheidene eenlettergrepige woordjes ontstaan zoude, worden inzonderheid de voorzetsels

in, con, su, per

met het bepalend lidwoord samengetrokken tot één woord, waarbij *in* veranderd wordt in *ne*. Die samentrekking heeft niet slechts met het lidwoord in het enkelvoud, maar ook met den meervoudsvorm van het lidwoord plaats, als volgt: (vergelijk blz. 6)

in il wordt *nel* (blz. 24 en 33)
in i „ *nei* (blz. 3, 7, 9)
in lo „ *nello*
in gli „ *negli*
in la „ *nella* (blz. 9, 17, 22)
in le „ *nelle*
in l' „ *nell'* (blz. 8)

Van *con* zijn de samentrekkingen:

Enkelvoud.	Meervoud.
con il = *col*	con i = *coi*
con lo = *collo*	con gli = *cogli*
con la = *colla*	con le = *colle*
con l' = *coll'*	

Met *su* (soe), op, is de samentrekking:

Enkelvoud.	Meervoud.
su il = *sul* (blz. 66)	su i = *sui*.
su lo = *sullo*	su gli = *sugli*.
su la = *sulla* (blz. 24)	su le = *sulle*.
su l' = *sull'*	

Het voorzetsel *per*, voor, met het lidwoord samengetrokken, is aldus:

Enkelvoud.	Meervoud.
per il = *pel* (pèl)	per i = *pei* (peei)
per lo = *pello* (pèl'-o)	per gli = *pegli* (peelj'-i)
per la = *pella* (pèl'-a)	per le = *pelle* (pèl'-ee)
per l' = *pell'* (pèl)	

siffatti.

[§ **150.**] Bij *maneggi* staat *siffatti* (adjectief mannelijk meervoud), zooals we bij *caso* (Les 5, blz. 33) gevonden hebben *siffatto* (adjectief mannelijk enkelvoud). Dit woord is samengesteld uit *sì*, aldus, zoo (blz. 59), en *fatto*, gedaan, gemaakt (blz. 15 en 9).

Men lette hier op, dat bij de samentrekking tot één woord de aanvangs-consonant van het tweede woord (*f*) verdubbeld wordt. Vergelijk over die verdubbeling van consonanten § 139.

D. Spraakkunst.

Verkleinwoorden.

[§ **151.**] Eene belangrijke rol spelen in het Italiaansch de verkleinwoorden, waarvan wij er in den tekst dezer les twee aantreffen, namelijk:

vecchierella, oudje, verkleinwoord van *vecchia* (wèk'-i-a), oude vrouw.
moneluccia, geldje, verkleinwoord van *moneta* (mo-neet'-a), geld.

a) Zooals we zien, ondergaat de eindlettergreep van het substantief eene kleine verandering, eer de verkleiningsvorm er aan vastgehecht wordt.

b) In onze beide voorbeelden hebben wij met substantieven van het vrouwelijk geslacht te doen; waren het daarentegen mannelijke substantieven, dan zou de verkleiningsvorm niet met eene *a* eindigen, maar met eene **o**.

c) Bij de aanhechting van zulk een verkleiningsvorm verspringt de klemtoon van de lettergreep, waarop die in het substantief zelf ligt.

Regel. In verkleinwoorden valt de klemtoon op de voorste lettergreep van het aangehechte verkleinings-partikel.

d. De meest voorkomende verkleiningspartikelen zijn:

1.	*ino*	(ien'-o)	6.	*uccio*	(oetsj'-*io*)
2.	*cino*	(tsjien'-o)	7.	*iccio*	(itsj'-*io*)
3.	*etto*	(èt'-o)	8.	*accio*	(atsj'-*io*)
4.	*ello*	(èl'-o)	9.	*astro*	(as'-tro)
5.	*cello*	(tsjèl'-o)	10.	*aglia*	(aalj'-*ia*)

NB. Alleen het laatste wordt enkel in den vrouwelijken vorm gebruikt; de negen andere staan hier opgegeven met den mannelijken uitgang (*o*), die bij vrouwelijke substantieven veranderd wordt in *a* (b.v.: *ina*, *cina*, enz.)

De onder 8, 9, en 10 vermelde verkleinvormen drukken verachting uit.

e) Er zijn nog ettelijke andere verkleiningsvormen (*..icciuolo*, *..uccino*, *..uzzo*, *..igno*, *..ognolo*; en de verachting uitdrukkende vormen *..onaccio*, *. azzo*, *..atto*, *..attolo*), doch die komen weinig voor.

☛ Over de verkleinwoorden hebben we later nog meer te zeggen; thans echter moeten we deze les afhandelen, om ons te kunnen gaan bezighouden met de Onregelmatige werkwoorden.

E. Lexicographie.

invitasse, van *invitare* (in-wi-taar'-ee). — *richiedessero*, van *richiedere* (riek-*ieed*'-eeree), „requérir". — *si ridussero*, van *ridursi* (ri-doer'-si), „se réduire", zijnde het bedrijvend werkwoord *ridurre* (ridoer'-ee), dat de eindlettergreep *...re* wegwerpt, als het door de aanhechting van het wederkeerig voornaamwoord *si* in een wederkeerig werkwoord herschapen wordt. — *parve*, van *parere* (pa-reer'-ee). — *porgesse*, van *porgere* (pòrdzj'-ee-ree). — *destro*, Engelsch: dexterous; vergelijk het Fransche substantief „dextérité". — *messo*, van *mettere* (mèt'-ee-ree). — *seppe*, van *sapere* (sa-peer'-ee). — *mancanze*, meervoud van *mancanza*, mankement. — *povero*, pover, „pauvre". — *capitò*, van *capitare* (kaap-i-taar'-ee). — *capanna*, „cabane". — *povera*, vrouwelijke vorm

van *povero* (zie reg. 3 v. o., kol. 2, bl. 77). - *discosta*, vrouwelijke vorm van *discosto* (tekst blz. 75). — *sovente*, „souvent".

F. Mondeling Onderhoud.

Vragen.

1. Quanto (kwwan'-to, *hoeveel*) tempo era in ultimo passato così?
2. *Waardoor werden de Lambertazzen uitgelokt om zich te verzamelen?*
3. *Of waarom deden zij dat* più probabilmente?
4. Dove si ridussero i Lambertazzi?
5. Che parve a Fazio? [NB. *Zet vóór het antwoord:* Che quivi . . .]
6. Che era Fazio a siffatti maneggi?
7. *Wie had hij door tusschenkomst van zijne dienstbode omgekocht?*
8. en 9. Che cosa seppe da quella?
10. Perchè era stato cacciato il donzello?
11. Dove capitò Fazio un mattino?
12. *Waar stond die hut?*
13. In che modo (in kee' mood"-o, *op welke manier*) veniva sovente la Imilda alla capanna della vecchierella?
14. Per che motivo (pèr kee' mo-tiew"-o, *met welk doel*) vi veniva sovente?

Algemeen Register der Onregelmatige werkwoorden en Defectieven.

NB. In dit Algemeen Register zijn opgenomen:

1) De eigenlijke Onregelmatige werkwoorden, waarvan al de onregelmatigheden te vinden zijn op het daarachter vermelde nommer van het Register, dat men zal aantreffen in de volgende Les op blz. 82.

2) De werkwoorden der Tweede conjugatie (**.ere**), die geen onregelmatigheden hebben, dan enkel in den Tweeden onvolmaakt verl. tijd en in 't verleden deelwoord. Al die werkwoorden zijn gemerkt met eene A, omdat hunne afwijkende vormen zijn na te zien in het Register A, blz. 93.

3) De Defectieven, gemerkt met letter B, omdat in Register B (volgende achter Register A) al de vormen zijn na te zien, welke van die werkwoorden in gebruik zijn, terwijl al de niet aldaar opgegevene vormen aan die werkwoorden ontbreken.

4) De in het hier volgende Algemeen Register vermelde werkwoorden met een * er achter, zijn eigenlijk volkomen regelmatige werkwoorden der Derde conjugatie, doch hebben in den Tegenwoordigen tijd der Aantoonende wijs, behalve den regelmatigen vorm, tevens den afwijkenden vorm met *..isco* (zie § 146).

5) Al de in het hier volgende Algemeen Register voorkomende werkwoorden, die geen bijzondere aanduiding achter zich hebben, zijn werkwoorden der Derde conjugatie, die volkomen regelmatig zijn met slechts ééne afwijking, namelijk, dat ze in den Tegenwoordigen tijd der Aantoonende wijs, in plaats van den regelmatigen vorm, uitsluitend den afwijkenden vorm *..isco* hebben (zie § 147).

abbellire
abbonire
abborrire *
abbrunire
abbrustolire
abbruttire
abolire
accadere 7
accalorire
accendere A
accogliere 8
accorgersi A
accorre 8
accorrere A
accrescere A
accudire
acetire
addolcire
addurre 9
adempiere } 32
adempire }
aderire
affievolire
affiggere A
affliggere A
agire
algere B
alleggerire
allestire
ambire
ammattire
ammettere A
ammollire
ammonire
ammorbidire
ammutire
ammutolire
andare 1
anneghittire
annerire
annettere A
anteporre 16
antivedere 28
apparire
appartenere 25
appassire
applaudire *
apporre 16
aprire 30
ardere A
ardire
arricchire
arrogere B
arrossire
arrostire
assalire 38
ascendere A
ascondere A
aspergere A
asserire
assidere A
assistere A
assolvere A
assopire
assorbire *
assordire *
assortire
assuefarsi 3
assumere A
astrarre 26
attendere A
attenere 25
attenersi 25
atterrire
attrarre 26
attribuire
avere blz. 20
avvedersi 28
avvenire 42
avvertire *
avvilire
bandire
benedire 10
bere 6
bevere 5
bollire *
brandire

calere B
capire
carpire
cedere 7
chiarire
chiedere A
chiudere A
cingere A
cogliere 8
colorire
colpire
commettere A
comparire 31
compartire
compatire
compiacere 15
compire 32
comporre 16
concedere A
concepire
concorrere A
condire
condurre 9
confare 3
conferire
connettere A
conoscere A
conquidere A
consumere A en B
contenere 25
contorcere A
contraddire 10
contraffare 3
contrapporre 16
contrarre 26
contribuire
convenire 42
convertire *
coprire 30
corre 8
correre A
costituire
costringere A
costruire
crescere A
cucire 33
cuocere A
custodire
dare 2
decadere 7
decidere A
decorrere A
dedurre 9
deludere A
demolire
deporre 16
deprimere A
detrarre 26
dicere 10
difendere A
differire
digerire
dimagrire
diminuire
dipingere A
dire 34
dirigere A
discendere A
discogliere, disciorre } 8
discorrere A
disdire 10
disfare 3
dispergere A
dispiacere 15
disporre 16
distinguere A
distogliere, distorre } 8
distribuire
distruggere A
divenire 42
divertire *
dividere A
dolersi 11
dovere 12
emergere A
empiere, empire } 32
equivalere 27
erigere A
esaudire
esaurire
escludere A
eseguire
esigire A
espellere A
esporre 16
esporsi 16
esprimere A
essere blz. 20
estendere A
estinguere A
estrarre 26
evadere A
fallire
fare 3
fastidirsi
favorire
ferire
fervere B
fetere B
figere, figgere } A
fignere, fingere } A
finire
fiorire
fluire
fondere A
forbire *
frangere A
frapporre 16
friggere A
fruire
garantire
genuflettere A
gestire
giacere 13
gioire
gire B
giungere A
gradire
grugnire
guaire
guarnire, guernire }
illanguidire
imbaldanzire
imbandire
imbastardire
imbastire
imbestialire
imbianchire
imbonire
imbottire
imbrunire
imbruttire
immergere A
impallidire
impadronirsi
impaurire
impazzire
impedire
impervertire
impiccolire
impigrire, impoltronire }
imporre 16
impoverire
imprimere A
imputridire
inacerbire
inaridire
inasprire
incallire
incalvire
incanutire
incendere A
incenerire
incivilire
incorrere A
increscere A
incrudelire
incrudire
indebolire
indispettire
indurre 9
infastidire
inferocire
infiacchire
infielire
infierire
infievolire
infiggere A
influere A
influire
infracidire
ingagliardire
ingelosire
ingentilire
ingerirsi
inghiottire *
ingiallire
ingigantire
ingrandire
inibire
inorridire
inquisire
inscrivere A
inselvatichire
inserire
inseverire
insignorire
insolentire
insordire
insospettire
instruire 35
insuperbire
intendere A
intenerire
intiepidire
intimidire
intirizzire
intisichire
intorbidire
intridere A
introdurre 9
intrudere A
inumidire
invadere
invaghire
inveire
invenelire
inverdire *
invigorire
inviperire
involgere
ire B
irrigidire
irrugginire
iscrivere A
istituire
istruire 36
languire
largire
lecere B
ledere A
leggere A
licere *

maledire 10
mantenere 25
mentire *
mergere A
mescere A
mettere A
molcere B
mordere A
morire 37
muggire *
mugnere } A
mungere }
muovere A
nascere A
nascondere A
negligere A
nitrire
nuocere A
nutrire *
obbedire
offendere
offrire 30 en *
parere 14
partire
pascere A
patire
pattuire
percepire
percuotere A
perdere A
perire
permettere A
persuadere A
pervertire *
piacere 15
piangere A
pingere A
piovere A
polire
poltrire
porgere A
porre 16
posporre 16
possedere 21
potere 17
predire 10
prefiggere A
premere A
prendere A
presagire
prescegliere 20
presumere A
presupporre 16
prevalere 27
prevalersi 27
prevedere 28
prevenire 42
produrre 9
proferire
progredire
proibire
promettere A
proporre 16
proseguire *
proteggere A
provedere 28
provenire 42
pungere A
punire
raccogliere } 8
raccorre }
raddolcire
radere A
rapire
ravvedersi 28
reagire
recidere A
redimere A
reggere A
rendere A
reprimere A
restituire
ribollire *
ricadere 7
ricondurre 9
riconoscere A
ridare 2
ridere A
ridire 10
ridurre 9
riedere B
rifare 3
riferire
riflettere A
rifrangere A
rifulgere A
rimanere 18
ringiovanire
rinsanire
rinvenire 42
rinverdire *
rinvigorire
riprodurre 9
risalire 38
risarcire
risedere 20
risolvere A
rispondere A
ristringere A
ritenere 25
ritogliere } 8
ritorre }
riunire
riunirsi
riuscire 41
rivalersi 27
rivedere 28
riverire
rivolgere A
rodere A
rompere A
ruggire *
sapere 19
sbalordire
sbigottire
salire 38
scadere 7
scalfire
scaturire
scegliere 20
scendere A
scerre 20
schermire
schermirsi
schernire blz. 72
sciogliere } 8
sciorre }
scolpire
scommettere A
scompartire
scomporre 16
sconfiggere A
scoprire 30
scorgere A
scorrere A
scrivere A
scuotere A
sedere 21
sedurre 9
seppellire 39
smaltire
smarrire
smarrirsi
smentire *
sminuire
soddisfare 3
soffrire 30
soggiacere 13
solere 22 en B
solvere A
sopire
sopraffare 3
soprapporre 16
soprassalire 38
sopravvenire 42
sorgere A
sortire
sostenere 25
sospendere A
sostituire
sottoporre 16
sottrarre 26
sovvenire 42
sovvenirsi 42
sovvertire *
spandere A
spargere A
sparire
spedire
spegnere 23
spendere A
spergere A
spessire
spiacere 15
spingere A
stabilire
stare 4
statuire
stendere A
sterilire
stordire
stormire
stringere A
struggere A
stupidire
stupire
succedere A
suggerire
supplire
supporre 16
surgere A
svanire
svellere
tacere 24
tendere A
tenere 25
tergere A
tingere A
togliere 8
torcere A
torre 8
tossire *
tradire
tradurre 9
tramortire
trarre 26
trascegliere 20
trasferire
trasgredire
trattenere 25
travedere 28
travestire *
uccidere A
udire 40
ungere A
unire
urgere B
uscire 41
vagire
valere 27
vedere 28
venire 42
vigere B
vilipendere A
vincere A
vivere A
volere 29
volgere A
volvere A

Leercursus der Italiaansche taal door zelfonderricht.

LES 11, 12 en 13.

NB. De voortzetting van het verhaal „Imilda" wordt verschoven tot de 14de les.

REGISTER

DER

ONREGELMATIGE WERKWOORDEN.

Tot recht verstand van dit register is het noodig, dat men zich de hier en op blz. 92 volgende paragrafen goed in het geheugen prente.

[§ **152.**] *a*) Het eigenlijke Tegenwoordig deelwoord is, als zoodanig, sedert lang uit de Italiaansche taal verdwenen, en vervangen door het Gerundium, dat zoowel bij meervoud als bij enkelvoud, en zoowel bij vrouwelijke als bij mannelijke personen gebruikt wordt, en altijd onveranderlijk is.

b) Het Gerundium staat overigens in het gebruik volkomen gelijk met ons „Tegenwoordig deelwoord", zoodat wij er in het Hollandsch dien naam voor zullen behouden.

c) In sierlijken of verheven stijl zetten de Italianen (somwijlen) *in* vóór het gerundium, zonder dat de beteekenis daardoor verandert, hetgeen zeer wel overeenstemt met het Fransch, b. v.:

in così dicendo (di-tsjèn'-do), „en disant cela", dit zeggende.

[§ **153.**] Om de in de volgende registers voorkomende verkortingen duidelijk te maken, zullen we hier (met de uitspraak afgebeeld er onder) al de Italiaansche namen doen kennen van de wijzen en tijden, waarin een werkwoord vervoegd wordt: Eerst geven wij echter de Hollandsche namen, waarvan op ieder volgnummer de Italiaansche naam te vinden is.

1. Onbepaalde wijs.
2. Tegenwoordig deelwoord.
3. Verleden deelwoord.
4. Aantoonende wijs.
5. Tegenwoordige tijd.
6. Onvolmaakt verledene tijd.
7. Tweede onvolmaakt verledene tijd.
8. Volmaakt verledene tijd.
9. Tweede volmaakt verledene tijd.
10. Meer dan volmaakt verledene tijd.
11. Toekomende tijd.
12. Tweede toekomende tijd.
13. Voorwaardelijk toek. tijd.
14. Tweede voorwaardelijk toek. tijd.
15. Gebiedende wijs.
16. Aanvoegende wijs.
17. Tegenw. tijd.
18. Onvolm. verl. tijd.
19. Volm. verl. tijd.
20. Meer dan volm. verl. tijd.

De Italiaansche namen zijn:

1. Modo Infinitivo.
(mood'-o in-fien-i-tiew'-o)
2. *Gerundio presente.*
(dzjee-roen'-dio pree-zènt''-ee)
3. *Participio passato.*
(par-ti-tsjiep'-io pas-saat''-o)
4. Modo Indicativo.
(mood'-o in-diek-a-tiew''-o)
5. *Presente.*
(pree-zènt'-ee)
6. *Imperfetto.*
(im-pèr-fèt'-to)
7. *Passato rimoto.*
(pas-saat'-o ri-moot''-o)
8. *Passato prossimo.*
(pas-saat'-o pròs''-i-moo)
9. *Traspassato prossimo.*
(tras-pas-saat'-o pròs''-i-moo)
10. *Traspassato rimoto.*
(tras-pas-saat'-o ri-moot''-o)
11. *Futuro* (foe-toer'-o).
12. *Passato futuro.*
(pas-saat''-o foe-toer'-o)
13. *Condizionale presente.*
(kòn-diet-sio-naal'-ee pree-zènt''-ee)
14. *Condizionale passato.*
15. Modo imperativo.
(mood'-o im-peer-a-tiew''-o)
16. Modo Congiuntivo.
(mood'-o kòn-dzjoen-tiew''-o)

17. *Presente.* 19. *Passato.*
18. *Imperfetto.* 20. *Traspassato.*

[§ **154.**] De verkortingen, in het volgende register gebezigd, zijn:

P. r. = *Passato rimoto.*
F. = *Futuro.*
Cond. = *Condizionale presente.*
M. I. = *Modo Imperativo.*

Men lette wel op, dat de in de registers opgegevene vervoegingsvormen niet allen onregelmatig zijn (zie § 155 tot § 164 blz. 92).

Wel zijn *al de onregelmatige* vormen daarin opgenomen, maar, om den beoefenaar tegen vergissingen te vrijwaren, tevens ettelijke regelmatige vormen, die wij, striktgenomen, uit de registers hadden kunnen weglaten.

Infinitivo.	Gerundio presente.	Participio passato.	Indicativo presente.		
			Eerste Con		
1. **andare** (an-daar'-ee) gaan, loopen.	andando (an-dan'-do)	andato (an-daat'-o)	vo *of* vado (woo) (waad'-o) andiamo (and-*i*-aam'-o)	vai (waai) andate (an-daat'-ee)	va (wa) vanno (wan'-o)
2. **dare** (daar'-ee) geven.	dando (dan'-do)	dato (daat'-o)	do (doo) diamo (d*i*-aam'-o)	dai (daai) date (daat'-ee)	dà (da) danno (dan'-o)
3. **fare** (faar'-ee) doen, maken.	facendo (fa-tsjèn'-do)	fatto (fat'-o)	fo *of* faccio (foo) (fat'-sj*i*o) facciamo (fatsj-*i*-aam'-o)	fai (faai) fate (faat'-ee)	fa (fa) fanno (fan'-o)
4. **stare** (staar'-ee) staan, zich bevinden, blijven.	stando (stan'-do)	stato (staat'-o)	sto (stoo) stiamo (st*i*-aam'-o)	stai (staai) state (staat'-ee)	sta (sta) stanno (stan'-o)
			Tweede Co		
5. **bevere** (beew'-ee-ree) drinken.	bevendo (bee-wèn'-do)	bevuto (bee-woet'-o)	bevo (beew'-o) beviamo (beew-*i*-aam'-o)	bevi (beew'-i) bevete (bee-weet'-ee)	beve (beew'-ee) bevono (beew'-o-noo)
6. **bere** (beer'-ee) drinken.	bevendo (zie n^{0} 5)	bevuto (zie n^{0} 5)	beo (bee'-o) beviamo (zie n^{0} 5)	bei (beei) beete (bee-eet'-ee)	bee (bee'-ee) beono (bee'-o-noo)
7. **cadere** (ka-deer'-ee) vallen.	cadendo (ka-dèn'-do)	caduto (ka-doet'-o)	cado (kaad'-o) cadiamo (kaad-*i*-aam'-o)	cadi (kaad'-i) cadete (ka-deet'-ee)	cade (kaad'-ee) cadono (kaad'-o-noo
8. **cogliere** (koolj'-*i*ee-ree) (bloemen) plukken; (gelegenheden) aangrijpen; vatten, pakken.	cogliendo (koolj-*i*-èn'-do)	colto (kòlt'-o)	colgo (kòl'-go) *of* coglio (koolj'-*i*o) cogliamo (koolj-*i*-aam'-o 3e pers. meerv. ook: cogliono	cogli (koolj'-i) cogliete (koolj-*i*-eet'-ee)	coglie (koolj'-*i*-ee) colgono (kòl'-go-noo) (koolj'-*i*o-no

Afgeleide tijden. *(Tempi derivati.)*	Aanmerkingen. *(Osservazioni.)*
jugatie.	
P.r. andai. — *F.* andrò, andrai, andrà, andremo, andrete, andranno. — *Cond.* andrei, andresti, andrebbe, andremmo, andreste, andrebbero. — *M. I.* va, non andare, **vada**, andiamo (and-*i*-aam'-o), andate, vadano (waad'-a-noo).	*P. r.* In de volks-taal hoort men veel de vormen *andetti*, *andesti*, *andette*, *andemmo*, *andeste*, *andettero*: doch die komen zelden in gedrukte stukken voor. *F.* Men hoort ook zeer dikwijls de regelmatige vormen *anderò*, *anderai*, enz.
P.r. diedi (diee'-di), desti, diede [*of* diè], demmo, deste, diedero (dieed'-ee-roo). — *F.* darò, darai, darà, daremo, darete, daranno. — *Cond.* darei, daresti, darebbe, daremmo, dareste, darebbero. — *M. I.* dà, non dare, **dia** (di'-a), diamo (d*i*-aam'-o), date, diano (di'-a-noo) *of* dieno (di'-ee-noo).	*P. r.* heeft ook de vormen: *detti*, *desti*, *dette*, *demmo*, *deste*, *dettero* (dèt'-ee-roo). **Ridare** (ri-daar'-ee), teruggeven, wordt geheel vervoegd juist als *dare*, alleenlijk schrijft men *ridò* (ried'-o), ik geef terug, met een toonteeken, om het te onderscheiden van *rido* (ried'-o), ik lach, *zonder* toonteeken.
P.r. feci. — *F.* farò, farai, farà, faremo, farete, faranno. — *Cond.* farei, faresti, farebbe, faremmo, fareste, farebbero. — *M. I.* fa, non fare, **faccia** (fatsj'-*i*a), facciamo (fatsj-*i*-aam'-o), fate, facciano (fatsj'-*i*a-noo).	De met *fare* samengestelde werkwoorden, die evenzoo vervoegd worden, zijn na te zien in het Alphabetisch register op blz. ~~77~~ 78
P.r. stetti, stesti, stette, stemmo, steste, stettero (stèt'-ee-roo). — *F.* starò, starai, starà, staremo, starete, staranno. — *Cond.* starei, staresti, starebbe, staremmo, stareste, starebbero. — *M. I.* sta, non stare [*of*: non istare], **stia** (sti'-a), stiamo (st*i*-aam'-o), state, stiano (sti'-a-noo) *of* stieno (sti'-ee-noo).	*stare* wordt met *essere* geconjugeerd, nooit met *avere*; doch de samengestelde tijden (*sono stato*, *era stato*, enz.) behooren tot het hulpwerkwoord *essere*; zie blz. 20. Wil men *stare* gebruiken in de hiernevens vermelde beteekenissen, dan moet men er deze of gene nadere bepaling bijvoegen, b.v.: *stare in piedi* (piee'-di), staan. *stare fermo* (fèr'-mo), stilstaan. *stare bene* (been'-ee), welvarend zijn. *stare in trattativa* (trat-a-tiew'-a), in onderhandeling staan.
jugatie.	
P. r. bevvi (bèw'-wi). — *F.* beverò, enz. — *M. I.* bevi, non bevere [*of*: non bere], **beva**, beviamo (beew-*i*-aam'-o), bevete (beevee't'-ee), bevano (beew'-a-noo).	*P. r.* Er zijn nog twee andere vormen in gebruik, namelijk: *bevei*, *bevesti*, *bevè*, enz., dus een regelmatige *P. r.*; en tevens de met *..etti* gemaakte vorm: *bevetti*, *bevesti*, *bevette*, enz.
P. r. Als bij *bevere*. — *F.* berò (bee-roo'), berai (bee-raai'), berà (bee-ra'), enz. — *M. I.* als bij *bevere*.	
P. r. caddi (kad'-i). — *F.* caderò, enz. [*of*: cadrò, enz.] — *M. I.* cadi, non cadere, **cada**, cadiamo, cadete, cadano.	Aanmerkingen volgen later.
P. r. colsi (kòl'-si). — *F.* coglierò, enz. — *M. I.* cogli (kool'j'-i), non cogliere [*of*: non corre], **colga** [*of*: coglia], cogliamo, cogliete, colgano [*of*: cogliano].	*cogliere* wordt ook samengetrokken tot *corre* (kòr'-ree), en dan is *F.*: *corrò*, *corrai*, *corrà*, enz.

Infinitivo.	Gerundio presente.	Participio passato.	Indicativo presente.		
9. **condurre** (kòn-doer'-ree) leiden, voeren, brengen.	conducendo (kòn-doe-tsjèn'-do)	condotto (kòn-dòt'-o)	conduco (kòn-doek'-o)	conduci (kòn-doet'-sji)	conduce (kòn-doet'-sjee)
			conduciamo (kòn-doetsj-*i*-aam'-o)	conducete (kòn-doet-sjeet'-ee)	conducono (kòn-doek'-o-noo)
10. **dicere** (dietsj'-ee-ree) zeggen.	dicendo (di-tsjèn'-do)	detto (dèt'-o)	dico (diek'-o)	dici (diet'-sji)	dice (diet'-sjee)
			diciamo (dietsj-*i*-aam'-o)	dite (diet'-ee)	dicono (diek'-o-noo)
11. **dolersi** (do-leer'-si) zich beklagen; zich ergeren.	dolendosi (do-lèn''-do-si')	dolutosi (do-loet''-o-si')	mi dolgo (dòl'-go)	ti duoli (dwwool'-i)	si duole (dwwool'-ee)
			ci dogliamo (doolj-*i*-aam'-o)	vi dolete (do-leet'-ee)	si dolgono. (dòl'-go-noo)
12. **dovere** (do-weer'-ee) moeten; schuldig zijn; verschuldigd zijn, te danken hebben.	dovendo (do-wèn'-do)	dovuto (do-woet'-o)	devo (deew'-o) *of* debbo (dè**b**'-o)	devi (deew'-i) *of* debbi (dè**b**'-i)	deve(deew'-ee) *of* debbe (dè**b**'-ee)
			dobbiamo (dò**b**-*i*-aam'-o)	dovete (do-weet'-ee)	devono (deew'-o-noo)
			3e pers. meerv. ook: debbono (dè**b**'-o-noo)		
13. **giacere** (dz*j*a-tsjeer'-ee) liggen.	giacendo (dz*j*a-tsjèn'-do)	giaciuto (dz*j*a-tsj*i*oet'-o)	giaccio (dz*j*atsj'-*i*o)	giaci (dz*j*aat'-sji)	giace (dz*j*aat'-sjee)
			giacciamo (dz*j*atsj-*i*-aam'-o)	giacete (dz*j*a-tsjeet'-ee)	giacciono (dz*j*atsj'-*i*o-noo)
14. **parere** (pa-reer'-ee) schijnen.	parendo (pa-rèn'-do)	paruto (pa-roet'-o) *of* parso (par'-so)	pajo (paai'-o)	pari (paar'-i)	pare (paar'-ee)
			pajamo (pa-jaam'-o)	parete (pa-reet'-ee)	pajono (paai'-o-noo)
15. **piacere** (p*i*a-tsjeer'-ee) bevallen, aanstaan; smaken.	piacendo (p*i*a-tsjèn'-do)	piaciuto (p*i*a-tsj*i*oet'-o)	piaccio (p*i*atsj'-*i*o)	piaci (p*i*aat'-sji)	piace (p*i*aat'-sjee)
			piacciamo (p*i*atsj-*i*-aam'-o)	piacete (p*i*a-tsjeet'-ee)	piacciono (p*i*atsj'-*i*o-noo)
16. **porre** (pòr'-ree) zetten, leggen, stellen, plaatsen.	ponendo (po-nèn'-do)	posto (pòst'-o)	pongo (pòn'-go)	poni (poon'-i)	pone (poon'-ee)
			poniamo (poon-*i*-aam'-o)	ponete (po-neet'-ee)	pongono (pòn'-go-noo)
17. **potere** (po-teer'-ee) kunnen.	potendo (po-tèn'-do)	potuto (po-toet'-o)	posso (pòs'-so)	puoi (pwwooi)	puo (pwwoo)
			possiamo (pòs *i*-aam'-o)	potete (po-teet'-ee)	possono (pòs'-so-noo)
			3e pers. meerv. ook dikwijls: ponno (pòn'-o) en zelfs: pon (pòn)		
18. **rimanere** (ri-ma-neer'-ee) blijven.	rimanendo (ri-ma-nèn'-do)	rimasto (ri-mast'-o)	rimango (ri-man'-go)	rimani (ri-maan'-i)	rimane (ri-maan'-ee)
			rimaniamo (ri-maan-*i*-aam'-o)	rimanete (ri-ma-neet'-ee)	rimangono (ri-man'-go-noo)

Afgeleide tijden. (*Tempi derivati.*)	Aanmerkingen. (*Osservazioni.*)
P. r. condussi (kòn-does'-si) — *F.* condurrò, enz. — *M. I.* conduci (kòn-doet'-sji), non condurre, **conduca** (kòn-doek'-a), conduciamo, conducete, conducano.	*condurre* is eene samentrekking van het eertijds in gebruik zijnde *conducere* (kòn-doetsj'-ee-ree).
P. r. dissi. — *F.* dirò, enz. — *M. I.* dì, non dire, **dica**, diciamo, dite, dicano.	*dicere* is verouderd; algemeen gebruikt wordt tegenwoordig het samengetrokkene *dire*.
P. r. mi dolsi (dòl'-si). — *F.* mi dorrò, enz. — *M. I.* duoliti (dwwool'-i-ti), non ti dolere, si **dolga** (dòl'-ga), dogliamoci (dooljiaam'-o-tsji), doletevi (do-leet'-ee-wi), si dolgano (dòl'-ga-noo).	*M. I.* In plaats van *duoliti* is gebruikelijk *duolti* (dwwòl'-ti); in plaats van *non ti dolere* zegt men gemeenlijk *non dolerti* (nòn' do-leer''-ti).
P. r. dovei (do-weei'), dovesti, dovè, enz. — *F.* dovrò, enz.	*P. r.* De vorm met *..etti* is zeer veel in gebruik: *dovetti*, *dovesti*, *dovette*, enz.
P. r. giaqui (dzjiak'-kwwi), giacesti (dzjiatsjès'-ti), giacque (dzjiak'-kwwee), enz. — *F.* giacerò (dzjiaat-sjee-roo'), enz. — *M. I.* giaci (dzjiaat'-sji), non giacere, **giaccia** (dzjiatsj'-ia), giacciamo, giacete, giacciano.	*giacere* en *piacere* verdubbelen de **c** overal waar die, in de vervoeging, vóór *io* of *ia* komt te staan.
P. r. parvi. — *F.* parrò, enz.	*P. r.* Men ontmoet dikwijls de vormen: *parsi* (par'-si), ik scheen. *parse* (par'-see), hij scheen. *parsero* (par'-see-roo), zij schenen. *F.* De toekomende en voorwaardelijk toek. tijden van *parere* gaan ook regelmatig *parerò*, enz.; *parerei*, enz.
P. r. piacqui (piak'-kwwi), piacesti (piatsjès'-ti), piacque (piak'-kwwee), enz. — *F.* piacerò, enz. — *M. I.* piaci (piaat'-sji), non piacere, **piaccia** (piatsj'-ia), piacciamo, piacete, piacciano.	Zie nº 13. *M. I.* In den briefstijl (vooral in koopmansbrieven) is veel in gebruik: *piacciavi* (piatsj''-ia-wi'), het believe u, UwEd. gelieve.
P. r. posi (pooz'-i) — *F.* porrò, enz. — *M. I.* poni (poon'-i), non porre, **ponga** (pòn'-ga), poniamo, ponete, pongano.	*porre* is eene samentrekking van het eertijds gebruikelijke *ponere* (poon'-ee-ree).
P. r. potei (po-tei'), potesti, potè (potee'), enz. — *F.* potrò, enz.	*F.* Den toekomenden tijd van *potere* verwarre men niet met *poterò* (poot-ee-roo'), enz., want dit is de toekomende tijd van *potare* (po-taar'-ee), den wijnstok snoeien.
P. r. rimasi (ri-maaz'-i). — *F.* rimarrò, enz. — *M. I.* rimani (ri-maan'-i), non rimanere, **rimanga** (ri-man'-ga), rimaniamo, rimanete, rimangano.	*F.* Alle werkwoorden met den uitgang *..nere* (neer'-ee) of *..lere* (leer'-ee) werpen in den toekomenden en eersten voorwaardelijk toek. tijd de lettergreep *ne* of *le* weg, en verdubbelen dan de **r**, rima**rr**ò, rima**rr**ei.

Infinitivo.	Gerundio presente.	Participio passato.	Indicativo presente.		
19. **sapere** (sa-peer'-ee) weten; (van talen, enz.:) kennen.	sapendo (sa-pèn'-do)	saputo (sa-poet'-o)	so (soo)	sai (saai)	sa (sa)
			sappiamo (sap-*i*-aam'-o)	sapete (sa-peet'-ee)	sanno (san'-o)
20. **scegliere** (sjeelj'-*i*ee-ree) kiezen.	scegliendo (sjeelj-*i*-èn'-do)	scelto (sjèlt'-o)	scelgo (sjèl'-go)	scegli	sceglie
			of sceglio (sjeelj'-*i*o)	(sjeelj'-i)	(sjeelj'-*i*ee)
			scegliamo (sjeelj-*i*-aam'-o)	scegliete (sjeelj-*i*-eet'-ee)	scelgono (sjèl'-go-noo)
			3e pers. meerv. ook: scegliono (sjeelj'-*i*o-noo)		
21. **sedere** (see-deer'-ee) zitten.	sedendo (see-dèn'-do)	seduto (see-doet'-o)	siedo (s*i*eed'-o)	siedi (s*i*eed'-i)	siede (s*i*eed'-ee)
			sediamo (seed-*i*-aam'-o)	sedete (see-deet'-ee)	siedono (s*i*eed'-o-noo)
22. **solere** (so-leer'-ee) plegen, gewoon zijn.	solendo (so-lèn'-do)	solito (sool'-i-too)	soglio (sjoolj'-*i*o)	suoli (swwool'-i)	suole (swwool'-ee)
			sogliamo (soolj-*i*-aam'-o)	solete (so-leet'-ee)	sogliono (soolj'-*i*o-noo)
23. **spegnere** (speen'-jee-ree) uitblusschen.	spegnendo (speen-jèn'-do)	spento (spènt'-o)	spengo (spèn'-go)	spegni (speen'-ji)	spegne (speen'-jee)
			of spegno (speen'-jo)		
			spegniamo (speenj-*i*-aam'-o)	spegnete (speenj-eet'-ee)	spengono (spèn'-go-noo)
			3e pers. mrv. ook: spegnono (speen'-jo-noo)		
24. **tacere** (taat-sjeer'-ee) zwijgen.	tacendo (taat-sjèn'-do)	taciuto (taat-sj*i*oet'-o)	tacio (taatsj'-*i*o)	taci (taat'-sji)	tace (taat'-sjee)
			taciamo (taatsj-*i*-aam'-o)	tacete (ta-tsjeet'-ee)	taciono (taatsj'-*i*o-noo)
25. **tenere** (tee-neer'-ee) houden.	tenendo (tee-nèn'-do)	tenuto (tee-noet'-o)	tengo (tèn'-go)	tieni (t*i*een'-i)	tiene (t*i*een'-ee)
			teniamo (teen-*i*-aam'-o)	tenete (tee-neet'-ee)	tengono (tèn'-go-noo)
			1e pers. mrv. ook: tenghiamo (tèn-g*i*-aam'-o)		
26. **trarre** (trar'-ree) trekken.	traendo (tra-èn'-do)	tratto (trat'-o)	traggo (trag'-o)	trai (traai)	trae (tra'-ee)
			trajamo (tra-jaam'-o)	traete (tra-eet'-ee)	traggono (trag'-o-noo)
			1e pers. mrv. ook: traggiamo (tradzj-*i*-aam'-o)		
27. **valere** (wa-leer'-ee) gelden; kosten; waard zijn.	valendo (wa-lèn'-do)	valuto (wa-loet'-o) *of* valso (wal'-so)	valgo (wal'-go)	vali (waal'-i)	vale (waal'-ee)
			valiamo (waal-*i*-aam'-o)	valete (wa-leet'-ee)	valgono (wal'-go-noo)
			1e pers. enk. ook: vaglio (waalj'-*i*o)		
			1e „ mrv. ook: vagliamo (waalj-*i*-aam'-o)		
			3e „ mrv. ook: vagliono (waalj'-*i*o-noo)		

Afgeleide tijden. (*Tempi derivati.*)	Aanmerkingen. (*Osservazioni.*)
P. r. seppi (sèp'-i). — *F.* saprò, enz. — *M. I.* sappi (sap'-i), non sapere, **sappia** (sap'-*ia*), sappiate, sappiano.	*sapere* wijkt af van hetgeen we in § 158 op blz. 92 als regel vermeld vinden. Doch hier heeft de beoefenaar letter *b* van § 161 tot gids.
P. r. scelsi (sjèl'-si). — *F.* sceglierò (sjeelj-*iee*-roo'), enz. — *M. I.* scegli (sjeelj'-i), non scegliere, **scelga** (sjèl'-ga) *of:* sceglia (sjeelj'-*ia*), scegliamo, scegliete, scelgano [*of:* scegliano.	*scegliere* wordt in de volks-taal somwijlen regelmatig vervoegd.
P. r. sedei (see-deei'), sedesti, sedè (see-dee'), enz. — *F.* sederò, enz. — *M. I.* siedi (*sieed*'-i), non sedere, **sieda** (*sieed*'-a), sediamo, sedete, siedano.	*P. r.* Ook de vorm met *..etti* wordt veel gebruikt: *sedetti*, *sedeste*, *sedette*, enz. *F.* Den vorm *sedrò* (en voorw. toek. tijd *sedrei*) treft men slechts bij oude schrijvers aan.
P. r. ontbreekt; zoo ook *F.* (en dus ook *Condizionale*). Die tijden worden uitgedrukt aldus: *fui solito*, enz., ik was gewoon, ik placht. *sarò solito*, enz., ik zal gewoon zijn. *sarei solito*, enz., ik zou gewoon zijn.	De tegenwoordige tijd wordt dikwijls uitgedrukt als volgt: *io sono solito*, enz., en de onvolmaakt verledene tijd aldus: *io era solito*, enz.
P. r. spensi. — *F.* spegnerò, enz. — *M. I.* spegni, non spegnere, **spenga** [*of:* spegna], spegniamo, spegnete, spengano [*of:* spegnano].	De tweede vermelde vorm van Tegenw. tijd Aant. wijs (*spegno* en *spegnono*) en ook in de Aanvoegende wijs de vorm *spegna* zijn meer in het dagelijksch leven, dan wel bij schrijvers in gebruik.
P. r. tacqui (tak'-kwwi), tacesti (ta-tsjès'-ti), tacque (tak'-kwwee), enz. — *F.* tacerò, enz. — *M. I.* taci, non tacere, **tacia** (taatsj'-*ia*), taciamo, tacete, taciano.	Bij oude schrijvers ontmoet men de vormen *taccio* (tatsj'-*io*), ik zwijg, *tacciamo* (tatsj-*i*-aam'-o), wij zwijgen, *tacciono* (tatsj'-*io*-noo), zij zwijgen. Doch zulk eene verdubbeling van de *c* (zie n° 13) is bij *tacere* verworpen, ten einde het niet te verwarren met **tacciare** (tatsj-*i*-aar'-ee), beschuldigen.
P. r. tenni (tèn'-ni). — *F.* terrò, enz. — *M. I.* tieni (*tieen*'-i), non tenere, **tenga**, teniamo, tenete, tengano.	*F.* Zie n° 18. *M. I.* In plaats van *tieni* is veel in zwang het geapostrofeerde *te'* (tee). NB. Als *tenere* in de Gebiedende wijs gebruikt wordt, heeft het meestal de beteekenis van nemen of aannemen.
P. r. trassi (tras'-si), traesti (tra-èst'-i), trasse (tras'-see), enz. — *F.* trarrò, enz. — *M. I.* trai (traai), non trarre, **tragga**, trajamo (tra-jaam'-o) *of* traggiamo (tra*dzj*-*i*-aam'-o), traete (tra-eet'-ee), traggano (tra*g*'-a-noo).	*trarre* is samengetrokken van *traere* (tra'-ee-ree). Van het regelmatige *tirare* (ti-raar'-ee) wordt meer gebruik gemaakt dan van *trarre*. Druk in zwang echter is het verleden deelwoord *tratto*. Ook is in den koopmansstijl een geijkt woord *il traente* (tra-èn'-tee), de trekker (van eenen wissel).
P. r. valsi (wal'-si). — *F.* varrò, enz.	

Infinitivo.	Gerundio presente.	Participio passato.	Indicativo presente.		
28. **vedere** (wee-deer'-ee) zien.	vedendo (wee-dèn'-do)	veduto (wee-doet'-o) *of* visto (wist'-o)	vedo (weed'-o) vediamo (weed-*i*-aam'-o)	vedi (weed'-i) vedete (wee-deet'-ee)	vede (weed'-ee) vedono (weed'-o-noo)
29. **volere** (wo-leer'-ee) willen.	volendo (wo-lèn'-do)	voluto (wo-loet'-o)	voglio (woolj'-*io*) vogliamo (woolj-*i*-aam'-o)	vuoi (wwooi) volete (wo-leet'-ee)	vuole (wwool'-ee) vogliono (woolj'-*io*-noo)

Derde Con

30. **aprire** (a-prier'-ee) openen.	aprendo (a-prèn'-do)	aperto (a-pèrt'-o)			
31. **comparire** (kòm-pa-rier'-ee) verschijnen.	comparendo (kòm-pa-rèn'-do)	comparso (kòm-par'-so) *of* comparito (kòm-pa-riet'-o)	compajo (kom-paai'-o) compajamo (kòm-pa-jaam'-o)	comparisci (kòm-pa-riesj'-i) comparite (kòm-pa-riet'-ee)	compare (kòm-paar'-ee) compajono (kòm-paai'-o-noo)
32. **compire** (kòm-pier'-ee) volbrengen.	compiendo (kòm-p*i*-èn'-do)	compito (kòm-piet'-o)	compio (kòm'-p*io*) compiamo (kòm-p*i*-aam'-o)	compi (kòm'-pi) compite (kòm-piet'-ee)	compie (kòm'-p*iee*) compiono (kòm'-p*io*-noo)
33. **cucire** (koe-tsjier'-ee) naaien.	cucendo (koe-tsjèn'-do)	cucito (koe-tsjiet'-o)	cucio (koetsj'-*io*) cuciamo (koetsj-*i*-aam'-o)	cuci (koetsj'-i) cucite (koet-sjiet'-ee)	cuce (koetsj'-ee) cuciono (koetsj'-*io*-noo)

34. dire (dier'-ee) zeggen. NB. is slechts eene samentrekking van *dicere* (zie n° 10), en wordt

Afgeleide tijden. (*Tempi derivati.*)	Aanmerkingen. (*Osservazioni.*)
P. r. vidi (wied'-i). — *F.* vedrò (weedroo'), enz. — *M. I.* vedi (weed'-i), non vedere, **veda** (weed'-a), vediamo, vedete, vedano.	*Presente.* In plaats van *vedo*, *vediamo* en *vedono* (1e persoon enk. en 1e en 3e p. mrv. Tegenw. tijd) zijn veel in zwang *veggo* (wèg'-o), ik zie, *veggiamo* (wèdzj-*i*-aam'-o), wij zien, *veggono* (wèg'-o-noo), zij zien. *M. I.* In plaats van *vedi* is zeer in zwang het geapostrofeerde *ve'* (wee), zoowel bij schrijvers als in de volks-taal; samengetrokken met de voornaamwoorden *lo*, *la*, *li*, *le*, geeft het *vello* (wèl'-o), *vella* (wèl'-a), *velli* (wèl'-i), *velle* (wèl'-ee), in plaats van *vedilo* (weed'-i-loo), *vedila*, *vedili*, *vedile*.
P. r. volli (wòl'-i). — *F.* vorrò (wòr-roo'), enz. — *M. I.* vogli (woolj'-i), non volere, **voglia** (woolj'-*ia*), vogliamo, vogliate, vogliano.	*Presente.* In plaats van *voglio* ontmoet men dikwijls *vo'* (woo); doch *voglio* verdient de voorkeur, omdat *vo'*, bij 't vergeten van de apostrofe, zeer licht te verwarren is met *vo* (woo), ik ga, van *andare*, zie n^{0} 1. — In plaats van *vuoi* ontmoet men ook *vogli* en *voli* (wool'-i); doch *vuoi* verdient de voorkeur, omdat *vogli* met de Aanvoegende wijs verward kan worden, en omdat *voli* verward kan worden met dienzelfden persoon van *volare* (wo-laar'-ee), vliegen. *F.* Zie n^{0}. 18.
jugatie.	
P. r. apersi (a-pèr'-si), apristi (a-pris'-ti), aperse (a-pèr'-see), enz.	*P. r.* gaat ook regelmatig: *aprii* (a-pri'), *apristi*, *apri* (a-pri'), enz.
P. r. comparvi (kòm-par'-wi) *of* comparii (kòm-pa-ri'), comparisti (kòm-pa-ris'-ti), comparve (kòm-par'-wee) *of* compari (kòm-pa-ri'), comparimmo, compariste, comparvero (kòm-par'-wee-roo) *of* comparirono (kòm-pa-rier'-o-noo). *M. I.* comparisci (kòm-pa-ris'-sji), non comparire, **comparisca** *of* **compaja** (kòm-paai'-a), compariamo *of* compajamo, comparite, compariscano (kòm-pa-ris'-ka-noo) *of* compajano (kòm-paai'-a-noo).	*Presente.* De vormen *comparisco*, *comparisci*, *comparisce*, *compariamo*, *comparite*, *compariscono* zijn meer in zwang, dan de in kolom „Indicativo presente" opgegevene. Niettemin schrijft men zeer dikwijls *compajamo*, omdat *compariamo* (wij verschijnen) verward zou kunnen worden met *compariamo* (wij vergelijken) van *comparare*.
M. I. compi, non compire, **compia** (kòmp'-*ia*), compiamo, compite, compiano.	*Presente.* Ook regelmatig met den vorm ..*isco*, zie § 132. *compire* en *compiere* (kòm'-piee-ree) zijn dezelfde woorden; doch het laatste gaat regelmatig volgens het model op blz. 35, met inachtneming van § 128. Evenzoo is het gesteld met *empiere* (èm'-piee-ree) en *adempiere* (ad-èm'-piee-ree), zijnde dezelfde woorden als *empire* (èm-pier'-ee) en *adempire* (ad-èm-pier'-ee).
M. I. cuci (koetsj'-i), non cucire, **cucia** (koetsj'-*ia*), cuciamo, cucite, cuciano.	NB. Eigenlijk is *cucire* een volkomen regelmatig werkwoord, doch met inschuiving hier en daar van eene *i* om de *c* hare uitspraak te doen behouden (zie § 4).

juist zoo vervoegd.

Infinitivo.	Gerundio presente.	Participio passato.	Indicativo presente.		
35. **instruire** (in-strwwier'-ee) onderrichten.	instruendo (in-stroe-èn'-do)	instrutto (in-stroet'-o) *of* instruito (in-strwwiet'-o)	instruisco (in-strwwis'-ko)	instruisci (in-strwwiesj'-i)	instruisce (in-strwwiesj'-ee)
36. **istruire** (i-strwwier'-ee) onderrichten.	NB. Is hetzelfde woord als *instruire*, en wordt juist zoo vervoegd,				
37. **morire** (mo-rier'-ee) sterven.	morendo (mo-rèn'-do)	morto (mòrt'-o)	muojo (mwwooi'-o) moriamo (moor-*i*-aam'-o)	muori (mwwoor'-i) morite (mo-riet'-ee)	muore (mwwoor'-ee) muojono (mwwooi'-o-noo)
38. **salire** (sa-lier'-ee) stijgen.	salendo (sa-lèn'-do)	salito (sa-liet'-o)	salgo (sal'-go) sagliamo (saalj-*i*-aam'-o)	sali (saal'-i) salite (sa-liet'-ee)	sale (saal'-ee) salgono (sal'-go-noo)
39. **seppellire** (sèp-pèl-lier'-ee) begraven.	seppellendo (sèp-pèl-lèn'-do)	sepolto (see-pòlt'-o) *of* seppellito (sèp-pèl-liet'-o)	seppellisco (sèp-pèl-lis'-ko), en zoo voorts.		
40. **udire** (oe-dier'-ee) hooren.	udendo (oe-dèn'-do)	udito (oe-diet'-o)	odo (ood'-o) udiamo (oed-*i*-aam'-o)	odi (ood'-i) udite (oe-diet'-ee)	ode (ood'-ee) odono (ood'-o-noo)
41. **uscire** (oe-sjier'-ee) uitgaan.	uscendo (oe-sjèn'-do)	uscito (oe-sjiet'-o)	esco (ees'-ko) usciamo (oesj-*i*-aam'-o)	esci (ee'-sji) uscite (oe-sjiet'-ee)	esce (ee'-sjee) escono (ees'-ko-noo)
42. **venire** (wee-nier'-ee) komen.	venendo (wee-nèn'-do)	venuto (wee-noet'-o)	vengo (wèn'-go) veniamo (ween-*i*-aam'-o)	vieni (wjeen'-i) venite (wee-niet'-ee)	viene (wjeen'-ee) vengono (wèn'-go-noo)

Afgeleide tijden. (*Tempi derivati.*)	Aanmerkingen. (*Osservazioni.*)
P. r. instrussi.	*P. r.* gaat ook regelmatig: *instruii* (in-strwwi'), *instruisti* (in-strwwis'-ti), *instrui* (in-strwwi'), enz.

doch zonder **n**.

P. r. morii (mo-ri'), moristi (mo-ris'-ti), mori (mo-ri'), enz. — *F.* morrò, enz. — *M. I.* muori (mwwoor'-i), *of* mori (moor'-i), non morire, **muoja** (mwwooi'-a) *of* **muora** (mwwoor'-a), muoriamo *of* moriamo, morite, muojano *of* muorano.	*Presente.* Ofschoon de in kolom „Indicativo presente" opgegevene vormen het meest in zwang zijn, heeft de Tegenw. tijd van *morire* nog verscheidene andere vormen, die men dient te kennen, omdat ook deze menigmaal voorkomen, namelijk: *io muojo*, *io muoro*, *io moro*, *io mojo*. *tu muoi*, *tu muori*, *tu mori*. *egli muore*, *egli more*. *noi muojamo*, *noi muoriamo*, *noi moriamo*, *noi mojamo*. *voi morite*. *eglino muojono* (*muorono*, *morono*, *mojono*). *F.* gaat ook regelmatig *morirò*, enz.
P. r. salii (sa-li'), salisti (sa-lis'-ti), sali (sa-li'), enz. — *M. I.* sali (saal'-i), non salire, **salga**, sagliamo, salite, salgano.	*Presente.* Ofschoon minder in zwang dan *salgo*, enz., komt toch ook de vorm met ..*isco* voor (*salisco*, *salisci*, *salisce*, enz.); en dien dubbelen vorm heeft ook de Aanvoegende wijs, dus: zoowel *salisca*, enz., als *salga*, enz. — NB. In plaats van *sagliamo* schrijven sommigen *saliamo*; doch *gl* verdient de voorkeur, omdat er anders verwarring kan plaats hebben met *saliamo*, wij zouten, van *salare* (sa-laar'-ee), zouten.
P. r. udii (oe-di'), udisti (oe-dis'-ti), udi (oe-di'), enz. — *F.* udirò, udirai, udirà, enz. — *M. I.* odi, non udire, **oda**, udiamo, udite, odano.	*F.* heeft ook dezen vorm: *udrò*, *udrai*, *udrà*, *udremo*, *udrete*, *udranno*. En daarnaar heeft ook de Voorwaardelijk toekom. tijd tweeërlei vorm, namelijk: zoowel *udrei*, enz., als *udirei*, enz. NB. In den alledaagschen omgang wordt *udire* weinig gebruikt; men geeft de voorkeur aan het regelmatige *sentire*.
P. r. venni (wèn'-i). — *F.* verrò, enz. — *M. I.* vieni (wieen'-i), non venire, **venga**, veniamo, venite, vengano.	

WENKEN
OVER DE ONREGELMATIGE WERKWOORDEN.

[§ **155**.] Alle onregelmatigheden der Italiaansche werkwoorden bepalen zich tot de Tegenwoordige tijden (*tempi presenti*), den Tweeden onvolmaakt verleden tijd (*passato rimoto*), het Verleden deelwoord (*participio passato*) en de Onbepaalde wijzen (*infinitivi*).

a) Naar den *Indicativo presente* regelen zich, vrij algemeen, de beide andere *presenti*.

b) Uit den *passato rimoto* laat zich veelal het *participio passato* afleiden.

c) De onregelmatigheid van den *Infinitivo* bestaat louter in eene samentrekking, b.v. *dire* voor *dicere*, *condurre* voor *conducere*, enz. — Bij de weinige aldus samengetrokkene werkwoorden, gaat die onregelmatigheid van den *Infinitivo* ook op den *Futuro* en den *Condizionale presente* over.

[§ **156**.] Regel:

De Onvolmaakt verledene tijd der Aantoonende wijs (*imperfetto dell' indicativo*) is altijd regelmatig, in alle werkwoorden zonder uitzondering.

Zooals we op blz. 28, 35 en 43 kunnen zien, de *imperfetto* van alle drie de conjugatiën wordt gevormd door de twee laatste letters van den *infinitivo* (..*re*) te veranderen in ..**va**. Welnu, juist zoo gaat het ook bij al de onregelmatige werkwoorden: het eenige, dat daarbij opgemerkt moet worden, is dit: bij de weinige samengetrokkene werkwoorden (zooals *dire*, *condurre*, enz.) wordt *imperfetto* gemaakt van den oorspronkelijken, dat is niet-samengetrokken vorm des werkwoords, b.v:

*dice***re** verandert in *dice***va**.
*conduce***re** „ „ *conduce***va**.

[§ **157**.] Wat de Onregelmatige werkwoorden Eerste conjugatie (uitgang ..*are*) en die der Derde conjugatie (uitgang ..*ire*) betreft, wordt verwezen naar het Register der Onregelmatige werkwoorden.

Doch ten aanzien van de Onregelmatige der Tweede conjugatie (uitgang ..*ere*) laten zich ettelijke regelen vaststellen, die wij, tot gemak van den beoefenaar, samenvatten in de hier volgende §§.

[§ **158**.] Wanneer men de eind-**o** van den eersten persoon *Indicativo presente* in **a** verandert, heeft men den vorm voor alle drie de personen enkelvoud van den *Presente Congiuntivo*.

[§ **159**.] Van den *Presente Congiuntivo* wordt de derde persoon enkelvoud, door er de lettergreep ..**no** achteraan te hechten veranderd in den derden persoon meervoud.

[§ **160**.] Van den *Indicativo presente* vormt men den derden persoon meervoud door ..**no** vast te hechten aan den eersten persoon van dàt enkelvoud.

[§ **161**.] *a*) In den *Imperativo* stemmen de tweede persoon enkelvoud en de tweede persoon meervoud volkomen overeen met diezelfde personen enkel- en meervoud van den *Indicativo presente*.

b) De derde persoon enkelvoud der Gebiedende wijs (in het register opzettelijk met vette letters gedrukt) stemt altijd overeen met de drie personen enkelvoud van den *Presente Congiuntivo* (zie § 158).

NB. Al het in de vier vorenstaande paragrafen gezegde is dus bij de Onregelmatige werkwoorden der Tweede conjugatie juist als bij de regelmatige (zie het model op blz. 35).

[§ **162**.] Wanneer de *Passato rimoto* bij de werkwoorden der Tweede conjugatie onregelmatig is, bepaalt zich de onregelmatigheid altijd tot den eersten en derden persoon enkelvoud en den derden persoon meervoud, die zich van elkander onderscheiden door hunnen uitgang (..**i**, ..**e**, ..**ero**). Men behoeft dus slechts te weten hoe de eerste persoon enkelvoud is (waarvan de derde persoon enkelvoud en de derde persoon meervoud gevormd worden, zie hieronder); terwijl de tweede persoon enkelvoud en de eerste persoon meervoud regelmatig uit den *Infinitivo* worden gevormd (zie het model op blz. 35).

Nemen wij tot voorbeeld *tenere* (n° 25 van het register, op blz. 86).

Enkelvoud:

1e pers. tenn**i** — zie 't Register.
2e „ ten*esti* — regelmatig.
3e „ tenn**e** — de *i* van den 1en pers. in *e* veranderd.

Meervoud:

1e pers. ten*emmo* — regelmatig.
2e „ ten*este* — regelmatig.
3e „ tenn**ero** — de lettergreep *ro* vastgehecht aan den derden persoon enkelvoud.

NB. Daar het bovenstaande van toepassing is op den *Passato rimoto* van alle onregelmatige werkwoorden der Tweede conjugatie, is nu ook iedereen in staat, al de personen (enkel- en meervoud) van den *Passato rimoto* zelf te vormen uit den 1en persoon enkelvoud, die in het Register te vinden is

[§ **163**.] Evenals bij de regelmatige werkwoorden, wordt ook bij de onregelmatige de *Condizionale* gevormd door den uitgang ..**rò** (van den „Futuro") te veranderen in ..**rei**.

[§ **164**.] Alle in het Register niet opgegevene tijden worden volkomen regelmatig gevormd volgens de modellen op blz. 28 (Eerste conj.), blz. 35 (Tweede conj.) en blz. 43 (Derde conjugatie).

A.

Register bevattende alle op **..ere** uitgaande Werkwoorden, die slechts in den Tweeden onvolmaakt verleden tijd en in het verleden deelwoord onregelmatig zijn.

Verbi.	*Significazioni.*	*Passato rimoto.*	*Participio passato.*
accendere (at-tsjènd'-ee-ree)	aansteken.	accesi, accendesti, accese, accendemmo, accendeste, accesero.	acceso. (at-tsjeez'-o)
accorgersi (ak-kòrdzj'-eer-si)	gewaar worden.	m'accorsi, t'accorgesti, s'accorse, ci accorgemmo, v'accorgeste, s'accorsero.	accorto. (ak-kòrt'-o)
accorrere (ak-kòr'-ee-ree)	aansnellen, toesnellen.	als **correre.**	accorso. (ak-kòrs'-o)
accrescere (ak-kreesj'-ee-ree)	vermeerderen, toenemen.	als **crescere.**	accresciuto. (ak-kree-sjoet'-o)
affiggere (af-fidzj'-ee-ree)	aanhechten, vasthechten.	als **figgere.**	affitto. (af-fit'-o)
affliggere (af-flidzj'-ee-ree)	bedroeven.	afflissi, affliggesti, afflisse, affliggemmo, affliggeste, afflissero.	afflitto. (af-flit'-o)
ammettere (am-mèt'-ee-ree)	toelaten, toegeven.	als **mettere.**	ammesso. (am-mès'-so)
annettere (an-nèt'-ee-ree)	vasthechten, bijvoegen.	annessi, annettesti, annesse, annettemmo, annetteste, annessero.	annesso. (an-nès'-so)
ardere (ard'-ee-ree)	branden.	arsi, ardesti, arse, ardemmo, ardeste, arsero.	arso. (ar'-so)
ascendere (as-sjènd'-ee-ree)	opstijgen, beklimmen.	ascesi, ascendesti, ascese, ascendemmo, ascendeste, ascesero.	asceso. (as-sjeez'-o)
ascondere (as-kònd'-ee-ree)	verbergen.	als **nascondere.**	ascosto. (as-kòst'-o) ascoso. (as-kooz'-o)
aspergere (as-spèrdzj'-ee-ree)	besprenkelen.	als **spergere.**	asperso. (as-spèr'-so)
assidere [1] (as-sied'-ee-ree)	plaats nemen, gaan zitten.	assisi, assidesti, assise, assidemmo, assideste, assisero.	assiso. (as-siez'-o)
assidersi (as-si-deer'-si)			
assistere (as-sist'-ee-ree)	bijstaan, helpen; (*ook*:) bijwonen.	regelmatig [2]	assistito. (as-sis-tiet'-o)
assolvere (as-sòlw'-ee-ree)	vrijspreken, kwijtschelding [geven.	assolsi [3], assolvesti, assolse, assolvemmo, assolveste, assolsero.	assolto. (as-sòlt'-o)
assumere (as-soem'-ee-ree)	aannemen.	assunsi [4], assumesti, assunse, assumemmo, assumeste, assunsero.	assunto. (as-soen'-to)
attendere (at-tènd'-ee-ree)	wachten; verwachten.	attesi, attendesti, attese, attendemmo, attendeste, attesero.	atteso. (at-teez'-o)
chiedere (kieed'-ee-ree)	verlangen.	chiesi, chiedesti, chiese, chiedemmo, chiedeste, chiesero.	chiesto. (ki-èst'-o)
chiudere (kioed'-ee-ree)	sluiten; dichtmaken.	chiusi, chiudesti, chiuse, chiudemmo, chiudeste, chiusero.	chiuso. (ki-ooz'-o)
cingere (tsjindzj'-ee-ree)	omgorden; omringen.	cinsi, cingesti, cinse, cingemmo, cingeste, cinsero.	cinto. (tsjin'-to)
commettere (kòm-mèt'-ee-ree)	begaan, bedrijven.	commisi, commettesti, commise, commettemmo, commetteste, commisero.	commesso. (kòm-mès'-so)

[1]) In proza zijn gebruikelijker *sedere* (see-deer'-ee) en *sedersi* (see-deer'-si).
In poëzie treft men *assidere* wel eens aan in de beteekenis van *assediare* (as-seed-*i*-aar'-ee), belegeren.

[2]) Behalve den regelmatigen vorm (*assistei*) ook nog den vorm met *..etti* (*assistetti*).

[3]) *Assolvere* heeft ook (behalve *assolsi*) nog de vormen *assolvei* en *assolvetti*.

[4]) Behalve *assunsi*, ook *assumei* en *assumetti*.

Verbi.	*Significazioni.*	*Passato rimoto.*	*Participio passato*
concedere (kòn-tsjeed'-ee-ree)	toestaan.	concessi, concedesti, concesse, concedemmo, concedeste, concessero.	concesso. (kòn-tsjès'-so)
concorrere (kòn-kòr'-ee-ree)	mededingen, samenloopen.	als **correre.**	concorso. (kòn-kòrs' o)
configgere (kòn-fidzj'-ee-ree)	vastspijkeren; (*fig.*: in 't geheugen prenten.	als **figgere.**	confitto. (kòn-fit'-o)
connettere (kòn-nèt'-ee-ree)	verbinden, in verband brengen.	connessi, connettesti, connesse, connettemmo, connetteste, connessero.	connesso. (kòn-nès'-so)
conoscere (ko-noosj'-ee-ree)	kennen.	conobbi, conoscesti, conobbe, conoscemmo, conosceste, conobbero.	conosciuto. (koon-o-sjoet'-o)
conquidere [1]) (kòn-kwwied'-ee-ree)	veroveren; nederslaan.	conquisi, conquidesti, conquise, conquidemmo, conquideste, conquisero.	conquiso. (kòn-kwwiez'-o)
consumere [2]) (kòn-soem'-ee-ree)	verteren.	consunsi, consumesti, consunse, consumemmo, consumeste, consunsero.	consunto. (kòn-soen'-to)
contorcere (kòn-tòrtsj'-ee-ree)	verwringen.	als **torcere.**	contorto. (kòn-tòrt'-o)
correre (kòr'-ee-ree)	loopen.	corsi, corresti, corse, corremmo, correste, corsero.	corso. (kòrs'-o)
costringere (ko-strindzj'-ee-ree)	dwingen.	costrinsi, costringesti, costrinse, costringemmo, costringeste, costrinsero.	costretto. (ko-strèt'-o)
crescere (kreesj'-ee-ree)	groeien.	crebbi, crescesti, crebbe, crescemmo, cresceste, crebbero.	cresciuto. (kree-sjoet'-o)
cuocere (kwwootsj'-ee-ree)	koken.	cossi, cuocesti, cosse, cuocemmo, cuoceste, cossero.	cotto. (kòt'-o)
decidere (dee-tsjied'-ee-ree)	beslissen.	decisi, decidesti, decise, decidemmo, decideste, decisero.	deciso. (dee-tsjiez'-o)
decorrere (dee-kòr'-ee-ree)	verloopen, voorbijgaan.	als **correre.**	decorso. (dee-kòrs'-o)
deludere (dee-loed'-ee-ree)	misleiden.	delusi, deludesti, deluse, deludemmo, deludeste, delusero.	deluso. (dee-loez'-o)
deprimere (dee-priem'-ee-ree)	onderdrukken.	als **esprimere.**	depresso. (dee-près'-so)
desumere (dee-soem'-ee-ree)	afleiden, opmaken.	als **assumere.**	desunto. (dee-soen'-to)
difendere (di-fend'-ee-ree)	verdedigen.	difesi, difendesti, difese, difendemmo, difendeste, difesero.	difeso. (di-feez'-o)
dipingere (di-pindzj'-ee-ree)	schilderen.	dipinsi, dipengesti, dipinse, dipingemmo, dipengeste, dipinsero.	dipinto. (di-pin'-to)
dirigere (di-riedzj'-ee-ree)	richten.	diressi, dirigesti, diresse, dirigemmo, dirigeste, diressero.	diretto. (di-rèt'-o)
discendere (di-sjend'-ee-ree)	nederdalen, afklimmen.	discesi, discendesti, discese, discendemmo, discendeste, discesero.	disceso. (di-sjeez'-o)
discorrere (dis-kòr'-ee-ree)	redeneeren, spreken.	als **correre.**	discorso. (dis-kòrs'-o)
dispergere (di-spèrdzj'-ee-ree)	verstrooien.	dispersi, dispergesti, disperse, dispergemmo, dispergeste, dispersero.	disperso. (di-spèr'-so)
distinguere (di-stin''-gwwee-ree')	onderscheiden.	distinsi, distinguesti, distinse, distinguemmo, distingueste, distinsero.	distinto. (di-stin'-to)

[1]) Van *conquidere* wordt in proza hoofdzakelijk het Verleden deelwoord (*conquiso*) gebruikt.

[2]) De tegenwoordig gebruikelijke vorm is het regelmatige *consumare* (kòn-soe-maar'-ee). Van *consumere* treft men zoowel in proza als in poëzie zeer dikwijls *consunsi* en *consunto* aan („Passato rimoto" en „Participio passato"); en in poëzie ook *consume* (3en persoon enkelvoud van „Indicativo presente").

Verbi.	*Significazioni.*	*Passato rimoto*	*Participio passato.*
distruggere (di-stroedzj'-ee-ree)	vernielen.	distrussi, distruggesti, distrusse, distruggemmo, distruggeste, distrussero	distrutto. (di-stroet'-o)
dividere (di-wied'-ee-ree)	deelen.	divisi, dividesti, divise, dividemmo, divideste, divisero	diviso. (di-wiez'-o)
emergere (ee-mèrdzj'-ee-ree)	te voorschijn komen; ontstaan.	als **mergere.**	emerso. (ee-mèr'-so)
erigere (ee-riedzj'-ee-ree)	oprichten.	eressi, erigesti, eresse, erigemmo, erigeste, eressero.	eretto. (ee-rèt'-o)
escludere (ès-kloed'-ee-ree)	uitsluiten.	esclusi, escludesti, escluse, escludemmo, escludeste, esclusero,	escluso. (ès-kloez'-o)
esigere (ee-ziedzj'-ee-ree)	eischen, verlangen.	regelmatig.	esatto. (ee-zat'-o)
espellere (ès-pèl'-ee-ree)	uitdrijven.	espulsi, espellesti, espulse, espellemmo, espelleste, espulsero.	espulso. (ès-poel'-so)
esprimere (ès-priem'-ee-ree)	uitdrukken.	espressi, esprimesti, espresse, esprimemmo, esprimeste, espressero.	espresso. (ès-près'-so)
estendere (ès-tènd'-ee-ree)	uitstrekken.	estesi, estendesti, estese, estendemmo, estendeste, estesero.	esteso. (ès-teez'-o)
estinguere (ès-tin''-gwee-ree')	uitblusschen, blusschen, uitdoen.	estinsi, estinguesti, estinse, estinguemmo, estingueste, estinsero.	estinto. [1]) (ès-tin'-to)
evadere (ee-waad'-ee-ree)	ontgaan.	evasi, evadesti, evase, evademmo, evadeste, evasero.	evaso. (ee-waaz'-o)
figere (fidzj'-ee-ree)	vastmaken.	fissi, figgesti, fisse, figgemmo, figgeste, fissero.	fitto. (fit'-o)
figgere (fidzj'-ee-ree)	vasthechten.		
fignere (finj'-ee-ree)	verdichten, verzinnen.	finsi, fingesti, finse, fingemmo, fingeste, finsero.	finto. (fin'-to)
fingere (findzj'-ee-ree)			
fondere (fond'-ee-ree)	gieten.	fusi, fondesti, fuse, fondemmo, fondeste, fusero.	fuso. (foez'-o)
frangere (frandzj'-ee-ree)	breken.	fransi, frangesti, franse, frangemmo, frangeste, fransero.	franto. (fran'-to)
friggere (fridzj'-ee-ree)	bakken.	frissi, friggesti, frisse, friggemmo, friggeste, frissero.	fritto. (frit'-o)
genuflettere [2]) (dzjeen-oe-flèt'-ee-ree)	knielen, nederknielen.	genuflessi, genuflettesti, genuflesse, genuflettemmo, genuflette-ste, genuflessero.	genuflesso. (dzjeen-oe-flès'-so)
giugnere (dzjoenj'-ee-ree)	bereiken; (*ook:*) vouwen, samenvouwen (de handen).	giunsi, giungesti, giunse, giungemmo, giungeste, giunsero.	giunto. (dzjoen'-to)
giungere (dzjoendzj'-ee-ree)			
illudere (il-loed'-ee-ree)	misleiden.	als **deludere**	illuso. (il-loez'-o)
immergere [3]) (im-mèrdzj'-ee-ree)	indompelen. indoopen.	als **mergere**	immerso. (im-mèr'-so)
imprimere (im-priem'-ee-ree)	drukken.	als **esprimere**	impresso. (im-près'-so)
incendere (in-tsjènd'-ee-ree)	aansteken.	als **accendere,** dat veel meer in gebruik is.	inceso. (in-tsjeez'-o)

[1]) Onthoud: *gli estinti* (lji ès-tin'-ti), de dooden, de afgestorvenen.
[2]) Gebruikelijker is: *inginocchiarsi* (indzj-i-nòk-kiaar'-si).
[3]) Onthoud: *immergersi nei pensieri* (im-mèrdzj''-eer-si' nei pèn-sie'r'-i) } zich in gedachten verdiepen.

Verbi.	*Significazioni.*	*Passato rimoto.*	*Participio passato.*
incorrere (in-kòr'-ee-ree)	beloopen, vervallen in, geraken in.	als **correre**	incorso. (in-kòr'-so)
increscere [1] (in-kreesj'-ee-ree)	spijten, leed doen.	als **crescere.**	incresciuto. (in-kree-sjoet'-o)
infiggere (in-fîdzj'-ee-ree)	inslaan, instooten, induwen.	als **figgere.**	infitto. (in-fît'-o)
influere [2] (in-floe'-ee-ree)	van invloed zijn.	influssi, influesti, influsse, influemmo, influeste, influssero.	influsso. (in-floes'-so)
inscrivere (in-skriew'-ee-ree)	inschrijven, opschrijven.	als **scrivere.**	inscritto. (in-skrît'-o)
intendere (in-tènd'-ee-ree)	verstaan, vernemen.	intesi, intendesti, intese, intendemmo, intendeste, intesero	inteso. (in-teez'-o)
intridere (in-tried'-ee-ree)	inroeren; (*ook:*) bezoedelen.	als **ridere.**	intriso. (in-triez'-o)
intrudere (in-troed'-ee-ree)	inschuiven.	intrusi, intrudesti, intruse, intrudemmo, intrudeste, intrusero.	intruso. (in-troez'-o)
invadere (in-waad'-ee-ree)	eenen (vijandelijken) inval doen in.	invasi, invadesti, invase, invademmo, invadeste, invasero.	invaso. (in-waaz'-o)
involgere (in-wòldzj'-ee-ree)	inwikkelen.	als **volgere.**	involto. (in-wòlt'-o)
iscrivere (i-skriew'-ee-ree)	is hetzelfde woord als **inscrivere.**	wordt vervoegd als **scrivere.**	iscritto. (i-skrît'-o)
ledere [3] (leed'-ee-ree)	kwetsen; beschadigen.	lesi, ledesti, lese, ledemmo, ledeste, lesero.	leso. (leez'-o)
leggere (lèdzj'-ee-ree)	lezen.	lessi, leggesti, lesse, leggemmo, leggeste, lessero.	letto. (lèt'-o)
mergere (mèrdzj'-ee-ree)	indoopen; duiken.	mersi, mergesti, merse, mergemmo, mergeste, mersero.	merso. (mèr'-so)
mescere (mèsj'-ee-ree)	mengen.	regelmatig. NB. Verl. deelw. ook *misto* (mist'-o).	mesciuto. (mès-sjoet'-o)
mettere (mèt'-ee-ree)	zetten, plaatsen, leggen.	misi, mettesti, mise, mettemmo, metteste, misero.	messo. (mès'-so)
mordere (mòrd'-ee-ree)	bijten.	morsi, mordesti, morse, mordemmo, mordeste, morsero.	morso. (mòr'-so)
mugnere (moenj'-ee-ree)	melken.	zie **mungere.**	munto. (moen'-to)
muovere (mwwoow'-ee-ree)	bewegen.	mossi, muovesti, mosse, muovemmo, muoveste, mossero.	mosso. (mòs'-so)
mungere (moendzj'-ee-ree)	melken.	munsi, mungesti, munse, mungemmo, mungeste, munsero.	munto. (moen'-to)
nascere (nasj'-ee-ree)	geboren worden, ontstaan.	nacqui, nascesti, nacque, nascemmo, nasceste, nacquero.	nato. (naat'-o)
nascondere (nas-kònd'-ee-ree)	verbergen.	nascosi, nascondesti, nascose, nascondemmo, nascondeste, nascosero	[4]
negligere [5] (nee-glledzj'-ee-ree)	verwaarloozen, veronachtzamen verzuimen.	neglessi, negligesti, neglesse, negligemmo, negligeste, neglessero.	negletto (nee-glèt'-o)

[1]) In plaats van *increscere* is *rincrescere* veel meer gebruikelijk.

[2]) Heeft gewoonlijk den uitgang der derde conjugatie (*influire*) en dan in den Tegenw. tijd Aantoonende wijs *influisco* (in-floe-is'-ko), *influisci* (in-floe-is'-sji), enz.

[3]) Van *ledere* zijn eigenlijk slechts de Onbepaalde wijs en het Verleden deelwoord (*leso*) in gebruik. — Zeer dikwijls hoort en leest men ook: *illeso* (il-leez'-o), ongekwetst, ongedeerd.

[4]) *Nascondere* heeft een dubbelen vorm voor zijn Verleden deelwoord, namelijk: *nascosto* (nas-kòst'-o) en *nascoso* (nas-kooz'-o).

[5]) Enkel het „Participio passato" en de „Passato rimoto" zijn nog in gebruik; voor de rest is *negligere* een woord, dat verouderd en in onbruik geraakt is.

Verbi.	*Significazioni.*	*Passato rimoto.*	*Participio passato.*
nocere (nootsj'-ee-ree)	schaden.	nocqui, nuocesti, nocque, nuocemmo, nuoceste, nocquero.	nociuto. (no-tsj*i*oet'-o)
nuocere (nwwootsj'-ee-ree)			nuociuto. (nwwo-tsj*i*oet'-o)
occorrere (òk-kòr'-ee-ree)	plaats grijpen.	als **correre**.	occorso. (òk-kòr'-so)
offendere (òf-fènd'-ee-ree)	beleedigen.	offesi, offendesti, offese, offendemmo, offendeste, offesero.	offeso. (òf-fee**z**'-o)
opprimere (òp-priem'-ee-ree)	onderdrukken.	oppressi, opprimesti, oppresse, opprimemmo, opprimeste, oppressero.	oppresso. (òp-près'-so)
pascere (paasj'-ee-ree)	weiden, grazen.	regelmatig.	pasciuto. (pa-sj*i*oet'-o)
percorrere (pèr-kòr'-ee-ree)	doorloopen.	als **correre**.	percorso. (pèr-kòrs'-o)
percuotere (pèr-kwwoot'-ee-ree)	slaan.	percossi, percuotesti, percosse, percuotemmo, percuoteste, percossero.	percosso. (pèr-kòs'-so)
perdere (pèrd'-ee-ree)	verliezen.	persi [1]), perdesti, perse, perdemmo, perdeste, persero.	perso. [2]) (pèr'-so)
permettere (pèr-mèt'-ee-ree)	veroorloven, vergunnen.	permisi, permettesti, permise, permettemmo, permetteste, permisero.	permesso. [3]) (pèr-mès'-so)
persuadere (pèr-swwa-deer'-ee)	overreden.	persuasi, persuadesti, persuase, persuademmo, persuadeste, persuasero.	persuaso. (pèr-swwaa**z**'-o)
piangere (p*i*andzj'-ee-ree)	weenen.	piansi, piangesti, pianse, piangemmo, piangeste, piansero.	pianto. [4]) (p*i*an'-to)
pingere (p*i*ndzj'-ee-ree)	schilderen.	pinsi, pingesti, pinse, pingemmo, pingeste, pinsero.	pinto. (p*i*n'-to)
piovere (p*i*oow'-ee-ree)	regenen.	piovve [5]).	regelmatig.
porgere (pòrdzj'-ee-ree)	aanbieden, verschaffen.	porsi, porgesti, porse, porgemmo, porgeste, porsero.	porto. [6]) (pòrt'-o)
precorrere (pree-kòr'-ee-ree)	vooruitloopen, vooraf gaan.	als **correre**.	precorso. (pree-kòrs'-o)
prefiggere (pree-fidzj'-ee-ree)	er vóór zetten; (*ook:*) zich voorstellen.	als **figgere**.	prefitto. (pree-fit'-o)
premere (preem'-ee-ree)	drukken.	pressi [7]), premesti, presse, prememmo, premeste, pressero.	presso. [8]) (près'-so)
prendere (prènd'-ee-ree)	nemen.	presi, prendesti, prese, prendemmo, prendeste, presero.	preso. (preez'-o)
presumere (pree-soem'-ee-ree)	vermoeden, vooronderstellen.	als **assumere**.	presunto. (pree-soen'-to)
promettere (pro-mèt'-ee-ree)	beloven.	promisi, promettesti, promise, promettemmo, prometteste, promisero.	promesso. (pro-mès'-so)
proteggere (pro-tèdzj'-ee-ree)	beschermen.	protessi, proteggesti, protesse, proteggemmo, proteggeste, protessero.	protetto. (pro-tèt'-o)

[1]) De onregelmatige vorm (*persi*) is meer in den alledaagschen spreektrant in zwang; doch in het schrijven en sierlijk spreken bedient men zich meer van de vormen *perdei* en *perdetti*.

[2]) In den alledaagschen spreektrant het onregelmatige deelwoord (*perso*), maar voor het overige meer het regelmatige: *perduto* (pèr-doet'-o).

[3]) Onthoud: *il permesso*, de vergunning, het verlof.

[4]) Onthoud: *il pianto*, het weenen, het geween.

[5]) Gebruikelijker is de regelmatige vorm: *piovè* (p*i*o-wee') of *piovette* (p*i*o-wèt'-ee), het regende.

[6]) Ofschoon veel in de poëzie gebezigd, wordt *porto* zelden gebruikt in proza en in den alledaagschen spreektrant: in beide gevallen geeft men de voorkeur aan *offerto* (òf-fèrt'-o).

[7]) De regelmatige vorm *premei* en de vorm met .. *etti* (*premetti*) zijn zeer gebruikelijk.

[8]) Gebruikelijker is het regelmatige deelwoord *premuto* (pree-moet'-o), gedrukt.

Verbi.	*Significazioni.*	*Passato rimoto.*	*Participio passato.*
pungere (poen**dzj**'-ee-ree)	steken.	punsi, pungesti, punse, pungemmo, pungeste, punsero.	punto. (poen'-to)
radere (raa**d**'-ee-ree)	schaven.	rasi, radesti, rase, rademmo, radeste, rasero.	raso. [1]) (raa**z**'-o)
recidere (ree-tsjie**d**'-ee-ree)	afsnijden.	als **decidere.**	reciso. (ree-tsjie**z**'-o)
redimere (ree-diem'-ee-ree)	bevrijden, verlossen.	redensi, redimesti, redense, redimemmo, redimeste, redensero.	redento. (ree-dèn'-to)
reggere (rè**dzj**'-ee-ree)	regeeren; (*ook:*)uithouden.	ressi, reggesti, resse, reggemmo, reggeste, ressero.	retto. (rèt'-o)
rendere (rèn**d**'-ee-ree)	teruggeven; (diensten, weldaden, enz.) bewijzen.	resi, rendesti, rese, rendemmo, rendeste, resero.	reso. (ree**z**'-o)
reprimere (ree-priem'-ee-ree)	onderdrukken.	als **esprimere.**	represso. (ree-près'-so)
riasumere (ri'-a-soem''-ee-ree)	wederaannemen hervatten.	als **assumere.**	riasunto. (ri'-a-soen''-to)
riconoscere (ri'-ko-noosj''-ee-ree)	herkennen.	als **conoscere.**	riconosciuto. (ri'-koon-o-sj*i*oet''-o)
ricorrere (ri-kòr'-ee-ree)	zijne toevlucht nemen.	als **correre.**	ricorso. (ri-kòrs'-o)
ridere (rie**d**'-ee-ree)	lachen.	risi, ridesti, rise, ridemmo, rideste, risero.	riso. (rie**z**'-o)
riflettere (ri-flèt'-ee-ree)	nadenken; overpeinzen; (*ook:*) weerkaatsen.	riflessi [2]), riflettesti, riflesse, riflettemmo, rifletteste, riflessero.	riflesso. [3]) (ri-flès'-so)
rifrangere (ri-fran**dzj**'-ee-ree)	straalbreking veroorzaken.	als **frangere.**	rifranto. (ri-fran'-to)
rifulgere (ri-foel**dzj**'-ee-ree)	schemeren; (*ook:*)glinsteren.	rifulsi, rifulgesti, rifulse, rifulgemmo, rifulgeste, rifulsero.	rifulso. (ri-foel'-so)
rincrescere [4]) (rin-kree**sj**'-ee-ree)	spijten, leed doen.	als **crescere.**	rincresciuto. (rin-kree-sj*i*oet'-o) [6])
risolvere (ri-**z**òlw'-ee-ree)	beslissen, besluiten.	risolsi [5]), risolvesti, risolse, risolvemmo, risolveste, risolsero.	risposto. (ri-spòst'-o)
rispondere (ri-spòn**d**'-ee-ree)	antwoorden.	risposi, rispondesti, rispose, rispondemmo, rispondeste, risposero.	ristretto. (ri-strèt'-o)
ristringere (ri-strin**dzj**'-ee-ree)	samentrekken, enger maken.	als **stringere.**	rivolto. (ri-wòlt'-o)
rivolgere (ri-wòl**dzj**'-ee-ree)	omkeeren, (*ook:*) richten.	als **volgere.**	roso. (roo**z**'-o)
rodere (roo**d**'-ee-ree)	knagen.	rosi, rodesti, rose, rodemmo, rodeste, rosero.	rotto. (ròt'-o)
rompere (ròmp'-ee-ree)	breken.	ruppi (roep'-i), rompesti, ruppe, rompemmo, rompeste, ruppero.	

[1]) Onthoud: *il raso* (raaz'-o), de atlas.
campagna rasa (kam-pan'-ja raaz''-a), schoon schip (in de figuurlijke beteekenis van „schoon schip maken").

[2]) De regelmatige vorm (*riflettei*, enz.) is veel in gebruik.

[3]) Het deelwoord *riflesso* wordt bij voorkeur gebezigd in de beteekenis van „weerkaatst", „teruggekaatst". — In den zin van „nagedacht" bedient men zich liever van den regelmatigen vorm *riflettuto*.
Onthoud: *il riflesso del sole* (sool'-ee), de weerkaatsing van de zon.
ci ho riflettuto sopra (tsji oo' ri-flèt-toet''-o soo'-pra), ik heb er over nagedacht.

[4]) Vergelijk het veel minder gebruikelijke *increscere* (blz 96).

[5]) Ook *risolvei*, enz.; en ook *risolvetti*, enz.

[6]) Van *risolvere* bestaan twee verleden deelwoorden, namelijk: *risolto* (ri-zòlt'-o) en *risoluto* (riez-o-loet'-o).

Verbi.	*Significazioni.*	*Passato rimoto.*	*Participio passato.*
scendere (sjènd'-ee-ree)	naar beneden komen.	scesi, scendesti, scese, scendemmo, scendeste, scesero.	sceso. (sjeez'-o)
scommettere (skòm-mèt'-ee-ree)	wedden.	scommisi, scommettesti, scommise, scommettemmo, scommetteste, scommisero.	scommesso. (skòm-mès'-so)
sconfiggere (skòn-fidzj'-ee-ree)	verslaan.	als **figgere.**	sconfitto. (skòn-fit'-o)
scorgere (skòrdzj'-ee-ree)	zien, ontdekken.	scorsi, scorgesti, scorse, scorgemmo, scorgeste, scorsero.	scorto. (skòrt'-o)
scorrere (skòr'-ee-ree)	doorloopen.	als **correre.**	scorso. (skòrs'-o)
scrivere (skriew'-ee-ree)	schrijven.	scrissi, scrivesti, scrisse, scrivemmo, scriveste, scrissero.	scritto. (skrit'-o)
scuotere (skwwoot'-ee-ree)	schudden.	scossi, scuotesti, scosse, scuotemmo, scuoteste, scossero.	scosso. (skòs'-so)
soccorrere (sòk-kòr'-ee-ree)	bijspringen.	als **correre.**	soccorso. (sòk-kòr'-so)
solvere [1]) (sòlw'-ee-ree)	oplossen.	solsi, solvesti, solse, solvemmo, solveste, solsero.	soluto. (so-loet'-o)
sorgere (sòrdzj'-ee-ree)	ontstaan, ontspringen; (*ook*:) in opstand komen.	sorsi, sorgesti, sorse, sorgemmo, sorgeste, sorsero.	sorto. (sòrt'-o)
sospendere [2]) (sòs-pènd'-ee-ree)	ophangen.	sospesi, sospendesti, sospese, sospendemmo, sospendeste, sospesero.	sospeso. (sòs-peez'-o)
spandere (spand'-ee-ree)	verspreiden; (*ook*:) vergieten.	spansi [3]), spandesti, spanse, spandemmo, spandeste, spansero.	spanto. [4]) (span'-to)
spargere (spardzj'-ee-ree)	verspreiden.	sparsi, spargesti, sparse, spargemmo, spargeste, sparsero.	sparso. (spar'-so)
spendere (spènd'-ee-ree)	uitgeven, besteden.	spesi, spendesti, spese, spendemmo, spendeste, spesero.	speso. (speez'-o)
spergere (spèrdzj'-ee-ree)	verstrooien.	spersi, spergesti, sperse, spergemmo, spergeste, spersero.	sperso. (spèr'-so)
spignere (spinj'-ee-ree) / **spingere** (spindzj'-ee-ree)	drijven.	spinsi, spingesti, spinse, spingemmo, spingeste, spinsero.	spinto. (spin'-to)
stendere (stènd'-ee-ree)	strekken, uitstrekken.	als **tendere.**	steso. (steez'-o)
stringere (strindzj'-ee-ree)	drukken.	strinsi, stringesti, strinse, stringemmo, stringeste, strinsero.	stretto. (strèt'-o)
struggere (stroedzj'-ee-ree)	vernielen.	als **distruggere.**	strutto. (stroet'-o)
succedere (soet-sjeed'-ee-ree)	opvolgen; (*ook*:) voorvallen.	successi, succedesti, successe, succedemmo, succedeste, successero.	successo. (soet-sjès'-so)
surgere (soerdzj'-ee-ree)	hetzelfde woord als **sorgere.**	als **sorgere.**	sorto. (sòrt'-o)
svellere [5]) (swèl'-ee-ree)	uitroeien.	svelsi, svellesti, svelse, svellemmo, svelleste, svelsero.	svelto. (swèlt'-o)

[1]) *Solvere* is veel minder in gebruik dan *sciogliere* (sjioolj'-iee-ree).

[2]) Geheel en al regelmatig zijn:
pendere (pènd'-ee-ree), hangen, zweven;
dipendere (di-pènd'-ee-ree), afhangen;
propendere (pro-pènd'-ee-ree), overhellen, geneigd zijn.

[3]) Gebruikelijker is de regelmatige vorm: *spandei*, *spandesti*, *spandè*, enz.

[4]) Ook de regelmatige vorm *spanduto* (span-doet'-o) is veel in zwang.

[5]) In den „Indicativo presente" maakt *svellere* regelmatig: *svello*, *svelli*, enz.; maar ook onregelmatig: *svelgo* (swèl'-go), *svelli*, *svelle*, *svelliamo*, *svellete*, *svelgono* (swèl'-go-noo).

Verbi.	*Significazioni.*	*Passato rimoto.*	*Participio passato.*
tendere (tènd'-ee-ree)	strekken; (*ook*:) spannen.	tesi [1]), tendesti, tese, tendemmo, tendeste, tesero.	teso. (tee**z**'-o)
tergere (tèr**dz**j'-ee-ree)	afvegen, afdrogen.	tersi, tergesti, terse, tergemmo, tergeste, tersero.	terso. (tèrs'-o)
tignere (ti**n**j'-ee-ree) / **tingere** (ti**n**dzj'-ee-ree)	verven, kleuren.	tinsi, tingesti, tinse, tingemmo, tingeste, tinsero.	tinto. (ti**n**'-to)
torcere (tòrtsj'-ee-ree)	draaien.	torsi, torcesti, torse, torcemmo, torceste, torsero.	torto. (tòrt'-o)
trascorrere (tras-kòr'-ee-ree)	er overheen loopen.	als **correre.**	trascorso. (tras-kòrs'-o)
uccidere (oet-sjie**d**'-ee-ree)	dooden.	uccisi, uccidesti, uccise, uccidemmo, uccideste, uccisero.	ucciso. (oet-sjie**z**'-o)
ugnere (oenj'-ee-ree) / **ungere** (oen**dz**j'-ee-ree)	zalven; smeren.	unsi, ungesti, unse, ungemmo, ungeste, unsero.	unto (oen'-to)
vilipendere (wiel-i-pènd'-ee-ree)	smaden.	vilipesi, vilipendesti, vilipese, vilipendemmo, vilipendeste, vilipesero.	vilipeso. (wiel-i-pee**z**'-o)
vincere (wi**n**tsj'-ee-ree)	overwinnen.	vinsi, vincesti, vinse, vincemmo, vinceste, vinsero.	vinto. (wi**n**' to)
vivere (wiew'-ee-ree)	leven.	vissi [2]), vivesti, visse, vivemmo, viveste, vissero.	vissuto. [3]) (wis-soet'-o)
volgere (wòl**dz**j'-ee-ree)	wenden.	volsi, volgesti, volse, volgemmo, volgeste, volsero.	volto. (wòlt'-o)
volvere wòlw'-ee-ree)	wenden.	evenals **volgere.**	

[1]) Zeer veel gebruikt wordt de regelmatige vorm: *tendei*, *tendesti*, *tendè*, enz.
[2]) De vormen *vivei*, enz., en *vivetti*, enz., komen zeer dikwijls voor.
[3]) De regelmatige vorm *vivuto* (wi-woet'-o) is ruim zooveel in zwang als *vissuto*.

OVERZICHT behoorende bij bovenstaand Register A.

Om van de op *..ere* uitgaande onregelmatige werkwoorden onder vaste regels te brengen hoe hun *passato rimoto* en hun *Participio passato* gevormd wordt, lette men op de een of twee letters, die aan den uitgang *..ere* voorafgaan, en dáárnaar laat zich het volgende overzicht vaststellen.

De werkwoorden die in den *Infinitivo* uitgaan op:	veranderen dien uitgang:	om hunnen *Passato rimoto* te vormen in:	en om hun *Participio passato* te vormen in:
1. or-gere, n-gere, l-gere	— gere	— si	— to
2. er-gere, ar-gere, r-dere	— gere, (*en*) — dere	— si	— so
3. gliere	— gliere	— lsi	— lto
4. r-rere	— rere	— si	— so
5. ndere	— ndere	— si	— so
6. ggere	— ggere	— ssi	— tto, (*of*) — sso
7. ettere	— ettere	— isi	— esso
8. urre	— urre	— ussi	— otto
9. i-vere	— vere	— ssi	— tto
10. dere	— dere	(meerend.) — si	— so
11. cere, guere	— cere, (*en*) — guere	— si	— to
12. uovere, uotere	– uovere, (*en*) – uotere	— ossi	— osso
13. imere	— imere	— essi	— esso
14. igere	— igere	— essi	— esso
15. istere	— istere	– ei (*regelm.*) *en* – etti (§ 129)	— istito

B.

REGISTER VAN DE DEFECTIEVEN.

(Werkwoorden waaraan Tijden ontbreken.)

algere (al-dzjeer'-ee), bevriezen. Hiervan komen in de poëzie slechts eenige personen van *P. r.* voor, namelijk: *alsi*, *alse*, *alsero*.

arrogere (ar-roodzj'-ee-ree), toevoegen; toekennen. Van dit werkwoord zijn tegenwoordig slechts in gebruik:
P. I. 3e pers. enk.: *arroge* (ar-roodzj'-ee).
M. I. 2e pers. enk.: *arrogi* (ar-roodzj'-i).
P. p.: *arroto* (ar-root'-o).

calere (ka-leer'-ee), er aan gelegen zijn. [1])
NB. Enkel in den 3en persoon:
mi cale, er is mij aan gelegen.
mi caleva, er was mij aan gelegen.
mi calse (kal'-see), er was mij aan gelegen.
m'è caluto (ka-loet'-o), er is mij aan gelegen geweest.
che mi caglia (kaalj'-*ia*), dat mij er aan gelegen zij.
mi carrà / *mi calerà*, er zal mij aan gelegen zijn.
mi carrebbe / *mi calerebbe*, er zou mij aan gelegen zijn.
se mi calesse, indien mij er aan gelegen was.
calendomi (ka-lèn'-do-mi), mij er aan gegen zijnde.
Aanmerking. Ook in proza komt *calere* dikwijls voor. Met dit werkwoord heeft men de spreekwijze: *mettere in non cale*, niet tellen (licht achten, niet schatten) [1])

consumere (kon-soem'-ee-ree), verteren.
Hiervan heeft men:
consume (kòn-soem'-ee), hij verteert.
consunsi (kòn-soen'-si), ik verteerde.
consunse (kòn-soen'-see), hij verteerde.
consunto (kòn-soen'-to), verteerd. Zie blz. 94, noot 2.

fervere (fèrw'-ee-ree), blaken.
Bij proza-schrijvers zijn veel in gebruik: *ferve*, 3e pers. enk. *P. I.*, en *fervente* (fèr-wènt'-ee), het eigenlijke tegenwoordig deelwoord (Herlees blz. 81, § 152).
Wijders ontmoet men bij dichters, behalve de twee bovenstaande vormen:
P. I. 3e pers. enk.: *ferva*.
Imperf. 3e pers. enk.: *ferveva*. / *fervea*.
d° mrv.: *fervevano* (fèr-weew'-a-noo). / *ferveano* (fèr-wee'-a-noo).

fetere (feet'-ee-ree), stinken.
fete (feet'-ee), het stinkt.
fetea (fee-tee'-a), het (hij, zij) stonk.
feteano (fee-tee'-a-noo), zij stonken.
fetente (fee-tènt'-ee), stinkend.
Dit laatste, het eigenlijke teg. dw. (zie § 152), wordt dikwijls in proza aangetroffen.
Aanmerking. In plaats van *fetere* gebruikt men tegenwoordig meestal het regelmatige *puzzare* (poet-saar'-ee).

gire (dzjier'-ee), gaan.
Hiervan heeft men:
P. p.: *gito* (dzjiet'-o), gegaan.
P. I: *giamo* (dzji-aam'-o) / *gimo* (dzjiem'-o), wij gaan. *gite* (dzjiet'-ee), gijlieden gaat.
Impf.: *giva* (dzjiew'-a), ik ging; *givi* (dzjiew'-i), gij gingt; *giva* (dzjiew'-a), hij ging; *givamo* (dzji-waam'-o), wij gingen; *givate* (dzji-waat'-ee), gij gingt; *givano* (dzjiew'-a-noo), zij gingen. [1])
P. r.: *gii* (dzji), *gisti* (dzjist'-i), *gì* (dzji), *gimmo* (dzjim'-o), *giste* (dzjist'-ee), *girono* (dzjier'-o-noo). [2])
F.: *girò* [3]), *girai*, *girà*, *giremo*, *girete*, *giranno*.
C. P.: *girei*, *giresti*, *girebbe*, *giremmo*, *gireste*, *girebbero*. [4])
Impf. Cong.: *se gissi*, *se gisti*, *se gisse*, *se gissimo*, *se giste*, *se gissero*.
NB. De samengestelde tijden worden met *essere* vervoegd, b.v.: *sono gito*, *era gito*, enz.

ire (ier'-ee), gaan. [5])
Van dit werkwoord, dat ook in proza gebruikt wordt, komen voor:
P. p.: *ito* (iet'-o), gegaan. [6])
P. I.: *ite* (iet'-ee), gij gaat. [7])

---

[1]) Tegenwoordig is het regelmatige *importare* meer in gebruik, b.v.: *m'importa*, *m'importava*, *m'ha importato*, enz.

[1]) In plaats van *giva* (1e en 3e pers. enk.) gebruiken de dichters menigmaal *gia* (dzji'-a), en zoo ook *giano* (dzji'-a-noo), zij gingen.

[2]) *girono* wordt door de dichters menigmaal verkort: *giro* (dzjier'-o) / *gir* (dzjier), zij gingen.

[3]) *girò* maakt bijzondere oplettendheid noodig, daar men anders gevaar loopt, het te verwarren met den *P. r.* van *girare* (dzji-raar'-ee).

[4]) In plaats van *girebbe* en *girebbero* menigmaal *giria* (dzji-ri'-a), hij zou gaan, en *giriano* (dzji-ri'-a-noo), zij zouden gaan.

[5]) De onbepaalde wijs *ire* wordt vóór eene consonant verkort tot *ir* (ier). — Onthoud: *ir carpone* (ier' kar-poon''-ee), op handen en voeten loopen.

[6]) Over het geheel, maar inzonderheid in Toskanen, wordt *ito* meer gebruikt dan *andato*.

[7]) *ite* komt zeer dikwijls voor, zoowel in proza als in poëzie.

Impf.: *iva* (iew'-a) } ik ging.
ivo (iew'-o) }
iva (iew'-a), hij (zij, het) ging.
ivano (iew'-a-noo), zij gingen.
P. r.: *isti* (ist'-i), gij gingt.
iro (ier'-o) } zij gingen.
ir (ier) }
F.: *iremo* (i-reem'-o), wij zullen gaan.
irete (i-reet'-ee), gij zult gaan.
iranno (i-ran'-no), zij zullen gaan.
M. I.: *ite* (iet'-ee), gaat; ga. [1])

lecere (leetsj'-ee-ree) }
licere (lietsj'-ee-ree) } geoorloofd zijn.

Dit werkwoord komt nooit in de onbepaalde wijs voor. Men ontmoet enkel daarvan:

lece (leet'-sjee) }
lice (liet'-sjee) } het is geoorloofd.
lecito (leetsj'-i-too) }
licito (lietsj'-i-too) } geoorloofd.

Onthoud:

essere lecito ad uno, aan iemand geoorloofd zijn.
essere illecito (il-leetsj'-i-too) *ad uno*, aan iemand niet geoorloofd zijn.

molcere (mòltsj'-ee-ree), verzachten; troosten.

Enkel in poëzie, en slechts deze vormen:

Gerundio: *molcendo* (mòl-tsjèn'-do).
P. I.: *tu molci*, *egli molce*.
Impf.: *molceva* en *molcevano* (mòl-tsjeew'-a-noo).

[1]) *ite* komt zeer dikwijls voor, zoowel in proza als in poëzie.

riedere (rieed'-ee-ree), terugkeeren.

Heeft slechts:

P. I.: *riedo* (rieed'-o), *riedi* (rieed'-i), *riede* (rieed'-ee), *riedono* (rieed'-o-noo).
M. I.: *riedi* (rieed'-i), keer terug.
rieda (rieed'-a), laat hem terugkeeren.
riedano (rieed'-a-noo), laat hen terugkeeren.

solere (so-leer'-ee), gewoon zijn.

Zie blz. 86, nº 22 der Onregelmatige.

urgere (oerdzj'-ee-ree), dringend zijn.

Van dit werkwoord ontmoet men:

urge (oerdzj'-ee), het is dringend.
urgeva (oer-dzjeew'-a), het was dringend.
urgente (oer-dzjènt'-ee), dringend.

vigere (wiedzj'-ee-ree), van kracht zijn.

De volgende vormen worden dikwijls aangetroffen:

vige (wiedzj'-ee), het [1]) is van kracht.
vigeva (wi-dzjeew'-a), het [1]) was van kracht.
vigevano (wi-dzjeew'-a-noo), zij waren van kracht.
se vigesse (wi-dzjès'-ee), indien het [1]) van kracht ware.
se vigessero (wi-dzjès'-ee-roo), indien ze van kracht waren.
vigendo (wi-dzjèn'-do), van kracht zijnde.
vigente (wi-dzjènt'-ee), van kracht.

[1]) Derde persoon enkelvoud. Dus, is het onderwerp van den volzin in 't Hollandsch mannelijk (b.v.: de vrijbrief) „hij", vrouwelijk (b.v.: de wet) „zij", onzijdig (b.v.: het bevel) „het".

G. Gesprekken.

tarantola (ta-rant'-o-la), tarantula (de naam van eene groote spin; en ook de naam van zekeren dans).
commedia (kòm-meed'-*ia*), blijspel.
atto (at'-to), bedrijf.
solo (sool'-o), alleen, enkel.
Capacelli (kaap-a-tsjèl'-i), Capacelli.
il personaggio (pèr-so-nadzj'-*io*), de persoon.
Giannicola (dzjan-i-kool'-a), Jan-Klaas.
Angiola (andzj'-*io*-la), Angiola.
Federico (feed-ee-riek'-o), Frederik.
Alessio (a-lès'-*sio*), Alexius.
Valerio (wa-leer'-*io*), Valerius.
dottor (dòt-toor'), doctor, dokter.
il medico (mee-diek'-o), de geneesheer; *medici* (mee-diet'-sji), geneesheeren.
sonatore (soon-a-toor'-ee), muzikant.
scena (sjeen'-a), tooneel.
si finge (si findzj'-ee), grijpt plaats; *fingere* (findzj'-ee-ree), voorstellen.

LA TARANTOLA,
Comedia d'un atto solo
di Albergati Capacelli.

Personaggi: Giannicola Ragagni; Angiola, suo figliuola; Federico, servitore; Alessio, servitore; Valerio Armeni, amante d'Angiola; dottor Cassia, dottor Manna e dottor Acquafresca, medici; Sonatori.

La scena si finge in Taranto nella casa di Giannicola.

camera (kaam'-ee-ra), kamer.
porta laterale (pòr'-ta laat-ee-raal'-ee), zijdeur.
tavolino (taaw-o-lien'-o), tafeltje.
poltrona (pòl-troon'-a), leuningstoel.
varie (waar'-i-ee), verscheidene.
sedia (seed'-i-a), stoel.
notte (nòt'-tee), nacht.
presso a (près'-so a), op het punt van te.
seduto (sec-doet'-o), gezeten; *sedere* (sec-deer'-ee), gaan zitten;
addormentato (ad-dòr-mèn-taat'-o), in slaap.

viaggio (wi-a**dz**j'-*io*), reis.
intabarrato (**i**n-ta-bar-raat'-o), gehuld in een *tabarro* (ta-bar'-ro), mantel of overjas.
aria (aar'-i-a), houding;
furtivo (foer-tiew'-o), heimelijk;
in aria furtiva, tersluiks.

Scena prima.

Camera in casa di Giannicola con porta in mezzo, due laterali; tavolino, poltrona e varie sedie.

Notte presso a finire.

Alessio seduto e profondamente addormentato sopra una poltrona. Valerio da viaggio, intabarrato, e che entra in aria furtiva per la porta di mezzo.

mi par (mi paar'), het schijnt mij.
sogno (sòn'-jo), droom.
giunto (dzj*i*oen'-to), gekomen;
giungere, blz. 95
velocemente (wee-lootsj-ee mèn'-tee), snel, gauw.

Val. Mi par un sogno d'esser giunto da Roma a Taranto si velocemente....

prestare (près-taar'-ee), leenen.
ala (aal'-a), vleugel.
ancora (an-koor'-a), ook, tevens.
m'ha (ma) = *me ha*.
infuso (**i**n-foez'-o), ingegoten;
infondere (**i**n-fòn**d**'-ee-ree), ingieten.
tant'è (tant'-è), zoo is het.
il più, het meerdere, het grootste.
anche (an'-kee), ook.

...Posso ben dire che amore mi ha prestate le sue ale.... ma dir posso ancora che egli m' ha infusa tutta la sua imprudenza... Ah! tant'è ... ho fatto il più, ho anche voluto far il meno....

volare (wo-laar'-ee), vliegen.
tratto (trat'-to), afstand, eind;
cammino (kam-mien'-o), weg;
tratto di cammino, afstand.
differire (di**f**-ee-rier'-ee), uitstellen.
cider (wi-deer') = *vedere*.
coraggio (ko-ra**dz**j'-*io*), moed.
pericolo (pee-riek'-o-loo), perijkel, gevaar
innoltrare (**i**n-nòl-traar'-ee), vooruit gaan.
qua (kwwa), hier.

...Volare un si lungo tratto di cammino, trovarmi presso la mia cara Angioletta, e differirmi il piacer di viderla, quest' è quello che non ho avuto coraggio di sopportare, benchè conosca tutto il pericolo d'innoltrarmi furtivamente qua dentro...

fatto (fat'-to), feit, daadzaak, daad;
venir fatto, gelukken.
fedel (fee-deel'), trouw.
sta (sta), hij staat;
ascolto (as-kòlt'-o), luistering;
stare in ascolto, luisteren.
girare (dzji-raar'-ee), ronddraaien;
a tentone (a tèn-toon'-ee), op den tast;
girare a tentone, besluiteloos staan draaien.

... Se almeno mi venisse fatto di parlare a Federico, il fedel confidente de' nostri amori... (Sta in ascolto, facendo qualche pausa, ed anche girando a tentone.) ...

si ode (si ood'-ee), men hoort;
udire (oe-dier'-ee), hooren.
russare (roes-saar'-ee), snorken.

... Ma a quest' ora, in questo luogo, nessuno certamente ... (Si ode Alessio russar fortemente.) ...

cospetto (ko-spèt'-to), verduiveld! drommels!
timore (ti-moor'-ee), vrees.
parmi (paar'-mi) = *mi par*.

... Oh! cospetto! (con timore.) Qui c'è benissimo qualcheduno; e buon per me ch'egli dorme ... Fosse Federico! ..... Parmi impossibile che quì ...

improvvisamente (**i**m-pròw-wiez-a-mèn'-tee), onverwachts.
spavento (spa-wèn'-to), schrik, ontsteltenis.
scuotersi (skwwoot'-eer-si), ontstellen, achteruit gaan.
accorgersi (ak-kòr**dz**j'-eer-si), gewaar worden.
uscio (oesj'-*io*), deur.
aperto (a-pèrt'-o), open.

... (Alessio russa improvvisamente e più forte di prima. Valerio con maggiore spavento si scuote; e accorgendosi che l'addormentato si move, e trovandosi presso ad un uscio aperto, dice:) ...

nasca (nas'-ka), er gebeure;
nascere (nasj'-ee-ree), geboren worden.
sa (sa), weet; van *sapere*.
per ora (pèr oor'-a), dadelijk.
ricoverarsi (ri-koow-ee-raar'-si), zich verbergen.

... Nasca quel che sa nascere. Io per ora mi voglio ricovrare se posso, ma uscire di qua, no certamente. (Ed entra in una delle camere laterali essendone una aperta, e l'altra no.)

mezzo (mè**d**'-zo), half.
svegliato (zweelj-*i*aat'-o), ontwaakt.
diavolo (diaaw'-o-loo), duivel.
anche (an'-kee), zelfs.
romore (ro-moor'-ee), gedruisch, leven, spektakel.
sbadigliare (zba-dielj-*i*aar'-ee), geeuwen.

Ales. (Mezzo svegliato.) Gran casa che è questa! Non si può dormire in nessun' ora. Di giorno, il padrone ... la padrona ... il diavolo .... Di notte, si signore ... anche di notte il diavolo fa nascere dei romori ... dei ro ... mori ... (Sbadiglia, e si riaddormenta.)

mette (mèt'-ee), steekt;
mettere (mèt'-ee-ree), steken.
fuori (fwwoor'-i), buiten.
testa (tès'-ta), hoofd.
pian piano (piaan piaan'-o), van lieverlede, langzamerhand.
lamentarsi (la-men-taar'-si), klagen.
po' (poo) = *poco*.
ritirarsi (ri-ti-raar'-si), de wijk nemen, zich begeven.
locanda (lo-kan'-da), logement.
urtare (oer-taar'-ee), stooten.
seggiola (sèdzj'-*io*-la), stoel.
cadere (ka-deer'-ee), vallen.
strepito (streep'-i-too), leven, gedruisch.
risvegliare (ri-zweelj-*iaar*'-ee), wakker worden, ontwaken.
balzare (bal-tsaar'-ee), springen;
piede (pieed'-ee), voet;
balza in piedi, springt overeind.

Val. (Che mette fuori la testa pian piano, e dice pianissimo.) La voce non è di Federico, è d'uomo che lamentasi di non poter dormire per udir romore che lo disturba. (Sta un po' pensoso, e poi) Ah! è meglio che parta da questa casa e mi ritiri alla locanda aspettando più opportuna occasione.... Sì, sì, andiamo, andiamo. (E s'incammina alla porta di mezzo per uscire, urta in una seggiola, la qual cade; allo strepito Alessio si risveglia, e spaventato balza in piedi.)

chi va là (ki wa' la), wie daar.
meschino (mee-skien'-o), ongelukkige.
lodare (lo-daar'-ee), loven, prijzen.

Ales. Chi va là!

Val. [Oh me meschino!]

Ales. Chi va là? dico.

Val. [Sono scoperto, nè trovo modo di fuggire.]

Ales. (Con coraggio.) Che? fuggire! [sia lodato il cielo che parla egli di fuggire; se no, fuggiva io.]

rinfrancarsi (rin-fran-kaar'-si), zich herstellen.
isbaglio (i-zbaalj'-*io*), vergissing.
razza (rat'-sa), ras, soort.
sbaglio (zbaalj'-*io*), vergissing.

Val. (Si rinfranca.) Sì, fuggire, uscire di qua, dove sono entrato per isbaglio...

Ales. (Con coraggio.) Che razza di sbaglio! Entrar di notte nelle case dei galantuomini.

accostarsi (ak-kòs-taar'-si), op iemand aankomen, naderbij komen.
bisognare (bi-zòn-jaar'-ee), noodig zijn.
difesa (di-feez'-a), verdediging.
palosso (pa-lòs'-so)
paloscio (pa-lòsj'-*io*) }, degen.
cercare (tsjèr-kaar'-ee), zoeken.
animo (aan'-i-moo), moed, opgewektheid;
animo, animo, kom, kom!
finestra (fi-nès'-tra), raam.

Val. [Mi pare che costui s'accosti; bisogna tenersi sulla difesa.] (E mette mano al palosso.)

Ales. [Eh! costui ha più paura che non ho io.] (Lo cerca per prenderlo per un braccio.) Animo, animo, fuori di questa casa, subito, subito; o ti farò uscire per la finestra.

minaccia (mi-natsj'-*ia*), bedreiging.
ridicolo (ri-diek'-o-loo), belachelijk.
maneggiare (ma-nèdzj-*iaar*'-ee), voelen.

Val. Che minacce ridicole! Sono un uomo onorato, e non ho paura.... (Va maneggiando il palosso.)

forzato (fòr-tsaat'-o), gedwongen.
meno (meen'-o), minder.
ciarla (tsj*iar*'-la), praatje, gepraat.
gridore (gri-door'-ee), schreeuw, geschreeuw.
accorgersi (ak-kòrdzj'-eer-si), gewaar worden, bespeuren.
buttare (boet-taar'-ee), werpen.
ginocchio (dzji-nòk'-*io*), knie.
misericordia (miez-eer-i-kòrd'-i-a), genade.
assassino (as-sas-sien'-o), moordenaar.
carità (kaar-i-ta'), mededoogen, barmhartigheid.
compassione (kòm-pas-*sioon*'-ee), medelijden.
giurare (dzj*ioe*-raar'-ee), zweren.
pregare (pree-gaar'-ee), smeeken.

Ales. [Ne ho ben tanto io; ma bisognerebbe non mostrarla.] (Poi con coraggio forzato.) Animo, animo, meno ciarle, meno gridori; fuori, fuori, fuori subito... (Lo va cercando, e s'incontra in qualche modo a sentire il palosso. Appena se ne accorge, dice, buttandosi in ginocchio.) Misericordia! Ah! signor assassino, per carità, per compassione la supplico. Ella non mi vede, ma la giuro che sono in ginocchio a pregarla....

sciocco (sj*iò*k'-o), gek, ezel.
prevalersi (pree-wa-leer'-si), gebruik maken.
sciocchezza (sj*iò*k-kèt'-sa), dwaasheid.
alzarsi (al-tsaar'-si), opstaan.
tacere (ta-tsjeer'-ee), zwijgen.
muovere (mwwoow'-ee-ree), bewegen, verroeren.
traballare (tra-bal-laar'-ee), struikelen.

Val. [Costui è uno sciocco; prevagliamoci della sua sciocchezza.] Ebbene, alzati, tazi, e lasciami uscire.

Ales. Sì, signore: tutto ciò che comanda. Ma non ho forza di muovermi... (Vorrebbe alzarsi, e traballa.)

14e LES.

Più vale il cuore che il sangue.
(pjoe waal'-ee il kwwoor'-ee kee il san'-gwwee)
Proverbio.

A. Tekst.

Ora a costei presentandosi Bonifazio le venne dicendo,
oor'-a a kòs-teei' pree-zèn-tan'-do-si boon-i-faats'-i oo lee wèn'-nee di-tsjèn'-do

1 sè esser quel meschinello caduto in mala grazia di messer
see ès'-seer kwwèl mee-ski-nèl'-o ka-doet'-o in maal'-a Graats'-i-a di mès-seer'

Orlando], e 2 che uscito di quella casa non avea più avuto
òr-lan'-do ee kee oe-sjiet'-o di kwwèl'-a kaaz'-a nòn a-wee'-a pjoe a-woet'-o

una buona ora], ed era anzi 3 in gran miseria] caduto;
oen'-a bwwoon'-a oor'-a eed eer'-a an'-tsi in Gran mi-zeer'-i-a ka-doet'-o

e così avendola impietosita, aggiunse, 4 che se potesse
ee ko-si' a-wèn'-do-la im-pjee-to-ziet'-a ad-dzjoen'-see kee see po-tès'-see

vedere un momento Imilda e parlarle, egli non dubitava di
wee-deer'-ee oen mo-mèn'-to i-mil'-da ee par-laar'-lee eelj'-i nòn doeb-i-taaw'-a di

poterla muovere], tanto era buona, 5 a domandare la sua
po-teer'-la mwwoow'-ee-ree tan'-to eer'-a bwwoon'-a a do-man-daar'-ee la soe'-a

grazia], e che 6 domandata da lei al padre, ei la crederebbe
Graats'-i-a ee kee do-man-daat'-a da leei al pa'-dree ei la kree-dee-rèb'-ee

ottenuta]. La donna, che come sogliono tutte, 7 nulla aveva
òt-tee-noet'-a la dòn'-na kee koom'-ee soolj'-*i*o-noo toet'-ee noel'-a a-weew'-a

caro al mondo quanto potere spacciar protezione], entrò
kaar'-o al mòn'-do kwwan'-to po-teer'-ee spatsj-i-aar' pro-tsets-*i*oon'-ee èn-troo'

molto volentieri nel pensiero; e rispose 8 che la signora
mòl'-to wo-lèn-t*i*eer'-i nèl pèn-s*i*eer'-o ee ri-spooz'-ee kee la sien-joor'-a

Imilda veniva sovente a sua capanna], e 9 bastava che le
i-mil'-da wee-niew'-a so-wèn'-tee a soe'-a ka-pan'-na ee bas-taaw'-a kee lee

facesse dire che abbisognava di lei], perchè ella venisse;
fa-tsjès'-see dier'-ee kee ab-biez-on-jaaw'-a di leei pèr-kee' èl'-a wee-nis'-see

e che l' farebbe. A che riprese il finto donzello, 10 povero
ee keel fa-rèb'-ee a kee ri-preez'-ee il fin'-to dòn-tsèl'-o poow'-ee-roo

essere, ma pur rimanergli una catenella d'oro datagli da
ès'-see-ree ma poer ri-ma-neer'-lji oen'-a kaat-ee-nèl'-a door'-o daat'-a-lji da

una sua innamorata], e che egli le darebbe volentieri, e
oen'-a soe'-a in-a-mo-raat'-a ee kee eelj'-i lee da-rèb'-ee wo-lèn-t*i*eer'-i ee

quanto potesse avere, se ella gli agevolasse 11 questo modo
kwwan'-to po-tès'-see a-weer'-ee see èl'-a lji a-dzjeew-o-las'-see kwwès'-to mood'-o

di ingraziarsi di nuovo co' suoi buoni signori, e princi-
di in-Graats-i-aar'-si di noe-oow'-o kooi soe'-ooi bwwoon'-i sien-joor'-i ee prin-tsji-

palmente colla buonissima Imilda] Adunque la vecchierella
pal-mèn'-tee kòl'-a bwwo-nis'-si-ma i-mil'-da a-doen'-kwwee la wèk-*i*ee-rèl'-a

fece avvisata la Imilda; la quale 12 poc' ora appresso ci
feet'-sjee aw-i-zaat'-a la i-mil'-da la kwwaal' ee pook oor'-a ap-près'-so tsji

venne]; e 13 la donna compra da Bonifazio] trovò modo di
wèn'-nee ee la dòn'-na kòm'-pra da boon-i-faats'-i-oo tro-woo' mood'-o di

venirci con lei. Se fosse stupita la fanciulla 14 di trovare
wee-nier'-tsji kòn leei see fòs'-see stoe-piet'-a la fan-tsjoel'-a di tro-waar'-ee

Bonifazio nella capanna], pensatelo voi; e 15 sua prima
boon-i-faats'-i-oo nèl'-a ka-pan'-na pèn'-saat-ee-loo wooi ee soe'-a priem'-a

mossa veramente fu verso la porta per tornarsene]; ma ne
mòs'-sa weer-a-mèn'-tee foe wèr'-so la pòr'-ta pèr tòr-naar'-see-nee ma nee

fu trattenuta 16 dalla promessa sì ben tenuta in cuore],
foe trat-tee-noet'-a dal'-a pro-mès'-sa si bèn tee-noet'-a in kwwoor'-ee

e fors' anco 17 dal proprio amore], e poi 18 dalle cortesi
ee fòrs an'-ko dal proop'-ri-oo a-moor'-ee ee pooi dal'-ee kòr-teez'-i

preghiere, e dalle eloquenti, innamorate parole del giovane].
pree-gjeer'-ee ee dal'-ee eel-o-kwwèn'-ti in-a-mo-raat'-ee pa-rool'-ee dèl dzjo-waan'-ee

B. Hollandsche Vertaling. (*)

Meer geldt het hart dan het bloed.
(De liefde heeft meer kracht dan de bloedverwantschap.
Spreekwoord: De natuur gaat boven de leer.)

Bonifacius, nu zich tot haar vervoegende, begon met haar te zeggen, dat hij die ongelukkige was, die in ongenade was gevallen bij mijnheer Orlando, en dat hij, na zijn vertrek uit dat huis, niets anders gehad had dan tegenspoed en zelfs in groote armoede was vervallen; en na haar aldus tot medelijden gestemd te hebben, voegde hij er bij, dat hij, indien hij slechts een oogenblik Imilda konde zien en spreken, niet twijfelde haar te kunnen bewegen -- zóó goed was zij — om vergiffenis voor hem te vragen, en als die door haar aan haren vader gevraagd wierd, zou hij die als verkregen kunnen beschouwen. De vrouw, die — zooals dat doorgaans het geval is bij alle vrouwen — niets zoo aangenaam vond als bescherming te kunnen verleenen, vereenigde zich zeer gaarne met dat denkbeeld, en antwoordde, dat freule Imilda dikwijls in haar huisje kwam, en dat zij haar slechts behoefde te laten zeggen, dat zij haar noodig had, om haar te laten komen, en dat zij dat doen zou. De gewaande knecht hernam hierop, dat hij arm was, maar dat hij toch nog een kleinen gouden ketting had, aan hem gegeven door eene beminde, en dien hij gaarne aan haar zoude geven, zoowel als alles wat hij bezat, indien zij hem dat middel gemakkelijk maakte, om zich weder bij zijnen goeden heer en vooral bij de meer dan goede Imilda in de gunst te brengen. De oude vrouw zond dus eene boodschap aan Imilda, die spoedig daarop dáár kwam; en de door Bonifacius omgekochte dienstbode vond middel om met haar mede te komen. Of het meisje verwonderd was Bonifacius in het huisje te vinden, kunt ge u verbeelden; en hare eerste beweging was inderdaad naar de deur, om van daar terug te keeren; maar zij werd daarvan weerhouden door de belofte, die zij goed onthouden had, en misschien ook door hare eigene liefde, en tevens door de beleefde verzoeken en de welsprekende, verliefde woorden van den jongeling.

(*) Nu de woordelijke vertaling niet meer onder den tekst in hoofdstuk A. voorkomt, moet deze vrije vertaling in hoofdstuk B. voortaan zorgvuldig vergeleken worden met de Lexicographie (hoofdstuk E.) van elke les, *eer* de beoefenaar zijne eigene vertaling vergelijkt met dit hoofdstuk B.

C. Spelling en Uitspraak.

[§ **165**.] In regel 2 van den tekst dezer les (zoo ook regel 2 van les 3, blz. 17 en elders) vinden we *sè*, zich, dat het zware toonteeken moet hebben, om het te onderscheiden van *se*, indien. (Zie n° 3 van § 40.)

[§ **166**.] Nogmaals maken we hier opmerkzaam op *avea* en *aveva* (zie ††† blz. 21).

[§ **167**.] Behalve *esser* (= *essere*), en *spacciar* (werkwoorden, die hunne eind-*e* weggeworpen hebben; verg. § 51), ontmoeten wij hier *messer* (een substantief), dat verkort is van *messere* (mès-seer'-ee).

Als regel geldt, dat de toonlooze eind-*e* (en meestal ook de toonlooze eind-*o*) van een woord weggeworpen kan worden, zonder dat dit door eene apostrofe wordt aangeduid, wanneer die eind-*e* (of eind-*o*) voorafgegaan wordt door een der conso-

nanten *l*, *m*, *n*, *r*, mits het volgende woord niet aanvange met eene onzuivere *s* (zie § 12).

[§ **168.**] Over het apostrofeeren herleze men §§ 17, 30*a* en 140. De in den tekst dezer les voorkomende apostrofeeringen *fors'* (*forse*, blz. 23), *poc'* (*poco*, blz. 15), *co'* (*coi*, zijnde het voorzetsel *con*, na wegwerping van zijne eind-*n* verbonden met het bepalend lidwoord mannelijk meervoud *i*, zie § 22; — over die verbindingen later meer), *d' oro* (*di oro*), zullen den beoefenaar wel niet bevreemden. Maar *che l'farebbe* in plaats van *che lo farebbe* is een voorbeeld, waaruit wij kunnen zien, dat er ook wel eens geapostrofeerd wordt, al begint het volgende woord niet met eene vocaal (n° 2 van § 15). Men kan hier ook n° 1 van § 12 nog wel eens goed overlezen, en brengen dan met deze apostrofeering van *lo* in verband *non lo*, op blz. 33 samengetrokken tot *nol*, waardoor nog duidelijker wordt, dat zulk een geapostrofeerd *lo* als één woord wordt uitgesproken met het woord dat voorafgaat: *che l'* (keel) *farebbe*.

[§ **169.**] In den tekst (blz. 105, bij n° 13) vinden wij *la donna compra*, dat in hoofdstuk B. (blz. 106) vertaald is met „de omgekochte dienstbode"; nu is gekocht het verleden deelwoord van „koopen", en volgens § 80 heet dat in het Italiaansch *comprato*, dat, hier als adjectief gebezigd, den regel van § 56 moet volgen, en dus *comprata* behoort te zijn.

De vraag rijst dus: Is dat *compra* in den Italiaanschen tekst eene drukfout? Of is het eene verkorting, van *comprata* de laatste lettergreep weggeworpen, zooals we dat van de adjectieven *grande* en *prode* gezien hebben in § 58?

Noch het een, noch het ander. Zie de volgende §.

[§ **170.**] De verleden deelwoorden van ettelijke werkwoorden der Eerste conjugatie (uitgang ...*are*) ondergaan menigmaal eene samentrekking, dat wil zeggen: door van hunnen uitgang (...*ato*) de letters **at** weg te werpen, worden ze eene lettergreep korter, waarbij de klemtoon, die anders op de *a* ligt, op eene vroegere lettergreep verspringt.

De voornaamste verleden deelwoorden, waarmede dat plaats grijpt, zijn:

1. *adornato* wordt *adorno* (a-dòr'-no)
2. *avvezzato* „ *avvezzo* (aw-wèt'-so)
3. *caricato* „ *carico* (kaar'-i-koo)
4. *chinato* „ *chino* (kien'-o)
5. *colmato* „ *colmo* (kòl'-mo)
6. *comprato* „ *compro* (kòm'-pro)
7. *destato* „ *desto* (dès'-to)
8. *fermato* „ *fermo* (fèr'-mo)
9. *gonfiato* „ *gonfio* (gòn'-fio)
10. *guastato* wordt *guasto* (gwwas'-to)
11. *lacerato* „ *lacero* (laatsj'-ee-roo)
12. *macerato* „ *macero* (maatsj'-ee-roo)
13. *manifestato* „ *manifesto* (maan-i-fès'-to)
14. *mozzato* „ *mozzo* (mòt'-so)
15. *nettato* „ *netto* (nèt'-o)
16. *pestato* „ *pesto* (pès'-to)
17. *privato* „ *privo* (priew'-o)
18. *saziato* „ *sazio* (saat'-si-oo)
19. *scemato* „ *scemo* (sjeem'-o)
20. *sconciato* „ *sconcio* (skòntsj'-*io*)
21. *seccato* „ *secco* (sèk'-o)
22. *sporcato* „ *sporco* (spòrk'-o)

De beteekenis in het Hollandsch van die verleden deelwoorden is als volgt:

1. getooid, versierd. — 2. gewend. — 3. beladen. — 4. gebogen. — 5. gevuld, overstelpt. — 6. gekocht. — 7. gewekt. — 8. opgehouden, gestuit, gesloten. — 9. gezwollen. — 10. bedorven. — 11. gescheurd. — 12. week (zacht, murw) gemaakt. — 13. bekend gemaakt. — 14. afgekapt. — 15. schoongemaakt. — 16. gestampt — 17. beroofd. — 18. verzadigd. — 19. verminderd. — 20. verstuikt, verontrust. — 21. gedroogd. — 22. bezoedeld.

[§ **171.**] In de vorige § zeiden wij, dat in alle op ...*ato* uitgaande verleden deelwoorden, de klemtoon op de *a* ligt, dit wil zeggen op de voorlaatste lettergreep.

Uit al de voorgaande lessen is ons gebleken:

> Alle verleden deelwoorden hebben (indien ze niet verkort zijn) den klemtoon op de voorlaatste lettergreep.

Vandaar dat op blz. 105 in het woord *impietosita* de klemtoon op de lettergreep *si* ligt, ofschoon de beoefenaar waarschijnlijk meer neiging voelen zou om aan de lettergreep *to* den klemtoon te geven, hetgeen echter verkeerd zou zijn, want *impietosito* is het verl. dw. van *impietosire* (im-piee-to-zier'-ee). Zie den klemtoon van *sentito*, blz. 43.

Herlees nu § 53 over de tegenwoordige deelwoorden.

NB. De vertaling van hoofdstuk G. der vorige les is te vinden op blz. 112.

D. Spraakkunst.

Over de Voorzetsels **di** en **da**.

[§ **172.**] Een der grootste moeielijkheden bij het aanleeren van het Italiaansch, is het juiste gebruik van de voorzetsels *di* en *da*. De paragrafen, die wij aan dat onderwerp zullen wijden, worden dus den beoefenaren dringend ter bestudeering aanbevolen.

di.

[§ **173.**] Alle woorden, die eene stof aanduiden, waarvan iets gemaakt is, hebben in het Italiaansch altijd het voorzetsel *di* vóór zich, zelfs dan, wanneer ze in het Hollandsch niet door een substantief met „van" of „uit" er vóór uit gedrukt worden, maar door een adjectief, of wel door met den naam van het vervaardigde ding een samengesteld woord te vormen.

Voorbeelden:

In 't Hollandsch met „van".

gemaakt van metaal =
fatto **di** *metallo* (mee-tal'-o).

dit kleed is van zijde en wol =
quest' abito è **di** *seta e lana*
(kwwèst aab'-i-too è di seet'-a ee laan'-a).

In 't Hollandsch met een „stoffelijk bijvoeglijk naamwoord".

een gouden ketting = *una catenella* **d'***oro* (A. Tekst, blz. 105).

eene ijzeren brug =
un ponte **di** *ferro* (pòn'-tee; fèr'-o).

eene koperen pan =
una padella **di** *rame* (pa-dèl'-a; raam'-ee).

In 't Hollandsch met een „samengesteld woord".

waskaars = *candela* **di** *cera*. cera
(kan-deel'-a) (tsjeer'-a)

ijzerdraad = *filo* **di** *ferro* (fiel'-o).

aalbessensap = *succo* **di** *lamponi*.
(soek'-o) (lam-poon'-i)

[§ **174.**] De Hollandsche voorzetsels „van" en „uit" worden in het Italiaansch altijd met *di* vertaald op de vragen: „wiens? „wat voor een?" (van wien iets is, waaruit iets bestaat, uit welk land of welke plaats iemand of iets afkomstig is, tot welken stand iemand behoort, welken leeftijd of welke gedaante of welke hoedanigheid of eigenschap iemand of iets heeft), zoomede om op te geven „waarover" gesproken of gehandeld wordt.

Tot deze § behooren uit A. Tekst dezer les:

grazia *di* messer Orlando.
uscito *di* quella casa.
ingraziarsi *di* nuovo.

En de voorbeelden in de twee hier volgende opstellen.

Opstel 1. Leer van buiten:

opera (oop'-ee-ra), werk.
Schiller (skil'-leer), Schiller.
tragedia (tra-dzjeed'-*ia*), treurspel.
Alfieri (al-fieer'-i), Alfiëri.
grammatica (gram-maat'-i-ka), spraakkunst.
calzoni (kal-tsoon'-i), broek.
cotone (ko toon'-ee), katoen.
compagnia (kòm-pan-ji'-a) } gezelschap.
società (sootsj-*ie*e-ta') }
composto (kòm-pòst'-o), samengesteld;
essere composto di, bestaan uit.
vario (waar'-i-o), verschillend.
classe (klas'-see), klasse.
Milano (mi-laan'-o), Milaan.
stoffa (stòf'-a), stoffage, stof.
Inghilterra (in gil-tèr'-ra), Engeland.

Vertaal:

1. Un' opera *di* Schiller. — 2. Le tragedie *di* Alfieri. — 3. La grammatica *di* Ollendorf. — 4. Questi calzoni sono *di* cotone (§ 173). — 5. Uno *della* compagnia. — 6. I signori non sono *di* quì. — 7. La società era composta *di* persone *di* varie classi. — 8. È Ella (*) anche *di* Milano? — 9. Stoffe *d'*Inghilterra (†).

Opstel 2. Leer van buiten:

raccontami (rak-kòn'-ta-mi), vertel mij.
ballo (bal'-o), bal.
tratta (trat' a), handelt.
coltivazione (kòl-ti-wa-tsioon'-ee), teelt.
baco (baak'-o), worm. Zie §§ 45—48.
baco da seta, zijdeworm.
alto (alt'-o), hoog.
condizione (kòn-di-tsioon'-ee), stand.
statura (sta-toer'-a), grootte.
mediocre (meed-i-ook' ree), middelmatig.
aspetto (as-pèt'-to), uiterlijk.
gioja (dzjioo'-ja), edelsteen.
valore (wa-loor'-ee), waarde.
ragazzo (ra-gat'-so), knaap, jongen.
dieci (dieet'-sji), tien.
anno (an'-o), jaar.
bisnonno (bis-nòn'-o), overgrootvader.
memoria (mee-moor'-i-a), gedachtenis;
di buona memoria, zaliger gedachtenis.
conte (kòn'-tee), graaf.
Enrico (èn-riek'-o), Hendrik.
Treveri (treew'-ee-ri), Treveri.

Vertaal:

1. Io parlo *di* lui, non *di* te. — 2. Raccontami *del* ballo. — 3. Io so tutto *di* voi. — 4. Questo libro tratta *della* coltivazione dei bachi da seta. — 5. Una donna *d'*alta condizione. — 6. Ella è *di* statura mediocre, e *di* bell' aspetto — 7. Una persona *di* spirito. — 8. Una gioja *di* gran valore. — 9. Un ragazzo *di* dieci anni. — 10. Mio bisnonno, *di* buona memoria. — 11. Il conte Enrico *di* Treveri. (§)

(*) Zie § 98.

(†) In het Italiaansch wordt dikwijls de genetief van een substantief gebruikt, in plaats van een adjectief; vandaar dat men evengoed *stoffe d' Inghilterra* kan zeggen als *stoffe inglesi* (in-gleez'-i).

Zoo ook:

cittadino **di** *Napoli* (naap'-o-li), Napolitaansch burger, *cittadino napolitano* (naap-o-li-taan'-o).

uomo **di** *spirito* (spier'-i-too), verstandig man, *uomo spiritoso* (spier-i-toez'-o).

(§) Over dezen laatsten volzin zal nog eene § voorkomen in de volgende les,

[§ **175.**] Er zijn werkwoorden, die den genetief regeeren (met andere woorden, die het voorzetsel *di* achter zich eischen); zoo, onder andere, *dubitare* (doeb-i-taar'-ee) twijfelen, *abbisognare* (ab-biez-òn-jaar'-ee), behoeven; vandaar in den tekst dezer les: *dubitava* di *poterla muovere; che bisognava* di *lei.*

[§ **176.**] De onbepaalde wijs der werkwoorden neemt doorgaans het voorzetsel *di* vóór zich, wanneer er een substantief onmiddellijk voorafgaat; b.v. in A. Tekst:

modo di *ingraziarsi.*

modo di *venirci.*

De beoefenaar zou hier misschien ook verwacht hebben

fanciulla di *trovare*;

doch de infinitief *trovare* wordt hier niet geregeerd door het substantief *fanciulla*, maar door het adjectief *stupita.* (Daarover later.)

E. Lexicographie.

(Zie het NB. op blz. 7.)

costei, de vrouwelijke vorm van het alleenstaande aanwijzende voornaamwoord *costui* (kòs-toei'), deze hier. — *presentarsi*, „se présenter". — *venne* (blz. 62) van *venire.* — *meschinello* (§ 151) van *meschino* (mee-skien'-o), „mesquin". — *messere* (§ 167), „messire". — *una buona ora*, een goed uur (NB. Vergelijk deze Italiaansche zegswijze met onze Hollandsche uitdrukking: hij had geen gezond uur meer gehad). — *aggiunse* (blz. 95) van (*ag*)-*giungere.* — *dubitare*, „douter". — *muovere*, „mouvoir". — *tanta era buona*, „tant elle était bonne". — *ottenuto*, „obtenu", van *ottenere* (òt-ee-neer'-ee), „obtenir". — *sogliono* (blz. 86) van *solere.* — *caro*, „cher". — *mondo*, „monde". — *spacciare*, Eng.: to despatch. — *protezione*, „protection". — *pensiero*, „pensée". — *rispose* (blz. 98) van *rispondere* (ri-spònd'-ee-ree). — *bastare* (bas-taar'-ee), voldoende zijn, zóó *stare* (staar'-ee), wezen, dat men basta of genoeg kan zeggen. — *riprese* (blz. 97) van *riprendere* (ri-prènd'-ee-ree). — *finto*, „feint", gefingeerd. — *rimanere* (ri-ma-neer'-ee), Eng.: to remain. — *catenella* (blz. 105) van *catena* (ka-teen'-a), keten; vergelijk het Engelsch: to concatenate. — *agevolare* (a-dzjeew-o-laar'-ee), gemakkelijk maken, van *agevole* (a-dzjeew'-o-lee), licht, gemakkelijk. — *adunque*, „donc". — *fece* (blz. 82) van *fare.* — *avvisare* (aw-i-zaar'-ee), „aviser", bericht of advies geven. — *appresso*, „après". — *stupita*, „stupéfaite", van *stupire* (stoe-pier'-ee), „stupéfier". — *mossa*, Eng.: motion, van *muovere* (zie hierboven). — *verso la porta*, „vers la porte". — *tornare* (tòr-naar'-ee), „retourner". — *trattenuta*, „retenu", van *trattenere* (trat-tee-neer'-ee), zie § 120. — *tenuta* (§ 69*a*) van *tenere* (teen'-ee-ree), zie blz. 86 — *preghiera*, „prière", van *pregare* (pree-gaar'-ee), „prier" (vergelijk §§ 45—48). — *eloquente*, „éloquent".

F. Mondeling Onderhoud.

Vragen.

1. Presentandosi Bonifazio a la vecchierella, che le venne dicendo? [Diceva .... *en dan het antwoord.*]
2. Che le diceva di più?
3. In che diceva egli essere caduto?
4. E così avendola impietosita che aggiunse egli?
5. A che sperava egli muovere la Imilda?
6. Che diceva egli credere se fosse domandata da lei al padre la sua grazia?
7. In che modo era la donna come sogliono tutte?
8. Entrando ella molto volentieri nel pensiero che gli rispose?
9. Che diceva ella bastare perchè la Imilda venisse?
10. Che riprese a questo il finto donzello? [Riprese .... *en dan het antw.*]
11. Dicendo che le darebbe volentieri la catenella, e quanto potesse avere, che desirava egli ch'ella gli agevolasse?
12. Avvisata dalla vecchierella che faceva la Imilda?
13. Chi trovò modo di venirci con lei?
14. Di che fu stupita la fanciulla?
15. Che fu la sua prima mossa?
16. Da che ne fu ella trattenuta?
17. Da che fors' anco?
18. E da che poi?

G. Gesprekken.

(Vervolg van 't blijspel „La Tarantola".)

II. = *seconda* (see-kòn'-da), tweede.

detti (dèt'-ti), gezegden, genoemden.

chiuso (kioez'-o), gesloten;

chiudere (kioed'-ee-ree), sluiten.

esce (èsj'-ee), hij komt uit;

uscire (oes-sjier'-ee), uitkomen.

lume (loem'-ee), licht.

decente (dee-tsjèn'-tee), voegzaam.

letto (lèt'-to), bed.

susurrare (soez-oe-raar'-ee), fluisteren, mompelen.

Scena II.

Federico e Detti.

Fed. (Dall' appartamento ch'era chiuso, esce col lume in mano, in modo decente, ma che mostra il levarsi allora dal letto.) Alessio che susurro! che strepito!... Oh, chi vedo mai! (Riconoscendo Valerio.)

ladro (laad'-ro), dief.
introdursi (in-tro-doer'-si), binnendringen, insluipen.
sicuro (si-koer'-o), zekerlijk.
via (wi'-a), weg.

Ales. (Con qualche coraggio.) Voi vedete un ladro che s'è introdotto.

Fed. Taci, o parla piano. Questi è un uomo d'onore.

Ales. Sicuro. A me vuoi darla ad intendere? Animo, via di qua.

precipitato (pree-tsjiep-i-taat'-o), neergestort, verloren.
dunque (doen'-kwwee), dus, dan.

Val. Caro Federico, se costui non tace, io sono precipitato.

Ales. Caro Federico! Ah, ah! dunque vi conoscete! dunque siete d'accordo tutti due!

insieme (in-sieem'-ee), te zamen.
ripetere (ri-peet'-ee-ree), herhalen;
tornare (tòr-naar'-ee), terugkomen;
torno a ripeterti, ik zeg u nog eens.
poichè (pooi-kee'), naardien.
stentare (stèn-taar'-ee), moeite hebben.

Fed. Certo che ci conosciamo, e che siamo insieme d'accordo; ma torno a ripeterti che questi è un uomo d'onore.

Ales. Sarà, poichè lo dici; ma stento a crederlo.

premura (pree-moer'-a), oplettendheid.

Val. Osserva se sono tale. Prendi (egli dà alcune monete), taci, e seconda le premure che ha per me il tuo compagno.

guardare (gwwar-daar'-ee), bekijken.
giudicare (dzjioed-i-kaar'-ee), oordeelen.
alla cieca (al'-a tsjieek''-a), in den blinde.
bricconeria (brik-koon-ee-ri'-a), slechte daad, verkeerde streek.
garbato (gar-baat'-o), vriendelijk.
gradire (gra-dier'-ee), gaarne aannemen.
taccio (taatsj'-io) = *tacio*; zie de Aanm. bij *tacere*, blz. 87.
tacere (ta-tsjeer'-ee), zwijgen, verbergen.

Ales. (Guardando le monete.) Veramente capisco che il giudicar male degli uomini così alla cieca è una bricconeria. Degnissimo, garbatissimo, illustrissimo ed onestissimo signore, vi credo, gradisco, taccio, e farò tutto quello che volete.

tosto (tòs'-to), schielijk, gauw.
accostarsi (ak-kòs-taar'-si), zich begeven.

Fed. Ma come quì? A quest' ora? In Taranto?

Val. Sono venuto precipitosamente da Roma, e tosto mi sono accostato a questa casa, che già per lettere tu mi avevi indicata. Ho trovato la porta aperta ....

balordo (ba-lòr'-do), ezelskop, dom-oor.
scimunito (sjiem-oe-niet'-o), dwaas, ezel.
esponere (ès-poon'-ee-ree) } bloot-
esporre (ès-pòr'-ree) } stellen.

Fed. (Subito ad Ales.) Balordo, scimunito, hai lasciata la porta aperta. Va tosto, e chiudila. Guarda un poco a che pericolo hai esposta la casa.

per Bacco (pèr bak'-o), bij Bacchus!
dimenticare (di-mèn-ti-kaar'-ee), vergeten.
schiamazzo (skia-mat'-so), lawaai.
fallo (fal' o), fout, schuld.
baciare (baatsj-iaar'-ee), kussen.
lembo (lèm'-bo), zoom, rand.
tabarro (ta-bar'-ro), zie blz. 103.

Ales. È vero per Bacco, me la sono dimenticata aperta; ma non fare tanto schiamazzo, no. Il mio fallo è stato una fortuna. A buon conto s' io l'avessi chiusa non sarebbe entrato questo degnissimo, garbatissimo, illustrissimo ed onestissimo signore. (Gli bacia il lembo del tabarro, e parte.)

III. = *terza* (tèr'-tsa), derde.
osservare (òs-ser-waar'-ee), opletten, opmerken.
il titolo (tiet'-o-loo), de titel.
compartire (kòm-par-tier'-ee), toedeelen.
po' = *poco*.

Scena III.

Valerio e Federico.

Val. Osserva quanti titoli che mi comparte colui per un po' di denaro.

eh (ee), och.
acquistare (ak-kwwis-taar'-ee), verwerven, bekomen, krijgen.
esposto (ès-pòst'-o), blootgesteld.
rischio (risk'-io), gevaar.

Fed. Eh, eh! col denaro s'acquistano tutti i titoli che mai si vogliono. Ma, signore, vi siete esposto ad un gran rischio, ed avete esposti ancor noi.

rimproverare (rim-proow-ee-raar'-ee), beknorren, bestraffen.
per carità (pèr kaar-i-ta'), asjeblieft, ik bid u.
resistere (ree-zist'-ee-ree), wederstand bieden, wederstaan.
avviso (aw-wiez'-o), bericht.

Val. Non me ne rimproverare per carità. M'è stato impossibile il resistere all' avviso che tu m' hai dato ....

va bene (wa been'-ee), goed.
potevate, gij kondt.
arrischiare (ar-risk-iaar'-ee), wagen, riskeeren.
scusare (skoe-zaar'-ee), excuseeren, niet kwalijk nemen.
ardire (ar-dier'-ee), vermetelheid.
guastare (gwwas-taar'-ee), bederven.
rendere (rènd'-ee-ree), maken.

la diligenza (diel-i-dzjèn'-tsa), de zorg, de ijver.
il raggiro (rad-dzjier'-o), de bemoeiing, de sluwheid, de (fijne) berekening.
collera (kòl'-ee-ra), drift, toorn.
levarsi (lee-waar'-si), zich bevrijden, zich onttrekken.
impegno (im-pèn'-jo), verplichting.

Fed. Va bene. Potevate venire in Taranto, ma non arrischiarvi poi a quest' ora d'entrare in una casa .... oh, scusatemi, quest' è un errore, un ardire, un' imprudenza che poteva guastare ogni cosa, e rendere inutili le mie diligenze e i miei raggiri. Imprudenza, imprudenza, imprudenza! (Con molta collera.) Quasi, quasi io mi levo fuori d'ogni impegno ....

braccia (bratsj'-*ia*), armen. NB. Het enkelvoud *il braccio* (bratsj'-*io*) heeft twee meervoudsvormen (*i* en *a*).
caparra (ka-par'-a), handgift, handgeld.
tosto (tòst'-o), zoodra.
giungere (dzj*io*endzj'-ee-ree), bereiken.

Val. Ah, no, no; per amor del cielo non mi abbandonare. Sono nelle tue bracchia. Se perdo la mia Angioletta perdo la vita ancora. Tieni, Federico mio, godi questi dieci zecchini per ora. Sono essi caparra di quello che più abbondantemente avrai da me, tosto ch'io giunga alla bramata consolazione d'avere Angiola per mia moglie. Non abbandonarmi ....

intendere (in-tènd'-ee-ree), begrijpen.
la rotta (ròt'-a), het breken.
il collo (kòl'-o), de nek, de hals; *a rotta di collo*, halsbrekend.
lodo (lood'-o), ik prijs; van *lodare* (lo-daar'-ee), prijzen, roemen, loven.
savio (saaw'-*io*), wijs, verstandig.

Fed. (Ricevendo il denaro) Imprudenza! imprudenza! imprudenza! (Con calma e riflessione.) Non può dirsi veramente imprudenza. Chi ha fatto il più, debbe ancora far il meno. Ciò ci s'intende. Da Roma a Taranto venuto a rotta di collo.... Se tardavate a cercar della casa, era male .... la cercate, la trovate .... la porta è aperta, e voi v'introducete .... Va benissimo; avete fatto benissimo; lodo anzi la vostra prudenza; sì, prudentissimo e savio signor Valerio, ho cominciato a servirvi, e vi servirò.

diventare (diew-èn-taar'-ee), worden.
dimmi (diem'-i), zeg mij.
stiam (sti-aam') = *stiamo*; van *stare*.
malattia (maal-at-ti'-a), ziekte.
consenso (kòn-sèn'-so), goedkeuring, toestemming, instemming.
medicare (meed-i-kaar'-ee), geneeskundig behandelen.
mantenere (man-tee-neer'-ee), instandhouden.

Val. (A parte) [Ecco con dieci zecchini son diventato ancora un uomo savio e prudente.] Ah! dimmi che fa la mia Angioletta?

Fed. Stiam tutti male, male, malissimo. Il mio padrone sta male per vera malattia, e tutti noi per consenso. Siamo senza denari, e perciò senza maniera di far medicare il padrone, e di mantenere la vita e la sanità per noi altri.

fretta (frèt'-a), haast.
sin (sien) = *sino* (sien'-o), tot.
qua (kwwa), hier.
riscuotere (ri-skwwoot'-ee-ree), ontvangen.
pingue (pin'-gwwee), vet.
eredità (ee-ree-di-ta'), erfenis.

Val. Ma come! Non venn' egli in fretta da Roma sin qua per riscuotere la pingue eredità del suo morto fratello?

morsicare (mòrs-i-kaar'-ee), bijten.
ragno (ran'-jo), spinnekop, spin.

Fed. Venne per questo, sì signore. Angiola ed io avemmo appena il tempo di darvene avviso. Ma giunti qua, la disgrazia che ha avuto il padrone d'essere morsicato da un ragno ....

addolorato (ad-dool-o-raat'-o), ongesteld.
rabbioso (rab-*io*oz'-o), dol, razend.
compatire (kòm-pa-tier'-ee), betreuren; verontschuldigen.
dee (dee'-ee), van *dovere*.

Val. Questo già me lo hai scritto. Egli sta male, è addolorato, sarà rabbiosissimo, lo credo, e compatisco ancora chi dee servirlo. Ma mancarvi il denaro.

ridotto, van *ridurre*.
raccolto (rak-kòlt'-o), bijeengebracht; *raccogliere* (rak-koolj'-*ie*e-ree), bijeenbrengen, verzamelen.
muore, van *morire*.
la chiave (k*ia*aw'-ee), de sleutel.
scrigno (skrien'-jo), kistje, doos.

Fed. Il denaro ci manca perch' esso era prima nelle mani d'un avaro, ed ora è passato tutto nelle mani di un altro. Nardo Ragagni fratello di Giannicola mio padrone aveva ridotto in contante ogni suo avere, e prima di morire tenevasi il tesoro tutto raccolto nella sua camera. Muore, che il cielo lo abbia dov' egli merita; e Giannicola viene qua con noi a precipizio; ma avaro anch' egli non prende denaro con se. Riceve le chiavi da mani sicure, entra nella camera, comincia ad aprire le casse e gli scrigni ....

gridare (gri-daar'-ee), schreeuwen.
spasimo (spaaz'-i-moo), hevige pijn.

Val. Intendo; e nell' aprir gli scrigni e le casse vien morsicato da un ragno che lo mette in pericolo di vita, e che lo fa gridar per lo spasimo e giorno e notte. Ma non intendo poi ....

H. Herhaling.

Den tekst dezer les behandelen als gewoonlijk, de opstellen 1 en 2 (blz. 108) en het blijspel (blz. 109-111) schriftelijk vertalen.

DE TARANTULA.

Blijspel in één bedrijf
door ALBERGATI CAPACELLI.

Personen: Jan Klaas Ragagni. — Angiola, zijne dochter. — Frederik, knecht. — Alexander, knecht. — Valerius Armeni, minnaar van Angiola. — Dr. Cassia, Dr. Manna, Dr. Acquafresca, geneesheeren. — Muzikanten. (Het tooneel speelt te Taranto in het huis van Jan Klaas.)

1e Tooneel.

Eene kamer ten huize van Jan Klaas met eene deur in het midden, twee zijdeuren, tafeltje, fauteuil, en eenige stoelen. Nacht, op het punt van te eindigen.

Alexander zit diep in slaap in een fauteuil. Valerius, van de reis komende, in een mantel of in eene overjas gehuld, komt als tersluiks op door de middeldeur.

Val. Het schijnt mij een droom toe, zoo snel van Rome naar Taranto gekomen te zijn... Ik kan wèl zeggen, dat Amor mij zijne vleugelen geleend heeft... maar ik kan tevens zeggen, dat hij mij al zijne onvoorzichtigheid heeft aangezet... Ach! zoo is het... ik heb het meeste gedaan, en nu heb ik ook het mindere willen doen. Zulk een lang eind weegs te komen vliegen, mij dicht bij mijne lieve Angioletta te bevinden, en mij het genoegen te ontzeggen haar te zien, dat is iets, dat ik niet heb kunnen uitstaan, ofschoon ik weet hoeveel gevaar het inheeft, mij verder hierbinnen te wagen. — Kon ik Frederik maar te spreken krijgen, den vertrouwden ingewijde in het geheim van onze liefde... (Luistert, terwijl hij even stilhoudt, en gaat weder op den tast voort.) Maar op dit uur, op deze plaats, stellig niemand... (Men hoort Alexander hard snorken.) O drommels! (Bang.) Hier is gelukkig iemand; en goed voor mij dat hij slaapt... Als het Frederik eens ware!... Het schijnt mij onmogelijk toe, dat hier... (Alexander snorkt onverwachts, en harder dan den eersten keer. Valerius wordt nog banger; en gewaar wordende dat de slapende zich verroert, en zich vlak bij eene openstaande deur bevindende, zegt hij:) Laat er gebeuren wat er gebeure, ik wil mij voor het oogenblik verschuilen als ik kan, maar het huis uitgaan, dàt niet. (En hij gaat binnen in een der zijvertrekken, zijnde het eene open, en het andere niet.)

Alex. (half wakker.) Wat een groot huis is dit! Slapen kan men nooit! Overdag, mijnheer, mevrouw, de drommel!... Des nachts, ja, Heere!... zelfs des nachts is de drommel doende met lawaai... met la... waai... (Geeuwt en slaapt weder in.)

Val. (Die zeer behoedzaam zijn hoofd naar buiten steekt, en zacht zegt:) De stem van Frederik is het niet; het is de stem van een man, die klaagt dat hij niet slapen kan, die klaagt omdat hij lawaai hoort, dat hem stoort. (Staat een oogenblik in gedachten, en zegt vervolgens:) Och! het is beter, dat ik dit huis verlaat, en naar het logement ga, en eene betere gelegenheid afwacht... Ja, ja, laat ik heengaan, laat ik heengaan. (En hij loopt naar de middeldeur om heen te gaan; hij stoot tegen eenen stoel, die omvalt; door dit gedruisch wordt Alexander weder wakker, en springt verschrikt overeind.)

Alex. Wie daar?

Val. [O wee mij!]

Alex. Wie is daar? vraag ik.

Val. [Ik ben ontdekt, en zie geen middel om te vluchten.]

Alex. (Onverschrokken.) Wat? vluchten! [de hemel zij geloofd, dat hij van vluchten spreekt; anders vluchtte ik.]

Val. (Moed vattende.) Ja, vluchten, dit huis uitkomen, waar ik ingekomen ben bij vergissing.

Alex. (Onverschrokken.) Eene rare soort van vergissing! In de huizen van fatsoenlijke menschen te komen in den nacht.

Val. [Ik geloof dat hij op mij afkomt; ik dien mij gereed te houden om mij te verdedigen.] (En hij brengt de hand aan zijnen degen.)

Alex. [Éi! die is banger dan ik zelf ben.] (Zoekt hem, om hem bij een arm te vatten.) Kom, kom, dit huis uit, dadelijk, dadelijk; of ik smijt u het raam uit.

Val. Welke bespottelijke dreigementen! Ik ben een fatsoenlijk man, en ik ben niet bang... (Zwaait den degen.)

Alex. [Ik óók niet; maar ik zou dat liever niet met daden toonen.] (Vervolgens met gedwongene onverschrokkenheid.) Kom, kom, niet zooveel praatjes, niet zooveel morgenspraak; de deur uit, dadelijk de deur uit... (Loopt naar hem zoeken, en komt op de eene of andere wijze den degen te voelen. Zoodra hij dit bespeurt, valt hij op zijne knieën, en zegt:) Genade! Ach, mijnheer de moordenaar! ik smeek u, heb medelijden, heb erbarmen. Gij ziet mij niet, maar ik zweer het, dat ik op mijne knieën lig om u te bidden...

Val. [Ik heb met een halven gek te doen, merk ik; laten wij partij trekken van zijne onnoozelheid.] Nu, sta op, zwijg, en laat mij heengaan.

Alex. Ja, mijnheer! alles wat gij beveelt. Maar ik heb de kracht niet om mij te verroeren... (Wil opstaan, en zakt weder neer.)

VOLLEDIGE
LEERCURSUS

OM

ZONDER ONDERWIJZER

uitsluitend door eigen oefening

GEMAKKELIJK EN SPOEDIG DE

ITALIAANSCHE TAAL

VOLGENS DE REGELEN DER SPRAAKKUNST EN DEN BESCHAAFDEN OMGANGSTOON TE LEEREN SCHRIJVEN EN SPREKEN.

DOOR

SERVAAS DE BRUIN.

TWEEDE DRUK.

8e BRIEF (Les 15 en 16).

ZUTPHEN
P. PLANTENGA Bzn.
1880.

Prijs 60 Cent per brief. Compleet in 12 brieven. Afzonderlijke brieven niet verkrijgbaar.

N.B. Eerst moet de eene brief geheel ingestudeerd zijn, voor dat de volgende geopend en doorbladerd wordt.

Zie verder de achterzijde van den omslag.

15e LES.

Val più un' amico che cento parenti.
(waal pjoe oen'' a-miek'-o kee tsjèn''-to pa-rèn'-ti)
Proverbio.

A. Tekst.

Che fossero siffatti discorsi nol vi verrò io sminuzzando;
kee fòs'-see-roo sif-fat'-ti dis-kòr'-si nòl wi wèr-roo' iej'-o smi-noet-san'-do

1 montavano a ciò, che egli dicea di grandemente amarla];
mòn-taaw'-a-noo a tsjoo kee eelj'-i di-tsjee'-a di gran-dee-mèn'-tee a-maar'-la

2 ella mostrava che l'amerebbe, se non che non potea
èl'-a mòs-traaw'-a kee la-mee-rèb'-ee see nòn kee nòn po-tee'-a

sperare un felice fine a quell' amore] 3 per la nimicizia
spee-raar'-ee oen fee-liet'-sjee fien'-ee a kwwèl a-moor'-ee pèr la niem-i-tsjiets'-i-a

di lor parenti]. Ma Bonifazio era venuto ben apparecchiato
di loor pa-rèn'-ti ma boon-i-faats'-i-oo eer'-a wee-noet'-o bèn ap-a-rèk-i-aat'-o

a ciò; e quanto volentieri poi ci si cacciava nelle difficoltà,
a tsjoo e kwwan'-to wo-lèn-tieer'-i pooi tsji si kat-sjiaaw'-a nèl'-ee dif-fi-kòl-ta'

tanto agevolmente sempre gli parea poterne uscire. Adun-
tan'-to aadzj-ee-wòl-mèn'-tee sèm'-pree lji pa-ree'-a po-teer'-nee oe-sjier'-ee a-doen'-

que in mezzo a 4 molto amoroso parlare dall' una e dall'
kwwee in mèd'-zo a mòl'-to a-mo-rooz'-o par-laar'-ee dal oen'-a ee dal

altra parte], egli le venne dispiegando, e non in breve,
al'-tra par'-tee eelj'-i lee wèn'-nee dis-pjee-gan'-do ee nòn in breew'-ee

5 tutto il pensiero ch'egli avea tra sè lungamente maturato];
toet'-o il pèn-sieer'-o keelj'-i a-wee'-a tra see loen-ga-mèn'-tee ma-toe-raat'-o

ed era, in poche parole poi, 6 che egli tra i suoi compagni
eed eer'-a in pook'-ee pa-rool'-ee pooi kee eelj'-i tra i soe'-ooi kòm-pan'-ji

e tutti i Gieremei, ella per via di suo padre tra i Lamber-
ee toet'-i i dzjieer-ee-mee'-i èl'-a pèr wi'-a di soe'-o paad'-ree tra i lam-bèr-

tazzi s'adoprassero d'ogni maniera a riaccostarli gli uni e gli
tat'-si sa-do pras'-see-roo dòn'-ji ma-nieer'-a a ri-ak-kòs-taar'-li lji oen'-i ee lji

altri]; e lor odii scemare, e lor guerre finire, e 7 ricondur
al'-tri ee loor ood'-i sjee-maar'-ee ee loor gwwèr'-ee fi-nier'-ee ee ri-kòn-doer'

pace nelle due case ed in tutta la città]. Così in proprio
paat'-sjee nèl'-ee doe'-ee kaaz'-ee eed in toet'-a la tsjit-ta' ko-si' in proo'-pri-oo

pro e della loro passione operando, opererebbero 8 il bene
proo ee dèl'-a loor'-o pas-sioon'-ee oop-ee-ran'-do oop-eer-ee-rèb'-ee-roo il been'-ee

anche dei concittadini]; e il loro dolcissimo amore 9 sarebbe
an'-kee deei kòn-tsjit-a-dien'-i ee il loor'-o dòl-tsjis'-si-moo a-moor'-ee sa-rèb'-ee

fine alle crudeli inimicizie di lor case, ed ai guai della
fien'-ee al'-ee kroe-deel'-i in-i-mi-tsjiets'-i-ee di loor kaaz'-ee eed aai gwwaai dèl'-a

città], e lor nozze 10 principio a nuova età tutta di pace].
tsjit-ta' ee loor nòt'-see prin-tsjiep'-i-oo a noe-oow'-a ee-ta' toet'-a di paat'-sjee

E unite tutte le parti in quella concordia, che potenza di
ee oe-niet'-ee toet'-ee lee par'-ti in kwwèl'-a kòn-kòr'-dia kee po-tèn'-tsa di

fuori non se ne accrescerebbe a tutta la città, e che gloria?
fwwoor'-i nòn see nee ak-kreesj-ee-rèb'-ee a toet'-a la tsjit-ta' ee kee gloor'-i-a

E così d'una in altra immaginazione avanzando, e la Imilda
ee ko-si' doen'-a in al'-tra im-a-dzjien-a-tsioon'-ee aaw-an-tsan'-do ee la i-mil'-da

lui ascoltando 11 quasi un profeta o un angelo che fosse
loei as-kòl-tan'-do kwwaaz'-i oen pro-feet'-a o oen andzj'-ee-loo kee fòs'-see

venuto a parlarle], ed ardentissimamente bevendosi tutte
wee-noet'-o a par-laar'-lee eed ar-dèn-tis'-si-ma-mèn''-tee bee-wèn'-do-si toet'-ee

le idee di lui, 12 non è a dire a quanti e quali sogni
lee i-dee'-ee di loei nòn è a dier'-ee a kwwan'-ti ee kwaal'-i sòn'-ji

s'abbandonassero i due giovani inesperti]. Ma che volete
sab-ban-do-nas'-see-roo i doe'-ee dzjio-waan'-i in-ès-pèr'-ti ma kee wo-leet'-ee

voi? la imprudente gioventù se mette gli occhi a uno scopo
wooi la im-proe-dèn'-tee dzjioow-èn-toe' see mèt'-tee lji òk'-i a oen'-o skoop'-o

alto e bello a mirarsi, non guarda mai alla via che vi ha
al'-to ee bèl'-o a mi-raar'-si nòn gwwar'-da maai al'-a wi'-a kee wi a

per arrivarvi, e non tien conto nè di burroni, nè di pre-
pèr ar-i-waar'-wi e nòn tjeen kòn'-to nee di boer-roon'-i nee di pree-

cipizii, nè di acque, nè di fuoco che la possano fermare.
tsji-piet'-si nee di ak'-kwwee nee di fwwook'-o kee la pòs'-sa-noo fèr-maar'-ee

In breve, quando Bonifazio ed Imilda si lasciarono, non che
in breew'-ee kwwan'-do boon-i-faats'-i-oo eed i-mil'-da si lasj-iaar'-o-noo nòn kee

lasciarsi 13 afflitti ed avviliti] come sogliono gli amanti
lasj-iaar'-si af-flit'-i eed aw-i-liet'-i koom'-ee soolj'-io-noo lji a-man'-ti

disgraziati, 14 voi gli avreste veduti quasi di celeste fiamma
dis-gra-tsiaat'-i wooi lji a-wrès'-tee wee-doet'-i kwwaaz'-i di tsjee-lès'-tee fiam'-a

accesi lor volti]; e uditi 15 allegramente dirsi addio per
at-tsjeez'-i loor wòl'-ti ee oe-diet'-i al-leeg-ra-mèn'-tee dier'-si ad-di'-o pèr

poco tempo], e darsi 16 appuntamenti a questa medesima
pook'-o tèm'-po ee daar'-si ap-poent-a-mèn'-ti a kwwès'-ta mee-deez'-i-ma

capanna] per insieme adoprarsi alla loro immaginata opera
ka-pan'-na pèr in-sieem'-ee aad-o-praar'-si al'-a loor'-o im-a-dzji-naat'-a oop'-ee-ra

divina.
di-wien'-a

B. Hollandsche Vertaling.

Één vriend is meer waard dan honderd familie-betrekkingen.
(*Spreekwoord:* Men heeft meer aan vreemd, dan aan eigen.)

Wat zulke redeneeringen waren, ik zal het u niet haarklein komen vertellen; ze kwamen hierop neder, dat hij zeide, haar uitermate te beminnen; zij liet blijken, dat zij hem beminnen zoude, ware het niet, dat zij geen gelukkig einde van die liefde kon hopen, wegens de vijandschap van hunne ouders. Maar Bonifacius was niet gekomen zonder dáárop behoorlijk voorbereid te zijn; en even gretig als hij zich vervolgens in de moeielijkheden wierp, even gemakkelijk scheen het hem altijd, weder er uit te kunnen komen. Dus, onder veel verliefd redeneeren van weerszijden, legde hij haar, en niet met weinig woorden, het gansche plan bloot, dat hij lang bij zich zelven rijpelijk overwogen had; en dat bestond, om kort te gaan, hierin, dat *hij* onder zijne vrienden en onder al de Giëremeeën, *zij* door middel van haren vader onder de Lambertazzen, op alle manieren hun best zouden doen, om eene toenadering te bewerken tusschen de vijanden, en hunnen haat te verminderen, en hunne oorlogen te doen ophouden, en den vrede te herstellen in de twee familiën en in de gansche stad. Op die wijze eigenlijk voor en door hunne liefde handelende, zouden zij tevens het welzijn bewerken van hunne stadgenooten; en hunne zoetste liefde zou het einde zijn van de wreede vijandelijkheden tusschen hunne huizen en van de ellenden der

stad, en hun huwelijk het begin van een nieuw tijdperk van louter vrede. En wanneer al de partijën in die eendracht saamverbonden waren, hoeveel macht naar buiten zou de gansche stad daardoor niet krijgen, en hoeveel roem? En zoo van de eene hersenschim tot de andere komende, en terwijl Imilda, die naar hem luisterde als ware het een profeet of een engel die tot haar sprak, gretig al zijne denkbeelden omhelsde, is het niet om te zeggen aan hoe vele en welke droomen de twee onervarene jongelieden zich overgaven. Maar wat wilt gij? de onbezonnene jeugd vestigt de oogen op een doelwit, verheven en schoon om te aanschouwen, let volstrekt niet op den weg, die er is, om op dat punt te komen, en rekent noch de diepe kloven, noch de steile afgronden, noch de wateren, noch de vuren, welke dien weg kunnen versperren. Om kort te gaan, toen Bonifacius en Imilda van elkander afgingen, in plaats van bedroefd en moedeloos van elkander af te gaan, zooals ongelukkige gelieven gemeenlijk doen, zoudt gij hun gelaat bezield hebben gezien als door een hemelschen gloed, en gehoord hebben hoe zij elkander opgeruimd vaarwel zeiden voor eenen korten tijd, en afspraak maakten voor eene nieuwe samenkomst in ditzelfde huisje, ten einde te zamen uitvoering te geven aan hun gewaand goddelijk werk.

C. Spelling en Uitspraak.

[§ **177**.] De onvolmaakt verleden tijden *diceva* (blz. 92), *poteva* (blz. 111), *pareva* (blz. 65) en *aveva* (blz. 58) komen in A. Tekst dezer les zonder *v* voor. Daarop is toepasselijk het op blz. 21 voorkomende †††.

[§ **178**.] Bij n° 6 in A. Tekst dezer les vinden wij *che egli*, en één regel vroeger *ch' egli*. Hieruit ziet men, dat men zich bij het apostrofeeren in de Italiaansche taal hoofdzakelijk regelt naar de welluidendheid. In het eerste hier aangehaalde voorbeeld wordt *egli* gevolgd door eene consonant (*tra*); in het andere voorbeeld wordt *egli* gevolgd door eene vocaal (*avea*), zoodat hier, zonder de apostrofeering eene hortende opeenvolging van vocalen aan de welluidendheid afbreuk zou doen.

[§ **179**.] In A. Tekst dezer les ontmoeten wij *lor parenti*, *lor odii*, *lor guerre*, *lor case*, *lor volti*; maar daarentegen *loro passione*, *il loro ... amore*, *alla loro ... opera divina*. — Dat *lor* is eenvoudig eene verkorting van *loro*, waaromtrent insgelijks valt op te merken wat we in de vorige § zeiden: dat wegwerpen van de eindvocaal van een woord regelt zich hoofdzakelijk naar de welluidendheid.

[§ **180**.] De dubbele *e* (ee) in *idee* mag niet als één klank uitgesproken worden; het enkelvoud is *idea*, met den klemtoon op de lettergreep *de*, en de tweede *e* in het meervoud moet evengoed afzonderlijk gehoord worden als de *a* in het enkelvoud.

[§ **181**.] In den meervoudsvorm van een op *..io* uitgaand substantief (dus: *ii*) kan die dubbele *i* evengoed met eene enkele *j* geschreven worden (§ 50); vandaar de uitspraak als enkele *i*, ofschoon iet of wat gerekter.

[§ **182**.] *che la possano fermare*, waarom is dat niet *che la possono?* Men lette in het Italiaansch wel op het onderscheid tusschen de Aantoonende en de Aanvoegende wijs. Zie blz. 84 en de §§ 158 en 159.

D. Spraakkunst.

Vertaling

van de opstellen der vorige les.

Opstel 1 (blz. 108):

1. Een werk van Schiller. — 2. De treurspelen van Alfiëri. — 3. De spraakkunst van Ollendorf. — 4. Deze broeken zijn van katoen. — 5. Een uit het gezelschap. — 6. De heeren zijn niet van hier. — 7. Het gezelschap bestond uit personen van verschillende standen. — 8. Zijt gij ook uit (*of:* van) Milaan? — 9. Engelsche stoffen (*of:* stoffen uit Engeland).

Opstel 2 (blz. 108):

1. Ik spreek van (*of:* over) hem, niet van (*of:* over) u. — 2. Vertel mij van het bal. — 3. Ik weet alles van (*of:* aangaande) u. — 4. Dit boek handelt over de zijwormen-teelt. — 5. Eene vrouw van hoogen stand. — 6. Zij is van middelbare grootte, en schoon van uiterlijk (*). — 7. Iemand van verstand (*of:* Een verstandig iemand). — 8. Een edelsteen van groote waarde. — 9. Een jongen van tien jaren (*of:* Een tienjarige knaap). — 10. Mijn overgrootvader, zaliger gedachtenis. — 11. Graaf (†) Hendrik van Treveri.

(*) Men kan in het Hollandsch niet zeggen: „van schoon uiterlijk".

(†) Titels worden in 't Hollandsch steeds zonder lidwoord gebruikt zoodrá de naam er achter volgt.

NB. Het blijspel vertaald is te vinden op blz. 119.

di (vervolg van blz. 108).

[§ **183.**] Bij den volzin *Il conte Enrico* **di** *Treveri* (blz. 108) dient hier nog het volgende te worden opgemerkt:

a) Het Hollandsche voorzetsel „van", dat vóór vele (en inzonderheid vóór adellijke) familie-namen staat, wordt in het Italiaansch vertaald met *di*, maar ook zeer dikwijls met *dei* of *de'* (en vóór onzuivere *s* en vóór vocalen met *degli*), b.v.: *Carlo* **di** *Tacchi* (kar'-lo di tak''-i), Karel van Tacchi.

b) Maar evengoed zou men kunnen zeggen *Carlo dei Tacchi* of *Carlo de' Tacchi*, zooals we in A. Tekst der vorige lessen hebben gevonden: *dei Lambertazzi e de' Gieremei* (blz. 3), *la Imilda de' Lambertazzi* (blz. 17). Vangt de familienaam met eene onzuivere *s* aan, dan bezigt men evengoed *degli* als *di*, b.v.: *Giovanni degli Scarpari* (dzjio-wan'-i deelj'-i skar-paar''-i), Johannes (of Jan) Scarpari.

c) De vormen *dei* (of *de'*) en *degli* worden gebruikt als men daaronder verstaat: „zijnde een der leden van de familie, genaamd", of kortweg: „uit de familie der".

d) Op blz. 18 hebben wij kortweg vertaald „Imilda Lambertazzi"; dus het *de'* uit den Italiaanschen tekst geheel weggelaten, zooals dat ook in het Italiaansch geschiedt, b.v. *Fazio Gieremei* (blz. 33), in plaats van *Fazio dei* (of *de'*) *Gieremei*.

[§ **184.**] Woorden, die eene menigte of hoeveelheid, eene maat of een gewicht, eene soort of klasse, een overvloed of een gemis uitdrukken, nemen doorgaans het voorzetsel *di* achter zich, althans wanneer het volgende substantief, dat door *di* in den tweeden naamval komt te staan, in onbepaalden of algemeenen zin te verstaan is.

Opstel 1. Leer van buiten.

la cosa (kooz'-a), het ding.
il numero (noem'-ee-roo), het aantal.
la libbra (lib'-bra), het pond.
la carne (kar'-nee), het vleesch.
il centinajo (tsjènt-i-na'-jo), het centenaar.
il riso (riez'-o), de rijst.
NB. *il riso* beteekent ook: de lach, de glimlach, de pret, enz.
sardonico (sar-doon'-i-koo), sardoniek.
la botte (bòt'-tee), het vat.
il pajo (paai'-o), het paar.
il stivale (sti-waal'-ee), de stevel, de laars.
diverse (di-wèr'-see), verscheidene.
il fiore (floor'-ee) } de bloem.
il fiore (fioor'-ee) }
la rosa (rooz'-a), de roos.

Vertaal:

1. Una quantità *di* cose. — 2. Un gran numero *di* persone. — 3. Due libbre *di* carne. — 4. Un centinajo *di* riso. — 5. Veramente credo che siete un uomo *d'* onore, rispose con riso sardonico il medico. — 6. Una botte *di* vino. — 7. Un bicchiere *di* birra. — 8. Un pajo *di* stivali. — 9. Diverse qualità *di* fiori. — 10. Tre sorte *di* rose.

Opstel 2. Leer van buiten:

l'aceto (la-tsjeet'-o), de azijn.
il butiro (boe-tier'-o), de boter.
la tela (teel'-a), het linnen.
il panno (pan'-o), het laken.
la carta (kar'-ta), het papier.
la sedia (seed'-i-a), de stoel.
la dozzina (dòt-sien'-a), het dozijn.
la risma (ris'-ma), de riem.
il foglio (foolj'-io), het blad, het vel.
il braccio (bratsj'-io), de el.
il pezzo (pèt'-so), het stuk. } (*)
la pezza (pèt'-sa), het stuk. }
l'abbondanza (lab-bòn-dan'-tsa,) de overvloed.
la scarsezza (skar-sèt'-sa), de schaarschte.
il grano (graan'-o), het graan.

Vertaal:

1. Datemi un poco *di* aceto. — 2. Ella aveva comprato un pezzo *di* butiro. — 3. Io comprerò una pezza *di* tela. — 4. Avrò bisogna d'un braccio *di* panno. — 5. Avendo io una risma *di* carta, non ho bisogna d'un foglio *di* carta. — 6. Eglino volevano vendere una dozzina *di* sedie (seed'-i-ee). — 7. Abbiamo abbondanza *di* vino e scarsezza *di* grani.

Opstel 3. Leer van buiten:

l'artiglieria (lar-tielj-iec-ri'-a), de artillerie.
un pezzo d'artiglieria, een stuk geschut.
venti (wèn'-ti), twintig.
conquistare (kòn-kwwis-taar'-ee), veroveren.
la porzione (pòr-tsioon'-ee), het deel, het gedeelte.
il sarto (sar'-to) }
il sartore (sar-toor'-ee) } de kleermaker.
il venditore (wènd-i-toor'-ee), de verkooper, de handelaar.
involare (in-wo-laar'-ee), stelen.

Vertaal:

1. Aveva conquistato il nemico venti pezzi d'artiglieria? — 2. Un venditore all'ingrosso (zie blz. 45) pagando cento pezze di panno è un uomo d'onore, e un

---

(*) Het onderscheid tusschen *pezza* en *pezzo* is dit:

Bij alle vaste (niet weeke) koopwaren, zooals b.v. hout, laken, enz., beteekent *pezza* een stuk, dat op zich zelf een compleet geheel uitmaakt, terwijl *pezzo* slechts een stuk beduidt, dat van de eene of andere vaste (niet weeke) koopwaar slechts een gedeelte uitmaakt. Zoo ook beteekent *pezzo* een stuk, een gedeelte, van den tijd.

Bij weeke koopwaren (zooals boter) heeft *pezzo* echter de beteekenis van een op zich zelf compleet stuk; zoo ook „een stuk geschut" (zie Opstel 3).

sarto involando cento pezzi di panno è un ladro. — 3. Un pezzo di panno è una porzione d'una pezza di panno.

[§ **185.**] Bij de vorige § valt op te merken, dat *di* slechts dan gebruikt wordt, wanneer het volgende substantief in algemeenen, onbepaalden zin is op te vatten. Wordt dat substantief echter nog nader bepaald, dan moet men daarvóór zetten *di* met bepalend lidwoord.

Opstel 4. Vertaal:

1. Un foglio *della* carta, che ho comprato jeri. — 2. Una dozzina *delle* sedie già vedute (n°. 28 op *blz.* 88 en § 69*a*).

[§ **186.**] In samengestelde Hollandsche substantieven, zooals „leeuwenkop", „lamsvel", enz., is het laatste deel der samenstelling het hoofdwoord, dat door het eerste deel der samenstelling nader bepaald wordt. In het Italiaansch worden zulke Hollandsche samengestelde woorden omschreven met het voorzetsel *di*, zijnde in het Italiaansch het eerste woord der omschrijving het hoofdwoord, dat door het tweede gedeelte der omschrijving nader wordt bepaald, bij voorbeeld:

una testa **di** *leone* (lee-oon'-ee), een leeuwenkop.

pelli **d'***agnello* (pèl'-i dan-jèl''-o), lamsvellen.

arrosto **di** *vitello* (ar-ròst'-o di wi-tèl''-o), kalfsgebraad. (*)

(*) Wij zeggen echter in 't Hollandsch: (gebraden) kalfsvleesch.

E. Lexicographie.

(Zie blz. 7.)

siffatto (= *si fatto*), „ainsi fait". — *il discorso*, „discours". — *verrò* (blz. 90) van *venire*. — *sminuzzare* (smienoet-saar'-ee), aan kleine stukjes snijden, *fig.* van stukje tot beetje vertellen, Eng.: to mince. — *montare a*, „monter à". — *sperare*, „espérer". — *felice* (Latijn: felix, gelukkig), vergelijk feliciteeren. — *il fine*, „la fin". — *nimicizia*, van *nimico* (blz. 14). — *parenti*, „parents". — *apparecchiare*, ook wel *parecchiare* (pa-rèk-kiaar'-ee), klaar of gereed maken, „apprêter". — *ciò*, „ceci". — *quanto .... tanto*, „autant .... autant". — *in mezzo a*, „au milieu de". — *il parlare*, het praten (NB. ook in 't Italiaansch wordt van vele werkwoorden de onbepaalde wijs gebruikt als substantief). — *dall' una e dall' altra parte*, „de part et d'autre". — *dispiegare*, „déployer". — *maturare*, tot rijpheid brengen, Eng.: to mature. — *poche* (§§ 45, 46, 56, 59) van *poco*. — *tra*, „entre". — *il compagno*, kameraad, „compagnon", Eng.: companion. — *per via di*, „par voie de". — *adoprare* of *adoperare* = *mettersi ad opera* (blz. 108), „à l'oeuvre", aan de operatie. — *maniera*, manier, „manière". — *riaccostare*, de herhaling (*ri*) van *accostare*; van *la costa* (kòs'-ta), de rib, het borstbeen, „la côte", dus = *rimettere costa a costa*. — *il odio* (ood'-i-oo), de haat; vergelijk „odieux" = hatelijk, gehaat. — *scemare*, „décimer". — *la guerra* (gwwèr'-a), „guerre". — *ricondur*, verkort voor *ricondurre* (blz. 84), „reconduire". — *pace*, „paix". — *in proprio*, „proprement dit", Eng: properly. — *passione*, passie, hartstocht. — *operare*, zie 14 regels hooger hierboven. — *concittadino*, „concitoyen". — *i guai*, de weeën; *guai* is eigenlijk een tusschenwerpsel, bv.: *guai a voi!* wee u! — *la nozze*, „la noce"; niet te verwarren met *la notte* (blz. 102). — *principio*, vergelijk „les principes" = de beginselen. — *età*, „ère", tijdperk, tijdvak (vergelijk *età* blz. 3, vertaald blz. 4). — *unite*, vrouwelijk mrv. deelwoord van *unire* (oe-nier'-ee), „unir", Eng.: to unite. — *concordia*, „concorde". — *potenza*, van *potere* (blz. 84), vergelijk *potentissimo* (blz. 7); dus niet te verwarren met het Fransche „potence" = galg. — *accrescere* (ak-kreesj'-ee-ree) = *crescere* (blz. 15). — *gloria*, „gloire". — *immaginazione*, „imagination". — *avanzare*, „avancer". — *ascoltare*, „écoûter". — *ardentissimamente*, „ardemment". — *bevere* (blz. 82), „boire". — *il sogno* (sòn'-jo), „songe". — *abbandonare*, „abandonner". *inesperto*, Eng.: inexperienced. — *che volete voi*, „que voulez-vous". — *l'occhio* (lòk'-i-oo), het oog. — *scopo*, Eng.: scope; doelwit, mikpunt. — *tien* (blz. 86) van *tenere; tenere conto*, „tenir compte". — *il burrone* (boer-roon'-ee). — *precipizio*, „précipice". — *in breve*, „bref". — *lasciare*, „laisser". — *afflitto*, „affligé". — *avvilito* (niet het Fransche „avili", verlaagd), dus niet van *avvilire* (aw-i-lier'-ee) of *avvilare* (aw-i-laar'-ee), verlagen, vernederen; maar van *avvilirsi* (aw-i-lier'-si), den moed verliezen. — *disgraziare*, „disgracier". — *fiamma*, „flamme". — *acceso* (blz. 93) van *accendere*. — *adoprarsi*, zie bovenste reg. dezer kolom. — *immaginare*, „imaginer"; zie hooger hier: *immaginazione*. — *divino*, „divin".

F. Mondeling Onderhoud.

Vragen.

1. A che montavano le innamorate parole del giovane adressate alla Imilda?
2. Che mostrava la fanciulla?
3. Perchè non poteva ella sperare un felice fin a quell' amore?

4. Che aveva luogo tra' due giovani? (*)
5. Che dispiegava Bonifazio allà cara fanciulla?
6. Che era questo pensiero, in poche parole?
7. Lor odii scemando e lor guerre finendo, che sparava egli?
8. Così in proprio pro e della loro passione operando che opererebbero?
9. Che sarebbe il loro dolcissimo amore?
10. E che sarebbe lor nozze?
11. E così d'una in altra immaginazione avanzando, come lui ascoltava la Imilda?
12. E ella ardentissimamente bevendosi tutte le idee di lui, che cosa è che non è a dire?
13. In che modo sogliono lasciarsi gli amanti disgraziati?
14. E come avreste veduti Bonifazio ed Imilda quando si lasciarono?
15. E che gli avreste uditi?
16. Che gli avreste uditi darsi?

(*) *aver luogo* (a-weer' loe-oog''-o), plaats hebben, plaats grijpen.

G. Gesprekken.

(Vervolg van 't blijspel „La Tarantola".)

morso (mòr'-so), beet.
chiuso (blz. 93) van *chiudere*.
indurlo (in-doer'-lo), hem er toe brengen [*indurre lo*].
neppure (nèp-poer'-ee), toch.
consegnare (kòn-seen jaar'-ee), overgeven, toevertrouwen.

Fed. Oh! intenderete anche questo. Dal momento che il padrone ha avuto il morso, egli ha chiusa quella camera; il diavolo non potrebbe indurlo a entrarvi più, e non vuol neppur fidarsi o consegnar le chiavi a nessuno.

Val. Dunque?

paese (pa-eez'-ee), land, streek.
siam (siaam) = *siamo* (§ 70)
odiare (oodi-i-aar'-ee), haten, verachten.
erede (ee-reed'-ee), erfgenaam.
dia, van *dare*, blz. 82.
quattrino (kwwat-trien'-o), duit, penning.
toccar (tòk-kaar'), aanraken.
ormai (òr-maai') } nu.
oramai (oor-a-maai') }

Fed. Dunque, in questo paese siam forestieri, in questo paese è odiatissima la memoria del morto per la sua villana avarizia; sono nel modo stesso abborriti gli eredi suoi; e non trovando chi ci dia quattrini, e non volendo il padron nè toccar quelli che ha, nè entrar dove sono, moriamo ormai di fame; e nel tempo del gran bisogno d'avere dei medici e di fare un consulto, non sappiamo come fare a pagarli.

stimare (sti-maar'-ee), achten, beschouwen als, houden voor, tellen.

Val. Quest' ultimo punto lo stimo il meno. I medici avrebbero servito e assistito anche a titolo di carità.

costretto (ko-strèt'-to), genoodzaakt;
costrignere (ko-strinj'-ee-ree), noodzaken, dwingen.
innoltrarsi } (in-òl-traar'-si), naderen.
inoltrarsi }
giungere (dzjoendzj'-ee-ree), aankomen.

Fed. O, non ne dubito, no; i medici fanno per carità cose grandi, ma per denaro poi ne fanno delle grandissime. La necessità ci ha costretti a chiamare un consulto questa mattina che già comincia a innoltrarsi; ma non si sapeva come pagarli Contavamo sopra di voi; benchè senza speranza che poteste giunger sì presto.

fervido (fèrw'-i-doo), vurig.
piaccia (piatsj'-ia), het behage;
piacere (pia-tsjeer'-ee), behagen.
ostinarsi (òst-i-naar'-si), zijn hoofd doordrijven. [zie § 151.
vecchiaccio (wèk-iatsj'-io), van *vecchio*,

Val. Mal conoscevi il fervido amor mio per Angioletta. Piaccia pur al cielo che suo padre non s'ostini a darla a quel vecchiaccio Romano a cui l'ha promessa.

disgrazia (dis-graats'-i-a), ongeluk.
accaduto (ak-a-doet'-o), gebeurd;
accadere (ak-a-deer'-ee), gebeuren.
comparso (kòm-par'-so), verschenen;
comparire (kòm-pa-rier'-ee)
comparere (kòm-pa-reer'-ee) verschijnen, opdagen.
Zie *parere*, blz. 84.
pigro (pieg'-ro), lui, vadzig.
sciocco (sjòk'-o), dwaas, dom.
po' (poo) = *poco*.
merito (meer'-i too), verdienste.
splendido (splèndi'-i-doo), schitterend.
ajuto (a-joet'-o), hulp
destrezza (dès-trèt'-sa), behendigheid, vlugheid, knapheid. [gezien.
gradito (gra-diet'-o), gewild, goed-

Fed. Non temete. Colui è lontano. È stato avvisato della disgrazia accaduta, e non è ancora comparso; è vecchio, è pigro, è sciocco; la sua lentezza gli farà perdere quel po' di merito che aveva presso il mio padrone, mentre la vostra presenza e gli splendidi ajuti che voi darete a guarirlo vi renderanno, spero, colla mia destrezza, conosciuto e gradito.

orsù (òr-soe'), nu kom, gauw.
disporne (dis-pòr'-nee), daarover beschikken = *disporre ne*.
senno (sèn'-o), zin, oordeel.
a tuo senno, zooals gij verkiest.
ottenere (òt-ee-neer'-ee), verkrijgen.
bramato (bra-maat'-o), vurig gewenscht.
fornire (fòr-nier'-ee), voorzien, toerusten.
abbastanza (ab-bas-tan'-tsa), voldoende.
cambiale (kam-biaal'-ee), wissel.

Val. Orsù, tieni; quest' è una borsa

con cinquanta zecchini: disporne puoi a tuo senno, e ad ottenere felicemente il bramato fine. Son venuto fornito abbastanza di contanti, di cambiali....

piacciono, van *piacere*, blz. 84.
impiegare (im-pjee-gaar'-ee), gebruiken.
dilicato (diel-i-kaat'-o), kiesch.
cercare (tsjèr-kaar'-ee), zoeken; onderzoeken, nasporen, nagaan.

Fed. Basta così. State pur quieto, e lasciate operar a me. Mi piacciono i denari, ma sono un galantuomo Quello che mi donate e che mi donerete sarà mio e tutto mio; ma quello che mi consegnerete per essere altrimenti impiegato, vi giuro che ne farò uso colla più dilicata onestà.

Val. Io non cerco questo, e mi fido. (E gli dà la borsa.)

IV. = *quarta* (kwwart'-a), vierde.
romore (ro-moor'-ee), gedruisch, leven.
esce (èsj'-ee) van *uscire*, blz. 90.
subito (soeb'-i too), schielijk, eensklaps.
guardare (gwwar-daar'-ee), kijken, opletten, acht geven.
pare (paar'-ee), schijnt;
parere (pa-reer'-ee), schijnen.
scala (skaal'-a) trap.

Scena IV.

Romore di dentro, poi esce subito Alessio e Detti.

Ales. Arrivano in questo momento i medici...

Fed. Oh, guardate se non pare che abbiano precisamente sentito l'odor dei zecchini. Presto, signor Valerio, presto, ritiratevi; non siete in tempo a partire, e gl' incontrereste sulle scale.

comodo (koom'-o-doo), gemak.
in tre (in tree'), met hun drieën.
su (soe), naar boven.
posatezza (pooz-a-tèt'-sa), bedaardheid.
stentato (stèn-taat'-o), gemaakt, gekunsteld, overdreven.
gradino (gra-dien'-o), trede eener trap.
fermarsi (fèr-maar'-si), stil blijven staan.
prender tabacco (prèn'-deer ta-bak''-o), snuiven.
tossire (tòs-sier'-ee), hoesten.
sputare (spoe-taar'-ee), spuwen.

Ales. Può ritirarsi a tutto suo comodo. Sono in tre, e vengono su con una posatezza e gravità così stentata, che ad ogni gradino si fermano a contemplarsi, a prender tabacco, a tossire ed a sputare.

sorpreso (sòr-preez'-o), overrompeld;
sorprendere (sòr-prènd'-ee-ree), overrompelen; zie *prendere*, blz. 97.
abitare (aab-i-taar'-ee), wonen.
picciolo (pietsj'-io-loo), klein.
stanza (stan'-tsa), kamer.
chiudere (kioed'-ee-ree), opsluiten.
fuori (fwwoor'-i), buiten.
opportuno (òp-pòr-toen'-o), gelegen komend.

Fed. Entrate in questa camera, dove non potete essere sorpreso. In essa non entra certamente il padrone, il quale non abita più che nella sua picciola stanza, e qualche volta in questa sala Vi chiuderò per di fuori, e uscirete poi quando lo crederò opportuno.

regolare (reeg-o laar'-ee), leiden.
su (soe), komaan, kom.
sbrigare (zbri-gaar'-ee), haasten.
spingere (spindzj'-ee-ree), duwen.
dille (diel'-ee) = *di le.*
glielo (ljeel'-o), aan hem het.
si mantenga (man-tèn'-ga), blijve;
mantenersi (man-tee-neer'-si), blijven; zie *tenere*, blz. 86.
a fronte di, in weerwil van.

Val. Mi lascio regolare da te.

Fed. Non dubitate. Su via, sbrigatevi. (Spingendola verso la camera)

Val. Assicura Angioletta di tutto il mio amore.

Fed. Sì, andate.

Val. Dille che son disposto a far di tutto per lei.

Fed. Glielo dirò.

Val. Dille che si mantenga costante a fronte di qualunque pericolo.

odono (ood'-o-noo); van *udire*, blz. 90.
spurgarsi (spoer-gaar'-si), neus snuiten.
vado (waad'-o); van *andare*, blz. 82.

Fed. Glielo dirò, sì, glielo dirò. (Con impazienza; si odono li medici spurgarsi e tossire.) Per carità non perdete più tempo; non voglio che nessuno vi veda. Dì là dentro voi vedrete e udirete tutto.

Val. Vado, sì, vado, e mi raccomando al tuo affetto. (Ed entra; Federico chiude di fuori).

badare (ba-daar'-ee), oppassen
palesare (paal-ee-zaar'-ee), verraden.
bugia (boe-dzji'-a), leugen.

Fed. (Ad Alessio.) E tu bada di non palesare cosa alcuna, di non nominar mai quel giovine, e di secondarmi in ogni cosa.

Ales. Farò di tutto. Tacerò, parlerò, e dirò quante bugie mai potresti dire tu stesso.

Fed. Basta così.

H. Herhaling.

Den tekst (A.) behandelen zooals op blz. 64 is voorgeschreven. — De opstellen 1, 2, 3 (blz. 116) en het blijspel (blz. 118) schriftelijk vertalen.

Vertaling Blijspel (blz. 109—111).

2e Tooneel. Frederik en de Vorigen.

Fred. (Komt uit het vertrek dat gesloten was, met licht in de hand, in voegzame kleeding, maar die bewijst dat hij pas uit zijn bed komt.) Alexander! welk een gemompel! welk een leven!... O wien zie ik! (Valerius herkennende.)

Alex. (Met eenigen moed.) Gij ziet een dief, die hier binnengeslopen is.

Fred. Zwijg, of spreek zacht. Dit is een fatsoenlijk man.

Alex. Zoo. Wilt ge mij dat wijsmaken? Kom, weg van hier.

Val. Beste Frederik! als hij zijn mond niet houdt, ben ik verloren.

Alex. Beste Frederik! Ha, ha! dus gij kent elkander! dus gij zijt het ééns samen!

Fred. Zeker kennen wij elkander, en zijn wij het ééns samen; maar ik zeg u nogmaals, dat dit een fatsoenlijk man is.

Alex. Het zal zoo zijn, omdat gij het zegt; maar ik kan het bezwaarlijk gelooven.

Val. Zie of ik het ben. Hier (geeft hem eenig geld), zwijg, en wees uwen kameraad behulpzaam in zijne welwillendheid voor mij.

Alex. (Het geld bekijkende). Ja, nu begrijp ik, dat het verkeerd is, de menschen te beoordeelen zoo in den blinde. Allerwaardigste, allervriendelijkste, allerdeftigste en allerfatsoenlijkste mijnheer! ik geloof u, erken, zwijg, en zal alles doen wat gij wilt.

Fred. Maar hoe komt gij hier? Op dit uur? In Taranto?

Val. Ik ben in allerijl uit Rome gekomen, en heb mij dadelijk naar dit huis gespoed, dat gij mij in uwen brief hadt uitgeduid. Ik heb de deur open gevonden...

Fred. (schielijk tegen Alex.) Lomperd, ezel, gij hebt de deur opengelaten. Ga die gauw sluiten. Zie eens, aan welk gevaar gij het huis blootgesteld hebt.

Alex. Verduiveld, dat is waar, ik heb vergeten, dat de deur nog open was; maar maak maar zooveel bombarie niet. Mijn verzuim is een geluk geweest. Had ik de deur gesloten, dan had deze allerwaardigste, allervriendelijkste, allerdeftigste en allerfatsoenlijkste mijnheer er niet in kunnen komen. (Hij kust eene slip van Valerius' mantel of overjas, en gaat af).

3e Tooneel. Valerius en Frederik.

Val. Hoor eens aan, hoe vele titels hij mij geeft voor een bagatel gelds.

Fred. Och ja! met geld zijn alle titels te krijgen, die men maar hebben wil. Maar, mijnheer! gij hebt u zelven aan een groot gevaar blootgesteld, en ons ook.

Val. Duidt mij dat asjeblieft niet ten kwade. Het is mij onmogelijk geweest, weerstand te bieden aan den raad, dien gij mij gegeven hebt...

Fred. Goed. Gij kondt te Taranto komen, maar niet u riskeeren op dit uur in een huis te sluipen... neen, neem mij niet kwalijk, dat is een misgreep, eene waaghalzerij, eene onvoorzichtigheid, die alles kon bederven, en al mijne zorgen en berekeningen verijdelen. Onvoorzichtigheid, onvoorzichtigheid, onvoorzichtigheid! (Zeer driftig.) Wat let me, of ik onttrek mij aan alles...

Val. Ach! neen, neen, in 's-hemelsnaam, verlaat mij niet. Ik ben in uwe handen. Als ik mijne Angioletta verlies, verlies ik ook mijn leven Daar, beste Frederik! neem deze tien zecchinen al vast. Ze zijn de handgift van hetgeen gij meer van mij hebben zult, zoodra ik de vurig gewenschte zekerheid erlang Angiola tot vrouw te hebben. Verlaat mij niet....

Fred. (Het geld aannemende.) Onvoorzichtigheid! onvoorzichtigheid! onvoorzichtigheid! (Bedaard en peinzende.) Eigenlijk toch ook geen onvoorzichtigheid. Die het meeste gedaan heeft, moest ook het mindere doen. Dat spreekt vanzelf. Van Rome naar Taranto gekomen in eene halsbrekende overhaasting.... Als gij wachttet het huis op te zoeken, dat was verkeerd .. gij zoekt het, gij vindt het.... de deur staat open, en gij treedt binnen.... Zeer goed; gij hebt zeer goed gedaan; ik prijs dus uwe voorzichtigheid; ja, zeer verstandige en geleerde mijnheer Valerius! ik ben begonnen u te dienen, en ik zal u dienen.

Val (Ter zijde.) [Ziedaar, voor tien zecchinen ben ik nu zelfs een geleerd en verstandig man geworden.] Ach, zeg mij, hoe gaat het mijne Angioletta?

Fred. Het gaat ons allen slecht, slecht, zeer slecht. Mijn heer gaat het slecht, doordien hij werkelijk ziek is, en ons allen van den weeromstuit. Wij zitten zonder geld, en dus zonder middelen om mijn heer weer beter te laten maken, en ons zelven bij leven en welzijn te houden.

Val. Maar hoe zit dat dan? Is hij niet in allerijl uit Rome herwaarts gekomen, om de vette erfenis van zijn overleden broeder in ontvangst te nemen?

Fred. Daarvoor is hij gekomen, ja, mijnheer! Angiola en ik hadden nauwelijks den tijd om het u te melden. Maar hier aangekomen, heeft mijn heer het ongeluk gehad, gebeten te worden door eene spin...

Val. Dat hebt gij mij reeds geschreven. Hij gevoelt zich slecht, is ziek, zal dol worden — dat geloof ik alles, en ik beklaag zelfs dengene, die hem moet dienen. Maar dat gij zonder geld zit...

Fred. Wij zitten zonder geld, omdat dit eerst in de handen was van een gierigaard, en nu overgegaan is in de handen van eenen anderen. Nardus Ragagni, broeder van Jan Klaas, mijnen heer, had alles wat hij bezat te gelde gemaakt, en vóór zijnen dood hield hij den ganschen schat bijeen in zijne bewaarkamer. Hij sterft, dat de Hemel hem hebbe daar, waar hij verdient; en Jan Klaas komt met ons hier in allerijl; maar óók gierig, neemt hij geen geld mede. Hij ontvangt de sleutels uit vertrouwde handen, gaat in de bewaarkamer, begint de kisten en de kasten te openen...

Val. Ik begrijp; en bij het openen van de kisten en de kasten, wordt hij gebeten door eene spin, hetgeen zijn leven in gevaar brengt, en dat hem dag en nacht doet schreeuwen van de pijn. Maar ik begrijp toch nog niet....

16° LES.

Chi troppo abbraccia, nulla stringe.
(ki tròp'-o ab-bratsj'-*ia* nocl'-a strindzj'-ee)
Proverbio.

A. Tekst.

Che ne succedesse poi, già vi può essere conto 1 se vi
kee nee soet sjee-des'-see pooi dzj*ia* wi pwwoo ès'-see-ree kòn'-to ee wi

siete trovati mai a vedere la commare mettersi tramezzo
s*ieet*'-ee tro-waat'-i maai a wee-deer'-ee la kòm-maar'-ee mèt-teer'-si tra-mèd'-zo

a due donnicciuole che garriscano in mercato], o 2 un amico
a doe'-ee dòn-iet-sj*ioe*-ool'-ee kee gar-risk'-a-noo in mèr-kaat'-o o oen a-miek'-o

comune in senno tra due furiosi ubriachi], o 3 un monello
ko-moen'-ee in sèn'-no tra doe'-ee foer-*iooz*'-i oeb-ri-aak'-i o oen mo-nèl'-o

in piazza tra due cani combattenti]; chè donnicciuole ed
in p*iat*'-sa tra doe'-ee kaan'-i kòm-bat-tèn'-ti kee dòn-iet-sj*ioe*-ool'-ee eed

ubriachi e cani, 4 lasciando la prima contesa e facendo pace
oeb-ri-aak'-i ee kaan'-i lasj-*ian*'-do la priem'-a kòn-teez'-a ee fa-tsjèn'-do paat'-sjee

o almeno tregua, si rivolgono a mordere e straziare gl'im-
o al-meen'-o tree'-gwwa si ri-wòl'-go-noo a mòrd'-ee-ree ee stra-ts*iaar*'-ee ljim-

prudenti pacieri]. Perchè Bonifazio, primo già tra' compagni
proe-dèn'-ti pa-tsj*ieer*'-i pèr-kee' boon-i-faats'-i-oo priem'-o dzj*ia* traai kòm-pan'-ji

5 allorchè era uso condurli alle gare ed agl' incontri], quando
al-lòr'-kee eer'-a oez'-o kòn-doer'-li al'-ee gaar'-ee eed aalj-in kòn'-tri kwwan'-do

incominciò a ritrarsene, 6 incominciò pure a perdere ogni
in-ko-min-tsj*ioo*' a ri-traar'-see-nee in-ko-min-tsj*ioo*' poer'-ee a pèrd'-ee-ree òn'-ji

autorità e credito]; ed ora volendo dire 7 che queste contese
aw-toor-i-ta' ee kree'-di-too eed oor'-a wo-lèn'-do dier'-ee kee kwwes'-tee kòn-teez'-ee

erano già durate troppo], e 8 che facevano più male che
eer'-a-noo dzj*ia* doe-raat'-ee tròp'-o ee kee fa-tsjeew'-a-noo pjoe maal'-ee kee

bene a tutti e principalmente al comune], e che bella cosa
been'-ee a toet'-i ee prin-tsji-pal-mèn'-tee al ko-moen'-ee ee kee bèl'-a kooz'-a

sarebbe, 9 in vece di straziarsi gli uni e gli altri, com-
sa-rèb'-ee in weet'-sjee di stra-ts*iaar*'-si lji oen'-i ee lji al'-tri kòm-

battere tutti insieme per la città e contro a stranieri], ed
bat'-ee-ree toet'-i in-s*ieem*'-ee pèr la tsjit-ta' ee kòn'-tro a straan-*ieer*'-i eed

altri simili argomenti di pace, 10 ora non fu più inteso per
al'-tri siem'-i-li ar-go-mèn'-ti di paat'-sjee oor'-a nòn foe pjoe in-teez'-o pèr

nulla]; e vennero a poco a poco a dire gli altri Gieremei,
noel'-a ee wèn'-ee-roo a pook'-o a pook'-o a dier'-ee lji al'-tri dzj*ieer*-ee-mee'-i

11 che novità, che mutazione, che tradimento era questo?]
kee noow-i-ta' kee moet-a-ts*ioon*'-ee kee tra-di-mèn'-to eer'-a kwwès'-to

Sempre s'era mostrato dappoco e paciere Bonifazio; quante
sèm'-pree seer'-a mòs-traat'-o dap-pook'-o ee pa-tsj*ieer*'-ee boon-i-faats'-i-oo kwwan'-tee

volte nella vittoria non li avea già impediti 12 di proseguirla
wòl'-tee nèl'-a wit-toor'-*ia* nòn li a-wee'-a dzj*ia* im-pee-diet'-i di pro-see-gwwier'-la

e valersene, e spegnere del tutto e cacciar quel mal seme
ee wa-leer'-see-nee ee speenj'-ee-ree dèl toet'-o ee kat-sj*iaar*' kwwèl mal seem'-ee

de' Lambertazzi?] ma pur pure se non valeva nulla fin d'allora a'
dèi lam-bèr-tat'-si ma poer poer'-ee see nòn wa-leew'-a noel'-a fin dal-loor'-a aai

negozii, 13 valeva almeno in guerra e col ferro in mano]; ora poi nè
nee-goot'-si wa-leew'-a al-meen'-o in gwwèr'-a ee kòl fèr'-o in maan'-o oor'-a pooi nee

in un modo nè in un altro. E che credeva egli? era 14 un bambino
in oen mood'-o nee in oen al'-tro ee kee kree-deew'-a eelj'-i eer'-a oen bam-bien'-o

col latte in bocca] e voleva dar consigli; tutta superbia, gran
kòl lat'-tee in bòk'-a ee wo-leew'-a daar kòn-sielj'-i toet'-a soe-pèrb'-i a gran

superbia; credevasi dappiù degli altri, ma vedrebbe bene; e cento
soe-pèrb'-i-a kree-deew'-a-si dap-pjoe' deelj'-i al'-tri ma wee-drèb'-ee been'-ee ee tsjèn'-to

altre cose che erano false, ma egli, 15 per la sua grande im-
al'-tree koos'-ee kee eer'-a-noo fal'-see ma eelj'-i pèr la soe'-a gran'-dee im-

prudenza], quasi si può dire che si meritasse. Perchè se egli
proe-dèn'-tsa kwwaas'-i si pwwoo dier'-ee kee si meer-i-tas'-see pèr-kee' see eelj'-i

aveva dalla sua diritta natura 16 l'orrore alle civili discordie], e
a-weew'-a dal'-a soe'-a di-rit'-a na-toer'-a lòr-roor'-ee al'-ee tsji-wiel'-i dis-kòrd'-i-ee ee

dal suo amore 17 l'ardente brama di racconciarle], forza è poi con-
dal soe'-o a-moor'-ee lar-dèn'-tee braam'-a di rak-kòn-tsjaar'-lee fòrt'-sa è pooi kòn-

fessare 18 che la prontezza e schiettezza, a lui non meno naturali,
fès-saar'-ee kee la pròn-tèt'-sa ee skjèt-tèt'-sa a loei nòn meen'-o na-toe-raal'-i

lo facevano meno di niuno atto a ciò].
loo fa-tsjeew'-a-noo meen'-o di nioen'-o at'-o a tsjoo

B. Hollandsche Vertaling.

Wie te veel omvademt, houdt niets goed vast.

Wat later daarvan gelukte, kan u reeds bekend zijn, als gij u ooit in de gelegenheid hebt bevonden, om eene gedienstige praatmoer als bemiddelaarster te zien optreden tusschen twee kijvende marktjuffers, of een gemeenschappelijken vriend, volkomen nuchter en bekwaam, tusschen twee in drift ontstokene beschonkenen, of een lanterfantenden dreumes tusschen twee vechtende honden; als wanneer marktjuffers en beschonkenen en honden, den eersten twist opgevende en vrede makende, of althans stilstand van wapenen aangaande, alsnu de onvoorzichtige vredemakers beginnen te bijten en mishandelen. Want Bonifacius, vroeger de eerste onder de zijnen, toen hij hen naar schermutselingen en gevechten placht te leiden, begon nauwelijks zich daaraan te onttrekken, of hij begon ook alle gezag en invloed te verliezen; en nu hij wilde zeggen, dat die twisten reeds te lang geduurd hadden, en dat ze meer kwaad dan goed deden aan allen, en voornamelijk aan het algemeen, en dat het eene schoone zaak zoude zijn, in plaats van elkander te verscheuren, allen gezamenlijk te strijden ten behoeve van de stad en tegen vreemden, en meer dergelijke betoogredenen voor vrede, nu werd er in het geheel niet meer naar hem geluisterd; en de andere Giëremeeën begonnen langzamerhand te zeggen, dat dit eene nieuwigheid, een ommekeer, eene trouwelooze houding was. Altijd had Bonifacius zich ondegelijk en tot vrede geneigd betoond; hoe dikwijls reeds had hij in de overwinning belet, die voort te zetten en er partij van te trekken, en dat onkruid der Lambertazzen geheel te vernietigen en uit te roeien; maar toch, indien hij tot dusverre niets deugde om te onderhandelen, had hij ten minste waarde in den oorlog en met het zwaard in de hand; thans echter zoo min op de eene manier als op de andere. En wat dacht hij? hij was een knaap, nauwelijks aan moeders-pappot ontwassen, en hij wilde reeds raad komen geven; alles hoogmoed, groote hoogmoed; hij waande zich meer dan de anderen, maar dat zou hij wel beter gewaar worden; en honderd andere dingen, die valsch waren; maar door zijne groote onvoorzichtigheid, kan men bijna zeggen, dat hij het verdiende; want indien hij door de hem aangeborene rechtschapenheid een afkeer had van de inwendige verdeeldheden, en door zijne liefde bezield werd met den vurigen wensch om een einde daaraan te maken, moet tevens erkend worden, dat de voortvarendheid en de oprechtheid, die hem evenzeer aangeboren waren, hem minder dan iemand daartoe geschikt maakten.

C. Uitspraak en Spelling.

[§ **186.**] Bij het samenstellen van woorden met de voorzetsels *in*, *con*, *su*, *per*, en *fra* of *tra*, *sopra*, enz., of met het bijwoord *si*, en dergelijken, welke woordjes dan vóór aan het woord worden vastgehecht, geldt doorgaans als

Regel: Indien het hoofdwoord aanvangt met eene consonant, wordt die consonant verdubbeld, terwijl dan de woordjes *con* en *in* hunne *n* wegwerpen.

Als voorbeelden van dien aard hebben wij reeds ontmoet *siccome* = *si come* (blz. 25), *siffatto* = *si fatto* (blz. 33), *soprammodo* = *sopra modo* (blz. 58), *addentro* = *a dentro* (blz. 66), *nemmeno* = *nè meno* (blz. 67), *siffatti* = *si fatti* (blz. 75), *trattenuta* = *tra tenuta* (blz. 106). En in A. Tekst van deze les *commare*, samengesteld uit *co(n)* en *mare* Dat de in deze § gestelde regel echter niet zonder uitzondering is, blijkt almede hieruit, dat men ook zeer dikwijls *comare* (zonder verdubbeling van de *m*) geschreven vindt, welke vorm dan ook in de Woordenboeken evengoed wordt opgegeven, als die met *mm*.

[§ **187.**] Aangaande *chè* (regel 5 Tekst blz. 121) herleze men § 94; terwijl § 30*a* ons het noodige heeft geleerd aangaande *gl'imprudenti* en *agl'incontri*.

[§ **188.**] Als de woordjes *tra* en *fra* gevolgd worden door het bepalend lidwoord mannelijk meervoud, wordt meestal het lidwoord weggelaten, en in plaats daarvan eene apostrofe achter de *a* gezet. Dus schrijft men:
tra' compagni (blz. 121) voor *tra i compagni*. Dat dit echter niet altijd het geval is, blijkt onder andere uit *tra i giovani* (blz. 9), *tra i suoi compagni* en *tra i Lambertazzi* (blz. 113)

[§ **189.**] Over de verbinding van *con* met de bepalende lidwoorden *il*, *lo*, *la*, *i*, *gli*, *le*, hebben wij het noodige gezegd in § 149.

D. Spraakkunst.

Vertaling

van de Opstellen der vorige les.

Opstel 1 (blz. 116):

1. Een aantal dingen. — 2. Eene groote menigte personen. — 3. Twee ponden vleesch. — 4. Een centenaar rijst. — 5. Ik geloof waarlijk, dat gij een man van eer zijt, antwoordde de dokter met een sardoniek glimlachje. — 6. Een vat wijn. — 7. Een glas bier. — 8. Een paar laarzen. — 9. Verscheidene soorten van bloemen. — 10. Drie soorten van rozen.

Opstel 2 (blz. 116):

1. Geef mij wat azijn. — 2. Zij had een stuk boter gekocht. — 3. Ik zal een stuk linnen koopen. — 4. Ik zal eene el laken noodig hebben. — 5. Daar ik een riem papier heb, heb ik geen behoefte aan een vel papier. — 6. Zij wilden een dozijn stoelen verkoopen. — 7 Wij hebben overvloed van (*of*: aan) wijn en schaarschte aan (*of*: van) granen

Opstel 3 (blz. 116):

1. De vijand had twintig stukken geschut veroverd. — 2. Een groothandelaar, die honderd (zooals ze van de lakenweverij gekomen zijn complete) stukken laken betaalt, is een man van eer, en een kleermaker, die honderd stukken (groote of kleine brokstukken of door het oog van de schaar gehaalde snippers of reepen) laken steelt, is een dief. — 3. Een brokstuk laken is een gedeelte van een compleet stuk laken.

Opstel 4 (blz. 117):

1. Een vel van het papier, dat ik gisteren gekocht heb. — 2. Een dozijn van de reeds geziene stoelen.

Vervolg Blijspel (blz. 118):

Fred. Och! ook dat zult gij begrijpen. Van het oogenblik af, waarop mijn heer gebeten is, heeft hij die kamer gesloten; de drommel zou hem niet kunnen bewegen, om die weder te openen, en hij wil ook geen mensch vertrouwen of aan iemand de sleutels afgeven.

Val. Dus?

Fred. Dus, wij zijn vreemd hier, de nagedachtenis van den overledene is hier veracht om zijne schandelijke gierigheid; even verafschuwd zijn zijne erfgenamen; en niemand vindende, die ons duiten geeft, en mijn heer de duiten, die hij heeft, niet willende aanraken, en niet eens binnengaan waar ze zijn, sterven wij nu van honger; en op het oogenblik, dat er groote behoefte bestaat om geneesheeren te hebben en een consult te laten houden, weten wij niet hoe wij het maken zullen om hen te betalen.

Val. Dat laatste punt acht ik het minste. De geneesheeren zouden hunne dienst en hulp verleend hebben zelfs om Godswil.

Fred. O! ik twijfel er niet aan, dat doe ik niet; de geneesheeren doen groote dingen om Godswil; maar nog veel grootere doen ze om de duiten. De noodzakelijkheid heeft ons gedwongen een consult bijeen te roepen dezen morgen, die nu ophanden is; maar hoe hen te betalen wisten wij niet. Wij rekenden op u, ofschoon wij geen hoop hadden, dat gij zoo spoedig hier kondet zijn.

Val. Slecht kendet gij dan mijne vu-

rige liefde voor Angioletta. Geve de hemel maar, dat haar vader zijn hoofd niet doordrijft om haar aan dien ouden Romein te geven, aan wien hij haar beloofd heeft.

Fred. Wees niet bang. Die is ver-af. Hij is onderricht geworden van het plaats gegrepen hebbende ongeluk, en nog is hij niet komen opdagen; hij is oud, hij is vadzig, hij is dom, zijne traagheid zal hem het beetje verdienste, dat hij bij mijnen heer had, doen verliezen, terwijl uwe tegenwoordigheid en de schitterende hulpbetooningen, die gij verleenen zult om hem beter te maken, u, naar ik hoop, door mijne behendigheid, bekend en bemind zullen maken.

Val. Nu, daar; hier is eene beurs met vijftig zecchinen; daarover kunt gij beschikken zooals gij verkiest, en om gelukkig het vurig gewenschte doel te bereiken. Ik ben voldoende voorzien van geld, van wissels....

Fred. Genoeg zoo. Wees maar gerust, en laat mij maar begaan. De duiten doen mij pleizier; maar ik ben een eerlijk man. Wat gij mij geeft en wat gij mij geven zult, zal mijn en geheel en al mijn zijn; maar wat gij mij ter hand zult stellen om gebruikt te worden op eene andere manier, ik zweer u, dat ik er gebruik van zal maken met de striktste eerlijkheid.

Val. Daar vraag ik niet naar, en ik verlaat er mij op. (En hij geeft hem de beurs.)

4e Tooneel.

Gedruisch van binnen; vervolgens komt eensklaps Alexander naar buiten, en de Vorigen.

Alex. Op het oogenblik komen de geneesheeren.....

Fred. O, kijk of het niet is alsof ze den reuk van de zecchinen geroken hebben. Gauw, mijnheer Valerius! gauw, maak dat ge wegkoomt; gij hebt geen tijd meer om te vertrekken, en gij zoudt hen tegenkomen op de trap.

Alex. Hij kan zich verwijderen op zijn doode gemak. Ze zijn met hun drieën, en ze komen naar boven met zooveel bedaardheid en deftigheid, dat ze op elke trede stil blijven staan, om elkander aan te kijken, te snuiven, te hoesten en te spuwen.

Fred. Ga in deze kamer, waar gij niet overrompeld kunt worden In dat vertrek komt stellig mijn heer niet, die niets meer bewoont dan zijn kleine kamertje, en slechts nu en dan eens in deze zaal komt. Ik zal u van buiten opsluiten, en gij zult er later uitkomen, wanneer ik het geraden acht.

Val. Ik laat mij leiden door u.

Fred. Twijfel maar niet. Kom gauw, haast u. (Duwt hem naar het vertrekje.)

Val. Verzeker Angioletta van mijne volkomene liefde.

Fred. Ja, ga maar.

Val. Zeg haar, dat ik bereid ben, om voor haar alles te doen.

Fred. Ik zal het haar zeggen.

Val. Zeg haar, dat zij standvastig blijve, welk gevaar ook mocht dreigen.

Fred. Ik zal het haar zeggen, ja, ik zal het haar zeggen. (Driftig; men hoort de geneesheeren hun neus snuiten en hoesten). Verlies in 's-hemelsnaam geen tijd meer; ik wil niet hebben, dat iemand u zie. Van dáárbinnen zult gij alles zien en hooren.

Val. Ik ga, ja, ik ga, en recommandeer mij in uwe welwillendheid (En hij gaat binnen; Fred. sluit de deur van buiten).

Fred. (Tegen Alex.) En gij, pas op dat gij niets verklapt, en volstrekt dien jonkman niet noemt, en wees mij in alles behulpzaam.

Alex. Ik zal alles doen Ik zal zwijgen, ik zal spreken, en ik zal zoo hard liegen als gij zelf het met mogelijkheid zoudt kunnen doen.

Fred. Goed zoo!

---

di (vervolg van blz. 117).

[§ **190.**] Het voorzetsel *di* staat achter gemeene zelfstandige naamwoorden, wanneer dáárop volgt de eigennaam van een land, eene stad, een eiland, een meer, eene maand, enz. (in al die gevallen drukt men zich in het Hollandsch uit zonder voorzetsel).

Leer van buiten:

il regno **di** *Prussia* (**il** reen'-jo di proes'-si-ja) | het koninkrijk Pruisen.
la fortezza **di** *Magonza* (la fòr-tèt'-sa di ma-gòn'-tsa) | de vesting Maintz.
la città **di** *Ratisbona* (la tsjit-ta' di raat-is-boon'-a) | de stad Regensburg.
l'isola **di** *Malta* (liez'-o-la di mal'-ta) | het eiland Malta.
il lago **di** *Como* (**il** laag'-o di koom'-o) | het meer Como.
il mese **di** *Luglio* (**il** meez'-ee di loelj'-io) | de maand Juli.
l'impero **di** *Russia* (lim-peer'-o di roes'-si-ja) | het keizerrijk Rusland.
il ducato **d'** *Altenburgo* (**il** doe-kaat'-o dalt-en-boer'-go) | 't hertogdom Altenburg.

NB. Zie de uitzonderingen op deze § in de drie volgende.

[§ **191.**] Zonder voorzetsel (juist als in het Hollandsch) staan de namen van bergen en rivieren, wanneer de gemeene zelfst. naamwoorden *monte* (mòn'-tee), *montagna* (mòn-tan'-ja) of *fiume* (fjoem'-ee) daarvóór gezet worden.

Leer van buiten:

il monte Baldo (bal'-do), de berg Baldo.

il fiume Adige (aad'-i-dzjee), de rivier Etsch.
il fiume Vistola (wist'-o-la), de rivier Weichsel.
il monte Etna (èt'-na), de berg Etna.

Bij de drie laatste voorbeelden laat men het gemeen zelfst. naamwoord liever weg, en zegt dan, juist als in het Hollandsch: *l'Adige*, de Etsch; *la Vistola*, de Weichsel; *l'Etna*, de Etna.

[§ **192.**] Zonder voorzetsel (gelijk ook in het Hollandsch) staan de persoonsnamen, wanneer ze vlak voor zich een gemeen zelfst. nw. hebben, dat eene waardigheid, een titel of eenen stand aanduidt; waarbij alleenlijk nog terloops valt op te merken, dat titels in het Hollandsch geen lidwoord vóór zich mogen hebben, zoodra ze bij eenen eigennaam behooren. Onkundige vertalers hebben in 't Hollandsch wel in zwang gebracht uitdrukkingen als deze: van *den* generaal Chassé, aan *den* graaf Schimmelpenninck, enz.; doch in 't Hollandsch moet dat lidwoord wegblijven. In het Italiaansch daarentegen hebben zulke titels wel het lidwoord voor zich.

NB. Let ook op de aanvangs-kapitalen van die woorden.

Leer van buiten:
1. *il Re Giovanni* (il ree' dzjo-wan''-i)
2. *l'Imperatore Napoleone* (lim-peer-a-toor'-ee na-pool-ee-oon''-ee)
3. *il filosofo Kant* (il fi-looz'-o-foo kant'')
4. *la Signora Teresa* (la sien-joor'-a tee-reez''-a)
5. *il Barone Ricasoli* (il ba-roon'-ee ri-kaaz''-o-li)
6. *il Conte Cavour* (il kòn'-tee ka-woer'')
7. *il poeta Giusti* (il po-eet'-a dzjoes''-ti)

Beteekenis: 1. Koning Jan. — 2. Keizer Napoleon. — 3. de wijsgeer Kant. — 4. Mevrouw Therese. — 5. Baron Ricasoli. 6. Graaf Cavour. — 7. de dichter Giusti.

[§ **193.**] Zonder het voorzetsel *di* zet men ook benamingen als de volgende:
il teatro Pergola (tee-aat'-ro pèr''-go-la), de schouwburg Pergola (de grootste in Florence).
il teatro San Carlo (san kar'-lo), de schouwburg San Carlo (de grootste van Napels en van geheel Italië).
il palazzo Grimani in Venezia (il pa-lat'-so gri-maan''-i in wee-neet'-si-a), het paleis Grimani te Venetië (tegenwoordig dienende als Postkantoor).
la piazza San Marco (piat'-sa san mar''-ko), het plein San Marco, het Sint-Markusplein.
il museo Barberini (moe-zee'-o bar-beerien'-i), het museüm Barberini (te Venetië).

[§ **194.**] Dient in het Hollandsch een bijwoord van tijd met het voorzetsel „van" ter nadere bepaling van een substantief, dan wordt dat op gelijke wijze in het Italiaansch uitgedrukt met het voorzetsel *di*; b. v.:
de voorstelling van gisteren = *la rappresentazione* **di** *jeri* (la rap-pree-zènt-a-tsioon'-ee di jeer'-i).
het feest van vandaag = *la festa* **d'***oggi* (fèst'-a dòdzj''-i).

[§ **195.**] Wordt een bijwoord van plaats in het Hollandsch vóór een substantief gezet en daarmede tot één woord verbonden, zoodat het substantief er nader door bepaald wordt, dan moet in het Italiaansch dat bijwoord van plaats (met het voorzetsel *di* er voor) achter het substantief gezet worden; b. v.:
de bovenkamers =
le camere **di** *sopra* (kaam' ee-ree; soop''-ra).
de benedenkamers =
le camere **di** *sotto* (sòt''-to).
het achtergedeelte =
la parte **di** *dietro* (par'-tee; dieet''-ro).

[§ **196.**] Ter nadere bepaling van een substantief kan men in het Hollandsch een telwoord herscheppen in een bijvoeglijk naamwoord, b. v.:
1. een veertigjarig man;
2. een vijfjarig meisje.

Dit kan in het Italiaansch niet alzoo, daar moet men het telwoord (met *di* er vóór) achter het nader er door bepaald wordende substantief zetten, juist zooals dat meestal ook in het Hollandsch geschiedt, namelijk:
een man van veertig jaren;
een meisje van vijf jaren.

Deze twee volzinnen (en dus ook de twee hierboven met behulp van een telwoordelijk adjectief gevormde) luiden in het Italiaansch aldus:
1. *Un' uomo* **di** *quaranta anni* (oen oe-oom'-o di kwwa-ran'-ta an'-ni)
2. *Una ragazzina* **di** *cinque anni* (oen'-a ra-gat-sien'-a di tsjun'-kwee an'-ni)

[§ **197.**] Reeds in § 173 en in § 195 hebben wij voorbeelden, hoe het ter nadere bepaling dienende woord, dat in 't Hollandsch vóór het substantief gezet en daarmede tot één woord verbonden wordt, in het Italiaansch in den onbepaalden tweeden naamval (dus met het voorzetsel *di* zonder lidwoord) achter het substantief gezet wordt.

Al dergelijke samengestelde Hollandsche substantieven worden in het Italiaansch met *di* uitgedrukt.

Leer van buiten:
eene lentebloem, *un fiore* **di** *primavera* (fioor'-ee; priem-a-weer''-a)

de schoolmeester, *il maestro* **di** *scuola*
(ma-ees'-tro; skwwool''-a) [1])
schapenwol, *lana* **di** *pecora*
(laan'-a; peek''-o-ra)
ossetong, *lingua* **di** *bue*
(lin'-gwwa; boe''-ee)
de huisheer, *il padrone* **di** *casa*
(pa-droon'-ee; kaas'' a)
de mode-artikelen, *gli articoli* **di** *moda*
(ar-tiek'-o-li; mood''-a)
kiespijn, *male* **di** *denti*
(maal'-ee; dèn''-ti)
hoofdpijn, *dolore* **di** *testa*
(do-loor'-ee; tès''-ta)
eene zijde-kooperij, *un negozio* **di** *seterie*
(zij-handel) (nee-goots'-i-oo; seet-ee-ri''-ee)
eene ganzeveder } *una penna* **d'***oca*
eene ganzeschacht } (pèn'-na; dook''-a)
twee struisvederen, *due piume* **di** *struzzo*
(doe'-ee pioem'-ee; stroet''-so)
eene noedelsoep } *una minestra* **di** *tagliatelle*
eene klontertjes-pap } (mi-nès'-tra; taalj-*ia*-tèl''-ee)
het rundvleesch } *la carne* **di** *manzo*
het ossevleesch } (kar'-nee; man''-tso)
een kalfslever, *un fegato* **di** *vitello*
(feeg'-a-too; wi-tèl''-o)
eene sperge-salade, *una salata* **di** *sparagi*
(sa-laat'-a; spaar''-a-dzji)
eene steengroeve, *una cava* **di** *pietre*
(kaaw'-a; pieet''-ree)
een koopmansbediende, *un giovane* **di** *negozio*
(verg. § 71: dzjioow'-a-nee; nee-goots''-i-oo)

[§ **198.**] Als in het samengestelde Hollandsche woord het eerste lid der samenstelling dient ter nadere bepaling, ter juiste omschrijving van het gebruik of de bestemming van markt, plein, plaats of inhoudslichaam, kan men dat in het Italiaansch niet met *di* uitdrukken, maar moet de bepaalde genitief (de tweede naamval van het bepalend lidwoord) gebezigd worden; b. v.:

de meelmarkt (dat is: de markt, bestemd om er meel te verkoopen) =
il mercato **della** *farina*
(mèr-kaat'-o; fa-rien''-a),
dat wil zeggen: *destinato alla vendita* (wènd'-i-ta) *della farina.*

de koornmarkt of de graanmarkt =
la piazza **dei** *grani* (graan'-i) of *la piazza* **delle** *biade* (biaad'-ee); dat wil zeggen: *destinata alla vendita dei grani.*

de waterflesch (dat is: de flesch, bestemd om water te bevatten) =
la bottiglia **dell'** *acqua*
(bòt-tielj'-*ia*; ak''-kwwa),
dat wil zeggen: *destinata a contenere* (kòn-tee neer'-ee) *l'acqua.*

[§ **199.**] Het voorzetsel *di* wordt ook gebezigd achter:
che cosa (kee koos'-a), wat?
un poco (oen pook'-o), een weinig, wat.
niente (ni-ènt'-ee), niets.
qualche cosa (kwwal'-kee —), iets, wat.
Leer van buiten:
un poco **di** *danaro* (da-naar'-o), wat geld.
un poco **di** *carta*, wat papier.
niente **di** *bello*, niets schoons.
niente **di** *nuovo* (noe-oow'-o), niets nieuws.
niente **di** *buono* (bwwoon'-o), niets goeds.
qualche cosa **di** *grandioso* (grand-*ioos*'-o), iets grootsch, iets verhevens.
qualche cosa **di** *dolce* (dòlt'-sjee), iets zoets.
che cosa c'è **di** *nuovo* (kee koos'-a tsjè di noe-oow''-o), wat voor nieuws is er?

[§ **200.**] Ook bij vergelijkingen wordt *di* gebruikt, b. v.: *meno di* (A. Tekst), *più di* (blz. 9).

---

[1]) Moet het woord *scuola* nader bepaald worden, dan dient de tweede naamval met bepalend lidwoord gebruikt te worden, b. v.:
il maestro **della** *scuola*, *che tu hai nominata adesso* (kee toe aai noom-i-naat'-a a-dès'-so), de meester van de school, die gij nu genoemd hebt.
Vergelijk ook § 185.

E. Lexicographie.

(Zie blz. 7.)

succedesse, van *succedere* (soet-sjeed'-ee-ree), „succéder". — *può* (blz. 84), van *potere*. — *essere conto*, en op blz. 41 hebben wij gehad (*fatto*, verleden deelwoord van:) *fare conto*. Dit laatste *conto* (op blz. 47) is een substantief: *il conto*, de rekening. Het *conto* in den tekst dezer les daarentegen is een adjectief, en beteekent bekend; van het werkwoord *contare* (kòn-taar'-ee), vertellen, mededeelen, bekend maken: van dat werkwoord is het verleden deelwoord, wel is waar, *contato*; doch wanneer we dáárop toepassen het geleerde in § 170, houden wij het woord *conto* als samengetrokken deelwoord, en dus als adjectief, over. — *tramezzo*, bestaat uit: *tra*, tusschen, *mezzo*, (het) midden. — *donnicciuola* (enkelvoud, blz. 77) van *donna*. — *garrire* (gar-rier'-ee), kijven, knorren; zie ...*isco* blz. 62. — *mercato*, „marché", Eng.: market. — *in senno*, „en bon sens", bij (zijne, hunne) gezonde zinnen. — *il ubriaco* (oe-bri-aak'-o), de dronken man, de beschonkene (zie §§ 45—48); vergelijk Eng.: to inebriate (dronken maken). — *monello*, schelm, dreumes; *in piazza*, „sur la place (publique)"; *fare il bello in piazza*, lanterfanten, luieren; *monello in piazza*, straatslijper. — *il cane* (kaan'-ee), „chien"; vergelijk „caniche", „canicule", „caniculaire". — *contesa*, Eng.: contest; vergelijk „contester". — *tregua*, „trève". — *ri*, terug; *volgere*

(wòldzj'-ee-ree), keeren. — *il paciere* (paatsj-ieer'-ee), ook *paciaro* (paatsj-iaar'-o), „pacificateur". — *era uso*, Eng.: he used. — *condurre* („conduire") heeft in de samenstelling met *li* zijne laatste lettergreep weggeworpen. — *gare*, enkelv. *gara* (blz. 3). — *il incontro*, „rencontre". — *incominciare* (in-ko-min-tsjiaar'-ee), „commencer." — *ritrarre*, „retirer"; *ritrarsi*, „se retirer". — *durare*, „durer"; maar ook „endurer", verduren, uitstaan; *erano durate*, verduurd waren. — *insieme*, „ensemble". — *il straniere*, of: *il straniero*, „étranger", Eng.: stranger. — *inteso* (blz. 96) van *intendere* (in-tènd'-ee-ree), „entendre". — *a poco a poco*, „peu à peu". — *novità*, „nouveauté". — *mutazione*, „mutation". — *tradimento*, „trahison", Eng.: treason. — *impedire* (im-pee-dier'-ee), Eng.: to impede, „empêcher". — *valersi* (wa-leer'-si), „se prévaloir". — *cacciare*, „chasser". — *seme*, „semence". — *il negozio*, „négociation". — *ferro*, „fer". — *mano*, „main". — *nè ... nè*, „ni ... ni". — *bambino*, Eng: baby; *latte*, „lait"; *bocca*, „bouche"; *bambino col latte in bocca*, melkmuil, jongen die nog niet droog achter zijne ooren is. — *il consiglio* (kòn-sielj'-io), „conseil". — *la superbia*, „le superbe". — *falso*, „faux", Eng.: false. — *imprudenza*, „imprudence". — *meritare*, „mériter". — *diritto*, „droit". — *orrore*, „horreur", Eng.: horror. — *la civile discordia*, „la discorde civile". — *prontezza*, „promptitude". — *atto*, „apte", Eng.: apt.

F. Mondeling Onderhoud.

Vragen.

1. In che caso già vi può essere conto che ne succedesse poi?
2. O se vi siete trovati mai a vedere ...?
3. O anco?
4. Che dice il narratore (nar-a-toor'-ee, *verhaler*) dei donnicciuole ed ubriachi e cani?
5. Quando era Bonifazio primo tra' compagni?
6. Che sperimentava (speer-i-mèn-taaw'-a, *ondervond*) egli, quando incominciò a ritrarsene?
7. Che era volendo dire Bonifazio?
8. Che diceva egli essere queste contese? [Diceva ... *en dan het antw*.]
9. Che sarebbe bella cosa?
10. Che sperimentava Bonifazio volendo servirsi di simili argomenti di pace?
11. Che vennero a poco a poco a dire gli altri Gieremei?
12. Che li avea impetiti già quante volte nella vittoria?
13. Se non valeva nulla a' negozii in che maniera (ma-nieer'-a, *manier*) valeva pur pure fin d'allora?
14. Come fu chiamato dai suoi partigiani Bonifazio volendo dare consigli?
15. Perchè si può dire quasi che Bonifazio si meritasse tutte le cose che dicevano di lui i Gieremei?
16. Che aveva egli dalla sua diritta natura?
17. E che aveva dal suo amore?
18. Che è forza confessare?

G. Gesprekken.

(Vervolg van 't blijspel „La Tarantola".)

V. = *quinta* (kwwint'-a), vijfde.
serio (seer'-i-oo), ernstig; deftig.
cerimonia (tsjeer-i-moon'-ia), plichtpleging.
preminenza (pree-mi-nènt'-sa), voorrang, meerderheid.
deridere (dee rieid'-ee-ree), lachen om, uitlachen.

Scena V.

Il dottor Cassia, il dottor Manna, il dottor Acquafresca e Detti. (Li tre medici si presentano alla porta di mezzo in aria gravissima, e facendo serie cerimonie per la preminenza) Federico e Alessio fra di loro li deridono. Finalmente entrano.

tosto (tòst'-o), snel, gauw.
attorno (at tòr'-no), rondom, nabij.
il male (maal'-ee), de ziekte.
l'ammalato (lam-a-laat'-o), de zieke.

Fed. (Ad Alessio.) Va tosto ad avvisare la signora Angiola che li professori sono venuti.

Ales. [Con tanti medici attorno credo che anderà al diavolo il male e l'ammalato.] (E parte.)

VI. = *sesta* (sèst'-a), zesde.
galantuomo (ga-lant-oe-oom'-o), vrind.
a proposito (pro-poo**z**'-i-too), van pas.

Li Detti, poi Angiola con Alessio.

Cas. Siete di casa, galantuomo?

Fed. Per servirla.

Man. Ci è del mal grande, non è vero, grande assai?

Fed. Grandissimo pur troppo.

Acq. Buono, buono, il cielo ci ha mandati a proposito.

cioè (tsjio-è'), dat is te zeggen.
mesto (mèst'-o), bedrukt.
inchinare (in-ki-naar'-ee), buigen.
vossignoria (wòs-sien'-jo-ri''-a), mijnheer; mevrouw; (vertaal:) u.

Fed. [Cioè il cielo ha mandato il male a proposito per loro.] Ecco la figlia dell' ammalato.

Ang. (Con aria mesta.) Umilissima serva di lor signori.

Cas. M'inchino a vossignoria con tutto il rispetto.

Man. A vossignoria con tutto il rispetto.

Acq. Con tutto il rispetto.

pel. Zie § 149.
valore (wa-loor'-ee), waarde.
impiegare, zie § 111.
risanare (ri-sa-naar'-ee), weer betermaken.

Ang. Afflitta pel doloroso stato di mio padre mi consola il sapere quale e quanto sia il lor valore, e che lo impiegheranno per risanarlo.

Cas. Ella ci onora con troppa bontà.

Man. Ci onora con troppa bontà.

Acq. Troppa bontà.
narrare (nar-raar'-ee), vertellen.
occorso (òk-kòr'-so), overkomen; *occorrere* (òk-kòr'-ee-ree), plaats grijpen. Zie *correre*, blz. 94.
so, van *sapere*, blz. 86.

Ang. (A Federico.) A te, Federico; narra a questi signori l'accidente occorso all' infelice mio padre. Ma prima li prego, siccome non vorrei mancare, mi dicano distintamente il nome loro. Lo so di tutti e tre, ma distintamente nol so.
protomedico (proot-o-meed'-i-koo), eerste geneesheer.
lettor (lèt-toor') / *lettore* (lèt-toor'-ee), lector.
pubblico (poeb'-li-koo), openbaar.
medicare (meed-i-kaar'-ee), behandelen, (als dokter) gaan over.
per carità, voor niet.

Cas. (Sempre con gravità; e così sempre anche gli altri.) Io sono il dottor Cassia per obbedirla, protomedico della città.

Man. Io il dottor Manna, lettor pubblico dell' Università.

Acq. Io sono il dottor Acquafresca, che medica i poveri per carità.
cassia, (de naam van zeker) purgeermiddel.
manna, manna.
acquafresca, schoon water.
l'accaduto (lak-a-doet'-o), het voorgevallene.
su (soe), toe, kom.

Ales. (Ridendo dice piano a Federico.) [Cassia, Manna ed Acquafresca.]

Fed. [A te piacerebbe il dottor Vino puro.]

Ales. [Oh! quel sarebbe il mio medico.]

Ang. Su dunque, Federico, narra loro l'accaduto.
dodici (doo'-di-tsji), twaalf.
leggiermente (lèdzj-ieer-mènt'-ee), licht, eventjes.
sinistro (si-nis'-tro), linker.
moto (moot'-o), beweging.
fe' = *fece*, van *fare*, blz. 82.
cagionare (kaadzj-io-naar'-ee), veroorzaken.
balzare (bal-tsaar'-ee), springen.
rinvenire (rin-wee-nier'-ee), terugvinden.
intorpidire (in-tòr-pi-dier'-ee), gevoelloos worden.
offeso (òf-feez'-o), beleedigd; *offendere* (òf-fènd'-ee-ree), zie blz. 97.
cerchietto (tsjèr-ki-èt'-to), ringje, kringje.
livido (liew'-i-doo), blauwachtig, bont en blauw.
affannoso (af-fan-nooz'-o), moeielijk, belemmerd.
par = *pare*. Zie blz. 84 n°. 14.
vaneggiare (waan-èdzj-iaar'-ee), raaskallen, ijlen.
furente (foe-rènt'-ee), woedend, verwoed.
riposo (ri-pooz'-o), rust.
sopore (so-poor'-ee), dommeling.
sonno (sòn'-o), slaap.
sinora = *sin* / *finora* = *fin*, tot nu toe.
scambievolmente (skam-bieew-òl-mèn'-tee), over en weder.
occhiata (òk-iaat'-a), knipoogje, lonkje.

Fed. Sono più di dodici giorni che il padrone si sentì punto, ma leggiermente da un ragno cadutogli sopra la mano sinistra. Il moto ch' egli fe', nel ricevere la puntura cagionò che il ragno balzasse a terra, senza che fosse più possibile il rinvenirlo. Dopo ventiquattr' ore in circa fu intorpidita la parte offesa, e sulla mano apparve un picciolo cerchietto livido che tosto divenne un dolorosissimo tumore. Non tardò molto il padrone a cadere in una profonda tristezza, cominciò ad avere il respiro assai affannoso; talvolta par che vaneggi, talvolta ancora è furente, e per poco o nulla impetuosamente va in collera. Le sue notti passano in una quasi continua vigilia, e il suo riposo è più sopore che sonno. Quest' è ciò che sinora si è veduto, e attentamente osservato. (Durante questo racconto i medici si danno scambievolmente occhiate magistrali, misteriose, imponenti e tali quali esige la professione.)
fasciare (fasj-iaar'-ee), zwachtelen.
meco (meek'-o), met mij.
que' = *quelli*.
alcuni pochi (al-koen'-i pook''-i), eenige weinige, ettelijke.

Ang. Ora mio padre dorme dopo molte notti che non può chiuder occhio. Non si può quando dorme tenergli fasciata la mano, onde se vogliono meco venire nella sua camera, l'osserveranno, ed io mostrerò loro ancora que' ragni de' quali si crede che uno l'abbia morsicato. Ne abbiamo raccolti alcuni pochi.

H. Herhaling.

Den tekst van hoofdstuk A. behandelen volgens de wenken op blz. 50; en hoofdstuk G. schriftelijk in het Holl. vertalen.

17e LES.

Dagli amici mi guardi Dio, che dai nemici mi guarderò io.
(daalj'-i a-miet'-sji mi gwwar'-di di''-o kee daai nee-miet'-sji mi gwwar-dee-roo' iej''-o)
Proverbio.

A. Tekst.

1 Al solito si vede chi vuol racconciar due disputanti ir
al sool''-i-too si weed'-ee ki wwool rak-kòn-tsjaar' doe'-ee di-spoe-tan'-ti ier

all' uno e dir tu hai ragione], e all' altro 2 tu pur l'hai];
al oen'-o ee dier toe aai ra-dzjoon'-ee ee al al'-tro toe poer'' laai

ma egli all' incontro 3 non sapea d'un capello scostarsi da
ma eelj''-i al in-kòn'-tro nòn sa-pee'-a doen ka-pèl''-lo sko-staar'-si da

ciò che credea vero]; e volendo dar ragione o torto 4 secondo
tsjoo kee kree-dee'-a weer'-o ee wo-lèn'-do daar ra dzjoon'-ee oo tòrt'-o see-kòn'-do

che l'avea ciascuno], 5 perchè i furiosi parteggianti sempre
kee la-wee''-a tsjas-koen'-o pèr-kee' i foer-ioos'-i part-èd-dzjan'-ti sèm'-pree

hanno più torto che ragione], egli dava così più sovente
an'-o pjoe tòrt'-o kee ra-dzjoon'-ee eelj'-i daaw'-a ko-si' pjoe so-wèn'-tee

torto, e 6 veniva in ira a ciascuno]. Peggio era della debole
tòrt''-o ee wee niew'-a in ier'-a a tsjas-koen'-o pèdzj''-io eer'-a dèl'-a dee'-bo-lee

Imilda; 7 perchè, vedete voi, quanto più uno è debole, tanto
i-mil'-da pèr-kee' wee-deet'-ee wooi kwwan'-to pjoe'' oen'-o è dee'-bo-lee tan'-to

più peggio quell' ufficio di paciere si fa]. Che se in vece
pjoe pèdzj''-io kwwèl oef-fietsj'-i-oo di pa-tsjeer'-ee si fa'' kee see in weet'-sjee

della commare tra le donnicciuole garrenti vengono i mariti,
dèl'-a kòm-maar'-ee tra lee dòn-iet-tsjoe-ool'-ee gar-rèn'-ti wèn'-go-noo i ma-riet''-i

o tra due ubriaconi la giustizia, o tra i cagnotti un can
oo tra doe'-ee oeb-ria-koon'-i la dzjoes-tiets''-i-a oo tra i kan-jòt'-i oen kaan

grosso, allora sì che si fa pace per forza o per amore, che
gròs''-so al-loor'-a si'' kee si fa paat'-sjee pèr fòr'-tsa oo pèr a-moor'-ee kee

allora vuol dire, paura. Ma 8 chi usa e non può usare se
al-loor'-a wwool dier'-ee paw''-ra ma ki oez'-a ee nòn pwwoo oe-zaar'-ee see

non preghiere], non fa far pace 9 a chi vuol pur combat.
nòn pree-gieer''-ee nòn fa faar paat'-sjee a ki wwool poer'' kòm-bat'-

tere], ed egli ne sta sotto. Pensate dunque che bel profitto
tee-ree eed eelj'-i nee sta sòt'-o pèn-saat'-ee doen'-kwwee kee bèl pro-fit'-to

potessero fare o le corte parole, o le lontane esortazioni della
po-tès'-ee-roo faar'-ee oo'' lee kòrt'-ee pa-rool'-ee oo'' lee lòn-taan'-ee eez-òr-ta-tsioon'-i dèl'-a

fanciulla; le quali poi altro non potevano essere se non
fan-tsjoel'-a lee kwwaal'-i pooi al'-tro nòn'' po-teew'-a-noo ès'-see-ree see nòn

quando si parlava di queste cose, un dir talora molto in
kwwan'-do si par-laaw''-a di kwwèst'-ee kooz'-ee oen dier'' tal-oor'-a mòlt'-o in

generale, 10 che ella amava la pace, e vorrebbe veder finite
dzjeen-ee-raal'-ee kee èl''-la a-maaw'-a la paat'-sjee ee wòr-rèb'-ee wee-deer' fi-niet''-ee

queste guerre], ed altre cose simili. E sì che il solo argo-
kwwèst'-ee gwwèr'-ee eed al'-tree kooz'-ee siem'-i-li ee si'' kee il sool''-o ar-go-

mento che avrebbe fatto colpo, 11 sarebbe stato forse quello
mèn'-to kee a-wrèb'-ee fat'-o kòl''-po sa-rèb'-ee staat'-o fòr'-see kwwèl'-o

di dire che ella non al più acre combattitore, ma a chi più si fosse
di dier'-ee kee èl'-a nòn" al pjoe aak'-ree kòm-bat-i-toor'-ee ma a ki pjoe" si fòs'-see

adoprato a far fare la pace si sarebbe donata]. Ma questo nè lo
ad-o-praat'-o a faar faar'-ee la paat'-sjee si sa-reb'-ee do-naat"-a ma kwwèst"-o nee loo

voleva dir ella, nè lo voleva lasciar intendere nemmen per
wo-leew'-a dier èl'-a nee loo wo-leew'-a lasj-iaar' in-tènd'-ee-ree nèm-meen' pèr

ombra; fra le altre virtù avendo questa ancora 12 tutta gio-
om'-bra fra lee al"-tree wir-toe' a-wèn'-do kwwèst"-a an-koor'-a toet'-a dzjioow.

vanile della gran sincerità], e del non pensare nemmeno a lasciarla
a-niel'-ee dèl'-a gran sin-tsjeer-i-ta" ee dèl nòn pèn-saar'-ee nèm-meen'-o a lasj-iaar"-la

per danno che le venisse. Così con tutte queste virtù, meno quella
pèr dan'-o kee lee wee-nis'-see ko-si' kòn toet"-tee kwwèst'-ee wir-toe' meen'-o kwwèl'-a

della prudenza, i due giovani 13 non fecero altro che venire
dèl'-a proe-dèn'-tsa i doe'-ee dzjio-waan'-i nòn" feetsj'-ee-roo al'-tro kee wee-nier'-ee

l'uno e l'altro in sospetto ognuno a' suoi], e più volte rivedendosi
loen'-o ee lal'-tro in so-spèt'-o òn-joen'-o aai soe'-ooi ee pjoe wòlt'-ee ri-wee dèn'-do-si

alla capanna ebbero a scambiare di ciò 14 mutue lagnanze], già
al'-a ka-pan"-a èb'-ee-roo a skam-biaar'-ee di tsjioo moet'-oe-ee lan-jan"-tsee dzjia

troppo diverse 15 dalle speranze di quel primo abboccamento].
tròp"-o di-wèr'-see dal'-ee spee-ran'-tsee di kwwèl priem'-o ab-bòk-a-mèn"-to.

B. Hollandsche Vertaling.

Motto:

Voor mijne vrienden behoede mij God, maar voor mijne vijanden zal ik zelf op mijne hoede zijn.

Spreekwoord.

Gewoonlijk ziet men dengene, die twee twistenden wil verzoenen, tot den eenen gaan en zeggen: Gij hebt gelijk, en tot den anderen: Gij hebt ook gelijk; maar hij, daarentegen, wist geen haarbreedte af te gaan van hetgeen hij voor waarheid hield, en wilde gelijk of ongelijk geven naar gelang ieder het had; en daar de verwoede partijgangers altijd meer ongelijk dan gelijk hebben, gaf hij dan ook het meest ongelijk, en maakte zich zoodoende bij allen gehaat. Erger nog was het met de zwakke Imilda gesteld; want, ziet gij, hoe zwakker iemand is, des te minder is zoo iemand in staat om de rol van vredestichter te vervullen. Want als in plaats van de praatmoer de mannen tusschenbeide komen tusschen de kijvende vrouwtjes, of tusschen twee dronken lieden de Justitie, of tusschen de keffertjes een groote hond, dan ja wordt er vrede gemaakt tegen wil en dank of goedschiks, hetgeen dan wil zeggen uit vrees. Maar degene, die zich van niets anders bedient en bedienen kan, dan van bidden en smeeken, slaagt er niet in, iemand, die met alle geweld vechten wil, vrede te doen maken, en het blijft er bij. Denk dus hoe weinig èn de korte woorden èn de zijdelingsche aansporingen van het meisje konden baten, die overigens niet anders te pas kwamen, dan wanneer er over die dingen gesproken werd, en zich dan bepaalden tot eene nu en dan zeer in het algemeen geuite aanmerking, dat *zij* van den vrede hield, en dat zij die oorlogen geëindigd zou willen zien, en meer dergelijke dingen. De eenige drangreden, die invloed uitgeoefend zou hebben, zou misschien geweest zijn te zeggen, dat zij niet aan den vinnigsten strijder hare hand zou schenken, maar aan dengene, die het meest zou gedaan hebben om den vrede tot stand te brengen. Maar dit wilde zij niet zeggen, en zij wilde het ook niet laten merken, niet eens een zweem daarvan. Onder hare overige deugden, had zij ook de nog geheel en al kinderlijke, dat zij zeer oprecht was, en er ook niet aan dacht, die deugd op te geven voor het gevaar, dat haar mocht komen te bedreigen. Zoodoende, met al hunne deugden, behalve die der voorzichtigheid, deden de twee jongelieden niets anders, dan zich zelven in verdenking brengen, elk bij de zijnen; en elkander dikwijls wederziende in de hut, hadden zij daarover wederzijdsche jammerklachten te wisselen, zeer verschillende van de blijde verwachtingen van hun eerste mondgesprek.

C. Spelling en Uitspraak.

[§ **201.**] In de afgebeelde uitspraak onder *vuol*, *racconciar*, *dar*, *can*, *far*, *lasciar*, enz., wordt de aan de eind-consonant voorafgaande vocaal als lang afgebeeld, omdat ze allen hunne eind-*e* weggeworpen hebben (vergelijk § 93). Ook bij *nemmen* is de afbeelding „meen", omdat dit zijne eind-*o* weggeworpen heeft (vergelijk *nemmeno*, 2 regels verder in den tekst, en vergelijk ook § 186, § 167 en n°. 2 van § 148). Onder *bel* daarentegen is de *e* afgebeeld als kort, omdat dit woord eene geheele lettergreep weggeworpen heeft, en de *e* in het gansche woord insgelijks kort uitgesproken wordt (*bello*, blz. 7).

[§ **202**.] Het substantief *uffi**c**io* wordt ook wel *uffi**z**io* gespeld, en die verwisseling van *c* en *z* treft men in de Italiaansche spelling zeer dikwijls aan. Intusschen bezigt men voor het hiergenoemde woord doorgaans de spelling met *c*, behalve wanneer het „de Inquisitie" moet beteekenen; alsdan schrijft men het met *z*, en tevens met kapitale U: *il Santo Uffizio*, het Heilig Officie.

[§ **203**.] Dat *commare* ook *comare* (dus met één *m*) gespeld wordt, weten wij reeds uit § 186.

D. Spraakkunst.

Vertaling
van het Blijspel (blz. 127).

5e Tooneel.

Dr. Cassia, Dr. Manna, Dr. Acquafresca, en de Vorigen. (De drie geneesheeren verschijnen aan de middeldeur in zeer ernstige houding, en maken een aantal plichtplegingen, wie hunner het eerst binnen zal gaan). Frederik en Alexander, aan hunne deur, lachen om hen. Eindelijk komen ze binnen.

Fred. (Tegen Alex.) Ga gauw aan juffrouw Angiola zeggen, dat de professoren gekomen zijn.

Alex. [Met zóó vele dokters er bij, geloof ik, dat de ziekte en de zieke beiden naar den drommel zullen gaan]. (En hij gaat af.)

6e Tooneel.

De Vorigen, vervolgens Angiola met Alexander.

Cas. Behoort gij hier in huis, beste man?

Fred. Om u te dienen.

Man. Hier is iemand ongesteld, niet waar, zeer erg?

Fred. Maar al te erg.

Acq. Goed, goed, de hemel heeft ons van pas gezonden.

Fred. (Ter zijde). [Dat is te zeggen, de hemel heeft de ziekte van pas gezonden voor hen.] Daar is de dochter van den zieke.

Ang. (Met een bedrukt voorkomen). Uwe onderdanige dienaresse, mijne heeren!

Cas. Ik heb wel de eer, juffrouw! u mijn compliment te maken.

Man. Juffrouw! u mijn compliment te maken.

Acq. Compliment te maken.

Ang. Bedroefd door den treurigen toestand van mijnen vader, is het mij een troost te weten hoe vele en groote uwe bekwaamheden zijn, en dat gij die zult aanwenden om hem weer beter te maken.

Cas. Gij vereert ons met te veel goedheid.

Man. Ons met te veel goedheid.

Acq. Te veel goedheid.

Ang. (Tegen Fred.) Nu, Frederik! vertel aan deze heeren het ongeluk, dat mijnen armen vader overkomen is. Maar daar ik mij niet zou willen verspreken, verzoek ik hun eerst, mij elk in het bijzonder hunnen naam te zeggen. Ik weet dien van alle drie, maar van elk in het bijzonder weet ik hem niet.

Cas. (Altijd met deftigheid; en zoo ook altijd de anderen). Ik ben Dr. Cassia, om u te dienen, eerste stads-geneesheer.

Man. Ik ben Dr. Manna, openbaar lector aan de Universiteit.

Acq. Ik ben Dr. Acquafresca, die de armen gratis behandelt.

Alex. (Lachende, zegt zacht tegen Frederik). [Cassia, om te purgeeren; Manna, óók al een middeltje uit de apotheek; en dokter Schoon-Water.]

Fred. [Gij zoudt het meer hebben op dokter Onversneden-Wijn.]

Alex. [O ja! dat zou mijn dokter wezen.]

Ang. Kom aan, Frederik! vertel hun het voorgevallene.

Fred. Het is ruim twaalf dagen geleden, dat mijn heer zich heeft voelen steken, maar slechts eventjes, door een spinnekop, die op zijne linkerhand was gevallen. De beweging, die hij maakte, toen hij die steking ontving, veroorzaakte, dat de spinnekop op den grond viel, zonder dat het mogelijk was hem terug te vinden. Na verloop van vierentwintig uren ongeveer, was het aangedane deel gevoelloos geworden, en op de hand vertoonde zich een klein blauwachtig kringje, dat spoedig een zeer pijnlijk gezwel werd. Het duurde niet lang, of mijn heer verviel in eene diepe droefgeestigheid; zijne ademhaling werd moeielijk; nu en dan schijnt hij te ijlen, bij tijden zelfs is hij razend, en om de nietigste kleinigheden maakt hij zich boos. Zijne nachten gaan om in eenen bijna aanhoudend wakenden toestand, en zijne nachtrust is meer dommeling dan slaap. Dàt is hetgeen wij tot nu toe gezien en opmerkzaam gadegeslagen hebben.

(Gedurende dit verhaal geven de genees heeren elkander knip-oogjes op eene magistrale, geheimzinnige, statige manier, en zoo als het vak vereischt.)

Ang. Op dit oogenblik slaapt vader, nadat hij verscheidene nachten geen oog dicht heeft kunnen doen. Wanneer hij slaapt, kan men zijne hand niet gezwachteld houden, dus, mijne heeren! als gij met mij mede wilt gaan in zijne kamer, zult gij hem gadeslaan; en ik zal u ook de spinnekoppen laten zien, waarvan er een, naar wij gelooven, hem gebeten heeft. Wij hebben er eenige gevangen.

---

si.

[§ **204.**] Wanneer we het woordje *si* [1]) voor eenen werkwoords-vorm vinden staan, herinneren we ons dadelijk de vervoeging van het wederkeerige werkwoord (§ 92), en houden dat *si*, hetzij dan in enkelvoud of in meervoud (§ 91), voor gelijkbeduidend met het Hollandsche „zich".

[§ **205.**] Het moet intusschen reeds menigmaal onze opmerkzaamheid getrokken hebben, dat *si* niet altijd met „zich" vertaald wordt. Zoo treffen wij in den tekst (A) dezer les aan (blz. 129) *si vede*, men ziet; (blz. 129) *si fa* [Fransch: „se fait"], wordt gedaan; (blz. 130) *si fa*, wordt gemaakt; (blz. 130) *si parlava*, men sprak, er werd gesproken; (blz. 130) *si fosse adoprato* [Fransch: „se fût efforcé], zich beijverd zou hebben; (blz. 130) *si sarebbe donata* [Fransch: „se serait donnée"], zich zou hebben gegeven.

[§ **206.**] De twee laatste voorbeelden, in de vorige § genoemd, zijn zuivere vormen van het wederkeerige werkwoord; vergelijk *si fosse coricato* (blz. 40) en *si sarebbe coricata* (blz. 39).

NB. Uit § 90 weten wij, dat de wederkeerige werkwoorden in het Italiaansch (evenals in het Fransch) vervoegd worden met het aequivalent van het Hollandsche hulpwerkwoord „zijn".

[§ **207.**] Ter aanvulling van § 90 diene hier, dat alle wederkeerige werkwoorden, die den derden naamval van den persoon en den vierden naamval van het ding of voorwerp regeeren, even goed met *avere* als met *essere* vervoegd kunnen worden.

Opstel 1. Leer van buiten:

le cognizioni (kòn-ji-tsioon'-i), de kundigheden.
procurarsi (pro-koe-raar'-si), zich verwerven, zich verschaffen.
molte (mòl'-tee), zie §§ 55—59, is de vrouwelijke meervoudsvorm van *molto* (mòl'-to), veel.
proporsi (pro-pòr'-si), zich voorstellen. Zie blz. 84 *porre*.
la cosa (kooz'-a), het ding.

Vertaal:

1. Le cognizioni, che *egli* **si è** procurate. — 2. Le cognizioni che *egli* **si ha** procurate. — 3. *Egli* **si è** procurato molte cognizioni — 4. *Egli* **si ha** procurato molte cognizioni. — 4. Noi **ci abbiamo** proposto molte cose. — 6. Noi **ci siamo** proposto molte cose.

[§ **208.**] Ter toelichting van vorenstaand Opstel 1 diene:

De volzinnen 1 en 2 staan volkomen aan elkander gelijk, zijn even zuiver Italiaansch, en worden volkomen eenerlei vertaald.

Op de volzinnen 3 en 4 is hetzelfde van toepassing; en dezelfde aanmerking geldt ook voor de volzinnen 5 en 6.

[§ **209.**] Waarom staat in volzin 1 en 2 van Opstel 1 *procurate*, en in volzin 3 en 4 *procurato*?

In volzin 1 en 2 moet het deelwoord den vrouwelijk meervoudigen uitgang hebben, omdat de vierde naamval van het ding of voorwerp (vertegenwoordigd door **che**) voorafgaat.

Regel. Van die wederkeerige werkwoorden, welke den derden naamval van den persoon en den vierden naamval van het ding of voorwerp regeeren, moet het deelwoord onveranderd blijven overal waar die vierde naamval er achter staat. Maar het deelwoord regelt zich naar het geslacht en getal van het ding of voorwerp, zoodra de vierde naamval vooraf gegaan is.

[§ **210.**] Van de wederkeerige werkwoorden, die den vierden naamval van den persoon regeeren, regelt het verleden deelwoord zich altijd naar het geslacht en getal van den persoon, waarbij het behoort (herlees §§ 90 en 91).

Opstel 2. Leer van buiten:

il re (ree), de koning.
la regina (ree-dzjien'-a), de koningin.
il principe (printsj'-i-pee), de prins.
la principessa (printsj-i-pès'-sa), de prinses.
rallegrarsi (ral-ee-graar'-si), zich verheugen.

Vertaal:

1. De koning heeft zich verheugd. — 2. De koningin heeft zich verheugd. — 3. De prinsen hadden [1]) zich verheugd. — 4. De prinsessen hadden [2]) zich verheugd — 5. Wij [3]) hebben ons verheugd. — 6. Zij [4]) hebben zich verheugd.

[1]) Tweede volmaakt verleden tijd.
[2]) Meer dan volmaakt verleden tijd.
[3]) NB. Hier spreken vrouwen.
[4]) NB. Hier worden mannen bedoeld.

[1]) **Niet *sì*, vergelijk § 150.**

[§ **211.**] Om zich te vergewissen, dat men de §§ 207—210 goed begrepen heeft leze men hoofdstuk A (Tekst) van al de voorgaande lessen nog eens met luider stem, en beantwoorde schriftelijk:

Opgave 3 Geef op uit den Tekst der vorige lessen (aanvangende met les 1 en eindigende met les 17) alle verleden deel woorden van wederkeerige werkwoorden

a) die den vierden naamval van den persoon regeeren;

b) die den vierden naamval van het ding of voorwerp regeeren, en waarbij die 4e naamval vooraf gaat;

c) die den vierden naamval van het ding of voorwerp regeeren, en waarbij die 4e naamval achter het deelwoord staat

NB. Deze Opgave is van veel gewicht. Dat de beoefenaars zich dus de moeite geven, en er den noodigen tijd toe nemen, om die uit te werken, ten einde bij de volgende les hunne uitwerking met de onze te kunnen vergelijken

si = „men".

[§ **212.**] In § 205 hebben wij gezien, dat *si* dikwijls in het Hollandsch vertaald wordt met „men". Doch gemakkelijker te onthouden is de

Regel. Alle Hollandsche uitdrukkingen met „men" kunnen in het Italiaansch met *si* overgezet worden

[§ **213.**] Dat *si* wordt echter nooit als nominatief beschouwd, maar heeft veeleer eene lijdende (passieve) beteekenis.

[§ **214.**] Door dat *si*, dat vóór een bedrijvend werkwoord gezet wordt, kan in het Italiaansch de derde persoon (zoowel meervoud als enkelvoud) van den lijdenden of passieven vorm uitgedrukt worden, altijd, wanneer er geen gevaar bestaat dat *si* te verwarren met het *si*, dat wederkeerigheid uitdrukt. Zoodra daarvoor gevaar bestaat, bedient men zich van eene andere zinvorming met het hulpwerkwoord *venire* (wee-nier'-ee), worden.

[§ **215.**] In eenen Hollandschen volzin, waarin „men" als nominatief staat, kan ook een accusatief voorkomen, bijv.: „men drinkt den nieuwen wijn reeds"; maar in het Italiaansch staat „de nieuwe wijn" als passieve nominatief: *si beve già il vino nuovo* (si beew'-ee dzja il wien'-o noe-oow''-o).

Die Italiaansche volzin heeft dezelfde passieve beteekenis als stond er

il vino nuovo viene già bevuto
(il wien'-o noe-oow'-o wjeen'-ee dzja bee-woet'-o)
„de nieuwe wijn wordt reeds gedronken".

NB. Deze laatste Hollandsche volzinvorming is de natuurlijkste, ofschoon al zulke volzinnen ook evengoed met „men" gevormd kunnen worden. Maar in het Italiaansch verdient het bezigen van *si* de voorkeur.

Opstel 4. Leer van buiten:
l'arrivo (ar-riew'-o), de aankomst.
aspettare (as-pèt-taar'-ee), verwachten.
Vertaal:

1. (zonder *si*) [3]De [4]aankomst [5]der [6]koningin [1]wordt [2]verwacht. — 2. (met *si*) Men verwacht de aankomst van de koningin.

NB. In volzin 1 wijzen de vóór de woorden geplaatste cijfertjes de volgorde voor de Italiaansche woorden aan.

[§ **216.**] Daar in alle aldus met *si* vóór een werkwoord gevormde volzinnen striktgenomen het werkwoord als wederkeerig optreedt, moet dat werkwoord zich in getal (enkel- of meervoud) regelen naar den passieven nominatief.

Reeds herhaalde malen hebben wij in den tekst (A) onzer lessen zulke voorbeelden ontmoet, waar het werkwoord om die reden in den derden persoon meervoud moest staan. De beoefenaars zullen geen onnut werk doen al die voorbeelden nog eens in het verband van den tekst na te lezen. Ziehier de opgaaf:

si chiamassero (blz. 3), men noemde, zij werden genoemd.
che si vedono (blz. 57), die men ziet, die gezien worden.
si cercano (blz 57), men zoekt, (ze) worden gezocht.
si trovano (blz 57), men vindt, (ze) worden gevonden.

Ook in het Blijspel „La Tarantola" hebben we reeds voorbeelden van dien aard aangetroffen:

(blz. 110) *s'acquistano*, men krijgt, (ze) worden verkregen.
che si vogliono, die men wil, die gewild worden.
(blz. 119) *si odono*, men hoort, (ze) worden gehoord.

Geheel iets anders zijn de volgende voorbeelden, waar het werkwoord zuiver wederkeerig is:

si redussero (blz. 75); *si rivolgono* (blz. 121, van *rivolgersi* [ri-wòldzj'-eer-si], zich omkeeren); *si presentano* (blz. 127, van *presentarsi* [pree-zèn-taar'-si], zich vertoonen).

si = „elkander".

[§ **217.**] Dat *si*, al is het zuiver wederkeerig, niet altijd „zich" beduidt, maar ook wel „elkander" beteekent, kunnen wij reeds opgemerkt hebben in de volgende voorbeelden:

si lasciarono (blz. 114),
si danno (blz. 128).

[§ **218.**] Ook § 206 vinden we in de reeds beoefende lessen hier en daar bevestigd, namelijk:

si fosse messo (blz. 66),
si è veduto (blz. 128), men heeft gezien, (het) is gezien geworden.

Dit laatste voorbeeld, dat ook in § 216 tehuis behoort, bewijst tevens, dat zelfs dan, wanneer *si* met „men" vertaald wordt, het werkwoord in het Italiaansch vervoegd wordt met *essere*.

[§ **219**.] Nu nog de in onze lessen reeds ontmoete voorbeelden, waar *si* op eenen passieven nominatief slaat, die in het enkelvoud staat:

si potrebbe (blz. 57), men zou kunnen doen, er zou gedaan kunnen worden.
si può (blz. 58, 103, 122, 128), men kan.
si ode (blz. 103), men hoort, er wordt gehoord.
si sapeva (blz. 118), men wist, er werd geweten.
si crede (blz. 128), men gelooft, er wordt geloofd.

NB. Die voorbeelden in den tekst van hoofdstuk A, waar *si* geapostrofeerd voorkomt, laten wij rusten, totdat wij in hoofdstuk C der volgende les het noodige over het apostrofeeren zullen zeggen.

[§ **220**.] Eindelijk de reeds in onze lessen ontmoete voorbeelden, waar *si* de zuiver wederkeerige beteekenis heeft van „zich" in het enkelvoud:

si porgesse (blz 75), *si scuote* (blz. 103), *si move* (blz. 103), *si rinfranca* (blz 104), *si cacciava* (blz. 113), *si mantenga* (blz. 119), *si sentì* (blz. 128).

[§ **221**.] Ook in het voorbeeld *si risveglia* (blz 104), van *risvegliarsi* (risweelj-*iaar*'si), wakker worden, kunnen wij zien, dat er (evenals in het Fransch, bijv.: „se réveiller") ook in het Italiaansch wederkeerige werkwoorden zijn, die in het Hollandsch worden weergegeven met een onzijdig werkwoord.

si als stopwoord.

[§ **222**.] Er zijn ettelijke woordjes, die in het Italiaansch nu en dan als stopwoorden gebezigd worden, louter om aan den volzin meer sierlijkheid te geven, zooals wij dat ook in het Hollandsch hebben, bijv.: „Zie *eens* hier", „wel heb ik *nu* ooit". Wanneer die volzinnen in eene andere taal overgezet worden, blijven de stopwoordjes *eens* en *nu* onvertaald.

In het Italiaansch behoort *si* tot die klasse van onvertaald blijvende woordjes. Voorbeelden daarvan hebben wij reeds gehad in *si meritasse* (blz. 122) en *si vuole* (blz 58).

E. Lexicographie.

(Zie het NB. op blz. 7.)

racconciare, „réconcilier". — *ragione*, „raison". — *all' incontro*, „au contraire". — *capello*, vergelijk Fr. „capillaire". — *torto*, „tort". — *ciascuno*, „chacun". — *ira*, vergelijk Eng.: ire. — *peggio*, „pire". — *debole*, „débile". — *ufficio*, „office". — *paciere*, „pacificateur". — *donnicciuola*, van *donna* (§ 151). — *garrenti*, van *garrire* (Gar-rier'-ee), kijven, harrewarren; vergelijk Eng: to quarrel. — *marito*, „mari". — *giustizia*, „justice". — *cagnotto* beteekent eigenlijk „gehuurde bravo", „gehuurde moordenaar", dus hondsvot; doch het wordt hier gebruikt in de beteekenis van kleine kefhond. — *can*, verkort voor *cane*, „chien". — *per forza*, „par force". — *paura*, „peur". — *usare*, „user". — *preghiera*, „prière". — *combattere*, „combattre". — *dunque*, „donc". *profitto*, „profit". — *corto*, „court". — *lontano*, „lointain". — *esortazione*, „exhortation" — *in generale*, „en général". — *amare*, „aimer". — *simili*, mrv. van *simile* (siem'-i-lee), Eng.: similar — *argomento*, „argument". — *colpo*, slag, „coup"; *far colpo*, slagen („réussir"). — *lasciare*, „laisser". — *intendere*, „entendre". — *ombra*, „ombre". — *giovanile*, „juvenil". — *sincerità*, „sincérité". — *danno*, „danger". — *meno*, „moins". — *prudenza*, „prudence". — *sospetto* (als adjectief), „suspect"; *in sospetto* (als substantief), „en suspicion". — *scambiare*, „échanger". — *mutuo*, „mutuel". — *lagnanza*, „lamentation". — *speranza*, „espérance". — *abboccamento*, „abouchement".

F. Mondeling Onderhoud.

Vragen.

1. Che cosa si vede al solito?
2. E che dice all' altro?
3. Che non sapea Bonifacio all' incontro?
4. In che maniera voleva dar ragione o torto?
5. Perchè dava più sovente torto?
6. Che ne risultava?
7. Perchè era peggio della debole Imilda?
8. Chi non fa far pace?
9. A chi non fa far pace un tale (taal'-ee, *zoodanige*)?
10. Che poteva pur dire la Imilda quando si parlava di combattere?
11. Che sarebbe stato il solo argomento che avrebbe fatto colpo?
12. Fra le altre virtù, quale (kwaal'-ee, *welke*) aveva la Imilda ancora? [La virtù .... *en dan het antw.*]
13. Con tutte le loro virtù, che fecero i due giovani?
14. Che ebbero a scambiare di ciò?
15. Da che erano già troppo diverse queste lagnanze?

G. Gesprekken.

(Continuazione della commedia „LA TARANTOLA".)

verremo, van *venire*, blz. 90.

Cas. Ebbene, verremo con lei. Vedremo, osserveremo, decideremo.

Man. Osserveremo, decideremo.

Acq Decideremo

nume (noem'-ee), godheid.

benefico (bee-neef'-i-koo), weldadig.

sappiamo, van *sapere*, blz. 86.

esercitare (ee-zèrtsj i taar'-ee), uitoefenen.

egregiamente (ee-greedzj-*ia*-mènt'-ee), met volkomene juistheid.

apprestare (ap près-taar'-ee), klaarmaken

Giove (dzjoow'-ee), Jupijn.

Cas. Veda, signora, noi siamo ministri del nume celeste e benefico quando sappiamo esercitar ben l'arte nostra; e dice egregiamente l'Hoffmanno, un rimedio opportunamente apprestato è mano di Giove, altrimenti è mano del diavolo.

Man. Così è: mano di Giove, altrimenti mano del diavolo.

Acq. Ma! mano del diavolo.

porgere (pòrdzj'-ee-ree), geven, toedienen

supplicare (soep-li-kaar'-ee), smeeken.

premura (pree-moer' a), zorg.

Cas. Per utilmente porgere all' ammalato un rimedio il punto consiste nell' egregiamente sapere: *ubi*, *quando et quomodo*. (*)

Man. *Quando*, *et quomodo*

Acq *Quomodo*

Ang. Ah! signori, vi supplico, abbiate premura per la vita dell' infelice mio padre.

la salute (sa-loet'-ee), de gezondheid.

gemma (dzjèm'-a), juweel.

si dee (dee'-ee), men moet

NB. *dee* is in den alledaagschen omgang zeer in zwang, in plaats van *deve*: Zie blz. 84.

valetudinario (waal-ee-toedi-naar'-*io*), ziek.

lagrimevole (laag-ri-meew'-o-lee), beklagenswaardig.

eh (ee), hè?

ricercare (ri-tsjèr-kaar'-ee), oogsten.

Cas. La vita, la vita; dovete dir la salute. Quest' è la gemma vera, il vero tesoro che si dee cercar di salvare. Un corpo valetudinario può viver molt' anni fra dolori che nol fanno morire, e nol lascian viver che male; ciò chiamasi tenacità di vita, miseria delle più lagrimevoli e funeste. Eh? eh? (Volgendosi ai compagni in atto di ricercare approvazione.)

(*) *ubi*, *quando et quomodo*. Latijnsche woorden, beteekenen: „waar", „wanneer", en „hoe".

giojello (dzjio jèl'-o), juweel.

Man. Oh! certamente gran disgrazia è il non poter nè guarir, nè morire. Vita tenace.

Acq. Così è: è un giojello, un tesoro il vivere con la salute del corpo.

gli occhiali (lji òk-*ia*al'-i), de bril.

circondare (tsjir-kòn-daar'-ee), omringen.

favorisca (faaw-o-ris'-ka), met uw verlof, wees zoo goed.

faccia (fatsj'-*ia*), facie, gezicht, gelaat.

fisamente / *fissamente* (fis-a-mènt'-ee), strak.

Cas. (Si mette gli occhiali, così fanno gli altri, e circondano Angiola.) Favorisca signora; si lasci servire. (Le prende un polso, Manna le prende l'altro. Aquafresca la mira in faccia fisamente)

Ales. (A Federico.) [E che cosa intendono di fare?]

Fed. [E chi lo sa? stiamo a vedere.]

lode (loodl'-ee), lof.

cambiare (kam-*bia*ar'-ee), ruilen.

chiunque (ki-oen'-kwwee), wie het ook zij.

Ippocrate (ip-pook'-ra-tee), Hippocrates.

Celso (tsjèl'-so), Celsius.

malinconia (maal-in-koon'-i-a), droefgeestigheid.

Ang. Perchè toccano il polso a me, e m' osservano? Io, lode al cielo, godo d'una perfetta salute, nè mi cambierei con chiunque.

Cas. Oh! non dica questo, signora, non lo dica.

Ang. E perchè?

Cas. Perchè Ippocrate e Celso pronunziarono esser più vicino alla morte chi sembra più lungi dall' infermità.

Man. Così dicono Ippocrate....

Acq E Celso.

Ang. Non mi mettano in capo malinconie.

indizj (in-diets'-i), kenteekenen, verschijnselen.

scoperto (sko-pèrt'-o), ontdekt, van *scoprire* (sko-prier'-ee), ontdekken. Zie blz. 88, n°. 30.

inghiottire (in-gjòt-tier'-ee), slikken.

Cas. No, no, stia pur di buon animo. Ella ha nel suo polso que' piccioli indizj di delicata salute che bastano... Hanno scoperto, signori? (Ai compagni.)

Man. Si, pienamente.

Acq. Subito, a prima vista.

Fed. [Oh, che impostori!]

Ales. [Ma bisogna inghiottirne di queste.]

Ang. Ma e perchè hanno voluto osservar me con tanta attenzione, se sono chiamati per osservare e medicare mio padre?

compatire (kom-pa-tier'-ee), verontschuldigen.
capire (ka-pier'-ee), begrijpen.
guida (gwwied'-a), leiding, loop.
giovinetta (dzjoow-i-nèt'-a), jong meisje.

Cas. (Dopo un sorriso ai compagni che mostra la scienza loro, e l'ignoranza degli altri.) La compatisco; ella non è in obbligo di capire i principj e le guide dell' arte nostra.

Man Ah! una donna.

Acq. Una giovinetta.

per altro (pèr al'-tro), toch, echter.
lodevole (loodee-wool'-ee), prijzenswaardig.
connessione (kòn-nès-sioon'-ee), verband, betrekking.

Cas. Ella per altro saprà che i medici hanno per lodevole e necessario costume l'osservare attentamente ogni cosa che ha qualche connessione col corpo dell' ammalato.

Ang. Questo si sa, e tutto giorno si vede fare; è verissimo.

infallibile (in-fal-i-biel'-ee), onfeilbaar.
cibo (tsjieb'-o), voedsel.
chilo (kiel'-o), chijl.
sangue (san'-gwwee), bloed.
nutrizione (noet ri-tsioon'-ee), voeding.
umore (oe-moor'-ee), sap.
generare (dzjeen-ee-raar'-ee), voortbrengen.
vegeto (weedzj'-ee-too), krachtig, gezond.
florido (floor' i-doo), bloeiend, blozend.
interno (in tèr'-no), inwendig.
genitore (dzjeen-i-toor'-ee), vader.
accidentale (atsj-i-dèn-taal'-ee), bijkomend, toevallig.

Cas. Or senta un infallibile assioma: tale è il cibo, tale è il chilo; tale è il chilo, tale è il sangue; tale è il sangue, tale è la nutrizione e gli umori che si generano. Noi dunque nel veder lei vegeta, florida e sana, giudichiamo benissimo della costituzione interna del di lei genitore. La malattia presente poi è cosa accidentale.

inteso (in-teez'-o), begrepen, gehoord; *intendere* (in-tèn'-ee-ree), begrijpen, verstaan. Zie blz. 96.
costoro (kòs-toor'-o), deze lieden.
ciarlatano (tsjar-la-taan'-o), kwakzalver.
solito (sool'-i-too), gebruikelijk, gewoon.

Ang. Ho inteso, ho inteso. [Voglia il cielo che costoro non sieno ciarlatani ignoranti] Se comandono, andiamo. Mi precedano, e vengo subito. (I tre medici coi soliti complimenti e riverenze alla porta entrano.)

zitto (tsit'-o), suut, stil.

Ang. (In fretta.) Federico, sai nulla del mio Valerio?

Fed. Il vostro Valerio è là dentro; ma zitto.

sommo (sòm'-o), grootst, hoogst.
giubilo (dzjoe-biel'-o), vreugde.
in qua, tot nu toe.

Ang. (Con sommo giubilo.) Là dentro! Da quando in qua? Quando è arrivato?

Fed. Poche ore sono. Andate, andate. Non fate aspettare i medici.

quieto (kwwi-eet'-o), gerust.
ottimamente (òt-i-ma-mènt'-ee), opperbest.
sperare (spee-raar'-ee), hopen.
mitigare (miet-i-gaar'-ee), temperen, lenigen.
provare (pro-waar'-ee), ondervinden, gevoelen.
tormentato (tòr-mèn-taat'-o), pijn lijdende.
ajutare (aai-oe-taar'-ee), helpen.

Ang. Posso viver quieta? anderà tutto bene?

Fed. Anderà tutto ottimamente, così spero. Non restate più quì

Ang. Caro Valerio, tu solo puoi mitigare il dolore che provo pel tormentato mio padre; addio; non mancar d'ajutarmi. Prepara intanto per il consulto.

VII. = *settima* (sèt'-i-ma), zevende.
banco (bank'-o), bank; vergaderplaats.
l'occorrente (lòk-kòr-rènt'-ee), het noodige.
calamajo (kaal-a-maai'-o), inktkoker.
la carta (kart'-a), het papier.

Scena VII.

Federico, Alessio, poi Valerio.

Fed. Prepariamo subito il banco per ciarlatani.

Ales. Eccomi pronto. (E mettono in mezzo una tavola coll' accorrente da scrivere.) Ma a che serve il calamajo e la carta?

rischio (risk'-io), gevaar:
andare a rischio, gevaar loopen.
accoppare (ak-kòp-paar'-ee), doodslaan.
speziale (speets-iaal'-ee), apotheker.
gente (dzjènt'-ee), volk, lieden.

Fed. Oh bella! vorresti che tre medici si unissero insieme senza scriver ricette? Anderebbero a rischio d'essere accoppati dallo speziale.

Ales. Si uniscono per far bene a loro, allo speziale o all' ammalato?

Fed. Ti dirò; principalmente a loro e allo speziale. Per l'ammalato poi il cielo quasi da se solo fa tutto il resto.

Ales. E si ha da pagare tal gente.

H. Herhaling.

Den tekst van hoofdstuk A behandelen volgens de wenken op blz. 50; de opstellen 1—4 (blz. 132 en 133) schriftelijk vertalen, en zoo ook hoofdstuk G (blz. 135).

18e LES.

La verità vien sempre a galla.
(la weer-i-ta' wjeen sèm'-pree a gal'-a)
Proverbio.

A. Tekst.

All' ultimo avvisarono i Gieremei, 1 che Bonifazio per
al oelt''-i-moo aw-i-zaar'-o-noo i dzj*i*eer-ee-mee'-i kee boon-i-faat'-si-oo pèr

certo dovesse aver qualche interesse ne' Lambertazzi]; e
tsjèrt''-o do-wès'-see a-weer' kwwal'-kee in-tee-rès'-see nèi lam-bèr-tat'-si ee

questi, 2 che la Imilda, già così aliena or così pronta a'
kwwèst''-i kee la i-mil'-da dzj*i*a'' ko-si' aal-*i*een'-a oor'' ko-si' pròn'-ta aai

discorsi di pubblici affari, dovea pur avere qualche interesse
di-skòr'-si di poeb'-bli-tsji af-faar'-i do-wee'-a poer'' a-weer'-ee kwwal'-kee in-tee-rès'-see

ne' Gieremei]. Il padre, principalmente, e i tre fratelli,
nèi dzj*i*eer-ee-mee'-i il paad'-ree prin-tsji-pal-mèn''-tee ee i tree fra-tèl'-li

ruminandoci sopra, 3 si ricordarono della festa e di quella
roem-i-nan'-do-tsji soo'-pra si ri-kòr-daar'-o-noo dèl'-a fèst'-a ee di kwwèl'-a

maschera incognita che avea parlato a loro sorella], ed era
maas'-kee-ra in-kòn''-ji-ta kee a-wee'-a par-laat'-o a loor'-o so-rèl'-a eed eer'-a

poi sparita, ed ella non avea mai voluto dire 4 chi fosse];
pooi spa-riet''-a eed èl'-a nòn a-wee'-a maai'' wo-loet'-o dier'-ee ki fòs'-see

onde a poco a poco dubitarono 5 che dovesse essere alcuno di
òn'-dee a pook'-o a pook'-o doeb-i-taar'-o-noo kee do-wès'-see ès'-see-ree al-koen'-o di

lor nemici]; e 6 non vedendo più Bonifazio così pronto alle
loor nee-miet''-sji ee nòn we-dèn'-do pjoe boon-i-faat'-si-oo ko-si' pròn'-to al'-ee

risse, e udendo che egli pure facea il paciere], finalmente
ris'-see ee oe-dèn'-do kee eelj'-i poer''-ee fa-tsjee'-a il pa-tsj*i*eer'-ee fi-nal-mèn'-tee

s'apposero al vero. E benchè non credessero 7 che quella
sap-pooz'-ee-roo al weer''-o ee bèn-kee'. nòn kree-dès'-ee-roo kee kwwèl'-a

cosa fosse ita più in là, nè che la Imilda avesse più veduto
kooz'-a fòs'-see iet'-a pjoe in la'' nee kee la i-mil'-da a-wès'-see pjoe wee-doet''-o

Bonifazio], od avesse altro per lui che una prima disposi-
boon-i-faat'-si-oo ood a-wès'-see al''-tro pèr loei kee oen'-a priem'-a dis-pooz-i-

zione d'amore, tuttavia arsero di grand' ira contro lei e
ts*i*oon'-ee da-moor'-ee toet-a-wi''-a ar'-see-roo di Grand ier'-a kòn'-tro leei ee

contro lui; e tenuto consiglio insieme, deliberarono 8 di
kòn'-tro loei ee tee-noet'-o kòn-sielj'-*i*o in-s*i*eem'-ee dee-lieb-ee-raar'-o-noo di

non farne rumore, ma lasciato ogni altro pensiero, guardar
nòn'' faar'-nee roe-moor'-ee ma lasj-*i*aat'-o òn'-ji al'-tro pèn-s*i*eer'-o Gwwar-daar''

molto dappresso la Imilda], e tutti adoprarsi poi contro Boni-
mòlt'-o dap-près'-so la i-mil'-da ee toet'-i ad-o-praar''-si pooi kòn'-tro boon-i-

fâzio E fuvvi chi disse aver da certe spie saputo come
faat'-si-oo ee foew'-i ki dis'-see a-weer' da tsjèr''-tee spi'-ee sa-poet'-o koom'-ee

questi appunto per la nuova o cresciuta moderazione 9 era
kwwèst'-i ap-poen''-to pèr la noe-oow'-a oo kree-sj*i*oet'-a mood-ee-ra-ts*i*oon'-ee eer'-a

venuto a noia a tutti i suoi], e che se al consiglio grande
wee-noet'-o a nooi'-a a toet''-i i soe'-ooi ee kee see al kon-sielj'-*i*o Gran'-dee

della città si mettesse il partito di cacciar Bonifazio, 10 egli crede-
dèl'-a tsjit-ta' si mèt-tès'-see il par-tiet'-o di katsj ɪaar" boon-i faat'-si-oo eelj'-i kree-

deva che si vincerebbe a pieni voti o pochissimi discordanti]; e
deew'-a kee si wintsj-ee-rèb'-ee a pieen"-i woot'-i oo po-kis"-si-mi di-skòr-dan'-ti ee

così fecero, e così successe. Intanto la Imilda, fattasi accorta de'
ko-si' feetsj"-ee-roo ee ko-si' soet-tsjès"-see in-tan'-to la i-mil'-da fat'-a-si ak-kòrt'-a dèi

sospetti in che era venuta ancor essa, e 11 temendo meno per sè
so-spèt'-i in kee eer'-a wee-noet'-a an-koor' ès"-sa ee tee-mèn'-do meen'-o pèr see

che per l'amante se più venisse alla capanna], l'avea per la fedel
kee pèr la-man"-tee see pjoe wee-nis'-see al'-a ka-pan'-a la-wee'-a pèr la fee-deel'

serva avvisato, 12 che assolutamente non venisse più, e che per
sèr'-wa aw-i zaat"-o kee as-so-loet-a-mèn"-tee nòn" wee-nis'-see pjoe ee kee pèr

ora non si poteano più vedere]; ma 13 che se egli era dell' animo
oor'-a nòn" si po-tee'-a-noo pjoe wee-deer'-ee ma kee see eelj"-i eer'-a dèl aan'-i-moo

di lei, nè tempo, nè fortuna, nè morte, li avrebbero l'un dall' altro
di leei" nee tèm'-po nee fòr-toen'-a nee mòrt'-ee li a-wrèb'-ee-roo loen dal al' tro

disgiunti]. Ed egli che non l'avrebbe mai voluta trarre a questa
dis-djzjoen'-ti eed eelj"-i kee nòn la-wrèb'-ee maai" wo-loet'-a trar'-ee a kwwèst'-a

risoluzione, pur vedutagliela prendere da sè, avea risposto
riez-o-loet-sioon' ee poer wee-doet'-a-ljeel"-a prènd" ee ree da see" a-wee'-a ri-spòst'-o

impegnando sua fede, e gli avea mandato 14 l'anello]. Ma ora poi
im-pèn-jan'-do soe'-a fee'-dee ee lji a-wee'-a man-daat'-o la-nèl"-o ma oor'-a pooi

udendo il proprio esiglio, e che gli si davano sole ventiquattro
oe-dèn'-do il proo'-prio ee-zielj'-zo ee kee lji si daaw'-a-noo sool'-ee wènt-i-kwwat'-tro

ore a partire, 15 non volendo trarre sua donna a niuna disperata
oor'-ee a par-tier"-ee nòn wo-lèn'-do trar'-ee soe'-a dòn'-a a nioen'-a dis-pee-raat'-a

risoluzione, senza altrimenti vederla], 16 solo e tutto amore
riez-o-loet-sioon"-ee sèn"-tsa al-tri-mèn'-ti wee-deer'-la sool"-o ee toet"-o a-moor'-ee

per lei ed ira contro gl'ingrati concittadini], 17 solo con uno scudiero]
pèr leei" eed ier'-a kòn'-tro ljin-graat'-i kòn-tsjit-a-dien"-i sool'-o kòn oen'-o skoed-ieer'-o

per gli Appennini 18 alla volta di Firenze] s'avviò.
pèr lji ap-pèn-nien'-i al'-a wòlt'-a di fi-rèn'-tsee saw-i-oo"

B. Hollandsche Vertaling.

Motto.

De waarheid drijft altijd boven.
of: De waarheid komt altijd aan den dag.
Spreekwoord.

Op het laatst hielden de Giëremeeën het er voor, dat Bonifacius stellig een of ander belang moest hebben bij de Lambertazzen; en deze, dat Imilda, vroeger zoo afkeerig van, en nu zoo ijverig deelnemende aan, de gesprekken over openbare aangelegenheden, stellig eenig belang moest hebben bij de Giëremeeën. Haar vader vooral, en hare drie broeders, dachten daarover na, en herinnerden zich het feest en het onbekende masker, dat met hunne zuster gesproken had en vervolgens verdwenen was, en dat zij nooit had willen zeggen wie het was; daarom begonnen zij van lieverlede argwaan te krijgen, dat het de eene of andere hunner vijanden moest zijn; en daar ze Bonifacius niet meer zoo ijverig zagen in het zoeken naar vechtpartijën, en hoorden, dat ook hij den vredestichter speelde, rieden ze eindelijk de waarheid. En hoewel ze niet geloofden, dat die zaak verder gegaan was, of dat Imilda na dien tijd Bonifacius meer gezien had of voor hem iets anders gevoelde dan een eersten aanleg tot liefde, ontstaken ze toch in grooten toorn tegen haar en tegen hem; en na te zamen beraadslaagd te hebben kwamen zij overeen, aan de zaak geen ruchtbaarheid te geven, maar, alle andere gedachte ter zijde gelaten, Imilda zeer nauwlettend in het oog te houden, en zich allen tegen Bonifacius te beijveren. En er was er een, die zeide, uit zekere bron te weten, hoe deze juist door zijne nieuwe of toegenomene gematigdheid een afkeer was geworden voor al de zijnen; en als men bij den Grooten Raad der stad het voorstel deed om Bonifacius te verbannen, geloofde hij, dat dit zou worden aangenomen met algemeene

stemmen of zeer weinig tegen-stemmers; en zoo deden zij, en zoo gelukte het. Imilda, ondertusschen, gewaarschuwd hoe ook zij in verdenking was gekomen, en minder voor zich zelve duchtende dan voor haren minnaar indien hij nog meer in de hut kwam, had hem door hare trouwe dienstbode bericht gezonden, dat hij volstrekt niet meer komen moest, en dat ze elkander vooreerst niet meer zien konden; maar als hij van dezelfde gevoelens was als zij, dat dan noch tijd, noch lot, noch dood hen van elkander zou kunnen scheiden. En hij, die haar nooit tot dat besluit zou hebben willen overhalen, doch het haar nu uit zich zelve hebbende zien nemen, had haar, in antwoord daarop, zijne belofte van trouw verpand, en haar den ring gezonden. Maar nu, na zijne eigene verbanning vernomen te hebben, en dat hem slechts vierentwintig uren gegeven werden om te vertrekken, zijne beminde niet tot een of ander wanhopig besluit willende brengen, begaf hij zich, zonder haar nog eens te zien, louter en geheel liefde voor haar en verbolgenheid tegen zijne ondankbare medeburgers, slechts door een schildknaap vergezeld, op weg door de Appennijnen in de richting van Florence.

C. Spelling en Uitspraak.

[§ **223.**] Over de verkortingen *or* (ora), *ancor* (ancora), *pur* (pure), *fedel* (fedele), *lor* (loro) herleze men de §§ 93, 167, 179; en over de weggelatene eind-e van *guardare*, *avere*, *cacciare* de §§ 51, 79, 93, 122, 148, 201.

[§ **224.**] Over de apostrofeeringen *a'*, *ne'*, *de'* zie men de §§ 22, 30*a*, 149, 188; over *grand'* is in de noot op blz. 46 het noodige gezegd; en over *gl'ingrati* (het geapostrofeerde *gli*) brengen wij § 30*a* (blz. 11) nog eens in herinnering.

[§ **225.**] Over de uitgeworpene *v* in de werkwoordsvormen *dovea* (doveva), *avea* (aveva), *poteano* (potevano) kan nog eens nagelezen worden (op blz. 115) § 177.

[§ **226.**] Dat bij de verbinding van *da* met *presso* (dappresso), en van *fu* met *vi* (fuvvi), eene verdubbeling van de *p* en de *v* plaats heeft is een verschijnsel, hetwelk niemand bevreemden kan, die zich herinnert wat dienaangaande gezegd is op blz. 123 (in § 186).

[§ **227.**] Aangaande de verbinding van drie woorden (*veduta*, *gli*, *la*) tot één woord *vedutagliela* is het noodige gezegd in § 79.

Over het apostrofeeren.

[§ **228.**] De apostrofe is het teeken, dat er, welluidendheidshalve, eene vocaal weggelaten is.

Dit geschiedt in vele gevallen, wanneer het volgende woord met eene vocaal aanvangt.

Vandaar dat de apostrofe meestal wordt aangetroffen achter eene consonant; zoo, bijv, in den aanvang van den tekst dezer les: *all' ultimo*, geapostrofeerd voor *allo ultimo*.

[§ **229.**] Somwijlen echter ontmoet men de apostrofe vóór de consonant. In dat geval is de aanvangsvocaal van dat woord weggeworpen, omdat het voorafgaande woord, dat (gelijk alle onverkorte woorden in 't Italiaansch, zie § 17) met eene vocaal eindigt, niet geapostrofeerd mag worden. Voorbeeld: *sotto 'l testo* (sòt'-ool-tee''-sto), onder het dak.

[§ **230.**] Als regel kan men stellen, dat de apostrofe vóór de consonant alleen dan gebezigd wordt, wanneer men, ofschoon het volgende woord met eene consonant aanvangt, tòch apostrofeeren wil. In die gevallen, die echter niet veelvuldig voorkomen, zet men gemeenlijk de apostrofe vóór de consonant, zelfs al stond de weggeworpene vocaal er achter. In den tekst onzer les 14 (blz. 105) had dus evengoed kunnen staan *e che 'l farebbe;* hetgeen al weder bewijst, dat men, bij het aanleeren van eene vreemde taal, al zeer licht kleine afwijkingen ontmoet, waarop het noodig is te letten, zonder er veel gewicht aan te hechten.

[§ **231.**] Zooals men uit § 229 reeds kan afleiden, mag men maar niet apostrofeeren waar en wanneer men wil. Dit is dan ook ten aanzien van *gli* (*gl'*) reeds duidelijk gezegd in § 30*a* ††† (blz. 11).

Dit neemt niet weg, dat er bij andere woorden door verschillende schrijvers, vooral bij de dichters, verschillend wel of niet geapostrofeerd wordt. Zie slechts de voorbeelden in § 123 (blz. 60), § 140 (blz. 62), § 168 (blz. 107), § 178 (blz. 115).

Algemeen echter worden bij het apostrofeeren de regelen gevolgd, die wij hier in de §§ 232—240 nog eens samenvatten.

[§ **232.**] De geapostrofeerde lidwoorden *lo*, *la*, *le*, *gli*, *uno*, *una* zijn reeds besproken op blz. 5 der Eerste les, en in § 30*a* ††† (blz. 11); zie ook vooral § 109 (blz. 51).

Het eenige, dat we hier bij te voegen hebben, is, dat ook menigmaal geapostrofeerd wordt, wanneer het volgende woord met eene *h* aanvangt, omdat die consonant (zie § 10) in het Italiaansch altijd stom is; bijv.: *l'ha promessa* (blz. 118), *tu pur l'hai* (blz. 129).

[§ **233.**] Over het apostrofeeren van de woordjes *ci* en *vi* zie men § 95 (blz. 43).

Vergelijk *Qui c'è qualcheduno* (blz. 103), *o se v'è peggio* (blz. 41).

[§ **234.**] Het woordje *che* kan geapostrofeerd worden vóór alle vocalen, en zelfs vóór de *h*. Doorgaans echter apostrofeert men *che* alleen dan, wanneer het volgende woord met *e* of *i* aanvangt. Doch ook dan niet altijd (vergelijk § 178 en zie in den tekst dezer les *che egli* en *che era*).

[§ **235.**] Het voorzetsel *di* kan geapostrofeerd worden vóór alle woorden, die met eene vocaal aanvangen, bijv.: *d'**a**more* (blz. 137), *d'**e**tà* (blz. 3), *d'**i**ndole* (blz. 9), *d'**o**gni* (blz. 65 en 113), *d'**u**na* (blz. 114).

Dat het intusschen ook menigmaal ongeapostrofeerd blijft, al begint het volgende woord met eene vocaal, blijkt voldoende uit de volgende voorbeelden:

*di **a**ssolutamente* (blz. 17), *di **a**ccostarsele* (blz. 26), *di **a**lquanto* (blz. 58), *di **a**cque* (blz. 114), *di **e**sse* (blz. 25), *di **u**n precipizio* (blz. 57), *di **u**na vecchierella* (blz. 75).

Wanneer men de voorbeelden, die men in al de hier voorgaande lessen aantreft, aandachtig nagaat, komt men tot de juiste gevolgtrekking, dat *di*, wanneer het „van" beduidt, veel meer geapostrofeerd wordt, dan wanneer het „te" beteekent. Dat het echter ook in dit laatste geval geapostrofeerd kan worden blijkt uit *prima d'aver adempiuta* (blz 65).

[§ **236**] Het voorzetsel *da* moet eigenlijk nooit geapostrofeerd worden, ten einde alle verwarring met *di* en daaruit voortvloeiende dubbelzinnigheid te vermijden.

Intusschen wordt toch ook somwijlen *da* geapostrofeerd, en wel vóór aardrijkskundige namen, die het geboorteland of de geboorteplaats aanduiden van een beroemd persoon, bijv: *Rafaello d'Urbino* (raaf-a-èl'-o doer-bien'-o) in plaats van *Rafaello da Urbino*. Het gebruik van *da* geapostrofeerd in dergelijke gevallen is echter geijkt, zoodat daaruit geen begripsverwarring ontstaan kan.

Over *di* hebben wij gehandeld in de §§ 172—176, 183—186, 190—200.

Over *da* zullen wij beginnen te handelen in Hoofdstuk D. (Spraakkunst) van les 19.

[§ **237.**] Eindelijk de partikels *mi*, *ti*, *si*, *vi*, *ne* — deze kunnen allen geapostrofeerd worden, wanneer het volgende woord aanvangt met eene vocaal of met het letterteeken *h*.

(Over *si* handelen de §§ 204—222 der vorige les.)

Ziehier nu eenige op deze § 237 betrekkelijke voorbeelden:

m'ha infusa (blz 103), *tu m'hai dato* (blz. 110), *m'hanno fatto* (blz. 144), *s'appressava* (blz. 65), *s'incammina* en *s'accosti* (blz. 104), *s'è introdotto* en *s'acquistano* (blz. 110), *s'abbandonassero* (blz. 114), *s'era mostrato* (blz. 121), *s'apposero* (blz. 137), *s'avviò* (blz. 138).

[§ **238.**] Geheel iets anders dan de in de vorige § genoemde voorbeelden is *s'io l'avessi chiusa* (blz. 110). Hier is de *s'* eene apostrofeering van **se**, indien, als (zie blz. 45), dat weder (zie § 165) geheel iets anders is dan *sè*, zich (blz. 57), evenals *sì*, zoo (§ 150), heel iets anders is dan het wederkeerige *si*.

[§ **239.**] Uit al het vorenstaande, in verband met al de voorbeelden van anderen aard, die wij reeds in de voorgaande lessen hebben aangetroffen, moet voldoende blijken, dat het apostrofeeren in de meeste gevallen willekeurig is. En juist dit maakt het voor den beoefenaar nog al moeielijk; waarbij men tevens wel heeft te letten op het verschil tusschen apostrofeering en eenvoudige wegwerping van vocalen zonder apostrofe.

[§ **240.**] Ten slotte herinneren wij nog eens het geleerde in § 109 (blz. 51).

Wanneer het maar eenigszins kan, is het verkieslijk zelfs in het geheel geen geapostrofeerde woorden aan het einde van een regel te brengen, zooals *a'* (regel 3 blz. 137), *de'* (reg. 3 blz. 138). Dit mag echter. Maar wat bij het schrijven niet mag, is bijv. regel 8 van onderen in kolom 2 blz 127 *dell' ammalato*; dit *dell'* is een verbogen lidwoord, en had dus afgebroken behooren te worden aldus *del-*, en dan op den volgenden regel *l'ammalato*. Bij het schrijven herinnere men zich overigens steeds § 99 (blz. 50).

D. Spraakkunst.

Vertalingen uit Les 17.

Opstel 1 (blz. 132):

1. De kundigheden, die hij zich verworven heeft. — 2. De kundigheden, die hij zich verworven heeft. — 3. Hij heeft zich vele kundigheden verworven. — 4. Hij heeft zich vele kundigheden verworven. — 5. Wij hebben ons vele dingen voorgesteld. — 6. Wij hebben ons vele dingen voorgesteld.

Opstel 2 (blz. 132):

1. Il re si è rallegrat**o**. — 2. La regina si è rallegrat**a**. — 3. I principi s'erano rallegrat**i**. — 4. Le principesse si furono rallegrat**e**. — 5. Noi ci siamo rallegrat**e**. — 6. Eglino si sono rallegrat**i**.

Opgave 3 (blz. 133): Bij het schrijven van § 211 bedachten wij niet, dat Les 18 te gelijk met Les 17 aan de beoefenaars wordt verzonden. Maar juist daarin ligt voor ons eene reden, om deze opgave 3 eerst in les 19 uit te werken.

Opstel 4 (blz. 133):

1. Viene aspettato l'arrivo della regina.
— 2. Si aspetta l'arrivo della regina.

Vervolg van het Blijspel (blz. 135):

Cas. Wij zullen met u meegaan. Wij zullen zien, gadeslaan, beslissen.

Man. Gadeslaan, beslissen.

Acq. Beslissen.

Cas. Zie, juffrouw! wij zijn dienaren van de hemelsche en weldadige godheid, wanneer wij onze kunst goed weten uit te oefenen; en zeer te recht zegt Hoffmann: een middel, juist op zijn tijd toegediend, is de hand van God, anders is het de hand van den duivel.

Man. Zoo is het: hand van God, anders hand van den duivel.

Acq. Ha... hand van den duivel.

Cas. Om met vrucht aan den zieke een geneesmiddel te geven, is de hoofdzaak, met juistheid te weten het *ubi*, *quando et quomodo*.

Man. *Quando et quomodo.*

Acq. *Quomodo.*

Ang. Ach! mijne heeren, ik smeek u, hebt zorg voor het leven van mijn ongelukkigen vader.

Cas. Het leven, het leven; gij moet zeggen de gezondheid. Dat is het ware juweel, de ware schat, dien men moet zoeken te redden. Een ziek lichaam kan vele jaren leven in smarten, die het niet doen sterven, en die het niet anders laten leven dan ziek; dit noemt men taaiheid van het leven, een der beklagenswaardigste en noodlottigste ellenden. Is het niet zoo? (Zich tot zijne confraters wendende, ten einde hunne goedkeuring in te oogsten.)

Man. O! voorzeker is het een groot ongeluk, niet te kunnen herstellen, en evenmin te kunnen sterven. Taai leven.

Acq. Zoo is het: het is een juweel, een schat, te leven met gezondheid des lichaams.

Cas. (Zet zijn bril op, zoo doen ook de anderen, en ze omringen Angiola.) Met uw verlof, juffrouw! laat u behandelen. (Hij voelt haar den eenen pols. Manna voelt den anderen. Acquafresca kijkt haar strak in het gelaat.)

Alex. (Tegen Frederik). [Wat gaan ze nu uitrichten?]

Fred. [Wie weet het! wij zullen zien.]

Ang. Waarom voelt gij mijn pols, waarom slaat gij mij gade? Ik geniet, God zij dank, eene volmaakte gezondheid, en zou met niemand, wie ook, willen ruilen.

Cas. O! zeg dat niet, juffrouw, zeg dat niet.

Ang. En waarom niet?

Cas. Omdat Hippocrates en Celsius verklaren, dat diegene het dichtst den dood nabij is, die het verst van de ziekte af schijnt.

Man. Dat verklaren Hippocrates.....

Acq. En Celsius.

Ang. Maakt mij toch niet zwaarmoedig.

Cas. Neen, neen, hebt maar goeden moed. Gij hebt in uwen pols die kleine kenteekenen van beste gezondheid, die voldoende zijn.... Hebt gij het ontdekt, mijne heeren? (Tot de confraters.)

Man. Ja, volkomen.

Acq. Dadelijk, op het eerste gezicht.

Fred. [O, welke bedriegers!]

Alex. [Maar het is noodig, van hen te slikken.]

Ang. Maar waarom hebt gij mij met zooveel oplettendheid gade willen slaan, terwijl gij geroepen zijt om over mijn vader te gaan?

Cas. (Na een glimlachje tegen de confraters, hetwelk hunne geleerdheid en de onkunde der overigen aanduidt.) Ik neem het u niet kwalijk; gij zijt niet verplicht, de beginselen en den gang van onze kunst te begrijpen.

Man. Och! eene vrouw.

Acq. Een jong meisje.

Cas. Gij moet echter weten, dat de geneesheeren de prijzenswaardige en noodzakelijke gewoonte hebben, nauwlettend acht te geven op alles, dat in eenige betrekking staat tot het lichaam van den zieke.

Ang. Dat is bekend, en men ziet het alle dag; dat is zeer waar.

Cas. Nu, hoor een onfeilbaren stelregel: zooals de spijs is, zoo is het chijl; zooals het chijl is, zoo is het bloed; zooals het bloed is, zoo is de voeding en zoo zijn de sappen, die ontstaan. Wanneer wij u dus krachtig, blozend en gezond zien, oordeelen wij zeer gunstig over het inwendige gestel van uwen ouden heer. De ziekte, die hij op dit oogenblik heeft, is bijgevolg een toevallig iets.

Ang. Begrepen, begrepen. [God geve, dat dit geen onkundige kwakzalvers zijn!] Als gij wilt, laat ons dan gaan. Gaat mij maar vooruit, ik kom dadelijk. (De drie geneesheeren, met de gebruikelijke plichtplegingen en buigingen aan de deur, gaan daarin.)

Ang. (In haast.) Frederik! weet gij niets van mijn Valerius?

Fred. Uw Valerius is daarbinnen; maar, suut!

Ang. (In de hoogste mate van blijdschap.) Daarbinnen! Sedert wanneer? Wanneer is hij aangekomen?

Fred. Eenige uren geleden; ga, ga! Laat de geneesheeren niet wachten.

Ang. Kan ik gerust zijn? zal alles goed gaan?

Fred. Alles zal uitmuntend gaan, naar ik hoop. Blijf niet langer hier.

Ang. Dierbare Valerius! gij alleen kunt de smart temperen, die ik heb over het lijden van mijn vader; vaarwel; blijf niet in gebreke mij te helpen. Maak onderwijl alles gereed voor het consult

7e Tooneel.

Frederik, Alexander, vervolgens Valerius.

Fred. Laat ons gauw de kwakzalversbank klaarmaken.

Alex. Hier ben ik al. (En ze zetten in het midden eene tafel, met het noodige om te schrijven.) Maar waartoe dient de inktkoker en het papier?

Fred. Nu nog mooier! zoudt gij drie geneesheeren bij elkander willen laten komen zonder recepten schrijven? Ze zouden gevaar loopen doodgeslagen te worden door den apotheker.

Alex Komen ze bij elkander om goed te doen voor zich zelven, voor den apotheker, of voor den zieke?

Fred Dat zal ik u zeggen: voornamelijk voor zich zelven en voor den apotheker. Voor den zieke doet vervolgens Onze lieve Heer alleen nagenoeg al het overige.

Alex. En zulke lieden moet men betalen.

E. Lexicographie.

(Zie het NB. op blz. 7.)

avvisare, „aviser", begrijpen (in den „kijker" krijgen): „être d'avis", van gevoelen zijn. — *alieno*, Eng.: alien; vergelijk Fr., „aliéner", vervreemden, afkeerig worden. — *pronto*, „prompt". — *affare*, „affaire". — *interesse*, „intérêt". — *ruminare*, „ruminer". — *ricordare* = *rimettere in core* (zie blz 65). — *festa*, „fête". — *incognito*, „inconnu". — *sparito*, van *sparire* (spa-rier'-ee) = *disparire* (dis-pa-rier'-ee), „disparaître". — *dubitare*, „douter". — *risse*, mrv. van *la rissa* (ris'-sa), „la rixe". — *s'apposero*, van *apporsi* (ap-pòr'-si), den wederkeerigen vorm van *apporre* (ap-pòr'-ree); zie blz. 84. — *ita*, blz. 101. — *in là*, „au-delà". — *tuttavia*, „toutefois". — *arsero*, van *ardere* (ard'-ee-ree), branden, „être en ardeur"; vergelijk Eng.: arson. — *consiglio*, „conseil". — *rumore*, „rumeur"; Eng.: rumour (Amerikaansche spelling: rumor) — *dappresso* (= *da presso*), „de près". — *certo*, „certain". — *spia* (spi'-a), spion, Eng.: spy. Vandaar het Italiaansche werkwoord *spiare* (spi-aar'-ee), spionneeren, „épier", Eng.: to spy. — *moderazione*, „modération". — *noia*, vergelijk Eng.: to annoy; *venire a noia a alcuno*, Eng.: to become a nuisance to any one; Fr.: „causer de l'ennui à quelqu'un". — *partito*, „parti" (NB. De uitdrukking: het is „parti pris" bij hem, wil zeggen: hij heeft het er op gemunt. Vergelijk daarmede den Ital. tekst, en de vertaling op blz. 138). — *cacciare*, „chasser". — *vincere*, „vaincre". — *pieno* (pieen'-o), „plein"; vandaar het substantief *pienitudine* (pieen-i-toed'-i-nee), „plénitude", volheid. — *voti*; enkelvoud: *voto* (woot'-o), „vote". — *discordante*, „discordant". — *successe*, van *succedere* (soet-tsjeed'-ee-ree), Eng: to succeed; vergelijk Fr. substantief „succès". — *sospetto*, „suspicion"; werkwoord *sospettare* (sòs-pèt-taar'-ee), Eng.: to suspect. — *temere* (tee-meer'-ee), vreezen; vergelijk *timore*, blz 41, 47. — *disgiunto*, „disjoint". — *trarre*, trekken, „traîner"; vergelijk ook Fr. „traire" (melken, aan de spenen trekken). — *risposto*, van *rispondere* (ri-spònd'-ee-ree), „répondre". — *impegnare* (im-peen-jaar'-ee), verpanden = *dare in pegno* (peen'-jo), in pand geven, vergelijk Eng: pawn. — *fede*, „foi". — *anello*, „anneau". — *esiglio*, „exil". — *disperato*, disperaat, wanhopig; Eng.: desperate. — *risoluzione*, „résolution". — *ingrato*, „ingrat". — *concittadino*, „concitoyen"; vergelijk *città*, blz 7. — *scudiero*, „écuyer", schildknaap, stalknecht, rijknecht; van *scudo*, (skoed'-o), schild, „écusson", Eng.: escutcheon; of van *scuderia* (skoed-ee-ri'-a), vorstelijke stal, „écurie". — *volta*, gelaat, aangezicht (blz. 55). — *avviarsi* (aw-i-aar'-si), zich *a via* (op weg) begeven; vergelijk over de verdubbeling van de *v* § 226.

F. Mondeling Onderhoud.

Vragen.

1. Che avvisarono all' ultimo i Gieremei?
2. E che avvisarono i Lambertazzi?
3. Di che cosa si ricordarono il di lei padre e i tre fratelli?
4. Che cosa non avea mai voluto dire ella?
5. Che dubitarono a poco a poco i fratelli?
6. Perchè s'apposero al vero finalmente i fratelli?
7. Che non credessero i fratelli?
8. Tenuto consiglio insieme che deliberarono i fratelli?
9. Che aveva causato (kaw-zaat'-o, *veroorzaakt*, *teweeggebracht*) Bonifazio per la nuova o cresciuta moderazione?
10. Se al consiglio grande della città si mettesse il partito di cacciar Bonifazio, che credeva un suo nimico?
11. Fattasi accorta de' sospetti in che era venuta ancor essa, per chi era temendo la Imilda? [Era .... *en dan het antw.*]
12. Che l'avea avvisato per la fedel serva?

13 Ma che cosa v'avea aggiunta (adzjoen'-ta, *bijgevoegd*)?
14 Che gli avea mandato?
15. Udendo il proprio esiglio, e che gli si davano sole ventiquattro ore a partire, che faceva Bonifazio? [NB. *Tusschen* risoluzione *en* senza *in te lasschen*: partì.]
16. Con quali sentimenti pella (§ 149) sua donna e per gli di lui concittadini partì? [Era .... *en dan het antw.*]
17. In che maniera partì?
18. In dove (in-doow'-ee, *waarheen*) s'avviò per gli Appennini?

G. Gesprekken.

(Continuazione della commedia „LA TARANTOLA").

dovere (do-weer'-ee), plicht; *essere di dovere*, moeten.
ammazzare (am mat-tsaar'-ee), vermoorden.
prigioniero (priedzj-iòn-jeer'-o), gevangene.
apre (aap'-ree), hij maakt open; *aprire* (a-prier'-ee), openmaken.

Fed. È di dovere. Non si paga per farsi seppellire? Bisogna pagare ancora per farsi ammazzare. Ma mentre tu finisci d'accomodar le sedie a suo luogo, voglio dir due parole al povero prigioniero. (Apre la porta, ed esce Valerio.)

quanto (kwwant'-o), hoe lang.
arresto (ar-rèst'-o), arrest, gevangenschap.
giubilare (dzjioeb-i-laar'-ee), jubelen, juichen.
ciarla (tsjiar'-la), gebabbel, kletspraatje.
smorfia (smòr'-fia), verwaandheid.
dottoraccio (dòt-o-ratsj'-io), geleerde beunhaas; van *dottore*, zie § 151.

Val. E quanto ha da durar quest' arresto?

Fed. Per poco ancora, ma finchè sarà necessario Avete udito?

Val. Sì, ho udito e veduto. La voce e l'aspetto della mia cara Angioletta m' hanno fatto giubilar tutto il cuore; ma le ciarle, le smorfie e l'impostura di que' tre dottoracci....

succedere (soet-tsjeed'-ee-ree) *di*, gaan met.
fare a meno, „zonder" doen.
esibizione (ees-i-bi-tsioon'-ee), aanbieding.
movere (moow'-ee-ree) } zie blz.
muovere (mwwoow'-ee-ree) } 96.
cominciare (ko-min-tsjiaar'-ee), beginnen.
disgustare (dis-goes-taar'-ee), tegenstaan.
volare (wo-laar'-ee), vliegen.
soccorrere (sòk-kòr'-ee-ree), bijstaan, helpen.

Fed. Eh! lasciateli stare per carità. Succederà sempre della medicina e dei medici come appunto delle donne, delle quali non si può far a meno per quanto mal se ne dica. Io spero che i vostri denari e le vostre generose esibizioni moveranno l'animo di Giannicola ad esser tutto per voi. Già Pasquale, a cui vorrebbe dare la figlia, l'ha cominciato a disgustare col non esser volato da Roma a soccorrerlo.

aggiungere (adzj-ioendzj'-ee-ree), bijvoegen. Zie *giungere* blz. 95.
stravagante (straaw-a-gant'-ee), zonderling, wonderlijk.
per Bacco (bak'-o), bij Bacchus, verduiveld.
scommettere (skòm-mèt'-ee-ree), wedden.
proporre (pro-pòr'-ee), voorstellen Zie PORRE, blz. 84

Val. Aggiungi di più che mi passa pel capo un rimedio stravagante pel mal di Giannicola, ma rimedio quasi sicuro....

Fed. Oh, per Bacco! tornano i medici colla signor' Angiola. Ritiratevi, ed udirete il consulto

Val. Sì, mi ritiro, ed ho piacere di ascoltare coloro. Scommetto ch'essi non pensano, o almen non propongono il rimedio che voglio poi proporr' io.

fammi = *fa mi*. Zie § 226.
giammai (dzjiam-maai'), nooit.

Fed. È difficile? è di molta spesa?

Val. No; è facile, naturale, breve e di pochissima spesa.

Fed. Si può esser dunque sicuri che i medici nol proporranno giammai. Ritiratevi; non ci è più tempo.

Val. Fammi uscire quando lo credi opportuno.

VIII. = *ottava* (òt-taaw'-a), achtste.
asciugare (as-sjioe-gaar'-ee), afdrogen
fronte (fròn'-tee), voorhoofd.
scambievolmente. Zie blz. 128.
moto (moot'-o), beweging.
fan = *fanno*, van *fare*, blz. 82.
inarcare (in-ar-kaar'-ee), tot een boogvorm buigen, (figuurlijk:) fronsen.
ciglio (tsjielj'-io), wenkbrauw.
crollare (kròl-laar'-ee), schudden.
sfuggire (sfoed-dzjier'-ee), ontsnappen.
capito (ka-piet'-o), begrepen;
capire (ka-pier'-ee) } begrijpen.
capere (ka-peer' ee) }

Scena VIII.

Angiola, i Medici e Detti.

Li tre medici sempre gravi si asciugano la fronte, si guardano in faccia scambievolmente, fan moti d'inarcar le ciglia, di prender gravemente tabacco, di crollare il capo, e di lasciarsi sfuggire un picciolo

sorriso indicante che hanno maestrevolmente capito.

rinchiuso (rĭn-k*i*oez'-o) opgesloten;
rinchiudere (rĭn-k*i*oed'-ee-ree), opsluiten.
chiuso (k*i*oez'-o) gesloten;
chiudere (k*i*oed'-ee-ree), sluiten.
ingrassarsi (ĭn-Gras-saar'-si), vet worden; (figuurlijk:) zich amuseeren.
fuggere (foed-dzjeer'-ee) } ontloopen.
fuggire (foed-dzjier'-ee) }

Ang. Ebbene, signori, che cosa giudicano? [Valerio è ancor rinchiuso?] (A Federico con ansietà.)

Fed. [Sì; sta chiuso in camerino per ingrassarsi un po' più. Non vi fugge, no, non vi fugge.]

punto (poen'-to), in 't geheel.
abbiam (ab-*i*aam') = *abbiamo*.
convien (kòn-w*i*een') = *conviene*;
convenire (kòn-wee-nier'-ee), noodig zijn. Zie *venire*, blz. 90.
maturare (maat-oe-raar'-ee), rijpelijk overwegen.
incresce (ĭn-kreesj'-ee); zie *crescere*, blz. 94.
se non le incresce, als gij zoo goed wilt zijn.
avrem (a-wrèm') = *avremmo*.

Cas. Senza punto turbar il sonno del suo signor padre abbiam veduto, abbiamo osservato; ora ci convien maturare le nostre osservazioni. Se non le incresce ci lasci in libertà, e la chiameremo tosto che avrem consultato.

Man. Sì, ci lasci in libertà, e la chiameremo tosto che avrem consultato.

Acq. Tosto che avrem consultato.

dottrina (dòt-trien'-a), geleerdheid.
andare da, gaan naar.
camerin (kaam-ee-rien') = *camerino* (kaam-ee-rien'-o), kamertje.
femmina (fèm'-i-na), vrouw.

Ang. Mi ritiro dunque, e m'affido alla loro profonda dottrina. [Non potrei andar da Valerio?]

Fed. [Oh! quest' è poi troppo. Quello non è il camerin per le femmine. Vada pure alle sue stanze.]

gradire (Gra-dier'-ee), willen hebben
lazzo (lat'-so), grap.
eseguire (eez-ee-Gwwier'-ee), het noodige volbrengen.

Ang. [Pazienza.] Serviteli di cioccolata se la gradiscono. (I tre medici con varj lazzi di cerimonie, e alcune parole fra i denti mostrano che anzi l'aspettano. Angiola entra. Li due servitori vanno ad eseguire per la cioccolata.)

biada (b*i*aad'-a), koorn, graan; pap.
fava (faaw'-a), boon, duiveboon, paardeboon.

Fed. (Ad Alessio.) [Andiamo, Alessio, a preparar la biada per questi dottori.]

Ales. [Fava, fava e non cioccolata.]

IX. = *nona* (noon'-a), negende.
deporre (dee-pòr'-ee), afleggen. Zie *porre*, blz. 84.
poltrona (pòl-troon'-a), fauteuil.
destra (dès'-tra), rechterhand.
orologio (oor-o-loodzj'-*io*), horloge.

Scena IX.

Li tre Medici.

(Depongono la loro gravità tosto che trovansi soli. Dopo alcuni complimenti per sedere nella poltrona, che sarà in mezzo, vi siede il dottor Cassia Manna alla destra e l'altro alla sinistra d'intorno alla tavola. Cassia nel mettersi a sedere guarda l'orologio, e così fanno gli altri due.)

sappia, van *sapere*, blz. 86.
sparso (spar'-so), verspreid;
spargere (spardzj'-ee-ree), zie blz. 99.
voce (woot' sjee), gerucht.
Giappone (dzj*i*ap-poon'-ee) Japan.
frottola (fròt'-o-la), opraapsel, verzinsel.

Cas. Cari amici, che cosa abbiamo di nuovo?

Man. Niente, ch' io sappia. Erasi sparsa una voce sopra l'imperator del Giappone, ma io la credo una frottola.

Acq. E qual voce era questa?

ripudiare (ri-poed-*i*aar'-ee), verstooten, scheiden van.
movere (= *muovere*, blz. 96), beginnen, verwekken.
sanguinosissimo (san-Gwwien-o-zis'-i-moo), allerbloedigst.
non...punto (nòn...poen'-to), niets hoegenaamd.
gazzetta (Gat-tsèt'-a), krant.
preso (preez'-o), bij mij; van *prendere*, medenemen, zie blz. 97.

Man. Dicevasi ch' egli avesse ripudiata la moglie, e che per tale affronto il di lei padre gli voleva movere una sanguinosissima guerra.

Cas. Non ho udito punto a parlar di ciò. Nessuno di voi ha le gazzette.

Acq. Non le ho prese.

Man. Neppur io.

H. Herhaling.

Den tekst van hoofdstuk A. behandelen volgens de wenken op blz. 50 en die in § 240. Daarna hoofdstuk G. dezer les schriftelijk in goed Hollandsch vertalen; en eindelijk de Opgave 3 van blz. 133 ook aanvullen met de voorbeelden uit deze les 18.

VOLLEDIGE
LEERCURSUS

OM

ZONDER ONDERWIJZER

uitsluitend door eigen oefening

GEMAKKELIJK EN SPOEDIG DE

ITALIAANSCHE TAAL

VOLGENS DE REGELEN DER SPRAAKKUNST EN DEN BESCHAAFDEN OMGANGSTOON TE LEEREN SCHRIJVEN EN SPREKEN.

DOOR

SERVAAS DE BRUIN.

TWEEDE DRUK.

10e BRIEF (Les 19 en 20).

ZUTPHEN
P. PLANTENGA Bzn.
1880.

Prijs 60 Cent per brief. Compleet in 12 brieven. Afzonderlijke bri verkrijgbaar.

N.B. Eerst moet de eene brief geheel ingestudeerd zijn, voo geopend en doorbladerd wordt.

Zie verder d

sorriso indicante che hanno maestrevolmente capito.

rinchiuso (rĭn-kĭoez'-o) opgesloten;
rinchiudere (rĭn-kĭoed'-ee-ree), opsluiten.
chiuso (kĭoez'-o) gesloten;
chiudere (kĭoed'-ee-ree), sluiten.
ingrassarsi (ĭn-gras-saar'-si), vet worden; (figuurlijk:) zich amuseeren.
fuggere (foed-dzjeer'-ee) } ontloopen.
fuggire (foed-dzjier'-ee) }

Ang. Ebbene, signori, che cosa giudicano? [Valerio è ancor rinchiuso?] (A Federico con ansietà.)

Fed. [Sì; sta chiuso in camerino per ingrassarsi un po' più. Non vi fugge, no, non vi fugge.]

punto (poen'-to), in 't geheel.
abbiam (ab-*i*aam') = *abbiamo*.
convien (kòn-wieen') = *conviene*;
convenire (kòn-wee-nier'-ee), noodig zijn. Zie *venire*, blz. 90.
maturare (maat-oe-raar'-ee), rijpelijk overwegen.
incresce (ĭn-kreesj'-ee); zie *crescere*, blz. 94.
se non le incresce, als gij zoo goed wilt zijn.
avrem (a-wrèm') = *avremmo*.

Cas. Senza punto turbar il sonno del suo signor padre abbiam veduto, abbiamo osservato; ora ci convien maturare le nostre osservazioni. Se non le incresce ci lasci in libertà, e la chiameremo tosto che avrem consultato.

Man. Sì, ci lasci in libertà, e la chiameremo tosto che avrem consultato.

Acq. Tosto che avrem consultato.

dottrina (dòt-trien'-a), geleerdheid.
andare da, gaan naar.
camerin (kaam-ee-rien') = *camerino* (kaam-ee-rien'-o), kamertje.
femmina (fèm'-i-na), vrouw.

Ang. Mi ritiro dunque, e m'affido alla loro profonda dottrina. [Non potrei andar da Valerio?]

Fed. [Oh! quest' è poi troppo. Quello non è il camerin per le femmine. Vada pure alle sue stanze.]

gradire (gra-dier'-ee), willen hebben
lazzo (lat'-so), grap.
eseguire (eez-ee-gwwier'-ee), het noodige volbrengen.

Ang. [Pazienza.] Serviteli di cioccolata se la gradiscono. (I tre medici con varj lazzi di cerimonie, e alcune parole fra i denti mostrano che anzi l'aspettano. Angiola entra. Li due servitori vanno ad eseguire per la cioccolata.)

biada (biaad'-a), koorn, graan; pap.
fava (faaw'-a), boon, duiveboon, paardeboon.

Fed. (Ad Alessio.) [Andiamo, Alessio, a preparar la biada per questi dottori.]

Ales. [Fava, fava e non cioccolata.]

IX. = *nona* (noon'-a), negende.
deporre (dee-pòr'-ee), afleggen. Zie *porre*, blz. 84.
poltrona (pòl-troon'-a), fauteuil.
destra (dès'-tra), rechterhand.
orologio (oor-o-loodzj'-*io*), horloge.

Scena IX.

Li tre Medici.

(Depongono la loro gravità tosto che trovansi soli. Dopo alcuni complimenti per sedere nella poltrona, che sarà in mezzo, vi siede il dottor Cassia Manna alla destra e l'altro alla sinistra d'intorno alla tavola. Cassia nel mettersi a sedere guarda l'orologio, e così fanno gli altri due.)

sappia, van *sapere*, blz. 86.
sparso (spar'-so), verspreid;
spargere (spardzj'-ee-ree), zie blz. 99.
voce (woot' sjee), gerucht.
Giappone (dzjiap-poon'-ee) Japan.
frottola (fròt'-o-la), opraapsel, verzinsel.

Cas. Cari amici, che cosa abbiamo di nuovo?

Man. Niente, ch' io sappia. Erasi sparsa una voce sopra l'imperator del Giappone, ma io la credo una frottola.

Acq. E qual voce era questa?

ripudiare (ri-poed-*i*aar'-ee), verstooten, scheiden van.
movere (= *muovere*, blz. 96), beginnen, verwekken.
sanguinosissimo (san-gwwien-o-zis'-i-moo), allerbloedigst.
non ... punto (nòn ... poen'-to), niets hoegenaamd.
gazzetta (gat-tsèt'-a), krant.
preso (preez'-o), bij mij; van *prendere*, medenemen, zie blz. 97.

Man. Dicevasi ch' egli avesse ripudiata la moglie, e che per tale affronto il di lei padre gli voleva movere una sanguinosissima guerra.

Cas. Non ho udito punto a parlar di ciò. Nessuno di voi ha le gazzette.

Acq. Non le ho prese.

Man. Neppur io.

H. Herhaling.

Den tekst van hoofdstuk A. behandelen volgens de wenken op blz. 50 en die in § 240. Daarna hoofdstuk G. dezer les schriftelijk in goed Hollandsch vertalen; en eindelijk de Opgave 3 van blz. 133 ook aanvullen met de voorbeelden uit deze les 18.

VOLLEDIGE
LEERCURSUS

OM

ZONDER ONDERWIJZER

uitsluitend door eigen oefening

GEMAKKELIJK EN SPOEDIG DE

ITALIAANSCHE TAAL

VOLGENS DE REGELEN DER SPRAAKKUNST EN DEN BESCHAAFDEN OMGANGSTOON TE LEEREN SCHRIJVEN EN SPREKEN.

DOOR

SERVAAS DE BRUIN.

TWEEDE DRUK.

10e BRIEF (Les 19 en 20).

ZUTPHEN
P. PLANTENGA Bzn.
1880.

Prijs 60 Cent per brief. Compleet in 12 brieven. Afzonderlijke brieven niet verkrijgbaar.

N.B. Eerst moet de eene brief geheel ingestudeerd zijn, voor dat de volgende geopend en doorbladerd wordt.

Zie verder de achterzijde van den omslag.

19e LES.

Nissuno ama quelli che tradiscono la patria.
(nis-soen'-o aam'-a kwwèl'-i kee tra-disk'-o-noo la paat'-ri-a).
Proverbio.

A. Tekst.

E prima non mettendo mente 1 che le ingiustizie son
ee priem'-a nòn" mèt-tèn'-do mèn'-tee kee lee in-dzjoes-tiet'-si-ee soon

sempre fatte da pochi, e che le vendette pur toccano a molti];
sèm'-pree fat'-tee da pook"-i ee kee lee wèn-dèt'-ee poer tòk'-a-noo a mòlt"-i

nè a questo, 2 che quand' anche fosse tutta ingrata e scelle-
nee a kwwèst'-o kee kwwand an'-kee fòs'-see toet'-a in-graat"-a ee sjèl-ee-

rata la patria, non è lecito contro a lei, quasi madre, ven-
raat"-a la paat'-ri-a nòn è leetsj'-i-too kòn'-tro a leei" kwwaaz'-i maad"-ree wèn-

dicarsi], furono i pensieri dello infelice giovane 3 tutti di
di-kaar'-si foer'-o-noo i pèn-sieer'-i dèl'-o in-fee-liet'-sjee dzjo-waan'-ee toet'-i di

vendetta]. Riandò, scusò, anzi ammirò tutti 4 gli esempi
wèn-dèt"-a ri-an-doo' skoe-zoo' an'-tsi am-i-roo' toet'-i lji ee-zèm'-pi

di coloro, che cacciati dalla patria tornarono a lei con in
i ko-loor'-o kee katsj-jaat'-i dal'-a paat'-ri-a tòr-naar'-o-noo a leei kòn in

mano il ferro e il fuoco, ed a capo de' suoi nemici]. E
maan"-o il fèr'-o ee il fwwook'-o eed a kaap"-o dèi soe'-ooi nee-miet'-sji ee

proruppero siffatti pensieri non di rado in feroci discorsi,
pro-roep'-ee-roo sif-fat'-ti pèn-sieer'-i nòn di raad'-o in fee-rootsj'-i di-skòr"-si

[quando s'abbatteva in persone che volessero scusare or
kwwan'-do sab-bat-teew'-a in pèr-soon'-ee kee wo-lès'-ee-roo skoe-zaar'-ee oor

[una or l'altra delle parti scellerate]. Ma avendo una volta
oen'-a oor lal'-tra dèl'-ee part'-i sjèl-ee raat'-ee ma a-wèn'-do oen'-a wòlt'-a

parlato in cotal modo innanzi ad alcuni capi del Popolo
ar-laat'-o in ko-taal' mood' o in-nan'-tsi ad al koen'-i kaap'-i dèl poop'-o-loo

fiorentino inimico del Bolognese, e questi rallegratine aven-
oor-èn-tien"-o ien-i-miek'-o dèl bo-lòn-jeez"-ee ee kwwèst'-i ral-ee-gra-tien'-ee a-wèn'-

ogli proposto 6 di mettersi con essi contro la sua città],
o-lji pro-pòst'-o di mèt-teer'-si kòn ès'-si kòn"-tro la soe'-a tsjit-ta'

anta vergogna gliene prese, che mai più all' ira sua non
an"-ta wèr-gòn'-ja ljeen' ee preez'-ee kee maai" pjoe al ier'-a soe'-a nòn

[abbandonò. Anzi, perchè anche Firenze era divisa nelle
ab-ban-do-noo' an'-tsi pèr kee' an'-kee fi-rèn"-tsee eer' a di-wiez'-a nèl'-ee

medesime parti, ed egli nè voleva accostarsi a quella già
mee-deez'-i-mee part'-i eed eelj' i nee" wo-leew'-a ak-kòs-taar'-si a kwwèl'-a dzja

contraria, chè 7 gli sarebbe paruto tradimento], nè a quella
on-traar'-ia kee lji sa-rèb'-ee pa-roet'-o tra-di-mèn'-to nee" a kwwèl'-a

già sua da cui pareagli essere stato tradito, lasciò Firenze,
dja soe'-a da koei pa-ree'-a-lji ès'-see-ree staat'-o tra-diet'-o las-sjoo" fi-rèn'-tsee

[incominciò a vagare a Siena a Pisa, a Pistoia e l'altre
in-ko-min-tsjoo' a wa-gaar"-ee a sieen'-a a piez'-a a pi-stooi'-a e lal'-tree

città di Toscana; ma 8 trovò in tutte le medesime parti e i
sit-ta' di tòsk'-a-na ma tro-woo' in toet"-ee lee mee-deez'-i-mee part'-i ee i

19e LES.

Nissuno ama quelli che tradiscono la patria.
(nis-soen'-o aam'-a kwwèl'-i kee tra-disk'-o-noo la paat'-ri-a).
Proverbio.

A. Tekst.

E prima non mettendo mente 1 che le ingiustizie son
ee priem'-a nòn" mèt-tèn'-do mèn'-tee kee lee in-dzjoes-tiet'-si-ee soon

sempre fatte da pochi, e che le vendette pur toccano a molti];
sèm'-pree fat'-tee da pook"-i ee kee lee wèn-dèt'-ee poer tòk'-a-noo a mòlt"-i

nè a questo, 2 che quand' anche fosse tutta ingrata e scelle-
nee a kwwèst'-o kee kwwand an'-kee fòs'-see toet'-a in-graat"-a ee sjèl-ee-

rata la patria, non è lecito contro a lei, quasi madre, ven-
raat"-a la paat'-ri-a nòn è leetsj'-i-too kòn'-tro a leei" kwwaaz'-i maad"-ree wèn-

dicarsi], furono i pensieri dello infelice giovane 3 tutti di
di-kaar'-si foer'-o-noo i pèn-sieer'-i dèl'-o in-fee-liet'-sjee dzjio-waan'-ee toet'-i di

vendetta]. Riandò, scusò, anzi ammirò tutti 4 gli esempi
wèn-dèt"-a ri-an-doo' skoe-zoo' an'-tsi am-i-roo' toet'-i lji ee-zèm'-pi

di coloro, che cacciati dalla patria tornarono a lei con in
di ko-loor'-o kee katsj-iaat'-i dal'-a paat'-ri-a tòr-naar'-o-noo a leei kòn in

mano il ferro e il fuoco, ed a capo de' suoi nemici]. E
maan"-o il fèr'-o ee il fwwook'-o eed a kaap"-o dèi soe'-ooi nee-miet'-sji ee

proruppero siffatti pensieri non di rado in feroci discorsi,
pro-roep'-ee-roo sif-fat'-ti pèn-sieer'-i nòn di raad'-o in fee-rootsj'-i di-skòr"-si

5 quando s'abbatteva in persone che volessero scusare or
kwwan'-do sab-bat-teew'-a in pèr-soon'-ee kee wo-lès'-ee-roo skoe-zaar'-ee oor

l'una or l'altra delle parti scellerate]. Ma avendo una volta
loen'-a oor lal'-tra dèl'-ee part'-i sjèl-ee raat'-ee ma a-wèn'-do oen'-a wòlt'-a

parlato in cotal modo innanzi ad alcuni capi del Popolo
par-laat'-o in ko-taal' mood' o in-nan'-tsi ad al koen'-i kaap'-i dèl poop'-o-loo

Fiorentino inimico del Bolognese, e questi rallegratine aven-
fioor-èn tien"-o ien-i-miek'-o dèl bo-lòn-jeez"-ee ee kwwèst'-i ral-ee-gra-tien'-ee a-wèn'-

dogli proposto 6 di mettersi con essi contro la sua città],
do-lji pro-pòst'-o di mèt-teer'-si kòn ès'-si kòn"-tro la soe'-a tsjit-ta'

tanta vergogna gliene prese, che mai più all' ira sua non
tan"-ta wèr-gòn'-ja ljeen' ee preez'-ee kee maai" pjoe al ier'-a soe'-a nòn

si abbandonò. Anzi, perchè anche Firenze era divisa nelle
si ab-ban-do-noo' an'-tsi pèr kee' an'-kee fi-rèn"-tsee eer' a di-wiez'-a nèl'-ee

medesime parti, ed egli nè voleva accostarsi a quella già
mee-deez'-i-mee part'-i eed eelj'-i nee" wo-leew'-a ak-kòs-taar'-si a kwwèl'-a dzjia

contraria, chè 7 gli sarebbe paruto tradimento], nè a quella
kon-traar'-ia kee lji sa-rèb'-ee pa-roet'-o tra-di-mèn'-to nee" a kwwèl'-a

già sua da cui pareagli essere stato tradito, lasciò Firenze,
dzjia soe'-a da koei pa-ree'-a-lji ès'-see-ree staat'-o tra-diet'-o las-sjoo" fi-rèn'-tsee

e incominciò a vagare a Siena a Pisa, a Pistoia e l'altre
ee in-ko-min-tsjoo' a wa-gaar"-ee a sieen'-a a piez'-a a pi-stooi'-a e lal'-tree

città di Toscana; ma 8 trovò in tutte le medesime parti e i
tsjit-ta' di tòsk'-a-na ma tro-woo' in toet"-ee lee mee-deez'-i-mee part'-i ee i

medesimi furori]; onde a Firenze si raccolse, ma sensa più voler
mee-deez' i-mi foe-roor'-i òn'-dee a fi-rèn'-tsee si rak-kòl''-see ma sèn''-tsa pjoe wo-leer'

vedere nè udire degli uni nè degli altri; e 9 tutto in sè ristretto
wee-deer'-ee nee oe-dier'-ee deelj'-i oen'-i nee deelj'-i al'-tri ee toet'-o in see ri-strèt''-o

e solingo] poi visse. E passato così 10 tutto l'anno e non pochi mesi
ee so-lin'-go pooi wis''-see ee pas-saat'-o ko-si' toet''-o lan'-o ee nòn pook'-i meez'-i

dell' altro], cessata l'ira, incominciò 11 il rincrescimento della pa-
dèl al''-tro tsjès-saat''-a lier'-a in-ko min-tsjoo' il rin-kreesj-i-mèn'-to dèl'-a paat''-

tria, accresciuto dal desiderio dell' amata]. Usciva talora soletto
ri-a ak-kree-sjoet'-o dal deez-i-deer'-i-oo dèl a-maat''-a oe-sjiew'-a tal-oor'-a so-lèt''-o

dalla città, e senza accorgersi 12 s'avviava per gli Appennini in
dal'-a tsjit ta' ee sèn'-tsa ak-kòrdzj'-eer-si saw-i aaw'-a pèr lji ap-pèn-nien'-i in

verso a Bologna], e talor andava fin sulle vette onde potesse scor-
wèr'-so a bo-lòn''-ja ee tal-oor' an-daaw'-a fin soel'-ee wèt''-ee òn'-dee po-tès'-see skòrdzj''-

gere da lungi, o immaginare 13 il vietato suolo della patria].
ee-ree da loen'-dzji oo im-a-dzji-naar''-ee il wiee-taat'-o swwool'-o dèl'-a paat''-ri-a

E vedendo non che i viandanti, ma gli angelli o le nuvole o i venti
ee wee-dèn'-do nòn'' kee i wian-dan'-ti ma lji andzj'-ee-li oo lee noew'-o-lee oo i wèn'-ti

avviarsi là, 14 gli si stringeva il cuore, e tornava]. Ma peggior
aw-i-aar'-si la'' lji si strin-dzjeew'-a il kwwoor''-ee ee tòr-naaw''-a ma pèdzj-ioor''

disconforto eragli pure 15 camminare solo e diserto tra la calca del
dis-kòn-fòrt'-o eer'-a-lji poer'-ee kam-i-naar'-ee sool''-o ee di-zèrt''-o tra la kal'-ka dèl

popolo, per le vie brulicanti ed allegre della città]; veder affac-
poop'-o-loo pèr lee wi'-ee broel-i-kan''-ti eed al-lee''-gree dèl'-a tsjit-ta' wee-deer' af-fat-

cendarsi ognuno ai proprii piaceri o negozii, egli 16 disoccu-
tsjèn-daar'-si òn-joen''-o aai proop'-ri pia-tsjeer'-i oo nee-goot'-si eelj''-i dis-òk-oe-

pato e senz' altra fretta che della sera, la quale terminasse quella
paat'-o ee sènts al''-tra frèt'-a kee dèl'-a seer''-a la kwwaal'-ee tèr-mi-nas'-see kwwèl'-a

giornata di più, e l'accostasse al fine qualunque fosse dell'
dzjior naat'-a di pjoe'' ee lak-kòs-tas'-see al fien''-ee kwwal-oen''-kwwee fòs'-see dèl

esiglio].
ee-zielj'-io

B. Hollandsche Vertaling.

Motto:

Niemand houdt van hen, die hun
vaderland verraden.

En eerstens niet bedenkende, dat de onrechtvaardigheden altijd bedreven worden door weinigen, en dat de wraaknemingen toch velen treffen; en ook niet, dat, al ware zelfs het gansche vaderland ondankbaar en snood, dan nòg niet geoorloofd is zich op haar (*), als moeder, te wreken, waren de gedachten van den ongelukkigen jongeling louter wraak. Hij herdacht, verontschuldigde, bewonderde zelfs al de voorbeelden van hen, die, door hun vaderland uitgestooten, derwaarts terugkeerden met het staal en het vuur der verwoesting in de hand, en aan het hoofd van hunne vijanden. En dergelijke gedachten uitten zich niet zelden in hevige gesprekken, wanneer hij lieden aantrof, die nu eens de eene, dan eens de andere der snoode partijën wilden verontschuldigen. Maar eens op die wijze gesproken hebbende tegen eenige hoofden van het Florentijnsche volk, dat aan het Bologneesche vijandig was, en deze hem verheugd voorgeslagen hebbende zich met hen tegen zijne vaderstad te keeren, greep hem daarover derwijze een gevoel van schaamte aan, dat hij zich nooit meer overgaf aan zijne verbolgenheid. Integendeel, daar ook Florence verdeeld was in dezelfde partijën, en hij zich niet wilde aansluiten bij die, welke vroeger zijne tegenpartij was, hetgeen hem verraad zou hebben toegeschenen, en evenmin bij die, welke vroeger zijne eigene partij was, door welke hij zich trouweloos behandeld achtte, verliet hij Florence, en begon rond te zwerven naar Siëna, Pisa, Pistoia en de overige steden van Toskane; maar

(*) In 't Italiaansch is *patria* vrouwelijk.

in allen vond hij dezelfde partijën en dezelfde hartstochten; vandaar dat hij terugkeerde naar Florence, maar zonder meer te willen zien of hooren van de eene partij zoomin als van de andere; en sedert leefde hij in zich zelven gekeerd en eenzaam. En op die wijze het geheele jaar en niet weinig maanden van het volgende verloopen, en zijne verbolgenheid bedaard zijnde, begon de trek naar zijn vaderland, verhoogd door het verlangen naar zijne beminde. Nu en dan ging hij geheel alleen de stad uit, en zonder het zelf te weten den weg op, door de Appennijnen, op Bologna aan, en nu en dan liep hij tot op de hoogten, van waar hij in de verte den hem verboden vaderlandschen grond zou kunnen ontdekken of althans zich verbeelden dien te zien. En niet alleen de voorbijgangers, maar ook de engelen of de wolken of de winden zich daarheen ziende begeven, werd zijn hart met droefheid vervuld, en keerde hij terug. Maar nog erger grief was het voor hem, alleen en verlaten onder de volksmenigte te loopen langs de levendige en vroolijke straten der stad; iedereen in de weer te zien om zijn eigen vermaak te zoeken of zijne eigene zaken te behartigen, terwijl hij alleen werkeloos was en zonder ander verlangen dan naar den avond, die ook dien dag weder zou eindigen en hem nader zoude brengen tot het einde, welk dan ook, van zijne ballingschap.

C. Spelling en Uitspraak.

[§ **241.**] Het dient hier nog eens herhaald te worden, dat eene vocaal, die lang is, niet kort wordt door de wegwerping van eene eindvocaal. In weerwil dus, dat *sono*, *cotale*, *talora*, *peggiore* hunne eindvocaal wegwerpen, blijft toch de vocaal, die den klemtoon had, lang, alhoewel die nu eene consonant achter zich heeft als sluitletter.

[§ **242.**] Het meervoud *nemici* in A. Tekst dezer les, en het mrv. *nimici* (blz. 3, 9 en elders), zijn een en hetzelfde woord. De eerste lettergreep kan evengoed met *i* als met *e* gespeld worden. En het is nog al opmerkelijk, dat men die tweeërlei spelling ziet bezigen door denzelfden schrijver, en dat nog wel in hetzelfde verhaal — dus wèl een bewijs, dat het onverschillig is of men schrijft *nemico* of *nimico*, *nemici* of *nimici*, *nemica* of *nimica*, *nemiche* of *nimiche* (zie § 47).

[§ **243.**] In *peggior* (verkort van *peggiore*) hebben we op blz. 146 den klemtoon geplaatst op de lettergreep *or*, terwijl daarentegen op blz. 129 (Les 17) en elders in het woord *peggio* de klemtoon op de lettergreep *peg* geplaatst is. Daarover herleze men § 138 in Les 9.

[§ **244.**] De spelling *angelli* met *ll* is minder aannemelijk, dan de meestal voorkomende met één *l*. Het enkelvoud *angelo* (andzj'-ee-loo), engel, heeft in het meervoud *angeli*; en zóó wordt het ook doorgaans gespeld. — Het adjectief *scelleràto* (blz. 145) wordt doorgaans geschreven *scelerato*, dus met slechts één *l*.

D. Spraakkunst.

Vertaling van het Blijspel (blz. 142):

Fred. Dat is billijk. Betaalt men niet om zich te laten begraven? Dan moet men ook betalen om zich kapot te laten maken. Maar terwijl gij de stoelen klaarzet, wil ik een paar woorden tegen den gevangene zeggen. (Hij opent de deur, en Valerius komt er uit)

Val. En hoe lang moet deze gevangenschap duren?

Fred. Nog eene korte poos, maar zoo lang als noodig zal zijn. Hebt gij gehoord?

Val. Ja, ik heb gehoord en gezien. De stem en het gezicht van mijne lieve Angioletta hebben mijn gansche hart doen jubelen; maar de kletspraatjes, de verwaandheden en de bedriegerij van die drie geleerde beunhazen ...

Fred. Och! wat ik u bidden mag, laat hen voor hetgeen ze zijn. Het zal met de geneeskunde en de geneesheeren altijd gaan juist zooals met de vrouwen: men kan niet zonder, hoeveel kwaad men er ook van zegge. Ik hoop, dat uwe duiten en uwe edelmoedige aanbiedingen het gemoed van Jan Klaas zullen bewegen om geheel voor u te zijn. Pasquale, aan wien hij zijne dochter had willen geven, is hem reeds beginnen tegen te staan, doordien hij niet uit Rome is komen aanvliegen om hem te helpen.

Val. Voeg nog daarbij, dat mij voor de ziekte van Jan Klaas een zonderling middel door het hoofd speelt, maar een sekuur middel....

Fred. O, drommels! daar komen de geneesheeren terug met juffrouw Angiola. Verberg u, en luister het consult af.

Val. Ja, ik verschuil mij, en heb het genoegen hen af te luisteren. Ik wed, dat zij niet denken aan, of ten minste niet voor den dag komen met, het middel, dat ik later wil voorstellen.

Fred. Is het moeielijk? is het kostbaar?

Val. Neen; het is gemakkelijk, eenvoudig, snel werkend, en kost bitter weinig.

Fred. Dan kan men er ook verzekerd

van zijn, dat de geneesheeren het nooit zullen voorstellen. Verberg u; er is geen tijd meer.

Val. Laat mij er uit, wanneer gij het oogenblik gunstig acht.

8e Tooneel.

Angiola, de Geneesheeren en de Vorigen.

De drie geneesheeren, altijd statig, drogen hun voorhoofd af, kijken elkander aan, fronsen de wenkbrauwen, nemen statiglijk een snuifje, schudden hun hoofd, en laten om hunnen mond een klein glimlachje spelen, hetwelk aanduidt, dat zij de zaak meesterlijk begrepen hebben.

Ang. Nu, mijne heeren! wat denkt gij er van? [Zit Valerius nog opgesloten?] (Tegen Frederik met bezorgdheid)

Fred. [Ja; hij zit in het kamertje opgesloten, om nog wat vetter te worden Hij ontloopt u niet, neen, ontloopen doet hij u niet.]

Cas. Zonder zelfs den slaap te storen van mijnheer uwen vader hebben wij gezien, hebben wij gadegeslagen; nu is het onze taak, onze opmerkingen rijpelijk te overwegen. Als gij zoo goed wilt zijn, laat ons dan alleen, en wij zullen u roepen, zoodra wij beraadslaagd zullen hebben

Man. Ja, laat ons alleen, en wij zullen u roepen, zoodra wij beraadslaagd zullen hebben.

Acq. Zoodra wij beraadslaagd zullen hebben.

Ang. Dan verwijder ik mij, en verlaat mij op uwe diepe geleerdheid. [Zou ik niet bij Valerius kunnen gaan?]

Fred. [O! dat is te erg..... Dit is niet het vertrek voor de vrouwen. Ga maar naar uw appartement]

Ang. [Geduld] Bedien de heeren met chocolade, als ze die willen hebben. (De drie geneesheeren, met zeer veel plichtplegingen en eenige tusschen de tanden gemompelde woorden, geven te verstaan, dat zij die wel degelijk verwachten. Angiola gaat binnen. De twee knechts gaan af, om voor de chocolade te zorgen.)

Fred (Tegen Alex) [Laat ons gaan, Alexander! om de pap voor deze geleerde heeren klaar te maken.]

Alex. [Paardenboonen, paardenboonen, en geen chocolade.]

9e Tooneel.

De drie Geneesheeren.

(Zij leggen hunne deftigheid af, zoodra ze alleen zijn. Na eenige plichtplegingen wie in den fauteuil zal zitten, die in het midden zal staan, neemt Dr. Cassia daarin plaats, Manna aan zijne rechter- en de andere aan zijne linkerhand rondom de tafel. Terwijl Cassia gaat zitten, kijkt hij op zijn horloge, en de twee anderen doen insgelijks.)

Cas. Waarde vrienden! wat voor nieuws hebben wij?

Man. Niets, dat ik weet. Er was een gerucht in omloop over den keizer van Japan, maar ik houd het voor een opraapseltje.

Acq. En welk gerucht was dat?

Man. Men zeide, dat hij zijne vrouw verstooten had, en dat, wegens zulk eene beleediging, haar vader hem een allerbloedigsten oorlog wilde aandoen.

Cas. Ik heb er hoegenaamd niet van hooren spreken. Heeft niemand uwer de kranten?

Acq Ik heb ze niet bij mij.

Man. Ik ook niet.

Uitwerking der Opgave 3 van § 211 (zie H. Herhaling, blz. 144):

a) Verleden deelwoorden van wederkeerige werkwoorden, die den vierden naamval van den persoon regeeren:

blz. 66 si fosse *messo*; — blz. 75 Fazio *vestito*si; — blz 121 s'era *mostrato;* — blz. 130 si fosse *adoprato*, si sarebbe *donata;* — blz. 138 Imilda *fatta*si accorta.

b) en *c*) Van het onder *b*) en *c*) der Opgave 3 (§ 211) bedoelde, is in den tekst van Hoofdstuk A. der vorige les niets te vinden.

Dit is jammer; en daarom zullen wij beproeven of we, zonder hier voorbeelden te geven, de beoefenaars van dezen cursus zelven eenige voorbeelden van dien aard kunnen laten vinden.

Opgave 1. Geef op uit het blijspel *La Tarantola* (aanvangende blz. 102 en voortgaande tot en met blz. 152) alle verleden deelwoorden van wederkeerige werkwoorden,

a) die den vierden naamval van den persoon regeeren;

b) die den vierden naamval van het ding of voorwerp regeeren, en waarbij die 4e naamval voorafgaat;

c) die den vierden naamval van het ding of voorwerp regeeren, en waarbij die 4e naamval achter het deelwoord staat.

Over het Voorzetsel **da**.

(Vervolg van § 236.)

[§ **245.**] Wanneer van verblijf- of woonplaats gesproken wordt, bezigt men het voorzetsel *da* om uit te drukken „tot" wien men gaat, „naar" wien men zich heen begeeft, „bij" wien men komt, „bij" wien men woont. De Hollandsche uitdrukkingen „bij", „naar", „tot", in dergelijke uitdrukkingen, worden dus in het

Italiaansch vertaald met *da*. Zie echter § 246.

(Met het bepalend lidwoord wordt *da* tot één woord samengetrokken; zie § 22)

Opstel 2 Leer van buiten:

va Ella (wa èl'-a), gaat gij?
il notajo (no-taai'-o), de notaris.
andate (an-daat'-ee), ga. (*)
venga (wèn'-ga), kom
resti tu (rès'-ti toe), blijft gij.
abita ella (aab'-i-ta èl'-a), woont zij
ancora (an koor'-a), nog.
il dentista (dèn-tis'-ta), de tandmeester.

Vertaal:

1. Wanneer gaat gij naar den notaris? — 2. Ga naar den apotheker (†) — 3. Kom ook bij mij. — 4. Blijft gij liever bij mij of bij hem? — 5. De dochters zijn bij de tante. — 6. Woont zij nog bij den tandmeester?

(*) Zelfs al spreekt men tegen één persoon, bedient men zich toch van den tweeden persoon meervoud Zie *andare* blz 82.

(†) Zie blz. 136 en § 12.

[§ **246.**] Bij volzin 3 van het vertaalopstel der vorige § valt wèl op te letten, dat het onderwerp (de 1e naamval) van den volzin niet dezelfde persoon mag wezen als die, welke achter *da* staat.

De volzin „hij komt bij mij" wordt volgens § 245 in het Italiaansch vertaald: *egli viene da me*. Doch de volzin „ik kom bij mij (thuis)" heet in het Italiaansch: *io vengo a casa mia.*

Als het volzins-onderwerp, en de persoon, die achter *da* vermeld staat, een en dezelfde zijn, heeft dat *da* eene geheel andere beteekenis, bijv.: *io vengo da mè* wil zeggen: „ik kom voor mij zelven", „ik kom op mijne eigene gelegenheid", „ik kom alleen".

[§ **247.**] Wanneer van een Hollandsch substantief het doel of de bestemming van het tweede lid wordt uitgedrukt door het eerste lid der samenstelling, wordt zulk een samengesteld substantief in het Italiaansch omschreven met behulp van het voorzetsel *da*, hetwelk alsdan de beteekenis heeft van „om te", bijv.:

1) drinkwater (water om te drinken), *acqua da bere.*
2) eetzaal (zaal om te eten), *sala* (saal'-a) *da mangiare.*
3) slaapkamer (kamer om te slapen), *camera* (kaam'-ee-ra) *da dormire.*
4) leesboek (boek om te lezen), *libro da leggere* (lèdzj'-ee-ree).
5) waschwater (water om te wasschen), *acqua da lavare* (la-waar'-ee).

[§ **248.**] Zeer vele zulke samengestelde substantieven worden echter niet door een werkwoord, maar door een substantief omschreven, bijv. het in de vorige § genoemde woord.

1) slaapkamer (kamer „bestemd voor een bed"), *camera da letto* (lèt'-o).

Zoo ook:

2) werktafeltje (tafeltje „bestemd voor werk"), *tavola da lavoro* (taaw'-o-la da la-woor'-o).
3) vrouwenkleedingstuk (kleedingstuk „bestemd voor eene vrouw"), *vestito* (wès-tiet'-o) *da donna.*
4) theekopjes (kopjes „bestemd voor thee"), *tazze da tè* (tats'-ee da tee").
5) bloempot (pot „bestemd voor bloemen"), *vaso da fiori* (waaz'-o da fioor'-i).

[§ **249.**] Vele Italiaansche substantieven hebben eene geheel verschillende beteekenis, naarmate ze met *da* of met *di* omschreven worden

Voor hen, die Fransch kennen, en die dus het onderscheid weten tusschen „un verre *de* vin" en „un verre *à* vin", heeft deze § niets bevreemdends.

Doch ook zij zullen niettemin wel doen, bij de beoefening van het Italiaansch, op dat verschil tusschen **da** en **di** goed te letten. Men onthoude:

bicchiere (bik-kieer'-ee), glas;
vino (wien'-o) wijn;
un bicchiere **da** *vino*, een wijnglas.
un bicchiere **di** *vino*, een glas wijn.

NB. Het eerste (met *da*) is dus een glas, bestemd voor wijn; het tweede (met *di*) is een glas, waarin wijn zich bevindt, een glas met wijn.

Opstel 3. Leer van buiten:

la fiaschetta (fias-kèt'-a), het fleschje.
olio (ool'-io), olie.
il fazzoletto (fats-o-lèt'-o), de doek.
il collo (kòl'-o), de hals.
la dozzina (dòt-sien'-a), het dozijn.

Vertaal:

1. Een pot bloemen en een bloempot. — 2. Een olie-fleschje en een fleschje olie. — 3. Geef mij een glas wijn. — 4. Hebt gij wijnglazen gekocht? — 5. Ik heb een halsdoek gevonden. — 6. Ik heb liever een enkel kopje thee dan een dozijn (*) theekopjes.

(*) Herlees § 184.

Nog iets over het voorzetsel **di.**

(Vervolg op § 200.)

[§ **250.**] Het voorzetsel *di* staat altijd vóór de bijwoorden *più* (meer), *meno* (minder), *troppo* (te veel), wanneer die bijwoorden voorafgegaan worden door een telwoord, onverschillig of dat telwoord al dan niet een substantief bij zich heeft.

Nu lette men wel op, dat *di più* heel iets anders beteekent dan *di troppo.*

Opstel 4. Leer van buiten:
il mercato (mèr-kaat'-o), de markt;
al mercato, op de markt.
il mercante (mèr-kant'-ee), de koopman.
la scarsezza (skar-sèt'-sa), de schaarschte.
era (eer'-a), er was.
v' erano (weer'-a-noo), daar waren.
il fiorino (fio-rien'-o), de gulden.
la seta (seet'-a), de zijde.
la lana (laan'-a), de wol.
Vertaal:

1. Er was op de markt groote overvloed van wol en van zijde, maar er waren weinig kooplieden. — 2. Ik heb drie gulden te veel betaald. — 3. Gij zult twaalf gulden meer van mij hebben (*), dan van mijnen vader. — 4. De waarde van de wol is minder, dan die van de zijde. — 5. Er is groote schaarschte aan [*di*] geld op de markt. — 6. Voor geld krijgt men al de titels, die men maar wil. — 7. De dokter heeft een gulden te min ontvangen van mijne dochter.

Opgave 5. Uit Hoofdstuk A. (Tekst) van de 18 eerste lessen van dezen cursus al de voorbeelden opgeven, waarin *da* voorkomt zoodanig als in een der paragrafen 245—249 is aangeduid, en bij ieder voorbeeld opgeven welke dier paragrafen daarop van toepassing is.

Opgave 6 Uit het blijspel *la Tarantola* tot en met blz. 152 hetzelfde opgeven als bedoeld in Opgave 5.

Om de Opgaven 5 en 6 te volbrengen, moet natuurlijk hoofdstuk A. van les 1 tot 19 en hoofdstuk G. van les 13 tot 19 nagelezen worden.

Ten overvloede zij het hier nog eens herhaald: bij de beoefening van eene taal moet altijd in die taal overluid (dat wil zeggen hardop) worden gelezen.

(*) Zie blz. 111.

E. Lexicographie.

(Zie het NB. op blz. 7.)

mente, Eng.: mind. — *ingiustizia*, „injustice". — *toccare*, „toucher". — *ingrato*, „ingrat". — *patria*, „patrie" — *lecito*, „licite". — *vendicarsi*, „se venger". — *pensiero*, „pensée". — *riandare*, samengesteld uit *ri* (dat eene herhaling aanduidt) en *andare*, loopen; *riandò*, hij doorliep. — *scusare*, „excuser". — *esempio*, (ee-zèmp'-io), „exemple". — *in mano*, „en main". — *ferro*, „fer". — *fuoco*, „feu". — *proruppero*, van *prorompere* (proo-ròmp'-ee-ree), samengesteld uit het partikel *pro* (voorwaarts, voort, te voorschijn) en *rompere* (bl. 98). — *di rado*, „rarement", daarvan het subst. *radore* (ra-door'-ee), „rareté", zeldzaamheid. — *discorso*, „discours". — *abbattere* (ab-bat'-ee-ree), „abattre", neervallen, neerkomen. — *popolo*, „peuple". — *inimico* (= *nimico* en *nemico* zie § 242); alle drie die woorden zijn zoowel adjectief als substantief. — *rallegratine* = *con allegrezza* (al-ee-grèt'-sa), met blijdschap; vergelijk *allegria*, blz. 17. — *proposto*, van *proporre*; zie *porre*, blz. 84. — *vergogna*, „vergogne". — *prese*, van *prendere*, blz. 97. — *abbandonarsi*, „s'abandonner". — *divisa*, „divisé", van *dividere*, blz. 95. — *accostare*, „accoster" — *paruto*, „paru", van *parere*, blz. 84. — *tradimento*, „trahison". — *pareagli*, samengesteld uit *parea* (of *pareva*) en *gli*; zie *parere* (blz. 84, en vergelijk over de *v* § 225 (blz. 139) — *incominciare*, „commencer". — *vagare*, „vagabonder". — *furore*, „fureur". — *raccolse*, van *raccogliere* (rak-koolj'-iee-ree), samengesteld uit het werkwoord *cogliere* (zie blz. 82) en het voorzetsel *a*, dat daarmede verbonden wordt onder verdubbeling van de *c* (vergelijk § 226), terwijl eindelijk vóór dat werkwoord *accogliere* (ak-koolj'-iee-ree) het herhaling uitdrukkende *ri* aangehecht wordt, dat bij die aanhechting de *i* wegwerpt, zoodra het werkwoord, waarmede het verbonden wordt, niet met eene consonant aanvangt. — *ristretto*, van *ristringere* (ri strindzj'-ee-ree) of *ristrignere* (ri-strinj'-ee-ree), zijnde het partikel *ri* vastgehecht aan het met eene consonant aanvangende werkwoord *stringere* of *strignere*, zie blz. 99. — *solingo*, „en solitude", „seul". — *visse*, van *vivere*, blz. 100. — *cessare*, „cesser". — *soletto*, „seul". — *in verso*, „envers". — *vette*, enkelvoud: *la vetta* (wèt'-a), de hoogte. — *da lungi*, „de loin". — *immaginare*, „imaginer". — *vietato*, van *vietare* (wiee-taar'-ee), „éviter". — *suolo*, „sol", Eng.: soil. — *angelo* (§ 244), „ange", Eng.: angel. — *la nuvola* (noew'-o-la), of *il nuvolo* (noew'-o-loo), „nue". — *vento*, „vent". — *camminare*, „cheminer". — *solo*, „seul", vergelijk hierboven het verkleinwoord *soletto*, en twee regels vroeger *solingo*. — *brulicante*, „bruyant"; van *brulicare* (broel-i-kaar'-ee), wemelen, vol gewoel zijn. — *piacere*, „plaisir", — *senz'*, verkort van *senza*, dat hier zijne *a* wegwerpt, omdat het volgende woord met eene *a* aanvangt, „sans". — *giornata*, „journée". — *di più*, „de plus". — *il fine*, „la fin". — *qualunque*, „quelconque".

F. Mondeling Onderhoud.

Vragen.

1. Che dice il narratore delle ingiustizie e delle vendette?
2. E che dice del vindicarsi contro alla patria?
3. Come furono i pensieri dello infelice giovane? [Furono .... *en dan het antw.*]
4. Quali esempi ammirò?
5. Quando proruppero siffatti pensieri non di rado in feroci discorsi?
6. Avendo una volta parlato in cotal modo innanzi ad alcuni capi del Popolo Fiorentino, che cosa gli aveano proposta?
7. Perchè non voleva accostarsi alla parte già contraria? [Perchè .... *en dan het antw.*]
8. Che trovò in tutte le città di Toscana?
9. Raccolto (rak-kòlt'-o, *de wijk genomen hebbende*) a Firenze, in che maniera visse Bonifazio?
10. Quanto tempo passò così?
11. Cessata l'ira, che cosa incominciò?
12. Uscendo talora soletto della città, ove (oow'-ee, *waarheen*) s'avviava Bonifazio?
13. Trovandosi sulle vette, che cosa poteva scorgere da lungi o immaginare?
14. Vedendo non che i viandanti, ma gli angelli o le nuvole o i venti arrivarsi là, che cosa sentiva Bonifazio?
15. Che cosa eragli peggior disconforto?
16. Vedendo affaccendarsi ognuno ai proprii piaceri o negozii, come si sentiva Bonifazio? [Era .... *en dan het antw.*]

G. Gesprekken.

(Continuazione della commedia „LA TARANTOLA".)

dimenticare (di-mènt-i-kaar'-ee), vergeten.
capitare (kaap-i-taar'-ee), vóórkomen, zich opdoen.
spesso (spès'-so), dikwijls.
sollievo (sòl-lieew'-o), solaas, tijdkorting.

Cas. Io ancora me le sono dimenticate. Ma in verità bisogna sempre averle. Nella nostra professione capitano le occasioni assai spesso, nelle quali non si sa che cosa dire; e le nuove del mondo o pubbliche o private servono di molto sollievo.

ozio (oots'-i-oo), ledige tijd.
ozioso (oots-i-ooz'-o), ledig.

Man. Vi dirò; io dell' ozio me ne trovo pochissimo.

Acq. Così sono ancor' io.

Cas. Mi fate ridere. Parliamoci chiaramente; già siamo fra noi. Avete consulti?

Man. Sì, di tempo in tempo ne ho.

Acq. Ancor' io ne ho frequentemente.

Cas. Oh! benissimo; quando abbiate consulti, avete ancora ore inutili e tempo ozioso.

Man. Come potete dir ciò?

Acq. Io non v'intendo.

Man. Quando facciam consulto o stando presso il letto dell' ammalato, o alla presenza d'alcuno de' suoi parenti, allora bisogna parlar seriamente ....

l'infermo (lin-fèrm'-o), de zieke.
funestare (foen ès-taar'-ee), verontrusten, kwellen
mescolanza (mès-ko-lan'-tsa), mengsel.
termino (tèrm'-i noo) } uitdrukking,
termine (tèrm'-i nee) } term.
greci (Greet'-sji) } Grieksch.
greco (Greek' o) }

Cas. Questo si sa; ma quante volte non si fanno i consulti fra li medici soli? ed è facilissimo per noi l'essere soli e liberi; basta che diciamo non dovere l'infermo essere disturbato, nè li parenti funestati dalle nostre discussioni; e se alcuno s'ostina a rimanere, basta che noi allora cominciamo a parlar latino con qualche mescolanza di termini greci, vanno via tutti per disperazione.

accadere (ak-a-deer'-ee), gebeuren. Zie *cadere*, blz. 82.
decoro (dee-koor'-o), decorum; *per decoro*, voor de eer.

Man. Sì, sì, quest' è vero, e mi è accaduto moltissime volte.

Acq. A me pure molte volte è accaduto lo stesso; per altro è necessario tener bene in credito li consulti per decoro della medicina, altrimenti ....

mutiam (moet-*iaam'*), verkort voor *mutiamo*;
mutare (moe-taar'-ee), veranderen.
positura (pooz-i-toer'-a), houding.
appoggiarsi (ap-pòdzj-*iaar'*-si), leunen.
applicazione (ap-pliek-a-tsioon'-ee), inspanning, aandacht.
serj (seer'-i), statig, deftig (NB. *serj* = *serii*, mann. mrv. van *serio*, zie § 181).
sottocoppa (sòt-o-kòp'-a), presenteerblad, draagblad.
biscottino (bi-skòt-tien'-o), beschuitje; *biscotto* (bi-skòt'-o), beschuit. Zie *d* van § 151.

Cas. A me lo dite? Lo so quanto voi .... ma ora ci portano la cioccolata; mutiam discorso e positura, e parliam dell' infermo. (S'appoggiano tutti tre alla tavola, ma in una maniera che mostri applicazione profondissima e ragionamento importante.)

(Federico e Alessio ch'entrano serj con sottocoppe di cioccolata e biscottini: pon-

gono il tutto sulla tavola, e s' incamminano per partire.)

complicato (kòm-pli-kaat'-o), ingewikkeld.

guarire (gwwa-rier'-ee), genezen.

affaticare (af-faat-i-kaar'-ee), vermoeien, zijn best doen. Zie § 186 en § 111.

sudare (soe-daar'-ee), zweeten.

Cas. (In questo mentre dice.) La malattia è delle più complicate, ma la guariremo, affaticheremo, suderemo.

Man. Guariremo, affaticheremo, suderemo.

Acq. Affaticheremo, suderemo.

recitare (ree-tsji-taar'-ee), nadoen, spelen voor.

portento (pòr-tènt'-o), wonder, (figuurlijk:) feniks.

davvero (da-weer'-o), inderdaad.

sano (saan'-o), gezond.

guarigione (gwwaar-i-dzjoon'-ee), wonderkuur, genezing.

febbre (fèb'-bree), koorts.

maligno (ma-lin'-jo), kwaadaardig.

Fed. (Contraffacendoli nel partire.) [Mangeremo e beveremo.]

Ales. [E fors' anche ammazzeremo.] (Entrano tutti due.)

Cas. Ah! che ne dite? so recitar bene il medico?

Man Siete un portento.

Acq. Bravo, bravo davvero.

Cas. Ah, beviamo: alla salute dell' ammalato.

Man. Sì; e alla malattia dei sani.

Acq. Questo ci s'intende. Le guarigioni ci fanno onore, ma le malattie ci fanno vivere.

Cas. Avete molti ammalati voi altri?

Man. Io, lode al cielo, ho sei belle febbri maligne.

male (maal'-ee), ziekte.

grave (graaw'-ee), ernstig, zwaar.

vantaggioso (wan-tadzj-*ioo*z'-o), voordeelig.

innalzare (in-al-tsaar'-ee), verheffen, ophemelen.

stella (stèl'-a), ster.

muore (mwwoor'-ee) van *morire*, blz. 90.

acerbità (a-tsjèrb-i-ta'), hevigheid, kwaadaardigheid.

resistere (ree-zist'-ee-ree), weerstaan.

Cas. Buono; che fortuna! Mali gravi sono sempre vantaggiosi al medico. Se l'infermo guarisce, il medico è innalzato con mille elogj alle stelle; e se muore, l'acerbità del male, e la debole natura che non ha potuto resistere nè al male, nè alli medicamenti scusano e difendono il professore.

febbretta (fèb-brèt'-a), koortsje;

febbre (fèb'-bree), koorts; zie § 151.

terzana (tèr-tsaan'-a), anderendaagsche koorts.

arrabbiare (ar-rab-*ia*ar'-ee), gek of razend worden;

fare arrabbiare, gek of razend maken.

ricavare (ri-ka-waar'-ee), trekken.

guadagno (gwwa-dan'-jo), profijt.

chinachina (kien'-a-kien a), kina.

dieta (di-eet'-a), diëet.

spasso (spas'-so), pret, grap, vermaak;

mandare a spasso, laten ophoepelen, naar de maan laten loopen.

Acq. Felice voi! (A Manna.) Io non ho che sei o sette febbrette terzane che mi fanno arrabbiare, e dalle quali non ricavo che un tristo guadagno. Appena si è deciso che sono terzane, ognuno sa curarsi da sè. Chinachina e dieta; e il medico si manda a spasso.

abbondare (ab-bòn-daar'-ee), overvloeien.

Cas. Eh, cari amici, scusatemi; per noi altri voglion esser donne. Io curo pochissimi uomini, e moltissimi donne o nobili o civili; basta saperle secondare, e in verità la fortuna è subito fatta. Sono molti i mali veri, ma gl' ideali non son già pochi, e di questi le signore abbondano ad ogni momento. Elleno immaginano, inventano, e noi profittiamo e guadagniamo sulle loro invenzioni.

vapore (wa-poor'-ee), vapeur, benauwdheid.

convulsione (kòn-woel-*sioo*n'-ee), convulsie.

inappetenza (in-ap-ee tèn'-tsa), gebrek aan eetlust

svenimento (sween-i-mènt'-o), bezwijming, flauwte.

sorcio (sòrtsj'-*io*), muis.

giramento (dzjier-a-mènt'-o), duizeligheid.

semplicissimo (sèm-pli-tsjis'-si-moo), doodeenvoudig.

gelsomino (dzjèls-o-mien'-o), jasmijnbloempje.

Man. È verissimo, e l'ho provato ancor' io I vapori, le convulsioni, le inappetenze....

Acq. Gli svenimenti alla visita d'un sorcio, lo spaventarsi di qualche romore notturno, i giramenti di capo pel semplicissimo odore d'un gelsomino. ..

II. Herhaling.

Den tekst van hoofdstuk A. behandelen volgens de wenken op blz. 50; de opgaven 1 (blz 148), 5 en 6 (blz. 150) uitwerken, de opstellen 2 en 3 (blz. 149, en 4 (blz. 150) schriftelijk in het Italiaansch, en hoofdstuk G. (blz. 151) schriftelijk in goed Hollandsch vertalen.

20e LES.

La pazienza è un eccellente rimedio contra i dolori.
(la pa-tsjèn'-tsa è oen ètsj-èl-lèn'-tee ri-meed'-i-oo kòn'-tra i do-loor'-i)
Proverbio.

A. Tekst.

Allora, sentendosi cadere in siffatti pensieri, egli stesso
al-loor'-a sèn tèn'-do-si ka-deer'-ee in sif-fat'-ti pèn-sieer'-i eelj'-i stès''-so

se ne sarebbe voluto distrarre; ma 1 desiderando un amico,
see nee sa-rèb'-ee wo-loet'-o dis-trar'-ee ma deez-i-dee-ran'-do oen a-miek''-o

non trovava nè un compagno in mezzo a quella moltitudine].
nòn tro-waaw'-a nee'' oen kòm-pan''-jo in mèd'-zo a kwwèl'-a mòlt-i-toed'-i-nee

2 Vedeva accostarsi gli uni agli altri, disgiungersi, tornare,
wee-deew'-a ak-kòs-taar'-si lji oen'-i aalj'-i al'-tri dis-dzjioendzj'-eer-si tòr-naar'-ee

affaticarsi, sorridere, insomma vivere]; egli solo misero non
af-faat-i kaar'-si sòr-ried'-ee-ree in-sòm'-a wiew''-ee-ree eelj''-i sool-o miez'-ee-roo nòn''

vivea, ma 3 di rivivere o di morire] aspettava. Allora gli
wi-wee'-a ma di ri-wiew'-ee-ree o di mo-rier'-ee as-pèt-taaw'-a al-loor' a lji

tornava in cuore 4 il dolce tempo, e gli si facea questo più
tòr-naaw'-a in kwwoor'-ee il dòl''-tsjee tèm'-po ee lji si fa-tsjee'-a kwwès''-to pjoe

amaro]; allora bramava, e forse meditava la propria morte.
a-maar'-o al loor'-a bra-maaw'-a ee fòr'-see mee-di-taaw'-a la proop'-ri-a mòrt''-ee

E 5 forse n'era trattenuto meno dal dovere di religione, che
ee fòr'-see neer'-a trat-tee-noet'-o meen''-o dal do-weer'-ee di reel-i-dzjioon'-ee kee

dalla disperazione di lasciar l'ossa così fuori della patria,
dal'-a di speer-a-tsioon'-ee di lasj-iaar' lòs'-sa ko-si' fwwoor''-i dèl'-a paat''-ri-a

e non più rivedere la sua donna]. Perdurando arriverebbe,
ee nòn pjoe ri-wee deer'-ee la soe'-a dòn''-na pèr-doe-ran'-do ar-riew-ee-rèb'-ee

chi sa? a giorni migliori; 6 ammansa il tempo i più duri
ki sa'' a dzjiòr'-ni mielj-ioor''-i am-man'-sa il tèm'-po i pjoe doer''-i

uomini; e quelli che non ammansa, muta]. Così entravano
oe-oom'-i-ni e kwwèl'-i kee nòn'' am-man'-sa moet''-a ko-si' èn-traaw'-a-noo

nell' animo del fuoruscito 7 i pensieri di morte]; così compu-
nèl aan'-i-moo dèl fwwoor-oe-sjiet'-o i pèn-sieer' i di mòrt''-ee ko-si' kòm-poe-

tava 8 i giorni proprii e quelli de' suoi nemici]; e forse forse,
taaw'-a i dzjiòr'-ni proop'' ri ee kwwèl'-i dèi soe'-ooi nee-miet''-sji ee fòr'-see fòr'-see

infelice, anche questi con inavvertiti iniqui desiderii accor-
in fee-liet'-sjee an'-kee kwwèst'-i kòn in-aw-èr-tiet'-i in-iek'-wwi deez-i-deer'-i ak-kòr-

ciava, o con preghiere empie li chiedeva da Dio. Allora
tsjiaaw''-a oo kòn pree Gieer'-ee èm'-pi-ee li kiee-deew'-a da di''-o al-loor'-a

di sè inorridito sè stesso scoteva, e 9 domandavane perdono
di see'' in-òr-i-diet''-o see stès''-so sko-teew'-a ee do-man-daaw'-a-nee pèr-doon''-o

a Dio], e 10 tornava al solitario suo albergo, e lunghi
a di'-o ee tòr-naaw'-a al sool-i-taar'-i oo soe'-o al-bèr''-Go ee loen' Gi

giorni e interminate notti vivea]. Venivangli di tempo in
dzjiòr'-ni ee in-tèr-mi-naat' ee nòt'-i wi-wee''-a wee-niew'-aan-lji di tèmp'-o in

tempo 11 non frequenti lettere della sua donna], quanto meno
tèm'-po nòn free-kwwèn'-ti lèt'-ee-re dèl'-a soe'-a dòn''-na kwwan'-to meen'-o

di speranze, tanto più 12 d'amore e di costanza e virili conforti]
di spee-ran″-tsee tan′-to pjoe da-moor″-ee ee di ko-stan″-tsa ee wi-riel′-i kòn-fòrt″-i

piene. Perchè voi altre donne sempre mi siete parute divise in
pieen′-ee pèr-kee′ wooi al′-tree dòn′-nee sèm″-pree mi sieet′-ee pa-roet′-ee di-wiez′-ee in

due qualità: le une, che amate l'allegria, le faccende, il brio,
doe′-ee kwwaal-i-ta″ lee oen″-ee kee a-maat′-ee lal-lee-Gri′-a lee fat-tsjèn′-dee il bri′-o

e 13 cercate gli uomini felici, allegri, affaccendati]; e 14 se
ee tsjèr-kaat′-ee lji oe oom′-i-ni fee-liet′-sji al-lee′-Gri af-fatsj-èn-daat′-i ee see

questi o per sè o per fortuna mutano], voi, o li lasciate 15 a un
kwwèst″-i oo pèr see″ oo pèr fòr-toen″-a moet′-a-noo wooi oo″ li lasj-iaat′-ee a oen

tratto senza vergogna, o almeno a poco a poco e salvando le
trat′-o sèn′-tsa wèr-Gòn′-ja oo″ al-meen′-o a pook′-o a pook′-o ee sal-wan′-do lee

apparenze, ma rivolgendo l'amore in pietà]. Le altre poi son tutte
ap-a-rèn′-tsee ma ri-wòl-dzjèn′-do la-moor′-ee in pi-ee-ta″ lee al″-tree pooi soon toet′-ee

all' incontro, che 16 mettono amore naturalmente più ai non fortu-
al in-kòn″-tro kee mèt′-o-noo a-moor′-ee na-toer-al-mèn′-tee pjoe″ aai nòn″ fòr-toe-

nati che ai fortunati]; e 17 quanto più s'accresce l'infelicità,
naat′-i kee aai fòr-toe-naat′-i ee kwwan′-to pjoe″ sak-kree′-sjee lin-fee-liet-sji-ta″

tanto più anche cresce il loro amore e la loro abbandonata
tan′-to pjoe an′-kee kree′-sjee il loor′-o a-moor″-ee ee la loor′-o ab-ban-do-naat″-a

devozione]; e se son capaci d'impazzire o di perdersi, egli è 18 per
deew-o-tsioon′-ee ee see soon ka-paat′-sji dim-pat-sier′-ee oo di pèr-deer′-si eelj′-i è pèr

uno che sia del tutto caduto ancor egli e perduto]. Che se niuna
oen″-o kee si′-a dèl toet′-o ka-doet″-o an-koor′ eelj′-i ee pèr-doet″-o kee see nioen′-a

mai, Imilda certo era di queste.
maai i-mil″-da tsjèrt′-o eer′-a di kwwèst′-ee

B. Hollandsche Vertaling.

Motto:

Het geduld is een heerlijk middel tegen de smarten.

Als hij in dergelijke gedachten verviel, zou hij zelf zich gaarne daaraan onttrokken hebben; maar tot dit einde omziende naar eenen vriend, vond hij geen enkelen kennis in die gansche menigte. Hij zag hen, den een den ander aansprekende, van elkander afgaan, terugkeeren, druk in de weer zijn, lachen, kortom leven; hij alleen ellendig, leefde niet, maar wachtte om te herleven of te sterven. Dan kwam hem zijn gelukkige tijd voor den geest, en maakte hem dien van nu nog bitterder; dan verlangde hij naar zijnen dood, en peinsde misschien op middelen om zich dien te geven. En misschien werd hij minder door godsdienstplicht daarvan weerhouden, dan door de wanhoop zoodoende zijn gebeente buiten zijn vaderland te laten en zijne beminde niet meer terug te zien. Bleef hij volharden, dan zou hij, wie weet het? betere dagen zien komen; de tijd vermurwt de hardvochtigste menschen, en die, welke hij niet vermurwt, rukt hij weg. Zóó kwamen in de ziel van den balling de gedachten over den dood op: zóó berekende hij de levensdagen van zich zelven en die van zijne vijanden; en misschien, misschien, ongelukkig zijnde, verkortte hij de hunne met lichtvaardige snoode wenschen, of smeekte met goddelooze gebeden zulk eene verkorting af van God. Dan, verschrikt van zich zelven, wierp hij die gedachten van zich af, en vroeg daarvoor vergiffenis aan God, en keerde terug naar zijn eenzame verblijf, en bracht daar lange dagen en eindelooze nachten door. Van tijd tot tijd gewerden hem niet zeer druk komende brieven van zijne beminde, wel is waar weinig hoop brengende, maar des te rijker aan betuigingen van liefde en trouw en aan krachtige vertroostingen. Want gij, vrouwen! hebt mij altijd toegeschenen, onderscheiden te moeten worden in twee klassen: tot de eene klasse behoort gij, die de vroolijkheid, de bedrijvigheid, de levendigheid bemint, en de gelukkige, vroolijke, levendige mannen zoekt; en zoo die hetzij vanzelf of door een ongeluk veranderen, alsdan laat gij hen òf onbeschaamd dadelijk aan hun lot over, òf ten minste langzamerhand en met inachtneming van het decorum, maar met verandering van uwe

liefde in medelijden. Die van de andere klasse zijn juist het tegenovergestelde: als iets, dat zeer natuurlijk is, vestigen zij hare liefde meer op de niet gelukkigen, dan op de gelukkigen; en hoe grooter het ongeluk wordt, des te sterker neemt ook hare liefde toe en hare algeheele toewijding; en zoo zij in staat zijn haar verstand te verliezen of zich zelven te vergeten, is het voor een man, die geheel en al ongelukkig is voor zijne gansche toekomst, en verloren. Nu, zoo ooit iemand, dan behoorde Imilda tot deze klasse.

C. Uitspraak en Spelling.

[§ **251.**] *E forse n' era trattenuto.*

Hier hebben we *ne* geapostrofeerd, omdat het volgende woord met eene *e* aanvangt.

Dat *ne* vóór eene andere vocaal niet geapostrofeerd wordt, hebben wij reeds kunnen opmerken in de volgende voorbeelden: *se ne* **usci** (blz. 50), *ne* **increscе** (blz. 58), *se ne* **accrescerebbe** (blz. 115), zoomede in de voorbeelden *senza dir* n e *a* (blz 17), *voler* n e **aggiungere** (blz. 57) en *poter* n e **uscire** (blz. 113).

Evenmin wordt *ne* geapostrofeerd vóór de *h*, in weerwil dat die consonant (zie § 10) nooit uitgesproken wordt. Voorbeeld: *ne ho* (blz 151)

Op blz. 121 hebben we *ne* voluit, zonder apostrofe, in weerwil dat er eene *e* volgt (*volersene*, **e** *spegnere*); maar die *e* behoort blijkbaar tot een volgend volzinslid, en is zelfs door eene komma van *ne* gescheiden, zoodat hier geen apostrofeeren te pas komt. Hetzelfde, ofschoon daar niet door eene komma gescheiden, is het geval met *impazzirne e volerla* (blz. 25).

[§ **252.**] Opzettelijk moeten wij hier nogmaals de aandacht vestigen op een punt, waarop vooral gelet dient te worden door d i e beoefenaars van het Italiaansch, die zich bij hunne studie van een Ital.-Fransch woordenboek bedienen, en daardoor met hunne gedachten aanhoudend in het Fransch rondzwerven:

Het Italiaansche **ne** moet men niet verwarren met het Fransche ontkennings-partikel „ne"!!! Het heeft daarmede niets gemeens.

Slechts in één geval heeft het Italiaansche *ne* de beteekenis van „niet", namelijk wanneer het vóór het woord *vero* staat, bij voorbeeld: *ne vero?* (nee weer'-o), is het niet waar? want dan is het eene samentrekking van *non è*.

[§ **253.**] Het substantief *fuoruscito* wordt in de meeste woordenboeken aangetroffen *fuor***i**uscito (fwoor-*i*oes-sjiet'-o), samengesteld uit *fuori* (u i t, b u i t e n) en *uscito* (v e r t r o k k e n, g e w e k e n). Na alles wat we reeds geleerd hebben over het wegwerpen van eene eindvocaal, is het duidelijk, dat *fuori* zijne eindvocaal wegwerpen kan zoodra het in verbinding komt met een woord, dat met eene vocaal aanvangt: vandaar de spelling op blz. 153.

[§ **254.**] In de vorige les (blz. 146) hebben we het woord *lungi* (loen'-dzji) ontmoet, dat dáár een bijwoord is, en ook wel als voorzetsel voorkomt. Het is dus geheel iets anders dan het hier (op blz. 153) voorkomende bijvoeglijk naamwoord *lunghi*, waarin eene *h* moet staan, omdat het de meervoudsvorm is van *lungo* (loen'-go), en de *g* hier hare harde uitspraak (dat wil zeggen haren zachten k-klank) behouden moet. Herlees § 111.

D. Spraakkunst.

U i t w e r k i n g van de Opgaven en Opstellen der vorige les:

Opgave 1 (blz. 148):

a) Verleden deelwoorden van wederkeerige werkwoorden, die den vierden naamval van den persoon regeeren:

*un ladro che s'è introdott***o** (blz. 110);
*mi sono accostat***o** (blz. 110);
*vi siete espost***o** (blz. 110).

b) Verl. deelwoorden van wederk. werkwoorden, die den vierden naamval van het ding of voorwerp regeeren, en waarbij die 4e naamval vooraf gaat:

me **la** *sono dimenticat***a** (blz. 110);
me **le** *sono dimenticat***e** (blz. 151);
quest è **ciò** *che sinora si è vedut***o** *e osservat***o** (blz. 128);
appena **si** *è decis***o** (blz. 152).

c) Voorbeelden, waar de 4e nv. a c h t e r het wederk. deelwoord staat, hebben wij nog niet aangetroffen.

Opstel 2 (blz. 149):

1. Quando va Ella dal notajo? — 2. Andate dallo speziale. — 3. Venga anche da me — 4. Resti tu più volentieri da me o da lui? — 5. Le figlie sono dalla zia. — 6. Abita ella ancora dal dentista?

Opstel 3 (blz. 149):

1. Un vaso di fiori e un vaso da fiori. — 2. Una fiaschetta da olio e una fiaschetta di olio. — 3. Datemi un bicchiere di vino. — 4. Avete comprato bicchieri da vino? — 5 Ho trovato un fazzoletto da collo. — 6. Ho più volentieri una sola tazza di tè che una dozzina di tazze da tè.

Opstel 4 (blz. 150):

1. Era al mercato grande abbondanza

di lana e di seta, ma v'erano pochi mercanti. — 2. Ho pagato tre fiorini di troppo. — 3. Avrai da me dodici fiorini di più che dal mio padre. — 4. È grande scarsezza di denaro al mercato. — 5. Col denaro s'acquistano tutti i titoli che mai si vogliono (blz. 110). — 6. Il medico ha riscosso un fiorino di meno dalla mia figlia.

Opgave 5 (blz. 150):

Tot dus verre heeft A. Tekst zulke voorbeelden niet geleverd.

Opgave 6 (blz. 150):

Blz. 144: andar da Valerio (§ 245).

Vertaling van het Blijspel (blz. 151):

Cas. Ik heb ze ook vergeten. Maar eigenlijk moet men ze altijd bij zich hebben. In ons vak komen zeer dikwijls de gelegenheden voor, dat men niet weet wat te zeggen; en het nieuws van de wereld, hetzij van de openbare, hetzij van de particuliere, dient dan bijzonder goed tot tijdkorting.

Man. Ik zal u zeggen, dat ik zeer weinig ledigen tijd vind.

Acq. Dat is ook met mij het geval.

Cas. Gij doet mij lachen. Laat ons duidelijk spreken; wij zijn immers onder ons. Hebt gij consulten?

Man. Ja, van tijd tot tijd heb ik er

Acq. Ook ik heb er dikwijls.

Cas. O! zeer goed; wanneer gij consulten hebt, hebt gij ook nuttelooze uren en ledigen tijd.

Man Hoe kunt gij dat zeggen?

Acq. Ik begrijp u niet

Man. Wanneer wij consult houden, hetzij aan het bed van den zieke, hetzij in bijzijn van dezen of genen zijner familie-betrekkingen, dàn moeten wij ernstig spreken....

Cas. Dat is bekend; maar hoe dikwijls worden niet de consulten gehouden onder de geneesheeren alleen? en het is voor ons zeer gemakkelijk, alleen te zijn en vrij; wij behoeven slechts te zeggen, dat de patiënt niet gehinderd moet worden, en dat de familie-betrekkingen niet verontrust moeten worden door onze beraadslagingen; en zoo de een of ander dan toch doordrijft om er bij tegenwoordig te blijven, is het voldoende, dat wij Latijn beginnen te spreken, met hier en daar eenige Grieksche woorden er doorheen, dan gaan ze van armoede allen heen.

Man. Ja, ja, dat is waar, en het is mij zeer dikwijls voorgekomen.

Acq. Ook mij is dat verscheidene malen voorgekomen; trouwens, voor het aanzien van de geneeskunde is het noodzakelijk, de consulten in eere te houden, anders....

Cas. Zegt gij dat tegen mij? Dat weet ik zoo goed als gij..... maar daar komen ze ons de chocolade brengen; laat ons van gesprek en houding veranderen, en spreken wij over den patiënt. (Zij leunen alle drie op de tafel, maar op eene manier, die de ernstigste aandacht en gewichtige beraadslaging aanduidt.)

(Frederik en Alexander komen statig binnen met presenteer-bladen met chocolade en beschuitjes; ze zetten alles op de tafel neder, en gaan zich weder verwijderen.)

Cas. (Zegt onderwijl:) De ziekte is van zeer ingewikkelden aard, maar wij zullen haar overwinnen, ons best doen, zweeten.

Man. Overwinnen, ons best doen, zweeten.

Acq Best doen, zweeten.

Fred. (Hem nabootsende onder het heengaan.) [Wij zullen eten, en drinken].

Alex. [En misschien zelfs zullen wij kapot maken]. (Ze gaan allebei de deur in.)

Cas. Hè! wat zegt ge er van? Kan ik goed voor dokter spelen?

Man. Gij zijt een feniks.

Acq. Bravo, bravo, inderdaad.

Cas. Kom, laat ons drinken, op de gezondheid van den zieke.

Man. Ja, en op het ziek-worden van de gezonden.

Acq. Dat spreekt vanzelf. De genezingen doen ons eer aan, maar de ziekten doen ons leven.

Cas. Hebt gijlieden vele zieken?

Man. Ik heb, Goddank! zes mooie kwaadaardige koortsen.

Cas Goed; welk een fortuin! Ernstige ziekten zijn altijd voordeelig voor den geneesheer. Wordt de patiënt beter, dan wordt de dokter met allerlei loftuitingen opgehemeld tot in de wolken; en sterft hij, dan strekt de hevigheid van de ziekte, en het zwakke gestel, dat noch de ziekte noch de medicamenten heeft kunnen doorstaan, om den man van het vak te verontschuldigen en te verdedigen.

Acq Gij zijt gelukkig, gij. (Tegen Manna.) Ik heb maar zes of zeven anderendaagsche koortsjes, die mij razend maken, en waarvan ik slechts een mager profijtje trek. Niet zoodra is het uitgemaakt, dat het anderendaagsche zijn, of ieder weet zich zelven te genezen. Kina en diëet; en den dokter laat men rondom loopen.

Cas. Wel, waarde vrienden! met uw welnemen; voor ons geneesheeren willen de vrouwen zijn. Ik behandel zeer weinig mannen, en zeer vele vrouwen, zoo adellijke als burgerlijke; als men haar slechts behulpzaam weet te zijn, inderdaad, dan is uwe fortuin spoedig gemaakt.

Talrijk zijn de wezenlijke ziekten; maar de ingebeelde zijn het niet minder, en daaraan lijden de dames ieder oogenblik. Zij beelden zich ongesteldheden in, verzinnen er, en wij trekken partij en voordeel van hetgeen zij uitdenken.

Man. Dat is zeer waar, en ook ik heb dat bij ondervinding. De vapeurs, de zenuwachtigheden, het gebrek aan eetlust...

Acq. De flauwten bij het zien van eene muis, het zich bangmaken voor een of ander nachtelijk gedruisch, de duizelingen door het doodeenvoudige ruiken aan een jasmijnbloempje ...

Over het Voorzetsel **da.**

[§ **255.**] Menigmaal wordt een persoon of een voorwerp door een bijzonder kenmerk of kenteeken onderscheiden Zulk een karakteristiek onderscheidingsteeken, dat we in het Hollandsch aanduiden met het voorzetsel „met", of met een samengesteld adjectief, kan in het Italiaansch uitgedrukt worden met behulp van een der voorzetsels *da, di, con* en het bepalend lidwoord; bijv.:

„de man met den grijzen baard"
[grijs = grigio (griedzj'-*io*)] heet in het Italiaansch:

l'uomo dalla barba grigia,
of: l'uomo della barba grigia,
of: l'uomo colla barba grigia.

„het meisje met bruine oogen" heet:
la ragazza dagli occhi bruni,
of: la ragazza degli occhi bruni,
of: la ragazza cogli occhi bruni

☞ Van de drie vormen in beide bovenstaande voorbeelden, is de vorm met *da* het meest in gebruik.

[§ **256.**] Door *da* wordt afstand, scheiding, afhankelijkheid, afleiding, herkomst, oorsprong aangeduid. Met *da* wordt dus geantwoord op de vragen: „van wien?", „waar vandaan?", „waaruit?".

Voorbeelden:

beviamo dal *fiasco*, wij drinken uit de flesch
egli è caduto dalla *scala*, hij is van de ladder gevallen.
noi discendiamo da *poveri genitori* (dzjeeni-toor'-i), wij stammen af van arme ouders.
viene il vento da *settrione* (sèt-tri-oon'-ee), de wind komt uit het noorden
la sua malattia proviene da *intemperanza*, zijne ziekte spruit voort uit onmatigheid.
dieci miglia lontano (lòn-taan'-o) dalla *città*, tien mijlen ver van de stad af.
tutto dipende da *lui*, alles hangt af van hem.
io vengo dalla *caccia* (katsj'-*ia*), ik kom van de jacht.
partito da *Roma*, uit Rome vertrokken.
separarsi da *uno luogo* (lwwoog'-o) *o* da *una persona*, van eene plaats of van een persoon scheiden.

[§ **257.**] Ofschoon volgens de vorenstaande § de vorm met *da* de ware (en dan ook de meest heerschende) is, ontmoet men toch ook uitdrukkingen als deze: *partire* **di** *Roma*. Dit is eenvoudig eene elliptische manier van spreken voor: *partire* dalla città *di Roma*. Zoo ook: *egli è* **di** *Sassonia* (sas-soon'-*ia*) voor *egli è* dal paese (pa-eez'-ee, land) *di Sassonia*.

[§ **258.**] Het voorzetsel „door", waarmede wij in het Hollandsch uitdrukken van wien of waaruit eene werking uitgaat, wordt in het Italiaansch met *da* uitgedrukt, bij voorbeeld: (*)

l'incendario fu ucciso dal *popolo*, de brandstichter werd doodgeslagen door het volk.
egli è amato da *tutti*, hij wordt door allen bemind.
questa città fu assediata dai *Francesi*, deze stad werd belegerd door de Franschen.
il fallo fu fatto da *lui e non* da *me*, de misslag werd begaan door hem, en niet door mij.

[§ **259.**] Ook met den vierden naamval van een persoonlijk voornaamwoord heeft *da* de beteekenis van „door", zooals in de vorige § is opgegeven.

Doch met zulk een verbogen voornaamwoord vormt *da* ook zeer dikwijls eene eigenaardige spreekwijze, die uitdrukt, dat de werking uitgaat van het volzins-onderwerp geheel alleen en zonder vreemde hulp, bij voorbeeld:

ho fatto tutto da *me solo*, ik heb alles gedaan uit mij zelven, ik heb alles alleen gedaan.
il male è venuto da *sè*, het kwaad is vanzelf gekomen.
egli viene a casa da *sè*, hij komt naar huis alleen.

[§ **260.**] Op de vraag *da quando* (= sedert wanneer?) wordt in het Italiaansch geantwoord met *da*.

Voorbeelden:

Da *quando è Ella arrivato?* Da *jeri* (jeer'-i) Sedert wanneer zijt gij aangekomen? Sedert gisteren.
Dalla mia gioventù (dzjioow-èn-toe'), van mijne jeugd af aan.

(*) Leer van buiten:
popolo (poop'-o-loo), volk.
incendario (in-tajèn-daar'-i-oo), brandstichter.
ucciso (oet-sjiez'-o), doodgeslagen.
assediato (as-seed-iaat'-o), belegerd.
Francese (fran-tajeez'-ee), Franschman.
il fallo (fal'-o), de misslag.

da *oggi in poi* (da òd'-dzji in pooi"), van heden af aan.
dal *dì della sua partenza* (par-tènt'-sa), sedert den dag van zijn vertrek

Opgave 1.

Uit Hoofdstuk A. (Tekst) van Les 1 tot en met deze les 20 al de voorbeelden opgeven, waarin *da* voorkomt zoodanig als in een der paragrafen 255—260 is aangeduid, en bij ieder voorbeeld opgeven welke dier paragrafen daarop van toepassing is.

Opgave 2.

Uit het blijspel *la Tarantola* tot en met blz. 160 hetzelfde opgeven als bedoeld in Opgave 1.

Zie het met het handje aangeduide op blz. 150.

E. Lexicographie.

(Zie het NB. op blz. 7.)

cadere; vergelijk Fr. „caduc", vervallen, en „cadence", toonval. — *distrarre*, „distraire". — *compagno*, „compagnon". — *moltitudine*, „multitude". — *accostarsi*, „s'accoster". — *sorridere*, „sourire". — *insomma*, „en somme". — *rivivere*, „revivre". — *morire*, „mourir". — *amaro*, „amer". — *meditare*, „méditer". — *disperazione*, Eng.: desperation. — *ossa*, „os". — *rivedere*, „revoir". — *perdurare*, vergelijk Eng.: perdurable, perduration. — *arrivare*, „arriver". — *chi sa*, „qui sait". — *ammansare*, een werkwoord, gevormd van het adjectief *manso* (man'-so), mak, tam, zacht, met het voorzetsel *a* er vóór, terwijl de *m* bij die aanhechting verdubbeld is (zie § 226); vergelijk Fr. „mansuétude". — *duro*, „dur". — *mutare* (moe-taar'-ee), veranderen, verplaatsen; daarvan het substantief *mutazione* (moet-a-tsioon'-ee), „mutation". — *entrare*, „entrer". — *fuoruscito*, uitgewekene (zie § 253). — *computare*, „compter", Eng.: to compute. — *infelice*, door het ontkenningspartikel *in* het tegenovergestelde van *felice* (blz. 152); vergelijk Fr. „félicité". — *inavvertito*, van welker onbedachtzaamheid men zich niet „averti" heeft. — *iniquo*, „inique". — *desiderio*, „désir". — *accorciare*, „raccourcir". — *empio*, „impie". — *inorridito*, „en horreur". — *scoteva*, van *scuotere* (blz. 99). — *perdono*, „pardon". — *solitario*, „solitaire"; vergelijk *solo* (blz. 150). — *albergo*, „auberge". — *interminato*, „interminable". — *venivangli;* bij de aanhechting van *gli*, werpt *venivano* zijne eind-*o* weg. — *di tempo in tempo*, „de temps en temps". — *frequente*, „fréquent". — *lettera*, „lettre". — *costanza*, „constance". — *virile*, „viril". — *conforto* (kòn-fòrt'-o), troost; vergelijk Eng.: comfort. — *pieno*, „plein". — *paruto*, van *parere*, blz. 84. — *la faccenda* (fattsjèn'-da), de drukte, „beaucoup à faire". — *brio*, „bruit". — *affacendato*, „affairé". — *per fortuna*, „par mauvaise fortune". — *a un tratto*, „d'un trait". — *salvare*, „sauver". — *apparenza*, „apparence". — *pietà*, „pitié" (medelijden); maar ook „piété" (vroomheid). — *fortunato*, „fortuné" — *accrescere* (ak-kreesj'-ee ree) „accroître", Eng.: to increase — *abbandonato*, „abandonné". — *devozione*, „dévotion", „dévouement". — *capace*, „capable". — *impazzire* = *impazzare* (im-patsaar'-ee), van *pazzo*, krankzinnige (waarvan blz 57 het meervoud *pazzi*). — *perdersi*, „se perdre". — *caduto*, van *cadere*; zie bovenaan in dit hoofdstuk, en op blz. 82. — *perduto*, „perdu", van *perdere* (pèrd'-ee-ree), „perdre".

F. Mondeling Onderhoud.

Vragen.

1. Sentendosi cadere in siffatti pensieri, perchè non se ne distraeva (dis-traeew'-a, *onttrok*) egli? [Perchè... *en dan het antw.*]
2. Che vedeva in mezzo a quella moltitudine?
3. Egli solo misero e non vivendo, che aspettava?
4. Aspettando l'uno o l'altro, che cosa gli tornava in cuore?
5. Da quali considerazioni (kòn-si-deera-tsioon'-i, *overwegingen*) era trattenuto del meditare la propria morte?
6. Quale speranza poteva avere Bonifazio che arriverebbe, chi sa, a giorni migliori?
7. Quali pensieri entravano così nell' animo del fuoruscito?
8. Che cosa computava egli?
9. Che faceva Bonifazio scuotendo (skwwo-tèn'-do, *van zich afwerpende*) i sui iniqui desiderii?
10. Che faceva poi?
11. Che venivangli di tempo in tempo?
12. Di che cosa erano piene queste lettere?
13. Che dice il narratore alle donne che amano l'allegria, le faccende, il brio? [Voi... *en dan het antw.*]
14. Quando sono lasciati questi uomini?
15. In che maniera li lasciano tali donne?
16. Come si conducono (kòn-doek'-o-noo, *gedragen*) le donne dell' altra qualità?
17. Sono preste (prèst'-ee, *vlug*) ancor queste a lasciarli? [All' incontra... *en dan het antw.*]
18. Per qual'uomo seriano capaci queste donne d'impazzire o di perdersi?

G. Gesprekken.

(Continuazione della commedia „LA TARANTOLA".)

incerto (in-tsjèrt'-o), buitenkansje
arricchire (ar-i-kier'-ee), rijk maken.
stia (sti'-a). Zie blz. 83.
addosso (ad-dòs'-so), op den hals.
malette (ma-lèt'-ee), kleine ongesteldheid. Zie *male* (blz 152) en § 151.
sgridare (sgri-daar'-ee), beknorren.
regalare (reeg-a-laar'-ee), geschenken geven aan; onthalen.
anzi (an'-tsi), integendeel.
svagamento (swaag-a-mènt'-o), afleiding.
dissipazione (dis-si-pa-tsioon'-ee), verstrooiing.
ordinare (òr-di-naar'-ee), voorschrijven
sciroppo (sji-ròp'-o), stroopje.
perpetuo (pèr-peet'-oe-oo), voortdurend, blijvend.
brodo (brood'-o), soep.
rana (raan'-a), kikvorsch.
pollastrella (pòl-as-strèl'-a), *pollastra* (pòl-last'-ra), kuiken. Zie § 151.
ingrassare (in-gras-saar'-ee), vetmesten.
giovare (dzjio-waar'-ee), goed zijn (heilzaam zijn) voor.
inquieto (in-kwwi-eet'-o), onrustig.
smanioso (smaan-ioos'-o), woelig.

Cas. Sono gl'incerti che felicemente vengono ad arricchire il medico, ed anche a far che stia allegro. Per esempio, vi sarà una signora che vuol far di notte giorno, e vivere una disordinatissima vita, ella per conseguenza si attira addosso mille maletti; il marito s'inquieta, la sgrida, e vorrebbe ridurla ad una vita più regolata; il medico è consultato, ma il medico, pagato dal marito e regalato della signora, dice ch' ella anzi ha bisogno di svagamento e dissipazione; le ordina o uno sciroppo, che poi diventa perpetuo, o un brodo di rane, pollastrelli ingrassati col latte; assicura che le ore tarde non le pregiudicano punto, ma che anzi le giovano, così passanda via le ore notturne (che sariano per lei inquiete e smaniose) fra l'allegria e i divertimenti; e che già basta dormire ad una qualche ora del giorno.

pretesto (pree tèst'-o), voorwendsel.
conversazione (kòn-wèr-sa-tsioon'-ee), gezelschap.
indur = *indurre* (in-doer'-ee), nopen, bewegen.
spese (speez'-ee), kosten. Duitsch: „Spesen".)
occorrente (òk-kòr-rènt'-ee), er op loopende; vergelijk blz. 97.
gracile (graatsj'-i-lee), zwak.
aria (aar'-i-a), lucht;
aria di notte, avondlucht.
solitudine (sool-i-toed'-i-nee), groote stilheid.
malinconia (maal-in-koon'-ia), eentonigheid.
fatale (fa-taal'-ee), noodlottig.
ec. = *eccetera* (èt-tsjeet'-ee-ra), en zoo voorts.
intanto (in-tant'-o), meteen.

Cas. E un' altra vi sarà che vorrebbe pure un pretesto per avere conversazione la sera in casa propria, e per indur il marito a farne le spese occorrenti; si dice allora, che quella signorina è di gracile temperamento; che bisogna si guardi dall' aria di notte, ma che la solitudine e la malinconia le sarebbero fatali, ec. ec.; e il buon marito paga, la signora regala, sta in casa, fa la conversazione, e quella intanto diventa la conversazione del medico.

la bibita (bieb'-i-ta), het drinken.
la bagnatura (banj-a-toer'-a), het baden.
delizia (dee-liets'-i-a), heerlijk ding.
bagno (ban'-jo), bad.
giovare (dzjio-waar'-ee), helpen, baten.
bramare (bra-maar'-ee), vurig verlangen.
viaggetto (wi-ad-dzjèt'-o), reisje;
viaggio (wi-adzj'-io), reis. Zie § 151.
ottien (òt-tieen') = *ottiene*;
ottenere (òt-ee-neer'-ee), verkrijgen. Zie *tenere*, blz. 86.
compiacere (kòmp-ia-tsjeer'-ee), bevallen, naar den zin zijn.
viaggiare (wi-adzj-iaar'-ee), reizen.
divertirsi (diew-èr-tier'-si), zich amuseeren.

Acq. E le bibite d'acque e le bagnature? Oh, queste poi veramente sono delizie. S'ordinano i bagni ad una signora: il medico ben conosce che ogni acqua più semplice le gioverebbe, ma la signora, che bramerebbe di far un bel viaggetto, ottien dal medico che le prescriva qualche luogo il più lontano che può; e il medico subito la compiace, il marito paga, la moglie viaggia e si diverte, e il medico viaggia e si diverte ancor' egli.

voglion (woolj'-ioon) = *vogliono*.
toccare (tòk-kaar'-ee), raken;
ci tocca, het is onze plicht.
parentela (paar-èn-teel'-a), familie.
strano (straan'-o), vreemd.
nojoso (no-jooz'-o), vervelend.
adoratore (aad-oor-a-toor'-ee), aanbidder.
ridere (ried'-ee-ree), lachen.

Man. In somma, non può negarsi per noi voglion esser donne. È vero che ci tocca a render conto di esse non solamente ai mariti, a tutta la parentela, e quel che è più strano e nojoso anche agli adoratori; ma finalmente poi il guadagno ne viene con più abbondanza

Acq. Così è, e noi tutti lo sappiamo per prova. (Poi ride)

Cas. Di che ridete?

disgraziato (dis-Gra tsiaat'-o), ongelukkige.

sillaba (sil'-a-ba), sillabe, (vertaal:) enkel woord.

Acq. Rido perchè abbiamo parlato di molte malattie, di molti ammalati e di varie altre cose; (Ridendo) e di questo povero disgraziato che ci ha fatti chiamare a consulto non s'è detta neppure una sillaba.

Man Veramente ha ragione, quest' è un po' strana.

altrove (al-troow'-ee), elders

tradire (tra-dier'-ee), verraden, slecht behandelen.

prefisso (pree-fis'-so), bepaald, vastgesteld;

prefiggere (pree-fidzj'-ee-ree), van te voren bepalen Zie *figgere*, blz 95.

cartuccia (kar-toetsj'-ia), patroon, rolletje kruit; (hier:) duimkruit, steekpenning

ducato (doe-kaat'-o), dukaat.

Cas Benissimo. In questo consulto abbiam parlato d'altri ammalati, nei consulti che faremo altrove parleremo di lui; così non si tradisce nessuno; e quando andiamo a casa nostra, la sera, possiam giurare che se tutti ci hanno pagati, noi pure abbiam parlato di tutti. (Tira fuori l'orologio, e così fanno gli altri.) La mezz' ora è passata, che è il tempo prefisso, dopo il quale correr deve a noi la cartuccia dei quattro ducati per ciascheduno; basta così. Scriviamo.

accorto (ak-kòrt'-o), gemerkt;

accorgersi (ak-kòrdzj'-eer-si), bespeuren; ter kennis komen. Zie blz. 93.

cagione (ka-dzjioon'-ee), oorzaak

meco (meek'-o), met mij

Man. M'è passato il tempo che non me ne sono accorto.

Acq. La buona compagnia fa quest' effetto. Ma che cosa scriveremo?

Cas. Non vi mettete in pena, che abbiam già capito e il male e la cagione di esso. Voi meco avete veduto che il morso è di tarantola Il modo di guarirlo è facilissimo ed è comune, ma non bisogna parlarne.

Man. No certamente.

Acq. Oh bella! la cura sarebbe subito finita.

certuni (tsjèr-toen'-i), sommigen.

per le lunghe (loen'-Gee), den langen weg.

sostanza (sòs-tan'-tsa), goed, bezitting, eigendom.

vicendevolmente (wietsj-èn-dee-woolmènt'-ee), wederzijds.

campanello (kamp-a-nèl-o), bel; *campana* (kam-paan'-a), klok. Zie § 151.

Cas. Mi fanno ridere certuni. Vedono che gli avvocati vanno per le lunghe! e vorrebbero che i medici andassero per le corte? No, signore; se quelli difendono le sostanze, noi difendiamo le vite....

Man. (Ridendo) Cioè, parliam sinceri fra noi; quelli mettono mano nelle altrui sostanze, e noi mettiam mano nelle altrui vite... ma pure...

Cas Oh scriviamo, scriviamo. (Scrivono tutti tre, pronunziando forte ciò che scrivono, ed interrompendosi vicendevolmente.)

Cas. (*) *Recipe. Medullae panis uncias quatuor.*

Man. *Magisterium coraliorum cum croceo orientali, ana drachmas duas.*

Acq. *Calcis vivae uncias sex mixtae cum acqua frigida, in fusis pimpinellae e urticae manipulis duobus.*

Cas. Basta così; *pro externo usu* Poniam sotto i nostri nomi. Noi abbiam fatto il nostro dovere. (E suona il campanello.)

X. = *decima* (deetsj'-i-ma), tiende.

figurarsi (fieG-oe-raar'-si), zich verbeelden

Scena X.

Federico, Alessio e Detti

Cas. (Prende le tre ricette.) Ci figuriamo che il signor Giannicola dorma ancora.

Fed. Così credo. Se fosse svegliato, la signora Angiola sarebbe venuta a dirlo.

artiglieria (ar-tielj-ee-ri'-a), artillerie, batterij.

scaricare (skaar-i-kaar' ee), afschieten, afvuren. Zie § 111.

malignità (ma-lienj-i-ta'), kwaadaardigheid, (hier:) ongesteldheid.

morboso (mòr-booz'-o), besmettelijk, aanstekelijk.

molestatore (mo-lèst-a-toor'-ee) / *molestatrice* (mo-lèst-a-trietsj'-ee) } verontrustend. Hierover in Les 21.

acciocchè (atsj-iòk-kee'), opdat.

droga (drooG'-a), medicament Zie § 46.

manipolare (maan-i-po-laar'-ee), klaarmaken

Cas. (Sempre con gravità.) Dorma pure. L'ammalato che dorme non deve mai disturbarsi: *Somnum est balsamum vitae* (*) Eh, eh? (Ai compagni, i quali risponderanno con moti ridicoli, ma naturali.)

(*) Al het cursief gedrukte, dat hier volgt, is Latijn.

H. Herhaling.

Den tekst van hoofdstuk A. behandelen volgens de wenken op blz 50. — De opgaven 1 en 2 (blz 158) uitwerken. — Hoofdstuk G. (blz. 159) schriftelijk in goed Hollandsch vertalen.

VOLLEDIGE
LEERCURSUS
OM
ZONDER ONDERWIJZER
uitsluitend door eigen oefening
GEMAKKELIJK EN SPOEDIG DE
ITALIAANSCHE TAAL
VOLGENS DE REGELEN DER SPRAAKKUNST EN DEN BESCHAAFDEN OMGANGSTOON TE LEEREN SCHRIJVEN EN SPREKEN.

DOOR

SERVAAS DE BRUIN.

TWEEDE DRUK.

11e BRIEF (Les 21 en 22).

ZUTPHEN
P. PLANTENGA Bzn.
1880.

Prijs 60 Cent per brief. Compleet in 12 brieven. Afzonderlijke brieven niet verkrijgbaar.

N.B. Eerst moet de eene brief geheel ingestudeerd zijn, voor dat de volgende geopend en doorbladerd wordt.

Zie verder de achterzijde van den omslag.

21e LES.

Al bisogno si conosce l'amico. Proverbio.
(al bi-zòn'-jo si ko-noosj'-ee la-miek'-o)

Un amico fedele è il più prezioso tesoro. Prov.
(oen a-miek'-o fee-deel'-ee è il pjoe pree-tsiooz'-o tee-zoor'-o)

A. Tekst.

E mentre ogni dì più acquistava 1 voce di ritrosa e
ee mèn'-tree òn'-ji di'' pjoe'' ak-kwwis-taaw'-a woot'-sjee di ri-trooz'-a ee

superba], disprezzando i voti, e negando 2 la mano de'
soe-pèr'-ba dis-prèt-san'-do i woot'-i ee nee-gan'-do la maan'-o dèi

maggiori uomini e de' più briosi giovani della città], ella
madzj-ioor'-i oe-oom'-i-ni ee dèi pjoe bri-ooz'-i dzjio-waan'-i dèl'-a tsjit-ta'' èl'-a

scriveva al fuoruscito 3 che mandasse a toglierla, od ella,
skri-weew'-a al fwwoor-oe-sjiet'-o kee man-das'-see a toolj-ieer''-la ood èl'-a

anche sola ed a piè, lo verrebbe a raggiugnere]; e 4 che
an'-kee sool''-a eed a pjee'' lo wèr-rèb'-ee a rad-dzjioen'-jee-ree ee kee

ella volentieri abbandonava casa, padre e fratelli per lui],
èl'-a wo-lèn-tieer'-i ab-ban-do-naaw'-a kaaz'-a paad'-ree ee fra-tèl'-i pèr loei''

che 5 ad ogni modo era signor suo, ed ella sua donna
kee ad òn''-ji mood'-o eer'-a sien-joor' soe'-o eed èl''-a soe'-a dòn'-na

innanellata da lui], e 6 che lo dovea e voleva ad ogni modo
in-a-nèl-laat'-a da loei ee kee loo do-wee'-a ee wo-leew'-a ad òn''-ji mood'-o

e in ogni luogo seguire]. Bonifazio che innamorato e per
ee in òn''-ji loe-oog'-o see-gwwier'-ee boon-i-faat'-si-oo kee in-a-mo-raat'-o ee pèr

ciò generoso giovane era, quando il rapivano di contento
tsjioo dzjeen-ee-rooz'-o dzjio-waan'-ee eer'-a kwwan'-do il ra-piew'-a-noo di kòn-tèn''-to

queste parole, tanto per altra parte l'accoravano, e 7 più volte
kwwèst'-ee pa-rool'-ee tan'-to pèr al'-tra par'-tee lak-ko-raaw''-a-noo ee pjoe wòlt'-ee

scrivevale che non voleva]. Ma non la potendo pure dis-
skri-weew'-a-lee kee nòn wo-leew''-a ma nòn la po-tèn'-do poer'-ee dis-

suadere, e vedendo 8 il suo esiglio allungarsi e le speranze
swwa-deer''-ee ee wee-dèn'-do il soe'-o ee-zielj'-io al-loen-gaar''-si ee lee spee-ran'-tsee

scostarsi], e dal proprio desiderio mosso finalmente, 9 di
skòs-taar''-si ee dal proop''-ri-oo deez-i-deer'-i-oo mòs'-so fi-nal-mèn'-tee di

soppiatto parti di Firenze], e per discosta via a Pistoia, e
sòp-pjat'-o par-ti' di fi-rèn'-tsee ee pèr dis-kòst''-a wi'-a a pi-stooi'-a ee

poi a Modena, e finalmente presso a Bologna 10 alla capanna
pooi a mood'-ee-na ee fi-nal-mèn'-tee près'-so a bo-lòn''-ja al'-a ka-pan'-na

della vecchierella] ne venne. La quale, se vi ricorda, 11 avea
dèl'-la wèk-ieе-rèl''-a nee wèn'-ee la kwwaal'-ee see wi ri-kòr'-da a-wee'-a

la prima volta ricevuto Bonifazio in abito mentito, e cre-
la priem''-a wòlt'-a ri-tsjee-woet'-o boon-i-faats'-i-oo in a-biet'-o mèn-tiet''-o ee kree-

dutolo quel donzello cacciato di casa dai Lambertazzi]; ma
doet'-o-loo kwwèl dòn-tsèl''-o katsj-iaat'-o di kaaz'-a daai lam-bèr-tat'-si ma

in ultimo, 12 così essendo necessario per revedersi l'altre
in oelt''-i-moo ko-si' ès-sèn'-do nee-tsjès-saar'-i-oo pèr ri-wee-deer'-si lal''-tree

volte], era stata messa nella fiducia de' due amanti, e
wòlt'-ee eer'-a staat'-a mès'-sa nèl'-a fi-doetsj''-i-a dèi doe'-ee a-man'-ti ee

avendone di molti e grandi regali ricevuti, 13 li avea sempre
a-wèn'-do-nee di mòlt'-i ee gran'-di ree-gaal''-i ri-tsjee-woet'-i li a-wee'-a sèm'-pree

fedelissimamente aiutati e serviti]. Per la quale fatto saper
feed-ee-lis-si-ma-mèn'-tee aai-oe-taat''-i ee sèr-wiet''-i pèr la kwwaal'-ee fat'-o sa-peer'

prima ad Imilda la sua venuta, e che non movesse sino a nuovo
priem''-a ad i-mil''-da la soe'-a wee-noet'-a ee kee nòn mo-wès'-see sien'-o a noe-oow'-o

cenno, ne fece poi anco avvisato 14 uno amico suo e compagno
tsjèn'-no nee feet'-sjee pooi'' an'-ko aw-i-zaat'-o oen'-o a-miek''-o soe'-o ee kòm-pan'-jo

dall' infancia, e quasi solo di tanti rimastogli fedele]. E con
dal in-fants'-i-a ee kwwaaz'-i sool''-o di tan'-ti ri-mast'-o-lji fee-deel'-ee ee kòn

questo abboccatosi più volte alla capanna, disposero, 15 che rac-
kwwèst''-o ab-bòk-kaat'-o-si pjoe wòlt'-ee al'-a ka-pan'-na dis-pooz''-ee-roo kee rak-

cozzando una ventina de' suoi scudieri e uomini d'arme, con
kòt-san'-do oen'-a wèn-tien'-a dèi soe'-ooi skoed-zeer'-i ee oe-oom'-i-ni dar''-mee kòn

tre buoni palafreni si trovassero tre giorni appresso al-
tree bwwoon'-i paal-a-freen'-i si tro-was'-see-roo tree'' dzjòr'-ni ap-près'-so al

l'annottare in una macchia molto vicina alla capannuccia]; dove
lan-nòt-taar'-ee in oen'-a mak''-i-a mòlt'-o wi-tsjien'-a al'-a ka-pan-noetsj'-ia doow''-ee

poi Bonifazio ed Imilda, con quella donzella consapevole de'
pooi boon-i-faat'-si-oo eed i-mil'-da kòn kwwèl'-a dòn-tsèl'-a kòn-sa-peew'-o-lee dèi

loro amori, verrebbero, e 16 tutti insieme per la via più presso
loor'-oo a-moor'-i wèr-reb''-ee-roo ee toet''-i in-zeem'-ee pèr la wi'-a pjoe près'-so

ai confini si caccerebbero di corsa]. In ultimo, per la vecchia, fecene
aai kòn-fien'-i si katsj-ee-reb'-ee-roo di kòr'-sa in oelt''-i-moo pèr la wèk'-i-a feetsj'-ee-nee

avvisata Imilda, ed ella la sua donzella. Onde, venuto il giorno
aw-i-zaat'-a i-mil''-da eed èl''-a la soe'-a dòn-tsèl'-a òn'-dee wee-noet'-o il dzjòr'-no

appuntato, 17 queste due insieme, quasi a diporto uscendo non
ap-poen-taat'-o kwwèst'-ee doe'-ee in-zeem'-ee kwwaaz'-i a di-pòrt''-o oe-sjèn'-do nòn''

attese, alla capanna vennero, e inosservate giunsero].
at-teez'-ee al'-a ka-pan''-na wèn'-ee-roo ee in-òs-sèr-waat'-ee dzjoen''-see-roo

---

B. Hollandsche Vertaling.

Motto's:

Aan de daden kent men den vriend. *Spreekwoord.*
Een trouwe vriend is de kostelijkste schat. *Spreekw.*

En terwijl zij elken dag meer den naam kreeg van eigenzinnig en trotsch, daar zij de wenschen verachtte en de hand weigerde van de aanzienlijkste mannen en van de knapste jongelieden in de stad, schreef zij aan den balling, dat hij haar moest laten halen, of dat zij, desnoods alleen en te voet, zelve naar hem toe zou komen; en dat zij gaarne huis, vader en broeders verliet voor hem, dat hij in elk geval haar heer was, en zij zijne verloofde, en dat zij hem op alle manieren en overal moest en wilde volgen. Bonifacius, die een liefdevol en derhalve een grootmoedig jongeling was, hoezeer door die woorden ten hoogste verrukt, werd er aan den anderen kant ook door bedroefd, en schreef haar verscheidene malen dat hij dat niet wilde. Maar haar toch niet daarvan af kunnende brengen, en ziende dat zijne ballingschap bleef voortduren en dat de hoop, daaraan een eind te zien komen, hoe langer hoe minder werd, en ook gedreven, eindelijk, door zijn eigen verlangen, vertrok hij heimelijk uit Florence, en langs eenen omweg naar Pistoia, en vervolgens naar Modena, en kwam eindelijk in de nabijheid van Bologna naar de hut van de oude vrouw. Deze, als ge u herinnert, had den eersten keer Bonifacius in vermomde kleeding ontvangen, en geloofd dat hij die knecht was, die uit het huis der Lambertazzen was weggejaagd; maar op het laatst, daar dit noodzakelijk was om elkander de andere keeren te kunnen wederzien, was zij in het vertrouwen der twee minnenden ingewijd, en vele en groote geschenken van hen ontvangen hebbende had zij hen altijd trouw geholpen en gediend.

Door haar eerst aan Imilda zijne aankomst hebbende doen weten, en dat zij niets moest doen voordat zij nader bericht van hem ontving, gaf hij vervolgens ook kennis daarvan aan eenen vriend en kameraad uit zijne kinderjaren, en van zoo velen bijna de eenige, die hem trouw was gebleven. En na met dezen herhaalde samensprekingen gehad te hebben in de hut, kwamen zij overeen, dat hij een twintigtal zijner schildknapen en gewapende ruiters bijeen zoude brengen, en dat zij zich drie dagen later tegen het vallen van den avond met drie goede rijpaarden zouden bevinden in een boschje in de nabijheid van het hutje, waar vervolgens Imilda en Bonifacius zouden komen met die dienstmaagd, die bekend was geweest met hunne liefde-betrekking, en allen te zamen langs den kortsten weg naar de grenzen zouden spoeden in vollen ren. Eindelijk gaf hij, door tusschenkomst van de oude vrouw, daarvan kennis aan Imilda, en deze maakte er hare dienstmaagd mede bekend. Dus, de bepaalde dag dáár zijnde, gingen die twee te zamen uit onvergezeld, kwansuis om de ronde bij de behoeftigen te doen, kwamen naar de hut, en bereikten die onopgemerkt.

C. Spelling en Uitspraak.

[§ **261.**] Over het voegwoord *o* (of), dat in sommige gevallen eene *d* achter zich neemt, zooals in den tekst (A.) dezer les (*od ella*, blz. 161) herleze men § 52, aangevuld met hetgeen daarover op blz. 48 gezegd is. Want op de voegwoorden *o* en *a* is hetzelfde van toepassing, wat we daar geleerd hebben aangaande het voegwoord *e*. Welluidendheidshalve wordt veelal eene *d* achter die drie voegwoorden aangehecht zoodra het volgende woord met eene vocaal aanvangt, b.v.: *ad ogni* (blz. 9 en 161), *ad Orlando* (blz. 17), *ad obbedirvi* (blz. 49), *ad essere* (blz. 50), *ad Imilda* (blz. 75 en 162), *ad arrecarle* (blz. 76), *ad alcuni* (blz. 145). De voorbeelden, waar het voegwoord *e* eene *d* achter zich neemt, zijn in hoofdstuk A. (Tekst) zoo talrijk, dat de beoefenaar die zelf gelieve op te zoeken. Wat de *o* betreft levert hoofdstuk A. in al de vorige lessen slechts één voorbeeld, namelijk *od avesse* (blz. 137).

Dat de aanhechting van die *d* louter afhangt van den welluidendheidszin van den schrijver, blijkt het best op blz. 119 regel 2 van boven in kolom 1, waar een ander misschien geschreven zou hebben: *ed a ottenere*.

[§ **262.**] Reeds herhaaldelijk hebben wij er opmerkzaam op gemaakt, dat de consonant, waarmede een woord aanvangt, verdubbeld wordt, wanneer vóór aan dat woord een voorzetsel of partikel wordt vastgehecht.

In deze les hebben wij een paar voorbeelden van woorden, die oorspronkelijk aanvangen met eene vocaal, terwijl het daarvóór geplaatste voorzetsel zijne eindconsonant verdubbelt, zoodra het aan het woord vastgehecht wordt:

innanellata is het voorzetsel *in*, verbonden met eene afleiding van het substantief *anello*, ons reeds bekend van blz. 138.

innamorato is het voorzetsel *in*, verbonden met eene afleiding van het substantief *amore*.

D. Spraakkunst.

Uitwerking van de Opgaven in Les 20.

Opgave 1 (blz. 158):

blz. 9 *dalle stesse ec.* (§ 258); blz. 17 *da ... natura*, *da ... ragione*, *non da altro*, en *da ... disposizione* (§ 256); blz. 25 *dal padre*, *dalla ... simplicità*, en *dalla modestia* (§ 258), en *da un ... ardore* (§ 256); blz. 33 *dal viso* (§ 256); blz. 49 *da parte vostra*, en *dal cantuccio* (§ 256), en *dall' ostinazione* (§ 258); blz. 57 *pazzi da catena* (§ 255); blz. 67 *dalle case*, en *da lei* (§ 256); blz. 75 *dalla città*, en *seppe da quella* (§ 256); blz. 76 *dal castello* (§ 256); blz. 105 *domandata da lei*, *datagli da una sua ec.*, en *da Bonifazio* (§ 258); blz. 106 *dalla promessa*, *dal ... amore*, *dalle ... preghiere*, en *dalle ... parole* (§ 258); blz. 113 *dall' una e dall' altra* (§ 256); blz. 121 *dappoco* = *da poco* (§ 255); blz. 122 *dalla ... natura*, en *dal ... amore* (§ 256); blz. 129 *da ciò* (§ 256); blz. 130 *dalle speranze* (§ 256); blz. 137 *dappresso* = *da presso*, en *da ... spie* (§ 256); blz. 138 *l'un dall' altro*, en *da sè* (§ 256); blz. 145 *da pochi*, *cacciati dalla patria*, en *da cui* (§ 258); blz. 146 *dal desiderio* (§ 258) en *dalla città*, en *da lungi* (§ 256); blz. 153 *dal dovere*, en *dalla disperazione* (§ 258), en *da Dio* (§ 256).

Opgave 2 (blz. 158):

blz. 103 *da viaggio* (§ 255), en *da Roma* (§ 256); blz. 104 *da questa casa* (§ 256); blz. 109 *dall' appartamento*, en *dal letto* (§ 256); blz. 110 (en 2 maal op blz. 111) *da Roma* (§ 256); blz. 111 *da me*, en *da mani* (§ 256), en *da un ragno* (§ 258); blz. 119 *da te* (§ 258); blz. 128 *da un ragno* (§ 258); blz. 135 *dall' infermità* (§ 256); blz. 136 *dallo speziale*, en *da sè solo* (§ 258); blz. 143 *da Roma* (§ 256); blz. 151 *dalle nostre discussioni* (§ 258); blz. 152 *davvero* = *da vero*, en *dalle*

quali (§ 256), en *da sè* (§ 258); blz. 159 *dal marito* (§ 258), *dal medico* (§ 256).

Vertaling van het Blijspel (blz. 159):

Cas. De buitenkansjes dienen gelukkig om den geneesheer te verrijken, en maken zelfs dat hij prettig kan leven. Bij voorbeeld, er zal eene dame zijn, die van den nacht dag wil maken, en een zeer ongeregeld leven leiden, zij haalt zich natuurlijk allerlei ongesteldheden op den hals; haar man maakt zich ongerust, knort op haar, en zou haar tot een geregelder levenswijs willen brengen; de geneesheer wordt geraadpleegd, maar de geneesheer, door den man betaald en door de vrouw met geschenken gewonnen, zegt, dat zij integendeel behoefte heeft aan afleiding en verstrooiing; hij schrijft haar òf een stroopje voor, dat vervolgens eene voortdurende medicijn wordt, òf eene kikvorschen-soep en met melk vetgemeste kuikens; hij verzekert, dat het late opblijven haar volstrekt geen kwaad doet, maar integendeel goed voor haar is, daar zij zoodoende de uren van den nacht (die onrustig en woelig voor haar zouden zijn) doorbrengt in genoeglijkheid en in uitspanningen; en dat het in elk geval voldoende is, te slapen om het even op welk uur van den dag.

Cas. En er zal eene andere zijn, die slechts een voorwendsel zou willen, om des avonds gezelschap te hebben in haar eigen huis, en om den man te bewegen de daarop loopende kosten te maken; dan zegt de geneesheer, dat die dame een zwak gestel heeft, dat zij zich in acht moet nemen voor de avondlucht, maar dat de stilte en de eentonigheid verderfelijk voor haar zouden wezen, enz. enz.; en de goede man betaalt, de vrouw geeft geschenken, blijft tehuis, ontvangt gezelschap, en dit wordt meteen het gezelschap van den geneesheer.

Acq. En de water-drinkerijën en de bad-kuren? O, dat zijn inderdaad heerlijke dingen. Aan eene dame worden de baden voorgeschreven: de geneesheer weet zeer goed, dat ieder eenvoudiger water haar baten zou; maar de dame, die dol graag een mooi reisje zou doen, bepraat den geneesheer, om haar eene badplaats voor te schrijven, zoo ver-af mogelijk, en dadelijk voldoet de geneesheer aan haar verlangen; de man betaalt, de vrouw maakt een reisje en amuseert zich, en de geneesheer doet ook een reisje en amuseert zich ook.

Man. Om kort te gaan, het valt niet te ontkennen, dat wij de vrouwen voor ons hebben. Wel is waar zijn wij verplicht rekenschap van haar te geven niet alleen aan de mannen, en aan de geheele familie, en hetgeen nog zonderlinger en vervelender is, zelfs aan hare aanbidders; maar bij slot van rekening komt het profijt ook des te overvloediger in onzen zak.

Acq. Zoo is het, en wij weten het allen bij ondervinding. (Daarop lacht hij.)

Cas. Waar lacht gij om?

Acq. Ik lach, omdat wij gesproken hebben over vele ziekten, over vele zieken, en over verscheidene andere dingen; (Lachende) en toch, over dien armen ongelukkige, die ons in consult heeft laten halen, hebben wij geen enkel woord gerept.

Man Gij hebt waarlijk gelijk, dat is een beetje vreemd.

Cas. Zeer goed. In dit consult hebben wij gesproken over andere zieken; in de consulten, die wij elders zullen houden, zullen wij spreken over hèm; zoodoende wordt niemand te kort gedaan; en wanneer wij van avond naar ons huis gaan, kunnen wij er een eed op doen, dat, indien allen ons betaald hebben, wij ook over allen gesproken hebben. (Haalt zijn horloge uit, en de anderen doen insgelijks.) Het half uur is om, en dat is de vastgestelde tijd, waarna het duimkruit, ad vier dukaten voor ieder, tot ons moet komen; afgepraat dus. Laat ons schrijven.

Man. De tijd is mij omgegaan zonder dat ik het gemerkt heb.

Acq. Goed gezelschap heeft doorgaans die uitwerking. Maar wat zullen wij schrijven?

Cas. Geef u maar geen moeite: wij hebben immers èn de ziekte èn de oorzaak daarvan begrepen. Gij hebt, evenals ik, gezien, dat het een beet is van eene tarantula. De manier om die te genezen is gemakkelijk en zeer eenvoudig, maar daarvan behoeven wij geen gewag te maken.

Man. Neen, zeker niet.

Acq. Dat zou wat moois wezen! de geneeskuur zou dadelijk afgeloopen zijn.

Cas. Sommige menschen doen mij lachen. Zij zien, dat de advocaten den langen weg gaan, en nu zouden ze willen, dat de dokters den korten weg gingen? Neen, mijnheer! als de advocaten iemands have en goed verdedigen, wij verdedigen de levens....

Man. (Lachende). Dat is te zeggen, laat ons openhartig spreken onder ons: de advocaten steken de hand in eens anders eigendom, en wij steken de hand in eens anders leven.... maar toch....

Cas. Kom, laat ons schrijven, laat ons schrijven. (Zij schrijven alle drie, hardop uitsprekende wat zij schrijven, en wederzijds elkander telkens in de rede vallende.)

Cas. *Recipe: Medullae panis uncias quatuor.*

Man. *Magisterium coraliorum cum croceo orientali, ana drachmas duas.*

Acq. *Calcis vivae uncias sex mixtae cum aqua frigida, in fusis pimpinellae et urticae manipulis duobus.*

Cas. Dàt is voldoende: *pro externo uso.* Nu onze namen er onder gezet. Wij hebben onze taak volbracht. (En hij belt.)

10e Tooneel.

Frederik, Alexander en de Vorigen.

Cas. (Neemt de drie recepten). Wij vooronderstellen, dat mijnheer Jan Klaas nog slaapt

Fred. Ik geloof het wel. Als hij wakker geworden was, zou juffrouw Angiola het zijn komen zeggen.

Cas. (Altijd met deftigheid). Laat hem maar slapen. Een zieke, die slaapt, moet nooit gestoord worden: *Somnum est balsamum vitae.* Is het niet zoo? (Tegen de collega's, die, in antwoord daarop, belachelijke, maar natuurlijke, gebaren maken.)

Over het voorzetsel **da.**

(Vervolg van Les 20.)

[§ **263.**] Het voorzetsel *da* dient om uit te drukken de manier hoe, en stemt overeen met het Hollandsche „als", of „als een". Ook drukt *da* de geschiktheid, dienstigheid of bruikbaarheid tot iets uit, en antwoordt op de vragen „waartoe?" en „waarvoor?"

Opstel 1 Leer van buiten:

trattava (trat-taaw'-a), behandelde;
trattare (trat-taar'-ee), behandelen.
agì (a-dzji'), handelde;
agire (a-dzjier'-ee), handelen, te werk gaan.
tu vivi (toe wiew'-i), gij leeft;
vivere (wiew'-ee-ree), blz. 100.
cristiano (kris-tiaan'-o), Christen.
portamento (pòrt-a-mèn'-to), houding.
principe (printsj'-i-pee), prins.
nulla (noel'-a), niets;
da nulla, die niets deugt
tu fai (toe faai), gij doet;
padrone (pa-droon'-ee), heer;
fare da padrone, den heer uithangen, voor heer spelen.
prigioniero (priedzj-io-nieer'-o), gevangene.

Vertaal:

1. Egli mi trattava da fratello e tu mi tratti da nimico. — 2. Il suo figlio agì da pazzo. — 3. Tu non vivi da cristiano. — 4. Questa donna ha un portamento da regina (zie blz. 25). — 5. Tu vivi da gran signore, ed egli vorrebbe (n° 29 op blz. 88) vivere da principe. — 6. Vivere da principe, cioè a dire: vivere come un principe, ma vivere da *un* principe significa esser di casa d'un principe. — 7. Io son uomo da poco, ma egli è uomo da nulla. — 8. Tu fai da padrone, cioè: tu fai come un padrone. — 9. Venire trattato (zie § 215) da prigioniero, cioè: venire trattato come un prigioniero. — 10. Venire trattato da *un* prigioniero, cioè a dire che un prigioniero è l'uomo che tratta.

Opgave 2.

Hoe luiden de volzinnen 1, 2, 3 en 4 der vorige opgave in het Italiaansch zonder *da?*

[§ **264.**] Wanneer in eenen volzin het regeerende werkwoord eene bestemming uitdrukt en antwoord geeft op de vraag „waartoe?" of „tot welk einde?", plaatst men in het Italiaansch het voorzetsel *da* vóór de onbepaalde wijs van zoodanig werkwoord.

Eigenlijk zijn alle volzinnen van dien aard elliptisch, en moet daaronder verstaan worden: *qualche cosa che è da...*, of *qualche cosa che è per....*

Vóór zulk eene onbepaalde wijs beteekent *da* dus zooveel als „te" of „om te".

Opstel 3. Leer van buiten:

aver (a-weer') *da dare*, te geven hebben, schuldig zijn.
aver da avere, (te hebben hebben =) te vorderen hebben.
aver da fare, te doen hebben.
la serva (sèr'-wa), de dienstmaagd.
per leggere (pèr lèdzj'-ee-ree), om te lezen.
con che, waarmede.
lavorare (laaw-o raar'-ee), werken.
occuparsi (òk-oe-paar'-si), zich bezig houden.
vorrei (wòr-reei'), ik zou willen hebben.

Vertaal:

1. Geef mij te drinken en te eten, dat wil zeggen: Geef mij iets om te drinken en om te eten. — 2. Ik zou te lezen willen hebben, dat is: ik zou iets willen hebben om te lezen. — 3. Ik ben drie gulden schuldig, maar mijn broeder heeft er (zie § 251) meer dan twaalf te vorderen. — 4. Geef aan de dienstmaagd te eten. — 5. Io non ho da fare, cioè: io non ho da far niente. — 6. Ik heb te werken, dat wil zeggen: ik heb iets, waarmee [1]ik [4]mij [2]kan [3]bezighouden.

[§ **265.**] Met het voorzetsel *da* wordt eene plaatselijkheid aangeduid, die men het best zal vatten, door de volgende voorbeelden

van buiten te leeren:

da banda (ban'-da), op zij, ter zijde.
da parte (part'-ee), ter zijde, aan 'n kant.
da vicino (wi-tsjien'-o), van nabij, van dichtbij.
da lontano (lòn-taan'-o), van verre, van ver-af.
dal di fuori (fwoor'-i), van buiten.
dal di dentro (dèn'-tro), van binnen.
passare da, langs komen, voorbij komen.

Opstel 4. Vertaal:

1. Ga op zij, meisje! — 2. Er (zie § 95) waren vreemden (*) van dichtbij en van ver-af. — 3. Indien gij mijn huis voorbij komt. — 4. Zet die dingen aan 'n kant.

[§ **266.**] Wanneer men een zeker getal wil noemen, zonder het met juistheid op te geven, bezigt men in het Hollandsch „ongeveer". „om en bij", „circa" of iets dergelijks In het Italiaansch is het woord *circa* (tsjir'-ka) insgelijks in gebruik; doch men bedient zich ook zeer veel van *da*.

Opstel 5. Leer van buiten:

l'affare (af-faar'-ee), de zaak.
guadagnare (gwwa-dan-jaar'-ee), winnen (vergelijk *guadagno*, blz. 152).
il tallero (tal'-ee-roo), de daalder (inzonderheid Pruisische thaler.)

Vertaal:

1. Egli sarà quì da venti giorni. — 2. In questo affare ho guadagnato da cento a cento e venti talleri. — 3. Egli ci ha perduto da mille fiorini.

[§ **267.**] Ook wordt *da* gebruikt om een uitstekend personage, door vermelding van zijne geboorteplaats, te onderscheiden van andere personen, die denzelfden naam voeren. In zulke gevallen behoort *da* eigenlijk tehuis bij § 256; doch met den naam der geboorteplaats te zamen wordt het een bijnaam van den persoon.

Voorbeelden: (†)

Leonardo da Vinci, Leonardus van Vinci (een beroemd schilder, in 1452 te Vinci geboren).
Pier Luigi da Palestrina, Petrus Aloïsius van Palestrina (een beroemd componist; in 1524 te Palestrina geboren).
San Bernardo da Siena, de heilige Bernardinus van Siëna.

[§ **268.**] In de gevallen, bedoeld bij de vorige §, en inzonderheid bij de benaming van heiligen, wordt, in plaats van *da*, eene apostrofeering van *di* gebruikt (aldus: *d'*) wanneer de naam der geboorteplaats aanvangt met eene vocaal, b.v.:

San Tommaso d' Aquino
(san tom-maaz'-o da-kwwien'-o),
de heilige Thomas van Aquino.

Dat geapostrofeerde *di* is in zulke gevallen eene elliptische uitdrukking, moetende daaronder verstaan worden: *San Tommaso* dalla città *d'Aquino*. Vergelijk hiermede § 257.

[§ **269.**] Verscheidene samengestelde woorden zijn met *da* gevormd, waarbij dan gewoonlijk de aanvangs-consonant van het volgende lid verdubbeld is, b.v:

1. *dabbene* (dab-been'-ee), rechtschapen.
2. *dacchè* (dak-kee'), sedert.
3. *daddovero* (dad-o-weer'-o), inderdaad; waarlijk; werkelijk.
4. *dappertuto* (dap-pèr-toet'-o), overal.
5. *dappoco* (dap-pook'-o), onnut ding.
6. *dappoi* (dap-pooi'), daarna, later; sedert.
7. *dappoichè* (dap-pooi-kee'), sinds, naardien, nademaal; sinds, sedert.
8. *dappresso* (dap-près'-so), van nabij; daarbij; later, toekomstig, volgend.
9. *dapprima* (dap-priem'-a), eerstens; eerst.
10. *dattorno* (dat-tòr'-no), om .... heen, rondom.
11. *davvero* (daw-weer'-o).

[§ **270.**] Bij de samengestelde woorden, vermeld in de vorige §, zullen wij nog een oogenblik stilstaan.

1. *Un uomo dabbene.* Zij, die Fransch geleerd hebben, moeten hier dadelijk „un homme de bien" herkennen (*da bene*).
2. *dacchè* = *da che* (Fransch: „depuis que"), sedert [den tijd] dat.
3. *daddovere* = *da dovere* (Fransch: „de devoir"), noodwendigerwijze, het kan niet anders.
4. *dappertuto* = *da per tutto* (Fransch: „de partout"), van overal.
5. *dappoco* = *da poco* (Fransch: „de peu"), een weinig.
   NB. *un dappoco*, een onnut wezen, iemand die tot niets nut is.
   una cosa da poco is hetzelfde als: *una cosa di poco valore* (wa-loor'-ee, waarde), of *una cosa di poca importanza* (im-pòr-tant'-sa, gewicht).
   da poco in quà = *da poco tempo* = sedert kort.
6. *dappoi* = *da poi* (Fransch: „depuis"), en
7. *dappoichè* = *da poi che* (Fransch: „depuis que").
8. *dappresso* = *da presso* (Fransch: „de près", van nabij, en ook „d'après", van naderhand).
9. *dapprima* = *da prima* (Fransch: „de prime abord"), van het eerste oogenblik af.
10. *dattorno* = *da torno* (Fransch: „d'autour"), van rondom.
    NB. Onthoud:
    levarsi qualcuno dattorno (lee-waar'-si kwwal-koen'-o —), zich van iemand ontdoen, maken dat men van iemand ontslagen komt.

(*) *il forestiere* (foor-ès-tieer'-ee), de vreemde.

(†) Leer van buiten:
Leonardo (lee-o-nar'-do).
Vinci (win'-tsji).
Pier (pieer), verkort voor *Piero* (pieer'-o), in de volks-taal veel in zwang voor *Pietro* (pieet'-ro).
Luigi (loe-iedzj'-i).
Palestrina (paal-ee-strien'-a).
Siena (sieen'-a).

levarsi qualche cosa dattorno, zich van iets ontdoen, iets van zijnen hals afschuiven.

11. *davvero* = *da vero* (Fransch: „de vrai", „en vérité"). Dit woord wordt ruim zoo veelvuldig gebruikt als *daddovero*, waarmede het (zie n° 3) in beteekenis volkomen gelijk staat.

☞ Op blz. 160 heb ik verwezen naar deze les; doch wegens plaatsgebrek moet ik de beoefenaars op dat punt nogmaals verwijzen, nu naar Les 22.

E. Lexicographie.

(Zie het NB. op blz. 7.)

acquistare, „acquérir" (waarvan het Fr. verl. deelw. „acquis"), Eng: to acquire. — *ritroso*, „rétif". — *superbo*, „superbe". — *disprezzando*, van *disprezzare* (dis-prètsaar'-ee) = *dispregiare* (dis-preedzj-*i*aar'-ee), „déprécier". — *negare* (nee-GAAR'-ee), „nier". — *togliere* (toolj'-*i*ee-ree), Zweedsch: taga (onv. verl. tijd: tog); Eng.: to take (onv. verl. tijd: took). — *a piè*, „a pied". — *verrebbe*, van *venire*, blz. 90. — *raggiugnere*, het werkwoord *giugnere*, onder verdubbeling (zie § 186, blz. 123) van de *g* verbonden met het voorzetsel *a*, en dáárvoor het herhaling uitdrukkende partikel *ri*, dat zijne *i* weggeworpen heeft (zie blz. 150). — *volentieri*, „volontiers". — *innanellata*, zie § 262. — *luogo*, „lieu". — *seguire*, „suivre". — *innamorato*, Eng.: enamoured; zie § 262. — *generoso*, „généreux". — *rapivano*, van *rapire* (ra-pier'-ee), „ravir". — *contento*, „contentement". — *accorare* (ak-ko-raar'-ee), aan het hart gaan; afleiding van *core*, niet van *coro* (zie blz. 47), met het voorzetsel *a*, onder verdubbeling (zie § 186, blz. 123) van de *c*. — *dissuadere*, „dissuader". — *allungarsi*, „s'allonger", „se prolonger". — *mosso*, van *muovere*, blz. 96. — *soppiatto*, samengesteld uit *il piatto* (piat'-o), „le plat", het platte, het plat (ook: het bord, de schotel), en (onder verdubbeling van de *p*; § 189, blz. 123) *so*, zijnde òf de eerste lettergreep van *sopra* (op), òf eene verkorting van *sotto* (sòt'-o) onder, òf eene verbastering van *su* (boven); dus: *di piatto* = òf op het plat van den buik, òf onder den schotel, onder een dekbord. — *partì*, van *partire*, „partir". — *discosta*, partikel *dis* en *costa* (kòs'-ta), kust, kant; dus: om de kantjes heen. — *presso a*, „près de". — *venne*, van *venire*, blz. 90. — *ricordare*, samengesteld uit *ri* en *core* (zie 19 regels hooger; en vergelijk *mettevano in cuore*, blz. 69). — *ricevuto*, „reçu", van *ricevere* (ri-tsjeew'-ee-ree), „recevoir". — *abito*, „habit". — *mentito*, „menteur", van *mentire* (mèn-tier'-ee), „mentir". — *creduto*, van *credere* (kreed'-ee-ree), „croire". — *necessario*, „nécessaire". — *rivedersi*, „se revoir". — *messa*, van *mettere*, blz. 96. — *fiducia*; vergelijk onze uitdrukking „weinig fidutie in iem. of iets hebben". — *regalo* (ree-GAAL'-o); daarvan het werkwoord *regalare* (ree-GAlaar'-ee), „régaler". — *aiutare* of *ajutare* (aai-oe-taar'-ee), „ajouter". — *servire*, „servir". — *movesse*, van *muovere*, blz. 96. — *sino*, „si non". — *cenno*, sein, „signe", „signal". — *fece*, van *fare*, blz. 82. — *poi*, „puis". — *infanzia*, „enfance". — *rimasto*, van *rimanere* (rima-neer'-ee), Eng.: to remain. — *abboccare*, „aboucher"; wortelwoord *bocca* (bòk'-a), mond, „bouche", met voorzetsel *a* en verdubbelde *b* (§ 186, blz. 123). — *disposero*, van *disponere* (dis-poon'-ee-ree), samengetrokken *disporre* (dis-pòr'-ee), „disposer"; zie *porre*, blz. 84. — *raccozzare*, het herhaling uitdrukkende *ri* (zonder *i*) verbonden met *accozzare* (ak-kòt-saar'-ee), samenbrengen; wortelwoord *il cozzo*, de samenstooting, de schok. — *ventina*, „vingtaine". — *uomo d'arme*, „homme d'armes". — *palafreno*, Eng.: palfrey. — *annottare*, eene afleiding van *la notte* (nòt'-ee), „la nuit", Eng.: night, de nacht, met *n* verdubbeld (§ 186, blz. 123) en het voorzetsel *a*. — *macchia*, „macule", donkere plek. — *vicino*; daarvan het subst. *vicinità* (witsjien-i-ta'), Eng.: vicinity. — *capannuccio* (§ 151), van *capanna*. — *verrebbero*, van *venire*, blz. 90. — *presso a*, „près de". — *i confini*, „les confins". — *cacce-rebbero*, van *cacciare* (katsj-*i*aar'-ee), „chasser". — *corsa*, „cours". — *fecene*; *fece*, van *fare* (blz. 82) en *ne* (§ 251). — *appuntato*, „appointé", Eng.: appointed. — *atteso*, van *attendere* (at-tènd'-ee-ree), Eng.: to attend. — *inosservato*, het ontkenningspartikel *in* met het verl. deelw. *osservato*, „observé". — *giunsero*, van *giungere*, blz. 95.

F. Mondeling Onderhoud.

Vragen.

1. Quale voce acquistava la Imilda ogni dì più?
2. Perchè acquistava voce di ritrosa e superba? [Perchè negava ... *en dan het antw.*]
3. Che scriveva la fanciulla a Fazio?
4. Che gli assicurava (as-si-koe-raaw'-a, *verzekerde*) ella nelle sue lettere?
5. Perchè voleva abbandonare casa, padre e fratelli per lui? [Perchè egli .... *en dan het antw.*]
6. E quale era la conclusione (kònkloez-*i*oon'-ee, *slotsom*) delle sue lettere a Bonifazio?

7. Essendo generoso giovane Bonifazio, che le rispondeva più volte?
8. Che vedeva Bonifazio mentrechè (mèntree-kee', *terwijl*) non poteva dissuadere la sua amata? [Vedeva .... *en dan het antw.*]
9. Che faceva egli, dal proprio desiderio mosso finalmente?
10. In dove venne finalmente presso a Bologna?
11. Che cosa vi ricordete di quella vecchierella?
12. Perchè in ultimo era stata messa nella fiducia de' due amanti?
13. E avendone di molti e grandi regali ricevuti come li avea trattati la vecchierella?
14. Bonifazio fatto saper prima ad Imilda la sua venuta e che non movesse sino a nuovo cenno, chi ne fece poi anco avvisato?
15. Con questo abboccatosi più volte alla capanna, che disposero?
16. Poi venendo là Bonifazio e Imilda con quella donzella consapevole de' loro amori, che fecero allora?
17. Avvisita la Imilda e venuto il giorno appuntato, che faceva la fanciulla e la sua donzella?

G. Gesprekken.

(Continuazione della commedia „LA TARANTOLA".)

Eccovi intanto queste tre ricette, sono queste le prime artiglierie che scarichiamo contro il nemico, contro la malignità morbosa molestatrice del vostro padrone. Noi intanto andiamo ad avvisar lo speziale acciocchè le droghe sieno perfette ed eccellentemente manipolate.

istrutto, van *istruire*, blz. 90.
paese (pa-ee**z**'-ee), landstreek, plaats.
soddisfatto (sò**d**-di**s**-fat'-o), voldaan.
obbligo (ò**b**-blieg'-o), verplichting.

Fed. Ma non vogliono aspettar che si svegli . . .

Cas. No, no, torneremo prestissimo. (Ai compagni piano.) [Così faremo che una visita sola comparisca due visite.]

Fed. Non so che dire; facciano come comandano. Già m'hanno istrutto dell' uso di questo paese. Ecco soddisfatto all' obbligo el mio padrone. (Dà a tutti tre la cartuccia.)

Man. Partiamo colla speranza d'avere operato bene, ma bene, a dovere.

Acq. Bene, ma bene, a dovere.

aggravio (ag-Graaw'-i-oo), belediging, krenking.
operare (oop-ee-raar'-ee), practiseeren.
nulla (noel'-a), niets.
fo, van *fare*, blz. 82.

Cas. Io accetto per non fare un aggravio a questa rispettabilissima casa. Per altro opero a solo fine d'esser utile agli uomini, e nulla fo per amor del denaro. (Si volta ad altra parte e conta da sè.) [Uno, due, tre e quattro; va benissimo.]

Man. Utile agli uomini, e nulla io fo per amor del denaro. (A parte conta anch' egli.)

Acq. Fo per amor del denaro. (Anch' egli conta.)

(Riverenze e complimenti alla porta, e vanno via.)

Ales. [Il signor Acquafresca è il più sincero.]

XI. = *undecima* (oen-deetsj'-i-ma), elfde.
fatica (fa-tiek'-a), moeite, vermoeienis.
ribalderia (ri-bal**d**-ee-ri'-a), schavuiterij.
traditore (traa**d**-i-toor'-ee), verrader, bedrieger.

Scena XI.

Federico, Alessio, Valerio, che appena partiti li medici fa qualche romore di dentro per uscire.

Fed. Eh, eh! vengo, vengo. (Fa uscire Valerio.)

Val. Ti giuro che ho durato fatica a contener la mia rabbia.

Fed. Perchè?

Val. Per le tante ribalderie di que' traditori . . .

Fed. Avete udito tutto?

forestiero (foor-ès-*t*ieer'-o), vreemd.
abbastanza (a**b**-bas-tan'-tsa), genoegzaam.
asserire (as-see-rier'-ee), beweren.
certezza (tsjèr-tèt'-sa), zekerheid.
feccia (fètsj'-i-a), uitschot.
ludibrio (loe-die**b**'-*r*io), verachting, spot.
restino (reest'-i-noo), van *restare* (reestaar'-ee), staan. Zie blz. 82.
mortificato (mòrt-i-fi-kaat'-o), beschaamd.
schernito (skèr-niet'-o), bespot.
dobbiamo (dòb-*i*aam'-o), van *dovere*, blz. 84.
affidare (af-i-daar'-ee), toevertrouwen.
cura (koer'-a), zorg, behandeling.

Val. Sì, pur troppo per essi. Benchè forestiero, pure conosco abbastanza questa città per asserir con certezza che o coloro non sono medici veri, o non sono che la feccia e il ludibrio della professione. Voglio che restino mortificati e scherniti. Oh cielo! in quali barbare mani dobbiamo noi affidare talvolta la cura delle nostre vite e delle sostanze! Avvocati, medici....

H. Herhaling.

Den tekst van hoofdstuk A. behandelen volgens de wenken op blz. 50. — De opstellen of opgaven 1—5 schriftelijk uitwerken, en Hoofdstuk G. schriftelijk in goed Hollandsch vertalen.

22e LES.

A venire in giù, ogni santo ajuta.
(a wee-nier'-ee in dzjioe òn'-ji san'-to a-joet'-a)
(*Proverbio.*)

A. Tekst.

Dove immaginate voi che abbracciarsi, che gioie, che
doow'-ee im-a-dzji-naat'-ee wooi kee ab-bratsj-*i*aar''-si kee dzj*i*ooi''-ee kee

dolcissime parole fossero tra i due innamorati giovani, orbi
dòl-tsjis''-si-mee pa-rool'-ee fòs'-see-roo tra i doe'-ee in-a-mo-raat'-i dzj*i*o-waan'-i òr''-bi

tanto tempo di così fatti conforti. E la Imilda, facendosi
tan'-to tèm'-po di ko-si'' fat'-i kòn-fòrt'-i ee la i-mil''-da fa-tsjèn'-do-si

promettere e giurare nuovamente 1 che alla prima posata
pro-mèt'-ee-ree ee dzj*i*oe-raar'-ee noe-oow-a-mèn'-tee kee al'-a priem''-a po-zaat'-a

che potessero fare, e' cercherebbero di qualche prete che
kee po-tès'-see-roo faar'-ee èi tsjèrk-ee-rèb'-ee-roo di kwwal'-kee preet'-ee kee

desse loro la benedizione, e li facesse legittimi marito e
dès'-see loor'-o la been-ee-di-ts*i*oon''-ee ee li fa-tsjès'-see lee-dzjit''-i-mi ma-riet'-o ee

moglie], alla sua guida tutta s'abbandonò. Aspettavano 2 il
moolj'-*i*ee al'-a soe'-a Gwwied'-a toet'-a sab-ban-do-noo'' as-pèt-taaw'-a-noo il

suono dell' Ave Maria], e uditone il primo tocco, la Imilda
swoon'-o dèl aaw'-ee ma-ri'-a ee oe-diet'-o-nee il priem'-o tòk''-o la i-mil'-da

3 alzatasi da sedere con un atto di mestizia insieme e di
al-tsaat'-a-si da see-deer'-ee kòn oen at'-to di mee-stiet'-si-a in-s*i*eem'-ee ee di

dolcissima arditezza porgendo la mano a Bonifazio si moveva
dòl-tsjis'-si-ma ard-i-tèt'-sa pòr-dzjèn'-do la maan'-o a boon-i-faat'-si-oo si mo-weew''-a

a lui seguire]. Ma aperta a un tratto la porta alla capanna
a loei see-Gwwier'-ee ma a-pèrt'-a a oen trat'-o la pòrt'-a al'-a ka-pan'-na

videro avventarsi addentro, seguiti da altri, 4 tre armati
wied'-ee-roo aw-èn-taar'-si ad-dèn'-tro see-Gwwiet'-i da al''-tri tre ar-maat'-i

furiosi] che, 5 nè a Imilda, nè all' altre donne attendendo,
foer-i-ooz''-i kee nee' a i-mil''-da nee' al al''-tree dòn'-nee at-tèn-dèn'-do

quasi a devota preda sovra l'infelice Bonifazio si precipi-
kwwaaz'-i a dee-woot''-a preed'-a soow'-ra lin-fee-liet'-sjee boon-i-faat''-si-oo si pree-tsji-pi-

tarono]. Trasse il ferro, e pur credendo 6 di aver a difender
taar'-o-noo tras'-see il fèr''-o ee poer kree-dèn'-do di a-weer' a di-fèn'-deer

la donna] tenevala per l'altra mano e parava i colpi; ma in
la dòn''-na tee-neew'-a-la pèr lal'-tra maan'-o ee pa-raaw'-a i kòl''-pi ma in

breve ebbe riconosciuto 7 i tre Lambertazzi fratelli di lei],
breew''-ee èb'-bee ri-koon-o-sj*i*oet'-o i tree lam-bèr-tat''-si fra-tèl'-i di lei

che gridando: 8 „A te, Fazio, a te; lascia costei; a te, a te;
kee Gri-dan'-do a tee'' faat'-si-oo a tee'' lasj''-*i*a ko-steei' a tee'' a tee''

tu sei morto;"] in lui solo le loro tre spade e i tre pugnali
toe seei mòrt''-o in loei sool''-o lee loor'-o tree spaad'-ee ee i tree poen-jaal'-i

rivolgevano. Onde, 9 lasciata la donna, rotava pure il ferro
ri-wòl-dzjeew'-a-noo òn'-dee lasj-*i*aat'-a la dòn'-na ro-taaw'-a poer'-ee il fèr'-o

contro loro, ed attendeva a difendersi]; ma uno rivolgen-
kòn'-tro loor''-o eed at-tèn-deew'-a a di-fèn''-deer-si ma oen'-o ri-wòl-dzjèn''-

doglisi a spalle 10 immergevagli al destro fianco il pugnale fino
doolj-i-si' a spàl'-ee im-mèr-dzjeew''-a-lji al dès'-tro fjank'-o il poen-jaal'-ee fien'-o

al manico], e gridava: „Sei morto." In quello udivasi 11 un grande
al maan''-i-koo ee gri-daaw'-a seei mòrt''-o in kwwèl'-o oe-diew'-a-si oen gran'-dee

frastuono d'armi e cavalli, e un azzuffarsi fuor della porta].
frast-oe-oon'-o dar''-mi ee ka-wal''-i ee oen ats-oef-faar''-si fwwoor dèl'-a pòrt'-a

Onde Bonifazio, immaginandosi che fossero, com' erano, i suoi,
òn'-dee boon-i-faat'-si-oo im-a-dzji-nan'-do-si kee fòs'-see-roo koom eer''-a-noo i soe''-ooi

12 benchè ferito faceva pure ogni sforzo per raggiungerli]; e
bèn-kee' fee-riet''-o fa-tsjeew'-a poer'-ee òn'-ji sfòr'-tso pèr radzj-ioendzj'-eer-li ee

rivolgendosi ed affrettandosi pur essi fuori i Lambertazzi 13 a
ri-wòl-dzjèn'-do-si eed af-frèt-tan'-do-si poer ès'-si fwwoor'-i i lam-bèr-tat'-si a

sostenere lor gente assalita], gli riuscì in parte. Ma erano più
sòs-tee-neer'-ee loor dzjènt'-ee as-sa-liet''-a lji ri-oe-sji'' in part'-ee ma eer'-a-noo pjoe

forti i Lambertazzi, e gridando: „Morto egli è, lascialo pure, morto
fòrt'-i i lam-bèr-tat''-si ee gri-dan'-do mòrt''-o eelj'-i è lasj''-ia-loo poer'-ee mòrt''-o

egli è;" 14 tutti insieme sforzandosi contro gli amici di Bonifazio,
eelj'-i è toet''-i in-sieem'-ee sfòr-tsan'-do-si kòn'-tro lji a-miet''-sji di boon-i-faat'-si-oo

li ricacciavano verso la macchia], ed ivi assalendoli 15 li incal-
li rik-kat-sjiaaw''-a-noo wèr'-so la mak'-i-a eed iew''-i as-sa-lèn'-do-li li in-kal-

zavano poi fino alla città].
tsaaw''-a-noo pooi fien'-o al'-a tsjit-ta''

B. Hollandsche Vertaling.

Motto:

Om naar de laagte te gaan, helpen alle heiligen een handje mee.
(Zin: Heeft men eenmaal den stroom tegen, dan loopt alles tegen.)
Spreekwoord.

Verbeeldt u welke omhelzingen, welke blijdschap, welke zoete woordjes daar gewisseld werden tusschen de twee minnende jongelieden, zoo lang verstoken geweest van dusdanige vertroostingen. En, na zich opnieuw te hebben laten beloven en bezweren, dat zij op de eerste plaats, waar zij halt konden houden, eenen priester zouden zoeken, die hun den kerkelijken zegen zou geven en hen wettig tot man en vrouw zoude maken, gaf Imilda zich geheel over aan zijne hoede. Zij wachtten op het gelui voor het Ave Maria, en zoodra zij den eersten klokslag gehoord had van haren stoel opgestaan zijnde, maakte zij, in eene weemoedige houding en met aanminnige vrijmoedigheid aan Bonifacius hare hand aanbiedende, beweging om hem te volgen. Maar eensklaps werd de deur van de hut geopend, en zagen zij, door nog anderen gevolgd, drie gewapende woestelingen naar binnen stormen, die, zonder op Imilda of op de andere vrouwen te letten, zich op den ongelukkigen Bonifacius wierpen als op eene ter dood gewijde prooi. Hij trok den degen; en nog altijd in den waan, dat hij de beminde te verdedigen had, hield hij haar vast met de andere hand, en weerde de slagen af; maar weldra had hij de drie Lambertazzen, hare broeders, herkend, die met de kreten: „Verdedig u zelven, Faas! verdedig u zelven; laat haar los; verdedig u zelven, u zelven, gij zijt een kind des doods!" tegen hem alleen hunne drie degens en de drie dolken keerden. Daarom de beminde losgelaten hebbende, zwaaide hij slechts den degen tegen de hunnen, en spande al zijne krachten in, om zich te weer te stellen; maar een hunner achter hem om zwenkende, stiet hem den dolk tot aan het heft in de rechterzijde, en schreeuwde: „Gij zijt dood!" Te gelijk hoorde men een groot gedruisch van wapenen en paarden, en een gevecht buiten de deur. Daarom, denkende — zooals werkelijk het geval was — dat het de zijnen waren, deed Bonifacius, ofschoon gewond, toch al het mogelijke om hen te bereiken; en daar de Lambertazzen zich omkeerden en zich naar buiten spoedden om hunne aangevallene lieden bij te springen, gelukte het hem gedeeltelijk. Maar de Lambertazzen waren sterker, en schreeuwende „Hij is dood! laat hem maar, hij is dood!" keerden zij allen te zamen hunne krachten tegen de vrienden van Bonifacius, dreven hen terug naar het boschje, en hen daar opnieuw aanvallende, sloegen ze hen vervolgens op de vlucht tot aan de stad.

C. Uitspraak en Spelling.

[§ **271.**] We treffen in den tekst van deze les weder twee bijzonderheden aan, die reeds vroeger besproken zijn, namelijk:

fuor, verkort van het in den tekst 3 regels verder voorkomende *fuori*, en zulks in weerwil dat er geen vocaal volgt, zie § 253.

com' erano, waarin *com'* geapostrofeerd, omdat het volgende woord aanvangt met dezelfde vocaal, waarmede *come* eindigt.

[§ **272**] Voor het eerst ontmoeten wij in A. Tekst dezer les eene apostrofeering (*e'*) van *ei*, dat veel in de plaats van *egli* gebruikt wordt, en zulks niet slechts in de enkelvoudige beteekenis van „hij" of „het", maar ook menigmaal (zooals hier) in de meervoudige beteekenis van „zij".

D. Spraakkunst.

Uitwerking der Opstellen, enz., van Les 21.

Opstel 1 (blz. 165):

1. Hij behandelde mij als (een) broeder en gij behandelt mij als (een) vijand. — 2. Zijn zoon handelde als een gek. — 3. Gij leeft niet als een Christen. — 4. Deze dame heeft eene houding als eene koningin. — 5. Gij leeft als een groot heer, en hij zou willen leven als een prins. — 6. Als een prins leven, dat wil zeggen: leven zooals een prins (leeft) (het leven leiden van een prins); maar bij een prins leven, beteekent: een der huisgenooten van een prins zijn (bij eenen prins wonen). — 7. Ik ben een man van weinig (die weinig te beteekenen heeft), maar hij is een man van niets (die niets beteekent). — 8. Gij hangt den heer uit, dat wil zeggen: gij doet zooals een heer (doet). — 9. Als gevangen man behandeld worden, dat wil zeggen: behandeld worden zooals een gevangene (behandeld wordt). — 10. Behandeld worden door eenen gevangene, dat wil zeggen, dat een gevangene de man is, die behandelt.

Opgave 2 (blz. 165):

1. Egli mi trattava come un fratello e tu mi tratti come un nimico. — 2. Il suo figlio agì come un pazzo. — 3. Tu non vivi come un cristiano. — 4. Questa donna ha un portamento come una regina.

Opstel 3 (blz. 165):

1. Datemi da bere e da mangiare, cioè: datemi qualche cosa da bere e da mangiare. — 2. Io vorrei da leggere, cioè: io vorrei qualche cosa per leggere. — 3. Io ho da dare tre fiorini, ma il mio fratello ne ho da avere più di dodici. — 4. Date alla serva da mangiare. — 5. Ik heb niet te doen, dat wil zeggen: ik heb niets te doen. — 6. Io ho da lavorare, cioè: io ho qualche cosa, con che io posso occuparmi.

Opstel 4 (blz. 166):

1. Andate da banda, ragazza. — 2. Vi erano forestieri da vicino e da lontano. — 3. Se tu passi da casa mia. — 4. Metti da parte queste cose.

Opstel 5 (blz. 166):

1. Hij zal in ongeveer twintig dagen hier zijn. — 2. In (Bij, Aan, Met) deze zaak heb ik honderd a honderd twintig daalders gewonnen. — 3. Hij heeft er zoo wat duizend gulden bij verloren.

Vertaling van het Blijspel (blz. 168):

Hier zijn al vast deze drie recepten: dat zijn de eerste batterijën, die wij openen tegen den vijand, tegen de verontrustende aanstekelijke ongesteldheid van uwen heer. Wij zullen ondertusschen den apotheker gaan spreken, opdat de middelen behoorlijk en naar eisch klaargemaakt worden.

Fred. Maar wilt gij niet wachten tot hij wakker wordt....

Cas. Neen, neen, wij zullen zeer spoedig terugkomen. (Zacht tegen zijne confraters.) [Zoodoende zullen wij maken, dat eene enkele visite voor twee visites geldt.]

Fred. Ik weet niet, wat ik zeggen moet; doet zooals u goeddunkt. Ze hebben mij reeds onderricht omtrent het gebruik hier ter plaatse. Ziehier voldaan aan de verplichting van mijnen heer. (Geeft aan alle drie hetgeen er toe staat.)

Man. Wij gaan heen in de hoop, goed gedaan te hebben, maar goed, volgens plicht.

Acq. Goed gedaan te hebben, maar goed, volgens plicht.

Cas. Ik neem de belooning aan, om dit fatsoenlijke huis geen beleediging aan te doen. Maar overigens practiseer ik louter om nuttig te zijn voor mijnen evenmensch, en niet louter om geld. (Keert zich om, en telt in stilte). [Een, twee, drie, vier; goed zoo.]

Man. Nuttig te zijn voor mijnen evenmensch, en niet louter om geld. (Ook hij telt in stilte.)

Acq. Louter om geld. (Ook hij telt.)

(Buigingen en plichtplegingen aan de deur, en ze gaan weg.)

Alex. [Mijnheer Acquafresca is het oprechtst.]

11e Tooneel.

Frederik, Alexander, Valerius, die, zoodra de geneesheeren vertrokken zijn, eenig gedruisch van binnen maakt, om er uit te komen.

Fred. Ja, ja! ik kom, ik kom. (Hij laat Valerius uit het kamertje komen.)

Val. Ik zweer u, dat ik moeite gehad heb, om mijnen toorn te bedwingen.

Fred. Waarom?

Val. Om al de schavuiterijën van die bedriegers....

Fred. Hebt gij alles gehoord?

Val. Ja, voor hen maar al te veel. Ofschoon vreemd hier, ken ik deze stad toch genoeg, om met zekerheid te beweren, dat deze drie òf in het geheel geen geneesheeren zijn, òf dat ze slechts het uitschot en het bespottelijkste zoodje van het vak zijn. Ik wil hen beschamen en ten spot maken. Lieve hemel! aan welke barbaarsche handen moeten wij menigmaal ons leven en onze bezittingen toevertrouwen! Advocaten, dokters....

NB. Wat de verwijzing op blz. 160 betreft, hetgeen nog te zeggen valt over de adjectieven, wordt nogmaals verschoven. Ook over den Onvolmaakt verleden tijd der Aanvoegende wijs, en ettelijke dingen meer, hebben wij nog een en ander aan te stippen; doch wij moeten ons nu allereerst bezig gaan houden

Over de Regeering der Werkwoorden.

(*Del reggimento dei verbi.*)

[§ **273.**] Op blz. 169 ontmoeten wij in deze les *cercherebbero* **di** *qualche prete*, dat wij op blz. 170 hadden kunnen vertalen „zouden zoeken naar eenen priester"; doch in plaats van het werkwoord „zoeken" een voorzetsel te laten regeeren, hebben wij het eenvoudig eenen vierden naamval bij zich gegeven.

Dat had ook de Italiaansche schrijver kunnen doen; want ook in het Italiaansch zegt men evengoed

cercare uno, iemand zoeken,

als

cercare **di** *uno*, naar iemand zoeken.

[§ **274.**] Niet bij alle werkwoorden heerscht zulk eene overeenstemming tusschen de beide talen; zoodat de beoefenaars van het Italiaansch inzonderheid hebben acht te geven welken naamval een werkwoord regeert.

Werkwoorden, die verschillende naamvallen regeeren (zooals *cercare*, § 273) veranderen meestal ook in beteekenis, naar gelang zij den eenen of den anderen naamval bij zich hebben.

Ofschoon het geen vereischte is de hier volgende lijsten van buiten te leeren, worden die toch ten zeerste aan de aandacht van de beoefenaars aanbevolen!!!

I. Werkwoorden met **di**, dat wil zeggen: die den Tweeden naamval regeeren.

[§ **275.**] Den tweeden naamval (of het voorzetsel *di*) regeeren de meeste wederkeerige werkwoorden, bij voorbeeld: (*)

1. accertarsi di q. c. (at-tsjèr-taar'-si).
2. accorgersi di q. c. (ak-kòrdzj'-eer-si).
3. avvedersi di q. c (aw-wee-deer'-si).
4. adirarsi di q. c. (a-di-raar'-si).
5. affliggersi di q. c. (af-flidzj'-eer-si).
6. annojarsi di q. c. (an-no-jaar'-si).
7. buffarsi di uno (boef-faar'-si).
8. burlarsi di uno (boer-laar'-si).
9. compiacersi di q c. (kom-pia-tsjeer'-si).
10. consolarsi di q c. (kòn-so-laar'-si).
11. contentarsi di q. c. (kòn-tèn-taar'-si).
12. curarsi di uno (koe-raar'-si).
13. dimenticarsi di q. c (di-mènt-i-kaar'-si).
14. fidarsi di uno (fi-daar'-si).
15. impadronirsi di q. c. (im-pa-dro-nier'-si).
16. infastidirsi di una cosa (in-fast-i-dier'-si).
17. incaricarsi di q c. (in-kaar-i-kaar'-si).
18. indispettirsi di q. c. (in-di-spèt-tier'-si)
19. informarsi di q. c. (in-fòr-maar'-si).
20. innamorarsi (in-a-mo-raar'-si) } di una
21. invaghirsi (in-wa-Gier'-si) } persona.
22. lagnarsi (lan-jaar'-si) } di uno
23. lamentarsi (la-mèn-taar'-si) }
24. maravigliarsi di qc. (maar-a-wielj-*i*aar'-si
25. obbligarsi di pagare (ob-bli-Gaar'-si di pa-Gaar'-ee)
26. occuparsi di q. c. (òk-koe-paar'-si).
27. pentirsi di q c (pèn-tier'-si).
28. rallegrarsi di q c (ral-ee-Graar'-si).
29. rattristarsi di q. c (rat-tri-staar'-si).
30. ricordarsi di q. c. (ri kòr-daar'-si).
31. sovvenirsi di q c. (sòw-wee-nier'-si).
32. vendicarsi di alcuno (wèn di-kaar'-si).
33. vergognarsi di q. c (wèr-Gòn-jaar'-si).

Beteekenis:

1. zich van iets vergewissen. — 2. en 3. iets gewaar worden. — 4. boos worden over iets. — 5. zich over iets bedroeven. — 6. zich vervelen met iets. — 7. en 8. iemand voor den gek houden. — 9. behagen in iets vinden. — 10. zich troosten over iets. — 11. zich met iets tevreden stellen. — 12. zich over iemand bekommeren. — 13. iets vergeten. — 14. zich op iemand verlaten. — 15. zich meester maken van iets. — 16. iets moede of zat worden. — 17. zich met iets belasten. — 18. boos worden (zich boos maken) over iets — 19. naar iets vragen, inlichtingen omtrent iets inwinnen. — 20 en 21 op iemand verliefd worden. — 22 en 23. zich over iemand beklagen. — 24. zich over iets verwonderen. — 25. zich verbinden om te betalen. — 26. zich met iets bezig houden. — 27. rouw (berouw) hebben van (*of* over) iets. — 28. zich verheugen over iets. — 29. zich over iets bedroeven. — 30 en 31 zich iets herinneren. — 32. zich op iemand wreken. — 33. zich over iets schamen.

(*) q c beteekent:
qualche cosa (kwwal'-kee kooz'a).
De Hollandsche beteekenis staat onder elke paragraaf.

[§ **276.**] Ook de volgende werkwoorden regeeren den tweeden naamval (of het voorzetsel *di*):

1. abbisognare di q. c. (a**b**-bi-**z**òn-jaar'-ee).
2. aver bisogno di q. c. (bi-**z**òn'-jo).
3. abbondare di tutto (a**b**-bòn-daar'-ee).
4. abusare di q. c (a-boe-zaar'-ee).
5. accusare di una cosa (ak-koe-zaar'-ee).
6. arrossire di q. c. (ar-ròs-sier'-ee).
7. avvertire (aw-wèr-tier'-ee) } di q. c.
8. avvisare (aw-wi-zaar'-ee) }
9. cadere di debolezza (ka-deer'-ee di dee-bo-lèt'-sa).
10. calare di prezzo (ka-laar'-ee di prèt'-so).
11. cambiare (kam-b*i*aar'-ee) di nome (noom'-ee) (*) d'alloggio (dal-lòdzj'-i-oo). (†)
12. caricare di q. c. (kaar-i-kaar'-ee).
13. colmare di benifici (kòl-maar'-ee di been-i-fiet'-sji).
14. convenire del giorno e del luogo.
15. decidere di q. c. (dee-tsji**d**'-ee-ree).
16. dire q. c. di uno.
17. discorrere di q. c. (di**s**-kòr'-ee-ree).
18. disperare di q. c. (di-spee-raar'-ee).
19. disporre di q. c. (di**s**-pòr'-ee).
20. domandare di alcuno.
21. dubitare di q. c. (doe**b**-i-taar'-ee)
22. empire di q. c. (èm-pier'-ee).
23. fornire di q. c. (fòr-nier'-ee).
24. fregiare di q. c. (free**dz**j-*i*aar'-ee).

25*a*. godere di q. c. (go-deer'-ee).

25*b*. godere d'una cosa. (§)

26. giudicare di q. c. (dzj*i*oe**d**-i-kaar'-ee).
27. gravare di imposte (**i**m-pòst'-ee).
28. guarire di una malattia (blz. 152).
29. guarnire di q. c. (Gwwar-nier'-ee).
30. incolpare (**i**n-kòl-paar'-ee) di un delitto (dee-l**i**t'-to).
31. ingannare uno di dieci (d*i*eet'-sji) fiorini.
32. insuperbire di q. c. (**i**n-soe-pèr-bier'-ee).
33. languire di sete (lan-Gwwier'-ee languire dalla sete. (seet'-ee).
34. mancare di q. c. (man-kaar'-ee). (*)
35. minacciare di castigo (mi-natsj-*i*aar'-ee di kas-tieG'-o)
36. morire di fame } (faam'-ee). morire dalla fame }
37. opprimere un popolo di imposte (op-priem'-ee-ree — poop'-o-loo)
38. parlare di q. c.
39. perire di fame (pee-rier'-ee).
40. piangere di gioja (p*i*a**n**dzj'-ee-ree).
41. pregare di q. c. (pree-Gaar'-ee).
42. privare uno di q. c. (pri-waar'-ee).
43. profittare di q. c. (pro-f**i**t-taar'-ee).
44. raccontare di q. c. (rak-kòn-taar'-ee).
45. ragionare(ra-dzj*i*o naar'-ee)di q.c.con uno.
46. ridere di q. c. (rie**d**'-ee-ree).
47. scemare di forze (sjee-maar'-ee).
48. servire di pretesto (pree-tès'-to).
49. sospettare (sòs-pèt-taar'-ee) uno di q. c.
50. sospettare di qualche male.
51. tacciare di una cosa (tatsj-*i*aar'-ee).
52. temere (tee-meer'-ee) di q. c.
53. tremare (tree-maar'-ee) di paura (paw'-ra).
54. uscire di prigione } (pri-dzj*i*oon'-ee). uscire dalla prigione }
55. vivere di carità (wiew'-ee-ree).
56. vivere di erbe (èr'-bee).

Beteekenis:

1 en 2. iets noodig hebben, behoefte aan iets hebben. — 3. overvloed van alles (of: aan alles) hebben. — 4. misbruik van iets maken — 5. (iemand) van iets beschuldigen. — 6. blozen over iets. — 7 en 8. bericht geven van, kennis geven van. — 9. van zwakheid vallen. — 10. dalen in prijs. — 11. van naam (van woonplaats) veranderen. — 12. met iets belasten. — 13. met weldaden overladen. — 14. afspraak maken over dag en plaats, dag en plaats afspreken. — 15. over iets beslissen. — 16. iets van iemand zeggen. — 17. over iets spreken. — 18. wanhopen aan iets. — 19. beschikken over iets. — 20. vragen naar iemand. — 21. twijfelen aan iets. — 22. vullen met iets. — 23. voorzien van iets. — 24. tooien (versieren) met iets. — 25*a*. zich over iets verheugen. — 25*b*. iets genieten. — 26. over iets oordeelen. — 27. met belastingen bezwaren. — 28. van eene ziekte genezen (doen herstellen). — 29. met iets bezetten (garneeren). — 30. van een misdrijf beschuldigen. — 31. iemand voor tien gulden bedriegen. — 32. trotsch worden op (of: over) iets, zich verhoovaardigen op iets. — 33. smachten van dorst. — 34. gebrek hebben (of: lijden) aan iets. — 35. met straf dreigen. — 36. sterven van honger. — 37. een volk met belastingen drukken. — 38. van (of: over) iets spreken. — 39. van honger omkomen. — 40. weenen van blijdschap. — 41. om iets verzoeken. — 42. iemand van iets berooven. — 43. gebruik maken (of: partij trekken) van iets. — 44. van (of: over) iets vertellen. — 45. met iemand over iets spreken. — 46. om (of: over) iets lachen — 47. in krachten afnemen. — 48. als voorwendsel dienen. — 49. iemand van iets verdenken. — 50. iets kwaads vermoeden. — 51. (iem.) van iets beschuldigen. — 52. vreezen (of: bang zijn) voor iets. — 53. sidderen van vrees. — 54. uit de gevangenis komen. — 55. van de openbare liefdadigheid (of: van aalmoezen) leven. — 56. van kruiden (of: van plantgewassen) leven.

(*) Of met 4en naamval: cambiare il suo nome.
(†) Of met 4en nv.: cambiare il suo alloggio.
(§) Of met 4en nv.: godere una cosa.
(.) mancare a qualche cosa: iets verzuimen, met iets in gebreke blijven.

E. Lexicographie.

(Zie het NB. op blz. 7.)

immaginare, „imaginer". — *abbracciare*, „embrasser"; afleiding van het substantief *braccia* (bratsj'-*ia*), arm, met *b* verdubbeld (blz. 123) en het voorzetsel *a*. — *la gioia* (dzjooi'-a), „joie". — *orbo*, van *orbare* (òr-baar'-ee), berooven; vergelijk Ital. *robare* (ro-baar'-ee), stelen. — *conforti*, zie blz 154. — *promettere*, „promettre". — *giurare*, „jurer". — *posata*, „pause". — *desse*, onvolm. verl. tijd 3e pers. enkelv. der Aanvoeg. wijs van *dare*, blz 82. — *benedizione*, „bénédiction". — *legittimo*, „légitime". — *guida*, „guide" (*alla sua guida*, aan haren gids). — *suono*, „son"; daarvan *suonare* (swwo-naar'-ee) of *sonare* (so-naar'-ee), „sonner". — *tocco*, tik; daarvan *toccare* (tòk-kaar'-ee), „toucher", aanraken (doch van klokwerken: *toccare*, slaan). — *alzare* (al-tsaar'-ee), oprichten, omhoog heffen; van *alto* (alt'-o), hoog. — *da sedere*, van het zitten (dus de onbepaalde wijs van het werkwoord gebruikt als substantief). — *atto*, „acte". — *arditezza*, „hardiesse". — *porgere* (pòrdzj'-ee-ree), toesteken, toereiken. — *moveva*, van *muovere*, blz. 96. — *seguire*, „suivre"; vergelijk Fr. „séquelle", „séquence", en Eng.: sequel, sequence, sequent. — *aperto*, van *aprire*, blz. 88; vergelijk Fr. „apertement" (openlijk) en Eng.: aperture (opening). — *a un tratto*, „d'un trait". — *videro*, van *vedere*, blz. 88. — *avventare*, windsnel zich bewegen naar; wortelwoord *vento* (wèn'-to), wind, „vent"; daarvan het werkwoord *ventare* (wèn-taar'-ee), waaien; met *v* verdubbeld (blz. 123) en het voorzetsel *a*. — *addentro*, naar binnen; het bijwoord *dentro* (dèn'-tro), binnen, verdubbelt zijne *d* (blz. 123) bij de vóór-aanhechting van het voorzetsel *a*. — *armato*, „armé". — *furioso*, „furieux". — *attendere* (at-tènd'-ee-ree), „faire attention", Eng.: to attend. — *devoto*, „dévoué". — *preda*, „proie", Eng : prey. — *precipitare*, „précipiter". — *trasse*, van *trarre*, blz. 86. — *difendere*, „défendre". — *parava*, van *parare* (pa-raar'-ee), pareeren, afwenden; dus heel iets anders dan het Ital. *parere* (blz. 84). — *gridare*, „crier". — *a te*, „à toi". — *spada*, „espadon", sabel. — *rotare* (ro-taar'-ee), zwaaien, ronddraaien; van *rota* (root'-a), rad, „roue". — *spalle*, mrv. van *spalla* (spal'-a), schouder. — *immergere* (immèrdzj'-ee-ree), „immerger". — *destro*, „droit". — *fianco*, „flanc". — *manico*, „manche", handvatsel, wortelwoord *mano* (maan'-o), hand. — *frastuono*, „fracas". — *azzuffare*; eene afleiding van *zuffa* (tsoef'-a), gevecht, met verdubbelde *z* (blz. 123) en het voorzetsel *a*. — *benchè*, „bien que". — *ferire* (fee-rier'-ee), kwetsen, wonden; vergelijk Fr. „sans coup férir". — *affrettare* (af-frèt-taar'-ee), haasten, spoeden; eene afleiding van *fretta*, haast (blz. 111) met verdubbelde *f* (blz. 123) en het voorzetsel *a*. — *sostenere*, „soutenir", Eng.: to sustain. — *gente*, „gens". — *assalire* (as-sa-lier'-ee), „assaillir" (verwar het Fransch niet met Fransch „assalir", zout maken). — *riuscire* (rioes-sjier'-ee), „réussir"; maar het beteekent ook: wederom (*ri*) naar buiten gaan (*uscire*, blz. 109); vergelijk ook *uscio* (als substantief), uitgang, blz. 103. — *in parte*, „en partie". — *sforzarsi*, „s'efforcer". — *ri* (4 r. hooger) *cacciare* (blz. 73, 121 en 162). — *incalzare* = *mettere in calze* (kalt'-see), in de kousen steken; *calzare* (kal-tsaar'-ee), kousen en schoenen aantrekken; *calza*, kous, „chausse".

F. Mondeling Onderhoud.

Vragen.

1. Che cosa facevasi promettere e giurare la Imilda nuovamente da Bonifazio?
2. Che aspettavano per partire?
3. E uditone il primo tocco, che faceva la Imilda?
4. Ma aperta a un tratto la porta alla capanna che videro avventarsi addentro?
5. Che facevano questi furiosi?
6. Traendo (tra-èn'-do, *trekkende*) il ferro, che credeva Bonifazio?
7. Ma chi in breve ebbe reconosciuto?
8. Che gridavano i fratelli?
9. Vedendo in lui solo le loro tre spade e i tre pugnali rivolgere, che faceva Bonifazio?
10. Ma un dei fratelli rivolgendoglisi a spalle, che faceva quegli?
11. Che udivasi in quello?
12. Immaginandosi che fossero, com' erano, i suoi, che faceva Bonifazio?
13. Perchè, rivolgendosi, si affrettavano pur essi fuori i Lambertazzi?
14. Essendo più forti i Lambertazzi, che facevano, gridando: „morto egli è"?
15. Ed in assalendoli che facevano inoltre (in-òl'-tree, *bovendien*)?

G. Gesprekken.

(Continuazione della commedia „LA TARANTOLA".)

riparo (ri-paar'-o), herstel.
orsù. Zie blz. 118.
vegga, van *vedere*, blz. 88.
vanne = *va ne*.
dille = *di le*.
inteso. Zie blz. 96.
adesso (a-dès'-so), nu.

Fed. Via, signor Valerio, pensiamo ad altro, e non diciam cose vecchie! già non ci è riparo. Dunque sarò stato ingannato?

Val. Orsù, fa che io vegga un momento solo la mia amata Angioletta.

Fed. Vanne, Alessio; dille che venga qua; e tu sta osservando se il padrone si risveglia, ed avvisaci.

Ales. State pur sicuro che non mancherò d'esser lesto. (Entra.)

Val. Ho inteso adesso qual sia il mal vero da cui è molestato il signor Giannicola, e spero....

XII. = *duodecima* (doe-o-deetsj'-i-ma), twaalfde.
frettoloso (frèt-o-looz'-o), gejaagd.
acerbo (a-tsjèr'-bo), wreed.
sventura (zwèn-toer'-a), ongeluk.

Scena XII.

Angiola, frettolosa, e Detti.

Ang. Caro Valerio mio...

Val. Angioletta amatissima, siam pur insieme un' altra volta.

Ang. Ma forse per separarci.

Val. No, cara, non voglio temere una sì acerba sventura.

Fed. Non vi mettete malincolia. Amore sarà il vero medico del padre e della figlia.

Ang. Ma come?

perfido (pèr'-fi-doo), eervergeten, schandelijk.
triumvirato (tri-oem-wi-raat'-o), driemanschap, drietal.
palese (pa-leez'-ee), bekend, duidelijk.
infallibile (in-fal-i-biel'-ee), onfeilbaar.

Val. Sì, Angioletta mia. Il perfido triumvirato che in questa camera si è unito a consultare, e del quale ho udito ogni parola, m' ha fatto palese qual sia il male di vostro padre, ed io a questo male ho prontissimo l'infallibil rimedio.

Ang. E il male qual' è? Quale rimedio pensate? Non mi tenete più in pena.

Val. In brevi parole, egli è stato morsicato dalla tarantola.

Fed. Ah! dalla tarantola!

Val. Sì.

morsicatura (mòr-si-ka-toer'-a), beet.
velenoso (weel-ee-nooz'-o), venijnig, vergiftig.
in fatti, in gevallen;
fatto (fat'-o), geval.
ode (ood'-ee), van *udire*, blz. 90.

Ang. Dalla tarantola! Ma ho sempre sentito a dire che questa morsicatura sia velenosa.

Val. È tale in fatti se troppo si lasci il mal innoltrare, ma siamo a tempo, e in meno d'un quarto d'ora... (Si ode di dentro.)

Gian. Ahi! ahi!

maledetto (maal-ee-dèt'-o), verwenscht, weergaasch.
sollecito (sòl-leetsj'-i-too), vlijtig.
adempire (aad-èm-pier'-ee), vervullen, volbrengen.

Ang. Corro subito da mio padre. Addio, Valerio, vi raccomando e lui e me. Quel maledetto Pasquale....

Val. Andate pur voi sollecita ai doveri di figlia; io saprò bene adempire quelli d'amante. (Angiola corre via.)

condotto (kòn-dòt'-o), gebracht; *condurre*, blz. 84.
non importa (im-pòrt'-a), dat doet er niet toe.
disparte (dis-part'-ee), afzonderlijk; *tirarsi in disparte*, zich verwijderen.
romano (ro-maan'-o), Romeinsch.
conoscente (koon-o-sjènt'-ee), kennis.
nascondere (na-skònd'-ee-ree), verbergen, verzwijgen.
rimorso (ri-mòr'-so), zelfverwijt.
fingere (findzj'-ee-ree), veinzen.
impresa (im-preez'-a), taak, onderneming.
capito (ka-piet'-o). Zie blz. 71.

Fed. E Pasquale resterà dunque perpetuamente Pasquale. Ma ora il padrone sarà condotto qua.

Val. Non importa. Ascoltami. Io per poco mi tiro in disparte. Tu devi proporre al tuo padrone di lasciarsi curare da un giovine romano tuo conoscente. Non nascondere il nome mio. Senza il rimorso di fingere, voglio condurre l'impresa a felicissimo fine.

Gian. (Di dentro.) Ahi! ahi!

Val. Eccolo sostenuto dalla figlia e da Alessio. Già intendesti....

Fed. Ho capito, ho capito, lasciatevi servire.

XIII. = *decima terza* (deetsj'-i-ma tèrt'-sa), dertiende.
veste (wèst'-ee), jas, japon.
berretta (bèr-rèt'-a), muts.
fasciato (fasj-iaat'-o), gezwachteld.
addolorato (ad-dool-o-raat'-o), pijnlijk.
appoggiarsi (ap-pòdzj-iaar'-si), leunen.
pongono (pòn'-go-noo). Zie *porre*, blz. 84.
ohime (ooi-mee'), o jee, wee mij, oei.
scostare (skòs-taar'-ee), verwijderen.
capisca, van *capire*, § 147.

Scena XIII.

Giannicola in veste da camera, berretta da notte, con mano fasciata, addolorato, abbattuto, appoggiandosi ad Angiola e ad Alessio che lo pongono a sedere sulla poltrona, mentre egli va gridando: Ahi! ohime! ohime!

(Intanto Valerio parla piano ad Alessio che si è scostato dal padrone, e gli parla

in modo che si capisca che gli ordina varie cose.)

attimo (at'-i-moo), oogwenk, ommezien.
ridiamo. Van *ridere*, blz. 98 en 160.
crepare (kree-paar'-ee), krepeeren, sterven.

Ales. Non dubitate, sarà fatto tutti in un attimo. Oh! voglio che ridiamo (E via.)

Gian. Angiola, Federico, che cosa hanno deciso, che cosa hanno i medici ordinato? Ci è speranza? ho da guarire? ho da crepare? che cosa hanno ordinato que' signori?

fede (feed'-ee), geloof, vertrouwen.
lusingarsi (loez-in-gaar'-si) zich vleien.
freddamente (frèd-a-mènt'-ee), koeltjes, onverschillig.

Fed. Que' signori meritano poca fede, secondo me; ma mi lusingo che guarirete per altra mano.

Gian. Come! non sono i primi tre medici della città? non hai chiamati i migliori?

Ang. Certamente io li credeva i migliori, ma....

Gian. Ma, ma, ma. Capisco, ma non pagandoli, vuoi tu dire, opreranno freddamente.

Fed. Eh! il consulto, signore, l'ho generosamente pagato.

bei (beei) = *belli.*
a proposito (a-pro-pooz'-i-too), van pas.
capitare (kaap-i-taar'-ee), komen.

Gian. Sì; ma in qual modo? con quali denari?

Fed. Con dodici bei zecchini che non potevano venir più a proposito, nè capitar in mani peggiori.

Gian. Dodici zecchini! Chi gli ha dati a te? Come gli hai avuti?

agitazione (aadzj-i-ta-tsioon'-ee), opwinderij, opgewondenheid
onesto (o-nèst'-o), braaf, fatsoenlijk.
civile (tsji-wiel'-ee), vriendelijk.
a rotta di collo. Zie blz. 111.
risanare (ri-sa-naar'-ee), weer beter maken.
pensiero (pèn-sieer'-o), belangstelling.
asino (aaz'-i-noo), ezel.

Fed. Non voglio tenervi in agitazione. Un mio conoscente, un giovane romano onesto e civile che, avvisato da me, è venuto da Roma a rotta di collo per assistervi, ed anche per risanarvi.

Gian. Oh! quanto mai gli sono obbligato! Dunque uno ch'io non conosco si prende tanto pensiero di me! e quell' asino di Pasquale non comparisce ancora....

spesso (spès'-so), dikwijls;
spesse volte, de meeste keeren, meestal.
compensare (kòm-pèn-saar'-ee), schadeloos stellen.

Ang. Così è: gli amici spesse volte non trovansi dove si dovrebbe trovarne.

Fed. Ma il cielo poi ci compensa col fare che ne troviamo dove non potevamo sperarne.

parere (pa-reer'-ee), gevoelen, gedachte, zienswijze
cognizione (kòn-ji-tsioon'-ee), kennis, bekendheid.
cognome (kòn-joom'-ee), naam, familienaam, van.

Gian. Fa ch'io conosca questo giovine, ch'io lo ringrazi, e ch'io ascolti ancora il suo parere. Come si chiama egli?

Fed. Valerio Armeni, romano.

Gian. Valerio Armeni! ho cognizione di questo cognome, ma la persona non mi è nota.

cenno (tsjèn'-o), teeken, sein.
accostarsi (ak-òs-taar'-si), nader treden, voorwaarts komen.
arrischiare (ar-risk-iaar'-ee), wagen.
innanzi (in-nan'-tsi), voorwaarts;
farsi innanzi, nader treden.
ardire (ar-dier'-ee), vrijpostigheid, vrijmoedigheid

Fed. (Fa cenno a Valerio che s'accosti.) [Vi par che sia tempo?]

Val. [Anzi opportunissimo.]

Fed. Egli non s'arrischiava a presentarsi, ma poichè lo permettete... Venite, signor Valerio....

Val. (Che si fa innanzi.) Signor Giancola, Ella perdonerà l'ardir mio....

giovinotto (dzjioow-i-nòt'-o), jongmensch, jonkman, jongeling; van *giovane*, zie § 71.
riconoscenza (ri-koon-o-sjèn'-tsa), erkentelijkheid.
animo bene (aan'-i-moo been'-ee), kom.
marmotta (mar-mòt'-a), marmot; domkop.
accogliere (ak-koolj'-iee-ree), verwelkomen.
favorire (faaw-o-rier'-ee), gunst bewijzen.

Gian. Oh giovinotto garbato! come potrò mai mostrarvi la mia riconoscenza... (Poi ad Angiola.) Animo bene, marmotta, saluta, ringrazia e accogli questo signore.

H. Herhaling.

Tekst (A.) behandelen als gewoonlijk (volgens de wenken op blz 50), en Gesprekken (G.) schriftelijk in goed Hollandsch vertalen.

VOLLEDIGE
LEERCURSUS

OM

ZONDER ONDERWIJZER

uitsluitend door eigen oefening

GEMAKKELIJK EN SPOEDIG DE

ITALIAANSCHE TAAL

VOLGENS DE REGELEN DER SPRAAKKUNST EN DEN BESCHAAFDEN OMGANGSTOON TE LEEREN SCHRIJVEN EN SPREKEN.

DOOR

SERVAAS DE BRUIN.

TWEEDE DRUK.

12e BRIEF (Les 23 en 24).

ZUTPHEN
P. PLANTENGA Bzn.
1880.

Prijs 60 Cent per brief. Compleet in 12 brieven. Afzonderlijke brieven niet verkrijgbaar.

N.B. Eerst moet de eene brief geheel ingestudeerd zijn, voor dat de volgende geopend en doorbladerd wordt.

Zie verder de achterzijde van den omslag.

23e LES.

Una sventura non vien mai sola.
(oen'-a zwèn-toer'-a nòn wjeen maai sool'-a)
Proverbio.

A. Tekst.

Intanto Bonifazio 1 traeva a stento il ferito fianco, e
in-tan"-to boon-i-faat'-si-oo tra-eew'-a a stèn"-to il fee-riet'-o fjank'-o ee

sforzavasi d'arrivare alla macchia e pure arrivava]; ma ivi
sfòr-tsaaw'-a-si dar-i-waar'-ee al'-a mak"-i-a ee poer'-ee ar-i-waaw"-a ma iew"-i

2 rifinito ed esangue cadde, ed in breve i sensi perdè].
ri-fi-niet'-o eed ee-san'-gwwee kad"-dee eed in breew'-ee i sèn"-si pèr-dee'

Imilda meschina avea pur tentato frammettersi nella zuffa,
i-mil'-da mee-skien"-a a-wee'-a poer tèn-taat'-o fram-mèt-teer"-si nèl'-a tsoef'-a

e principalmente 3 tener quello de' suoi fratelli che avea
ee prin-tsji-pal-mèn'-tee teen'-eer kwwèl"-o dèi soe'-ooi fra-tèl'-i kee a-wee'-a

ferito lo sposo]; ma trattenuta ella stessa 4 dalle donne, e
fee-riet'-o loo spoos"-o ma trat-tee-noet'-a èl'-a stès'-sa dal'-ee dòn"-nee ee

principalmente da quella sua che era stata la traditrice],
prin-tsji-pal-mèn'-tee da kwwèl"-a soe'-a kee eer'-a staat'-a la tra-di-triet"-sjee

non se ne era potuta disimpacciare, se non 5 quando all'
nòn" see nee eer'-a po-toet'-a dis-im-patsj-jaar'-ee see nòn kwwan'-do al

accorrere de' Gieremei era diventato universale il terrore
ak-kòr'-ee-ree dèi dzjeer-ee-mee'-i eer'-a diew-èn-taat'-o oen-i-wer-saal"-ee il tèr-roor'-ee

o la fuga]. 6 Allora precipitossi pur ella fuori della
o la foeg'-a al-loor"-a pree-tsjiep-i-tòs'-si poer èl"-a fwwoor'-i dèl'-a

capanna], e cercando di Bonifazio e non vedendolo, e dile-
ka-pan'-na ee tsjèr-kan'-do di boon-i-faat"-si-oo ee nòn wee-dèn'-do-loo ee diel-ee-

guandosi poi i combattenti, 7 gli uni a fuggire, gli altri
gwwan'-do-si pooi i kòm-bat-tèn"-ti lji oen'-i a foed-dzjier'-ee lji al'-tri

ad inseguire], vennerle finalmente vedute 8 le traccie di
ad in-see-gwwier'-ee wèn'-neer lee fien-al-mèn'-tee wee-doet'-ee lee tratsj'-i-ee di

sangue, onde il trafitto Bonifazio avea segnata sul terreno
san"-gwwee òn'-de il tra-fiet'-o boon-i-faat'-si-oo a-wee'-a sèn-jaat'-a soel tèr-reen'-o

la via]. Le quali, 9 tutta d'affanno e dolore palpitante],
la wi"-a lee kwwaal'-i toet'-a daf-fan'-no ee do-loor'-ee pal-pi-tant"-ee

seguendo, giunse la misera Imilda alla macchia, e 10 ivi
see-gwwèn'-do dzjoen"-see la miez'-ee-ra i-mil'-da al'-a mak'-i-a ee iew"-i

ebbe veduto giacente, e immobile, e pallido come morto il
èb'-ee wee-doet'-o dzjia-tsjèn'-tee ee im-moob'-i-lee ee pal'-i-doo koom'-ee mòrt"-o il

suo Bonifazio]. Credettelo spento dapprima; e cadendo boccone
soe' o boon-i-faat'-si-oo kree-dèt'-ee-loo spèn"-to dap-priem'-a ee ka-dèn'-do bòk-koon'-ee

sopra di lui, e volto a volto, e bocca a bocca accostando,
soop"-ra di loei ee wòlt'-o a wòlt'-o ee bòk'-a a bòk'-a ak-kòs-tan"-do

vennele pure sentito 11 un lento respiro, e un debole palpi-
vèn'-ee-lee poer'-ee sèn-tiet'-o oen lènt'-o rès-pier"-o ee oen deeb'-o-lee pal-pi-

tare che la rinfrescò di qualche speranza]. 12 Pensò cercar
taar"-ee kee la rin-frès-koo' di kwwal'-kee spee-ran"-tsa pèn-soo' tsjèr-kaar'

acqua là intorno, e lavandogli la piaga e il capo, farlo rinvenire];
ak″-kwwa la in-tòr′-no ee la-wan″-do-lji la pjaaG′-a ee il kaap′-o faar′-lo rin-wee-nier″-ee

ma 13 sovvenendole come troppo sovente in mezzo a quelle
ma sòw-ee-nèn′-do-lee koom′-ee tròp″-o so-wèn′-tee in mèd′-zo a kwwèl′-ee

scellerate nimicizie non bastando il ferro a straziarsi, solevasi
sjèl-ee-raat′-ee niem-i-tsjiet′-si-ee nòn″ bas-tan′-do il fèr′-o a stra-ts*i*aar′-si so-leew′-a-si

aggiugnere il veleno, e n'erano per lo più contaminati i
ad-dz*j*oenj′-ee-ree il wee-leen″-o ee neer′-a-noo pèr lo pjoe″ kòn-ta-mi-naat′-i i

pugnali], e temendo i fratelli seguissero quel nefando uso, e
poen-jaal′-i ee tee-mèn′-do i fra-tèl′-i see-Gwwis′-see-roo kwwèl nee-fan″-do oez′-o ee

pensando che, ferito Bonifazio, avean gridato: „Sei morto", e
pèn-san′-do kee fee-riet′-o boon-i-faat′-si-oo a-wee′-aan Gri-daat′-o seei mòrt″-o ee

lasciatolo per finito; di nuovo spavento compresa, senza aspettare
lasj-*i*aat′-o-loo pèr fi-niet″-o di noe-oow″-o spa-wèn′-to kòm-preez′-a sèn″-tsa as-pèt-taar′-ee

o pensare altro, 14 snudò la piaga e raccogliendone i lembi colle
oo pèn-saar′-ee al′-tro snoe-doo″ la pjaaG′-a ee rak-ko-lj*i*èn″-do-nee i lèm′-bi kòl′-ee

dita e poi colla bocca, a succiarli incominciò]. E trattenendo il
diet′-a ee pooi kòl′-a bòk″-a a soetsj-*i*aar″-li in-ko-min-tsj*i*oo′ ee trat-tee-nèn′-do il

proprio alito e i sensi, e tutta più e più volte empiendosi del
proop″-ri-oo aal′-i-too ee i sèn′-si ee toet′-a pjoe ee pjoe wòlt′-ee èm-pjèn′-do-si dèl

corrotto sangue la bocca, 15 tanto fece che a poco a poco si
kòr-ròt′-o san′-Gwwee la bòk″-a tan″-to feet′-sjee kee a pook′-o a pook′-o si

riebbe lo sposo suo, e mirolla], e subitamente, affacciandoglisi
ri-èb″-ee lo spooz′-o soe′-o ee mi-ròl″-a ee soeb″-i-ta-mèn′-tee af-fat-sj*i*an″-doolj-i-si

alla mente che facesse ella, 16 ne la volle colla mano debole
al′-a mèn′-tee kee fa-tsjès″-see èl′-a nee la wòl′-ee kòl′-a maan′-o deeb′-o-lee

trattenere, chè colle parole non potea].
trat-tee-neer″-ee kee kòl′-ee pa-rool″-ee nòn po-tee′-a

B. Hollandsche Vertaling.

Motto: Een ongeluk komt nooit alleen. — Spreekwoord

Middelerwijl trok Bonifacius met veel moeite den dolk uit de gewonde zijde, en deed zijn best om in het boschje te komen, en kwam er ook; maar daar zeeg hij van afmatting en bloedverlies neder, en verloor spoedig zijn bewustzijn. Radeloos had Imilda ten minste getracht in den strijd tusschenbeide te treden, en voornamelijk dien harer broeders tegen te houden, die haren verloofde gewond had; maar zelve tegengehouden door de vrouwen, en voornamelijk door die, welke de rol van verraderes gespeeld had, had zij zich niet van haar kunnen bevrijden, dan toen, bij de aankomst der Giëremeeën, de ontsteltenis of de vlucht algemeen was geworden. Toen was ook zij de hut uitgesneld en had naar Bonifacius gezocht, en hem niet ziende, en vervolgens de strijdenden zich verwijderende, de eenen vluchtende, de anderen vervolgende, ontdekte zij eindelijk de sporen van bloed, waarmede de gewonde Bonifacius op den grond den weg had geteekend. Bevende van angstige gejaagdheid en droefheid die sporen volgende, kwam de beklagenswaardige Imilda aan het boschje, en daar had zij haren Bonifacius vinden liggen bewegingloos en bleek als een lijk. Zij dacht eerst dat hij dood was; en voorover vallende boven op hem, en aangezicht tegen aangezicht, en mond tegen mond drukkende, begon zij toch eindelijk eene langzame ademhaling en eene zwakke hartklopping te voelen, die haar met eenige hoop verkwikte. Zij meende water te halen daar in de nabijheid, en hem, door zijne wond en zijn hoofd te wasschen, tot bewustzijn te doen komen; maar zich herinnerende hoe maar al te vaak, in die kwaadaardige vijandschappen, het staal om elkander te verdelgen niet voldoende zijnde, men het doodelijk venijn daarbij placht te voegen en de dolken meestal daarmede vergiftigd waren, en vreezende dat hare broeders dit verfoeielijke gebruik gevolgd hadden, en bedenkende dat ze, toen Bonifacius gewond was, geroepen hadden „Gij zijt dood!" en hem voor dood hadden laten liggen, (voelde zij zich) aangegrepen door eene nieuwe vrees; en zonder te wachten of aan iets anders te denken ontblootte zij de wond, en de randen daarvan bijeenbrengende met hare vingers en vervolgens

met hare lippen, begon zij die uit te zuigen. En hare eigene ademhaling en de werking van al hare zintuigen inhoudende, en vele en vele keeren haren mond geheel vol zuigende met het bedorvene bloed, bracht zij zóóveel teweeg, dat haar verloofde langzamerhand weder bijkwam, en haar aanzag; en eensklaps tot het besef komende van hetgeen zij deed, wilde hij haar daarvan terughouden met zijne krachtelooze hand, want met woorden konde hij dat niet.

C. Spelling en Uitspraak.

[§ 277.] Den 3en persoon enkelvoud van den Tweeden onvolm. verl. tijd kennen wij:

precipitare heeft *precipitò*.
mirare „ *mirò*.

Wanneer nu aan dien derden persoonsvorm een achtervoegsel vastgehecht wordt, verliest de ò haar toonteeken, doch de consonant, waarmede het achtervoegsel aanvangt, wordt (§ 262) verdubbeld, b.v.:

precipitò si wordt *precipitossi*.
mirò la „ *mirolla*.

[§ 278.] Nog een voorbeeld van verdubbeling (§ 226) der aanvangsconsonant ontmoeten wij in *dapprima*, zijnde eene samenstelling van *da prima* (§ 269).

[§ 279.] *non se* **ne** *era* (blz. 177). Men ziet dus, dat 't apostrofeeren van *ne* niet altijd vereischte is; vergelijk § 251.

D. Spraakkunst.

Vertaling van 't Blijspel (blz. 175):

Fred. Kom, mijnheer Valerius! laat ons aan iets anders denken, en geen oude dingen napraten, er valt toch niets aan te veranderen. Dus zal ik bedrogen geweest zijn?

Val. Kom, maak dat ik slechts een oogenblik mijne lieve Angioletta zie.

Fred. Ga naar haar toe, Alexander! Zeg haar dat zij hier kome; en blijf gij de wacht houden of mijn heer wakker wordt, en kom ons dat zeggen.

Alex. Wees maar gerust, dat ik niet lang weg zal blijven. (Gaat.)

Val. Ik heb nu begrepen, wat eigenlijk de ziekte is, waardoor mijnheer Jan Klaas aangetast is, en ik hoop....

12e Tooneel.

Angiola, gejaagd, en de Vorigen.

Ang. Lieve Valerius...

Val. Dierbare Angioletta! eindelijk zijn wij weder eens te zamen.

Ang. Maar misschien om voor altijd te scheiden.

Val. Neen, lieve! een zoo wreed ongeluk wil ik niet duchten.

Fred. Haal u maar geen narigheid in het hoofd. Amor zal de ware geneesmeester zijn voor den vader en voor de dochter.

Ang. Maar hoe?

Val. Ja, mijne Angioletta! Het eervergetene drietal, dat in deze kamer bijeen gekomen is, om een consult te houden, waarvan ik ieder woord gehoord heb, heeft mij bekend gemaakt, wat de ziekte van uwen vader is, en voor die ziekte heb ik zeer gauw het onfeilbare middel.

Ang. En welke ziekte is het dan? Welke remedie denkt gij? Houd mij niet langer in verlegenheid?

Val. Om kort te gaan, hij is van de tarantula gebeten.

Fred. Och! van de tarantula?

Val. Ja.

Ang. Van de tarantula! Maar ik heb altijd hooren zeggen, dat die beet vergiftig is.

Val. Dat is ook zoo, als men het kwaad te lang zijn gang laat gaan; maar wij zijn er nog tijdig genoeg bij, en binnen een kwartier.... (Men hoort van binnen)

Jan Klaas. Ai! ai!

Ang. Ik loop gauw naar vader. Vaarwel, Valerius! ik recommandeer hem en mij zelve aan u. Die ellendige Pasquale...

Val. Ga maar ijverig aan uwe plichten als dochter; ik zal die van minnaar wel weten te vervullen. (Angiola loopt weg.)

Fred. En Pasquale zal dus eeuwig Pasquale blijven. Maar nu zal mijn heer hier gebracht worden.

Val. Dat is niets. Luister naar hetgeen ik u zeggen zal. Ik verwijder mij een oogenblik. Gij moet aan uwen heer voorstellen, zich te laten genezen door eenen jongen Romein, eenen kennis van u. Verzwijg mijnen naam niet. Zonder het zelfverwijt van veinzerij wil ik de taak tot een gelukkig einde brengen.

J. Kl. (Van binnen). Ai! ai!

Val. Daar is hij, ondersteund door zijne dochter en door Alexander. Hebt gij verstaan....

Fred. Ik heb begrepen, ik heb begrepen; laat mij maar begaan.

13e Tooneel.

Jan Klaas in eene kamerjapon, met eene slaapmuts op, zijne hand gezwachteld, pijnlijk, neergeslagen, leunende op Angiola en op Alexander, die hem in den fauteuil zetten, terwijl hij schreeuwt: Ai! oei! oei!

(Ondertusschen spreekt Valerius zacht tegen Alexander, die zich van zijnen heer verwijderd heeft, en hij spreekt zóó tegen hem, dat men begrijpt, dat hij hem verscheidene bevelen geeft.)

Alex. Twijfel niet, alles zal gedaan zijn in een ommezien. O! ik wil hebben, dat wij lachen. (Hij gaat weg.)

J. Kl. Angiola! Frederik! wat hebben ze gezegd, wat hebben de dokters veror-

dineerd? Is er hoop? kan ik herstellen? moet ik sterven? wat hebben die heeren verordineerd?

Fred. Die heeren verdienen weinig vertrouwen, naar mijn idee; maar ik vlei mij, dat gij herstellen zult door eene andere hand.

J. Kl. Wat! Zijn het niet de drie voornaamste geneesheeren uit de stad? hebt gij niet de beste gehaald?

Ang. Zeer zeker dacht ik, dat het de beste waren, maar....

J. Kl. Maar, maar, maar. Ik begrijp, maar daar gij hun niet betaalt, wilt gij zeggen, zullen zij onverschillig te werk gaan.

Fred. Ei, het consult, mijnheer! heb ik fatsoenlijk betaald.

J. Kl. Ja; maar op welke manier? met welk geld?

Fred. Met twaalf mooie zecchinen, die niet beter van pas konden komen, en ook niet in slechtere handen konden vallen.

J. Kl. Twaalf zecchinen! Wie heeft u die gegeven? Hoe zijt gij daaraan gekomen?

Fred. Ik wil u niet in verlegenheid houden. Een kennis van me, een braaf en vriendelijk Romeinsch jongeling, die, door mij onderricht, hals over hoofd uit Rome gekomen is om u bij te staan, en tevens om u weer beter te maken.

J. Kl. O! wat voel ik mij aan hem verplicht! Dus iemand, dien ik niet ken, stelt zóóveel belang in mij! en die ezel van een Pasquale komt in het geheel niet.

Ang. Zoo gaat het: de vrienden zijn meestentijds niet te vinden, waar men hen moest vinden.

Fred. Maar Onze lieve Heer stelt ons schadeloos daarvoor, door te maken, dat wij er vinden, waar we ze niet konden hopen.

J. Kl. Maak dat ik dien jongeling ken, dat ik hem bedanke, en dat ik ook zijn gevoelen hoor. Hoe heet hij?

Fred. Valerius Armeni, een Romein.

J. Kl. Valerius Armeni, dien naam ken ik, maar de persoon is mij niet bekend.

Fred. (Wenkt Valerius om naderbij te komen). [Denkt gij, dat het tijd is?]

Val. [Ja best.]

Fred. Hij heeft zich niet durven vertoonen, maar daar gij het vergunt..... Kom, mijnheer Valerius!...

Val. (Die nader treedt). Mijnheer Jan Klaas! vergeef mij de vrijmoedigheid....

J. Kl. O, vriendelijk jongmensch! hoe zal ik u ooit mijne erkentelijkheid kunnen bewijzen.... (Vervolgens tegen Angiola.) Kom toch, droomster! groet dien heer, bedank hem en verwelkom hem.

E. Lexicographie.

(Zie het NB. op blz. 7.)

traeva, van *trarre*, blz. 86. — *stento*, moeite, gebrek, ontstentenis. — *rifinire* (ri-fi-nier'-ee), uitputten; het wortelwoord is *fine* (fien'-ee), einde. — *esangue*, het substantief *sangue* (sang'-gwwee), bloed, met het partikel *e* er vóór (= ons achtervoegsel ...loos). — *cadde*, van *cadere*, blz. 82. — *i sensi*, „les sens", Eng.: the senses. — *tentare*, „tenter". — *frammettersi*, de wederkeerige vorm van *mettere* met verdubbelde *m* (blz 123) en het voorzetsel *fra*, onder, te midden van. — *zuffa*, zie vorige les, blz. 174 — *sposo*, „époux"; vrouwelijk *sposa*, „épouse", Eng.: spouse. — *accorrere* („accourir"), het voorzetsel *a* vastgehecht aan *correre* (courir"), dat daarbij zijne aanvangsconsonant verdubbelt (blz. 123). — *diventato*, „devenu", van *diventare* (diew-èn-taar'-ee). — *divenire* (diew-ee-nier'-ee); vergelijk *venire* (blz. 90). — *universale*, „universel". — *terrore*, „terreur", Eng.: terror. — *fuga*, „fuite"; daarvan *fugare* (foe-gaar'-ee) = *fuggire* (foedj-dzjier'-ee), „fuir". — *precipitarsi*, „se précipiter". — *dileguare* (diel-ee-gwwaar'-ee), verstrooien, minder dicht (dus „dunner gezaaid") worden; vergelijk Eng: to dilute (verdunnen) — *vennerle*, zijnde *le* (aan haar; 3e naamval van *ella*) vastgehecht aan *vennero* (dat zijne *o* wegwerpt) van *venire* (blz. 90). — *traccia* (tratsj'-i-a), „trace", Eng.: trace, track. — *trafitto*, van *trafiggere* (trafidzj'-ee-ree), doorsteken, doorboren, doorpriemen; *tra* (door) *figgere* (blz. 95), „fixer". — *segnare* (seen-jaar'-ee), „signer"; vergelijk *segno* (sèn'-jo), teeken. — *palpitare* (pal-pi-taar'-ee), „palpiter". — *seguendo*, van *seguire* (blz. 43 en 66). — *giunse*, van *giugnere*, blz. 95. — *giacente*, „gisant", van *giacere* (dzjia-tsjeer'-ee), liggen; vergelijk ook Fr „adjacent". — *immobile*, „immobile". — *pallido*, „pale"; daarvan *impallidire* en *impallidare*, (zie blz. 41). — *spento*, van *spegnere*, blz. 86. — *dapprima* (§ 278), „de prime abord". — *boccone*, met den mond (*bocca*) voorover. — *vennele*, zijnde *le* (zie 19 reg. hooger) vastgehecht aan *venne*, van *venire* (blz. 90). — *lento*, „lent". — *respiro*, „respiration". — *un palpitare*, onbepaalde wijs (14 r. hooger) als substantief. — *lavare* (la-waar'-ee), „laver"; vergelijk Fr. „lavandière". — *piaga*, „plaie". — *sovvenire* (sòw-ee-nier'-ee), „souvenir". — *troppo sovente*, „trop souvent". — *bastare* (bastaar'-ee), genoeg zijn; vandaar basta = het is genoeg! — *soleva*, van *solere*, blz. 86. — *aggiugnere*; *giugnere* (blz. 95) met verdubbelde aanvangs-*g* (blz. 123) en het voorzetsel *a*. — *veleno*, „venin". — *contaminare* (kòn-ta-mi-naar'-ee), „contaminer", Eng: to contaminate. — *uso*, „usage", Eng.: use. — *compreso*, van *comprendere* (kòm-prèndj'-ee-ree), hier:

aangrijpen; zie *prendere*, blz. 97. — *snudare* (snoe-daar'-ee), bloot maken; vergelijk Fr. „dénudation", het wortelwoord is *nudo* (noe**u**'-o), naakt, bloot, „nu", daarvan *nudità* (noe**u**-i-ta'), „nudité". — *lembo*, uiterste lid; vergelijk Eng.: limb. — *dita*, „doigt". — *succiare*, „sucer". — *alito*, „haleine". — *empiendo*, van *empiere* (èm-pieer'-ee), „emplir", remplir". — *corrotto*, „corrompu", van *corrompere* (kòr-ròmp'-ee-ree), „corrompre"; zie *rompere* blz. 98 — *fece*, van *fare*, blz. 82 — *riebbe*, van *riavere*; *ri* (weder) *avere* (hebben), zie blz. 21; *riaversi* (ri-a-weer'-si), zich herstellen, weder bijkomen. — *mirolla*, § 277.

F. Mondeling Onderhoud.

Vragen.

1. Che faceva intanto Bonifazio?
2. Arrivato alla macchia, come si sentì Bonifazio?
3. Imilda meschina volendo frammettersi nella zuffa, che cosa avea tentata principalmente?
4. Da chi era trattenuta ella stessa?
5. Quando se ne era potuto disimpacciare?
6. Che fece allora pur ella?
7. Come si dileguavano i combattenti?
8. Che vennero finalmente vedute?
9. Come seguitò la traccia di sangue?
10. Giunta alla macchia la misera Imilda, che ebbe veduto ivi?
11. Credendole spento dapprimo e cadendo boccone sopra di lui e volto a volto e bocca a bocca accostando, che vennele (*werd door haar*) pure sentito?
12. Che pensò fare?
13. Perchè non fece questo?
14. Di nuovo spavento compresa, che fece ella senza aspettare o pensare altro?
15. Trattenendo il proprio alito e i sensi, e tutta più e più volte empiendosi del corrotto sangue la bocca, riusciva (ri-oes-sjiew'-a, *slaagde*) ella in venire a fine del suo disegno (di-zèn'-jo)? (*)
16. Affacciandoglisi alla mente che facesse ella, che cosa volle fare Bonifazio? [Subitamente ... *en dan het antw.*]

(*) *venire a fine del suo disegno*, zijn (haar) oogmerk bereiken.

G. Gesprekken.

(Continuazione della commedia „LA TARANTOLA".)

sciocchcrella (sjiòk-ee-rèl'-a), uilskuiken, sukkelaarster.

infilzare (in-fil-tsaar'-ee), aan elkander verbinden, samenhangend uiten.

compatire (kòm-pa-tier'-ee), meelij hebben met, beklagen, verontschuldigen.

Angiola. (Mezzo confusa e mezzo ridente.) Serva umilissima ... grazie infinite ... Ella ci favorisce.

Gian. (Con impazienza.) Che sciocherella! Non sa infilzar due parole. Compatitela, signor Valerio. (hebben; *abbisognare* (ab-i-zòn-jaar'-ee), noodig *chev'abbisognino* (kee-wab-i-zònj'-i-noo). Tegenw. tijd Aanv. wijs, blz. 29. *stordita* (stòr-diet'-a), verbouwereerde.

Val. Io non la compatisco, la ammiro, e quel volto si esprime assai senza che v'abbisognino le parole.

Gian. Senti, stordita, senti? così si parla; così si risponde. Ahi! ahi!

spasimo (spaaz'-i-moo), zenuw-toeval.
vano (waan'-o), ijdel.
riferire (ri-fee-rier'-ee), mededeelen.
purchè (poer-kee'), mits. (schenken.
accordare (ak-òr-daar'-ee), toestaan,

Val. Ma tralasciamo le cerimonie. Il vostro male, i vostri spasimi esigono tutt' altro che questi vani discorsi. Vi prego di ascoltarmi. Da quanto m'è riferito, conosco che voi siete stato morsicato dalla tarantola.

Gian. Dalla tarantola! Quest' è un velenosissimo ragno....

Val. Non abbiate paura, che in brevissimo tempo io voglio guarirvi, purchè m'accordiate....

Gian. Tutto ciò che volete. Denari non ne ho ..

ammogliare am-moolj-iaar'-ee), trouwen.
cedere (tsjee**u**'-ee-ree), wijken, zwichten.
mosso (mòs'-so), gedragen;
muovere, zie blz. 96.

Val. Non voglio denari, e lode al cielo, non ne ho bisogno. La mia casa debbe essere sostenuta da me coll' ammogliarmi. Più volte ho veduto in Roma la figlia vostra....

Gian V'ho inteso... ma ella è promessa al signor Pasquale....

Val. Eh! che in casi simili la promessa cede al più importante bisogno. Il signor Pasquale è lontano; io posso darvi la sanità; egli non s'è mosso come doveva....

ahimè (aai-mee'), o wee!
pettegola (pèt-teeg'-o-la), kakelaarster.
la schizzinosa (skits i-nooz'-a), de ongemakkelijke.
si tratta di, het geldt te (Fransch: „il s'agit de"). (krijgen.
ricuperare (ri-koep-ee raar'-ee), terug

Gian. Ahi! ahi! ahimè! non posso più. Guaritemi, sì, guaritemi, e mia figlia sarà vostra moglie. E tu, pettegola, non mi fare la schizzinosa. Son tuo padre; si tratta di ricuperare la mia salute, ho ragione e autorità di comandarti.... In somma non mi far andar in collera.

Ang. Non v'inquietate, no, non v'inquietate, sono prontissima ad obbedirvi. [O fortunatissimo comando!]

imparare (im-pa-raar'-ee), leeren.
accennare (at-tsjèn-naar'-ee), wenken, te verstaan geven.
medicatura (meed-i-ka-toer'-a), geneeskundige behandeling, middel.
eseguisco, van *eseguire* (blz. 71), ten uitvoer brengen.

Gian. Vedete, signore? un giorno sarete padre ancor voi; imparate a farvi obbedire e rispettar dai figliuoli.

Val. L'esempio non può essere più opportuno: orsù, vi accenno quale sarà la medicatura, e poi l'eseguisco.

Ales. Tutto è apparecchiato, signore.
recare (ree-kaar'-ee), halen.
violino (wi-o-lien'-o), viool;
sonatore di violino, vioolspeler.
flauto (flaut'-o), fluit;
sonatore di flauto, fluitist, fluitspeler.
poscia (poosj'-ia), daarna, vervolgens.
violone (wi-o-loon'-ee), groote bas.
tamburro (tam-boer'-o), trom.
campanaccio (kamp-a-natsj'-io), tamboerijn met bellen.

Val. Reca, e fa entrare le persone e le cose ordinate. (Entrano un sonator di violino ed un sonatore di flauto: poscia vengono portati un violone, un tamburro e un campanaccio.)

or' ora (oor-oor'-a), nu, op 't oogenblik.

Val. Avrò piacere che sieno presenti a questa mia operazione anche li tre professori ch' hanno consultato....

Ales. Arrivano appunto or' ora. Eccoli.

XIV. = *decima quarta* (deetsj'-i-ma kwwart''-a), veertiende.
solito, blz. 86 — *lazzi*, blz. 144.
compiere (kòmp'-iee-ree), volbrengen.
alto (alt'-o), halt.
sopracchiamare (soop''-ra-kia-maar'-ee), óók roepen, óók halen.
vergogna (wèr-gòn'-ja), schande.
gastigo (gas-tieg'-o), kastijding.
riesco (ri-èsk'-o), ik slaag; *riuscire* (ri-oes-sjier'-ee), slagen; *uscire*, blz. 90.
tacciano } (taatsj'-ia-noo). Zie *tacere*,
taciano } blz. 86.

Scena XIV.

Li tre Medici, soliti lazzi nell' entrare e Detti.

Cas. Veniamo a compiere....

Val. Alto là, alto là. Io sono sopracchiamato. Io prendo sopra di me tutta la cura. Io mi sottopongo non solamente a vergogna, ma ancora a gastigo, se non riesco nell' opera mia. Tacciano, m'ascoltino, osservino, e mi secondino in tutto.

empirico (èm-pier'-i-koo), empiricus, kwakzalver. (vend.
vagabondo (waag-a-bòn'-do), rondzwer-

Cas. (A Manna e ad Acquafresca.) [Chi è costui?]

Man. [Un qualche empirico vagabondo.]

eppure = *e pure*.
tremare (tree-maar-ee), beven.

Acq. [Eppure mi fa tremare.]

sanno (san'-o), van *sapere*, blz. 86.
nascendo (na-sjèn'-do), ter wereld komende, voorttelende.
adoprare (aad-o-praar'-ee), aangewend worden, baat geven, helpen.
incontro (in-kòn'-tro), geval.
tentare (tèn-taar'-ee), probeeren.
suono (swwoon'-o), klank, geluid.
analogo (aan-a-loog'-o), in overeenstemming zijnde.
tenzione (tèn-tsioon'-ee) } staat van
tenzone (tèn-tsoon'-ee) } overspanning.
nervo (nèr'-wo), zenuw. (nen.
principiare (prin-tsjiep-iaar'-ee), beginnen.
acuto (a-koet'-o), scherp, schel.
bastevole (bas-teew'-o-lee), genoegzaam, voldoende.
smaniare (smaan-i-aar'-ee), leven maken, razen.
grossolano (gròs-so-laan'-o), groot, forsch.
strepitoso (streep-i-tooz'-o), geraasmakend.
ballare (bal-laar'-ee), dansen.
veemenza (wee-ee-mèn'-tsa), onstuimigheid.
stanchezza (stan-kèt'-sa), vermoeidheid, afgematheid.
costretto (ko-strèt'-o), blz. 118 en 99.
sgonfio (zgòn'-fio), van opgezwollenheid bevrijd.
interamente (in-teer-a-mèn'-tee), geheel en al.
crepano. Zie *crepare*, blz. 176.
i circostanti (i tsjirk-o-stant'-i), de omstanders, de aanwezigen.

Val. Questi signori sanno benissimo che il male del nostro signor Giannicola è una morsicatura di tarantola, ragno che nascendo particolarmente in Taranto viene denominato così. La musica è la sola medicina che adoprasi in tali incontri. Si tentano varj strumenti, finchè si trovi quel suono che sia più analogo alla tenzione dei nervi dell' ammalato. Si principia dal suono del flauto che è il più dolce; si passa al suono del violino che è suono acuto; e questi due per lo più non hanno bastevol forza per esser troppo delicati. L'infermo smania, grida, s'infuria, e fa conoscere ch'egli abborrisce que' suoni. Si viene allora ad instrumenti grossolani e strepitosi, li quali non mancano mai di produrre l'effetto desiderato. L'infermo comincia a ballare, e balla con tanta veemenza che per stanchezza è costretto a cadere in terra: allora è guarito; trovasi la parte morsicata sgonfia interamente e sanissima. Mentre ch'ei balla, ballano ancora le varie tarantole che sono in quella casa, se ve ne sono; e ballano sinchè

crepano tutte. Si avverta ancora che con l'ammalato bisogna che ballino i circostanti ancora s'egli lo vuole; altrimenti s'inquieterebbe con molto suo danno. Quest' è la vera e semplice medicatura pei morsicati della tarantola. (I tre medici si guardano scambievolmente, e mostrano rabbia che ciò si sappia.)

cantare (kan-taar'-ee), zingen.
purch' = *purchè*, blz. 181.
grazioso (Gra-ts*i*o**o**z'-o), aangenaam, luchtig.
minuetto (mien-oe-èt'-o), menuët.
smanioso (smaan-*i*o**o**z'-o), razend, hard.
gridare (Gri-daar'-ee), schreeuwen.

Val. Signore, siete disposto?..

Gian. Oh! sono disposto a tutto. Canterò, ballerò, farò qualunque cosa, purch' io guarisca. Animo dunque, si suoni il flauto. (Suonasi un grazioso minuetto col flauto.)

Gian. (Smanioso grida sul finire del minuetto.) Ohimè, ohimè! mi sento morire!

Val. Basta, basta così. Ora si suoni il violino. (Si suona col violino altro grazioso minuetto.)

dare in furore, razend worden.
balzare (bal-tsaar'-ee), springen;
balzare in piedi, overeind springen.
impeto (**i**mp'-ee-too), onstuimigheid.
briccone (br**i**k-koon'-ee), schoelje, schobbejak.

Gian. (Dopo alcune smanie dà in furore, e balzando in piedi grida con impeto.) Ah cani, assassini, bricconi! Voi così mi ammazzate! via di qua, via di qua. (Corre dietro alli due suonatori, i quali fuggono. Valerio, Angiola e i servitori rimettono Giannicola sulla poltrona.)

verremo, van *venire*, blz 90.
esperimento (ès-peer-i-mèn'-to), proefneming.
immancabile (**i**m-man-kaa**b**'-i-lee), onfeilbaar.
compiano (kòmp'-*i*a-noo), voltooien, ten einde brengen.
compire (kòm-pier'-ee), blz. 88.
par (paar) = *pare*, zooals.
ricusare (ri-koe-**z**aar'-ee), weigeren.

Val. Ora poi verremo all' esperimento immancabile. Ma è troppo giusto che questi signori, i quali hanno cominciata la cura, eglino ancora la compiano. (Mette il violone nelle mani del dottor Cassia; mette il tamburro in quelle del Manna e il campanaccio in quelle d'Acquafresca.)

Cas. Come! mettermi nelle mani un violone.

Man. Un par mio ridotto a fare da tamburrino....

Acq. Il campanaccio a me...

(Tutti tre con gran collera, e ricusano.)

bugiardo (boe-dz*j*a**r**'-do), leugenaar, bedrieger.
malvagio (mal-waa**d**zj'-*i*o), slecht suzjet, karakterlooze.
poveretto (poow-ee-rèt'-o), arme drommel, ongelukskind.
contrasto (kòn-tras**t**'-o), tegenprutteling, tegensporreling.
alla disperata (d**i**s-pee-raat'-a), als wanhopigen, als razenden.
bel bello (bèl-bèl'-o), zachtjes aan.

Val. [Tacete, bugiardi, impostori, malvagi. Quest' è men male che non è il discorrere del Giappone e d'altre inutili cose, quando siete chiamati a consulto.]

Cassia. [Oh poveretti noi! ci hanno ascoltati.]

Man. [Suoniam, suoniamo senza contrasti.]

Acq. [Io suono subito.] (Si mettono a suonar tutti tre alla disperata, ma cominciando bel bello.)

scotendo (sko-tèn'-do), bewegende;
scuotere (skwwoot'-ee-ree), zich bewegen.
placidamente (plaat-sji-da-mènt'-ee), zachtjes.
benedetto (been-ee-dèt'-o), gezegend.
pian piano. Zie blz. 104.
impegnare (**i**m-pèn-jaar'-ee), aansporen, uitnoodigen.

Gian. (Si va scotendo a poco a poco e placidamente.) Oh cari, o bravi, o benedetti. (Si alza in piedi, e comincia a ballare pian piano, e sempre crescendo.) Quest' è la mia salute. Sto meglio, sto sempre meglio. (Va impegnando Angiola, Valerio e i servitori a ballare, e ballano.)

sposare (spo-**z**aar'-ee), trouwen.

Ales. Voglio ben poi vedere se le tarantole crepano. (E corre nella camera di Giannicola, poi torna.)

Val. Signore, ricordatevi le vostre promesse. (A Giannicola che balla.)

Gian. Sì, caro, sì; sto quasi bene del tutto. Mia figlia è vostra; sposatela.

cospetto. Zie blz. 103;
bacco (bak'-o), Bacchus (blz. 110);
cospetto di bacco, sapperloot.
su via (soe' wi''-a), toe gauw.
pentirsi (pèn-tier'-si), berouw krijgen.

Ales. Oh! cospetto di bacco! (Correndo fuori.) Che bel vedere! quei maledetti ragni ballano, e crepano tutti un dopo l'altro.

Fed. (A Valerio e ad Angiola.) Su via, datevi la mano, prima ch'egli si penta.

Val. Quest' è mia moglie.

Ang. Quest' è mio marito.

Val. E voi siete i testimoni. (Si avverta che sempre ballano.)

fermarsi (fèr-maar'-si), ophouden, uitscheiden. (loos.
mortificato (mòr-ti-fi-kaat'-o), bewege-
vorrei, van *volere*, zie blz. 88.

Gian. (Cadendo in terra.) Il cielo vi

benedica. Ma non posso più, non posso più.

Val. Coraggio, signore, coraggio; siete guarito; e voi altri professori, fermatevi. (I medici lasciano di suonare, e restano mortificati.)

Ang. Ah, povero mio padre!

Fed. Povero il mio padrone!

Ales. Non vorrei mai....

nulla nulla (noel-a-noel'-a), het is niemendal.

sfasciare (sfa-sjiaar'-ee), ontzwachtelen.

parmi (paar'-mi) = *mi pare*.

genero (dzjeen'-ee-roo), schoonzoon.

tolto (tòlt'-o), bevrijd, verlost; van *togliere*; zie *cogliere*, blz. 82.

Val. Eh! nulla nulla. Osservate. (Gli sfascia la mano che si vede sanissima.) Egli è perfettamente guarito. (Lo ajutano ad alzarsi.)

Gian. Non so in che mondo mi sia. Parmi d'essere tornato da morte a vita. Valerio mio, carissimo genero, voi mi avete tolto dal tormento di acerbi dolori.

unghia (oen'-gia), nagel, klauw.

sicarj = *sicarii* (blz. 15), villers; *sicario* (si-kaar'-i-oo), moordenaar.

birbante (bir-bant'-ee), schavuit.

pregio (preedzj'-io), prijs, loon.

ingegno (in-dzjèn'-jo), verstand, vernuft, geest.

proficuo (pro-fiek'-wwo), nuttig, heilrijk.

soggetto (sòd-dzjèt'-o), onderwerp, (hier:) persoon.

reggere (rèdzj'-ee-ree), regeeren, bestieren.

lieto (li-eet'-o), aangenaam, genoeglijk.

qualora (kwwa-loor'-a), wanneer.

maneggiare (maan-èd-dzjiaar'-ee), behandelen.

menzognero (mèn-tsòn-jeer'-o), leugenachtig, bedrieglijk

scorno (skòr'-no), schande.

rovina (ro-wien'-a), verderf, ongeluk.

uman (oe-maan') = *umano*, zie § 201.

genere (dzjeen'-ee-ree), geslacht.

pensiero (pèn-sieer'-o), gedachte, bemoeiing.

tolga (tòl'-ga), schrappe, verwijdere; *togliere* (toolj'-iee-ree), zie blz. 167.

ruolo (roe-ool'-o), rol.

insigne (in-sien'jee), beroemd, uitstekend.

rimorso (ri-mòr'-so), gewetenswroeging, zelfverwijting.

Val. E dall' unghie di questi crudeli sicarj. Vi discriverò poi quale sia stato il loro consulto. Fuori di questa casa, birbanti, fuori. Un' arte che nella sua prodigiosa invenzione fa l'onore ed il pregio del nostro ingegno: un' arte che nel suo proficuo esercizio servir debbe di soccorso alla misera umanità: un' arte che adoperata da soggetti illuminati, probi, amorosi, fu destinata da chi tutto regge a prolungare le vite, e a renderle ancora liete e felici; qualora sia maneggiata da gente avida, menzognera o ignorante, diviene essa pur troppo lo scorno e la rovina dell' uman genere Andate. Prima ch'io parta da Taranto, sarà mio pensiero l'informar il governo delle qualità vostre, acciocch' esso subito tolga dal ruolo di tanti eccellenti medici insigni voi tre che ne sareste l'ignominia e il disonore Godetevi pur insieme co' vostri rimorsi i dodici zecchini che avete avuti.

salve (sal'-wee), God zegene u, (hier:) ik wil je groeten.

velocemente (wee-lootsj ee-mènt'-ee), schielijk, haastig.

Acq. [Abbiamo sonato per ventiquattro.]

Cas. (Mortificato in fretta.) Salve.

Man. (Lo stesso.) Salvete.

Acq. (Lo stesso.) Salvetote. (Vanno via tutti tre velocemente.)

libero (li-beer'-o), bevrijd, verlost.

Gian. Sia lode al cielo, son libero da ogni male. V'abbraccio per genero, e vi riconoscerò sempre qual figlio.

ognora (ònj-oor'-a), altijd.

Val. Io v'amerò e rispetterò ognora come padre. Partiremo tutti insieme per Roma; e colà, se vorrete, vivremo uniti e tranquilli.

Gian. Farò tutto quello che può piacervi.

sposo (spooz'-o), echtgenoot, man.

sposa (spooz'-a), echtgenoote, vrouw.

diletto (di-lèt'-o), lief, bemind.

Val. Cara sposa.

Ang. Sposo mio dilettissimo.

Val. Amiamoci costantemente.

Ang. Io v'amerò sinchè viva.

Fed. E noi vi serviremo sinchè avrem forza.

Ales. Io certo non v'abbandono.

Gian. E Pasquale?

accomodare (ak-kòm-o-daar'-ee), sussen.

premuroso (pree moe-rooz'-o), zich beijverend, belangstellend.

compatimento (kòm-paat i-mèn'-to), medelijden; toegevendheid.

compatire (kòm-pa-tier'-ee), beklagen; met toegevendheid behandelen.

Val. Pasquale, lo accomodarem facilmente. Doveva essere premuroso, e correre a Taranto come ho fatt' io. Chi non fa quanto può non è degno di compatimento; e se noi speriamo d'essere compatiti, lo speriam con ragione, poichè abbiam fatto quando mai abbiamo potuto.

Fine.

II. Herhaling.

A. (Tekst) volgens blz. 20 behandelen en G. (Blijspel) schriftelijk vertalen.

24e LES.

Il lupo cangia il pelo, ma il vizio mai.
(il loep'-o kandzj'-*ia* il peel''-o ma il wiets'-*io* maai'')
Proverbio.

A. Tekst.

Ma ella 1 con tanto più ardor continuando quanta più
ma èl''-a kòn tan'-to pjoe'' ar-door' kòn-ti-noe-an'-do kwwan'-ta pjoe

speranza le si aggiugnea, e più chiaro il pericolo le si
spee-ran''-tsa lee si adzj-*io*en-jee'-a ee pjoe *kia*ar'-o il pee-riek''-o-loo lee si

accennava], nuovo sangue pur gli veniva traendo, e nuovo
at-tsjèn-naaw'-a noe-oow''-o san'-gwwee poer lji wee-niew'-a tra-èn'-do ee noe-oow''-o

tossico forse bevendo. Finalmente riavutosi meglio Bonifazio:
tòs'-i-koo fòr'-see bee-wèn'-do fien-al-mèn'-tee ri-a-woet'-o-si meelj''-*io* boon-i-faat'-si-oo

2 „Donna, donna," le potè dire: „per quell' amore ch'io vi
dòn'-na dòn'-na lee po-tee' dier'-ee pèr kwwèl a-moor''-ee kiej'-o wi

portai, per l'anima mia, pregovi, tralasciate questo uficio
pòr-taai' pèr laan''-i-ma mi'-a preeg''-o-wi tra-lasj-*iaat*''-ee kwwèst'-o oe-fietsj'-*io*

inutile a me, letale a voi]. Imilda.... Imilda mia...., nelle
in-oet''-i-lee a mee' lee-taal''-ee a wooi' i-mil'-da i-mil'-da mi''-a nèl'-ee

tue braccia morendo..... tue braccia tanto tempo desiderate...."
toe'-ee bratsj''-*ia* mo-rèn'-do toe'-ee bratsj'-*ia* tan'-to tèm'-po deez-i-dee-raat''-ee

Nè poteva dir più, nè 3 la donna di sovrumana possa e di
nee po-teew'-a dier'' pjoe nee la dòn'-na di soow-roe-maan''-a pòs'-sa ee di

nuovo celeste animo accesa o udiva lui o restavasi un
noe-oow'-o tsjee-lèst'-ee aan'-i-moo at-tsjeez'-a oo oe-diew'-a loei oo rès-taaw'-a-si oen

momento]; e tanto con tal ansia ed affanno fece, che anche
mo-mèn'-to ee tan'-to kòn taal an''-si-a eed af-fan''-no feet'-sjee kee an'-kee

a lei venner meno le forze, e 4 semiviva appresso a lui
a leei'' wèn' eer meen'-o lee fòr'-tseè ee see-mi-wiew'-a ap-près'-so a loei

riposare dovè]. 5 Due o tre volte] pure, ripresa lena,
ri-po-zaar''-ee do-wee' doe'-ee oo tree wòlt'-ee poer'-ee ri-preez'-a leen''-a

ricominciò. All' ultimo potendo, più che l'amor suo a tenerla
ri-ko-min-tsj*io*o'' al oelt'-i-moo po-tèn'-do pjoe kee la-moor' soe'-o a teen'-eer-la

viva, 6 il bevuto veleno o forse il dolore] ad ucciderla,
wiew''-a il bee-woet'-o wee-leen'-o oo fòr'-see il do-loor'-ee ad oet-tsjied''-eer-la

sentissi venir meno, e le si aggiugnea 7 la disperazione
sèn-tis'-si wee-nier' meen''-o ee lee si adzj-*io*en-jee'-a la dis-peer-a-ts*io*on'-ee

di non aver pure potuto far riavere lo sposo]; e allora
di nòn'' a-weer' poer'-ee po-toet'-o faar ri-a-weer'-ee loo spooz'-o ee a-loor''-a

8 componendosi accosto a lui, e lui tenendo nell' amorose
kòm-po-nèn'-do-si ak-kòst''-o a loei ee loei tee-nèn'-do nèl aam-o-rooz'-ee

braccia, e la intrisa bocca pur riaccostando alla piaga,
bratsj''-*ia* ee la in-triez'-a bòk'-a poer ri-ak-kòs-tan'-do al'-a pjaag''-a

nuovi sforzi fino all' ultimo facendo, così morì].
noe-oow'-i sfòr'-tsi fien'-o al oelt''-i-moo fa-tsjèn'-do ko-si' mo-ri''

Era 9 la vecchierella] accorsa intanto, e testimone stata
eer'-a la wèk-*iee*-rèl''-a ak-kòr'-sa in-tan'-to ee tèst-i-moon''-ee staat'-a

di quegli ultimi istanti; 10 nè per preghiere o sforzi avea
di kwweelj'-i oelt'-i-mi i-stan''-ti nee pèr pree-gieer'-ee oo sfòr'-tsi a-wee'-a

potuto, non che trattenere Imilda, ma neppur quasi farsene
po-toet'-o nòn kee trat-tee-neer''-ee i-mil'-da ma nèp-poer' kwwaas'-i faar'-see-nee

udire]. 11 Diè in istrida] vedendola spegnersi; accorsero dopo
oe-dier''-ee diee in i-strieda''-a wee-dèn'-do-la spèn'-jeer-si ak-kòrs'-ee-roo doop'-o

alcun tempo reduci dallo inseguimento 12 i Lambertazzi, i fratelli
al-koen' tèm'-po ree-doet''-sji dal'-o in-see-gwwi-mèn'-to i lam-bèr-tat''-si i fra-tèl''-i

di lei, e poi suo padre istesso]. E dicono gli uni 13 che infiam-
di leei ee pooi soe'-o paad'-ree i-stès''-so ee diek'-o-noo lji oen''-i kee in-fiam-

mati del medesimo furore non altro dicessero tutti che „Ben le
maat'-i dèl mee-deez'-i-moo foe-roor''-ee nòn al'-tro di-tsjès'-ee-roo toet''-i kee been'' lee

sta"]. Altri pure ne li scusano, e dicono 14 che amaramente
sta' al''-tri poer'-ee nee li skoez'-a-noo ee diek'-o-noo kee a-maar-a-mèn'-tee

piagnendo li facessero insieme quasi marito e moglie sotto a
pian-jèn''-do li fa tsjès'-ee-roo in-sieem''-ee kwwaas'-i ma-riet'-o ee moolj'-iee sòt'-o a

quelle piante seppellire]. Questo è certo 15 che le nimicizie,
kwwèl'-ee pian'-tee sèp-pèl-lier''-ee kwwèst''-o è tsjèrt'-o kee lee niem-i-tsjiet'-si-ee

non che spegnersi od ammorzarsi, di nuovo ardore arsero, ed
nòn kee spèn''-jeer-si oot am-mòr-tsaar''-si di noe-oow'-o ar-door'-ee ar''-see-roo eed

infuriarono peggio che mai].
in-foer-iaar'-o-noo pèdzj''-io kee maai''

B. Hollandsche Vertaling.

Motto:

De wolf verandert het haar, maar zijne slechtheid nooit.

Zin (het Hollandsche spreekwoord):

Een vos verliest zijne oude haren wel, maar zijne oude streken niet.

Maar zij, des te ijveriger voortgaande hoe meer hoop zich aan haar begon voor te doen en hoe duidelijker het gevaar zich aan haar opdrong, zoog aanhoudend maar nieuw bloed van hem af, en dronk zoodoende misschien nieuw vergif in. Toen Bonifacius eindelijk nog meer bijgekomen was, kon hij tegen haar zeggen: „Beminde, beminde, bij de liefde, die ik u toedraag, bij mijne ziel smeek ik u, laat af van die handeling, die nutteloos is voor mij en doodelijk voor u. Imilda... mijne Imilda... in uwe armen te sterven.... in uwe omarming, waarnaar ik zoo lang verlangd heb..." Meer kon hij niet zeggen; maar de schoone, bezield met bovenmenschelijke kracht en met nieuwen hemelschen ijver, hoorde hem niet eens, althans zij hield geen oogenblik op, en ging met zóóveel angst en bezorgdheid zóólang voort, dat ook haar de krachten begonnen te begeven, en zij halfdood naast hem moest rusten. Twee of driemaal evenwel, weder adem geschept hebbende, begon zij opnieuw. Eindelijk restte aan hare liefde geen kracht genoeg meer, om haar in het leven te houden tegenover de kracht, die het ingezogen vergif (of misschien de smart) kreeg, om haar te dooden; zij voelde dat zij begon te verminderen, en nu maakte zich van haar de wanhoop meester, dat zij niet in staat was geweest haren verloofde te doen herstellen; en zich nu naast hem uitstrekkende en hem in hare liefdevolle armen houdende, en hare van bloed doorweekte lippen opnieuw aan zijne wond brengende, spande zij nogmaals hare krachten in tot aan het laatste oogenblik. Zóó stierf zij.

De oude vrouw was middelerwijl daar ter plaatse aangekomen, en getuige geweest van die laatste oogenblikken; niet alleen dat zij noch met bidden en smeeken noch met geweld Imilda had kunnen weerhouden, maar zij was bijna niet in staat geweest zelfs, zich door haar te doen hooren. Zij begon luidkeels te schreien toen zij haar den geest zag geven; eenigen tijd daarna, daarheen teruggekeerd van de vervolging, kwamen de Lambertazzen, hare broeders, en vervolgens haar vader zelf. En de eenen zeggen, dat, aangetast door dezelfde verwoedheid, zij allen niet anders zouden gezegd hebben, dan „zij heeft haar verdiende loon!" Anderen echter spreken hen daarvan vrij en zeggen, dat ze, bitter bedroefd, de twee gelieven bij elkander als

man en vrouw op dat plekje gronds lieten begraven. Dit is zeker, dat de vijandelijkheden, wel verre van gestaakt te worden of op te houden, met nieuwen ijver ontbrandden en erger woedden dan ooit.

C. Spelling en Uitspraak.

[§ **280.**] Wànneer een woord, dat met eene geaccentueerde vocaal eindigt, saamverbonden wordt met een volgend woord, waarvan alsdan de aanvangsconsonant wordt verdubbeld, hebben wij onder andere gezien in § 277. In den tekst dezer les hebben wij daarvan weder een voorbeeld, niet met *ò*, maar met *è*, in het woord *neppur*, zijnde eene samentrekking van *nè* en *pure*, waarvan tevens de eind-*e* weggeworpen is.

[§ **281.**] Vele woorden, die met eene onzuivere *s* (§ 12) aanvangen, komen ook wel voor met nog eene *i* vóór zich, zoodat de woorden *istrida* en *istesso* niets anders zijn, dan de woorden *strida* en *stesso*. Reeds meer voorbeelden van dien aard hebben wij ontmoet, onder andere blz. 63.

[§ **282.**] Hier hebben wij *uficio* met één *f*. Deze spelling is evenzeer in zwang als die met twee (*ufficio*, blz. 129 en § 202). Het eenige, dat geen navolging verdient, is: men moet niet het eene oogenblik zóó en het andere oogenblik zus, maar men moet altijd òf met één (*f*) òf met twee (*ff*) schrijven.

D. Spraakkunst.

Vertaling van het Blijspel (blz. 181):

Ang. (Half verlegen en half lachende). Onderdanige dienaresse..... eindeloozen dank.... Gij doet ons veel genoegen.

J. Kl. (Driftig). Wat eene „doeda"! Zij kan geen twee woorden aaneenbrengen. Heb meelijden met haar, mijnheer Valerius!

Val. Ik heb geen meelijden met haar, ik bewonder haar, en dat gezichtje zegt genoeg, zonder dat er woorden bij noodig zijn.

J. Kl. Hoort gij, domme meid! hoort gij? Zóó spreekt men; zóó antwoordt men. Ai! ai!

Val. Maar laat ons de plichtplegingen ter zijde laten. Uwe ongesteldheid, uwe toevallen eischen heel iets anders, dan deze ijdele praatjes. Ik verzoek u, mij aan te hooren. Uit 't geen mij meegedeeld is, weet ik, dat gij gebeten zijt door de tarantula.

J. Kl. Door de tarantula! Dat is eene vergiftige spin....

Val. Geen nood: in zeer korten tijd wil ik u genezen, mits gij mij toestaat....

J. Kl. Alles wat gij wilt. Geld heb ik niet....

Val. Ik verlang geen geld, en heb dat, Goddank! niet noodig. Als ik trouw, zal mijn huishouden onderhouden moeten worden door mij. Verscheidene malen heb ik in Rome uwe dochter gezien....

J. Kl. Ik heb u begrepen...; maar zij is beloofd aan mijnheer Pasquale....

Val. Kom! in zulke gevallen moet de belofte wijken voor hetgeen van meer aanbelang is. Mijnheer Pasquale is ver-af; ik kan u uwe gezondheid teruggeven; hij heeft zich niet gedragen zooals hij moest....

J. Kl. Ai! ai! oei! ik kan niet meer. Maak mij beter, ja, maak mij beter, en mijne dochter zal uwe vrouw worden. En gij, praatjesmaakster! speel mij niet de ongemakkelijke. Ik ben uw vader; het geldt, mijne gezondheid terug te krijgen; ik heb recht en macht om u te gebieden. ....Om kort te gaan, maak niet, dat ik boos word.

Ang. Maak u niet ongerust, neen, maak u niet ongerust: ik ben bereid om u te gehoorzamen. [O allergelukkigst bevel!]

J. Kl. Ziet gij, mijnheer? eenmaal zult gij óók vader worden; leer u door uwe kinderen te doen gehoorzamen en eerbiedigen.

Val. Het voorbeeld kon niet beter gekozen zijn: kom, ik zal u het geneesmiddel zeggen, en dan breng ik het ten uitvoer.

Alex. Alles is klaar, mijnheer!

Val. Haal de dingen en de personen, die ik u gezegd heb, en breng ze binnen. (Een vioolspeler en een fluitspeler komen binnen: vervolgens wordt eene groote bas naar binnen gedragen, eene trom, en een tamboerijn met bellen.)

Val. Het zal mij pleizier doen, als bij deze mijne behandeling ook de drie professoren tegenwoordig zijn, die consult gehouden hebben....

Alex. Zij komen dadelijk. Daar zijn ze.

14e Tooneel.

De drie Geneesheeren, gewone plichtplegingen bij 't binnenkomen, en de Vorigen.

Cas. Wij komen de geneeskuur vervolgen....

Val. Halt daar, halt, asjeblieft. Ik ben óók gehaald. Ik neem de gansche kuur op mij. Ik onderwerp mij niet alleen aan schande, maar zelfs aan straf, als ik in de behandeling niet slaag. Zwijgt, hoort mij aan, slaat gade, en weest mij in alles behulpzaam.

Cas. (Tegen Manna en tegen Acquafresca). [Wie is dat?]

Man. [De eene of andere rondzwervende kwakzalver.]

Acq. [En toch doet hij mij beven.]

Val. Deze heeren weten zeer goed, dat de ongesteldheid van onzen mijnheer Jan Klaas eene beet is van de tarantula, eene spin, die voornamelijk in Ta-

ranto voortteelt, en daarom naar deze stad genoemd is. De muziek is het eenige geneesmiddel, dat in zulke gevallen aangewend wordt. Men probeert verschillende instrumenten, totdat men er een vindt, waarvan het geluid het meest in overeenstemming is met den gespannen toestand der zenuwen van den patiënt. Men begint met het geluid van de fluit, dat het zoetste is; dan gaat men over tot het spelen op de viool, hetgeen een scherp geluid is; en deze twee hebben meestal geen kracht genoeg, doordien ze te zwak van toon zijn. De patiënt maakt leven, schreeuwt, wordt boos en verraadt duidelijk, dat hij van die geluiden een afkeer heeft. Dan gaat men over tot de groote en geraasmakende instrumenten, die niet nalaten de gewenschte uitwerking te doen. De patiënt begint te dansen, en danst met zooveel hevigheid, dat hij eindelijk van uitputting op den grond neervalt; alsdan is hij genezen; men bevindt het gebetene deel volkomen vrij van zwelling en zoo gezond als het maar behoeft. Terwijl hij danst, dansen ook al de tarantula's, die in dat huis zijn, indien er daar zijn; en ze dansen allen, totdat ze sterven. Men merke ook nog op, dat al de aanwezigen met den patiënt moeten mededansen, indien hij dat verlangt; anders zou hij zich opwinden, hetgeen zeer gevaarlijk voor hem zou zijn. Dit is de ware en eenvoudige manier om de tarantula-beet te genezen. (De drie geneesheeren kijken elkander aan, en schijnen boos te zijn, dat men dit weet.)

Val. Mijnheer, zijt gij klaar?...

J Kl. O! ik ben klaar tot alles. Ik zal zingen, ik zal dansen, ik zal alles doen, om maar beter te worden. Komaan dus, laat de fluit maar beginnen te spelen. (Men speelt eene vroolijke menuët op de fluit.)

J. Kl. (Schreeuwt hard bij het einde der menuët). Oei, oei! ik zal het besterven!

Val. Genoeg, genoeg zoo! Laat nu de viool beginnen. (Men speelt eene andere vroolijke menuët op de viool.)

J. Kl. (Na eenige onrustige bewegingen, en overeind springende, schreeuwt hij met verwoedheid). Ha, hondsvotten, moordenaars, schurken! Gij vermoordt mij op die manier! weg van hier, weg van hier. (Loopt de twee muzikanten achterna, die de vlucht nemen. Valerius, Angiola en de knechts zetten Jan Klaas weder in den leuningstoel.)

Val. Nu zullen wij overgaan tot de onfeilbare proefneming. Maar het is niet meer dan billijk, dat deze heeren, die de geneeskundige behandeling begonnen zijn, haar ook voleindigen. (Hij duwt de groote bas in de handen van Dr. Cassia, de trom in die van Dr. Manna, en de bellen-tamboerijn in die van Dr. Acquafresca.)

Cas. Wat! mij eene bas in de handen duwen...

Man. Een man als ik, gedoemd om voor tamboer te spelen....

Acq. De tamboerijn met bellen voor mij.... (Alle drie zeer boos, en zij weigeren.)

Val. [Zwijgt, huichelaars, bedriegers, schavuiten! Dit is minder slecht, dan het redekavelen over Japan en andere nuttelooze dingen, als gij geroepen zijt om een consult te houden.]

Cas. [Och arme! we zijn beluisterd.]

Man. [Laat ons maar spelen, laat ons maar spelen zonder tegenpruttelen.]

Acq. [Ik ga spelen.] (Ze beginnen alle drie te spelen als bezetenen, maar zacht aanvangende.)

J. Kl. (Hij begint zich van lieverlede te bewegen, maar bedaard.) O besten, o braven, o gezegenden! (Hij springt overeind, en begint te dansen, zachtjes aan en aanhoudend harder). Dit is mijn behoud. Ik voel mij beter, ik voel me van oogenblik tot oogenblik beter. (Hij spoort Angiola, Valerius en de knechts aan om te dansen, en zij dansen.)

Alex. Ik wil toch eens zien of de tarantula's sterven. (Loopt naar de kamer van Jan Klaas; vervolgens komt hij terug.)

Val. Mijnheer! denk om uwe belofte. (Tegen Jan Klaas, die danst.)

J. Kl. Ja wel, beste jongen! ja wel, ik voel me bijna geheel hersteld. Mijne dochter is voor u; trouw haar.

Alex. O, drommels! (Uit komende loopen.) Wat een mooi gezicht! die verduivelde spinnekoppen dansen, en sterven allen, de eene voor en de andere na.

Fred. (Tegen Valerius en tegen Angiola.) Gauw, geeft elkander de hand, eer hij tot andere gedachten komt.

Val. Dit is mijne vrouw.

Ang. Dit is mijn man.

Val. En gijlieden zijt de getuigen. (Hij waarschuwt hen, dat ze moeten doorgaan met dansen.)

J. Kl (Neervallende.) God zij gedankt! Maar ik kan niet meer, ik kan niet meer.

Val. Houd u goed, mijnheer! houd u goed; gij zijt hersteld; en gij, professoren! scheidt uit. (De geneesheeren scheiden uit met spelen, en zitten beschaamd.)

Ang. Ach, mijn arme vader!

Fred. Mijn arme heer!

Alex. Ik zou niet graag willen....

Val. Och, 't is niets. Kijk maar. (Hij vat de hand van den patiënt, die nu zoo gezond is als het maar behoeft.) Hij is volkomen hersteld. (Ze helpen hem opstaan.)

J. Kl. Ik weet niet in welke wereld ik ben. Het is mij alsof ik uit de doo-

den teruggekeerd ben onder de levenden. Goede Valerius, beste schoonzoon! gij hebt mij verlost uit het lijden van hevige smarten.

Val. En uit de klauwen van deze wreede moordenaars. Ik zal u later wel vertellen, hoe hun consult geweest is. Dit huis uit, schurken! maakt dat ge wegkomt. Eene kunst, waarvan de bewonderenswaardige uitvinding de eer en de prijs uitmaakt van onzen geest; eene kunst, waarvan de heilzame uitoefening moest dienen tot hulp voor de lijdende menschheid; eene kunst, die, uitgeoefend door verlichte, eerlijke, menschlievende mannen, bestemd werd door Hem, die alles regeert, om het leven te verlengen, en het tevens te veraangenamen en gelukkig te maken; wanneer die behandeld wordt door inhalige, bedrieglijke of onkundige lieden, wordt zij maar al te vaak ten verachting en spot van het menschdom. Gaat weg. Eer ik uit Taranto vertrek, zal ik zorgen, dat het Gouvernement ingelicht worde hoe gijlieden bestaat, opdat het uit de rij van zoo vele uitstekende, voortreffelijke geneesheeren de namen schrappe van uw drieën, die haar slechts tot oneer en schande zoudt strekken. Geniet nu, te zamen met uw zelfverwijt, de 12 zecchinen, die gij gehad hebt

Acq. [Wij hebben er met muziek-maken wel vierentwintig verdiend.]

Cas (beschaamd in haast). Vaarwel.

Man. (insgelijks). Vaarwel.

Acq (insgelijks). Vaart allen wel. (Ze gaan alle drie schielijk weg)

J. Kl. God zij gedankt, ik ben bevrijd van alle ziekelijk gevoel. Ik omhels u als schoonzoon, en zal u altijd als zoon erkennen.

Val. Ik zal u altijd liefhebben en eeren als vader. Laat ons allen te zamen naar Rome vertrekken; en daar, als gij wilt, zullen wij vereenigd en rustig leven.

J. Kl. Ik zal alles doen wat u aangenaam is.

Val. Mijn engelachtig wijfje!

Ang. Mijn lieve man!

Val. Laten wij elkander trouw beminnen.

Ang. Ik zal u beminnen zoolang ik leef.

Fred. En wij zullen u dienen, zoolang ons de krachten het toelaten.

Alex. Ik verlaat u gewis niet.

J. Kl. En Pasquale?

Val. Pasquale zullen wij gemakkelijk tot rede brengen. Hij had hulpvaardig behooren te zijn en naar Taranto moeten komen, zooals ik gedaan heb. Wie niet al doet wat hij kan, verdient geen verschooning; en als *wij* hopen met verschooning behandeld te zullen worden, hebben wij reden om dat te hopen, want wij hebben *al* gedaan wat wij konden.

EINDE.

NALEZING

op Hoofdstuk D. (Spraakkunst) van Les 1—23.

Lidwoorden.

[§ **283.**] In plaats van den mannelijken meervoudsvorm van het bepalend lidwoord (*i*, zie blz. 22), ontmoet men niet zelden daarvoor *li*; zoo onder andere (blz. 137) **li** *tre medici*, **li** *professori*, (blz. 144) **li** *due servitori*, (blz. 151) *fra* **li** *medici*, **li** *parenti*, **li** *consulti*.

Dit is eene afwijking, waarop de beoefenaar moet letten, zonder die na te volgen. Men zie (blz. 151) slechts het laatstgenoemde voorbeeld: **li** *consulti* (regel 26 van onderen); maar in diezelfde kolom (17 regels hooger) zegt dezelfde schrijver **i** *consulti*. Dit laatste is het ware.

Substantieven.

[§ **284.**] Wat in de §§ 55 en 56 ten aanzien van de adjectieven gezegd is, geldt ook voor de substantieven.

1) De meeste zelfst. naamwoorden, die mannelijk eene *o* als eindletter hebben, veranderen die vocaal in *a*, zoodra met dat woord een persoon van het vrouwelijk geslacht bedoeld wordt; b.v:

*nimic***o** (§ 45) *nimic***a** (blz. 17)
*nemic***o** (blz. 41) *nemic***a** (§ 45).

2) Ook vele op *e* uitgaande mannelijke substantieven worden vrouwelijk door die vocaal in *a* te veranderen (inzonderheid is dit het geval met die, welke den uitgang *iere* hebben), b.v.:

*signor***e** (blz. 3) *signor***a** (blz. 8).
*il pac***iere** (blz 129), de vredestichter;
*la pac***iera**, de vredestichtster.

3) Alle mannelijke substantieven, die op *tore* uitgaan, worden vrouwelijk door dien uitgang in *trice* te veranderen; b.v.:

*il geni***tore** (blz. 136), de voortbrenger;
*la geni***trice** (dzjeen-i-triet'-sjee), de voortbrengster;
*l'adora***tore** (blz. 149), de aanbidder;
*l'adora***trice** (aad-oor a-triet'-sjee), de aanbidster.
*il molesta***tore**, de kweller;
*la molesta***trice**, de kwelster.

4) De twee laatste woorden zijn op blz. 160 als adjectieven voorgesteld, ten einde er in de volgende les op te kunnen wijzen, dat er in het Italiaansch geen adjectieven met die uitgangen (..*tore*, ..*trice*) zijn. Voor hen, die Fransch kennen, is deze opzettelijke vermelding zeer noodig, om hen tegen vergissingen te vrijwaren. Vergelijk (blz. 168: *la malignità morbosa molestatrice del vostro padrone*, met de daarvan geleverde vertaling (blz. 171), die behoort te luiden aldus: „de besmettelijke ongesteldheid, waardoor uw heer gekweld wordt" (namelijk: die de kwelster is van uwen heer).

Adjectieven.

[§ **285.**] Italiaansche woorden, die mannelijk op *..tore*, en vrouwelijk op *..trice* uitgaan, zijn zelfstandige naamwoorden (zie n° 4 der vorige §). Men verwarre die derhalve nooit met de op „..teur" en „..trice" uitgaande adjectieven der Fransche taal!!!

[§ **285***a*.] De meeste adjectieven in het Italiaansch regeeren òf den 2en naamval (voorzetsel *di*), òf den 3en naamval (voorzetsel *a*); sommige adjectieven regeeren den 4en naamval (dus geen voorzetsel); verscheidene den 5en naamval (voorzetsel *da*); en ettelijke adjectieven nemen een ander voorzetsel (*in*, *con*, *per*, enz.) achter zich.

Over het algemeen stemt het Italiaansch in dit opzicht zóó goed met het Hollandsch overeen, dat het onnoodig is deze paragraaf in het breede toe te lichten.

Niet altijd echter wordt deze overeenstemming aangetroffen, bijv.:

potentissimo **di** *ricchezze* (blz. 3);
degno **di** *miglior campo* (blz. 9);
maar daarentegen overeenstemmend:
comune **a** *tutti* (blz. 17);
rivolta **all'** *alegria* (blz. 17);
risplendente **di** *bellezza* (blz. 25);
avvezza **agli** *accenti* (blz. 33).

Voornaamwoorden.

[§ **286.**] De persoonlijke voornaamwoorden (§ 68) hebben in hunne verbuigingsvormen veel overeenkomst met die in het Hollandsch, b.v.:

1e naamval.	4e naamval.
io (iej'-o), ik;	*me* (mee), mij.
tu (toe), gij;	*te* (tee), u.
Ella (èl'-a), gij;	*Lei* (leei), u. (*)
egli (eelj'-i), hij;	*lui* (loei), hem.
ella (èl'-a), zij;	*lei* (leei), haar.
noi (nooi), wij;	*noi* (nooi), ons.
voi (wooi), gij;	*voi* (wooi), u.
Loro (loor'-o), u;	*Loro* (loor'-o), u. (†)
eglino (eelj'-i-noo), zij;	*loro* (loor'-o), hen.
elleno (èl'-ee-noo), zij;	*loro* (loor'-o), haar.

NB. *eglino* is mannelijk meervoud, *elleno* is vrouwelijk meervoud.

De vierde naamval *se* (see), zich, is eenerlei voor mannelijk en vrouwelijk, voor enkelvoud en meervoud. Een eerste naamval van *se* bestaat niet.

[§ **287.**] De verbuiging der persoonlijke voornaamwoorden is zeer eenvoudig. Men neemt daartoe altijd den vierden naamval, en zet *di*, *a*, *da* of een ander voorzetsel daarvóór, b.v.:

2e naamval: *di me*, *di te*, enz.
3e naamval: *a me*, *a te*, enz.
5e naamval: *da me*, *da te*, enz.

[§ **288.**] Behalve de verbuigings-vormen, die wij in de twee vorige paragrafen hebben leeren kennen, heeft de Italiaansche taal nog andere, welke *affissi* (af-fis'-si), d. i. verbindende persoonlijke voornaamwoorden, genoemd worden, en die men bezigt wanneer niet zoo zeer in het voornaamwoord, maar meer in het werkwoord, waarbij ze behooren, de kracht der uitdrukking ligt.

[§ **289.**] De *affissi* komen niet anders voor, dan in den derden en vierden naamval, doch zoowel meervoud als enkelvoud.

[§ **290.**] De *affissi* worden onderscheiden in twee soorten, namelijk eenvoudige en dubbele.

[§ **291.**] De eenvoudige *affissi* zijn:

Enkelvoud.

mi (mi), „mij"	— 3e en 4e naamval.	
ti (ti), „u"	— 3e en 4e „	
gli (lji), „hem"	— 3e nv.	mannelijk.
lo (loo), „hem"	— 4e nv.	mannelijk.
le (lee), „haar"	— 3e nv.	vrouwel.
la (la), „haar"	— 4e nv.	vrouwel.
si (si), „zich"	— 3e en 4e naamval.	

Meervoud.

ci (tsji), „ons"	— 3e en 4e naamval.	
vi (wi), „u"	— 3e en 4e „	
loro (loor'-o), „hun"	— 3e nv.	mannelijk.
li (li), „hen"	— 4e nv.	mannelijk.
loro (loor'-o) „haar"	— 3e nv.	vrouwel.
le (lee), „haar"	— 4e nv.	vrouwel.
si (si), „zich"	— 3e en 4e naamval.	

[§ **292.**] De eenvoudige *affissi* in den 3en naamval duiden nooit anders aan dan personen; die in den 4en naamval worden niet slechts voor personen, maar ook voor dingen gebruikt. Wanneer nu zulk een persoons-*affisso* een dings-*affisso* (namelijk *lo*, *la*, *li* of *le*) achter zich heeft, veranderen de datiefsvormen *mi*, *ti*, *ci*, *vi*, *si* hunne *i* in *e*. Alleen bij *gli* blijft de *i* behouden, er wordt eene *e* achtergevoegd (glie...) en dan het dings-*affisso* er aan vastgehecht. Ook de datiefsvormen *le* en *Le* veranderen in *glie*... zoodra zij met het dings-*affisso* samengesteld worden.

[§ **293.**] Zoowel de dubbele als de eenvoudige *affissi* staan gewoonlijk vlak vóór het werkwoord, waarbij ze behooren: tusschen het *affisso* en het werkwoord mag geen ander woord staan. Alleen *loro* staat nooit vóór, maar altijd achter het werkwoord.

Doch in vijf gevallen kunnen de *affissi* achter het werkwoord staan: alsdan worden ze daaraan vastgehecht, waarop alleen

(*) Dit is de fatsoenlijke vorm, waarvan men zich bedient, als men tegen één persoon spreekt. Het Italiaansche *Ella* (met groote *E*) staat tot *tu* in dezelfde evenredigheid, als in 't Hollandsch „u" tot „jij".

(†) In 't meervoud staat *Loro* (met groote *L*) tot *voi*, gelijk in 't enkelvoud *Ella* tot *tu*.

loro eene uitzondering maakt: dit wordt nooit aan het werkwoord vastgehecht.

Die vijf gevallen zijn:

1) de 2e persoon enkel- en meervoud der Gebiedende wijs.
2) de Onbepaalde wijs.
3) het tegenwoordig deelwoord.
4) het adjectievelijk (dus zonder hulpwerkwoord) gebezigde Verleden deelwoord.
5) de uitroep *ecco* (èk'-o), zie.

De oplettende beoefenaar vindt, van al het aangaande de *affissi* gezegde, voorbeelden in overvloed in de 24 Lessen van dezen Cursus.

Werkwoorden.

[§ **294.**] Het blijkt noodig te zijn het Register der Onregelmatige werkwoorden (blz. 81) aan te vullen met den uitgewerkten *Passato rimoto* van het werkwoord *fare:*

feci, facesti, fece,
facemmo, faceste, fecero.

[§ **295.**] Ook is het eene vergissing geweest, dat wij bij de vier onregelmatige werkwoorden der Eerste conjugatie (blz. 82) niet hebben opgegeven den Onvolmaakt verleden tijd der Aanvoegende wijs. Wij laten die hier volgen:

Andare.

andassi, andassi, andasse, andassimo, andaste, andassero.

Dus (zie blz. 29) juist als bij de regelmatige werkwoorden, zooals in § 164 gezegd is.

Maar afwijkende, en derhalve onregelmatig is de Onvolm. verl. tijd der Aanvoegende wijs van *dare*, *fare* en *stare*, namelijk:

Dare.

dessi, dessi, desse, dessimo, deste, dessero.

Fare.

facessi, facessi, facesse, facessimo, faceste, facessero.

Stare.

stessi, stessi, stesse, stessimo, steste, stessero.

Van de werkwoorden *dare*, *fare* en *stare*, wordt dus de Onvolm. verl. tijd der Aanvoegende wijs onregelmatig gevormd, bestaande de onregelmatigheid hierin, dat de genoemde tijd (van die drie werkwoorden der Eerste conjugatie) juist gevormd wordt als bij de regelmatige werkwoorden der Tweede conjugatie (zie blz. 36.)

[§ **296.**] Op een paar bijzonderheden in het Italiaansch willen wij in deze § nog de aandacht vestigen.

Beteekenissen van „spelen".

Is er van een of ander gezelschaps-spel sprake, dan heet „spelen" in het Italiaansch *giuocare* (dzjioe-o-kaar'-ee). Doch wordt er het bespelen van een of ander muziekinstrument mede bedoeld, dan beteekent „spelen" in 't Italiaansch *suonare* (swwonaar'-ee). Vergelijk blz. 183.

Leer van buiten:

giuoco (dzjioe-ook'-o);
giuochiamo (dzjioe-o-kiaam'-o).
io non giuoco mai **alle** *carte*, ik speel nooit kaart.
io giuoco volentieri **a** *bigliardo* (bieljiar'-do), ik speel gaarne biljart;
giuochiamo **a** *dama od* **a** *scacchi* (skak'-i), laat ons dammen of schaken;
noi giuochiamo la sera al lotto (lòt'-o), wij spelen des avonds lotto.

NB. Zooals men uit bovenstaande voorbeelden ziet, *giuocare* regeert altijd een derden naamval (het voorzetsel **a**).

Met *suonare* is dat het geval niet. Dit werkwoord regeert somwijlen den tweeden naamval (het voorzetsel **di**); doch deze manier van spreken is niet zeer gebruikelijk: *Io suono* **di** *flauto*, **di** *clarinetto*, etc., zijn uitdrukkingen, welke zelden gebezigd worden. Doorgaans regeert *suonare* den vierden naamval van het bepalend lidwoord.

Leer van buiten:

suono **il** *violino* (wi-o-lien'-o), ik speel de viool;
la signorina suona benissimo **l'***arpa* (lar'-pa), de jonge dame speelt de harp zeer goed.
egli suona **il** *corno* (kòr'-no), hij blaast den hoorn;
egli suona anche **la** *chitarra* (ki-tar'-a), hij speelt ook de gitaar;
il mio maestro di canto suona ottimamente **l'***organo* (l'òr'-ga-noo), mijn zangmeester speelt uitmuntend het orgel.

[§ **297.**] Kolom 1 blz. 110 onderaan: *Ho trovato la porta aperta* is eene drukfout; het moet zijn *trovata*. In de tweede kolom, regel 7 en 9 van boven, *hai lasciata la porta aperta* en *hai esposata la casa* — dat is goed.

[§ **298.**] Als een woord met lange middel-vocaal zijne eind-vocaal wegwerpt, blijft de middel-vocaal natuurlijk lang. Andere afbeeldingen zijn onjuist.

[§ **299.**] *sarà alloggiate* do *principe* is waarschijnlijk eene drukfout in plaats van *da* principe.

ve lo do *fatto* — *ve lo* (zie §§ 292 en 293) *do* (ik geef, zie blz. 82).

[§ **300.**] Evenals in alle talen, bestaat ook in het Italiaansch tweeërlei

Woordvoeging.

De eene heet regelmatig, natuurlijk, eenvoudig (*costruzione regolare o semplice*), de andere heet onregelmatig, kunstmatig (*costruzione irregolare o inversa*).

De natuurlijke woordvoeging is deze: de woorden, die bij elkander behooren, zet

men bijeen, en het regeerende woord gaat aan het geregeerde vooraf. — De kunstmatige woordvoeging ligt buiten het bestek van een leerboek.

E. Lexicographie.

(Zie het NB. op blz. 7.)

ardore, „ardeur". — *chiaro*, „clair". — *pericolo*, „péril". — *tossico* (is de algemeene benaming voor alle soorten van) vergif. — *riavutosi*, zie *riavere*, blz. 181 (23e les). — *potè*, van *potere*, blz. 84. — *uficio*, §§ 202, 282 en blz. 129. — *inutile*, „inutile". — *letale*, „léthal"; vergelijk uit de Fabelleer de rivier Lethe — *morendo*, van *morire*, blz 90. — *desirare* = *desiderare* (deez-i-dee-raar'-ee), „désirer"; vergelijk *desiderio*, blz. 161. — *sovrumana* (vr.) en *sovrumano* (mann.), „surhumain", samengesteld uit het vooral bij de dichters gebruikelijke *sovra* (soow'-ra), meer dan, waarvan de *a* weggeworpen is, om het tot één woord te verbinden met het adjectief *umano* (oe-maan'-o), „humain". — *possa*, „puissance", Eng.: power; vergelijk het werkwoord *potere*, blz. 84. — *celeste*, „céleste". — *accesa*, van *accendere* (at-tsjènd'-ee-ree), „incendier", Eng.: to incend; wortelwoord *cenere* (tsjeen'-ee-ree), „cendre", asch; de *c* verdubbeld (blz. 123), en het voorzetsel *a* er voor. — *ansia*, „anxiété". — *venner*, verkort voor *vennero*, zie *venire* (blz 90). — *semi*, half, uit het Latijn overgenomen in schier alle talen. — *appresso*, voorzetsel *a*, en verdubbeling (blz. 123) der *p* van *presso*, „près". — *riposare*, „reposer". — *ripreso* (mann.), van *ri* (wederom) en *prendere* (blz. 97). — *lena*, „haleine"; vergelijk *alito*, blz 181. — *uccidere* (oet-tsjied'-ee-ree), vergelijk oud-Fransch „occire", dooden, vermoorden. — *riavere*, zie hierboven. — *componere* (kòm-poon'-ee-ree) of samengetrokken *comporre* (kòm-pòr'-ee), „composer"; zie *porre*, blz 84; *comporsi* (kòm-pòr'-si), „se composer", zich schikken — *accosto a*, „à côté de". — *amoroso*, „amoureux". — *intriso*, van *intridere* (intried'-ee-ree), doorweeken. — *accorso* (mann.) van *accorrere*, zie blz. 93. — *testimone*, „témoin"; vergelijk Eng: testimony. — *istante* = *instante* (in-stant'-ee), „instant"; vergelijk blz. 66 en 90. — *istrida*, zie § 281; *stridо* (strie'-o), schreeuw, kreet, gil; *stridente* (stri-dènt'-ee), „strident", schel, scherp, snijdend, hardklinkend. — *spegnere* (spènj'-ee-ree), uitdooven, uitblusschen; (ook:) uitgaan, te niet gaan; vergelijk Eng.: to spend. — *reduci*, van *reducere* (ree-doetsj'-ee-ree), samengetrokken tot *redurre* (ree-doer'-ee), „réduire", Eng.: to reduce, noodzaken; meer algemeen is de spelling *r* (zie blz. 77); doch hier is de voorkeur *redurre* gegeven, omdat het d aan mannelijk meervoud (*reduci*) op oor moet eindigen. — *dicono* (van *dire* 84). — *infiammare* (in-fiam-maar' „enflammer", Eng.: to inflame. — *am mente*, „amèrement". — *piagnere* (pi ee-ree), „plaindre". — *pianta* (pian'- „plante", plant, (ook:) „plante du pi voetzool, (ook:) begraasd (met gras groeid) plekje gronds. — *seppellire*, gelijk Fr. „sépulcre". — *ammorzare* (a mòr-tsaar'-ee) = *ammortire* (am-mòr-tie ee), te niet gaan; voorzetsel *a* met ve dubbelde *m* (blz 123): substantief *mor* (mòrt'-ee), dood, adjectief *morto* (mòrt'-o

F. Mondeling Onderhoud.

Vragen.

1. Tralasciò o continuò la Imilda di succiare nuovo sangue? [NB. *Begin 't antwoord met* Continuò, *en laat uit den tekst* continuando *weg.*]
2. Finalmente riavutosi meglio Bonifazio, che le potè dire?
3. Come sentivasi la Imilda quando Bonifazio non poteva dire più? [NB. *Verander* o udiva *in* non udiva; *maar het volgende* o *blijft onveranderd zooals het in den tekst staat.*]
4. Facendo tanto con tal ansia ed affanno, che anche a lei venner meno le forze, che dovè fare finalmente la sua sposa?
5. Quante volte, ripresa lena, ricominciò?
6. Che ad ucciderla poteva all' ultimo più che l'amor suo a tenerla viva?
7. Che disperazione le si aggiugnea?
8. In che modo morì finalmente?
9. Chi era accorso intanto?
10. Essendo testimone di quegli ultimi istanti la vecchierella, perchè non avea tentato (tèn-taat'-o, *getracht*) trattenere Imilda?
11. Che fece la vecchierella quando vedeva la Imilda spegnersi?
12. Chi accorsero dopo alcun tempo reduci dallo inseguimento?
13. Che dicono gli uni riguardo (ri-gwwar'-do, *betreffende*) ai Lambertazzi?
14. Ma che dicono altri?
15. Che cosa è certa?

Verscheidene Italiaansche novellen, enz., door mij toegelicht in den trant van dezen Cursus, of met vertalingen er naast, opgenomen in **Van over de Grenzen**, zijn verkrijgbaar bij den Uitgever dezes. Ten zeerste vestig ik daarop ieders aandacht, nu deze Cursus genaderd is tot zijn

EINDE.

k3272